Matkó Katalin, iparművész, grafikus

Mégemlítve.

(morvay): kendvin, mint bölcső

2.

EST I HIRLAP, Bp. 1974. jan. 12.

Mathó Katalin

Illusztrációi emlékve

Magyar Nemzet 1974 január 23 4.old.

MATKÓ KATALIN

Matkó Katalin illusztrációja

Magyar Hirlap 1975/213/9

Matkó János

Máté – Mateus, vagy

Matkó János

1606–1620

Gróf Kassán

l. ágyúsító

Hadtört. Körl

1928. 423 l.

Vagyp

Budapest, 1931 febr 3

T. Dr Szentiványi Gyuláné ~~cég~~ urnőnek

Köszönettel igazoljuk pénztárunknak le fizetett

50 P,

azaz Ötvenpengő P fillér

vételét, mely összeget nb. számlája javára irtuk.

B. szolgálatára mindenkor készen, vagyunk

kiváló tisztelettel

KOSZTRÁK PÁL

Matko Katalin

1021

Matko Katalin rajza

1973 MÁJ.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÖZLŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Délmagyarország Szeged

ió Kommu-
ágának fő-
Szovjetunió
nek elnöke
nió Miniszt-
e alkalmá-
ádár János
sta Mun-
ső titkárá-
a Magyar
elnökének
agyar Nép-
nökének.

Pártja Köz-
Legfelsőbb
rtanácsa, a
ében forró
ek, a Ma-
özponti Bi-
ársaság El-
tanácsának,
estvéri Ma-
fasiszta iga
rdulója al-

on, amikor
zében kiűz-
német fa-
cinkosaikat,
asza kezdő-
át kezükbe
nyítását, és
sével gyöke-
akítást haj-
iparral és
lelkező szo-
s hatalmas
p jólétének
ltúra és az

ért történel-
z elvi kül-
ág egységé-
kommunista
tömörité-
nek és biz-
ott követke-
a Magyar
nemzetközi
korunk fon-
ban.

ecsülik párt-
lesedő, gyü-
értékelik a
pköztársaság
szocializmus
zervezete és
ség Tanácsa
sítéséért ví-

ek a nézetek
ységén ala-
erősítésére
kvését fé-
n szélesedő
s, a szocia-
minden terü-

öknek, kedd-
kommunis-
ság népének
ob sikereket
tározatainak
jlett szocia-

Éljen a S
köztársaság
rátsága!"

Kádár Já
kára, Losor
saság Elnöl
Jenő, a Ma
tanácsának
dött L. I. E
unió Komr
sága főtitk
társnak, a
Elnöksége
elvtársnak,
csa elnök

„A Magy
ponti Bizo
ság Elnöki
magyar nép és a magunk nevében őszinte köszönetünket fejezzük ki Önöknek és a testvéri szovjet népnek nagy nemzeti ünnepünk, hazánk felszabadulása 28. évfordulója alkalmából hozzánk intézett üdvözletükért, jó kívánságukért — hangzik a távirat.

Immár közel három évtizede annak, hogy a fasizmus erői elleni győzelemsorozat eredményeképpen a szovjet hadsereg 1945. április 4-én felszabadította hazánkat a hitleri megszállók és magyar cinkosaik elnyomása alól. Ez lehetővé tette a nép hatalmának megteremtését, a független, szocialista Magyarország építését. Harcunkban, munkánkban szüntelenül érezzük a Szovjetunió testvéri segítségét és támogatását. Dolgozó népünk, a párt vezetésével, lerakta a szocializmus alapjait, s magabiztosan munkálkodik a X. kongresszus által kijelölt úton a szocialista társadalom felépítéséért. Testvéri együttműködésünk kiemelkedő eseménye volt a Brezsnyev elvtárs által vezetett szovjet párt- és kormányküldöttség múlt évi, magyarországi látogatása, melynek során ismételten kifejezésre jutott az MSZMP és az SZKP, a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió kormányának teljes egyetértése a nemzetközi helyzet és a szocializmus, a kommunizmus építésének valamennyi alapkérdésben.

A Magyar Népköztársaságot és a Szovjetuniót a marxizmus—leninizmus, a proletár internacionalizmus eszméjén alapuló nézetazonosság, a szocializmus és a kommunizmus építésének nagy céljai fűzik egységbe. Népünk melegen üdvözölte az SZKP XXIV. kongresszusán elfogadott békeprogramot, és a többi szocialista országgal együtt aktívan részt vállal azoknak a közös nemzetközi feladatoknak a megvalósításában, amelyek a béke fenntartását és megerősítését szolgálják.

Nemzeti ünnepünkön az őszinte megbecsülés, a tisztelet, a barátság érzésével köszöntjük a testvéri szovjet népet, mely az SZKP vezetésével, a XXIV. kongresszus határozatait megvalósítva új, nagyszerű eredményeket ért el a kommunizmus építésében. További kiemelkedő sikereket kívánunk a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának, Minisztertanácsának és a testvéri szovjet népnek a kommunizmus építésében, a világbékéért és a nemzetközi haladásért folyó harcban.

Éljen és virágozzék a magyar és a szovjet nép örök, megbonthatatlan testvéri barátsága!"

is ülés kiben

ópai biztonsági és együtt-
működési értekezletet előké-
ző, feltehetően utolsó kon-
ultációs forduló április 25-
n kezdődik és 4—5 hétig
art. A diplomaták termé-
zetesen a péntek után kö-
etkező mintegy háromhetes
zünetben is tartják egy-
ással a kapcsolatot, két- és
öbboldalú megbeszéléseket
olytatnak a biztonsági érte-
ezletről.

A keddi plenáris ülésen
zt is elhatározták, hogy a
unkabizottságnak még a
elenlegi szakaszban sort
ell kerítenie a negyedik na-
irendi pont megvitatására
s. Ez a napirendi pont az
urópai biztonság kérdésével
oglalkozó állandó bizottság-
al kapcsolatos.

A munkabizottság jelenleg
élutánonként még a harma-
ik napirendi pontot, a kul-
urális együttműködés téma-
örét tárgyalja, amelyben to-
ábbra is mélyreható ellen-
étek választják el a szocia-
ista országok és a NATO-
llamok felfogását.

Podgornij Finnországban

● **Helsinki (MTI)**

Nyikolaj Podgornij, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnöke kedden, a kora délutáni órákban ötnapos hivatalos látogatásra Helsinkibe érkezett, hogy részt vegyen a szovjet—finn barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés aláírásának 25. évfordulója alkalmából rendezendő ünnepségeken.

● **Moszkva (TASZSZ)**

Ahti Karjalainen miniszterelnök-helyettes és külügyminiszter vezetésével kedden finn kormányküldöttség érkezett Moszkvába, hogy részt vegyen a szovjet—finn barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés megkötése 25. évfordulójának ünnepségein.

1021

Matkó Katalin rajzai

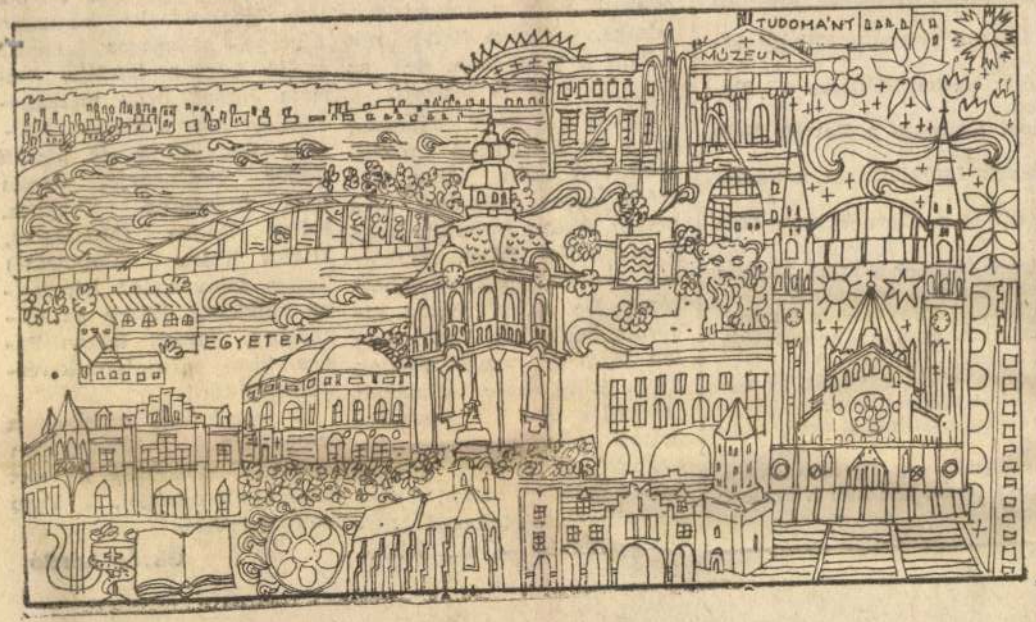

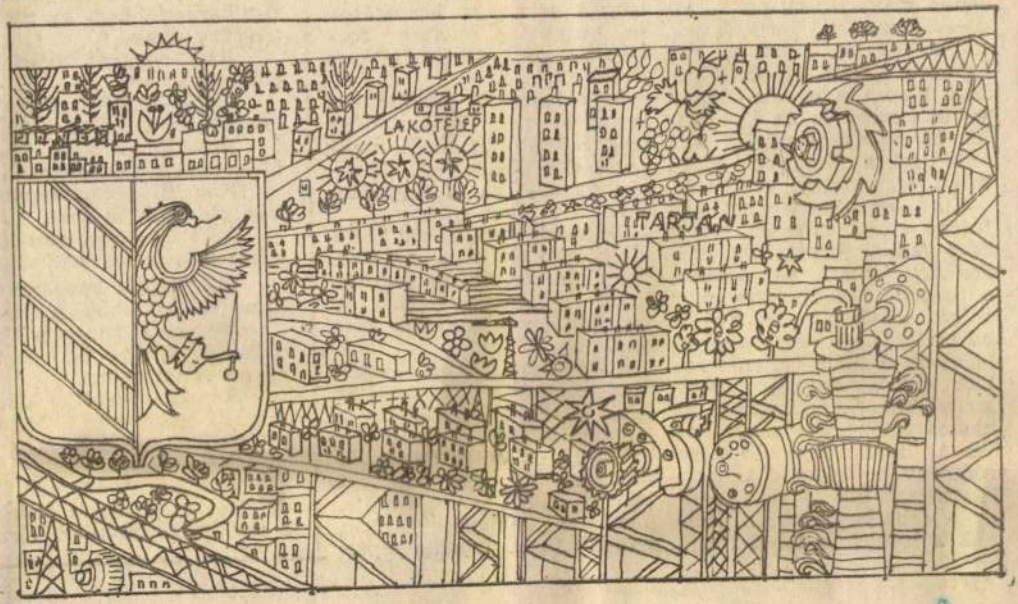

cikküket fölsorakoztató bemutatójuk előtt dr. Szalva Péter kandidátust, az állomás igazgatóját kértük meg, legyen segítségünkre a ritkaságok közötti tájékozódásban, hiszen a nevek önmagukban sem, és az ismeretlen termékekkel együtt sem fedik fel a látogató előtt, miért is érdekes, amit lát.

Kis kosárkában áll egy furcsa alakú növény, neve: *édes fénik*. Savanyítva előételként ismeri, aki ismeri, a Szegedi Konzervgyár már dolgoz föl belőle, és Svájcba szállítja. A *rebarbarának* legalább a neve ismerős sokak előtt, de azt, hogy kompótnak és pudingnak is használható levélnyele, kevesen tudják. Hasonló képződmény a *mángold* is, fölhasználási köre is hasonlít a rebarbaráéhoz, de ennek a levelét is lehet főzni, Neve, a *spárgababuga* talán többet árul el lényegéről, ha konyhaibb nyelvre fordítjuk, és madzagbabnak mondjuk.

Formában is különc a zergeszarva. Fölhasználása még inkább meglepő: magjából likőr készülhet. Gyengén savanyítva is fogyasztják.

Találunk persze az itteni kiállításon külsőre ismerős, valójában ugyanúgy érdekes hazai növényeket is. A paprikaféléket említjük csupán.

A *szentesi piacos* hatalmas termése — 20 centi is lehet — kelt érdeklődést, a *szentesi hegyes fehérről* azt hallottuk, a világ legomlósabb, bőven termő paprikája, és különös ismertetője, hogy a lemenő napban szinte világít. *Gyertyapapri-*

Őszibarack-, bor- és virágkiállítás, Vadászati kiállítás a Marx téren.

XIII. Szegedi Nyári Tárlat a Horváth Mihály utcai képtarban.

Samu Katalin szabadtéri szoborkiállítása a Tanácsköztársaság úti sétényon.

Fotóklubok VIII. Szegedi Szalonja a Bartók Béla Művelődési Központban.

Kör '68 alkotócsoportjának fotókiállítása a Sajtóház művészklubjában.

Lechner Lajos-emlékkiállítás a Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokában.

Élő szegedi képzőművészet címmel a Móra Ferenc Múzeum kiállítása a Szegedi Galéria termében.

A szegedi könyv a nemzetközi könyvévben címmel a Somogyi-könyvtár könyvritkaságainak bemutatója az olvasóteremben.

Képzőművészet a színpadon című kiállítás az újszegedi November 7. Művelődési Központban.

Szeged környéki népélet című kiállítás a tápéi művelődési házban.

Térzene. A szolnoki olajbányászok fúvószenekara délelőtt 11 órakor a Széchenyi téren, délután 5 órakor a Roosevelt téren ad térzenét.

rin! — nem tartozott a színpadi hatás tényezői közé például Júlia gyermeki fiatalsága. Persze fiatal nőt láttam a színpadon, de az akár 30 éves is lehetett.

Éppen a nagy távolság miatt az életkornál *fontosabb* volt Júlia játéka, beszéde, egész alakítása. Az persze rögtön kiderült, hogy a szabadtéri Júlia, *Kútvölgyi* Erzsébet nagyon tehetséges. De az is rögtön kiderült, hogy még kialakulatlan művész, egyéniségének nincs átütő ereje. Általában „tárgyilagosnak", visszafogottnak, néha egyenesen „ridegnek" éreztem; mintha leckét mondott volna. A másik főiskolás, *Kalocsai* Miklós — Rómeó —, aki boron-

László békességre törekvő Capuletje, *Benkóczy* Zoltán nagyszájú szolgalegénye, *Darvas* Iván gondokkal küszködő hercege, *Mensáros* László szelíd Lőrinc barátja, *Máriász* József öreg méregkeverője, *Maros* Gábor harsány Benvoliója, és *Maróti* Gábor Baltazárja, *Janka* Béla indulatos Tybaltja. *Kátay* Endre (Montague), *Miklós* Klára (Capuletné) tisztes színvonalat képviselve működött közre az előadásban. *Farádi* István Párisa kissé színtelennek-vértelennek tűnt.

A jelmezeket, amelyek a színpadkép látványában egyedül képviselték az élet melegét-elevenségét, *Vágó* Nelly tervezte.

Ökrös László

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1972 AUG 13

Matkó Katalin

lag érzékeny veszteségekbe zúdította volna. Inkább egészségét

egy fiatal asszony volt, s a férje egy vén, totyakos ember. Re-

el magának egy régi kalandját.

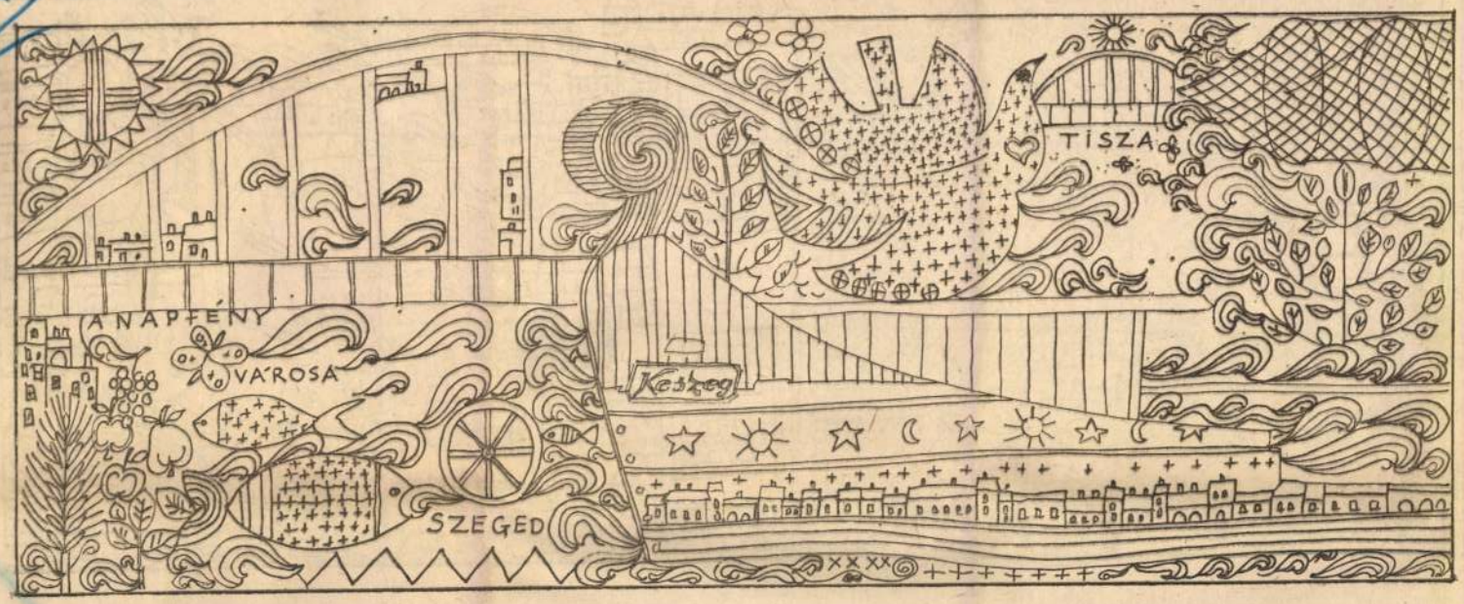

tettek el az agyaca

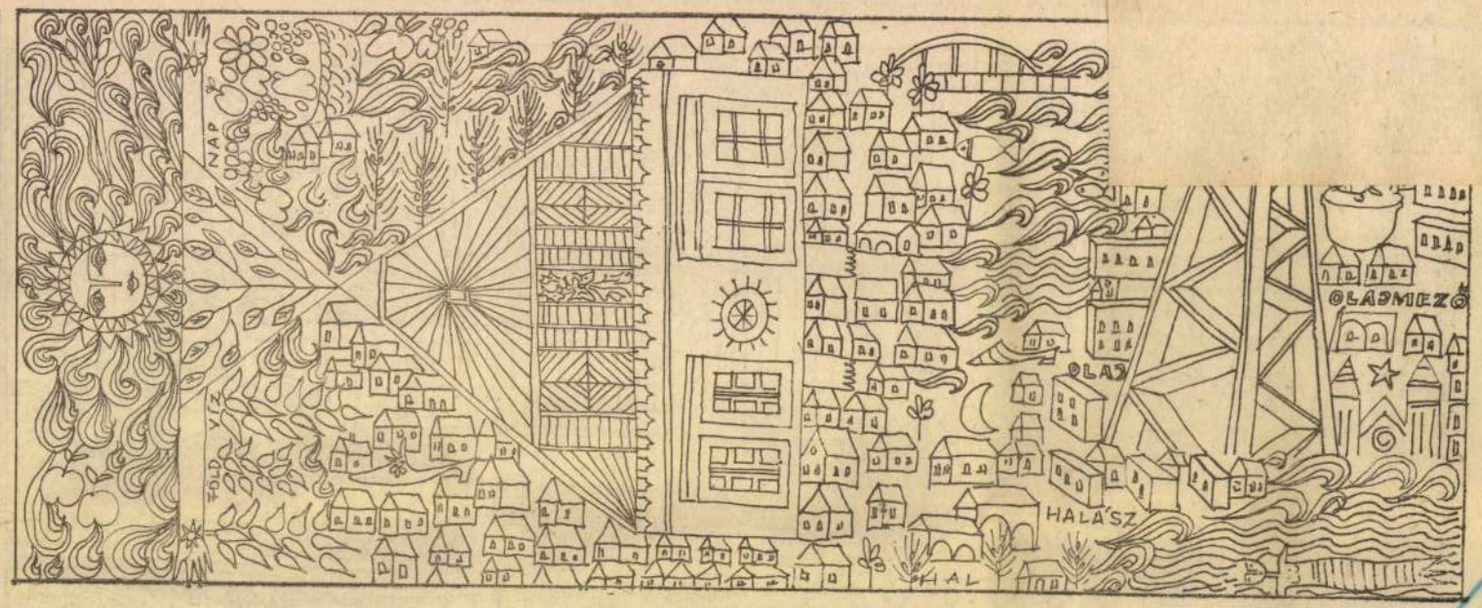

Matkó Katalin

8

1021

Matkó Katalin

Reneszánsz

GYÓGYSZE

Hamarabb válik valaki a
ógyszerek rabjává, mint alko-
listává! — állítják az orvosok.
Korunk embere álmatlanság,
igtalanság vagy a túlterhelés-
adódó lelki feszültségek leve-
ésére már nemcsak alkoholt
yaszt, hanem bekap egy-egy
lettát. „Nem tudom kikapcsol-
a gondolataimat!" — mondják
an, s aki rendszeresen szed
ától, rászokhat, mert először
k kis adag kell, de amint a
rvezet megszokta, egyre na-
bb adaggal lehet elérni a ha-
t. Így jutnak el oda sokan,
gy éjjel felébredve újabb tab-
a kell, s a reggeli rossz éb-
és, levertség ellen élénkítő
rt vesznek be. „Az altatók és
élénkítő szerek kombinációja
egyik leggyorsabb útja annak,
y az ember tönkretegye ma-
" — írja dr. Kornelius Krys-
-Exner klinikai docens a bécsi
eiter-Zeitungban.

Hogy mennyien kínlódnak ez-
csak következtetni lehet rá,
rt az emelkedő gyógyszerfor-
om mindenesetre mutatja,
y nőtt gyógyszermúnknak

magunknak
óriási bajt. A gyógyszer nem se-
gít a gondok megoldásában, az
álmatlanság, idegesség okait kell
megismerni, leküzdeni. Nincs rá
erőnk? Kell! Mert arra sem lesz
energiánk és tartásunk, hogy le-
mondjunk a gyógyszerekről!

— Súlyos megrázkódtatáson
mentem keresztül, s végülis nem
tudtam már később sem leszokni
az altatóról. Se azzal, se anélkül
nem tudtam aludni — mesélte
egy ismerős asszony. — Szabályos
elvonókúrára vittek a klinikára, a
végső összeomlás előtt. Úgy gon-
doltam, biztos, ami biztos, eldu-
gok néhány tablettát, mert nem
hittem, hogy anélkül megleszek.
A főnővér kicserélte titokban
phenolphtaleinre nekem meg azt
mondta az orvos: tudom, hogy
maradt altatója, ha úgy érzi, nem
bírja, beveheti. A harmadik na-
pon úgy éreztem. Hát olyan jót
aludtam a használt

SZOTÓRGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
DELMAGYARORSZÁG
Szeged

1974 JUN 22

KÉPES ÚJSÁG

Matkó Katalin

/1021

Matkó Katalin: ÚTTÖRŐLÁNY

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

LFEDEZÉSEI

net szeretném először is indokolni. Drégely
a kiváló festőművész, a televízió díszletter-
(legutóbb az Aranyborjú díszleteit készítet-
dkívül találékony, ötletes ember, aki szinte
kkorától kezdve hivatásos felfedező. Ne
jon senki arra, hogy őt valami kivételes ka-
najlamok biztatják, az ő felfedezései nem
szóló találmányok, nem fedez fel világré-
ritka fémeket, vagy régiségeket, ő sokkal
vágyik, saját világának felfedezésére.
n kis jelenség foglalkoztatja, minden anya-
eret, valami mániákus ragaszkodás fűzi a vi-
lgaihoz. Már Pécsett, fiatalon nemcsak a
zetét, a város és a Mecsek tájait fedezte fel,
szinte ezzel egyidejűleg a rajzolás örömét
y járta be az Ürögi, Jakabhegyi dombokat,
közben felfedezte az öreg fák, kis házikók,
lcsösök titkait, a világ egyszerre volt termé-
s festői élmény számára.

Mattkó Katalin

A megyei szegedi téli képzőművészeti tárlaton először szerepel műveivel a művész.

Ötvös László: Szegedi képzőművészek tárlata.
Délmagyarország, 1968. dec. 14.

Matkó Katalin

1021

MATKÓ KATALIN: PETŐFI-KÉP

Délmagyarország Szeged

19/3 JÚN 18

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-120

DIÓ-HÉJAK

férfiak kacsintgattak rám. Anyám szidott: nem ilyen fehér köpenyt gondoltam, kislányom. Barátnőm nem maradt, az iskolaiak leráztak, újat nem találtam. Fiúm se volt. Ha táncolni mentem, nemigen kértek fel. Egyedül beülni egy presszóba? Nem, ez nem nekem való.

2

Aztán jött egy fiatalember. Mindig fél 6-kor reggelizett a büfében. Kakaó, két kiflivel. Egyszer megvárt munkaidő után. Egy hét múlva meg felmentem hozzá. Pedig akkor még nem volt számomra fontos, de nem akartam kis hülyének látszani, ez minden. Két hónap múlva megtudtam, hogy nős. Máig sem értem: akkor megőrültem érte. Azt hittem, igazán szeret. Fél év múlva megláttam a feleségével. Szép, szőke asszony, és vagy hét hónapos terhes volt. Olyan hányinger fogott el, hogy be kellett mennem egy kapu alá. A fiú is meglátott, de úgy tett, mintha nem ismerne. Másnap nagy tömeg volt reggel a büfében, csak bilukszolt a szemével, de elfordultam. Harmadik nap nem mentem dolgozni.

— Anyám meg pont akkor kezdett el macerálni, miért nem járok sehova, hogy megyek így férjhez. Milyen feleletet várhatott volna? Nem is tudott erről a fiúról semmit. Nem szoktunk beszélgetni. Azt sejtette, hogy létezik, hogy van valaki, csak sose szóltunk felőle. Egyszer apuka meglátott vele, és tréfálkozva négyszemközt mondta, milyen jóképű gyerek. Apukával mindig jobban tudtunk beszélgetni, mint édesanyámmal, aki mindig sietett, mindig kapkodott, mindig [illegible] mondtam

[illegible] került bele. Csak úgy belesodródott, vagy akart-e maga is valamit? Milyennek tartja magát, Kati?

— Előbb én kérdeznék: butának tart engem? Mert én még magamról se gondolkoztam soha. Álmodoztam, bámuldoztam, éltem bele a világba, és nem tudom, hogy más hogy csinálja, de nekem semmi sem sikerült. Mindig mások irányítottak. De mások se sokat gondoltak velem. Azon már töprengtem, kinek fontos, hogy én vagyok? Igen, volt, hogy elszórakoztam a gondolattal: mi lenne, ha meghalnék.

— Nem buta kislány maga, Kati. De amit most mondott, beláthatja, az azért nagy butaság.

3

Hallgatunk, és fújjuk a füstöt.

— Persze. Azt azért nem kívánhatom, hogy Cegléditől Pestig válaszoljon arra a csekélységre, hogyan éljek, mihez kezdjek...

— Ezzel az utazással már valamit eldöntött, nem?

— El. De mit? Hogy eljövök hazulról. Mit hallgassam örökké, hogy bezzeg a bátyám az mérnök úr lesz. Nekem csak akkor lenne becsületem, ha beállítanék, mint mérnökné?

— Na, várjunk csak, Kati. Ennél jobban ismeri saját magát, és bizonyára az édesanyját is. Hát azért annak melyik anyuka örülne, hogy otthagyta az iskolát? Aztán a munkáját. Most meg a családját. Mihez akar kezdeni? Dolgozni. Hol és mit? Hol akar lakni? Persze, van elég álláshirdetés. Az van. Emberi kapcsolat — az lesz-e? Mit kezd egyedül? Milyen társaságot keres? Kihez kötődik? Elfutni — azt könnyű. Mindent másokra fogni, szintén nem nehéz. Ha én lennék az édesanyja, nem is tudom, mit csinálnék... Alighanem mérgemben most akkora pofont adnék!

Kigyúl az arca, mintha meg is kapta volna. Villog a szeme — na, most aztán mond valamit...

— Hát, köszönöm, abból nem vagyok mínuszban. De, tudja mit,

1970 SEP 1 3

Matkó
Katalin

BAROKK

1021

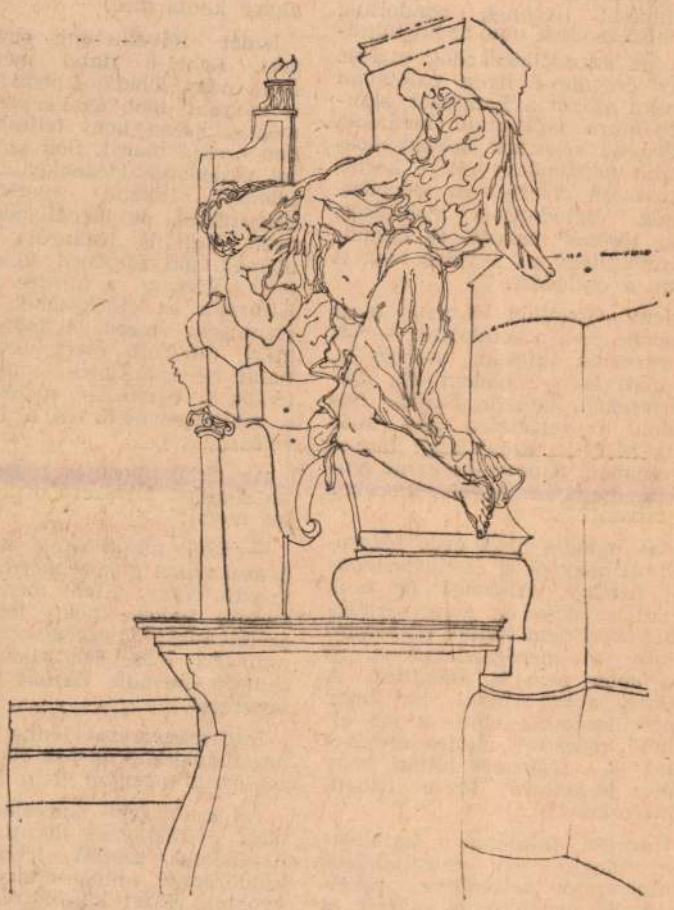

DÉL-MAGYARORSZÁG
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Tóth Imre Utca

Horváth Dezső

A MENNYORSZÁGBÓL ZÁKÁNYSZÉKRE

Vitatkozni kezd a gondolat az ember agyában, ha Gödöllőn, a leendő agrármérnökök otthonában jár. Huszta Vince, a zákányszéki Homokkultúra Téesz elnöke azt mondja, ha régen magunk elé képzeltük a mennyországot, körülbelül ilyennek gondoltuk. Az első lépések után az jut mindjárt az aggodalmaskodók eszébe, hogy érdemes-e ilyen palotában nevelni azokat a fiatalokat, akiknek falura kell majd menniök, hiszen ha végeznek, sokkal mostohább körülmények közé kerülnek. Előre elvetjük az elégedetlenség, csalódottság, kishitűség, lelki törések magvát, és csodálkozunk, hogy ez a vetés meg is termi a csalódást.

Nem Gödöllőn jutnak most eszembe ezek a gondolatok — ott is eszembe jutottak nekem is, másnak is —, hanem itt, Zákányszéken, amikor Borbás Istvánnal beszélgetésre alig találunk helyet a szövetkezet tanyai irodájában. Kipottyant ez az ember a mennyországból, vagy belepottyant?

Azt mondja a 27 éves főagronómus, hogy okoz ez ugyan gondot néhány végzősnek, de csak azoknak, akik az agrármérnökséget soha nem tudták elképzelni falun, a mezőgazdaságban, és oda soha nem is készültek. A többség abból indul ki, hogy megcsillantották előtte a ma elérhető csúcsokat, teljes erejével küzd is a fényesség láttán, hogy ahhoz hasonlóvá tegye itthoni környezetét is.

Hazajött falujába a fiatalember, miután egy ezüstkalászos tanfolyamtól ösztönözve, mezőgazdasági technikumot végzett, és Vásárhelyről nekilódult Gödöllőnek. Azt mondja, nem bánta meg. Hogy jól megy sora vagy rosszul, azt kívülálló ember nehezen döntheti el. Aki a napi nyolc órát is kelletlenül dolgozza végig, az istenverte nagy csapásnak gondolja, hogy ebben a mesterségben annak duplája is lehet a munkaidő, akár mindennap is. Van ugyan vasárnap is, ünnepnap is, de az leginkább arra való, hogy a maga néhány holdjával bajlódjék otthon.

Tőle kérdezem inkább, hogy összehasonlítási alapom legyen: mikor érezte legrosszabbul magát, mióta itt van.

— Amikor kellene az emberkéz a szövetkezetbe — hangzik a válasz —, vetni vagy aratni, de éppen akkor vetne vagy aratna mindenki otthon is. Tessék akkor rábeszélni őket, hogy jöjjenek inkább a közösbe. Szakszövetkezet ez, nagyon fontos az is, amit otthon termelnek. Amikor kérni kell mindenkit, aki ért a traktorhoz, hogy éjszaka ő is szántson egy kicsit, mert különben nem végzünk idejében a munkákkal. Legeslegrosszabb akkor volt, amikor fölfújódtak legeltetés közben az állatok. Törött kézzel, felkötött karral ugyan, de egész éjjel dolgozni kellett, hogy mentsük, ami menthető.

A legjobb, legkellemesebb érzésre hamarabb talál példát. Dátumát is tudja: február 27. Akkor nevezték ki főagronómusnak. Azt a vigasztaló körülményt olvasta ki ebből a döntésből, hogy szeretik és becsülik munkáját. Kitüntetésnek vette, mint hogy az is. Azért is piros betűs ünnep ez a nap, mert autóját is akkor kapta meg.

Ismét fölvethetünk egy kérdést. Lehet-e fiatal mérnökre ilyen nagy föladatot bízni? Maga is mondja, több gyakorlatra van még szüksége, hogy teljesen otthon érezze magát. Sok szövetkezet vezetősége idegenkedik a fiatalokról. Inkább alacsonyabb végzettségű, de megállapodott legyen. Volt is jóakarója az elnöknek, aki idejében figyelmeztette: Vigyázz, a fejedre nőnek. Kitúrnak az elnökségből, hogy észre sem veszed. A többesszám azért indokolt, mert ugyancsak fiatal itt a raktáros, a műhely főnök, a párttitkár, a főkertész, a főállattenyésztő és a főkönyvelő is.

Az elnök most is ragaszkodik fiataljaihoz. Egyszerű magyarázatot mond:

— Ezek mind befele tanulnak a szakmába, a középkorú inkább megáll, vagy kifelé megy. Magamról tudom, hogy tíz évvel ezelőtt sokkal mozgékonyabb voltam. Az idősebbek elkényelmesednek, bennük viszont forr a igyekezet.

Intő magyarázat lenne ez más aggodalmaskodónak is. Hallottam jól érzik magukat itt a fiatalok.

Az iroda falát képeslapok kiadós gyűjteménye díszíti. A főagronómus szerint többségét küldözgette, innen-onnan, nagyobbik részét külföldről. Szeret körülnézni a világban. Nyáron ugyan nem lehet, mert szezon idején elképzelhetetlen, hogy egy becsületes mezőgazdász 15—20 napra elhagyja gazdaságát, mert éppen külföldön csatangolni támadt kedve. A szocialista országokat már bejárta, most Ausztriát, Svájcot és Németországot forgatja fejében, jövőre ide készül. Gödöllőről hozta talán azt az igényt is, hogy világot lásson és hébe-hóba beleszagoljon a világ mezőgazdaságába is, de a lehetőséget már itt teremtette meg hozzá. Erre persze kell az áldozat.

Hetenként háromszor, mire mi fölébredünk, ő már megjárja a szegedi piacot, és úgy áll munkába reggel fél hatkor. Ha mégis, engedi ideje, kétkezi munkásnak visszamegy a ház körül dolgozni. Meg-megállnak ismerősei, a szakszövetkezet tagjai, kérdezni, mit csinált ő a kukoricával, menynyit rakott alá, hogy ilyen szép lett. Intenzív gazdálkodásra törekszik a paradicsomföldön és a zöldség- vagy paprikatermesztésben is. Pedig erős versenytársa vannak. Akkorát lépett itt előre a mezőgazdasági gyakorlat, amekkorát álmodni se mertek volna a nagy álmodók. Az a paraszt, aki azelőtt idegenkedett a gépi munkától, vegyszerektől, csirketáptól, malactáptól, most türelmetlen követelő, ha nem jut hozzá valamihez. Ebben a változott világban nem lehet rossz egy főagronómusnak.

Matkó János

Kassai
ágyúöntő

l

Hadsöt. Kozl

1928 419. l.

1913

XIV. csoport.
128. rakt. szám.

A vá

Matko (d. Motko)

János

ágyúöntő

Arch. Közl.

1878. XII. 73. l.

Lásd Mótkó alatt is.

470 1914 szám
Érk.: 914 év jún. hó 18 n.

Matkó Ilona

a Móra kiadó: „Bújj, bújj zöld ág" című, népi gyermekjátékokat tartalmazó összeállítást Matkó Ilona illusztrálta.

Fényi András: Az ünnepi könyvhét alkalmából. Pedagógusok Lapja, 1946. máj. 25.

Matkó István

Lakatos. 1777 - 1780 Kolozsvár, Bánffy palota, lakatosmunkát végez

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

317 l.

Matkó Katalin

Szerepelt a szegedi téli tárlaton

(pr-a): Vita a szegedi téli tárlatról

Csongrád Megyei Hírlap 1969 I. 8.

Matko Hans

a-val 1613

laid

2

Thalyi. 73 l

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

..... helyettesének

Endrényi Imre, Szeged.

Matkó János

ágyúöntő Kassa

1620.

d.

Hadtört-Közl

1928. 4/9 d.

Vaseszkőz, sórnai VII. 140.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Matkó Katalin

Dél-Magyarország

1900 NOV 13

az ember. Bizony nehéz meg-

1021

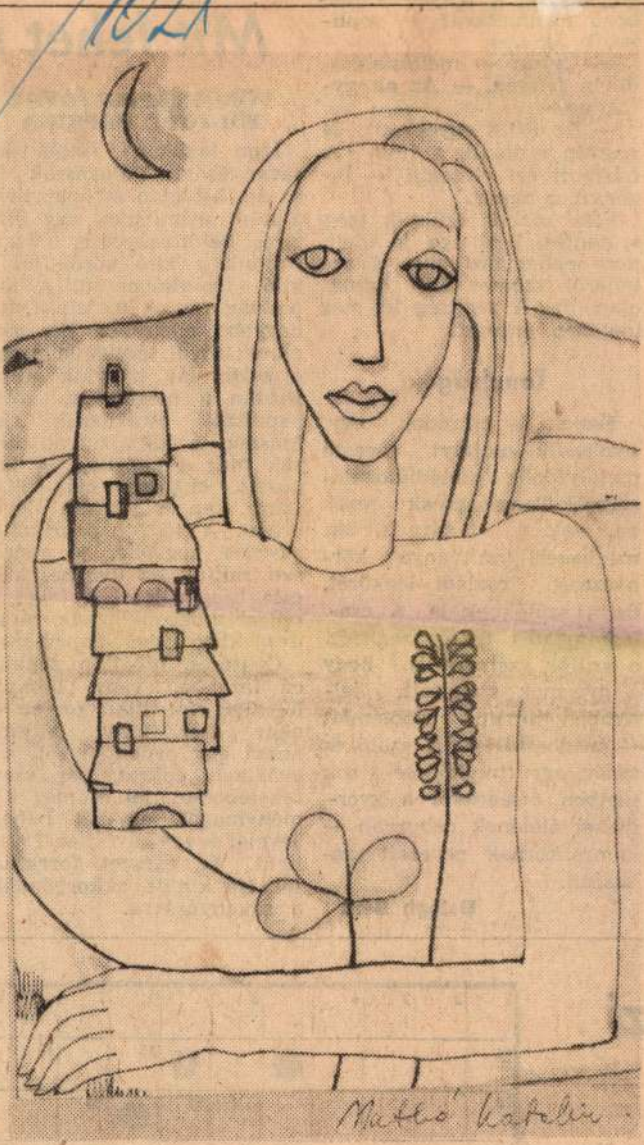

MATKÓ KATALIN LEÁNYPORTRÉ

— Tessék, engeded el a böző házibuli kázik az apa
— Ugyan - dik a feleség. ..t eset...
— De Ritát egyébként is nagyon érdeklik a fiúk. A házibuli ezt elősegíti — bizonyít a tanár.

Vita közben születik meg a döntés. Rita egy jó ideig nem mehet házibulira, s leckéjéről számot kell adnia naponta. A segítség itt még idejében érkezett.

Tanulságok

Esetek és epizódok egy nyolcadik osztályt vezető osztályfőnök családlátogatásaiból. Tanulságosak ezek nemcsak a tanárnak, aki megismeri tanítványa környezetét, családi légkörét, de a szülőknek is. A családlátogatás fontos segítség a szülők számára is, hogy a gyermek szokásait, jellembeli hibáit, problémáit — megbeszéljék. A szülő és tanár együttműködése sok esetben átsegítette a gyermeket életének nehezebb — kamaszkornak nevezett szakaszán.

Balogh Béni

VÖRÖSKÁPOSZTÁVAL TÖLTÖTT PAPRIKA

Igen kedvelt, finom ízű savanyúság. Válogassuk ki az ép, hibátlan zöldpaprikát. 3 kilót számítsunk egy ötliteres befőttesüvegre. Vásároljunk 1 kiló vörös- és 2 kiló fehérkáposztát. A káposztát vágjuk metéltre, egy nagyobb edényben két zárt marék sóval sózzuk le, s egy éjszakán át hagyjuk állni. Ezután a megmosott zöldpaprikát csutkázzuk ki. Másnap a káposztával töltsük meg a paprikát. A káposzta ekkorra már lilás színt kap és jócskán levet ereszt. A töltött paprikákat egymás hegyébe, jó szorosan rakjuk az üvegbe. Még este készítsük el a levet, s reggel hidegen öntsük rá az üvegekben levő paprikára.

Ötliteres, hibátlan zománcú fazékba, vagy lábasba töltsünk fél liter ecetet és négy liter vizet. Adjunk hozzá egy evőkanál sót, két evőkanál cukrot, pár szem feketeborsot, fél csomag köménymagot, egy-két babérlevelet és egy kávéskanál szalicilt. Az egészet forraljuk fel. Ha kihűlt, akkor öntsük a savanyúságra.

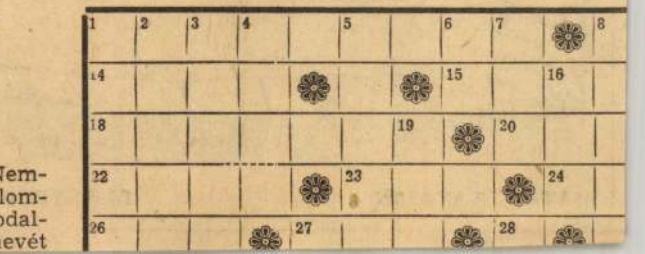

1970 OKT 17

MATKÓ KATALIN

1021

Matkó Katalin

SZENT-ENDRE

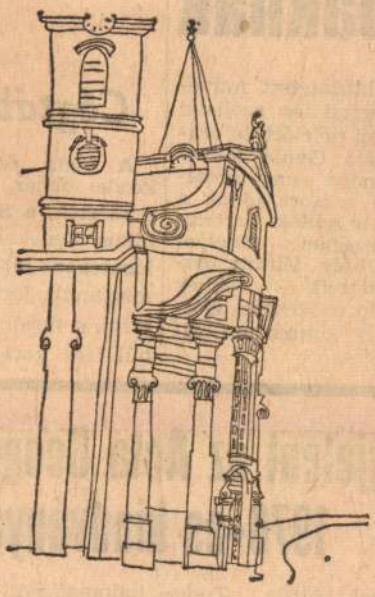

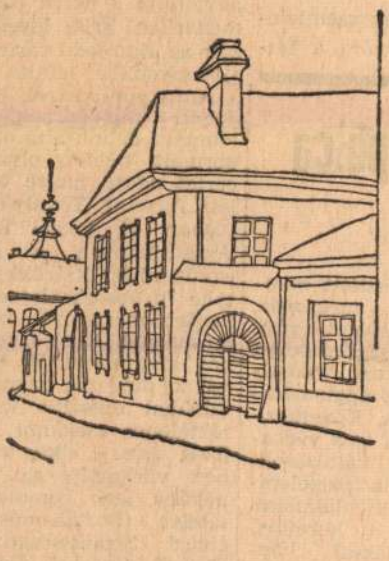

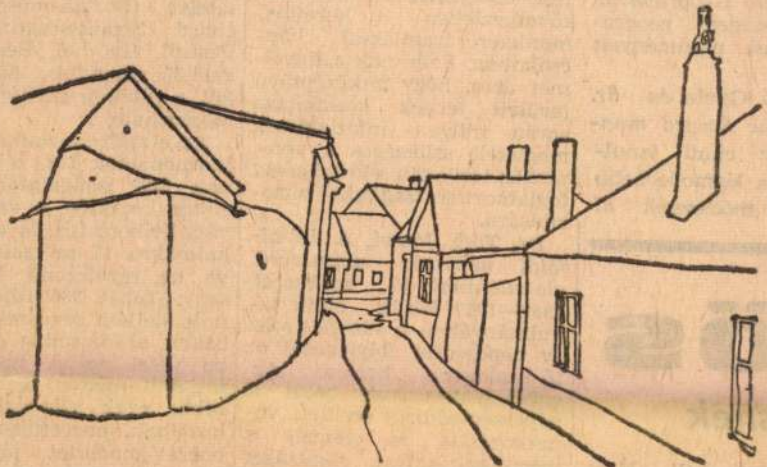

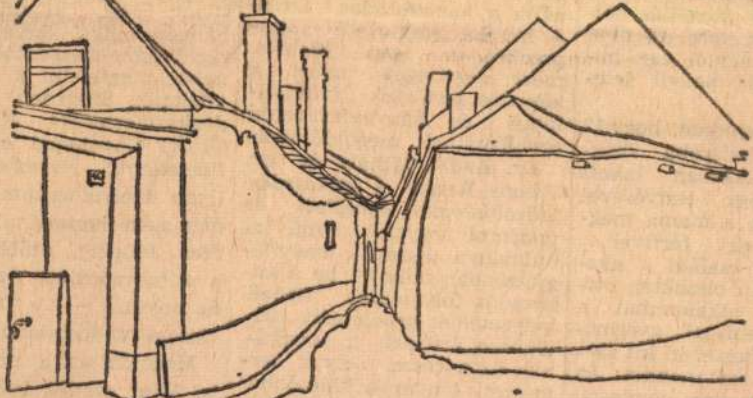

DÉL-MAGYARORSZÁG

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., DÉLI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-126

...baknak

...n kitüntetett művé-...portjai és szólistái ...nap délelőtt 10 óra-...uhász Gyula Műve-...özpont nagyterméb-...epi műsort adnak a ...a brigádok tisztele-...műsorban — amelyet ... Mihály állított ösz-...endezett — többek ...llép a szentesi Hor-...hály gimnázium di-...da is.

Cég

A fáma... kezdet ne... a mérték... nikus Zenekar csak az első lépéseken jutott túl. Igaz, megtanult járni, mozogni, létezni, s most, hogy szemtelenül ifjú kora dacára a fej-

EREDMÉNYEK. Szögezzü... le: az esztendeje önállósul... intézménnyé alakult zenek... beváltotta a hozzá fűzött r... ményeket. Friss levegőt h... zott az álmosodó városi han... versenyéletbe, lefújta a po... a rutinkoncertekről, kesztyű... dobott a tespedésnek, az una... lomnak. Felmutatta oroszlán... körmeit: néhány olyan kon... certet adott, amire oda kel... lett figyelni. Tavaly augusz... tusban 64 taggal indultak... vonóshiánnyal, a színház... együtteshez átjárókkal, mos... toha próbalehetőségekkel, ... kezdet megannyi bizonyta... lanságával. Most egyetlen bő... gős kivételével 70 tagú z... nekar dolgozik, zömmel fi... talokkal egészült ki, jele... téktelenre csökkent a pen... lizés. Így a siker remény... ben várhatják az új év... néhány igen komoly prób... tételét (Bartók-műsor, ... chard Strauss-matiné st... Pestről, Győrből, Békés r... gyéből szereztek hegedű... ket, a fúvósok gárdája sta... megbízható.

Az elmúlt szezonban a ... harmóniának 146, a szín... nak 168 szolgálatot ad... ehhez hozzájön a városi... nács felkérésére és egyé... kalmakra 17 szolgálat, ... ve az esztergomi han... seny. Tehát 336 ízben ... pult mellé a zenészek — ... bákon, előadásokon. Az ig... be vétel reális, hasonl... tatlanul méltányosabb a... rábbi évek színházi m... kusainak, operettet-mus... operát-koncertet játszó... radt, kihasznált zenész... megterhelésénél.

AZONBAN. A ze... munkájának mérlegén ... szeti és szociális felt... aránytalanságai is szen... lenek. Hangszerállom... sivár: régi, kopott, ... hangszereikkel (kiváltk... rézfúvósok panaszkodh... nehéz megfelelni a ko... játéknak. Szegeden já... dégkarmesterek: Kita... Orlov, Capolongo egy... függetlenül jegyezték ... ilyen instrumentumoka... már nem használnak k... dön. Jóllehet, utóbb k... a filharmóniától egy ... és celestát —, a fő g... viszont változatlanok.

Megoldatlan a próba ... is. Mint esetleg ismere... Móra művelődési ott...

...egjelent az Acta Geographica 1970-es kiadványa

...ózsef Attila Tudo-...yetem földrajzi tan-...smét közzé tették ku-... legújabb eredmé-...Az idei — mintegy ...al terjedelmű — ac-...et nyelven jelent ...s így nagymértékben ...rul a tanszékek külk-...apcsolatainak bővíté-... Az *Acta Geographica* ...en 7 szegedi geográ-...kutatási eredményeit

Krajkó Gyula és *dr.* Ferenc *Szeged mun-...elyzete* című tanul-... egy, a legmodernebb ...atikai módszerek al-kalmazásával készített *munkaerőmérleget* tartalmaz, amely nagy segítséget nyújt a gyakorlati szakemberek számára. A szerzők vizsgálataikat az egész agglomerációra kiterjesztik. Következtetéseket vonnak le a várható demográfiai változásokkal, valamint az ipartelepítési elképzelések alakulása következtében létrejövő munkaerő-áramlással kapcsolatban. Felhívják a figyelmet arra, hogy a középtávú területi tervek kialakítása során milyen intézkedések megtétele szükséges a vonzáskör területén élő lakosság foglalkoztatottságának biztosítására.

Dr. Tóth József, A dél-alföldi népesség számszerű alakulásának fő szakaszai 1869—1969 között című tanulmányában a vizsgált száz év népesedési folyamatát öt fő szakaszra bontja. Az egyes szakaszokon belül a népességváltozás területi vonatkozásait is elemzi, s megállapításaival segítséget nyújt a területi- és regionális tervezés kérdéseivel foglalkozó szakembereknek.

Dr. Jakucs László, *A karsztosodás epirózvarienciái* című munkájában a tektonikus elemek szerepét vizsgálja a karsztosodás terén. A munka gyakorlati szempontból is igen jelentős, mert segítséget nyújt a karsztos területek ivóvízellátási és bányavízvédelmi problémáinak megoldásában.

Dr. Andó Mihály és *dr. Vámos* Rezső, *A szikesedés hidrobiológiai, éghajlati és talajtani tényezői* című tanulmánya újszerű megvilágításokban mutatja be a szikesedés folyamatát, térbeli helyzetének problémáit. Különösen értékes a munkának az a része, mely a természeti tényezők kölcsönhatását elemzi. A tanulmány gyakorlatilag is hasznos

...tös

...elésnek

...is fizetnie kell. Most, ... egyedül van, naplót ... Ide írja, ami nehéz... szomorúságot okoz szá... Férje „csak a szépet" ...atja a levelekben. Ra... ...z örömtől, hogy tele... ...at a laktanyába: „Szia, ..." — és megállás nél... ...ésél. Az igazgató néni ...szi a kagylót egy pil... ... Igazi családi jele...

...bb megtudom, hogy 12 ...oráig kétszoba össz... ...tos lakásban lakott ...l. négy testvérével ... Aztán a mama meg... ...dett egy férfivel... ...lott a család. A gye... ...yakran elszöktek ott... ... Egy alkalommal a „összehívta" gyerme... ...egkérdezte, ki kit sze... ...rika azt mondta: én ... A mama gondosan ... az ajtót, az ablako... ...kinyitotta a gázcsa-

A VÁROS KÉPZŐMŰVÉSZETE

Az elmúlt években vita folyt arról, hogy van-e Szegeden képzőművészet és egyáltalán Hódmezővásárhely mellett van-e annak létjogosultsága. Megítélésem szerint a vita napjainkra eldőlt. *Szegednek van önálló képzőművészete,* mely ha nem is kiemelkedő, de *színvonalas helyet foglal el a magyar képzőművészeti életben,* és a szegedi hagyományokra támaszkodva, napjainkban mindinkább kibontakozik. Ma még nincsenek itt nagy nevek, de ígéretek annál inkább. Mi igyekszünk megteremteni azokat a feltételeket, melyek egyben egy lassú javulás előfeltételei is.

A város képzőművészeti életének azon oldala, mely közönségigény kielégítését hivatva van szolgálni, megítélésünk szerint színvonalas és bármely, Magyarországon levő vidéki nagyváros dicséretére válna.

Az elmúlt 10 évben Szegeden összesen 198 képzőművészeti kiállítást tartottak.

A tárlatok látogatóinak száma az utolsó 5 évben megkétszereződött, 20 000-ről 40 000-re nőtt.

Az elmúlt években a város is mindinkább támogatta a szegedi képzőművészet kibontakozását. A művészház megépítése, a kiállítási lehetőségek biztosítása, a vásárlások e támogatásnak a konkrét realizálása. Távlati terveinkben szerepel egy szegedi művésztelep megépítése.

képzelés *megvalósítása* — mint kezdeti lépések — jelen vannak és most érlelődnek. *A fesztiválváros-koncepció megvalósulásának tehát az anyagi feltételek megteremtése az előfeltétele.* A város kész további erőfeszítéseket tenni ennek érdekében, ehhez azonban *országos segítségre is szükség van.*

A VÁROS ZENEI ÉLETE

A szegedi opera, a Szegedi Szabadtéri Játékok vonatkozásában e kérdés már részben kifejtésre került. További bázisokat itt a zeneiskolák, a Tanárképző Főiskola zene tanszéke, néhány kiemelkedően jó kórus (Zenebarátok és Tanárképző Főiskola) jelenti.

Szeged zenei életét tekintve — megítélésem szerint — mindenképpen *országos színvonalon vagyunk.* Ezt biztosítják az ide érkező vendégművészek is.

A most alakuló *Szegedi Szimfonikus Zenekar,* meggyőződésem szerint, *tovább erősíti majd a zenei élet szegedi színvonalát.*

Feladatunk, hogy a városban élő alkotó zeneművészek számára több támogatást adjunk mind erkölcsi, mind anyagi vonatkozásban.

• Csak a színház-, illetve operajellegű előadások adatai.

A városban élő alkotó művészek és művészetpártolók között van egy egészséges türelmetlenség. A fejlődés ütemét lassúnak tartják. *Elmarasztalják a hivatalos politikát a kellő támogatás hiánya miatt.*

Ezzel kapcsolatban 3 kérdést kívánok tisztázni:

1. Sohasem a város vezetőinek szemléletén múlott a művészet megfelelő támogatása. A város önállóságának hiánya, az anyagi lehetőségek központosítása azonban gátat vetettek a nagyobb mérvű támogatásnak. *A támogatáshoz több pénzre lenne szükség, máskülönben a fejlesztés csak más kulturális ágazatok rovására történhetne.* Meggyőződésem, hogy művészeink közül senki sem kívánja, hogy a közoktatástól a pedagógusok rovására, vagy a kultúrotthonok és könyvtárak amúgy is szűk anyagi ellátottságát tovább rontsuk a művészet fejlesztése miatt.

Javaslatunk az volt a kormányzati szervek számára, hogy a megyei jogú városok ilyen támogatások céljából részesüljenek a központi kulturális alapból, továbbá a helyi vállalatok és állami szervek anyagi támogatását is nyerjük meg ez ügynek, és létesítsünk városi kultúralapot a tehetséges fiatal vidéki művészek támogatására.

2. A művészetet nem lehet általában támogatni. A fejlődés pozitív tendenciáit kell megtalálni, és *csak az igazán tehetséges művészek érdemlik meg a támogatást.* A vidéki kulturális decentrumokat csak úgy lehet megteremteni, és országos hatásúvá tenni, ha onnan nap mint nap száműzik a provincializmust, mert ennek veszélye állandóan jelen van. A vidéki művészet ágainak, fejlesztésének szép célja és jelszava nem adhat búvóhelyet a dilettantizmusnak, a színvonaltalanságnak.

3. Egy város alkotóművészetének fejlődése nem párt- és állami határozatok hozatalával valósítható meg. Ez nem elhatározás kérdése. A támogatás sokat segít, de a tehetséget nem pótolja. Mindkettőre szükség van.

Mi nem akármilyen művészetet támogatunk. A kritérium a szocializmus építésének igenlése, persze nem vulgárisan és voluntarista módon való felfogásban. *A szocialista művészet kialakulása egy történelmi folyamat. 20—25 év csak az alapok megteremtéséhez elegendő.*

A város művészeti életét tekintve a jövőt illetően nem vagyunk elképzelés nélkül. Lesz új folyóirat, lesz könyvkiadás, segítjük a képzőművészetet és a zeneművészet fejlődését.

Szeretnénk valamilyen formában a filmgyártásba bekapcsolódni. Felvetettük, hogy *hozzanak létre Szegeden vidéki tv-stúdiót.* Mindez egyben a művészetek támogatását is jelentené.

Összehasonlítva a város gazdasági és kulturális életét, úgy látszik, hogy a városban — különösen a kisugárzó hatást vizsgálva és alapul véve — a kulturális jelleg dominál. Az arányokat tekintve és azt a hatást, melyet a kulturális intézmények kifejtenek, úgy tűnik: igazuk van azoknak, akik *Szegedet kulturális téren ma is az ország második legnagyobb városává* sorolják. Jó lenne ezt a rangot megtartani és tovább fejleszteni.

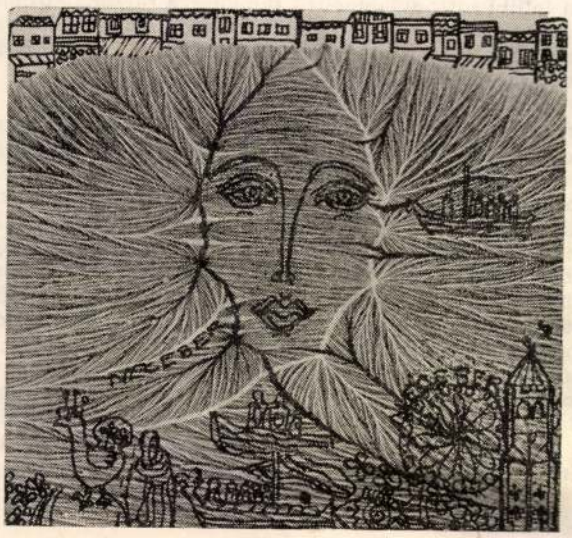

MATKÓ KATALIN: NECEBERI HALÁSZOK

TISZATÁJ
Szeged

SZEGEDI SZABADTÉRI JÁTÉKOK '69

HÁRY JÁNOS

Különleges értéke a magyar zenekultúrának Kodály Háry Jánosa. Daljáték és mégis több annál. Színpadi zene, melynek gyökerei a folklórból, a népzenéből, népdalból szívják az éltető nedvet, és színmű, melynek dramaturgiai menete a népszínművekre kacsingatva szól történelmi karikatúrák láncolatából kiderülő történelmi igazságokról, s ahol mesélnek, mégis igazat mondanak. Zenés komédia, de zenéjét és komédiáját halálosan komolyan kell venni, s a muzsika éppúgy nem nevezhető a színpad illusztrációjának, miként megfordítva sem áll így. A Háry János a magyar zeneirodalomban valahol a János vitéz és az Erkel-operák közötti tátongó szakadék egyik áthidalási kísérlete, mely kísérleti formájában is maga a tökéletesség. Ezzel nyitották idén a Szegedi Szabadtéri Játékokat.

S az előadás — bár a Háry korábban többször színre került a dóm előtt — ezúttal is a rendező Szinetár Miklós szavainak szolgáltatott bizonyságot: a daljáték itt, Szegeden, a dómszínpadon talált igazi otthonra. Valóban, a nagyabonyi csárda iszogató asztaltársaságának fantáziája sehol sem kelhet szárnyra szemléletesebben, gazdagabban a vén obsitos kópé tódításaival, mint itt, a korlátlan tér adta mesevilágban. *Szinetár* Miklós korábbi elképzeléseinek módosítása csupán annyira szorítkozott, amennyiben új díszletkonstrukció került a színpadra. *Fülöp* Zoltán — *Márk* Tivadar jelmezeivel erősítve — élesebb választóvonalat húz a képzelet és a realitások közé, a naturalista színekkel kirakott falu nádfödeles kunyhóit, a kocsmai borozgatókat elhiteti, de Burkusország határsorompóját vagy a lószelídítő Háry tornyokra hágását éppúgy megmosolyogja, mint Napóleon megveretését, az obsitos burgbeli sikereit. A mese és valószerűség elemeit világosabban különíti el tehát a rendező is, részint szereplőinek mozgatásával, részint azzal a ténnyel, hogy a színpadsarki kocsma függönyét gyakrabban fellibbenti: a falubeliek mindegyre rácsudálkozhatnak, elámulhatnak a nevezetes ember dolgain. A szereplők többnyire értik, mire megy ki ez a „kritikai játék" — s aki nem érti, az valójában nem tehet róla, ha más műfaj más deszkáiról került a darabba...

Melis György egészen nagyvonalú énekesi-színészi képességeket vonultat fel, s a szerepével először találkozó Moldován Stefániának is van humora bővében, hogy ideális Örzse legyen. Remek Dayka Margit és Tompa Sándor császári tósztja; Szalma Ferenc tenyeres-talpas Marci kocsis, aki meggyőződéssel hiszi, hogy bajszával tüntet magyarságáért Harkányi Endre a legalázatosabb Napóleont tette színpadra, akivel még ember találkozhatott, s Marton Éva (Mária Lujza) is gyorsan akklimatizálódott a számára szokatlan környezetben. Ifj. Latabár Kálmán harsányan, Kovács János ízesen, Pagonyi Nándor széles gesztusokkal, Miklósy György rekedt konoksággal, Szabó Kálmán őszinte ámulattal, Katona András, Marosi Károly, Károlyi István tamáskodó izgalommal, Szabadits Judit egy szép dallal, Kállay Bori, Piros Ildikó udvarhölgyi szerénységgel bizonygatja a nézőt: nem volt még oly vitéz a földön, mint Háry bátya.

A zenekart Lukács Miklós dirigálta, aki vajmi keveset tehet fúvósainak bizonytalankodásáért, de hát a szabadtéri zenekar problémáját egyszer úgyis hosszú távra kell megoldani. Barkóczy Sándor koreográfiája a huszártáncban izzik fel; a karigazgatói minőségben premierre beugrott Csala Benedeket — Szalay Miklóssal együtt — az egyenletesen éneklő kórus dicséri.

N. I.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP KFT. BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Matkó Katalin

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1979 MÁJ 9

1021

ANYÁK NAPJÁN

Kedves Édesanyák!

Ma, anyák napján sok szeretettel köszöntjük az édesanyákat, akiknek az év más napjain kevesebb jut az ünneplésből, de annál több a hétköznapi munkából. Amikor anyák napján a szeretetünk jeléül átadott virágcsokor mellett megpróbáljuk elmondani, hogy mi mindent köszönünk, aligha sikerül. Egyetlen napnak kevés arra, hogy köszönetet mondjunk az egész évi munkáért, gondoskodásért, és bocsánatot kérjünk az akaratlan megbántásért.

Megyénk úttörői és KISZ-esei tisztelettel köszönik minden édesanyának azt a gondoskodást és fáradságot, mellyel gyermekeiket hazánk becsületes állampolgárává nevelik. Ifjúsági szövetségünk is legjobb tudása szerint arra törekszik, hogy részt vegyen a jövő nemzedék felkészítésében, a fiatalok előtt álló nehéz, de magasztos feladatok megoldásában.

Kívánunk az édesanyáknak jó egészséget, örömet és boldogságot munkájukhoz, amihez mi, fiatalok, gyermekeik azzal járulunk hozzá, hogy becsületesen tanulunk, dolgozunk, szeretjük és tiszteljük édesanyánkat.

A KISZ Csongrád megyei és Szeged városi bizottsága

Matkó Katalin rajza

TURMIX

Önlocsoló virágcserép

Nyugat-Németországban olyan virágedényt hoztak forgalomba, amely 2—3 héten keresztül folyamatosan és automatikusan biztosítja a növény vízellátását. Az „önlocsoló" virágedény felépítése rendkívül egyszerű — bárki maga is elkészítheti —, két műanyag virágcserépből áll, egy kisebből és egy nagyobból. A kisebbe kerül a virágföldbe ágyazott növény, majd az egészet bele kell állítani a nagyobba. A két cserép közötti hézag vízzel töltendő fel (a cserepek nagyságát akkor választottuk jól meg, ha legalább 2—3 deciliter víz elfér a két cserép között). Vásároljunk kb. 1 méter lámpabelet, s azt vágjuk el olyan hosszú darabokra, hogy azok a cserepek közötti rés aljától visszahajlítva a virágföld felszínéig érjenek (egyébként lámpabél helyett kötegbe fogott pamutfonál is megfelel a célnak). A lassan, egyenletesen felszivárgó víz a virágföldet mindaddig nedvesen tartja, amíg ki nem fogy a nagy cserépből. A vízfelszívó csíkok számának növelésével vagy csökkentésével szabályozni lehet az öntözés mértékét, attól függően, hogy mennyi vizet igényel a virág és hogy mennyi ideig vagyunk távol a lakásból.

londoni British Múzeum és
ás nagy európai gyűjtemények
em egy becses darabja *az ő kezén keresztül* jutott a helyére.
Gyűjtő tevékenységének az indiai
művészettörténetben is jeles szerep jutott. Ő állította ki először — 1908-ban, Kalkuttában — a nepáli plasztika nagy és értékes anyagát. Addig a nepáli művészet alig volt ismeretes, és földolgozni, érdeme szerint méltatni nem is tudhatták a műtörténészek. *„A Schwaiger-féle gyűjtemény* — mondja Baktay — *valóságos forradalmat jelentett az indiai művészet értékelésében,* E. B. *Havell,* a kiváló esztétikus és az indiai újjászületés egyik legjelentékenyebb harcosa, *rámutathatott a nepáli művészet sajátos helyére az indiai művészet történetében."*

Noha hatalmas vagyonra tett szert, sohasem volt Schwaiger Imre csupán hasznára gondoló üzletember: bőkezűen ajándékozott is, és *mindenekelőtt hazáját tartotta szem előtt.*

Felvinczi Takáts Zoltánnak, a Hopp Ferenc Kelet-ázsiai Művészeti Múzeum igazgatójának, *a szegedi egyetem későbbi művészettörténész professzorának,* ösztönzésére Schwaiger a húszas évektől kezdve időnként értékes kollekciókat küldött a fővárosi múzeumnak. *Utolsó gazdag ajándékát hagyatékként juttatta haza:* röviddel a második világháború kitörése és *1940-ben* bekövetkezett halála előtt. A gyűjtemény csak a felszabadulás után, 1949-ben került Budapestre Londonból, mert az adományozó a háborúra tekintettel ott helyezte letétbe.

A budapesti Kelet-ázsiai Mű-

A MI DALAINK

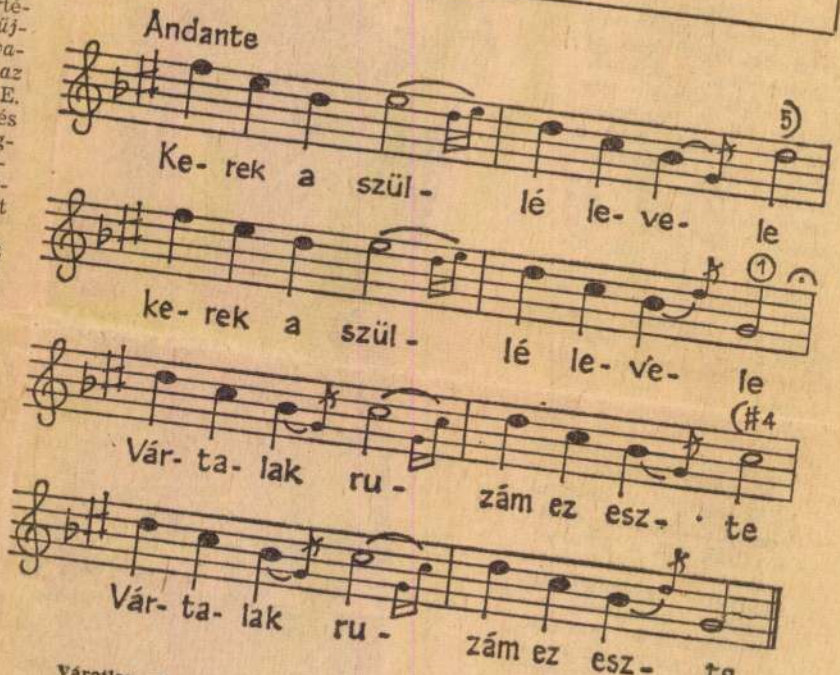

Várotlan elmentél mászhoz, várotlan elmentél mászhoz,
Verjen meg a nap sz a Márja, verjen meg a nap sz a Márja.
Járjon hezzád ez a madár, járjon hezzád ez a madár,
Ki pántikász kalabba jár, ki pántikász kalabba jár.
Zéd pántika kenyid gúnya, zéd pántika kenyid gúnya,
Met aszt a sziel könnyen fújja, met aszt a sziel könnyen fújja.
Kerpa ruva nehez gúnya, kerpa ruva nehez gúnya,
Met aszt a bü födig nyomja, met aszt a bü födig nyomja.
Lehajlottak a zéd ágok sz ezok isz ingem szojnálnak,
Sz ezok isz ingem szojnálnak, sz ezok isz ingem szojnálnak.

zt a dalt Domokos Pál Péter
jlotte a moldvai csángók kö-
és tette közzé A moldvai
gyarság címmel 1931-ben Csík-
lyón megjelent könyvében.
ama jellegzetesen képviseli a

turálisan is, de olyan sajátosságai vannak, amelyek nálunk sehol sem találhatók. Bizonyos értelemben tehát külön világ, külön dialektus ez a melódiaanyag

Matkó Katalin

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

138-068, 337-748, 340-726

TISZATAJ

Szeged

nek különvonalat az ejszakában.

1021

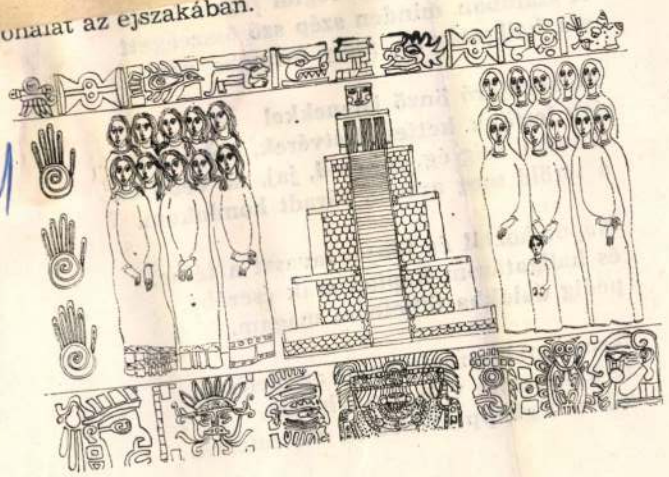

MATKÓ KATALIN RAJZA

101

mit neked szántai
A számban minde
s a hallgatás az,

Pokolrajáró önző
így lettünk ketten
Szívem, míg ég, a
s töröld meg arcor

Napot hoztál és fényt, tavaszt a télbe,
és hallgatásom kaptad csak cserébe,
pedig dalokba ölhetném magam.

Nem érnek annyit, mint az ölelésed,
te költészetté vált aranyhalam,
kihez végképp is némán visszatérek.

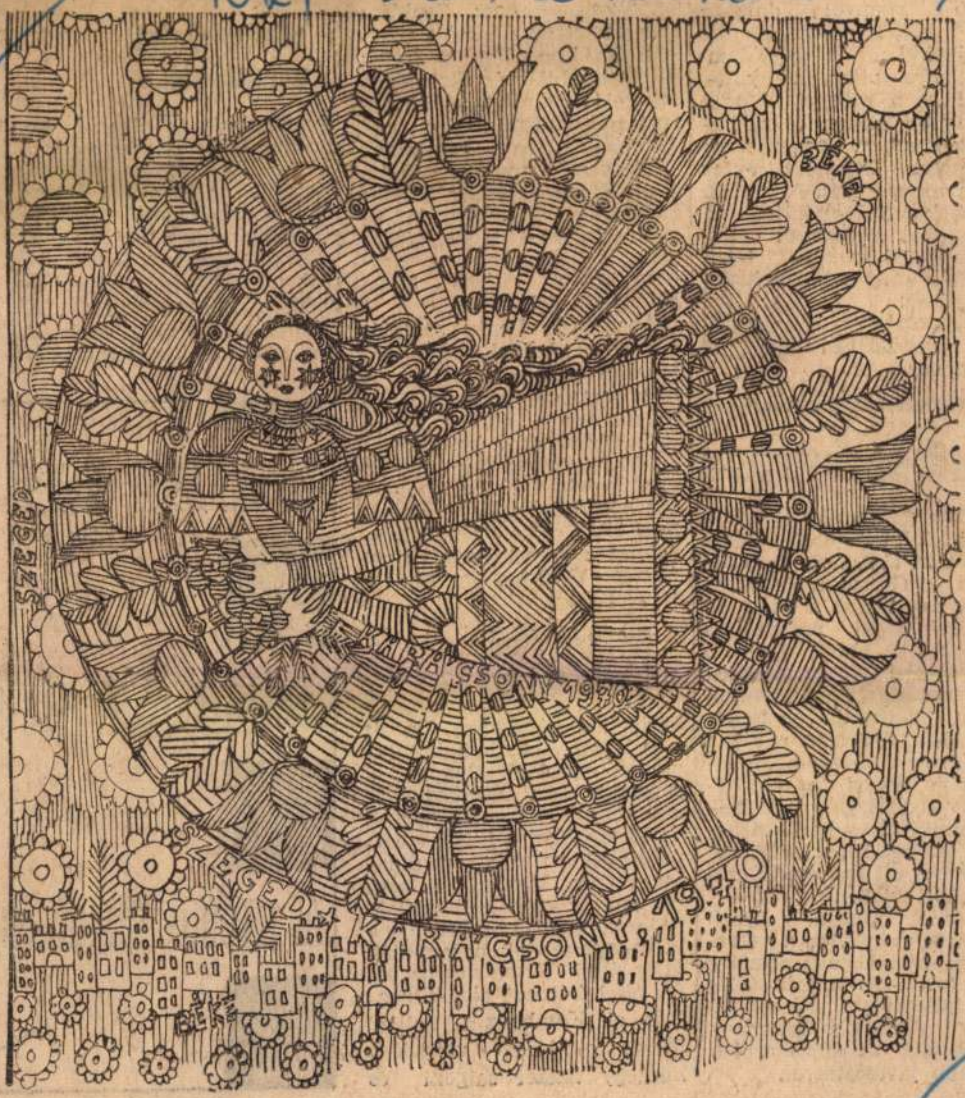

MATKÓ KATALIN RAJZA

A L'Humanité csütörtöki közlése szerint közel egymillió spanyol dolgozó vett részt szolidaritási sztrájkokban, amelyekben kifejezésre juttatták együttérzésüket a burgosi katonai bíróság elé állított baszk hazafiak iránt. A szolidaritási mozgalom kiterjedt egész Franciaországra is. A francia dolgozók százával küldik a táviratokat a spanyol kormánynak, követelve, hogy kíméljék meg a baszk hazafiak életét.

Olaszországban is nagyszabású szolidaritási akciókra került sor.

Bucher kérése

● **Rio de Janeiro (Reuter)**

A brazil baloldali ellenállók által december 7-én elrabolt Giovanni Bucher svájci nagykövet a Rio de Janeiro-i pápai nunciushoz intézett levelében közölte, hogy kissé beteg és egészségi állapotára való tekintettel kéri a főpapot, járjon közbe érdekében. A levelet egy Rio de Janeiro-i templomban találták és ahhoz az emberrablók jegyzékét mellékelték, amelyben a korábbi listákon szereplő hat politikai fogoly helyett hat másik személyt neveztek meg.

Alfredo Buzaid brazil igazságügyminiszter a Garrastazu Medici államelnökkel folytatott megbeszélés után közleményt adott ki, amely szerint a kormány foglalkozik az emberrablók legújabb javaslataival.

zott, március 16-án jobbol-
dali államcsí
végre Kambo
hanukot P
megfosztottá
ségétől. Lor
miniszterelnö
tek első n
lyettes belü
gadta mag
Másnap,
Willi Stop
Erfurtban
gyalások
mény jel
beszélése
Kasselba
Áprili
sének 1
lékezett
moszky
nepség
rosba
ta és
szintű
közepén érdek
te a világ azt a drámai kuzdelmet, amelyet az amerikai Apollo—13 űrhajósai vívtak az életükért.

Az indokínai hadszíntéren

áprilisban válságosra fordult a helyzet. A Szihanukot támogató kambodzsaiak és a puccsista Lon Nol-kormány csapatai között zajló harcok a Phnom Penh-i klikk szempontjából veszélyes fordulatot vettek. Minden jel arra mutatott, hogy a hazafiak teljes katonai győzelmének a kormánycsapatok nem tudják útját állni. Nixon április 30-án éjjel katonai akciót rendelt el Kambodzsa ellen. Május elsejére virradóra mintegy tízezer saigoni és

A július gazdag esemény-

1970 DEC 25
DÉL-MAGYARORSZÁG
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉS BOLDOG ÚJ
A HŰTŐGÉPGYÁR

1021

Matkó Katalin **Régi kép**

Ordító, a nagyhangú kántor Sarolta (Lehoczky Éva), ak let'

ügyesebben is színpadra lehetett volna vinni.

Mindez azt jelenti, hogy a szegedi opera, amely eddig kivétel nélkül izgalmas eredménnyel fedezett fel oktalanul elfelejtett operákat, némelyik felfedezésüket valóságos reneszánsz követte, mint a Nabuccoóét például, most *szerényebb* sikerrel nyúlt a múlthoz. Erkel kortársai sok mindenben tévedtek és tévedhettek, a Sarolta megítélésében azonban, úgy gondoljuk, a dolog lényegét tekintve igazuk volt.

A szegedi opera mindent megtett, hogy a felújított Erkel-művet a lehető *legtökéletesebb előadásban* állítsa a közönség elé, s ez sikerült is. Ez a tökéletesség részben csakugyan feledtette a mű hibáit, részben azonban felnagyította, elsősorban a tekintetben, hogy vígoperával vagy daljátékkal állunk-e szemben. Vaszy Viktor zenei vezetése, *Versényi* Ida látványos rendezése, Gyula mutatós [illegible] ja, a kibővített tánckar, s a kitűnő szólisták — mindannyian legjobb formájukat nyújtva — együttesen járultak hozzá az előadás tökéletességéhez.

A produkció élén három alakítás áll: *Gregor* József színészi játékban is karakteres, zeneileg fölényesen könnyed Ordítója, *Lehoczky* Éva elegáns szólamformálású Saroltája és *Sinkó* György nemes méltóságú katonatisztje. *Réti* Csaba Mátyás király szerepében borotvaélen táncolt, de végül is ügyesen oldotta meg, hogy a király ne váljék nevetségessé. *Gyimesi* Kálmánnak kissé szimpla szerepe szimpla feladatot adott: csak a hősi hang mellett kellett végig kitartania.

Ökrös László

DÉL-MAGYARORSZÁG

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-060, 337-748, 340-726

1971 APR 4
1021

Matkó Katalin

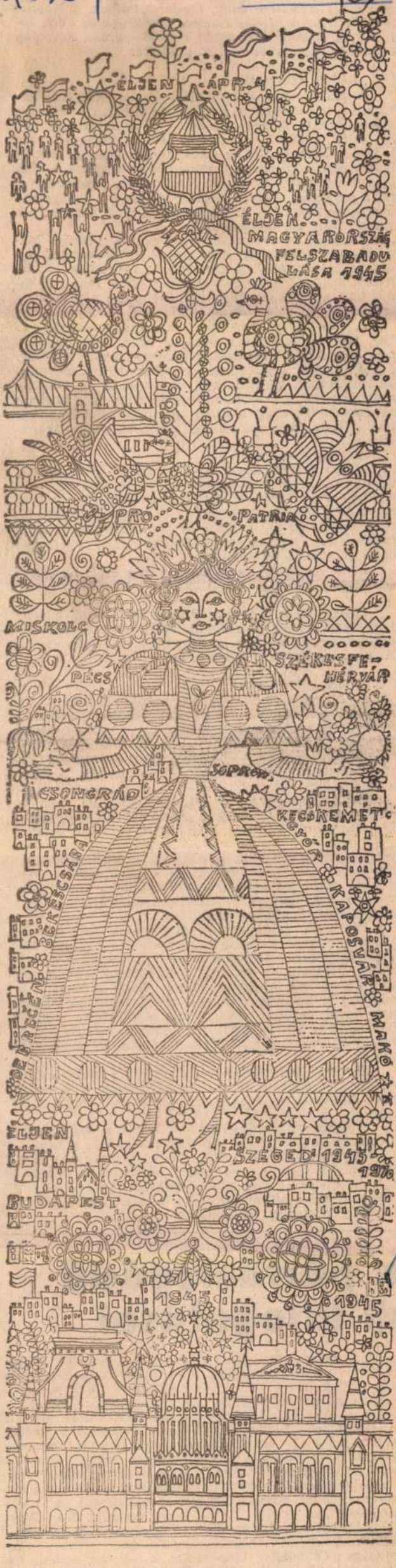

MATKÓ KATALIN RAJZA

DÉLMAGYARORSZÁG
Szegedi
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

aik

L. Brezsnyev, az S
nij, a Szovjetunió Leg
nöke és A. Koszigin,
nak elnöke, Kádár J
Bizottsága első titkárá
Népköztársaság Elnöki
nének, a magyar forr
elnökének az alábbi

„Kedves elvtársa
A Szovjetunió K
zottsága, a Szovjetu
a Szovjetunió Mini
és saját nevünkbe
küldjük Önöknek,
Szocialista Munkás
gyar Népköztársasá
nak, az egész ma
Magyarországnak
szabadulása 26. é

Azok az eredmények, amely
gyarország gazdasági, tudományos és kultur
lődésében, a szocialista demokrácia formáinak tökéletesítésében, a népjólét emelésében elért, fényesen tanúsítják a marxi-lenin tanítás hatalmas életerejét, a szocialista rendszer óriási előnyeit, és lehetőségeit.

A Szovjetunió kommunistái, minden szovjet ember magasra értékeli a Magyar Szocialista Munkáspárt és a magyar forradalmi munkás-paraszt kormány hozzájárulását a szocialista országok egységének megszilárdításához, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalomnak, a marxizmus—leninizmus és a proletár nemzetköziség elvei alapján megvalósuló tömörítéséhez, a béke és a nemzetközi biztonság megszilárdításához.

Kedves elvtársak!

Magyarország felszabadulásának 26. évfordulóján további sikereket, boldogságot és felvirágzást kívánunk a magyar népnek, amely élcsapatának, a Magyar Szocialista Munkáspártnak a vezetésével önfeláldozóan munkálkodik az MSZMP X. kongresszusa által megjelölt, a szocialista társadalom teljes felépítését célzó feladatok teljesítésén.

Éljen a szovjet és a magyar nép örök barátsága és megbonthatatlan szövetsége!"

Kádár János, Losonczi Pál és Fock Jenő, hazánk felszabadulásának évfordulója alkalmából szintén üdvözlő táviratot küldött L. Brezsnyev, N. Podgornij és A. Koszigin címére, Moszkvába.

„Kedves elvtársak!

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa, a forradalmi munkás-paraszt kormány, egész népünk nevében szívből köszönjük a hazánk felszabadulásának 26. évfordulója alkalmából hozzánk intézett üdvözleteiket és jókívánságaikat — hangzik egyebek közt a távirat.

Huszonhat évvel ezelőtt, 1945. április 4-én, a szovjet hadsereg történelmi győzelmeinek eredményeként szabadult fel hazánk a hitleri fasiszták és magyar cinkosaik uralma elől. A néphatalom létrejöttével a magyar dolgozók hozzáláttak a szocialista építő munkához. A Szovjetunióval és a többi testvéri szocialista országgal szorosan együttműködve leraktuk a szocializmus alapjait, s jelenleg a szocializmus teljes felépítésén munkálkodunk.

Pártjaink, kormányaink és népeink továbbra is közös feladatuknak tekintik a szocialista országok közösségének erősítését, történelmi viharokban kovácsolódott barátságuk és együttműködésük elmélyítését. Bizonyosak vagyunk abban, hogy a szocialista országok a haladás és a béke sok százmilliós táborának harca végül is eléri célját: a világbéke megszilárdítását, az imperialista háborús mesterkedések meghiúsítását, a szocializmus, a haladás ügyének győzelmét.

Nemzeti ünnepünkön a tisztelet, a megbecsülés és elvtársi szeretet érzésével üdvözöljük a Szovjetunió Kommunista Pártját, annak XXIV. kongresszusát.

További nagy sikereket kívánunk a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának, a Legfelsőbb Tanács Elnökségének, a szovjet kormánynak és a Szovjetunió testvéri népeinek a kommunista társadalom építésében, a Szovjetunió előtt álló történelmi feladatok sikeres teljesítésében, a béke és a nemzetközi haladás érdekeiért folyó harcban."

án pártdelegáció edi látogatásai

lamint a megyei és szegedi párt- és tanácsi vezetők közül többen.

Délben a román pártküldöttség részt vett a Belvárosi temetőben, a román hősi emlékműnél rendezett *koszorúzási ünnepségen*, koszorút helyeztek el. Jelen voltak délután, a Széchenyi téren megtartott koszorúzási ünnepségen is.

Délután három órakor az MSZMP Csongrád megyei Bizottsága Oktatási Igazgatóságának újszegedi épületében a román vendégeket az oktatási igazgatóság nevében *dr. Ágoston József*, a megyei pártbizottság titkára köszöntötte. *Eitlerné Szilágyi Júlia, az oktatási* igazgatóság vezetője tartott *tájékoztatót* az intézmény munkájáról. A vendégek nagy érdeklődést tanúsítottak a *pártoktatás* aktuális kédései, valamint a tömegszervezeti oktatás helyzete, színvonala iránt. Tájékozódtak *a sajtómunka és terjesztés eredményeiről*, a megyei lapkiadásról. A küldöttség vezetője, Joan Zahiu a részletes tájékoztatást megköszönve röviden *vázolta* a sajtóterjesztés, a pártoktatás romániai tapasztalatait.

Program szerint a román pártküldöttség holnap, hétfőn Vásárhellyel ismerkedik majd.

B. Gy.

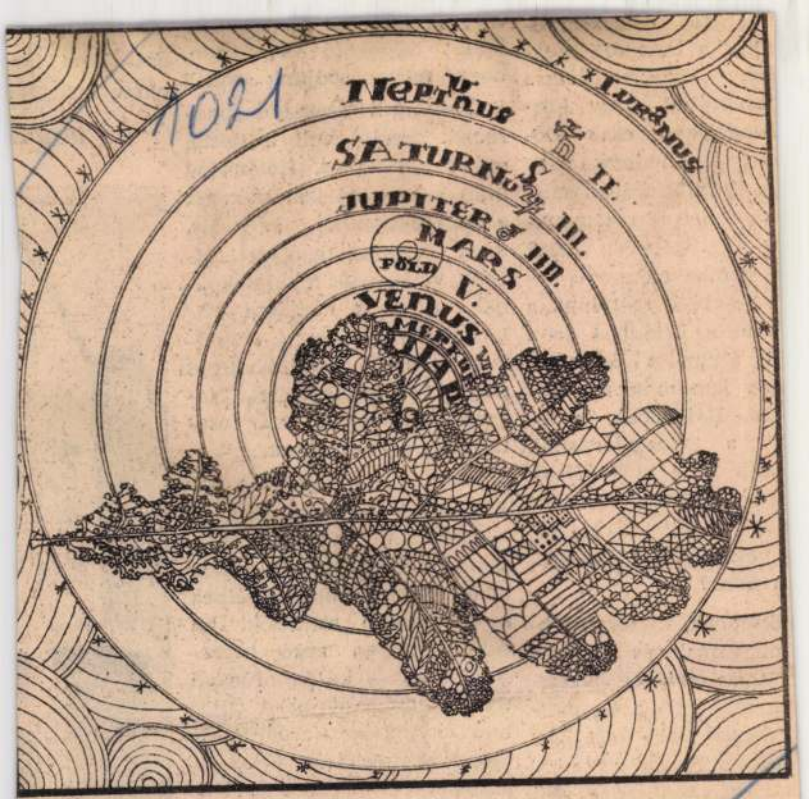

Matkó Katalin

A levél

lépését me
ıikor a tanác
ak, egyikr
ámondtuk, h
Gondoljunk
kre, Ásotthal
vszékre. Térké
uk a helyét v
, és ígértük
munkával é
b részletet raj
Ha az indul
ni állapotot
ıem ismerünk
kre. Bátrabbak
k a vizsgál
sunk ki a lán
percre csak
t, négy es
yivel szépült az
ık arca?

nöttebbek, fo
nagyobbak és szebbek
. Induljunk el bárme-
en, mindegy, hogy mer-
j házak sokaságát lát-
Azelőtt is építkeztünk,
az. Ha jól ment a csa-
ak, megnyújtotta az
alját, hogy konyha és
a férjen alá. „Ragasz-
a házhoz valamit" =

1971 MÁR 2 [illegible]

L AGYARORSZÁG
Szeged

337-748, 340-726

...ÖI ÜT 61

...ELŐ

...kö-
...z. A
egészséghá-
...orekvés is rokon
...gymás után épülnek
...uj orvosi rendelők, jut
belőlük olyan apró közsé-
geknek is — külön orvossal
természetesen —, mint Öttö-
mös vagy Dóc. A sándorfal-
viak egészségházát adták át
legutóbb, talán ez is a leg
korszerűbb.

Nehéz eredményeinket rö-
viden összefoglalni. Akár-
merre nézünk, annak a pél-

1021 Matkó Katalin

12

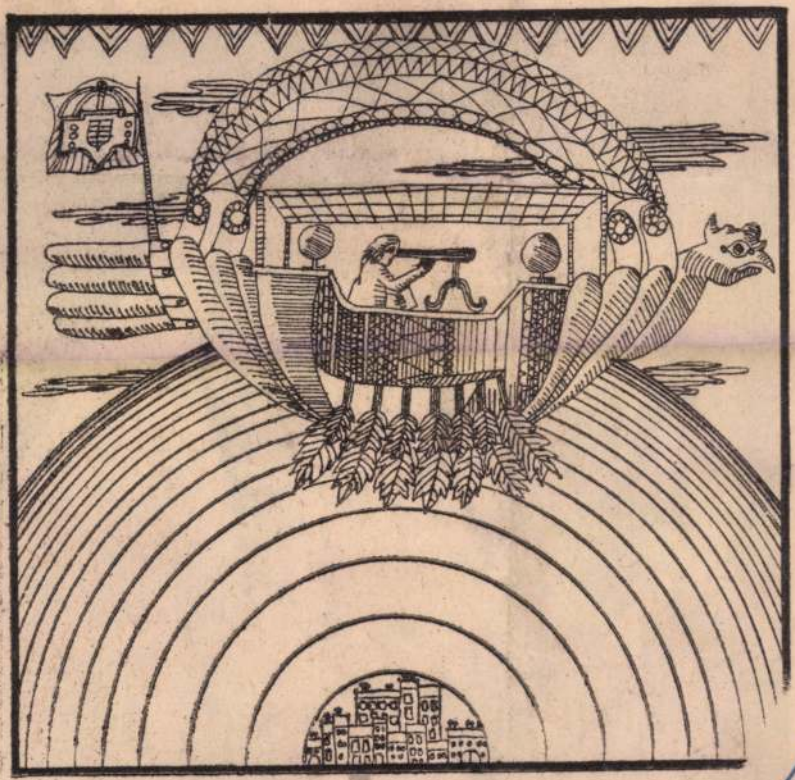

Matkó Katalin **Régies álmok**

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

19/1 APR 1

A MAGYAR SZOCI

1021

ÉLJEN MÁJUS 1

A MUNKA TAVASZI ÜNNEPE

Matkó Katalin rajza

jáért a vállalat 21 dolgozója nyerte el a Kiváló dolgozó címet, *Juhász* Istvánnénak pedig szakszervezeti munkájáért adományoztak oklevelet.

*

Az *Első Szegedi Járási Ktsz* húsz esztendővel ezelőtt alakult meg. Több pusztamérgesi és szőregi kisiparos határozta el akkor, hogy egyesíti erőit, szakit a régi úttal és szövetkezeti formában keresi a lehetőségét a lakosság ellátásának és önmaga boldogulásának. A járási szövetkezet szép utat tett meg és szép eredményeket ért el két évtizedes fennállása alatt. Tizennyolc Szeged környéki községben 96 részleget tartanak, melyek közül négyben árutermeléssel, 92-ben pedig javító-szolgáltató tevékenységgel foglalkoznak. A ktsz tagsága tegnap, pénteken Pusztamérgesen jubileumi közgyűlést tartott, ahol megemlékeztek és jó hangulatban elevenítették fel az elmúlt évtizedek olykor fáradtságos, de eredményes munkáját.

péntek
Chaban-Delmas
niszterelnök. A meg
sen Timár Mátyás tájékoztatta a miniszterelnököt gazdasági, társadalmi életünk helyzetéről, fejlődéséről. Chaban-Delmas miniszterelnök a francia hatodik ötéves terv célkitűzéseit, problémáit ismertette. Tanácskoztak a kétoldalú kapcsolatok fejlesztésének szükségességéről és ezzel összefüggésben szóba került az európai együttműködés erősítésének gondolata, a kelet—nyugati gazdasági kapcsolatok bővítése.

Timár Mátyás megerősítette Chaban-Delmas miniszterelnök magyarországi meghívását. A francia miniszterelnök közölte, hogy megfelelő időpontban Magyarországra látogat.

Kohl—Bahr találkozó

● **Bonn (MTI)**

„A mai beszélgetés nagyon nehéz volt" — mondotta Egon Bahr bonni államtitkár Kohl NDK államtitkárral folytatott tegnapi eszmecseréjének befejzése után a várakozó tudósítóknak. Bahr elmondotta, hogy szóba hozta az NDK és az NSZK határán legutóbb történt incidenseket, s mindkét fél előadta ezzel kapcsolatban álláspontját. Ez nem ment végbe „minden keménység nélkül" — fűzte hozzá.

A két „nagyon különböző" álláspontban nem történt közeledés — mondotta Bahr. Később azonban, amikor ismét a közlekedési kérdések kerültek napirendre, a légkör ismét tárgyilagossá vált — hangoztatta.

A tizennegyedik Kohl—Bahr találkozó pénteken Bonnban négy és fél óráig tartott. A kiadott kommüniké szerint a következő találkozásra május 21-én kerül sor Berlinben.

Jószolgálati küldöttségünk Afganisztánban

● **Delhi (MTI**

Jószolgálati küldöttségünk április 30-án befejezte afganisztáni látogatását. A delegációt meleg, baráti fogadtatásban részesítették Kabulban. Vezetőjét, Hollai Imre külügyminiszter-helyettest fogadta Mohammed Zahir sah, Afganisztán királya, akinek átadta Losonczi Pálnak, az Elnöki Tanács elnökének Magyarországra szóló meghívóját és személyes üdvözletét. Afganisztán királya a meghívást elfogadta.

zet-
re

zorgalmasan tanul-
már fel tudják so-
emzetiségű földes-
yok együttes fellé-
osztályérdekeik vé-
kommüntől a nap-
kínai véres agresz-
r dolgozók szintén
emzetközi összefo-
lálos szorításában
munkáshatalmunk

, elnyomó osztályok
szegezzük szembe a
élet anyagi feltéte-
ra termelő osztály
eszmei, morális

alatt ország-világ
eljes azonosulásu-
nkkel, akik ma
rát vívják a tőké-
dárisak vagyunk
dolgozóval, mert
gykori rab múl-
nincstelenséget,
saját szocialista
a nemzetközi

osztályharcnak. Sikereink osztálytestvéreinket segítik; a nemzetközi munkásosztály erőinek szervezettsége, akarat- és cselekvésegysége viszont a mi boldogulásunkhoz teremt kedvezőbb külső feltételeket!

A munka és tőke világméretű osztályküzdelmében azok oldalán állunk, azokhoz fűznek elvtársi, testvéri kötelékek, akik a munkásosztály felemelkedéséért, a szakszervezeti és mindennemű demokratikus jog, a nemzeti függetlenség, a béke, a szocializmus védelméért harcolnak. Történelmi tapasztalás igazolja, hogy a dolgozó osztályok előbb, vagy utóbb eljutnak a tudományos szocializmus lényegéhez; felismerik, hogy sorsuk gyökeres megváltoztatásának útja a tőkés rend alapjainak forradalmi felszámolása. Ez a munkásosztály történelmi küldetése!

A nemzetközi munkásmozgalom

erői még megosztottak. Még vannak, akiket elbódítanak a tőke szirénhangjai, az osztályegyüttműködés eszméjét hirdető hamis próféták. De az égboltozat útját járó Nap egyszer sem nyugszik anélkül, hogy ne tapasztalná a világforradalmi folyamat feltartóztathatatlanságát; az éles osztályösszeütközéseket, sztrájkokat, tüntetéseket, a tömegek politikai tapasztalatainak, szervezettségének szakadatlan növekedését. A hiszékenységtől mind több teret nyer a tudatosság. A szocialista gondolat átjárta már a népeket. A mai nap e nagyszerű munkásünnep eszméinek tömeges térhódítását is demonstrál-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Matkó Katalin

SZEGEDI EGYETEM

1966 MÁJ 8.

1021

LEÁNYPORTRÉ

Matkó Katalin festménye

ÁTJÁRÓHÁZ

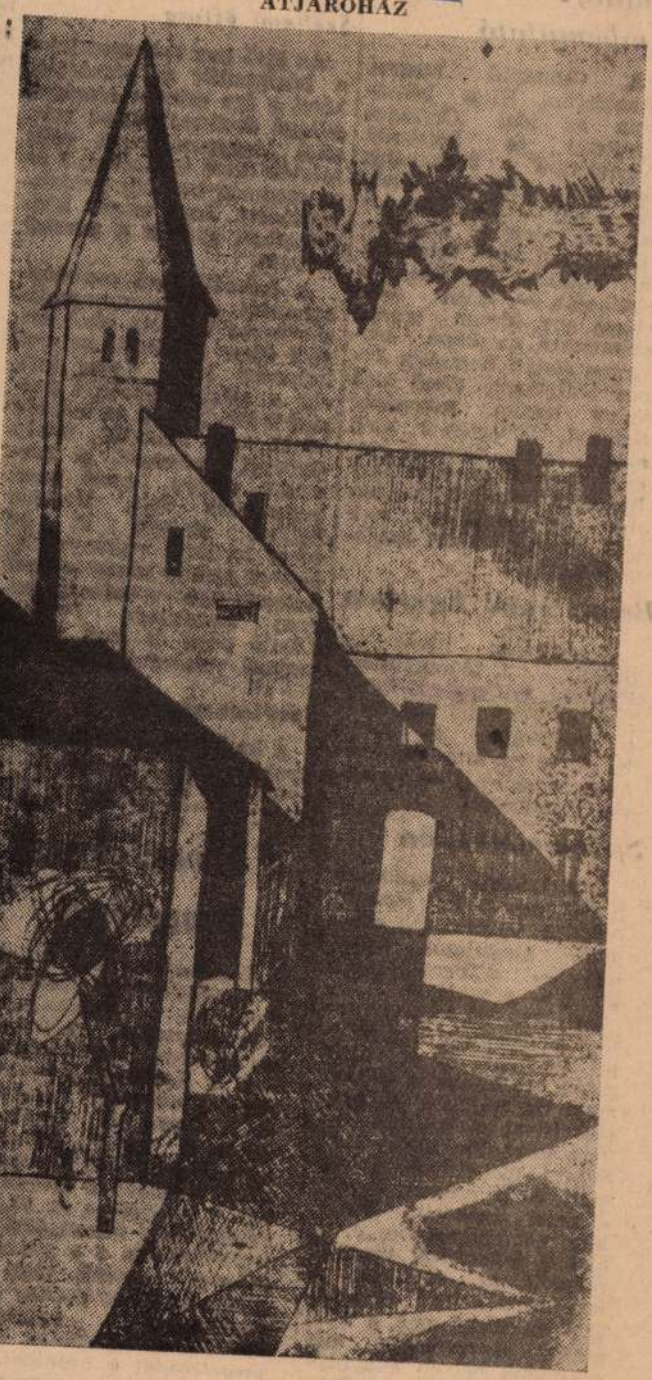

Bánhidi Imre rajza

TEMPLOM

István festménye

József, a KISZ Központi Bizottságának titkára b
rom szegedi felsőoktatási intézmény

Hírek —

Érdekességek

Akadémiai díjak szegedi tudósoknak

Május 2-án a Magyar Tudományos Akadémia közgyűlésének első napján adták át az akadémiai aranyérmet és jutalmakat. Az akadémiai jutalom tizenkétezer forintos első díját nyolc tudósnak nyújtotta át Rusznyák István elnök, köztük dr. Csillik Bertalannak, a Szegedi Orvostudományi Egyetem docensének, a JATE elektron-mikroszkópiai laboratórium tudományos főmunkatársának, míg a második fokozat nyolcezer forintos díjával jutalmazott nyolc tudós között dr. Thuránszky Károlynak, az OTE Gyógyszertani Intézete docensének gratulálhatunk.

Amatőrfilmbemutató

A Csongrád megyei Amatőrfilm Klub bemutatta az idei Országos Egyetemi és Főiskolai Amatőrfilm Fesztiválra benevezett filmjeit. Elsőnek Gaál Csaba Álmodozás című érzelmi hatásokra épült filmjét vetitették le. Második alkotása — Hollandia — hűen adta vissza egy idegen ország számunkra megkapó, szokatlan életét. Hemmert János Szilveszter című első műve három zakopánei fiatallal ismertetett meg néhány szép felvétel segítségével. Toókos György Riport 65 című filmje három beszélgetésben mutatta be az emberi magányosságot.

Bronzérem Egerben

Bronzérmet nyert a SZOTE táncegyüttese Egerben, az Országos Egyetemi és Főiskolai Művészeti Fesztiválon. A KISZ K. B. az együttes eredményes szereplését emléklappal jutalmazta.

Sportvetélkedőn

Auditórium Maximum. Százötven néző: Vezette: Ambrus György. Az eredmény alakulását eldöntötte — a versenyzőkön kívül — a zsüri.

Az első percek tapogatózó játéka után két ponttal elhúztak az orvosok, aztán erősítettek a bölcsészek, de feljöttek a jogászok is, akiket számos vérmes szurkoló kísért el. Fej-fej melletti küzdelem, taps. A bölcsészek óvnak, a zsüri ítélkezik. Fütty. Még néhány perc és... és első a bölcsészek csapata, második az orvosoké. A harmadik helyet a jogászok szerezték meg, a TTK csapata a negyedik, míg az ötödik helyen a gyógyszerészek végeztek. A nagy tét — első hely tíznapos belföldi utazás, második-harmadik helyezettek könyvjutalmat kaptak — rányomta bélyegét az izgalmas, helyenként sportszerű találkozóra.

Kitűntek: OTE csapata a fegyelmezettségével, jogász szurkolók a szellemességükkel.

Kitüntetés

Dr. Vörös László, a Szegedi József Attila Tudományegyetem irodalomtörténeti intézetének tanársegédje, a KISZ egyetemi és főiskolai osztályának munkatársa április negyedike alkalmából a KISZ-érdemérem kitüntetésben részesült. 1957 óta tagja a KISZ-nek és kezdettől fogva áldozatos, fontos munkával járult hozzá előbb mint hallgató, majd az utóbbi időben mint oktató az ifjúsági szervezet tevékenységéhez. Többször vezető funkcióban is végzett munkájának méltó elismerése ez a kitüntetés.

Országos

Versenyek és vit

Dr. Kemenes Béla a JATE Állam- és Jogtudományi Karának dékánja a jogászifjúság felszabadulás utáni vitákkal teljes találkozóira emlékezett az ifjúsági jogásznapok április huszonegyedikei megnyitóján

Perbeszéd-verseny

Mintegy kétszáznegyven hallgató közül került ki az a tizenkét versenyző, aki az ifjúsági jogásznapok első napjának nagyon izgalmas és érdekes versenyén mérte össze tudását perbeszédversenyben. Az eredmények nem a közönség tetszését tükrözték, hanem az ismert bírósági szakemberek — köztük dr. Simon László, a Megyei Bíróság elnöke szigorú véleményét. Az első helyezett *Friedrich* Lajos budapesti hallgató lett, a második és harmadik helyezett a szegedi *Bodnár* László, illetve *Bodóczky* Zsuzsa.

Szellemi öttusa

Az első nap esti eseménye a házigazdák és vendégek közti s így szintén országos jellegű szellemi öttusa volt, ahol kiegyensúlyozott erők mérték össze tudásukat, s ez az eredményben úgy konkretizálódott, hogy szoros küzdelemben győzött a *pécsiek csapata*.

A második nap eseménysorozatát a jogesetmegoldási verseny nyitotta, ahol szegedi siker született: az első helyezett *Nagy* Lajos lett, aki a zsüri véleménye szerint is kimagaslott az indulók közül. A második *Fülöp* Györgyi budapesti, a harmadik *Szegfy* László pécsi joghallgató volt. Hasonló helyzet alakult ki az orosz fordítási versenyen is, melyet *Apáthy* István szegedi hallgató nyert a második helyen osztozkodó *Pojtner* László pécsi és *Kun* Árpád szegedi versenyző előtt.

Sportesemények

A kari jellegű sportesemények közül kosárlabdában a III. évfolyam, kispályás futball-

A bronzfokozat tanulságai

A József Attila Tudományegyetem Népitánccsoportjának teljesítményét bronzfokozattal jutalmazták Egerben. Három számukat: az Apátfalvi leánytáncot, a Sándorfalvi fiútáncot és a Csongrádi párostáncot az új, modern, kifogástalan berendezésű Gárdonyi Géza Színházban mutatták be. A fesztiválon az ELTE népitáncosai bizonyultak a legjobbaknak, s a mezőny erősségét érezteti, hogy az eredményekben gazdag orvostudományi egyetemi együttes is kénytelen volt megelégedni a bronzzal.

— Mi nem is számíthattunk jobb eredményre — mondta Buzás István, IV éves vegyészhallgató. — Nyilvános szereplésen másfél éve, a lengyelországi turné óta nem vettünk részt. A tudományegyetem legjobb táncosai — tisztelet a kivételnek — a több szereplési lehetőséget biztosító orvostudományi együttesbe jelentkeznek. Régi, rutinos, összeszokott csoportunk széthullott, s két hónapja verbuválódott csak a jelenlegi gárda — legtöbb népitáncosunk Egerben lépett nyilvánosság előtt először színpadra. S nem utolsó sorban: elavult koreográfiát táncoltunk.

Természetesen semmiféle bizonyítványt nem akarunk megmagyarázni, hiszen a bronzfokozat ebben a mezőnyben előkelő minősítésnek számít. De a jóképességű, aktív együttesnek több vonatkozásban segíteni kellene. Mert sokan még azt sem tudják a tudományegyetemen, hogy létezik egy népitánccsoport is.

Nádasd

Matkó Katalin
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

1966 ÁPR 8.

Eredményhirdetés, gálaest

1021

Véget ért Szegeden az Országos Egyetemi és Főiskolai Művészeti Fesztivál

Tegnap, csütörtökön este a szegedi József Attila Tudományegyetem Dugonics téri aulájában megrendezett záróünnepségen véget ért az április 4-én kezdődött Országos Egyetemi és Főiskolai Művészeti Fesztivál. A zsűri határozatát dr. Koncz János, a Csongrád megyei KISZ-bizottság iskolai osztályának vezetője ismertette.

Kiemelt arany emléklapot kapott a Budapesti Orvostudományi Egyetem Tímár József Irodalmi Színpada, a szegedi Egyetemi Színpad, a Budapesti Műszaki Egyetem Irodalmi Színpada és a Gödöllői Agrártudományi Egyetem Mezőgazdaságtudományi Karának Irodalmi Színpada.

Arany emléklappal jutalmazták az Egyesített Tiszti Iskola Irodalmi Színpadát, a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem „Universitas" Együttesét, a budapesti Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem Irodalmi Színpadát, a Soproni Erdészeti és Faipari Egyetem Egyetemi Színpadát, a Debreceni Orvostudományi Egyetem Irodalmi Színpadát, a Budapesti Kertészeti és Szőlészeti Főiskola Irodalmi Színpadát.

Ezüst emléklapot kapott hét együttes, köztük a Szegedi Tanárképző Főiskola Irodalmi Színpada és a Szegedi Orvostudományi Egyetem Irodalmi Színpada. Bronz emléklappal hét együttest jutalmaztak.

A vers- és prózamondók közül Magi István, a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem hallgatója kapott kiemelt arany emléklapot. Az arany emléklappal jutalmazottak közül a Szegedi Tanárképző Főiskola hallgatója Nagy Zoltán, a Szegedi Orvostudományi Egyetem hallgatói: Négyökrű Mária és Égercz Péter, a szegedi József Attila Tudományegyetem hallgatói: Ferincz Éva és Sajti Emese. Ezüst emléklappal jutalmazták a szegedi résztvevők közül Bajnóczky István orvostanhallgatót, bronz emléklappal Merényi Judit joghallgatót és Kerekes László bölcsészhallgatót.

A fesztivál alkalmából megrendezett képzőművészeti kiállításon arany emléklappal tüntették ki Matkó Katalin és Zoltánffy István, ezüst emléklappal Cseh Éva és Gyémánt Lászlóné, bronz emléklappal Rigó József szegedi főiskolásokat.

A nagyszabású művészeti vetélkedő résztvevői tegnap este a Hungária Szállóban megrendezett gálaesten búcsúztak Szegedtől.

...lapja. Megjelenik ... 27-16.

tenger dél-spanyolországi partjai közelében légitankolás közben összeütközött egy tartálygéppel és lezuhant. Az amerikaiak napokon át titokban próbálták tartani a szerencsétlenséget. A szemtanúk nyilatkozatai után tették csak közzé a hírt és akkor derült ki, hogy a repülőgép négy nukleáris szerkezetet veszített el. *A bomba után nyolcszáz amerikai ka-*

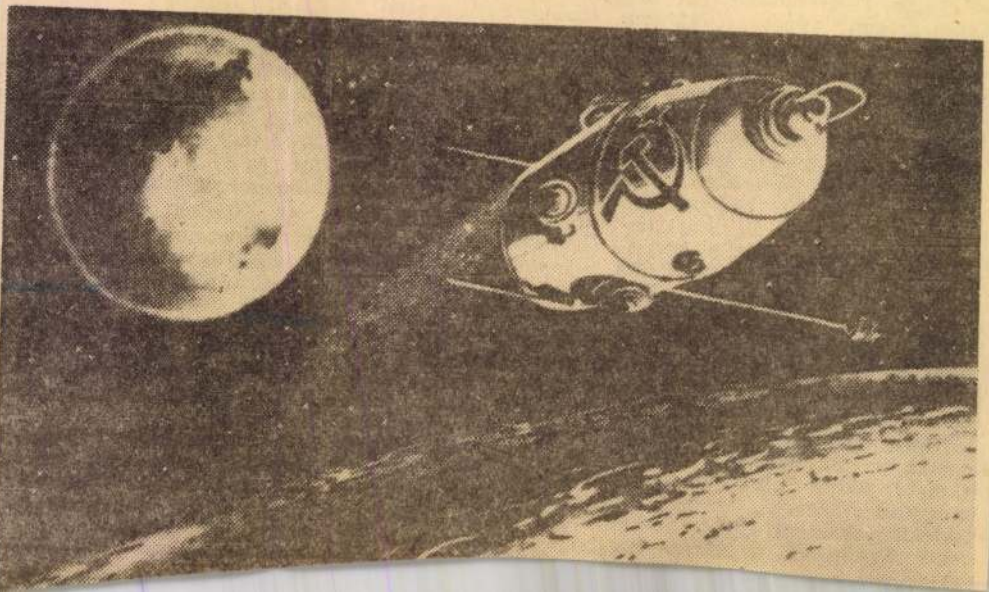

Matkó Katalin

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1021

Matkó Katalin

Tengerparti táj

lett el akartunk érni, úgy foglalhatnánk össze, hogy: *lasztromozás*. Igen, minden tudomásunkra jutott — a „koncepcióba" illő — műtárgy adatainak tisztázása, összegyűjtése.

Hogy miért a *Délmagyarországnak* kellett vállalkozni erre a „hivatalos" feladatra? Sajnos azért, mert az egymás után sorolt munkák címét, szerzőjének nevét, felállításának idejét *semmiféle* teljesnek mondható lista nem őrizte. Furcsa, de így van: tucatjával akadnak szerzőtlen, gazdátlan szobrok városunkban, sőt olyanok is, amelyeknek ezeken a hasábokon született meg a többé vagy kevésbé találó címe. (Mint a Szeged m. j. városi tanács vb művelődésügyi oszálya nagyon helyesen tette, a város kincseinek fáradhatatlan kutatójára, *Hemmert* János festőművész-tanárra bízta a műtárgyak szakszerű listára vevését. A jó egy éve tartó munka — sok új fényképpel, adattal a lapjain — el-

[illegible] választást. Általában által látott és kellő megfigyelhető pontok tetnek ki a szobrok, számára. Az a néhány *léfogás* viszont, ami a kijelölők elkövettek, inkább bántó.

Mindenekelőtt *Tar* Munkácsy-díjas szobrá vész *Tisza* című sz gondolunk, amelyet pá meghirdetésével sem tett volna szerencsét helyre tenni, mint az [illegible] gedi Tisza-part két házóriá sa közé. Majdnem szószerint értve láthatatlan ez a remek alkotás, hiszen Szegedről a parti fűzfák az Odessza lakótelep felől a fafeldolgozó zavaros képe akadályozza a jó megfigyelést. Tágasabb térre, látogatottabb környezetbe illik egy ilyen országosan ismert, nagy sikert aratott alkotás. (Talán megoldható lenne még a Tisza jól meggondolt „áthelyezése"!)

Ugyancsak nagyon eldugták *Stefániai* Edit ivókútját sora került ki szerszámai alól. A „másik" szegedi szobrász, Tóh Sándor viszont csak *három* domborműves emlékáblával gazdagítja a művek sorát. Bízunk benne: egyszer ő is kap majd nagyobb szabású megbízatást. Épp így mindazok, akik szobrászatban, kerámiában, mozaikban tudnának a városhoz méltót alkotni.

Miről írjunk még? Arról, hogy mennyire örülünk a *Somogyi Könyvtár* tervének, amely szerint hamarosan egy külön Híradó-számban — címek és szerzőnevek rendbe sorolásával — adja közre sorozatunkat? Arról, hogy egy arra vállalkozó „cég" segítségével milyen jó lenne megjelentetni egy fényképes szoborfüzetet?

Bizony örülünk, bizony jó lenne!

S bizony jó volt csinálni [illegible] ha olykor megszakítva,

A munkások m
következnek a
kezt

Orgonahangverseny

Két fiatal orgonaművész pénteki esti koncertjével záródott be az Országos Filharmónia kamarazenei bérletsorozata: az egyik *Rózmann* Ákos, akit mint avant-

ni mondanivalóját a kromatika eszközeivel és népi motívumokkal. Baróti Bach szellemének hódolt az e-moll preludium és fúga és egy koráll-előjáték finom-

Hibr
parad

Beérett az ú

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Matkó Katalin

SZEGEDI EGYETEM

1966 MÁJ

1021

A PÓDIUM

Matkó Katalin festménye

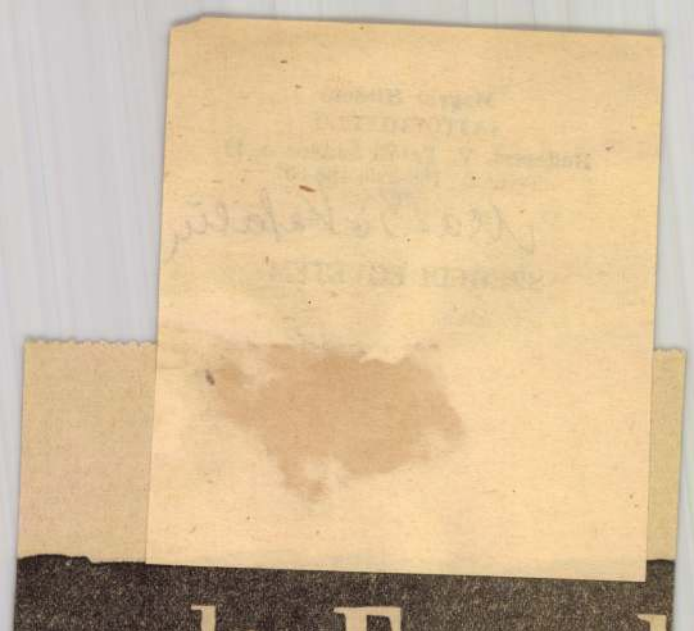

gedi Egyet

A SZEGEDI FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK LAPJA

az imperializmust!

ikszeminárium Budapesten

alfabéta — Portugál Gui-ában 99,5%-a. Még három-áz évvel ezelőtt Afrika la-ossága a Föld népességének 5-öd részét adta — ma az rány 1 12-re csökkent a „ci-lizáció áldásos" tevékenysé-ének eredményeképpen. uinea küldötte lelkeshangú elszólalásában a fenti té-yekre alapozva is mondta: az afrikaiak ismerik a szen-edést, megértik a vietnámi ép helyzetét".

Latin—Amerikában a la-ossságnak 1%-a végez közép-kolát és csak két ezreléke atkozik be egyetemre. Az NESCO két év alatt 90 mil-ó dollár segítséget nyújtott atin—Amerikának oktatási élokra — az USA 3 nap att fordít ilyen összeget a ietnámi nép elleni agresz-ióra.

alá csökkent, és 1956 és 1964 között megkétszereződött a középiskolások száma — bizonyítva mire képes egy független nép saját hazájában.

Sorolhatnám még Vietnám és Kamerun, Dahomey és Uruguay és a többi országok diákjainak felszólalását, melyek más-más szempontból, de egy gondolatot fejeztek ki, amit a dél—rhodéziai küldött találóan így foglalt össze: „az imperializmus összefogott ellenünk, haladó fiatalok ellen, — nekünk is csak egy lehetőségünk van: tömöríteni erőinket az imperializmus elleni harcban. „E gondolatot szolgálta a szeminárium minden megnyilvánulása, amit a zárszó egyik gondolata így foglalt össze: „Gyújtópont volt e szeminárium, olyan gyújtópont,

Matkó Katalin

1969 MAJ 4

1021

MATKÓ KATALIN RAJZA

DÉL-MAGYARORSZÁG
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Hány lépés egy ebéd?

174

Az ügyetlenül, régiesen berendezett konyhában 174 méter utat kell megtennie a háziasszonynak egy ebéd megfőzéséhez. Jelmagyarázat: 1. mosogató, 2. konyhaszekrény, 3. tűzhely, 4. hűtőszekrény, 5. asztal.

Húsgombóc sós burgonyával és salátával, az utóételnt hideg darapudding, eresznyebefőttel. Ez volt minden megtett lépését cérnával utánahúzták, hogy pontosan mérhessék a megtett utat. Amikor az ebéd

Matkó Katalin, grafikus

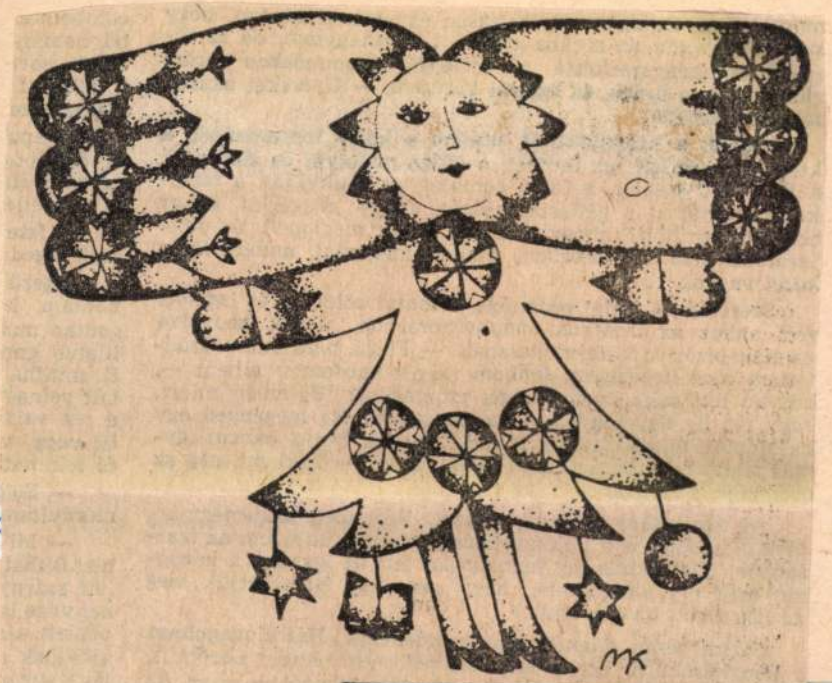

EX LIBRIS

Matkó Katalin rajza

Matk

Élet

13.

XXVIII/26

zsírt, birkahúst, egy borjút és egy egész tehenet.
emberek izgatottak és rosszkedvűek voltak.

— Féltek, atyámfiai? — kérdeztem tőlük derűsen.

— Félünk, jóuram — válaszolt az öreg Balog. Haja fehér, mint a hó, és vékony, mint a selyem. Mellette állt a fia, a Kisbalog, van vagy két méter. Veszélyes fickó. Nem fél semmitől, és ez helytelen. Mikor még fiatalabb voltam, úgy mondtam: velem egykorú; most már ennek nincs jelentősége. Én ez vagyok, ő az.

— Bé vagyunk szarva, nagyuram — csúfolkodott. Hallatlanra vettem, és megjegyeztem. Kisbalog egy farönkön ült,

— Mi
valahonné
Úr hangja
dekező ál

— Ó,
galambok

Fent
hajolt fel
meg, lóg
veres arc

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Matkó Katalin
grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM
1984 JUN 29

/1021

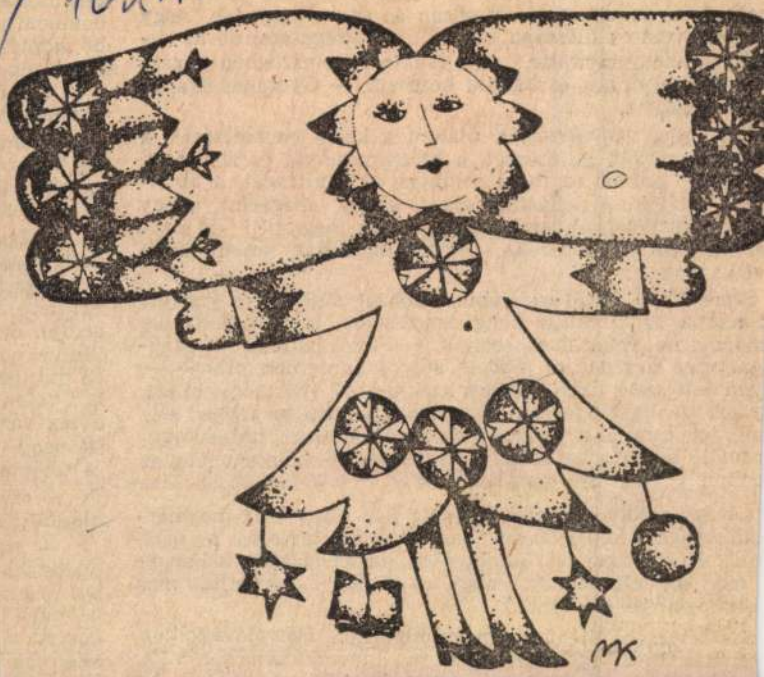

EX LIBRIS

Matkó Katalin rajza

— Most mit hall
ságra is lehet kö
bb: — nem mankó

Mielőtt vacsorához
olyodott, de olyan
ettem volna az arc
át rámkényszerítet
mög, ó, a drága, és
d — zokogta.

Utálom a vágyako
séges csiklóit, az
iforduló szemét, a
ását, utálom a gát
gad, körülölel, ahogy
, de nem utolsósorban, utálom magamat, amiért ilyen
el vagyok...

Szeretője, a fiatal ordonánc, túlontúl zöldfülű és izgatott
ahhoz az ironikus hanghordozáshoz, melyet kedvelve
nagabízón affektálva használt. — Fiatal barátom — szólí-
am meg negédesen, jobbom súlyos kardomon pihent —,
yan tett szert ilyen bőséges szókincsre? És mégis miért,
y ezt ily ügyefogyottan kamatoztatja? Ha megenged egy
onlatot, mintha gyöngyöt nem láncnak fűzne, hanem egy-
mellé betonba ágyazna! — Ágyazna? — hökkent meg az
onánc, s elpirult.

(*A kéziratban lapszéli jegyzet:* Régebben meg-megmár-
am magam is a kulcsárnőben; ennyivel tartozom az igaz-
nak. Korunkban oly homályossá lett az igazság, a hazug-
meg oly elfogadottá, hogy csak úgy ismerhetjük meg
gazságot, ha szeretjük.)

Személyesen ellenőriztem mindeneket. Hátralovagoltam
onyhásokhoz, egy szekér élelmet, nevezetesen baromfit,
t, birkahúst, egy borjút és egy égész tehenet — — — Az
erek izgatottak és rosszkedvűek voltak.

— Féltek, atyámfiai? — kérdeztem tőlük derűsen.

— Félünk, jóuram — válaszolt az öreg Balog. Haja fehér,
t a hó, és vékony, mint a selyem. Mellette állt a fia, a
balog, van vagy két méter. Veszélyes fickó. Nem fél sem-
ől, és ez helytelen. Mikor még fiatalabb voltam, úgy
ndtam: velem egykorú; most már ennek nincs jelentősége.
ez vagyok, ő az.

— Bé vagyunk szarva, nagyuram — csúfolkodott. Hal-
anra vettem, és megjegyeztem. Kisbalog egy farönkön ült,

azok téged

Ingerü
nodtam,
godtan mo
illetve en
És mintha
lott volna
a rég vár
itt vagy.
és tekinte

— Ele
mordultan

— Mi
biztosítha
leti szárny
két vége i
odalett a
alhatnak
lány sugá

— Mi
valahonn
Úr hangj
dekező á

— Ó,
galambok

Fent
hajolt fel
meg, lógo
veres arcb

MATKÓCSIK András (fotó)

Matkócsik András „Magyar UFO"-ja is sikerült fotó-metafora: a törmelékes, rendetlen, panelházakkal határolt horizont fölött elhúzó piros füles fazék frivolságában is gazdagabb kifejezése mai életünknek, mint megannyi kubai vendégmunkás vagy háza elé ültetett paraszt.

FORGÁCS Éva: Könnybelábadt szemmel. = Fotóművészet, 1985/4. 2^{0}.p.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

VALÓSÁG

1978 MÁJ

Matkócsik András

1021

Matkócsik András: Foto

Későbbi ifjúkorának kezdeményezéseiben — a C
volt az „orosz diák" mozgalmi etikája.

Szabó Ervin egyetemista 1898—99-ben itt
töltött évében vált tudatos szocialistává. Mikor
pestre, neki az életnek, csírájukban nem hiány
az ellentétes elemei sem. Magában hordta Marx
dalmi mozgalmak élvényvilágának nehezen össz
társadalom- és történetelmélet objektív igazához a narodnyicsesztvo forrásaiból merített történelmi cselekvés igazát mint szubjektív elemet. Gyakorlati síkon az illegális munka, a földalatti munka magasiskoláját járta ki. Így indult haza, boldognak nem mondható heroikus élete elé.

Késői hatásai annak a Belvedere Gasse-i bűvkörnek, ahonnan útnak indultak, elértek engem is: Kljacsko leányai, Aline és Ella útján és mindennél elevenebben férjemnek, Polányi Károlynak gyermekkori és ifjúkori emlékeiben. A két családot szoros, maradandó barátság fűzte össze: az édesanyák, Kljacsko felesége (Nyunja néni) és a Polányiak orosz származású anyja (a Budapesten soká emlékezetesnek megmaradt „Cecil mama") ifjúkori barátnők voltak, és az 1870-es évek vége felé együtt hagyták el a cári Oroszországot, hogy nyugatosan liberális szüleik elgondolása szerint a progresszív világban nőjenek föl és éljenek. A két fiatal leány egy időben ment férjhez, gyermekeik egykorúak voltak. A családok bensőséges kapcsolatát nem érintette, hogy más-más lett az új társadalmi helyzetük. „Cecil mama" férje az emelkedő polgárság mintaképe Budapesten, vasútépítő mérnök-vállalkozó; Nyunja néni férje hányatott életű orosz forradalmár Bécsben. Tizennégy éves korában megszökik a rabbinikus otthonból, elmegy narodnyiknak; néhány év múlva kikerül Amerikába, ahol két csoport is működik, egyik Nyikolaj Vasziljevics Csajkovszkij, a másik Mark Andrejevics Natanszon körül. Kljacsko a csajkovcok közé megy, és jó ideig azok egyik kommunisztikus közösségében él, amíg az, más ilyen közösségekhez hasonlóan, föl nem bomlik. Alkalmi munkákat vállal, minden lében kanál, végül marhahajcsárnak szegődik el, több száz főnyi csordát hajt föl Chicagóba, s így keresi meg az útiköltséget vissza, Európa felé. Párizsban él mint fotográfus, ott ismerkedik meg Anna Ljovával (az említett Nyunja nénivel). Mikor 1880-ban összekelnek, és Bécsben szerény, polgáriasodott körülmények között letelepszenek, a 29 éves szabadalmazási irodai alkalmazott Kljacsko elkezdi építeni a háromszobás

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Matkócsik András

VALÓSÁG

1979 7

1021

Matkócsik András: Fotó

annál inkább egy szerephez kötött. Ezzel magya
geink magatartásában (nemcsak a S+ BM betegek
kába állnak. A rendszeres munka, annak minden
kötelezettségeivel nehezen fér össze a betegségt
valódi vagy vélt hátrányos megkülönböztetést: e
részben azzal függ össze, hogy sokan, főleg isko
mindig „félnek" a gümőkórostól: kiközösítik őket
hogy ezekre a tendenciákra főleg azok érzékenye
is így éreztek vagy viselkedtek. Mindenképpen:
élet nyílt, kommunikatív szerepeitől élesen elvá
vágyott szféra; a betegség és a beteg-szerep válnlasa e tudati ellentmondásosság
miatt is nehéz.

3. Ismert tény az orvos és a beteg között fennálló kommunikatív diszkrepancia, mely elsősorban társadalmi különbözőségükből fakad. A Bernstein által leírt nyelvhasználati különbség különösen az értelmiségi-középosztályi (illetve ebből származó) orvos és S+ BM-betegek között áll fenn. Elképzelhető, hogy a NF réteg jobb kollaborációs készségének oka is — legalább részben — ebben a jelenségben keresendő.

4. A krónikus beteg nagyon ritkán érzi — alapbetegségére vonatkozóan — az akut segélykérés szükségletét; még akkor sem, amikor állapota ezt megkívánná. A biológiai életfeltételek hirtelen megváltozásához nem alkalmazkodott az ember biológiai felépítése, s ez nemcsak egyes szerveink, szervrendszereink fokozott sebezhetőségét hozta magával, hanem azt is, hogy tudatunkban átalakult a fizikai jóérzés, az egészség fogalma. Egyes diszkomfort-állapotokat a változtatás igénye nélkül tűrünk (érdekes például megfigyelni, hogy az idült hörghurutban szenvedő dohányosok sokszor évekig nem tulajdonítanak jelentőséget köhögésüknek) — másokat pedig a legrövidebb ideig sem tudunk elviselni. Ennek a sürgős segítségkérésnek, annak, hogy saját testünk — általánosítva: saját magunk — rossz érzését nem tudjuk türelemmel, akaraterővel, tudati manipulációkkal elviselni, hanem azért azonnal egy másik sze-

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1979 6

VALÓSÁG

Matkócsik András

szobrászművész

1021

Matkócsik András: Sárkány

... végyes, eszte...
... A folyamat a végletekig leegyszerűsítve ...
— a városi környezet leromlása következté...
környezetet keres, amelyet fokozatosan a ma...

Okok, következmények

A városok hatalmas előnyeik mellett komoly hátrányokkal rendelkeznek. A zsúfoltság, szennyezettség, zaj, a közlekedési nehézségek, veszélyhelyzetek, működési zavarok, a lakókörnyezet minőségi romlása, a sportpályák és zöldfelületek, az élő természet hiánya stb., valamint az ennek következtében kialakult életmód következményei: az idegi terheltség, feszültség, az emberi kapcsolatok és szokások elcsökevényesedése, a mozgásszegénység, az egyoldalú munka stb. arra kényszeríti az embereket, hogy — amint tehetik — megszabaduljanak ezektől a körülményektől. Azáltal, hogy a városi életfeltételek romlása egybeesett az életszínvonal emelkedésével — a szabad idő növekedésével és a gépkocsik rohamos elterjedésével —, megnőttek a „menekülés" lehetőségei. Többek között ezzel magyarázható, hogy az utóbbi másfél évtizedben jelentősen emelkedett az igény a pihenésre, kikapcsolódásra alkalmas telkek iránt. A hatvanas évek tömegméretű telekigényét — mint említettem — döntő részben a városközeli, illetve a közlekedési vonalak melletti területeken, valamint az üdülőkörzetek környékén próbálták kielégíteni.

A kialakult hétvégi területek kevertségének, jellegtelenségének okai ott keresendők, hogy a városból kiáramló embereket többféle szándék vezérli, és jelentős különbségek vannak „képességeikben" is. Sokan a tétlen, tevékenység nélküli pihenést választják, mások a kapcsolatokban bővelkedő társas üdülést. Vannak, akik a csendet, a jó levegőt, a természetet keresik. Hatalmas azoknak a tábora, akik a tevékeny pihenésben, kertészkedésben lelik örömüket. Többen az utóbb említett három tényezőt együttesen szeretnék megtalálni. Ugyanakkor a városból kiáramlók között lényeges anyagi, szellemi, ismeretbéli, társadalmi különbözőségek vannak, amelyek az előbb említett szándékok megvalósulásában jelentős eltérést okoznak. Az eltérő szándékok és képességek végeredménye törvényszerűen csak a kevertség, jellegtelenség lehet.

Alapvető feladat a szándékok, igények fölmérése és szétválasztása. A megoldás is csak az ezen alapuló, az igényeket irányítva kiszolgáló, megfelelően előkészített

MTI SAJTÓFIGYELŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAFEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 339-068, 337-748, 340-726

1979 4

Matkócsik András

VALÓSÁG

1021

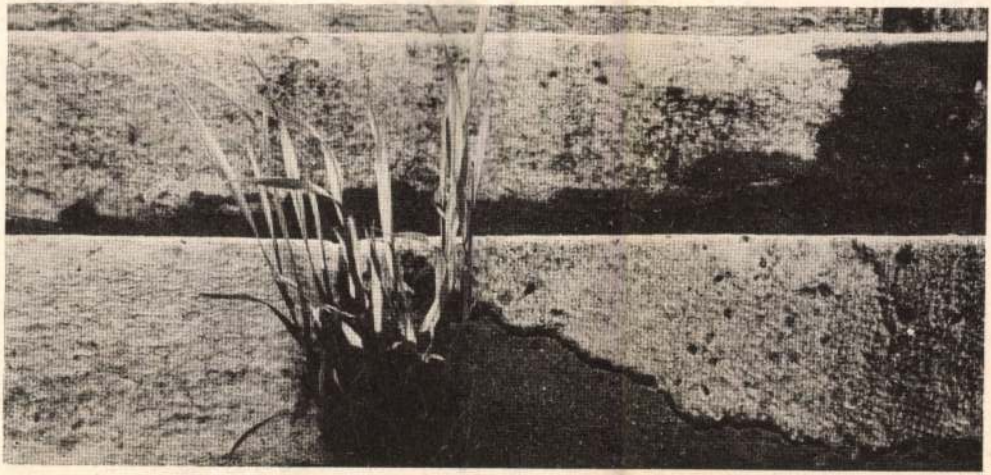

Matkócsik András: Fotó

hazai és a könnyen elérhető külföldi sportsajtót, figy
tömegkommunikációs műsorokat is.

3. Előre kidolgozott szempontok szerint megk
vezetőt, sportújságírót, edzőt, a sportban dolgoz
több munkatársát stb., és ennek alapján *problémai*
célkitűzéseink számára. Ilyen értelemben hallgattul
nak közléseit és tanácsait is, amelyeket bemutatkoz
seink alkalmával tőlük kaptunk. Ezt a munkát tov

4. Elkezdtük a kapcsolatfelvételt a sportpsz
különböző alkalmazott pszichológiai intézetekkel és
módszereket és tapasztalatokat vegyünk át, de mé
műszeres eljárásokat vagy speciális vizsgálati, illetv
megállapodás keretében — sportmentálhigiénés célokra igénybe vehessük.

5. Kapcsolatot létesítettünk számos szakemberrel, aki vagy saját sportolói múltja, vagy speciális sportérdeklődése alapján társadalmi munkában vagy jelképes díjazás fejében szívesen közreműködik a sportpszichológiai munkában. Felmértük elképzeléseiket, diagnosztikai és praxis jellegű képességeiket. Ebben és az előző pontban leírt törekvésünkben a tapasztalatcsere igényén kívül a fő motiváló tényező az a felismerés, hogy az osztály erői önmagukban nem lehetnek elegendők a remélhetően hamarosan jelentkező igények betöltésére, kell tehát a tervezett munkamegosztásokon kívül az osztályokhoz csatolt szervezéssel is gondoskodni a növekvő feladatok ellátásáról.

6. Az osztályon ellátott sportolóktól és sportszakemberektől származó információkat is folyamatosan értékeljük feladataink és célkitűzéseink szempontjából. Eddig közel 1000-re tehető az olyan eseteink száma, akik különböző sportágak viszonyaira, főleg pszichológiai problémáira vonatkozó felvilágosításokat adtak.

7. Munkánkhoz szükséges kutatási elképzeléseket dolgoztunk ki, amelyeket később — megfelelő feltételek mellett — szeretnénk megvalósítani.

Matkovics Béla

Kiss Rezső, Knopp Imre, Kovács József, Kövér Gyula, Madarász Viktor, Matkovics Béla, Pap Emil, Pentelei Molnár János, Poll Hugó, Aggházy Gyula, Basch Gyula, Ferenczy Valér, Gergely Imre, Glatter Armin, Gyugyei Nagy Zsiga, Halmi Artur, Juszkó Béla, Kacziány Ödön, Kézdi Kovács László, Zoltai-Zehrer, Wittlich Eperjesi Károly, Wellmann Róbert, Tölgyessy Artur, Teleki Antal, K.Spányi Béla, ø Rottmann Mozart a Műcsarnok jubiláris téli tárlatán vettek részt műveikkel.
Matkovics Béla: "bravurosan megfestett zöld kimonós hölgy"-ét kiemeli kritikájában Orbán Dezső.

ÉLET, Bp. 1912. jan.7. IV. évf. 1.sz. 25-27. lap.

Matkovics Béla

Futó rózsa, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 19 1.

1 Ludwig Goro von Agyagla
durch Pompeii
1 Max Junghändel, Die Bauku

12.—
22.50
27.20
61.70
le 8.— vissatérítés
Häuffer Viscgra
fizetendő 53.70

1. cs

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS
KIFIZETEN

MATKOVIC, Slavka

Sebők Zoltán: Kísérleti médiumkapcsolat.
= 7 Nap 1985. nov. 1. 32.

MDK

Matkovics Béla, festő.

Imádkozó öreg asszony. Of. –

OMKT – Vándorkiáll. 1910 szept. 8. – dec. 27 – ig.
Tm. – Hornyánszky K. kny. 60. l.

M. D. K.

MATKOVICS

Gábor Móric és Burghardt Rezső

Közlése szerint Nagy Balogh János

vele, Klimoval, Windsingerre és

Burghardt Józseffel járt fel Gulácsy

mű termébe, vagy a Lipetben vilat-

kozták

Nemeth Lajos: Nagy Balogh János

Bn. 1960. 144. l.

Matkócsik Ferenc

MATKÓCSIK FERENC:

EGYIPTOMI ÖREGEMBER

„A Villányi úti általános iskola VII/b. osztályos tanulója vagyok. Általában a tanulásban négyes—ötös között mozgok. Szeretem a tornát, a biológiát, a fizikát, de a rajzért rajongok. Operatőr szeretnék lenni. A XI-ik kerület, Villányi út 22/b-ben lakom."

Lobogó 1964 ápr 8

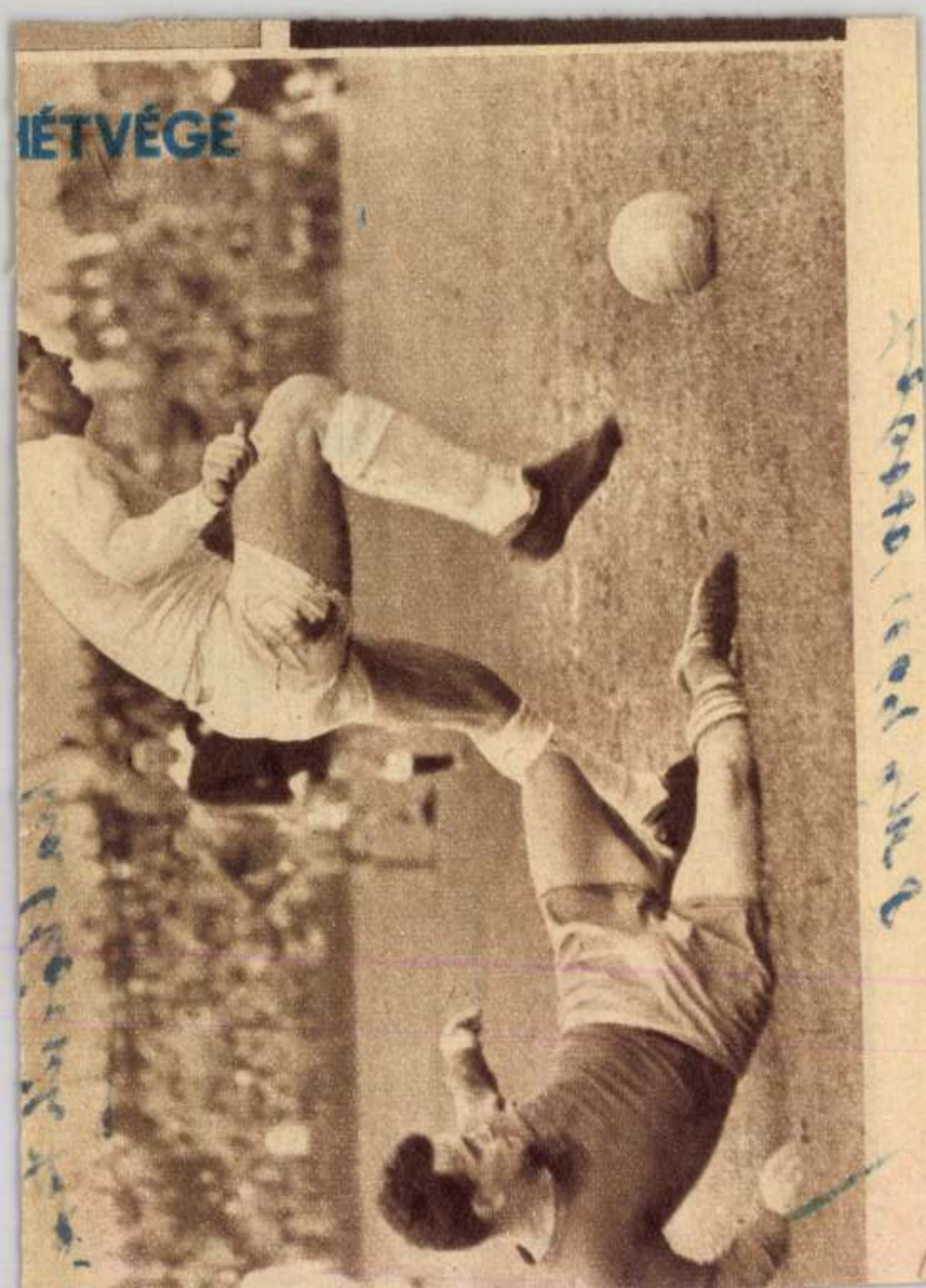
IÉTVÉGE

Matkóczik András

„Fotó" c. művének reprója

a ~~[illegible]~~. 64. oldalon

Valóság 1976/9

Mathócsik András

„Metamorfózis" c. műve
a 26. oldalon

Valóság 1977/8

Mattócsik András

„Víztükör" c. grafikája
a 44. oldalon

Valóság 1977/2

Matkócsik András

„Fotó" és „Törésfelület" c. művének
reprója a 26. ill. a 128. oldalon

Valóság 1976/5

MATKÓCSIK ANDRÁS, festő

Matkócsik András: Rózsák. /négy kép/.
fekete repr. 11.old

VALÓSÁG, A TIT, folyóirata. XV. évf. 1972. 8.szám
Budapest

Mathósik András

Önvémylés (repró)

Valóság, 1971. 9. sz. 51. l.

Matkó Katalin, grafikus.

a Piért Keresk. Váll. a karácsonyi ajánlata: Művészi festmények vászonreprodukciós naptára a Képzőművészeti alap Kiadóvállalata által készített színes művészi reprodukciók, a poszterek formatervezett vászonra kasírozott változatai, csiknaptárral. (emlitve). a grafika Matkó Katalin munkája. Fogy. ára 120 Ft/db.

Magyar Hirdető: Karácsonyi ajánlat. 1948. 54. old.

Mathócsik András

Téli pirkadat (reprò)

Valóság, 1970. 3. sz. 63. l.

Matki Lajos, asztalos MDK

Hajdúböszörményben a Kárakhoz szabvány ajtókat, ablakokat és bútort is Készitett - Alföldi

Dankó Imre: Hajdúböszörmény népi épitkezése. 367.o.

Déri Múz. Évkönyve. 1968. Debrecen. 1968. Alföldi Nyomda Debrecen

Matkó Katalin, [festő?] MDK

Szegedi Jóisholás. A Keszthelyen létesült kéthónapos művésztelepen dolgozik. (Fénykép.)

—: Művésztelep a Balaton partián

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1965. júl. 22.

Matkó Katalin

Csoportkiállításon szerepelt a szegedi tanárképző főiskolán.

Délmagyarország 1965. nov. 6.

Mathó Katalin

Kiállítás Kiskunfélegyházán
a Móve Ferenc Művelődési
Központban

Magyar Nemzet 1985 X. 18

Mathó Katalin
grafikus

M.D.V.

A Tisza táj szeptemberi számát
illusztrálta

— Megjelent a Tisza táj szeptemberi száma
Csongrád Megyei Hírlap, 1969. aug. 31.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Matkó Katalin

Illusztrációja a Tiszatáj-ba

Megjelent a Tiszatáj szeptemberi szám

Békés megyei Népnyiség, Békéscsaba

1969. szept. 5.

Matkó Katalin

Rajza Repső.

Tiszatáj, Szeged 1970. II. 101.

Matkó Katalin

„Egy nép látomásai" Repr.
II–III:"

„Várfalak" Repr.

„Neceberi halászok" Repr.

Tiszatáj, Szeged 1969. IX. 813, 817, 833, 846.

Matkovics

M. 2. *Béláné*, festő. * Apatin. Budapesten Karlovszky Bertalannál, Gergely Imrénél és Olaszországban tanult. Többször kiállított a Nemzeti Szalónban.

K. gy. II. 95 l

Pozsonyi fővámhivatal régi épülete

N. 172

szemerei Matkovics Béla MDK

Arcképtanulmány

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Matrovics Béla

Szerepel az Uj helyen hent István – heti kiállításán. Kiemelik női portréját.

Ujság, 934. VIII. 15.

Matkovics Béla MDK

Futó rózsa, olf.

Műcsarnok 1919-2o. Téli tárlat

Matkovics Béla MDK

Futó rózsa, olf.

Műcsarnok 1929-2o téli kiállitás

Matkovitz –

Schmidt

Svábt

l.

Darvas Istvánder

Az első pesti
függőhid. Bp. 1948
6.-

...nesnatrag által.

...gos bizottsága nem rendelkezik a
...él és mély közülmények között kapható,
...által?

...k a mohos várát illetőleg.
...ke vára" elönevet kapta, és ezért
...adatokra és a képre vag rajzra, hogy a
...eljük. Gondoltam ezt elérni ug, ha
...önevét vésebi ismeri annak a tösté-
...rajznak látása által mindég vissza

M. KIR. MISKOLCI 7. HATÁ... ...ULET
15. határőr őrs

Hársfolni sy
őrsparancsnok

Matkovics Béla MDK

Kimonós hölgy, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubileris kiállitás

Matkovics Béla MDK

Gitta hugom, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MDK

Mattkovics Béla

Imádkozó öregasszony, of.

Képzőm. Társ. 1910. tav. kiáll. kat. 39.l.

Matkovics Béla MDK

futórózsa, olf.

Műcsarnok 1919-20 téli kiállitás

MDK

Matkovics Béla

Gitta hugom, of.

Képzőm. Társ. 1913. tav. kiáll. kat.
68.1.

MDK

Matkovics Béla, festöm.

Imádkozó öreg asszony. Olf.

OMKT-Vándorkiállitások 1910. szept.8.-dec.27. Eger, Miskolc, Kassa, Eperjes, S.a.ujhely, Debrecen, Gyöngyös.
Kat.Sc.1.

MDK

Matkovics Béla szemerei

Művével résztvett a kiállitáson.

KmTárs. 1943.márc. - ápr. tav. kiáll.
Kiállitó művészek névsora. 27.lap

MDK.

Matkovics Béla, festöm.

Kimonós hölgy. Olf.

Műcs.-1911-12.évi téli kiáll. Kat. 83.1.

Matkovics Béla MDK

Imádkozó öregasszony, olf.

Műcsarnok 1910. Vándorkiállítás

Matkovics Béla MDK

Imádkozó öregasszony, olf.

Műcsarnok 1910. tavaszi kiállitás

MDK

Matkovics József
lakatos

A Zsolnay-gyárból más beosztásba került érdemes dolgozó

a pécsi Lánc és Lakatosárugyár Vállalatvezetője lett.

79.o. 51.jegyz.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete. Pécs. 1959.

Matkowitz

litogr

l. 1836 – 1861

Eperjessy 1929

47. l.

Matkovics Béla

szemerei

KMTárs 1940. A gyermek

Katóka

.....szám.

Műemlékek Orsz

Tárgy:

Miniszter megbi-
rálás végett leküld-
di Keszey Albert
„Erdélyi és bánáti
várak" c. munká-
ját.

A bea

Mellékl

Egyútta

Előirat

Utóirat

Másolta

Összeol

Matkovics

Jestő

l.

Lehel Gulácsy

33.1

Országos Bizottsága

s Igazgatósága

Budapest.

IX., Högyes Endre út 10.

Madkovics Béla

festő

V. Markó u. 2.

MKSz 1947

Matkovics Béla

Nemerei

Festő

Műcs. kiáll, 1910 től

Pipics 117 l.

Kifüggesztésére vonatkozó adato
A Nemzeti Muzeumban. 1868:I.42.
1876:VIII.64.- 1878:VIII.26.- 1880:VII
A Tört. Képcsarnokban. 1884:V.8

Át. Képt. 69.

ss Képt 69.

embe

áll. Gyürüs jobbkezében levelet tart,
tatja. Mellét, ~~az~~ ékkövekkel kirakott ke-
rend jelvénye disziti. Haja és szemöldöke
eretvált. Caputiuma, reverendája és cappa
gulája széles, karinge csipkealjú. Bal-
és csöngő ~~tünik szemünkbe~~ van, rojtos zöld
an: Josephus Bajzáth de Pészak nobilibus
in Provincia Barsiensi Año 1720 Die 6a
ericatu Studia primum Vicarialis Officii
oniensis, Strigoniensis, Canonicus, paulo
raepositus S: Thomae de Monte Strigonien-
Praelatus Tabulae Regiae Magnus in Comitiis
cerum Orator, nondum finitis iisdem Co-
c: Cancellariam R.H.A. Referendarius, J.
Eques, et subinde Regni Pro-Cancellarius
us, ac tandem Episcopus Wesprimiensis
ndator. Gessit Episcopatum in annum 25, et
ene portendentium Judicio constanter res-
Successoribus vivens, et mortuus insigne
is erga Clerum, pauperes Diocesis suae,
iquit. Decessit Anno 1802. Die 24ta Februarii.

. —

fond.

Matkovics Béla

Műcsarnok
1919-20. téli tárl. 383

Sajókazai népkvt. V. 61.

Matkovics Béla

SCHNEIDER KÁROLY.
452 Csendélet. Olajf. Eladó.

KLAMMER MARISKA.
453 Rózsák. Olajf. Eladó.

VÁRADY GYULA.
454 Nyírfaerdő ősszel. Ventén. Olajf. Eladó.

SZLÁNYI LAJOS.
455 Bányászlak a hegyoldalban. Olajf. Eladó.

MATKOVICS BELA.
456 Gitta hugom. Olajf. Magánt.

SZLÁNYI LAJOS.
*457 Körmöcbányai főtér. Olajf. Eladó.

VÁRADY GYULA.
458 Bakonybél falu télen. Olajf. Eladó.

EDVI-ILLÉS JENŐ.
459 Hólabda. Olajf. Eladó.

TÖRÖK OLGA.
460 Dr. Makai Aladárné arcképe. Pastell. Magánt.

NAGY VILMOS.
461 Virágok közt. Olajf. Eladó.

TELKESSY VALÉR.
462 Búzakeresztek. Olajf. Eladó.

NAGY VILMOS.
463 Orgonavirág. Olajf. Eladó.

KMT 1913. Tav-
Kiáll

MÁNYAI JÓZSEF.

437 Elhagyott malom. Olajf. Eladó.

438 Tájrészlet. Olajf. Eladó.

CZENCZ JÁNOS.

439 Alvó lány. Olajf. Eladó.

BOSZNAY ISTVÁN.

440 Vágvölgye, Fenyőháza mellett. Olajf. Eladó.

GEIGER RICHARD.

441 Dr. L. B.-né arcképe. Olajf Magánt.

CSABA IMRE.

442 Kertrészlet. Olajf. Eladó.

KLAMMER MARISKA.

443 Csendélet. Olajf. Eladó.

KLÉH JÁNOS.

444 Tájkép. Olajf. Eladó.

MÁNYAI JÓZSEF.

445 Zayugróci környék. Olajf. Eladó.

L. HILBERTH IRÉN.

446 Annunciáta. Pastell. Eladó.

SENYEI (SCHÖN) JÓZSEF.

447 Ringer E. úrnő arcképe. Olajf. Magánt.

BÁNSÁGHI VINCE.

448 Téli táj. Eladó.

TOLNAY ÁKOS.

449 Női arckép. Olajf. Eladó.

BÁNSÁGHI VINCE.

450 Téli táj.

SENYEI (SCHÖN) JÓZSEF.

451 Memespalágyi Palágyi Kálmán úr arcképe. Olajf. Magánt.

Matkovics Béla

Bpest

Műcsarnok

1910. tav. kiáll. 234

1911–12. jub. kiáll. 814.

1913. tav. kiáll. 456.

Arcevia h. n. III. 153.

Matkovics Béla

1908/9

Ferképzőmfoiskővk

111. l.

Matkovics Béla, festő; szül. 1882 március 28-án Nagyabonyban.

1908-ban P. P. R. Sinibaldi: Hajnal virradása cr. képét másolta a Képzőművészeti Múzeumban.

1383 - 902

Karácsonyfa-vásár a Dunaparton

A vatikáni adó december 24-én 12 óra 15 perckor közvetíti a pápa karácsonyi üzenetét

Zürich, december 18. (MTI) Chiassoból jelentik: Hivatalos közlés szerint a Vatikán adóállomása december 24-én 12 óra 15 perckor közvetíti a pápa karácsonyi üzenetét.

Salazar nem tárgyalt Edennel, sem Churchillel

LISSZABON, december 18. Illetékes portugál helyen megcáfolták azokat, a híreszteléseket, amelyek szerint Salazar miniszterelnök Edennel, illetőleg Churchillel tárgyalt. Az állami propagandahivatal egy kérdésre válaszolva kijelentette, hogy Salazar miniszterelnök semilyen külföldi államférfiúval való összejövetelhez nem járult hozzá. *(MTI)*

HALIFAX influenzában megbetegedett

Lisszabon, december 18. Mint Washingtonból jelenti az angol hírszolgálat, Halifax lord, Anglia washingtoni nagykövete influenzában megbetegedett. (MTI)

A partizánok Horvátországban negyven katolikus papot gyilkoltak meg

Zágráb, december 18. A zágrábi egyháztörténeti levéltár közelebbi adatokat közöl a partizánok által meggyilkolt egyházi személyekről. E hiteles közlések szerint a partizánok Horvátországban az eddigi megállapítások szerint *40 katolikus papot és öt apácát gyilkoltak le.* (MTI)

A lengyel főkormányzóságban kedvezőbben alakult a gazdasági élet

KRAKÓ, dec. 18. (Német Távirati Iroda)

Frank dr. birodalmi miniszter főkormányzó elnöklésével tartott évzáró ülésen a lengyel főkormányzóság kormánya előtt *Bühler* dr. államtitkár, a kormány feje, ismertette a gazdasági munka eredményeit. Bühler dr. szerint a mezőgazdasági termelési csata, az ipari gazdálkodás munkamozgósítása, valamint termelésének fokozása voltak az eltelt év legkiemelkedőbb intézkedései. Ezután az egyes főosztályvezetők tették meg jelentésüket, amelyekből kitűnt, hogy *a dolgozó lakosság fejadagjainak új szabályozása a közgazdaság minden szektorában kedvező és megszilárdító hatással jelentkezett.* Uj bértarifa megállapításával és teljesítménycsoportok létesítésével a munkafegyelmet és a munkaerkölcsöt mégjobban megszilárdítják. A propagandafőosztály elnöke megállapította, hogy *a főkormányzóság területén a kulturális élet is örvendetesen fellendült.* (MTI)

A Cassino-völgyben és az adriai partvidéken újból meghiúsult az angol és amerikai csapatok minden áttörési kísérlete

BERLIN, december 18.

Az Interinf jelenti a délolaszországi harcokról:

A Cassino-völgy és Venafro között, valamint az adriai partokon a német csapatok csütörtökön is heves harcok közepette hiusították meg az angol-amerikai csapatok valamennyi áttörési kísérletét. Az angolszász csapatok erős páncélos és gyalogos erőket vetettek harcba, mert nagyarányú tüzérségi előkészítés és jelentékeny bombaalakulatok bevetésével döntő eredményeket akartak kierőszakolni. A német gránátosok és hegyivadászok megingathatatlan ellenállásának és nem utolsó sorban a német tüzérek hidegvérűségének köszönhető, hogy a támadók egyetlen helyen sem tudtak áttörni, részben visszaverték őket, részben pedig csekély jelentőségű betörésekkel kellett megelégedniök.

A harcok nyugati súlypontjában a német csapatok elszakadtak Monte Lungotól és egy közvetlenül szomszédos hegy- és dombvonulat záróvonalát foglalták el, amelyről az inváziós csapatok minden előretörését San Pietro és Monte Sammucro irányában megakadályozhatták. Hasonló sikertelenség kísérte az amerikaiak támadását Venafro terében, valamint Filignono vidékén, ahol minden áldozat és erőlködés ellenére sem jutottak túl Lagone helység romjain. Monte Pantano-i egy amerikai zászlóalj több hullámban támadó alakulatai egymásután semmisültek meg a német zárótűzben.

Az arcvonal keleti szárnyán az angolszász csapatok Orsognától keletre támadtak és öt Sherman-páncélost vesztettek. Orsognától északkeletre a megerősített német rohamcsapatok megrövidített állásaikból rendkívül erélyes ellentámadást intéztek a brit vonalak ellen, amelyet sikerült felszakítaniok és az angolszász csapatoknak súlyos veszteséget okoztak. A lendületes német támadás során részben pedig a német elhárító fegyverek eredményes működése következtében összesen 12 brit páncélos harckocsi pusztult el és még jónéhány rongálódott meg súlyosan.

Montgomery páncélos csapatai csütörtökön Orsogna vidékén legkevesebb 17 páncélos harckocsit vesztettek összesen.

Orsognától északra a kanadaiak mindenáron áttörést akartak kierőszakolni Ortona irányában. Brit bombavetők és tüzérségi erők erős latbavetése mellett az egész nap tartó súlyos harcokban alig néhányszáz méter terepért, amelyet a harcok súlypontjában, Grecchiótól keletre nyertek, rendkívül súlyos, véres veszteséggel fizettek a támadók. A német elhárítás sikerében csütörtökön is nagy szerepet játszottak a német ütegek, a német gránátvetők, valamint a mélyrepülésben támadó páncélos vadászok és csatarepülők. A harcokban legkevesebb hat brit páncélkocsi pusztult el.

Német vadászok Délolaszország felett csütörtökön három Dragonfly-, négy Lightning- és két Fortress-mintájú gépet lőttek le. A német légelhárítás három Spitfiret és egy Lightninget pusztított el. (MTI)

Bolsevistaellenes cseh ligát alakítottak Prágában

Prága, december 18.

Sok cseh hivatásszervezet és szövetség vezetőszemélyiségei *Prágában pénteken bolsevistaellenes cseh ligát alakítottak.* A liga felszólítja a cseh nemzetet, csatlakozzék államelnökének, Hácha dr.-nak és a protektorátus kormányának megnyilatkozásához és foglalja el helyét a bolsevizmus elleni európai arcvonalban, azzal a jelszóval, hogy „aki nem dolgozik a bolsevizmus ellen, az Európa ellen foglal állást és veszélyezteti hazáját." — (MTI)

Szicilia szigetén terjed a szeparatista mozgalom

LISSZABON, dec. 18.

Sprigge, a Reuter-iroda délolaszországi különtudósítója jelenti:

Olasz körökben nyugtalankodnak a sziciliai szeparatista mozgalom terjedése miatt. Augusztus óta a sziciliai hatóságok nem tudták felvenni az érintkezést a központi kormányhatóságokkal. Vito *Reali*, a Badoglio-kormány belügyi államtitkára látogatást tett Olaszországban, hogy érintkezésbe lépjen a sziciliai hatóságokkal. Ugy tudják, hogy valamennyi olasz politikai párt elítéli a szeparatista mozgalmat. A pártok nagy jelentőséget tulajdonítanak annak, hogy Szicilia kiküldöttei résztvesznek majd a közeljövőben Nápolyban tartandó értekezleten, amelyet az olasz nemzeti bizottságok rendeznek. (MTI)

POLITIKAI NAPILAP MEGJELENIK MINDEN HETKÖZNAP DÉLBEN

Felelős szerkesztő: MAKKAI JÁNOS

Szerkesztő: vitéz BÉRY LÁSZLÓ

Felelős kiadó Dr BATHORY-HUTTNER JÁNOS

Nyomatott a Stádium Sajtóvállalat körforgógépein — Felelős: Győry Aladár igazgató

SPORT

„Ponthegyre" menő küzdelem lesz a Csepel—Ferencváros mérkőzésen

A Magyar Kupa első, selejtező fordulója

Az idény legvégére halasztott Csepel—Ferencváros-mérkőzés a bajnokság egyik legnagyobb mérkőzésének ígérkezik. Nemcsak két csapat tudása, hanem a körülmények miatt is. Átvitt értelemben el lehet mondani, hogy a két csapat „ponthegyre" menő küzdelmet fog vívni.

A *Csepel* az a csapat, amely a híres, sőt országvilághírű Ferencvárost a bajnokság elnyerésében hétszer egymásután felváltotta. Tehát a „trónörökös" harcol a volt „uralkodóval".

Mindsorban a két csapat pillanatnyi helyzete is azzá teszi. A 8-ik helyezett *Csepel* 14 ponttal igen kényelmetlen helyzetben van és a háta egyáltalán nincs védve a kiesési szakadék szélén. A Ferencváros a győzelme esetén csak 7 ponttal állna tavasszal a NAC mögött, tehát még résztvehetne a tavaszi ülőzőversenyben, ha komoly erősítést végez addig.

A két csapat — külön-külön vizsgálva — körülbelül egyforma játékerőt képvisel. Mindkettő erős a védelmében, de gyengélkedik a csatársorával. A Ferencváros Sipossal, a Csepel Fuszekkal a jobbszélen „erősít".

A tippünk döntetlen. A mérkőzés ½2 órakor kezdődik Csepelen, a WMTK pályáján. Vezeti: Palásti.

MAGYAR KUPA-MÉRKŐZÉSEK

Budapesten: *Ujpest—Kispest*, Ujpest ½2 ó., vezeti: Tóth K. — *Vasas—Salgótarján*, Latorca-u., ½2 ó., vezeti: Horváth dr. — *VI. ker. SC—Elektromos*, Béke-u., ½2 ó., vezeti: Sándor. — *Töerkvés—Ganz* Bihari-u., vezeti: Híres. — *Szentlőrinci AC—Gamma*, Szentlőrinc, vezeti: Rudas I.

MAC-UTE

Budapest-bajnoki döntő vízilabdamérkőzés és a „svéd" úszóverseny

Az immár harmadszor elmaradó „svéd" úszóviadal helyet az idény legnagyobb szabású úszó- és vízilabdamérkőzését rendezi az Uszó Szövetség. A szombati műsor:

200 m. gyorsúszás: Tátos, Végházi, Kőrösi és az egész élmezőny.

200 m. hátúszás: Galambos, Bánki-Horváth és a kísérő mezőny.

100 m. mellúszás: Németh Sándor küzdelme az országos csúcs ellen.

4 x 100 m. gyorsváltó, műugrás, 100 m. hölgy gyorsúszás, 200 m. hölgy mellúszás, valamint ifjúsági- és gyermek-számok.

A vasárnapi úszóműsor élén a 100 m. gyorsúszás halad. Szatmári kivételével az egész magyar élmezőny indul. Az úszóverseny végén a MAC—UTE, FTC—BSE Budapest bajnoki vízilabdamérkőzések kerülnek eldöntésre. Az élen most ez a helyzet: 1. MAC 8 pont, 2. és 3. UTE és FTC. Az első helyért tehát a MAC, UTE és az FTC vetekszik még.

A versenyek mindkét napon délután fél 5 órakor kezdődnek.

Párbajtőrverseny a vívóidény első nagy versenye

A vívószövetség nagy terveket melenget tavaszra. Budapesten olyan „békebeli" nemzetközi párbajtőrversenyt szeretne összehozni. A fejlődő, magyar párbajtőrvívásnak bizonyára fontos állomása lenne a tervezett, tavaszi verseny.

Ennek a nemzetközi párbajtőrversenynek első próbaversenye lesz az a párbajtőrverseny, amelyet vasárnap rendez a szövetség. Minden számottevő párbajtőrözőnk ott lesz vasárnap, csak a beteg Berzsenyi dr. és Gözsy dr. fog arról hiányozni. Egyébként 26 nevezés érkezett.

Berczelly, Gerevich, Rerrich, Kőhegyi, Henyey az első nagy vívóverseny esélyesei. A verseny színhelye a HTVK vácziutcai vívóterme, kezdete reggel 9 óra.

December 19-én, vasárnap

„Mátyás király"-emlékverseny

a városligeti műjégpályán
11 órakor szabad műkorcsolyázás,
½3 órakor gyorsverseny.
Jegyek elővételben.
Telefon: 220—455.

Mátyás király ökölvívóverseny e döntői

Szombaton este 5 órakor kezdődik a „Mátyás király" ökölvívóverseny elődöntője a Nemzeti Sportcsarnok nagytermében. A döntők ugyanott vasárnap délután 5 órakor kezdődnek. A verseny győztesei Budapest bajnoki címét nyerik. A szombat esti párosítás:

Harmatsúly: Bogács WMTK—Kutasi Gamma, Erdei MAC—Bartha NSC.

Pehelysúly: Incze BSzKRT—Szumega FTC, Barassó FTC—Horváth BVSC.

Középsúly: Torma II BTK—Farkas BVSC, Babos NSC—Balogh BVSC.

Félnehézsúly: Csontos FTC—Németh WMTK, Szeöke MAFC—Révész FTC.

Nehézsúly: Ősze BTK—Takács BSzKRT, Tamási BVSC—Varga MAFC.

Mátyás király gyors- és műkorcsolyázó-emlékverseny

Szombaton és vasárnap kerül lebonyolításra a városligeti műjégpályán az idény első nagy versenye, a „Mátyás király" mű- és gyorskorcsolyázó emlékverseny.

A verseny szombaton délután fél 2 órakor, a műkorcsolyázás kötelező gyakorlataival, kezdődik. Vasárnap délelőtt a szabadkorcsolyázást futják. A gyorsversenyekre vasárnap délután 2 órakor kerül sor.

CSELGANCS-VIZSGA

Az ötödik cselgáncs (judo) tanfolyam befejező vizsgája vasárnap délelőtt 11 órakor kezdődik a Nemzeti Sportcsarnokban, ahol vitéz *Bujdosó* Kálmán igazgató bevezető szavai után nagyszabású japán birkózást mutatnak be a tanfolyam hallgatói.

MAGYAR ASZTALITENISZEZŐK POZSONYBAN

A január végén Pozsonyban rendezendő nemzetközi asztalitenisz-versenyen magyar, román, horvát, spanyol, svéd és német asztalitenisz-ezők vesznek részt a helyi versenyzőkön kívül.

IFJÚSÁGI BIRKÓZÓBAJNOKSÁGOK

Vasárnap délelőtt 10 órakor kezdődik a Nemzeti Sportcsarnok edzőtermében az országos ifjúsági egyéni birkózóbajnoki verseny II. befejező része, amelyen legalább 100 résztvevőre számítanak.

SÚLYEMELŐ-BAJNOKSÁGOK

A Detektív AC Andrássy-út 23. sz. alatti helyiségében rendezik ma, szombaton délután 6 órai kezdettel az országos súlyemelő-bajnokságokat.

Felépült a magyar egészség új vára, az állami alkalmazottak Horthy Miklós gyógyintézete

Ott, ahol a Kútvölgyi-lejtő a Svábhegy gondtalanabb vidékére vezeti a gyalogost és a 83-as villamos ekanyarodik a pihenő Hűvösvölgy felé, a régi vízivárosi temető helyén roppant épület magasodik a felhők felé:

hét és félemelet magasra építették az állami alkalmazottak Horthy Miklós-gyógyintézetét!

A város lármája nem zavarja az épület nyugalmát, csak verebek csipognak a kopár ágakon és a fák mögül színesen néz a közeledőre a mozaik, amin a művész, *Matky* Ödön a családi élet szépségét és az orvos hivatásának magasztosságát domborította ki. S itt, az üvegajtós főbejárat felett szól a belépőhöz a felirat:

— *Az ifjúság egészsége a nemzet jobb jövőjének a záloga!*

S alatta a másik felirat:

— Nem vagyunk az élet urai, de a romlással harcba szállunk!

Hét és félemeletes üvegpalota a régi temető helyén

A tágas előcsarnokban márványból emelték a falakat, a padló is márvány és márványoszlopok tartják a tetőt; körtefából faragták az ajtót és a masszív bútorokat s ebben az impozáns teremben

fekete márvány előtt fehérlik Kormányzó Urunk márványból faragott mellszobra:

Erdei Dezső műve: vitéz nagybányai Horthy Miklós tizéves országlása emlékének megörökítésére még 1930-ban elrendelte egy törvénycikk a gyógyintézet létesítését.

— Nehéz volt a kezdet, de aztán ment a munka gyorsan — mondja Csánk Elemér, az épület tervezője és elmeséli: lejtős volt a terep, agyagos, csúszós a régi temető talaja, — sok földmunkás dolgozott, amíg megépíthették az óriási betonteknőt, amire a hét és félemeletes épületkolosszust emelték.

A laikus szeme is látja, hogy minden feleslegest került az építés mestere, a sima, nyugodt vonalakat követte és kizárólag a célszerűség elvét tartotta szem előtt. De elmagyarázza apróra:

vasvázakból áll az épület gerince,

nagyjából kereszta'akú és úgy helyezkedik el a hogy oldalában, hogy a betegek szobáit nem éri az északi szél, egyedül a napfény.

Mintha üvegpalotában járna az ember: az emeleti folyosókon, csarnokokban lépcsőházakban sok az üveg s világosak, levegősek ezek az épületrészek is.

„A betegnek otthona"

— Otthona lesz az a gyógyintézet a betegeknek, nemcsak kórháza — erősítgeti az építész és így vélekedik dr. Bártfay Gusztáv pénzügyi államtitkár és dr. Barna József titkár is: ezért nem festették vakító kórház-fehérre a legtöbb betegszoba falát. Neves orvosok tanácsolták ezt — így azután a beteg otthonosabban érezheti magát az egészségnek, a gyógyulásnak ebben a gyönyörű, modern palotájában!

Ugy élhet itt a beteg ,mint egy kényúr:

a modern technika minden vívmányát szolgálatába állították,

száz rekesze van az éjjeliszekrénynek, remek lámpák ontják a fényt, telefon van a legtöbb szobában, *egyetlen gombnyomásra vakító fény hívja a szobába az orvost és az ápolónőt*, akik egyik betegszobától sincsenek huszonöt lépéssel távolabb.

— Egyágyas, kétágyas és háromágyas betegszobák vannak

az új gyógyintézetben s a beteg anyagi körülményeitől függetlenül, *egyedül orvosi szempontok szerint ápolják majd itt egyágyas vagy háromágyas szobában* — mondja *Bártfay* államtitkár.

Nagy kórtermek, tömegszobák egyáltalán nincsenek

az új épületben: legfeljebb három beteget ápolnak közös szobában!

Az épület méreteire jellemző, hogy *külcnc felvonó működik a kórházban* s ezeken kívül üzemben vannak még kisebb, kézihajtású teherfelvonók is.

Öt nagyobb és három kisebb műtő van

a gyógyintézetben, ahol a betegszobákon kívül orvosi üzemeket, igazgatási és gazdasági helyiségeket, villany- és gőzkonyhát, laboratóriumot, ügyeletes szobákat, tálalókat, kötözőhelyiségeket és raktárakat helyeztek el.

A legmodernebb felszerelés segíti az orvost

A Horthy Miklós gyógyintézetben

kétszázhatvanhét beteget lehet elhelyezni egyszerre.

95 betegágya van a belgyógyászatnak, de a sebészetnek is majdnem ennyi: 89 betegágya van. Negyvenöt beteg helyezhető el a szülészet- nőgyógyászati osztályon s harmincnyolc a csecsemők és kisgyermekek betegosztályán.

A legmodernebb a röntgenlaboratórium:

külön készüléke van az általános, az urulógiai, a koponyafelvételi, a gyomor- és bélvizsgálatoknak. Remek a megvilágítása a nagylaboratóriumnak, az alapanyagcsere és az elektromos szívvizsgálati helyiségeknek is s kitűnő a kórszövettani laboratóriumnak a berendezése és felszerelése.

— Minden fegyvert kitűnő orvosaink kezébe adunk, hogy sikeresen küzdjenek a betegekért a kórok ellen! — mondja *Bártfay* Gusztáv dr. államtitkár s bizonyos: ilyen hibátlan felszerelés segítségével csodákra is képes a magyar orvos.

Az építési és felszerelési költségeket a pénzügyminiszter engedélyezte az állami alkalmazottak nyugdíjalapjából, — a gyógyintézet tehát elsősorban az állami alkalmazottak rendelkezésére áll.

A hideg decemberi napsütésben is ragyog az épület, amely mint a magyar egészség roppant vára, bástyája emelkedik a régi temető helyén.

FERCSEY JÁNOS

Az 5. USA-hadsereg harcai a Rómába vezető útért

ALGIR, dec. 18. (NST)

A szövetséges főhadiszállás péntek délutáni jelentése szerint a Rómába vezető út északi szakaszán San Pietro környékén, Mignanótól mintegy 40 mérföldnyire északnyugatra heves közelharcok folynak az 5. USA-hadsereg arcvonalához tartozó hegyvidéken gaulleista francia csapatok is bevetésre kerültek. Orsognánál a 8. brit hadseregbez tartozó újzélandi kötelékek támadnak az adriai-tengerpart mentén vezető útvonal sávjában. A németek itt elkeseredett szívósággal védekeznek, — jelenti a félhivatalos angol hírszolgálati ügynökség különtudósítója.

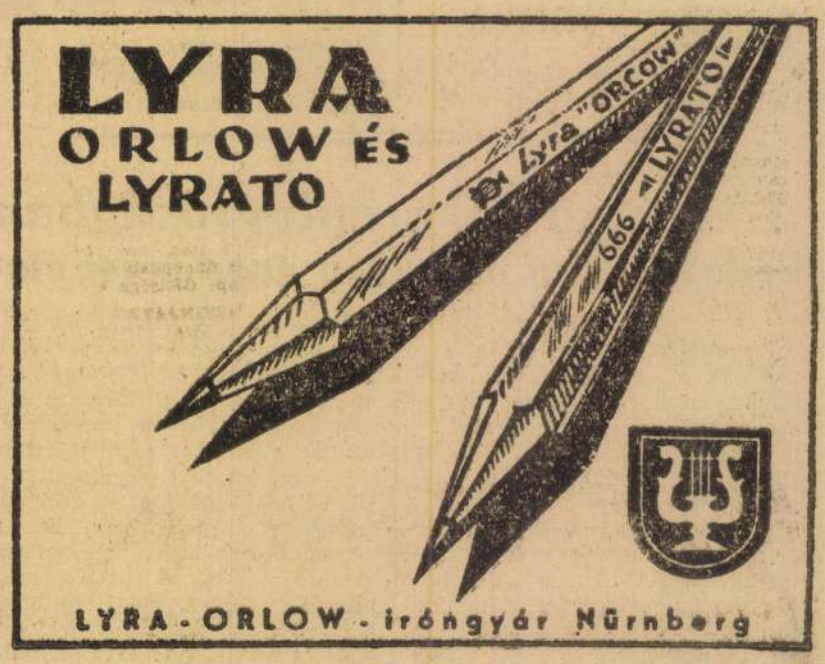

Matlakovics Mihály

Komárom Szurszabó

l.

Grőffy szur

200 l.

Mátl János

Junuis 18-3o között Budapesten a Hazafias Népfront III. kerületi helységbenrendezték meg az Óbudai Képzőművészek kiállitását, melyen részt vett, Illés János, Kecs keméti Mihá ly, Máté Já nos, Mikolajcsik Péter,Péter József

Rajztanitá s 1974-5-31

Matky
~~Matky~~ Ödön

az állami alkalmazottak Horthy Miklós Gyógyintézete Budapesten, főbejarat, feletti mozaikját, melynek címe: A családi élet és az orvosi hivatás fenti készítette Rejr.

Tér és Forma

1943. 190. l.

Nürnbergi munka, 1500 körül.
Réz, átm. 29·5 cm.
Gerevich PA, 260. l. — Egyhműv. kiáll. 1930., 401. szám.

TÁL,
Ádám és Éva trébelt alakjával.
Nürnbergi munka, 1500 körül.
Réz, átm. 29 cm.
Gerevich PA, 260. l.

TÁL,
Agnus Dei trébelt képével és felirattal.
Nürnbergi munka, 1500 körül.
Réz, átm. 39 cm.
Gerevich PA, 260. l.

TÁL,
Szent György trébelt képével és felirattal.
Nürnbergi munka, 1500 körül.
Réz, átm. 37·5 cm.

TÁL,
ornamentális dísszel.
Nürnbergi munka, 1500 körül.
Réz, átm. 47 cm.

KANÁL,
XVI. század.
Bronz, hossza 13·5 cm.

FEJ,
XVI. század.
Bronz, mag. 4·5 cm.

MATL Péter írásban

Merre visz az út?

Megjegyzések Csala Károly Válaszúton a magyar film című írásához

Hadd kezdjem egy látszólag csacska kérdéssel, nevezetesen azzal: mi is a film? Ha pontosak akarunk lenni: a fogalomkörbe beletartozik minden mozgókép, a köznapi híradásoktól a családi amatőrképeken keresztül Ingmar Bergman műveiig. Ezzel a végtelen masszával azonban nincs mit kezdeni. Így hát, ha filmről beszélünk, többnyire azokra a művekre gondolunk, amelyek „előre megfontolt szándékkal" az emberek szélesebb köréhez kívánnak szólni, bennük érzelmeket, esetleg gondolatokat akarnak ébreszteni. A film tehát ilyen értelemben nemcsak magát a művet, hanem a nézőt is jelenti, aki számára készül. Amikor azonban a magyar film helyzetéről, útjáról, sorsáról szó esik – az utóbbi időkben legalábbis –, ezt a kérdést többnyire tapintatosan megkerüljük. Pedig – egyebek mellett – ez is lényegi kérdése filmgyártásunk eljövendő sorsának. Ha ebből a szempontból is vizsgálni kezdenénk a magyar film jelenlegi helyzetét, akkor a kép meglehetősen sötétre színeződne. Álljon itt néhány – tényszerűségében megkérdőjelezhetetlen – adat az elmúlt esztendő statisztikáiból. Az 1993-as évben a mozikban bemutatott filmek több mint húsz százaléka volt magyar produkció. Ezek azonban az összes előadásszám mindössze öt százalékát, a nézők öt és fél százalékát és összességükben a bevétel két és fél százalékát eredményezték. Az érdeklődés csökkenése az előző évhez képest is mintegy negyvenszázalékos. A tizenkilenc újonnan bemutatott filmünk összes nézőszáma nem érte el a háromszázezret. Ez önmagában is riasztó lenne, de vegyük ehhez hozzá azt is, hogy ennek a nézőszámnak több mint kétharmadát egyetlen film eredményezte, *(Sose halunk meg* – 210 ezer nézővel). A többi, a fennmaradó mintegy 80 ezer a további tizennyolc film között oszlik meg. Ez átlagosan négy és fél ezer érdeklődőt jelent.

A tény sok mindennel magyarázható. A moziszám katasztrofális csökkenésével, az amerikai filmek abszolút egyeduralmával, a drága mozihelyárakkal, a társadalom anyagi helyzetével. S ez mind igaz. De azt sem szabad megkerülni, hogy a mi filmjeink túlnyomó része céljául sem tűzi ki azt, hogy érdeklődést váltson ki a mozilátogatók szélesebb köréből. Ennek immár sokéves ideológiája van filmalkotói körökben, amit legutóbb ezeken a hasábokon Szomjas György és Grunwalsky Ferenc fejtettek ki, néhány héttel ezelőtt.

A kérdés, amelyet ezek az adatok felvetnek, nem gazdasági. Vitathatatlan tény, hogy a magyar film – sikeressége esetén sem lehet kifizetődő. Hiszen a fent említett *Sose halunk meg* teljes pénztári bevétele sem fedezte volna a gyártási és reklámköltségeket, az abból a gyártónak visszajáró összeg egy átlagos költségvetés negyedét is alig jelenti. Ebből következően egyértelmű, hogy a magyar filmgyártás – éppúgy mint pl. a színházak – a jelen körülmények között nem tartható fenn alapvető állami támogatási szándék nélkül. A csúf kérdés azonban az, hogy ilyen méretű érdeklődéshiány – amit rosszindulatúbban egyenest a nézői elutasításnak is minősíthetnénk – mellett, van-e értelme és indoka fenntartani a magyar filmgyártást? A tények azt bizonyítják: a művek létrejönnek, még olyan film is, amely a maga hét és fél órás megszakítatlan időtartamával szinte szántszándékkal zárja ki a megjelenés lehetőségét – százegynéhány millió forintos költséggel. S bizonyos értelemben még bonyolultabbá teszik a kérdést azok a büszke számok, amelyek filmgyártásunk virulenciáját látszanak igazolni. Hiszen a száznál több dokumentum- és rövidfilm ugyancsak forrást kíván, és kap is valahonnan. Ezek pedig – leszámítva azokat, amelyeket a televízió a maga használatára hozott létre – még az esélyét sem hordják magukban, hogy nézők elé kerüljenek. Hát akkor – mi végre készülnek?

A helyzet nem az elmúlt néhány évben formálódott meg ilyenformán. Lassan több évtizede már annak, hogy tisztázatlanná vált a magyar film társadalmi funkciója, hogy a távolodás a filmkészítői szándékok és a nézői érdeklődés között egyre növekszik. S egyszer azért – a sok más valóban létező, zavaros és tisztázatlan, fékező és visszafogó tényező mellett ezzel is szembe kéne nézni. Ha mégoly fájdalmas és kellemetlen...

Bán Róbert

Fába szorult bürokrata

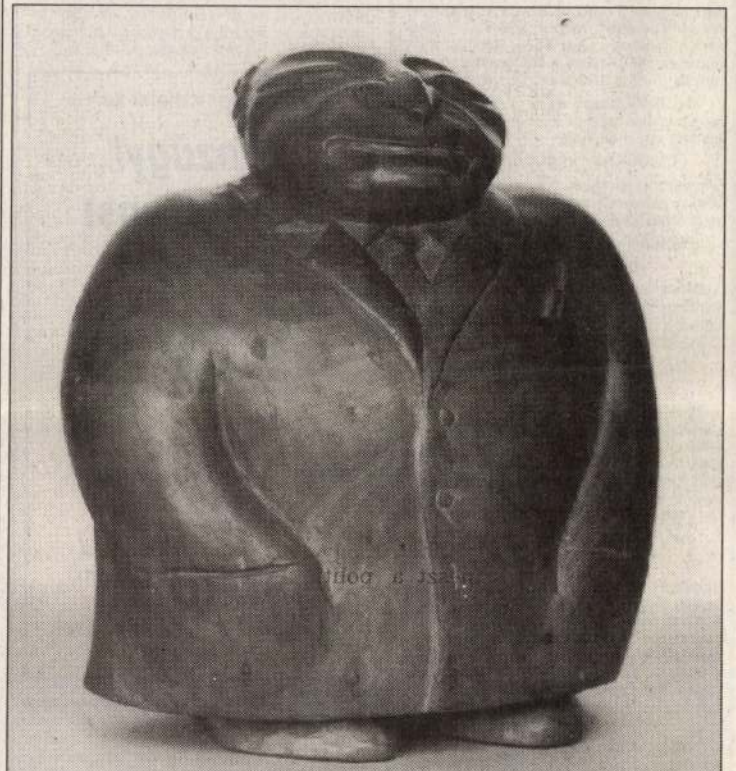

Csütörtökön nyílt meg a szigetszentmiklósi könyvtárban Matl Péter kárpátaljai szobrászművész kiállítása. A Munkácson élő művész keramikusnak készült, festményekkel debütált, a katonaságnál pedig kedvet kapott a fafaragásra. Magyarországi alkotótáborokban is dolgozott, munkáiban három kultúra – az orosz, az ukrán és a magyar – ötvöződik. Köztéri szobrai több magyar települést díszítenek, játszótéri fajátékait a kecskeméti művésztáborban készítette. A képen a művész Bürokrata című alkotása látható

HALÁLOZÁS

Szomorú szívvel tudatjuk, hogy

HORVÁTH GYULA

ny. miniszterhelyettes hosszú türelemmel viselt betegség után, 83 éves korában elhunyt. Temetése május 17-én 11 órakor lesz a Farkasréti temetőben. Emlékét mély fájdalommal őrizzük: felesége Margó, három fia, imádott unokái és menyei. (005793)

Dr. Balla Dezső és a gyászoló család megrendülten tudatja mindazokkal, akik ismerték, szerették, hogy

CSANÁDI ATYIMÁS GYÖRGY

magyarnóta-énekes 55 éves korában, hosszú szenvedés után, 1994. május 6-án visszaadta lelkét teremtőjének. (193862/1K)

Fájdalommal tudatjuk, hogy

BARANYAI JÁNOS,

a ZMKA nyugállományú alezredese 73 éves korában elhunyt. Kívánságára családi körben a búcsúztatása megtörtént. (193260/1K)

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy

GYŐRI ISTVÁNNÉ

született Székely Mária – a Szent Rókus Kórház ápolónője – 1994. április 30-án, életének 50. évében, váratlanul elhunyt. Temetése 1994. május 19-én, 17 órakor lesz az Üllői katolikus temetőben, a római katolikus egyház szertartása szerint. A gyászoló család. (193858/3K)

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy

DR. TAMÁSI LÁSZLÓ,

türelemmel viselt szenvedés után, szentségekkel megerősítve, április 23-án, 80 éves korában elhunyt. Pécsett kísértük utolsó útjára, május 12-én. Lelki üdvéért az engesztelő szentmise május 17-én, 19 órakor lesz a Zugligeti Szent Család templomban. (Budapest XII., Szarvas Gábor út 52.) Gyászolják: közvetlen családtagjai, kiterjedt rokonsága és felesége, Margit. (39146/1K)

Mély fájdalommal tudatjuk – mindazokkal, akik ismerték és szerették –, hogy

dr. BIHARI ERNŐ

fogorvos 1994. május 1-jén, életének 85. és boldog házasságának 47. évében meghalt, és szűk családi körben eltemettük. Gyászolják: felesége, fiai, menyei, unokái és a rokonság. Minden külön értesítés helyett.

DR. ÚJHELYI LÍVIA

nyugalmazott aranydiplomás középiskolai tanár elhunyt. Hamvait a Farkasréti temető alsó ravatalozójában május 16-án 14 órakor

Külföldi tulajdonú budapesti építőipari kft. keres gyakorlattal rendelkező önálló kontírozási feladatok ellátását vállaló, felsőfokú végzettségű SZÁMVITELI MUNKATÁRSAT. Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezés: szakmai önéletrajzzal, értesítési cím megjelölésével, a megjelenést követő egy héten belül, az 1241 Budapest, Pf. 229. címen. Kérjük, csatolja önéletrajzát a végzettséget igazoló bizonyítványok másolatát.

Nemzetközi vállalat keres

pénzügyi asszisztenst

adózási területre.

Az alkalmazás feltételei:
maximum 35 éves életkor, felsőfokú végzettség, adózási ismeretek, számítógépes ismeret, legalább alapfokú angolnyelv-tudás.

Jelentkezni lehet:
Kardosné Réti Juditnál 217-0900 telefonszámon, 215-0525 telefaxon, az önéletrajz megküldésével.
(74458/1H)

☎ **Belvárosi egészségügyi szakközépiskola és szakiskola** (1056 Budapest V., Váci utca 47.) pályázatot hirdet magyar–történelem szakos középiskolai tanári állásra. Érdeklődni lehet a 118-1016-os telefonszámon. (73529/1H)

Asztalost, segédmunkást jogosítvánnyal alkalmaznék. Érdeklődni: III., Zsófia u. 20. (193370/1K)

Európa legnagyobb biztosítótársasága a német ALLIANZ leányvállalata a Hungária Bizotsító Rt. keres főállású vagy vállalkozói üzletkötőt dél-budai munkahelyre. Alkalmazási feltételek: legalább középfokú iskolai végzettség, jó kapcsolatteremtő képesség, kreativitás. Kiemelkedő kereseti lehetőség.

A Kengyeli „Dózsa" Mezőgazdasági Szövetkezet (Kengyel, Harkány-major) állást hirdet: **1 fő agrár- vagy kertészmérnök** munkavállaló részére. (A szövetkezet tevékenységét szántóföldi zöldségtermeléssel kívánja bővíteni); **1 fő pénzügyi számviteli főiskolai végzettségű munkavállaló** részére. (Előny: szántóföldi kertészeti gyakorlat. Pályakezdők jelentkezését is érdeklődéssel várjuk.) Fizetés megegyezés szerint. A jelentkezéseket levélben, szakmai önéletrajzzal, diploma fénymásolatával kérjük Papp Elvira, az igazgatóság elnöke, „Dózsa" Mezőgazdasági Szövetkezet, 5083 Kengyel, Harkányi-major címre megküldeni. Jelentkezési határidő: 1994. július 31.

Folyamatos munkaellátottsággal rendelkező építőipari cég felvesz gyakorlott, generálkivitelezésben jártas építésvezetőt. Telefon: 251-8105.

☎ **A Fővárosi Nagycirkusz** felvesz porondmunkásokat. 122-9630. (74250/2T)

Átalakuló ipari kft. mérlegképes könyvelői végzettséggel, mérlegkészítési gyakorlattal, számviteli terület vezetésére munkatársat keres. Bér megegyezés szerint. Telefon: 157-4122/310, 127-1301. Cím: RÁBA RT., Kispesti Öntöde és Gépgyár, 1195 Budapest, Hoffer u. 3–15.

☎ **Szörfoktatót keresünk szörfökkel,** az 1994-es szezonra, a csopaki strandra. Érdeklődni: Szelencsik László, 8229 Csopak, Beregháti u. 26. Tel.: (86) 346-383. (74157/2T)

A Központi Elszámolóház és Értéktár (Budapest) Rt. – KELER Rt.
keres tőzsdeforgalmi számlavezetéshez az alábbi ismeretekkel rendelkező munkatársakat 30 éves korig:
– pénzintézeti gyakorlat,
– folyószámla-vezetésbeli jártasság,
– számítógépes ismeret.
Budapesten lakó férfiak és nők jelentkezését várjuk a 269-6550/141, 143 melléken, a pénzforgalmi vezetőnél, vagy helyettesénél.
(74348/2H)

☎ **Társalgási szinten németül l**

Közlemények, információk

Elveszett

Elveszett az EURÓPA BIZTOSÍTÓ tulajdonát képező: A-015526-550 számú **nyugtatömb,** valamint a 828-6807061488 számú ügynöki igazolvány, használatuk 1994. május 5-től érvénytelen.

1994. május 1-jétől a következő feliratú bélyegző érvénytelen: REKORD Épületgépészeti Szolgáltató és Kereskedelmi Kft., 2131 Göd, Pesti út 120. OKHB: 216-17144. Adószám: 10378041-2-13 1.

☎ **Elveszett a LŐMARI Kereskedlemi Bt.,** 8184 Balatonfűzfő, Alsókapu ABC. KHB: 40488882/40410575. Adószám: 27242919-2-19 1-es számú **pecsétje, tizenharmadikától érvénytelen.** (74505/1H)

☎ **Figyelem! A Nationale Nederlanden NN-Magyarországi Biztosító Rt.** 348206 sz. elismervénytömbje elveszett, ezért 1994. május 11-től érvénytelen. (74535/1T)

☎ **Menedzser Kft.** Keszthely, Martinovics Szolgáltató Ház 5.-ös sorszámú, **Túri László,** Keszthely, Fodor Imre u. 20. **feliratú bélyegzők elvesztek,** használatuk érvénytelen. (74573/1H)

Utazás

MEDITERRÁN NYARALÁSOK REPÜLŐVEL, 1 HETI SZÁLLÁSSAL: KRÉTA apartman 18 900 Ft ellátás nélkül, tengerparti szálloda 22 900 Ft reggelivel. KORFU apartman 19 900 Ft, ellátás nélkül, tengerparti szálloda 21 900 Ft reggelivel. MALLORCA 3 csillagos szálloda büfé-félpanzióval 27 900 Ft. **EUROTOURS,** Budapest V., Nagy Ignác u. 14. Telefon: 269-1426. Budapest VI., Ó u. 15. Telefon: 269-4375. Továbbá az **EUROTOURS** pécsi, szegedi, szekszárdi, dunaújvárosi irodájában, valamint 260 nagyobb utazási irodában jelentkezhet útjainkra.

Legolcsóbban Londonba repülővel! Repülőjegy a MALÉV menetrendszerű járatára 23 800 Ft/fő. Olcsó szállásletőségek, fakultatív kirándulások Oxfordba, Stradfordba, Windsorba, belvárosi nyelviskola! 1994. május 21-től folyamatosan hétvégenként! Érdeklődés, jelentkezés: GREAT TOURS KFT., 1086 Budapest, Karácsony S. u. 7–11.

A HUGAROCAMION TRAVELS ajánlatai: Legyen Ön is egy várható nagy siker részese a **VÍZILABDA-VILÁGBAJNOKSÁGON RÓMÁBAN,** 1994. szeptember 5. és 11. között! Bővebb felvilágosítás irodánkban. Nyaraljon rendkívül kedvezményesen BALATONKENESÉN, közvetlenül a vízparton lévő, 4 és 8 fős bungalókban! Elő- és utószezonban: 1900 Ft/éj/4 fős, 2200 Ft/éj/8 fős. Főszezonban: 2000 Ft/éj/4 fős, 2300 Ft/éj/8 fős. 1994. május 28. Gyermeknap a SZAFARIPARKBAN: **2380 Ft/felnőtt, 1970 Ft/gyerek. 1994. június 21–26. PÁRIZS–VERSAILLES-I kastély:** csak 18 000 Ft/fő, luxusbusszal, párizsi városnézéssel. Jelentkezés: 1146 Budapest, Hungária krt. 140–144. Telefon: 252-7679, 251-4666. (39083/1H)

☎ **Repüljön álmai szigetére, Krétára** a Minitours varázsszőnyegén! Nyugat-Kréta, Chania egzotikus kínálata hetente, repülőgéppel 24 650 Ft-tól. Indulás: június 1-jén, 8-án, 15-én, 22-én. Aki ezen időpontokra befizet, 1500 Ft kedvezményt kap. Cím: Budapest XII., Győri út 2/B. Tel.: 175-0019, 118-5059. (73896/4H)

☎ **BUSZ KELL? BUSZBANK RENDELKEZÉSÉRE ÁLL.** Tel.: 181-2345. (73908/2H)

A TENGER SZERELMESEINEK FIGYELMÉBE AJÁNLJUK! Előszezoni kedvezmény az Isztrián! Tengerparton szállodai és apartmanos elhelyezés csoportok, cégek és családok részére. Andóra Kft., Bp., Kerepesi út 27/A, telefon: 113-7694, 210-0590/133 mellék.

TAN-TÚRA vásár! Május 14-én 9–14 óráig rendkívüli kedvezménnyel foglalhatja le nyári útjait! Egzotikus nyaralások, tengerparti üdülések, Korfu, Isztria egész nyáron! TAN-TÚRA Utazási Iroda, 1065 Budapest, Lázár utca 6. Telefon: 266-1386, 131-5368.

10–14 éves FIÚK, LÁNYOK! TÁBOROK KATALINPUSZTÁN (Váctól 10 km-re, festői környezetben). Kirándulás, túrázás, játék és egyéb sportok mellett naponta lovagolhatsz is! Csoportok: június 13–23. június 23.–július 3., július 3–13., július 23.–augusztus 2. augusztus 2–12., augusztus 12–22. Részvételi díj: 10 000 Ft. Tartalmazza a napi háromszori étkezés, lovaglás, utazás és szállás díját. Elhelyezés 4–6 ágyas faházakban. Jelentkezni: az Ady Endre Művelődési Központ információjánál lehet. (Bp. IV., Tavasz u. 4. Telefon: 169-6481, 169-3533.)

JÚNIUSI SZUPERKEDVEZMÉNYEK: Görögország: repülőgéppel 21 900 Ft. GYERMEKEKNEK és NYUGDÍJASOK-

A BUDAPEST TOURIST legújabb ajánlatai: **COSTA. BRAVA:** apartmanban **már 22 138 Ft-tól** apartman/hét; szállodában, félpanzióval **már 11 850 Ft-tól. Szuperkedvezmény: júniusban és szeptemberben gyermekeknek ingyenes! LONDON:** 5 nap repülővel, városnézéssel, fakultatív kirándulási lehetőséggel, június 22–27., **már 36 990 Ft-tól!** Gyerekkedvezmény! Egyéni szállásfoglalás 3522 Ft-tól. **ANDALÚZIA TENGERPARTI NYARALÁSSAL:** repülővel és busszal, félpanzióval, június 1–15., **már 89 849 Ft-tól! JÚLIUSBAN OLCSÓBB! ÜDÜLÉS A SORRENTÓI-FÉLSZIGETEN:** 8 nap/7 éjszaka, félpanzióval, július 2–30-ig, **csak 22 990 Ft.** Jelentkezés a **BUDAPEST TOURIST** összes irodájában, valamint az új **BUDAPEST TRAVEL CENTERBEN** (Roosevelt tér 5., 118-6600, 118-1453).

☎ **5000 Ft-os, rendkívüli** júniusi **kedvezmény a PEGAZUS TOURSNÁL:** olasz Adria (Catholica), tengerközeli szállodában, félpanzióval, busszal, június 6-án és 13-án induló csoportok esetén 19 950 Ft/fő! Jelentkezés: PEGAZUS RT., V., Ferenciek tere 5. Tel.: 117-0075. (74622/1H)

Tanfolyam

NYELVTANFOLYAMOK külföldön! Big-Ben, 113-8367. (191350/K)

VIRÁGKÖTŐ-tanfolyam indul május 19-én 16.30-kor 40 órában. Tandíj: 9000 Ft, anyagköltséggel együtt. Jelentkezés és bővebb felvilágosítás: 212-2820, 212-0803, Kosztolányi Ágnes.

NYÁRI INTENZÍV oktatás Budapesten, vagy angliai partneriskolánkban. Jelentkezés: Élő Nyelvek Szemináriuma. Telefon: 135-6154.

A LinguA School of English (Minősített Nyelviskola) felvételt hirdet a június 13-án induló nyári intenzív **angol** kurzusaira, minden szinten. Tanfolyamok a Kálvin téren is. **Beiratkozás:** május 16–27-ig, 16.30–19 óráig (1036 Bp., Lajos u. 142., tel.: 250-0270).

Olasz intenzív tanfolyamok Budapesten június 13-tól és július 4-től. Nyelvtanfolyamok Olaszországban: Firenze, Róma, Pisa, Viareggio, Rimini. Kérjen részletes tájékoztatást. STUDIO ITALIA olasz iskola, 186-8533, 166-2778.

☎ **Taxistanfolyamok** álláslehetőséggel 260-

MEGHÍVÓ

Tisztelettel meghívjuk

Önt és Kedves családját

1994. május 12 - én 17.30 órára
a Szigetszentmiklósi Városi Könyvtár
Kiállítótermébe

MATL PÉTER
kárpátaljai szobrászművész
kiállításának megnyitására.

Megnyitja:

Ligeti Erika
Munkácsy díjas szobrászművész
a Magyar Köztársaság
érdemes művésze

Matócsi Jozsik

ötvös mas.

Mestere Szentkirályi
Márton Kassán. 4
ezvre szegődött 1647(?)
szept. 6án. Apja.
Matócsi János lakik
N. Bányán.

Mihalik József. Kassaváros
ötvösségének története.
Bpest. 1900. 319 l.

Ranzano, Pietro

XV n

MDK

Mattló Éva

iparmüvész

Fiatal Képző és Iparmüvészek kiáll. Ernst Muz.
1955. jun.

R.D.K.

MATLÓ Éva textiltervező

A késiszövők hovetkeretének kiállítása

Sárvári hosta: A késiszövők hovet-keretének kiállítása

Magyar Nemzet 1962. május 12. 4. e.

Matló Éva, [textiltervező] [iparművész] MDh

Tervei szerint dolgoznak a Kéziszövők szövetkezetében.

–: Kéziszövők kiállítása 9.1

Népszabadság, bp. 1962. ápr. 28.

~~MŰEMLÉKvédelem~~

M.D.K

MATTLÓ Éva textiltervező

Függönyanyag terve

Kovács Z suzsa: Népi iparművészet a lakásberendezésb

Magyar Építőművészet 1961. 6.sz. 47. e.

M. P. K.

MATLÓ Éva textiltervező

A Kéziszövők Iparcsi Szövetkezetének tervezője

Maradékfonalból divatszövet

Magyar Nemzet 1962. január 31. 6.1.

Mató István,csizmadia

A miskolci Pataki-Gerga,görög kereskedők közötti szerződésben szerepel 1778.márc.1.után.Néhai Gyerga Gy.fia Mihály számára adtunk:" Anno 1785.j 26.Jan...Mató István Csizmadia 7.48.". Rhft.kr. 317.old

Komáromy József: A Pataky-Gerga üzleti társasszerződés 1778-ból 285.old

A Herman Ottó Múzeum Évkönyve.VIII.1969.Miskolc

Matlócz

Selpes m.

Ltchlo 1912.

1) alapraja 1:100 és kerentvetet
cremarája.

11.

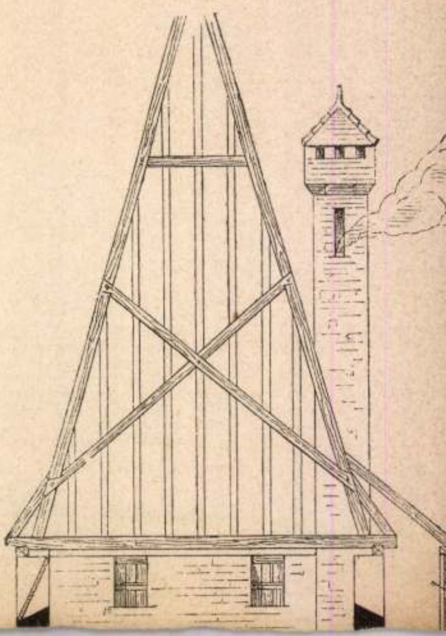

Mattló Éva K

Molnár J. András

Muthné Felt Jolán

Sándor István

Szabó Erzsébet, Levaine

Szebényi Béla

G. Szuppán (Suppan)
Iren

Szücs József

Tarján Hédi

Várdeák Ildikó

Wolf Klára

iparmüszek

11/Rg

Fiatal Képző- és Ipar-
müvészek kiáll. Ernst Mz.
1955. jun. - jul.

BOLDIZSÁR ISTVÁN :

23. Magyar falu. - Olajf., v. 100 x 80.2 cm. Jelz.l.j.: "Boldizsár".

BOLDOGFAI FARKAS SÁNDOR :

24. Lépő nő. - Szobor, br. Mag.: 84 cm. Jelz.l.j.: "Boldogfai Farkas Sándor".

BOKROS BIRMAN DEZSÖ :

25. Ady Endre. - Szobor, br. Mag.: 32.5 cm. Jelz.j.: "Bokros Birman 924".

BORBEREKI KOVÁCS ZOLTÁN :

26. Géniusz. - Szobor, br. Mag.: 50 cm.Jelz. e.talpz.h.:"Borbereki";elől:"Madách".

MDK

Matlekovics Sándor

A Tére. köréből. Magyar Iparművészet, 1910. 8.sz. IX. l.

Matló Éva, 169.l.
Molnár Béla, 170.l.
Nádor Vera, 170.l.
Nagy Katalin, 169.l.
Pekáry István, 170,171.l.
Perczel Erzsébet, 169,170.l.
Plesznivi Károly, 169,171.l.
Prepelicza Katalin, 170.l.
Rózs Endre, 169.l.
Schubert Ernő, 169,171.l.
Schubert-Kun Zsigmond, 170.l.
Sebestyén József, 170.l.
Szabó Ilona, 169.l.
Szabó Marianne, 169.l.

Domanovszky Gy.: Textilmüvésze-
tünk a III.Iparm.és Népm.Kiáll.
on. SZABAD MÜVÉSZET, 1956.4.sz.

Matló Éva szövött anyag tervező

Szerepel a „Művész az iparban"
c. kiállításom

N.N.: Művész az iparban

Esti Hirlap. 1969 XI. 15

Matló Ría, [iparművész?]

MDK

Textiltervező

P. Zs.: Iparcikkek esztétikája 4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. dec. 2

Matló Éva

Kézi szövéssel készült hosszcsíkos és kockás változatban megoldott bútorszövetei ülőbútorcsoportok variálható összeállítására képzelhetők el.

Bakay Erzsébet: Lakástextil-kiállítás; Ipari Művészet, 1972/5.sz. 25.l.

Mattó Éva

Textiltervező, részt vesz a kiállításon

Jubileumi Iparművészeti Kiállítás
Műcsarnok, 1975. jún-júl.

Mató László

Cs .A.: RADELKIS Ktsz, Budapest, III. Bécsi út. - Építész Csikvári Antal, statikus Varga István, út- és tereprendező Mató László. /XXXXIsmertetés/

Magyar Építőművészet, 1971.5.sz. 2o-22.l.

MDK

Matló Éva II.é.textilterv.

Ifjusági képzőm. és iparm. kiáll. N.Szal. 1950. jun.

7 l.

Matló, Éva

A Kérizrövök HTSz szövöttanyag
terveröje

Szerepel az Iparmüvészeti Tanács
„Müvész az iparban" c. Tárlatán

Magyar Nemzet 1969 XI. 19

Matló Éva

A Keziszövő HTSz szövőhanyag terverője

Kerepel az Iparművészeti Tanár „Művész az iparban" c. tárlatán

Magyar Hirlap 1969 XI. 19

Matló Éva, [iparművész?]

MDK

Szövött anyag - tervező. Szerepel a Bacsó B. úti kiállításon.

– : Művész az iparban 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969 nov. 15.

Matló Éva, [iparművész?]

MD
K.

Szövöttanyag-tervező. Szetepel az Iparművészeti Tanács kiállításán.

—: Művész az iparban

9.

Népszabadság, Bp. 1969. nov. 19.

[illegible]

Matló Éva

Textiltervvel nerepelt.

Bútor és lakásművészeti kiállítás. Bp. 1956.

MDK

Matló Éva

V. Orsz. Iparm. kiáll. Mücs. 1965.

MDK

Matos Lajos

szobrász.

Szül. 1912. Csepel. 1934 ben mint Lux Elek tanitványa fejezi be tanulmányait az"Istituto artistico" /Ipar/-müvészeti Iskolán,/ majd 1940-ben Sidló Ferenc tanitványaként a Szépmüvészeti Főiskolán. 1934-44 ben minden évben résztvesz a Budepesti Tárlaton. 1940-41-ben ösztöndijat nyer a római Magyar Akadémiára és 1941-ben résztvesz ez Akadémia kiállitásán. Ugyanezen évben Páduában/ /Padova/ is kiállit. 1941-től a budapesti Szépmüvészeti Akadéma/Főiskola/ asszisztense. 1942-ben elnyerte Budapest Város szobrászati diját, 1943-ban a "Tavaszi Szalon"/,/ szobrászati diját.

Catalogo della Mostra Artistica dell' Accademia d Ungheria in Roma - Roma 24 Maggio - 7 Giugno 1947.

Matók Imre, kömüves mester MDK

Hódmezövásárhely.

Póttag.

Az épitöipar jelöltjei az O.T.I.önkormányzatába.

ÉPIP.-ÉPMÜV. 1929. máj.1. 68.1.

Matók Bálint
tálas m.
Hunvásárhely

l.
Ladányi II.
III. 143. l.

Matóczy Sámuel ötvös

győri Szemle 1972. 132.

A győri ipar történetéről

A Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága
tisztelettel meghívja Önt

Matola Magda

porcelán plasztikái
és

Adamis Gusztáv

olajképei, gobelinjei, grafikái

kiállítására
a Szentendrei Művésztelepi Galériába
Szentendre, Bogdányi u. 51.

Megnyitja
Dr. Chikán Bálint
művészettörténész

1993. május 7-én 17 órakor

Megtekinthető május 7 - június 6.

Matola Magda

INVITATION

Matola Magda

INVITATION

MAGDA MATOLA

&

GUSZTÁV ADAMIS

EXHIBITION

OIL, CERAMIK, PORCELAIN, TAPESTRY, GRAPHIC

1991. október 26.-november 8.

OPENING SPEECH:

GÁBOR ATTALAI

oktober 26. 11AM

PÉTER-PÁL GALERY

2000 SZENTENDRE PÉTER-PÁL street 1.

Matola Magda és Adamis Gusztáv kiállítása

Matola Magda a színezett porcelánmasszát választja munkáihoz, s jelentősíti műtárggyá ezen a kiállításon. Keresett, talált kövek, fák, betontöredékek adják a témát. Letört járdaszegélyek kubusai, hasadt rönkök, kőzetek kívánnak újabb és újabb plasztikai helyzetekbe kerülni, hogy magukra irányítsák a figyelmünket. E művek a költészet eszközeivel igyekszenek sokakhoz eljutni olyan jelentéseket kínálva, amelyek révén újra láthatjuk, amit már ismertünk.

E vázaplasztikák itt újrateremtik őseredeti funkcióikat. A váza, ez a térbeli betüremkedés, héjból és nyílásból áll. A kiállításon látható munkák esetében e héj természettel teli absztrakció, olyan elvonatkoztatás, amihez a váza nyílása, szája rejtőzködve párosul. Akár a valóságban, e vázákból is szinte alig látható réseken jöhetnek felszínre a növények, virágok. A rések rendre paránvi hasítékokként, szúrt sebekként, vagy olykor már már csak pórusokként közvetítenek a külső és a vázhéjak által leválasztott belső terek között.

Adamis Gusztáv széles skálán dolgozik. Műveiben a valóságteremtés foglalkoztatja. Imázsait egyaránt interpretálja olajképekben, gobelinben, akvarellben, szitanyomatokban és kerámiákban. A műalkotás számára a valóság, a természet totális átélése, ahogyan mondja: „A természettel szabad, de bensőséges, intuitív viszonyt kívánok. Bensőséges, de expresszív módra, s mindezt a látás kiterjesztése által. A látható típusformák segítségével az organikus világ szüntelenül változó újabb és újabb alakzatai jelenítetők meg. Mindezzel az

Matola Magda: Torzó II., 1991, porcelán vázaplasztika, 26 x 28 x 18 cm

Adamis Gusztáv: Metamorfózis I., 1991, olaj, vászon, 170 x 140 cm

élet nyitottságát és megújulását sejtetve. Az alkotás folyamatán keresztül felfoghatjuk a lehetségest és a jövőbenit. A világ ily módon új tereket és időket élhet meg, újabb planétákat és korokat teremtve számunkra". Adamis Gusztáv művészete előrelátás és egyben teremtő modellezés.

A művész állításaival tetszésünk szerint azonosulhatunk, s ha ki-ki másként és másként is képzelheti a fentiekben említett ars poeticát, annyiban bizonyára mindannyian egyetérthetünk, hogy a művészet kétségtelen előrelátás, s mint ilyen, ebben van mágikus ereje és a szellemet támogató gyönyörűsége.

(Péter-Pál Galéria, Szentendre)

-AG-

MATOLA Magda

Új M. 1952/2.

MÁTOLA Magda Keramikus

Schenk Lea: Poétizált porcelán.
Mátola Magda váza-plasztikái.
= Kutatások Pest megyében. II.
Gerlachre, 1999. 348-374.

levél elveszett (Dl. 26523).
700 forintért eladja „Nicolao Saarwarÿ…
aras" (Dl. 36400. 27—28. 1; JAKÓ 3839).

9. kép)

officio vicarius Thasnadiensis" levele leány-
nne presbitero cappellano de dicta Zantho"

Rewchew… porciones suas… in… Rew-
bligasset" (Dl. 36390. 21. 1; JAKÓ 146).

wgo capellam ligneam cum sepultura" (OL
újt.).
: „Kwcho quartam partem capelle lignee

9

Matolai Károly

1772-ben vrathozott be

lásd

Fleischer Bécs 67.1.

LŐBL DÁVID ÉS FIA·26

Matolai Lánlóné

Kerepesi Ferenc, Kalocsai István – Gegedi Ferenc – Thury Lánló tervének munkatársa

Magyar Televizió Székház tervpályázata 1967.

A terv megvételben részesült.

Magyar Épitőművészet 1968. 6.sz.2.1.

MDK

Matolay Gyula,

1905-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje,/1902-1912./ 81.1.

MDK

Mátolay Gyula,

1907-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ 83.l.

Matolay

festő.

Lásd Balla Béla.

Aradi közlöny 1907. VII. szám.

Cremonai hegedűs cz. opera Klubaytól

VIII. 11.

MDK

Matolay István épitész

A Magy.Művészek Háza vezetőségében a főtitkári tisztségre Matolay Istvan épitészt kérték fel.

Gérczei-Németh Imre: A kulturpolitika is honvédelem!

Magyarság, 1944.maj.21. 14.1.

MATOLAY ILDIKÓ

Magyar Iparmű[illegible] ezred fo Rdulón 200[illegible]
1 fo. l.

Matolay Gyula, MDK

1906-ban az iskolában dolgozott.

A szabad iskola ideje. /1902-1912./ 82.l.

M. D. K.

MATOLAY Gyula festő"

1906-ban Nagybányán a Szabad-
iskola növendéke

Réti Ba. - 1954. 324-l.

M. D. K.

MATOLAJ Gyula festő

1905-ben Nagybányán a Szabad-iskola növendéke

Réti Bp. 1954. 326. l.

M. D. K.

MATOLAY Gyula festő

1907-ben Nagybányán a Szabad-iskola növendéke

Réti Bp. 1954. 327. l.

M.D.K.

MATOLAY László

1931-ben Nagybányán Szépművészeti Iskola tagja

Réti: Nagybánya... Bp. 1954. 340.l.

Matolay Jenő

1930/31 - 1931/32

Ferképzőintézeti könyvtár
111.

Matolay Irén

1930/31 - 1931/32

Ferkèpzomfoiskèvk

111. l

Matolay Gyula.

Nagybányai kiáll. kat.

1912 81.

Takáts Zoltán dr.: A pápai ref. főiskola br. Baldacci Antal-féle metszetgyűjteményének katalógusa.

VI. ifj.

Matolay Sándor

Nagybányai kiáll. kat. 1912

83.

Római agyagfütőtest IX - 85.

Matolay Gyula

Nagybányai kiáll. kat. 1912

82

Cserni Béla dr.: Mell-övet felkötő"
Aphrodite Apuleiusból III. 140–142.

Thold tábornok megdöbbentő adatai az erdélyi „elnémitott harangokról"

Az *Elnémult harangok* bemutatásával kapcsolatban kaptuk a következő levelet:

Olvastam az *Uj Magyarság* vasárnapi számában az Elnémult harangok nemzeti színházi felujításáról szóló bírálatát. Egyebek között a következőket irja: „A színház nyelvén megszólal a nagy nemzeti probléma, a nehéz erdélyi kérdés, a fajtánk ügye, félelmetesebben, mint valaha, mint ötven évvel ezelőtt, mikor Rákosi Viktor regénye belekongatta a magyar közéletbe a Bod Péterek harangjait. S mi történt azóta Erdély megmentésére?..."

Hogy nem történt semmi, azt tudjuk, de mi történik ma, kérdezem. Ugyancsak semmi vagy csak kevés azirányban, amiről a történet szól. Ez kényszerít, hogy ismeretlenül is felkeressem soraimmal. Az bátorít még, hogy az elmult ősz folyamán vármegyei katonai parancsnoka voltam Szolnokdobokának s így közvetlen tapasztalatok alapján szólhatok a tárgyhoz, hiszen *azt a vármegyét ismerhettem meg, mely valaha a hét erdélyi vármegye között a legmagyarabb volt. A XIV. században még nyolcvan százaléka magyar volt a lakosságnak, s az arány ma még ennél is rosszabb a magyarság rovására.* Hogy ez a pusztulás hogyan ment végbe, arról komoly tanulmányt írok okulás végett, most csak azt tudja meg mindenki, hogy a probléma máig fennáll és a felujított darab elsőrangú propaganda lesz az ébrentartására.

Nemes Berzenczei unokája oláhul beszél

De csak propaganda s ez nem elég, *ide tettek kellenek* s olyan állandó erő, amely szakadatlanul táplálja, folytonosan ébren tartja a köztudatban a felelősségérzetet. Millió és millió magyar veszett itt el s vész el máig is, csendben, zajtalanul, szórványokban élő magyarokból, *házasodás, hitehagyásra való biztatás, hamis anyakönyvelés, névváltoztatás útján.* Szolnokdobokában például az így pusztuló magyarok száma nem több évenkint, mint 200—250, de tíz év alatt már 2000, száz év alatt pedig 20—25.000 ember. S ez nem elméleti megállapítás, hanem tényekkel bizonyítható valóság. Mikor személyes tapasztalataim nyomán ráeszméltem erre, *saját felelősségemre elrendeltem az egész vármegyében az elolahosodott családok nyilvántartásba vételét.* Törzslapoztam minden olyan családot, csak úgy hevenyészve, mert száz és ezer más dolgunk volt, *s az eredmény megdöbbentő volt.*

Hét járás közül négynek már birtokomban vannak az adatai, s eszerint 4742 családot írtunk össze, amelyek, öt tagot számolva családonkint, 23.710 elveszett vagy veszendő magyart jelentenek. Jórészük még magyar nevüket használja, például: *Baján, György, Thoth, Rakolcza, Magda, Borodi, Hajdu, Hadnagy, Lázár, Lukács, Tatár, Szabó, Füstös, Berki, Szilasi, Simon, Mészáros, Bereczki, Pap, Sipos, Boros, Fazekas, Tálas, Kerekes,* stb. stb., de van, amelyik már megváltoztatta a nevét, például a *Halász Halesz*-re, az *Egresi Agresiu*-ra, a *Marosi Muresán*-ra, a *Szél Vant*-ra, s még százakat, ezreket tudnék hasonlót felsorolni. De minderről a törzslapok többet mondhatnának.

Egy kis helyzetképet is iderajzolok szemleutamból. Szeptember 20-án egy szamosmenti falut szemléltem meg s ekkor támadt bennem a nyilvántartás gondolata, ekkor emlékeztem vissza az Elnémult harangokra, melyet mintegy harminc éve olvastam. Akkor is megrázott és levert az olvasmány, de utána félretettem, mint annyi ezer és tízezer magyar előttem és utánam. Most azonban visszaidézte az élmény...

Katonás rendben várakozott rám a négy községi előljáró és egymásután jelentkeztek. Az első egy rosszul öltözött, sápadt, elnyűtt ember volt, az ideiglenes jegyző.

— Hogy hívják? — fordulok hozzá.

— *Rácz* Gábor — feleli.

— A galgói Ráczokból? — kérdem.

— Igen.

— Ön gazdag, neves családból származik, hogyan jutott ilyen sorsba?

— *Tönkrement a család,* — hangzott a válasz, — *egyedül maradtam és 1918 után nem volt miből folytatnom tanulmányaimat, azóta oláh kenyéren tengettem életemet.*

— Miért nem nősült meg?

— Mire nősülhettem volna?!... *Érzem ugyan a felelősséget, mert utolsó férfisarja vagyok a családnak, de elfáradtam, s hogy mindent pusztulni láttam magam körül, gondoltam, pusztuljak el én is. Negyven éves vagyok, nem lehet már sok reményem az életben.*

Egy darabig álltam némán, de a kép folyt tovább. A bíró következett. Oláh viseletben, de érdekes, finom vonásokkal megrajzolt, kissé elfajzott arcú férfi.

— *Berzenczei* István bíró vagyok, — jelentette igen tört, oláhos magyarsággal.

— Berzenczei — ismételtem álmélkodva — a nemes Berzenczei családból, amelynek egyik tagja ebben a vármegyében főszolgabíró volt?

— Igen, az unokája vagyok.

— Miért van ön oláh viseletben?

— *Elszegényedtünk, oláh leányt vettem feleségül, otthon csak oláhul beszélünk, a gyermekem, sajnos, már nem is tud magyarul, görögkatolikus és oláh iskolába jár.*

— No de maga csak tudja, mivel tartozik származásának és fajtájának?

— Hát kérem, tudom, de mit csináljak, *a faluban már csak pár magyar család él, azoknak sincs semmijük, nekem még van a feleségem után huszonhárom holdam.*

— Szóval ezért lett román?

— Hát igen, — felelt, — de most ismét magyarok leszünk.

Jelentkeznek a „Galambu"-k

A két esküdt elé léptem:

— Hogy hívják?

— *Gala...bu* Sándor.

— Hogyan hívják? — kérdeztem mégegyszer.

— Galambu Sándor.

— De maga Galambos lehetett, miért mondja hát, hogy Galambu?

— Mert így vagyok anyakönyvelve.

— Maga is görögkatolikus?

— *Nem, református vagyok, de görög pap keresztelt.*

Az utolsóhoz fordultam: *Krisztu*rean Vaszilnak hívják, nem tud magyarul. Tovább nem kérdeztem tőle semmit, de megtudtam, hogy nagyapját *Keresztes*-nek hívták...

Ime, szerkesztő úr, egy képsorozat egy erdélyi faluból s ez így volt járásokon, falvakon végig. Ez után a szemlém után rendeltem el az összeírást, amelynek, amint föntebb említettem, elképesztő számadat lett az eredménye... *Mindez a két utolsó évszázadban, magyar uralom alatt.*

Mikor erre gondolok, úgy látom Erdélyt, mint Mindszentek napján a temetőt. Amíg ott van az ember, a nagy sokadalomban, észre sem veszi, ha itt-ott egy gyertyát elfú a szél vagy eloltanak egy-egy lángot. A világítás parányi változásait nem érzi meg a szem, de éjféltájban már csak elvétve világít egy-egy gyertyácska, s olyankor annál jobban látszik a sötétség. Erdélyben is így alszik ki a magyar láng egyik a másik után. Itt-ott már teljes a sötétség, másutt csak halványan pislákol az élet, s az ilyesmit nevezik Erdélyben szórványnak. Többnyire felekezeti szórványra gondolnak, de én csak magyar szórványra gondolok *s nem napok alatt lezajló folyamatra, hanem az évszázados magyar tragédiára.* Hogy felhívjam azoknak a figyelmét, akiket illet, hevenyészett előadást tartottam, még ottartózkodásom idején, az ügyről, s a kolozsvári Ellenzékben azóta egyik cikk a másikat követi, Erdély már követeli a szórvány-magyarság sorsának felkarolását... Gondolattalálkozást látok a színpadi eseményben is, kérem tehát, hogy amilyen mély meggyőződéssel írta meg bírálatát, ugyanolyan hévvel hirdesse itthon is ezt a gondolatot, amelyet mifelénk csak a regényből ismernek, holott ez édeskevés.

Thold Dezső
tábornok

Tengeri tehén, kardorru hal és a magyar tenger más titokzatos emlékei az őslénytani gyüjteményben

Érdekes vendégei voltak nemrégen a Nemzeti Múzeum harmadik emelete legújabb kiállítási termének. Az őslénytani tár művészi kiállítását örökítették filmre a magyar filmiroda megbízottai. A mozikban tehát a magyar hiradók és kulturfilmek sorozatában rövidesen új film pereg majd a magyar föld őskorának bemutatásával.

Az őslénytani kiállítást alig pár hete nyitotta meg *Tasnádi-Kubacska* András dr. elnöki titkár, az őslénytár vezetője, aki *Meznerits* Ilona dr., *Ráskay* Klára dr., múzeumi tisztviselők, valamint *Szilágyi* Margit szobrászművész, *Andor* Lóránd és *Matolay* Tiborné festőművészek támogatásával egészen modern, nagyszerű munkát végzett. A kiállításnak meglepően nagy közönsége van, úgyhogy a heti látogatók száma állandóan megközelíti a kétezret. Erről így beszél Tasnádi-Kubacska András.

— Látogatóink legnagyobb része a kisemberek közül kerül ki. Elsősorban természetesen diákok jönnek, de igen sok falusi látogatónk is van. Szinte rendszeresen jönnek a háztartási alkalmazottak, a honvédek, kisiparosok, amiből örömmel lehet megállapítani, hogy mennyi tudásszomj van a magyar népben.

A kiállítás, feltételezve a föld többszázmillió évét, az „Ujkor" 40—50 millió éves periódusát mutatja. Itt látjuk a legrégibb tengeri emlősállat, a magyar „tengeri tehén" koponyáját. Andor Lóránd pompás rekonstrukciója mellett. Ennek a régi tengeri tehénnek az utódai ma is élnek a Vörös-tengerben.

— Kiállításunk egyik büszkesége — magyarázza Tasnádi-Kubacska András dr. — a *magyar kardorrú hal.* A magyar föld nemrégiben felfedezett őshala az oligocén tengerben élt s megtámadott, megfutamított, vagy megölt minden más állatot végtelen küzdőterén. Hatalmas fegyvere volt hozzá. Elől a koponyán óriási kardalakú nyujtványa helyezkedett el s ezzel az elefántcsont-keménységű fegyverrel faltörőkosszerűen dolgozott. Az egyik óbudai téglagyár agyaggödrében találta meg *Harmat* István a majdnem méteres koponyát s kiküldtük Wormsba *Weiler* Vilmosnak, az őshalak legkiválóbb ismerőjének. A német tudós boldog örömmel állapította meg, hogy a lelet az ősi kardorrú halak eddig ismert legritkább és legértékesebb maradványa. Rokonsága a belgiumi oligocén tengerben élt, amely valamikor összefüggött a magyar földet borító őstengerrel.

— Kardorrú halak ma is élnek s az ősi kardorrú hal erejéről és nagyságáról fogalmat alkothatunk magunknak, ha tudjuk, hogy a British Museumban van egy 600 kilós hatméteres kardorrú hal, amely a következő csekély teljesítménnyel érdemelte meg, hogy múzeumba került: átütötte egy hajó 2.5 centiméteres páncélját, egy hét centiméter vastagságú deszkát, keresztülment egy 30 centiméteres gerendán és még volt ereje meglékelni egy olajos hordót... A tengeri horgászok jól ismerik a kardorrú halat, amely legveszedelmesebb ellenségük.

*

A kiállítás anyagát kereken egy évig készítették elő, gondot fordítottak arra, hogy a nagyközönség megérthesse és egységes képet kapjon a földtörténeti újkorban Magyarország területén lejátszódott földtani és őslénytani eseményekről. A bejáratnál mindjárt áttekinthető táblázat tájékoztat arról, hogy mit mutat be ez a kiállítás. Rövid, érdekes összefoglaló feliratok ismertetik a kiállításra került tárgyakat, lelőhelyüket s érdekes képek mutatják be az egyes őskori leletek mai megfelelőit növényben és állatban.

Szinte látványosan érdekes az a térképsorozat, — *Noszky* Jenő és *Vadász* Elemér munkája —, amely azt szemlélteti, hogy a földtörténeti újkor folyamán *hogyan váltotta egymást hazánkban a tenger és a szárazföld.* Hatalmas hegyvidéket látunk a mai Nagyalföld helyén és a Kárpátok egész területén az őstengert jelzi a kékszin. Négy korszakot mutat be ez a sorozat, jelezvén az eocént, oligocén, miocén és pliocén korszakok változásait. Az utolsó térkép az úgynevezett *„Turánitónak"* hozzávetőleges határait mutatja.

Továbbmenve, az első szekrényben a tenger és a szárazföld küzdelmét láthatjuk, az eocén időszakban, a mai Tatabánya vidékén s megismerhetjük a szén keletkezését. A második szekrény a budavidéki kiscelli agyag növényeit és állatvilágát adja. A harmadik szekrény a tengerpart ősi életét vetíti elénk s a negyedik szekrény először a magyarországi pannon mélyebb részéből tár fel fúrásmagkövületeket, a magyar-amerikai olajipar rt. előzékenységéből. A szekrény második része a *Turáni-tó eltünését követő szárazföld meleg éghajlatot kedvelő állatvilágát vonultatja fel.*

Az ősi leletek mellett pompás szénrajzok, nagyszerű festmények s olyan művészi megérzéssel mintázott szobrok hozzák közel a látogatóhoz az anyagot, amelyeknek már világszerte híre van. Szilágyi Margit a British Museumban kezdte működését s szobraihoz hasonló értéket legfeljebb egy-egy amerikai múzeumban találhatunk.

*

Egészen páratlan látványosság néhány hatalmas lábnyomos ősi homokkőlap. Ipolytarnóc község határában akadtak rá s ezek a hatalmas, acélkeménységű kőlapok *az ősorrszarvúak, elefántfélék, szarvasok, madarak lábanyomait őrzik.* A föld egy ősi nagy tragédiájára utalnak ezek az emlékek. Kitört valamelyik távoli tűzhányó, a láva elöntötte a lábnyomokat őrző nedves homokot s a forró hamu valósággal terrakotává égette az ősi élet nyomait őrző homokot. A hamu az évezredek során kőzetté változott s a vulkáni tufában igen sok gyönyörű ősi növénymaradványt is találhatunk. Abban a régi-régi világban magyar földön otthon volt a páfrány, magnolia, babér, ecet és fahéjfa, sőt pálmafák maradványaira is bukkanhatunk.

Nemcsak tanulságos, hanem szórakoztató is ez a kiállítás. És szép. Szép tudományos gondossággal összegyüjtött anyagában és szép művészi lelkességgel kimunkált elrendezésével. Hetenként kétezeren látogatják? Bizony sokkal több látogatója lesz, ha a nagyközönség széles rétegei tudomást szereznek a Nemzeti Múzeum új őslénytani kiállításáról. Körülöttünk lázban ég a fegyverben álló világ, közben magyar tudósaink és művészeink, íme, tántoríthatatlan lelkességgel, tudással dolgoznak, alkotnak, teremtenek.

Ötvenmillió dinár kárt okozott a Bácskában az árviz

Belgrád, február 28.

A folyók áradásáról újabb megdöbbentő jelentések érkeznek Délszlávia valamennyi vidékéről. Bácskában ezenkívül különösen a vadvizek pusztítanak. Eddig 200.000 hold termőföld került víz alá s *a károk 50 millió dinárra rugnak. Belgrád külvárosait ellepte a Száva és a Duna.* A veszélyeztetett utcákban többszáz házat ki kellett üríteni.

Szabadkán 1878-ban volt utoljára a mostanihoz hasonló talajvízmagasság. A városban számos utca került víz alá. *A Palicsi- és a Ludasi-tó kiöntött* és elárasztotta a környéket. *Délbánátban* annyira telített a talaj, hogy ha *egy botot pár centiméterre a földbe dugnak, már felbuggyan a víz.* Nemcsak a Duna, de a Tisza és a Béga is kiöntött medréből. A *Morava* is nagy károkat okoz, *Podgoricánál pedig a Skutari-tó hét falut öntött el.*

ÚJ MAGYARSÁG
Színház Zene.film Művészet

Jávor Pál mozdonyvezető

Ahhoz a sokrétű szerepkörhöz, amelyben *Jávor* Pál, a Nemzeti Színház kitünő és népszerű művésze úgy a színpadon, mint a filmen eddig működött, most egy újabb érdekes szerep járul. *Segesdy* László, a filmszakmában is előnyösen ismert író „Álomvonat" címmel filmkönyvet írt Jávor részére, aki az új filmben mozdonyvezetőt játszik s a robogó gyorsvonaton vívja meg vetélytársával élet-halálharcát. A szociális szempontból is érdekes témájú filmdráma tavasszal kerül forgatásra.

Elnémult harangok

(Uránia, Atrium)

Előzetes beszámolónkban már jeleztük, hogy az „Elnémult harangok" filmváltozata többet nyujt, mint a szindarab s szélesebb mederben mutatja be Simándy Pál református tiszteletes és Todorescu erdélyi oláh pópa drámai küzdelmét. A film cselekménye nem a határszéli erdélyi falucskában kezdődik, hanem jóval előbb, amikor a magyar és a román pap nem ismerik egymást s máris összeütközésre kerül a sor közöttük a régi, híres kolozsvári étteremben. Szerepel a filmben a megye főispánja (Lehotay Árpád), aki vadászatokon töri a fejét, s jobban hisz az oláh papnak, aki választások idején a szavazatokat szállítja neki, mint Simándy tiszteletesnek. A színpadon nem szereplő, teljesen új figura a bukaresti vezérkari tiszt (Greguss Zoltán), aki a pópa vendége, szinleg udvarol a leányának, de küldetése az, hogy térképet készítsen az erdélyi havasokban. A filmtörténetben a magyar pap és az oláh pap-leány között szövödő szerelmi történet bővebb, színesebb és meghatóbb, mint a színpadi müben. A szerelmespár egy országúti fogadóban ismerkedik meg egymással s anélkül ébred fel bennük a kölcsönös érdeklődés, hogy ismernék egymás kilétét. A film meseszövése és rendezése fordulatos és izgalmasan érdekes. A színészek játéka pedig méltó a téma komolyságához. Kiss Ferenc Todorescuja felejthetetlenül jellegzetes alakítás. Ez a kivételesen nagy művész csodálatos elhitető képességgel mutatja be a kívül mézes-mázos, megalázkodó, belülről durva, gonosz és kegyetlen oláh papot, akinek egyetlen célja, hogy ördögüszcsivel és füstölőjével megszédítse a hiszékeny, babonás népet és kicsikarja utolsó krajcárjait. Amikor a cselekmény drámaivá válik, félelmessé növekedik az alakja s megrendítő, amikor a végén, hogy leánya szeretetét megtarthassa, odadobja áldozatul élete főmüvét, a megnövesztett görögkatolikus eklézsiát. Külön jelentős érdekessége a filmnek Nagy István, a fiatal, kiváló kolozsvári színész bemutatkozása. Megnyerően rokonszenves egyénisége, kellemes orgánuma, tisztán csengő hangja, játékának kifejező ereje, egyszerű közvetlensége, mértéktartása, férfias kiállása, férfiasan kellemes külseje, mind olyan tulajdonságok, amelyek teljesen igazolták ehhez a kitünő fiatal színészhez füzött reményeket. Lukács Margitot is magával ragadta a kitünő szerep. Finom, gyöngéd szerelmes, aki küzdeni is tud választottjáért, a drámai helyzetekben pedig szenvedélyes és erőteljes. A filmváltozat rengeteg mellékszereplője egytől-egyig hibátlanul állja meg a helyét. Végeredményben örömmel kell megállapitanunk, hogy egy minden tekintetben érdemes, müvészi, értékes és magyar szempontból is jelentős új magyar film készült, amely irányt mutat filmszerzőinknek a filmtémák megválasztása tekintetében.

* **Hibaigazítás.** Pipics Zoltánnak a Műcsarnok jubileumi kiállításáról irt tegnapi cikkébe két értelemzavaró sajtóhiba került. Az érintett mondatok helyesen igy szólnak: „Nemzeti mentőmozgalomról van itt szó, nem pedig a haladás szekerének visszafordításáról, amint a baloldali kritika ünneprontó célzattal jónak látta a pályázat kiirásánál előre kijelenteni. Most látjuk, hogy bár a tespedés évtizedei nem multak el nyomtalanul művészetünk fölött, a leányzó nem halt meg, csak aluszik." — A másik sajtóhibánál „a legszebb alkotásokat" helyett „a legszebb aktokat" értendő.

* **Magyar gordonkaművész belgrádi hangversenye.** Horváth László gordonkaművész, a belgrádi filharmonikusok koncertmester, Belgrádban önálló hangversenyt rendezett, amelyen a magyar és számos külföldi követség tagjai is megjelentek. A magyar gordonkaművész müsorát úgy válogatta össze, hogy súlyt helyezett a magyar-délszláv kulturális kapcsolatok kimélyítésére.

* **Várhelyi Antal a Beszkárt közművelődési egyesületének hangversenyén.** A Beszkárt közművelődési egyesülete Várhelyi Antal a neves orgonaművész közreműködésével hangversenyt rendezett a zeneművészeti főiskola nagytermében. Bossi, Fischer, Müller, Dürrner, Noseda, Sztojanovits, Bartók, Keszler és Berlioz müveit Várhelyi orgonaművészen kívül a Beszkárt közművelődési egyesületének férfikara és zenekara adta elő Müller **Károly** zenei igazgató **vezénylésével.**

A cserkészek operaházi diszelőadása a kormányzó tiszteletére

Jubileumi ünnep a Művelődés Házában

A magyar cserkészszövetség a Kormányzó Ur tiszteletére ebben az évben is megrendezi március tizenötödikét, a különleges eseményt jelentő diszelőadását az Operaházban. Az eddigi évek sikerei és az a nagy érdeklődés, amely már most megnyilvánul a diszelőadás iránt, remélni engedi, hogy az ünnepi est felül fogja mulni az eddigieket is. A diszelőadáson Poldini Ede hires magyar operája, a „Farsangi lakodalom" kerül felujitásra. A főszerepeket Hámori Imre, Némethy Ella, Budanovits Mária, Udvardy Tibor, Tamás Ilonka, Jámbor László és Dósa Mária éneklik. Az előadás előtt a névtelen magyar cserkész, ezidén Erdély szülöttje üdvözli hódolatteljes szavakban Magyarország kormányzóját.

*

A budapesti cserkészkerület husz évvel ezelőtt alakult és a fővárosi cserkészek március 2-án, vasárnap este fél 8 órakor diszelőadást rendeznek a Magyar Művelődés Házában. Egy egész estét betöltő cserkész szindarab, a „Magyar cserkész útja" kerül bemutatásra, amely szines képekben, érdekesen mutatja be a magyar cserkészet három évtizedes multját napjainkig. Az előadás egyik különlegessége, hogy abban csak cserkészek szerepelnek. Az előadáson megjelenő előkelőségekre való tekintettel a budapesti cserkészkerület elnöksége kéri a közönséget a pontos megjelenésre.

Embervadászat Zanzibárban

Afrika számtalan fekete törzse közül legveszedelmesebbek azok a vérszomjas, hatalmas termetü négerek, akik az N'Goro földön élnek. Ez a nép teljesen primitív, a civilizáció legkisebb eredménye sem jutott el hozzá. Ma is embervadászok, sőt emberevők. Az úgynevezett koponyavadászatot sportszerüen üzik és a törzs életében mindig az játssza a legelőkelőbb szerepet, aki a legtöbb koponyát zsákmányolja a folytonos harcok során. A zanzibári koponyavadászok rejtélyes életéről és vérszomjas kalandjairól rendkívül érdekes felvételeket látunk legközelebb a „Zanzibár" című új dzsungel-filmben, amelyet az Universal-filmgyár készitett a helyszinen.

Az „Európa nem válaszol" diszletei

A most készülő „Európa nem válaszol" című film cselekménye tudvalevően egy óceánjáró hajón játszódik. Mivelhogy a filmiroda mütermében egy ilyen hajót nem lehet egyszerre felépiteni, *Radványi* Géza, a film szerzője és rendezője részletekben készittette el az alábbi diszleteket: 1. táncterem, 2. luxus lakosztályok folyosója, 3. fedélköz, 4. kapitányi szoba, ahonnan *Kiss* Ferenc irányitja a hajót, 5. *Tasnády Fekete* Mária elegáns luxus-lakosztálya, 6. rádiostiszt szobája, 7. *Petrovics* Szvetiszláv lakosztálya, 8. másod- és harmadosztályú utasok társalgója, 9. orvosi rendelő és mütőszoba, 10. *Somlay* Arthur és *Buttykay* Emmy közös lakosztálya, 11. *Titkos* Ilona, a „hollywoodi filmsztár" és vitéz *Hajmássy* Lajos menedzser lakosztályai, 12. kazánház fütőkkel, 13. hajófogda, 14. polgári lakosztály *Mály* Gerő professzor és felesége, *Vaszary* Piroska számára, 15. parancsnoki hid, 16. *Táray* Ferenc világhirü müvész és *Greguss* Zoltán hajófülkéi, 17. a hajó külsejének egy részlete. A film forgatása befejezéshez közeledik.

Jean Racine életének regénye

Nemrégiben ünnepelte az egész müvelt világ Jean Racine, a nagy francia tragikus költő halálának háromszázéves fordulóját. Most egy pompás és nagyon érdekes könyv (Kerékgyártó János: „Bábok vagyunk") állandó alapot teremt Racine magyarországi kultuszának. Az első magyar könyv ez, amely a költő életét és müveit összefoglalóan ismerteti közönségünkkel. Kerékgyártó János valóban müvészi eszközökkel eleveniti meg a kort, XIV. Lajos ragyogó és bonyolult korát, valamint a sok regényalakkal és párbeszédes jelenettel megkönnyiti a közönségnek a szórakoztató módon való ismeretgyüjtést. Racine tragédiái, amelyeknek keletkezését sorjában megrajzolja a szerző, ilyenformán nem lebegnek légüres térben és nem lesznek porosodott irodalomtörténeti adatok. Át vannak szőve Racine lelki gyötrődéseivel, az erkölcsi felfogás fejlődésével, a kor vallási küzdelmeivel és általában XIV. Lajos korának intim vonatkozásaival. Racine életének egyik érdekes drámai motivuma az, hogy fájdalommal látta XIV. Lajos udvarának fényüzését és folyton kisértette az a gondolat, hogy erre felhivja a király figyelmét. Nyugalmat kereső természete sokáig visszatartotta ettől, de pályája végén mégis megkockáztatta életének legszebb cselekedetét: emlékiratot intézett a királyhoz a nép érdekében. Ezzel elveszitette a király kegyét, de ezzel visszanyerte lelkiismerete nyugalmát ... A sokoldalú, müvészi, történelmi és társadalmi anyagot kitünő képességekkel foglalta össze Kerékgyártó János és mozgalmas, érdekes regényt formált Racine életéből. A kitünő munka Singer és Wolfner kiadásában jelent meg.

„Irene"

Még Amerikában is feltünő, hogy az „Alice blue gov" című bájos dalkeringőről huszonnyolc változatban és negyvenöt féle hangszerelésben készitették el a hanglemezeket. A dal huszonnyolc változatát Anna Neagle, az „Irene" című RKO vidám filmjáték primadonnája énekli. Az „Irene" egyik leghatalmasabb sikere az RKO-filmgyárnak, amely pedig közismert arról, hogy filmjeivel mindenütt a legnagyobb eredményeket éri el. Az „Irene" Amerikában is vetekedett a gyár másik nagy produkciójával, a „Várlak" című Boyer—Irene Dunne filmmel és ennek a sikernek nagy része Anna Neagle nevéhez füződik. Anna Neagle évekkel ezelőtt még Londonban volt revüprimadonna, majd amerikai filmszerződést kapott és nem sokkal később eljátszotta a „Victoria királynő" című filmben hiressé vált szerepét. A finom szépségü, pompás tánctudású és nagyon kellemes hangú színésznő az „Irene"-ben megvalósithatta régi vágyát: revükkel átszött és bohózatokkal tarkitott vigjátékban, az „Irene"-ben játssza el a cimszerepet. Ez a film a newyorki mozikban közel egy éve van müsoron, Budapesten a Rádius-filmszinház mutatja be és igy minden valószinüség szerint a világhirü filmmese a szezon leghangulatosabb eseménye lesz nálunk is.

* **A „Feleség" Berlinben.** Berlinből jelentik, hogy a Bubik Árpád vezetésével működő Unter den Linden-színház sikerrel mutatta be Bókay János „Feleség" című színművét. Valamennyi berlini lap elismeréssel emlékezik meg a darabról és kiemelik, hogy az előadás a berlini színházi évad egyik legnagyobb sikere.

* **Marlene Dietrich új filmje.** Egyik déltengeri sziget fővárosában áll „A hét bünös"-höz cimzett kávéház, amelynek énekesnője a világszerte népszerű Marlene Dietrich. Erről a kávéházról kapta nevét a film, amelynek Marlene Dietrichen kivül még csak egy női szereplője van, Anna Lee, a bájos fiatal angol színésznő. A férfi szereplők névsorában John Wayne, Broderick Crawford, Mischa Auer, Oscar Homolka, Reginald Denny és Antonio Moreno az ismertebbek. Marlene Dietrich a filmben három dalt énekel, amelyeket a „Kék angyal" szerzője irt.

* **Vasárnap érkezik a zágrábi énekkar.** A hetventagú zágrábi Zvonimir-kórus vasárnap reggel érkezik a magyar fővárosba. Az énekkart a legjobb délszláv együttesnek tartják, basszusaik között olyan erős és mély hangok vannak, amilyenek csak a legnagyobb orosz énekkarokban találhatók. Müsoruknak magyar szempontból is érdekes száma lesz az a csatadal, amit egy horvát szerzőnek Zrinyiről irt operájából adnak elő. A hangverseny vasárnap este 8 órakor kezdődik a Vigadóban a magyar-délszláv társaság védnökségével.

* **Kilenc agglegény keres kilenc menyasszonyt.** A kilenc agglegényt Sacha Guitry utasitására kapja el a házasodási láz abban az új francia filmben amelynek meséje szerint a vidám öreg fickók Guitry mester jóvoltából szép és gazdag külföldi hölgyeket vesznek feleségül. Az ötlet tetszik az agglegényeknek, mert lakáshoz és megélhetéshez jutnak, tetszik a menyasszonyoknak is, mert francia állampolgárnők lesznek és tetszik a publikumnak, mert a filmben a kiváló francia iró, színész és rendező vidám és szellemes történetén mulatnak. Az agglegények ugyanis mindnyájan élni akarnak a házasságkötésadta jogaikkal s ebből rendkívül mulatságos bonyodalmak származnak. A filmet hétfőn mutatja be a **Forum-filmszinház.**

Kálmán Mária és Pongrácz István szonátaestje

Kálmán Mária, a kitünő „magyar női vonósnégyes" első hegedüse, szonátaest keretében mutatta be érett tudását, müvészi elmélyedésü, nemes játékát és finom izlését. *Händel-, Brahms-, Dohnányi-* és *Mozart*-szonáták szerepeltek a müsorán. Biztos vonókezelése, a mü értelmét kereső, kifejező tónusa kitünő segitőtársra talált a zongoraszólamot játszó *Pongrácz* Istvánban. Pongrácz István önálló zongorajátékával is lekötné az érdeklődést, mert színes képzelőerejü, egyéni mondanivalójú előadó, aki, mint kisérő pedig, messze kimagaslik az ismertebbek közül is. *Dienzl Oszkár óta nem volt ilyen kiváló magyar zongorakisérő!* Ha a külföldi müvészek megismerik, nem kell gondoskodniok honi kisérőkről, mert alighanem Pongrácz Istvánt vinnék szivesen magukkal müvészkörútjaikra is. **(H)**

Tovább játsszák a Manderley-ház asszonyát

A „Manderley ház asszonya", amint az előrelátható volt, Budapest közönségét is meghódította. Joan *Fontaine* szépsége, fiatalsága, egyszerűsége, bájos követlensége nálunk is népszerűvé tette a tehetséges filmszinésznőt, aki ezzel a filmjével világhirnevet szerzett magának. Partnerét, a férfias és komoly Laurence *Oliviert*, a híres Shakespeare-színészt már előbb felfedezte a közönség. Az „Örökké" című filmje mindenki előtt emlékezetes maradt. A Manderley-ház titokzatos, misztikus életének rajza, az izgalmasan érdekes cselekmény és a gyönyörü felvételek szintén hozzájárulnak a film kivételes sikeréhez. A Scala már három hete játssza ezt a müvészi kivitelü filmet s a tervek szerint még néhány hétig müsorán tartja.

A vasárnap katolikus egyházi zenéje

Nagyböjt I. vasárnapján, március 2-án, amely az idén összeesik XII. Pius pápa megválasztásának évfordulójával és 64-ik születésnapjával, a budapesti katolikus templomok *népénekes* szentmiséinek kötelező énekrendje a Szent vagy Uram-gyüjteményből a következő: 57. Buzgó szivvel ünnepeljük, 123. Most lett a kenyér, 276. Téged, Isten dicsérünk és 275. Hol Szent Péter.

A budavári koronázó főtemplomban d. e. 10 órakor Serédi Jusztinián bíboros-hercegprímás pontifikálja a pápaválasztás 2-ik évfordulója és XIII. Pius pápa 64-ik születésnapja alkalmából nagy segédlettel az ünnepélyes főpapi szentmisét, amely alatt a szentbeszédet Mészáros János protonotáriuskanonok, esztergomi főesperes mondja. A prímási mise alatt a templom ének- és zenekara Sugár Viktor karnagy vezetésével és Várhelyi Antal orgonakiséretével az itt következő egyházzenei programot adja elő: 1. Sugár: Harsonajelek, 2. Koudela: Ecce Sacerdos, 3. Demény: Árpádházi Szent Erzsébet-miséje, amelynek magánszólamait Szabó Ilonka, Thury Gizella, Halász Sándor és Horváth László éneklik, 4. a mise változó részeit a Graduale Romanum szerint a férfikar énekli, 5. offertóriumkor P. Szabó Polikárp: Tu es Petrus-a, 6. Urfelmutatás alatt római harsonazene, amely Rómában, a Szent Péter-templomban olyankor hallható, amikor a pápa misézik, 7. Eisvogel Ferenc: Te Deum, 8. Pápai himnusz, 9. Erkel: Himnusz. E mise egyházi zenéjét a szentbeszéddel együtt a *rádió* is közvetiti.

A Szent István-bazilika kórusa d. e. 10 órakor Palestrina: Marcell pápa-miséjét adja elő, Palestrina offertóriumával (Scapulis suis), Harmat: Te Deumával és Felei: Pápai himnuszával. A déli 12 órai szentmise ezúttal orgonás mise lesz.

A belvárosi főplébániatemplom énekkara d. e. 10 órakor Rheinberger: Nyolcszólamú a capella Esz-dur miséjét adja elő, Palestrina offertóriumával, a gregorián Te Deummal és a Pápai himnusszal. A déli 12 órai szentmise müsordarabjai: Hassler: Kyrie, Goller: Scapulis suis, Bárdos: Világmegváltó Jézusom és a Pápai himnusz.

A terézvárosi plébániatemplom énekkara d. e. 10 órakor Rheinberger: G-dur a capella miséjét adja elő, Goller offertóriumával és a mise végén Harmat: Te Deumával.

A Ferdinánd-téri plébániatemplomban d. e. 10 órakor a vegyeskar a XVII. sz. gregorián misét énekli, Silcher: Oh, nézd ... kezdetü szerzeményével. A fél 12 órai szentmise alatt Pintérné Kazda Edit énekel szólót.

A Jézus Szive-templomban d. e. 10 órakor Deák-Bárdos György: Szent Szív-miséjét adják elő, melyet a szerző a Jézus Szive-énekkar 10 éves fennállása alkalmából irt.

A szentdomonkosrendi plébániatemplomban d. e. 10 órakor a kar Bossi: Szent Péter és Pál miséjét (op. 17.) adja elő, Gasparini: Adoramus te ... szerzeményével, melyet offertóriumkor énekelnek. Fél 12 órakor Palestrina: Missa primitoni-ja van müsoron, Deák-Bárdos György: De profundis-ával.

Varga Tibor hegedüestje ma Vigadó 8. Jegyek Koncertnél, pénztárnál.

Matolay Tiborné

festő

l.

Andor Lóránd

csonkjában

Új Magyarság

1941. márc. 1.

Matolcsy Lajos MDK

Balaton partja

Műcsarnok 1943 Téli kiállitás

Matolcsy Lajos

MDK

Száradó halászhálók

Műcsarnok 1943 Téli kiállitás

Matolcsy Lajos

MDK

Siófoki móló

Műcsarnok 1943 Téli kiállitás

Matolcsy Lajos MDK

Halászkikötő, tempera

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállitás

Matolcsy Lajos MDK

Dunántul

Mücsarnok 1942-43 téli kiállitás

Matolcsy Lajos MDK

Halászok a Balatonon, temp.

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállitás

Matolcsy Lajos

MDK

Halásztanya

Műcsarnok 1943 Téli tárlat

Matolcsy Lajos

MDK

Siófoki móló

Miskarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

Matolcsy Lajos

MDK

Balaton partja

Műcsarnok 1943.nov-dec.
Téli kiállitás

Matolcsy Lajos

Száradó halászhálók

Miscgrnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

Matolcsy Lajos MDK

Halásztanya

Mücsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

Matolcsy Lajos

Kolt kiáll.

Siófok

lárd

Rajzoktatás.

1943. IV. 9. 4.

Borítók

A Műemlékek Nagy
tekintetű Országos
Bizottságához

Budapest.

Kérvénye

a Szerencsi Refor-
mátus Egyházmak

Matolcsy Lajos

nagybányai városi mérnök tervezte a felsőbányai ref. templomot, mely 1888–1890. épült.

Palmer Kálmán:

Nagybánya és környéke. Nagybánya, 1894. 193. l.

inisztérium Lo.226/1944.XV.OM számu
meghagyási igazolványát csatoltan
lás- és közoktatásügyi miniszter ur
zte ki és január hó 15.-ével a mi-

25.

Matolcsy Lajos

1924/25 – 1929/30

Ferkèpzomfoiskèvk

III. l.

tívumok szabad felhasználásával. A sziget egyik nagy szentélye, a paphosi Aphrodite-templom, romokban fennmaradt ugyan, de különösebb következtetéseket a templomépítésre vonatkozólag nem vonhatunk le belőle. Legújabban egy svéd expedíció kutatta át a szigetet s többek közt feltárta a kitioni Melhart-templom s a Vouni-palota maradványait.

II. *Szobrászat és iparművészet.* A phöníciai szobrászat szórványos emlékei részben egyiptomi, részben assyriai hatásokat mutatnak; önálló phöníciai szobrászati stílusról alig lehet beszélni. Néhány aradosi emlék, egy nyugvó sphinx s madárfejű oroszlánok, világosan elárulják e kétféle befolyást. Érdekesebb az a keverékstílus, amelyet a phöníciai szobrászat Cyprus szigetén hozott létre, s amelynek legszebb példái az athieno-i mészkőfigurák; ezeken a semita férfitípus hol egyiptomi, hol assyr szellemben és felfogásban jelenik meg. Cyprus szobrászatának rendszeres megismerése főleg a svéd expedíciós munkának köszönhető; a leggazdagabb lelet az Ajia Irini-ben talált, a Kr. e. 600 körüli időből származó, mintegy 2000 fogadalmi terrakotta-szobor volt.

A cyprusi iparművészet, különösen a fémművesség, nagyon fejlett volt és sokat exportált nyugat felé. Cyprusi sírokban nagyobb számmal találtak festett agyagvázakat, amelyek ornamentikájukat a fém- és textilművészetből veszik. Episkopi, az antik Kurion sziklakamrái az aranyművesség pompás emlékeit őrizték meg számunkra: finomrajzú és -művű fülbevalókat, karkötőket, gyűrűket, tálakat és ékszereket, így a figurális ábrázolású, igen szép kurioni ezüstcsészét, érdekes keverékét az egyiptomiak és assyrok kisplasztikai stílusának. Legújabban a Vouni-palota romjaiból kerültek ki az arany- és

MDK

MATOLCSY LAJOS

Dunántuli tav. tárlat. Képzőművészet, 1932. 51.sz.
136 l.

Matolcsy Lajos
Kilátás Tihanyról, vizf.

Magyar Akvarell és Pasztellfestők Egyesülete kiállítás. Nemzeti Szalon, 1942, december, 8 l.

324. kép. *18. (Mss. III. 176.) Horae Beatae Mariae Virginis. XV. sz. 27a lap.*

Matolcsy Károly Sámuel

ötvös, Győr 1691–1718.

Jankógyőriötv 17. l. 33. l.

Thasy Péter győri ötvösnek
féltestvére volt. Puchner Sá-
muel győri ötvösnél tanult. 1694
okt. 2. szabadult. 1700-ban
városi szolgálatba lépett.
1718 ig találkozunk neve-
vel.

Matolcsy Károly ötvösmester

Győri Szemle 1934. 429.

Cikk a győri ötvösökről

Dr. Matolcsy György

A Rajz és Animációs Studió vezetője a művész Csik István: "Rajzfilmstudió Kecskeméten" c.-mel ir a Pannonia Filmstudió mütermérol és munkatársairól.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1971. aug. 21.
34. sz. 12. lap.

Matolcsi János

Matolcsi János - Orbán László: A Magyar Mezőgazdasági Muzeum épülete, - a budapesti Vajdahunyadvár. - Bp. 1966. Szegedi ny. Mezőgazd. Kiadó.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284. l./ 252. l.

Matoles

Szatmár vm.

Matoles vár tekintéges
erősség volt.

Hires szürcsapók, céh-
levelük 1714-ből

Templomról nincs
Itó

Borovszky Magyarsz. vm

Szatmár vm.

112, 113. l.

Szám	A k é p c i m e.	Méret.
8/b.	Feldebrő. Altemplom. Oszlopfejezet 5560.	
8/c.	Esztergom,mintaterem. Faragott kő. 11477	
9/a.	Esztergom, mintaterem. Oszlopfej. 11486	
9/b.	Esztergom, mintaterem. Fejezet, koczka. 11457.	
9/c.	Esztergom, mintaterem. Oszlopfej./Farkába harapó állattal. 11472.	
10/a.	Esztergom,mintaterem. Faragott kő. 11492.	
10/b.	Esztergom,mintaterem. Oszlopfő. 11481.	
10/c.	Esztergom, mintaterem. Oszlopfej. 11483.	
11/a.	Esztergom, mintaterem. Oszlopfej./Összenőtt fejü állatok/. 11474.	

160 Matolcs 160 Km
Penyigétől 10 Km
(Szatmár vm.)
Vasut mas
Fehérgyarmatori át.

Ref. templom
Barokk forma
Mai állapsa
1858 óta

Nyirségi utam 1938

Matolay Victor

grafikus.

Sátoraljaujhely látképe
1847, 60×100 cm
n. o. a polgm. hiva
talban

Iml

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/2 5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla.

Stephaneum r. t. Budapest.

Vasárnapi Ujság XI.
1864.XII.11.- 541 l.

Zakariás

A legelső prot. imaház Magyarországon. Sátoraljaujhelyi régi ház. Matolay Viktor rajza után fametszet.

— **A „Székely Bertalan" Bajtársi Egyesület képkiállítása.** Egyetem-utca 3. szám alatt, a *Terpsichore*-tánciskola nagytermében megnyilt az Országos M. Kir. Képzőművészeti Főiskola *„Székely Bertalan" Bajtársi Egyesület* magasnivóju képkiállítása, mely különösképen megérdemli a keresztény társadalom figyelmét. A kiállításon a legtehetségesebb fiatal magyar erők szerepelnek. Különösen kiválnak nemesócsai *Matolcsy* Lajos grafikai munkái, egy dekorativ kompoziciója, mely fejlett stilusérzékéről tesz tanuságot. Legjobb műve *„Tájkép"* cimü, de mélyen elgondolt a *„Két szomszédvár"* és *„Vihar előtt"* cimü olajfestménye is. *Závory* Zoltán *„Engedjétek hozzám a kisdedeket"* cimü vallásos tárgyu, mélyen átérzett képe csupa harmonia, különösen szép *„Eső a Bakonyban"* cimü akvarelje és *„Alkony"* cimü finom, lehelletszerü akvarelje. *„Floxok"* cimü virágkompoziciója értékes munka. A kiállitás különös értéke *Imreh* Zsigmond. Imreh a szinek poétája. *„Csöndes utca"* és *„Parkrészlet"* cimü képei kiválóak. *Fölföldy* Mihály is nagyon értékes képekkel szerepel. *„Őszi táj"* cimü széptónusu képe, *„Szántó"* cimü és a *„Cséplés"* a magyar rög szeretetéről tesz tanuvallomást. *„Éjjel Hortobágyon"* kifejező erejü. Komoly képeivel szerepel *Ferenczy* László. *„Istenek alkonya"* cimü és *„Borus táj"* cimü képe hangulatos. *Balás* Attila *„Alföldi táj"*. *Pirk* János önarcképe, *Neogrády* Miklós *„Borus táj"* és *„Kertajtó"* képei, *Dudinszky* Rudolf *„Jegenyék"*. *Tanya"*, *Molnár* Géza képei, *„Kedély"* c. félaktja, *Berecz* Fereno expresszionista akvareljei, *Vajnada* Károly nagyon szép, finom tónusu akvareljei. *Ferenczy* László *„Erdei ut"* c. képe, *Harsányi* Károly, *„Gémes-kut"* c. értékes, komoly munkája, a tehetséges *Guzsik* Ödön *„Tabáni rész"* és *„Fatelep"* cimü képei, *Spettl* Gyula kis képei, *Erdélyszky* Jolán képei, *Rácz* József grafikai munkái, *Pirk* János *„Öreg ember"* cimü, végtelenül finom krétarajzai említésre méltók. Nagyon szépek *Vörös* János szobrai, különösen Szüz Mária szobra, *Feyt* Vilmos egy terracotta-fejjel, *Lóóz* József egy leányfej-szoborral szerepel. A kiállitás január 10-ig marad nyitva, a képek olcsóságával azt akarták elérni a müvészek hogy nehéz helyzetükön könnyebben segithessen a magyar közönség. *(B. B.)*

mindenki Fedák-rumot igyon, de ami a legkedvesebb — ó ezek a romlatlan kedélyü, bohó yankeek —, mióta itt vagyok, minden yankee Fedák-cipőkrémet ken jam helyett kenyerére.

— És ami a hivatalos és félhivatalos

Matolesy Zsuzsa

rajza a 9. oldalon

Pestmegyei Hírlap 1972 március 5

Matolcsy Zsuzsa

Zajza a 9. oldalon

Pestmegyei Könyvtár 1972 február 13

Matolcsi Zsigmond

ötvös, Debrecen

1750

l.

Zolcsó Debr. 24. l.

Kentucky, typ

XLIII

MDK

Matolcsy Lajos

Művével résztvett a kiállitason.

KmTárs. 1943.márc. - ápr. tav. kiáll.
Kiállitó művészek névsora. 27.lap

MATOLCSY LAJOS

Kilátás Tihanyról. Vizf.

MAPE kiáll. Nemzeti Szalon 1942.dec.-1943.jan.

MDK

Matolcsy Zoltán, szobrász

Gondolkodó munkásfej. Szobor.

Föv.KPT.-MKSzSz.-II.Szabad Nemz.Kiáll. 1947.márc.16.-
ápr.6. Kat. 14.1.

Matolcsy László

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

Szöveg : 187,

tovább

Matolcsy Lajós

Nagy Zoltán

Pártay István

Rácz József

Schranz Emil

Szlaboczky Emil

Terney Béla

Török Sándor

Veszelszky Béla

Vrecsics Lajós

1928/29. tanév folyamán fiúközépiskolai rajztanári oklevelet kaptak

Képzőm főisk. évk

1928/9. 22. l.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 JAN 23

ZALAI HÍRLAP

Matolcsy Zsuzsa

a szalonnát, alig gyűzik a dő, amikor nagyon emberesen nagy fogak a harapást. Jut a lepocskondiázta a téesz udva-

1021

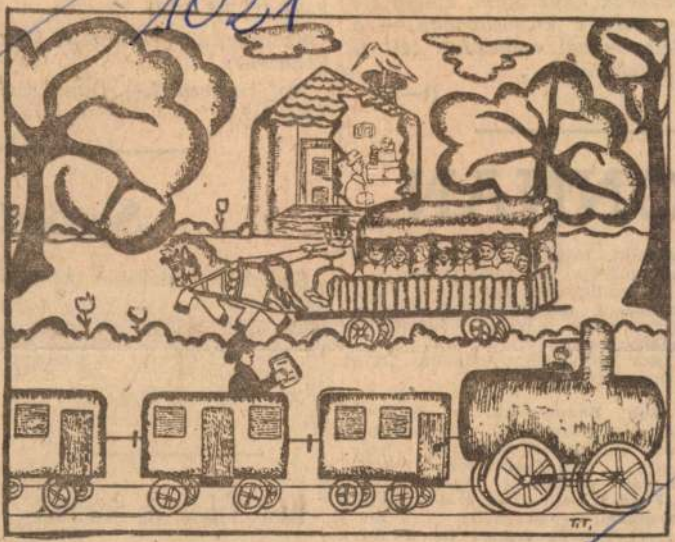

Matolcsy Zsuzsa rajza

hetséges fut
befejezésül
belőlük oly
retnénk kial
— már a k
jelenleginél
kitűzhetünk

ONN

győzött, míg
súlygolyója 20,
A rúdugrást Blair nyerte 519 cm-el. 1 mérföldön a jamaicai Dyce 4:01,8 perccel szakította át a célszalagot.
Női 880 yardon Toussaint 2:07,9 perccel lett első.

*

Bob Beamonnak, a mexikói olimpia távolugró bajnokának nem túlságosan sikerül a visszatérés... San Franciscóban fedettpályás versenyen távolugrásban 560 cm-el nem jutott a döntőbe, a hármasugrásban pedig 15,05 méterrel 5.-ként fejezte be a versenyzést.

Szombaton délután a miskolci városi sportcsarnokban 3000 néző előtt az osztrák Hruska és Leiner játékvezetése mellett került sor a Bakony Vegyész—Dimitrov Szófia női kézilabda BEK visz-

Kiss Tibor és Sárközi amnesztiát kapott —

1972: olvasni, olvasni, olvasni

„Könyvet mindenk nek" — ahogy a grafikus látja a Nemzetközi Könyvév témáit és a legfontosabb jelszót (Matolcsy Zsuzsa rajzai)

1972: Nemzetközi Könyvév. Az UNESCO közgyűlésének 1970-es tizenhatodik ülésén, közfelkiáltással hirdették meg. A javaslat és az elhatározás régibb keletű, féltucatéves. A fejlődő (tehát a *fejletlen*) országok általánosan mutatkozó könyvhiányának gyors pótlására a nemzetközi kulturális csúcsszervezet hosszúlejáratú akciókat indított. A fejlesztési programok lebonyolításának állását különböző területi ülések értékelték. *Ázsia* könyvkultúrájának kérdéseit öt éve Tokióban tárgyalták meg az érdekelt országok küldöttei. 1968-ban Accra és *Afrika*, a következő évben *Latin-Amerika* gondjai következtek, Bogotában. A sorozat lezárását idén, Kairóban tervezik, és ez már része lesz a könyvévnek.

A közgyűlési határozat mögött az 1969 szeptemberében elfogadott javaslat után kétéves beható tárgyalássorozat és öt nagy nemzetközi könyvesszervezet áll. Könyvév kezdetén — melynek külföldi és hazai eseményeiről szervezőkként és részvevőkként egyaránt fogunk hallani — nem rossz megjegyezni az egyesületek nevét. Egyikük 1972 augusztusában — megtisztelő módon — Moszkva után *Budapesten* tartja évi közgyűlését. Ez a *Könyvtárosegyesületek Nemzetközi Szövetsége*. Rövidítve és angolosan: IFLA (azaz: International Federation of Library Associations). A többiek is tekintélyesek. A FID a dokumentációs szolgáltatásokkal foglalkozó intézmények központi szerve. A világ könyvkereskedőit tömöríti az ICBA. Az írókat és zenei alkotókat a CISAC képviseli, és végül az IPA (International Publishers Association), a kiadók szövetsége.

Könyvkultúrában bízvást fejlett ország lévén, valósággal külön fel kell fognunk — de összevetésül fontos, hogy jól érzékeljük — a könyvév egyik generális célkitűzését. Azt, hogy jónéhány új országban 1972 teremti meg a csíráját, vagy ád majd mennyiségileg is lendületet a nemzeti könyvkiadás szorgalmazásának. Még jobb megértés kedvéért: Magyarországon 1527 óta beszélhetünk erről. És: rögtön *e* könyvév után 1973-ban üljük, mi magyarok *Mátyás* király hajdani nyomdájának félezres fordulóját, *Hess András* mester kezemunkájának ünnepét.

Velünk is kell törődni azonban az UNESCÓ-nak akkor, mikor megállapítja, hogy a népesség *nagyobb* százaléka a legfejlettebb könyves-országokban sem olvas könyvet. Az okok? Változatosak. Még madártávlatból is. Például? Művelt emberek gyakran panaszkodnak: nem marad *idejük* olvasni. Mások — nem műveltek — *gyanakszanak* a könyvre. Komikusan írtóznak attól, hogy benne a szórakozáson túl — ne adj isten —, valami mást, többletet találnának. Egy harmadik csoport, a bőség (klasszikus) zavarával, a *választás nehézségével* küzd. A negyedik jámboran hajtja fejét a *tömegkommunikáció* sokat emlegetett, hasznos vagy kellemetlen igájába.

Akik pedig a könyvet létrehozzák és terjesztik — írók, kiadók, kereskedelmi szakemberek —, hallatlanul megváltozott *fogalmán* törhetik újból a fejüket. A papirusztekercstől a mai forma kialakulásáig, évezredek teltek el. De ettől a fotomechanikus úton, életrekelthető filmtekercsig, mágnesszalagig és mikronkönyvkártyáig mindössze félévszázad, és ehhez szédítő hozzászokni. Ami pedig a *művek tartalmát* illeti: az utolsó másfélszáz évig a nemzeti írás ismerője a kultúrát is birtokolhatta. De próbáljon csak ma valaki belelapozni a nem saját szakmájához tartozó szakkönyvbe: alig ért belőle valamit. *Ezt* a jelenséget a tudományok szétválása magyarázza. Kevésbé világos, hogy miért nem érti meg a mai, sokkal *több* dolgot ismerő ember azt, ami az egységes kultúrájú, tizenhatodik vagy tizenhetedik századi író-gondolkodót (banális alaptudnivaló: a kettő *akkor ugyanaz*), egyáltalán alkotásra késztette? És ugyan miért kellett létrejönnie annak a könyvnek, amelyben *nincsen gondolat*, mégis bizonyos lelkifurdalást okoz? Nem éppen „csinálóinak" hanem azoknak, akik az UNESCO-felhívás záró-mondatai szerint értelmezik a könyv valódi fogalmát, amelyből például az utóbbi kiadványkategória, természetesen kizáródik.

A szöveg azt mondja: „*Mindenütt* égetően szükség van olyan nemzeti könyvpolitika kialakítására, mely a nyomtatott szót, a tudás és a haladó gondolat átadójaként, maradéktalanul ismeri el."

Abban kell bíznunk, hogy a könyvév célja, melyet az embléma, a belga Michel Olyff műve szerencsésen kedves egyszerűséggel fejez ki, 1972-ben, Magyarországon nemcsak nyitott fülekre, hanem az alapgondolatot értő és éltető szellemre is talál.

„Olvasási szokások"

nű munkám végre nap-
ágot láthat. Sok évtized-
i gondolkodás, jegyzetelés
n mögötte; talán nem
zás, ha azt mondom:
ész életemen át kísért ez
munka. A Zeneesztétika
ő része — az un. elmélet-
rész — már régebben
gjelent, mégpedig a va-
ai Baumgarten-nagydíj
oltából. A most megjele-
gyakorlati részt bombá-
ok közben, 1944 telén fe-
tem be. A kéziratot vé-
en körülmények mentet-
meg; kishíján elveszett
na. Nagy hálával tarto-
n a Zeneműkiadó vezető-
ének és szakértőinek a
dás körüli gondoskodá-
ért. Ők úgy kezelték és
elik ezt a munkát, mint-
napjaink egyik fontos,
egzetes megnyilatkozása
na. Holott csak igen
gszorított értelemben az.
Az én zeneesztétikai gon-
kozásom ugyanis *történe-
mi*. A könyv azt foglalja
be, ami az európai ze-
művészet *nagy korszakai-*
nézve érvényes. A XX.
zadbeli gyökeres válto-
ok már nem alkotják
gyát. Annál kevésbé, mi-
a szerző — többször
gvallottan — nem képes
fedezni a jelen századbe-
„úttörő" műzenében azt
értéket, amelyre annak
pagandája és terjedése
l. Beleélési határom
tóknál, Honeggernél,
rtinunál húzódik; Schön-
g és iskolája, valamint
onnan tovább fejlődő
yok idegenek számom-
Úgy vélem, a jövő is
fogja erősíteni azt az

uralkodó véleményt, hogy a tipikusan *európai* zeneiség helyrehozhatatlanul a múlté.

Sőt, a következő kb. 10 000 évben az élénk közlekedés következtében és egyéb okokból, négerek, sárgák, kávészínűek, rézbőrűek és fehérek összeolvadnak és egységes, egy színű emberiség fogja továbbí kulturáit kiépíteni. A *fehér* ember művelődése egy bizonyos rövid történelmi korszakra szorítkozik, néhány ezer év szellemi munkájára. Abban nevezhető aránylag csekély tartamú periódusnak az európai muzsika virágzásának kora (kb. 950—1920). Ebből emeltem ki a legfőbb elveket. S így könyvem érvényessége a mondottak szerint *megszigorított*. Aki Josquin, Palestrina, Lasso, Bach, Händel, Mozart, Haydn, Beethoven, Chopin, Schubert, Schumann, Liszt, Wagner, Debussy felől akar némi felvilágosításban részesedni, az forgathatja hasznonnal a könyvet. Anton Webern, Stockausen stb. már kiesik annak látókörébő

(Molnár Antal: Gyakorlati zeneesztétika. Zeneműkiadó. 772 oldal, kötve 98 Ft.)

ét új lemez
Bartók összkiadásban

egyiken a *Zongoraötöst* hallhatjuk, amelyet Bar-
a Kossuth szimfóniai költemény és a fiatalkori
edűszonáta befejezése után komponált, 1903 és 1904
ött. Munkásságában még ekkor azonos súllyal fog-
helyet az alkotó és az előadó művész; új zongora-
bjait saját előadói repertoárjának gazdagítására
ta. Zogoraötösét fontos fejlődési szakasz záródarab-
k tekintette, mert utána következő két kompozíció-
opus jelzéssel látta el. (Scherzo zongorára és zene-
a Op. 2, Rapszódia Op. 1.)

A Zongoraötös még a komponálás esztendejében
utatásra került, de nyomtatásban csak 1970-ben
t meg. A bemutató hangversenyen a művet Bartók
és a Prill kvartett adta elő, 1904 novemberében a
Ehrbar-teremben, igen nagy sikerrel.

A művet Szabó Csilla és a Tátrai vonósnégyes ad-
ő.

A másik lemezen a Kossuth szimfóniai költemény, a
rzo zongorára és zenekarra, valamint az Esz-dúr
fónia Scherzo tétele szólal meg.

A *Kossuth, szimfóniai költeményt* Bartók szokatla-
gyorsan komponálta 1903. április 2-től május vé-
vagyis mindössze nyolc hét alatt. A korai Bartók-
Richard Strauss és Liszt hatását mutatja.

A *Scherzo zongorára és zenekarra* 1904—5-ből való,
ók életében sohasem hangzott el. Partitúráját a ze-
erző hagyatékában Denijs Dille találta meg, ő készí-

az emberek arcán óriási kérdés —
bár semmi kérdeznivaló

(Oláh István: Álom füzve 4,50 Ft)

Budapesti Városi Könyvtár
KÖNYV VILÁG
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-148, 340-726

SZÜTS DÉNES

Megöregec
a szemtanúk

Az Öngyilkosság a Kaszinó utcában című írásom: kulcsregény. Szereplői élő és meghalt személyek, akik egy olyan korban éltek, amikor az emberi szellem cellák sötétjébe szorult, amikor az alkotás kényszerítő körülmények milliárdjaitól volt agyonnyomorítva, amikor egy felfedezőnek, aki megnyert háborúval felérő kincseket „bányászott elő" hazájának — koldulnia kellett, hogy családját és saját magát eltarthassa, sőt vállalnia kellett

„ de nem eleget írtak erről a korról, Horthy-féle Magyarországról, a Hitler vezette harmadik birodalomról, kettőjük kapcsolatáról, az ország tökéletes és totális kizsákmányolásáról, a Gestapo hatalmáról, rémtetteiről. Az emberek dolgoznak, a hétköznapok gyorsan telnek, újabb és újabb generációk nőnek fel, akik már csak történelemkönyvekből „élhetik át" azt a kort. Egyre kevesebb író foglalkozik már azzal a sötét időszakkal, megöregednek a „szemtanúk". Ezért kell szerintem még mindig írni erről, hogy lássa az emberiség, lássák a fiatalok miért kell a nácizmusnak, a neofasizmusnak tudati irmagjait is írtani.

Még jobban csökkenteni a távolságot az én és a többiek között — még akkor is, ha azt a kort egyformán ítéljük meg — ezt próbáltam megvalósítani a regényben.

(Szüts Dénes: Öngyilkosság a Kaszinó utcában. Gondolat, 196 oldal, fűzve 14.50 Ft.)

RAFFAI SAROLTA

A kisember
gondja, öröme

Mindig nehezemre esett az éppen megjelenő munkámról beszélni. Ez a kötet több év novelláit gyűjti össze — valamennyi megj ent már folyóiratban, lan — az olvasók előtt nem ismert tehát.

munkájának eredvagy hatását fő-olvasók véleméresztül tudja le- ebből a szemeddig igen szevoltam. Úgy tunden megjelent lfogyott és gyorsan fogyott el. Bemutatott drámáimat nagyon sokan látták, s még egy-egy novellám közlése után is szép számmal jöttek a többnyire igenlő, helyeslő levelek — valamennyit megőriztem.

Jómagam az átlagember hétköznapjait élem. Mindig az úgynevezett kisember gondja, öröme, indulata, igazsága, sérelme izgatott, mindig a legszélesebb népréteget szándékoztam képviselni. S noha előfordul, hogy nem a kisember áll egy-egy történetem középpontjában, magva voltaképpen mégis őt szolgálja.

A novellát régebben kevesen tartották „hálás" műfajnak, én azonban nagyon megszerettem.

A ma embere rohan, kapkod, gyakran csak rövid időre lapozhat föl egy-egy könyvet, folyóiratot, napilapot. Ha azonban írásaim szólni tudnak hozzá bármikor, gyorsan elfutó szabad idejében, máris elértem a legfontosabbat, amit megírásukkor elérni reméltem.

(Raffai Sarolta: Rugósoron. Magvető. 296 oldal, fűzve 20,50 Ft.)

MATOS Lajos

115

Oltványi 1991

der österreichischen Nationen
1902, Deuticke

nde Gewalt. Stuttgart, 1869,

sten Reformen der veranlagten
zig, 1905, Duncker

a munkásügy szolgálatában.

Matos Lajos

MDK

Szent Antal, fal

Mücsarnok 1939-1940 január

Matos Lajos

A Nemzeti Szalonban rendezett XI-ik „Javani Szalon" kiállításra nevezel.

P. N. 936 IV. 25.
N. U. 936. IV. 24.

MDK

Matos Lajos

Barát, gipsz

KMTárs. Szt. István kiáll. 1938.

Matos Lajos MDK

Barát, gipsz

Műcsarnok 1938 Szent István kiállitás

Matos Lajos MDK

Madonna, gipsz

Mücsarnok 1938 Szent István kiállitás

M.D.K.

Matos Lajos

"Leányakt" c. müvének repr.-ját hozza a lap a Tavaszi Szalon c. kiállitásról. A kiállitás ról szóló cikk megemliti még a müvész "..érdekes mozdulatu"torzóját és Szent Antal c. szobrát.

Film Szinház Irodalom, Bp. 194o. május 24-3o. III. évf. 21. sz. 18. lap

Matos Lajos MDK

A M/ / római Magyar Akadémián 1947. máj 24-jun 7-ig tartó kiállitást méltatva megemliti

Silvio Marini: Monstre / d'arte.
A római napilap kivágott cikkéből csak annyi állapitható meg hogy 1947. jun 5 utáni/i szám.

Matos ~~András~~ Lajos MDK

Az 1947 máj 24- jun. 7-g a római Magyar Akadémián rendezett kiállitást méltatva megemliti

Carlo Tridentini: Prime Mostre delle Accademie Straniere.
IL NUOVO GIORNALE D'ITALIA. 1947.....

Matos Lajos MDK

A római Magyar Akadémián XX 1947. máj 24- jun. 7-ig kiállított X művei közül

Repr:

"Testa di uomo"
/Férfifej/

/1/ Catalogo della Mostra Artistica dell'Accademia d'Ungheria in Roma. 24.Maggio-7.Giugno.19[illegible] 1947.

MDK

Matos Lajos

T.Sz.G: A 18. Tavaszi Szalon. Ujság, 1943, jun. 23. 6.l.

MDK

Matos Lajos

18. Tav.Szalon. 1943. jun. M.Szal.

Matos Lajos MDK

Női akt

Műcsarnok 1937 Képzőm. Főisk. Kiáll.

MDK

Matos Lajos: Kubikos feje, gipsz

Nemzeti Szalon, 1936. ápr.
XI. Tavaszi Szalon

MDK

Kitüntető elismerésben részesültek

Matòs Lajos szobrász

A Szinyei Merse Társaság díjkiosztása
Magyar Nemzet 1939. ápr. 2.

Matos Lajos MDK

Tavaszi Szalon, kiáll.
Pesti Napló 1935. máj. 9.

MDK

Matos Lajos szobr.

Béti István: A Tav.Szalon Ernstnél. Az Est, 1939. ápr. 2. 12.l.

MDK

Matos Lajos szobr.

Fóthy E: Képzőm.kiáll. ... a római M.Akadémián.
Magyar Nemzet, 1947. jun. 12.

MDK

Matos Lajos

A római Magyar Akadémián 1947 máj 24-jun 7-ig rendezet kiállitáson kiálliott képei. / a katalógus számozása szerint. 69-78.

69. Munka /Dombormü/
70 Féffifej.
71. Női fej.
72. Egy alak szökőkutra.
73-ß 78. Rajzok.

Catalogo della Mostra Artistica dell'Academia d'Ungheria in Roma. - Roma 24 Maggio- 7 Giugno 1947.

Matos Lajos MDK

1943-ban ismét ösztöndijat kap Rómába, de a háboru miatt nem tud odajutni. Budapesten elnyeri a Kelety Gusztáv emlékdijat /Vörösmárvány shobra/. Jelenleg a római Magyar Akadémia vendége.

Catalogo della Mostra Artistica dell'Accademia d'Ungheria in Roma - Roma 24 Maggio -7 Giugno. 1947. /Lapszámozás nélkül/

MDK

Matos Lajos

A Szinyei-Merse Pál Társaság kitüntető elismerésben részesitette

Kitüntették...Nemzeti Ujság 1939. ápr. 2.

Matos Lajos

diszítő nobran

1934. végbiz. jó.

Iparm. Isk. Évk.

1930-34. 48. l.

M.D.K.

Matos Ida

15 éves gimn. tanuló

1949-ben a Debreceni Képzőművészeti Szabadiskola hallgatója volt

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 1[illegible].l.

A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK.KÖZPONT FORRÁSTANULMÁNYAI

Sp. 1965.

MDK

Matos Lajos

Mária. Hársfa

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat. Műcsarnok, 1940 Dec.15- 1941.Jan.12. 7.1.

MDK

Matos Lajos

Lénau Miklós. Gipsz.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiall.Kat.
Műcsarnok.1944.Jun.1-18-ig. 24:l.

Matorin

orosz grafikus

Szabad Művészet

1957. 378. l.

gatóságtól a kétszeresen befiz
tási költségszámla javára befi
kértem, melyre a másolatban cs

Minthogy e
egyike terhelhet engem csupán,
zó kérelmem a Pénzügyigazgatós
lettel kérem, hogy az általam
ság pénztárába lefizetett 190.
tóztassék.

Budapest, 1936. évi már

Matorin Mihaïl Vladimirovics szovjetorosz grafikus

Szabad Művészet. 1950 IV. 3-4 sz. 94-102

Székely Zoltán: A városi látkép a szovjet grafikában

Matorin zvojet festő.

Magyar Nemzet.
1945. V. 26., 20. x.
(: Bencmoló :)

Matorin M.

orosz festő

képei

Szabad Művészet

1952. 5. sz. 236. l.

Lepold, Antal

L'iconografia del re Santo Stefano
Etudes sur l'Europe Centre-Orientale
Bpest, 1938. 8-r, 46 l, 10 Eepés
tábla. Füzol.

I. 2. p. h.

2.—P

M.D.K.

Mater János, grafikus
(„fiatalon meghalt")

1942-ből való fejlécét
közli szerző és megjegyzi, hogy
„mind iniciálei, mind ex librisei
belekerültek a nemzeklion csere-
forgalomba.

Tóth Ervin: A XX. század fametszete

Müvészettörténeti Értesitő, 1965.XIV.évf.1.sz.

49. old. + 55. dd

Matos Lajos

K

Magyar Nemzet

1947. jun. 12.

Fóthy E.

Képzőművészeti kiállítás nyílt meg a római Magyar Akadémián

Róma, június hó.

(A *Magyar Nemzet tudósítójától.*)

Vagy két hétre kiállítási csarnokká alakultak át a római Magyar Akadémia baloldali első emeleti termei, hogy megfelelő helyet és keretet nyújtsanak ama rajzoknak, festményeknek [illegible] amelyek együtt

művész. Egyetlen viaszszobrot állított csupán ki, «A szép Partenope», de az viszont a kiállítás fénypontja, Eösze András «Ülő Nője» a másik remeke a nagyteremnek. *Tamássy* Gyula szobrász szintén a «régi» rómaiak közül való. Nagyhatású «Áldozat» című női torzója egyik igen szép darabja a kiállításnak. Meg kell még említeni *Matos* Lajost, aki vendége az Akadémiának és akinek férfitanulmányfeje igen hatásos alkotás, továbbá egy olasz vendégszobrász nőt Amelia *Camboni*-t, aki szoborportréival szerepelt sikeresen.

Külön teremben kerültek elsőízben kiállításra Zichy Mihálynak eddig a nyilvánosság előtt nem szerepelt Faust-illusztrációi, amiket, mint azt nemrég megírtuk, Tamássy Gyula szobrászművész talált és vásárolt meg Rómában. **Fóthy Ernő**

12/P

Matos Lajos

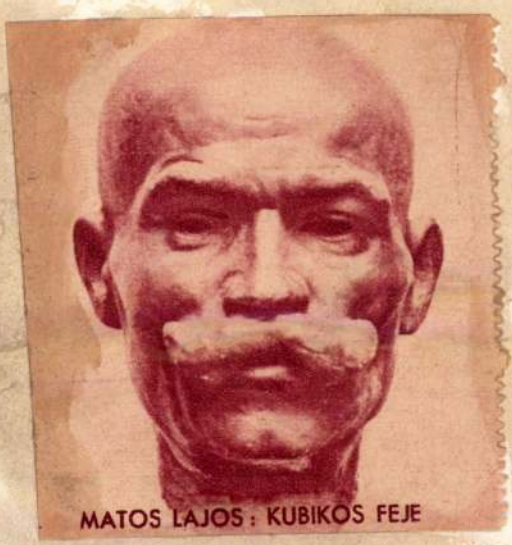

MATOS LAJOS: KUBIKOS FEJE

Pesti Napló képes mell.
1936. ápr. 26.

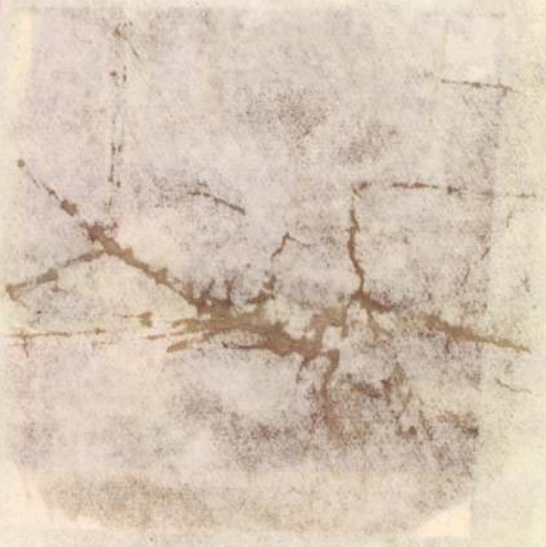

MATOS LAJOS

88 Kubikos feje, szin. gipsz . . . . . 200.—

Matos Lajos
szobrász

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon

1936

MEINL
KÁVÉ

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

1936. ÁPRILIS 25-TŐL MÁJUS 3-IG.

Matos Lajos

A Kelety Gusztáv emlékmű felállítására hirdetett pályázat eredményéről az 1936/37. tanévi Évkönyvben már beszámoltunk, a leleplezési ünnep leírását a jelen évkönyv tartalmazza. E helyütt most még csak arra utalunk, hogy a pályadíjnyertes Matos Lajos IV. é. szobrászhallgató a kivitelezéssel is megbizatott, amelyet kifogástalanul végzett el. Az emlékmű felállításainak összköltségei 900 P-re rugtak, amelyből 245 P munka- és egyéb díj jutott a tervezőnek. M[illegible]

tük fel [illegible]

Ferképzőmfoiskèvk 1937/39
124. l.

SPITZER [illegible]
SIKLÓS

Matos Lajos
szobrász

Hirlap 1947.
márc. 29.

Petőfi szobrot lepleztek le

a Magyar Akadémián, Rómában, bensőséges, rövid, szívhezszóló ünnepség keretében. *Matos Lajos* szobrászművész alkotását.

Dr. *Kárdos Tibor* igazgató mondott ez alkalommal ünnepi beszédet. Hangsulyozta, hogy *Petőfi jelkép lett a jelszó. Elveszni a szabadságért* — mondotta többek között —: *Petőfi. Élni a népért: Petőfi. Gyülölni a zsarnokságot: Petőfi. A költészetet szentnek tartani: Petőfi. Egyszerüen és tisztán beszél: Petőfi. A világ minden népének szivéhez szólni: Petőfi. Egy szegény nép nevét kiemelni öröklött bünök és kaján rágalmak mocskából: Petőfi.* Ez a Petőfi március 15-e Petőfije.

E szoborleleplezéssel ünnepelte meg a római magyar kolónia a magyar szabadság ünnepét. Matos alkotását a Magyar Akadémia udvarán helyezték el.

F. E.

Matos Lajos

Nobrais

a romai Magyar

akadémia tagja

Nesztette azt a Petőfi

nobrot, melyet

az intézet udvarán

1947 márc. 15. lep-

lestek le.

Hirlap

1947. márc. 20

An die Einleitung schliesst sich die urkundliche Wiedergabe der siebenb.-sächs. Schulordnungen, Lehr- und Stundenpläne, zunächst bis zum Jahre 1778 herab, immer in sorgfältiger, wo thunlich auf die Handschriften oder ersten Drucke zurückgekehrten Recensionen. An der Spitze steht der Abschnitt De scholis aus der Honterusschen Reformatio ecclesiae Coronensis von 1543. Es ist bezeichnend, dass derselbe Abschnitt in der von der sächs. Nationsuniversität veranlassten Umarbeitung von 1547 De scholis restituendis überschrieben ward. Die Schule ist hier nicht wie vielfach anderwärts eine Schöpfung der Reformation, schon die Väter hatten, wie ihnen die Kirchenordnung von 1547 dankbar bezeugt, „vberal schulen aus gemeinen kosten auffgericht"; es konnte sich hier nur darum handeln, „das die Schulen der Deutschen in Sybenbürgen, welche in langen vngnedigen zeiten schier gantz gefallen waren, in ein rechte form widerbracht würden", dass neues Leben, ein neuer Geist, der Geist des grossen Wittenbergers und des reinen Evangeliums in sie einziehe. Es sind Luthers Grundgedanken, die in jenen ältesten Schulordnungen Ausdruck finden: die Kinder durch Schulunterricht, zumal in den alten Sprachen zu bilden, durch Gesang und Musik die Gemüter zu veredeln und überall Stadtbibliotheken anzulegen. In der Schule erkannten

ház Milloss Aurél és Kodály Zoltán „Marosszéki táncok" című balettjét. A díszleteken kívül a jelmezeket is ő tervezte. Elkészítette a római kir. Operaház megbízásából egy Liszt zenéből összeállított balett díszleteit és jelmezeit, amely ballett 1941-ben a római Opera berlini vendégjátéka alkalmából színrekerült s Rómában 1942 februárjában került bemutatásra. A Collegium Hungaricum római és padovai kiállításán műveivel szerepelt. Hosszabb tanulmányúton volt a toscanai kisebb városokban és néhány északolaszországi városban.

A Collegiumban nyertek elhelyezést ezenkívül az olasz állam csereösztöndíjasai: *vitéz Doroghy Ferenc, Mihályi József* és *Takács János*, továbbá *Mihály László* és *Tóth Pál* „premio"-ösztöndíjasok is.

Tanulmányi vendégekként dolgoztak a kollégium keretében *Boronkay Aranka* gordonkaművésznő, *Damin Margit* bölcsészdoktor, aki egyetemi művészettörténeti kutatásokat és könyvtárosi szaktanulmányokat végzett, és *Persián Erzsébet* festőművésznő.

VII. EGYÉB OLASZORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Padovai magyar állami ösztöndíjas:

Dr. Kováts Károly (1917, Siklós, ref.) államtudor, rendes hallgatóként beíratkozott a padovai egyetem politikai karára, hol a magyar államtudori oklevelének figyelembevételével az olasz politikai doktorátus megszerzésére szigorlatra bocsátották. Egyidejűleg Enrico Guicciardi közjogi professzor irányítása alatt tanulmányozta az állam és a fasciszta párt közötti közjogi viszonyt, mely doktori értekezésének tárgya. Ösztöndíjas tanulmányaival egyidejűleg a padovai egyetem bölcsészeti karán ellátta a magyar lektori teendőket is. A Collegium Hungaricum vezetőségével egyetértően a padovai prefektus védnöksége alatt nagysikerű magyar kiállítást rendezett a római ösztöndíjasok műveiből, amely kiállításon sok műtárgy el is kelt.

Az olasz állam csereösztöndíjasai:

vitéz Doroghy Ferenc (1912, Igló, róm. kat.) okl. kereskedelmi iskolai tanár (Zambra professzor) látogatta az egyetemi előadásokat, valamint az I. R. C. E. őszi haladó fokú olasz nyelvtanfolyamát. Foglalkozott az olasznyelvű gyarmati szakirodalommal, mellyel kapcsolatban a Palazzo Brancaccio olaszafrikai könyvtárában az olasz gyarmatügyi minisztérium könyvtárában, a Biblioteca Nazionaleban és az Alessandrina-könyvtárban végzett kutatásokat. Feldolgozta az egész olaszafrikai szépirodalom bibliográfiáját. Tanulmányt írt „Olasz gyarmati szépirodalom és kritika" címmel a Corvina című folyóirat számára. Irodalmi arab nyelvi és arab történelmi tanulmányokkal is foglalkozott, különös tekintettel az arab vallási és jogi intézmények

Matos Lajos (1912, Csepel, róm. kat.) szobrászművész, egy nagyobb aktfigurát és két vallásos tárgyú domborművet készített, valamint több kisplasztikát. Tanulmányútja során Velence, Padova, Lucca, Prato, Firenze, Orvieto, Siena, Bologna, Pistoia, Pisa és Arezzo városokat látogatta meg és tanulmányozta nevezetesebb szobrászati emlékeiket. Résztvett a kollégium római és padovai kiállításán.

Olasz csereösztöndíjasok:

Dr. Szabolcs Zoltán (1909, Késmárk, ág. ev.) műtőorvos a II. sz. sebészeti klinikán (Bakay professzor), Rómában Rafaele Paolucci egyetemi tanár klinikáján tanulmányozta a gyomor-, bél- és tüdőműtéteket, azonkívül szorgalmas látogatója volt a világhírű Istituto Forlanini operációs termének. Műtéti módszertant tanult Puccinelli, Chiasserini és Urbani professzoroknál. Hosszabb tanulmányút során a torinói Ospedale Maggioreban Uffreduzzi professzor operációit, Milánóban Fasiano professzor agyműtéteit és Rondoni professzor legújabb rákkutató eljárásait figyelte meg. Padovában Ceccharelli, Bolognában Forni professzorokkal s az utóbbi városban az Istituto Rizzoli-val került közvetlen kapcsolatba. Tanulmányairól a MONE orvostudományi szemle 1941. évfolyamában számolt be „Orvosszemmel Olaszországban" című cikkében.

Ugray György (1908, Dicsőszentmárton, ref.) szobrászművész, a tanulmányi év folyamán 22 szobrot készített, köztük életnagyságnál nagyobb alakos kompozíciót is. E szobrok közül 19-et állított ki a kollegium római és padovai kiállításán, az utóbbin hatot olasz hatóságok és gyüjtők vásároltak meg. Ezenkívül elkészítette Cimorroni venetoi prefektus profildomborművét és több megrendelést szerzett arcképekre és nagyarányú plasztikára. Öt darab kétméteres márványszobrot és négy portrét készített a Ticca-család megrendelésére Rómában. Hosszabb tanulmányutat tett északolaszországi városokban, melynek során Padova, Velence, Prato, Pistoia, Lucca, Pisa, Firenze városok műemlékeit tanulmányozta, hasonlóképen Róma környékét.

Veress Sándor (1907, Kolozsvár, ref.) zeneszerző, 2400 pengős ösztöndíjat kapott e tanévre. Az Accademia di S. Cecilia olasz népzenei tanszéke mellett kezdte meg az olasz népzenei gyüjtések tanulmányozását, ezenkívül tanulmányozta a mai olasz zeneirodalmat. Itt fejezte be a budapesti rádió felkérésére Van den Vondel holland költő „Lucifer" című drámájának megzenésítését is.

Törvényhatósági ösztöndíjas:

Pekáry István (1905, Budapest, róm. kat.) festőművész, Budapest székesfőváros ösztöndíjasa, elsősorban művészeti tanulmányokat folytatott, amennyiben képeket festett, díszlettervezéssel, freskófestéssel és mozaikrakással foglalkozott. 1940 novemberében a római Teatro delle Arti az ő díszleteivel mutatta be Paulini Béla és Veress Sándor „Csodafurulya" című ballettjét, 1941 áprilisában pedig ugyane szín-

A kiállítás alkalmából a rendezőbizottság előadójának, Pilch Dezső r. tanárnak javaslatára **kitüntető emlékérem** alapítására tett előterjesztést a Főiskola Rektori Tanácsa, amelyet felettes hatóságunk el is fogadott. Ezen érem alapításáról a következő szabályzat rendelkezik:

SZABÁLYZAT

az Országos Magyar Királyi Képzőművészeti Főiskola kitüntető érméről.

1. Azon szándéktól vezettetve, hogy a Főiskola mindenkor legtehetségesebb növendékei kiválóságuk elismeréséül évente kitüntetésben részesüljenek és erről maradandó tanúbizonysággal rendelkezhessenek, a Főiskola Rektori Tanácsa „kitüntető érem" alapítását határozta el.

2. E kerek domborművi fémérem, mely Szentgyörgyi István r. tanár tervezése, az első oldalán „Az Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főiskola kitüntető érme 1937" szövegű körirattal van ellátva, hátoldalára pedig a kitüntett neve és az érem elnyerésének évszáma kerül.

3. Az érem az egyes tanévekben legfeljebb három példányban kerül kiadásra s azt a két legjobb festő és a legjobb szobrászi eredményt felmutató hallgató kapja. De elengedhetetlen feltétele a díj elnyerésének az, hogy az illető pályázók művészi eredményei komoly művészi színvonalat mutassanak.

4. A Főiskola nyilvános kiállításai alkalmával az illető tanévre esedékes három érmen felül még további öt érem adható ki, és ezt az öt érmet a kiállításon iskolai műveikkel szereplő volt hallgatók is elnyerhetik.

5. Az érmet az illetékes festő-, illetve szobrászművész tanárokból alakított két külön biráló bizottság titkos szavazással hozott javaslata alapján a Főiskola Tanári Kara ítéli oda.

6. Az érmeket a tanév befejezte előtt a Főiskola vezetősége a Kar által előírt ünnepélyes formák közt adja ki. Kivétel a 4. pont utolsó mondatában jelzett eset, amikor is a díj kiadása a kiállításon történik.

7. A kitüntető érmet ugyanaz a személy csak egyszer nyerheti el.

8. A pályamunkáknak egybegyüjtése és a birálat előkészítése a rektori hivatal útján történik.

9. Jelen szabályzatot a Vall. és Közoktatásügyi M. Kir. Miniszter Ur 1937. évi 9754. szám alatt kelt rendeletével hagyta jóvá.

*

* *

A Főiskola felejthetetlen emlékű alapító igazgatójának, *Komjátszegi Kelety Gusztávnak* születési centenáriuma kapcsán még az elmult tanévben felmerült a terv a Rektori Tanácsban, hogy a rávaló visszaemlékezés kapcsán emlékműve, amelyet a néhai nagy mester, *Liptóújvári Strobl Alajos* az Epreskertben állított fel, restauráltassék. E tervhez a miniszter úr is hozzájárult s 9239/1937. sz. alatt kelt leiratával 1000 P-s fedezetet engedé-

Képzm. Főisk. Evk. 1936/37

lyezett arra. Az előkészítés után azonban az a meggondolás jutott előtérbe, hogy Kelety Gusztáv emléke inkább a főépületben örökíttessék meg, amely az ő első igazgatásával létesült intézet anyaépülete.

Ez utóbbi terv mellett szólt még az is, hogy az új emlékműnek pályázati úton való megtervezése a hallgatóságnak értékes és tanulságos feladatot adna. Ilykép a Főiskola rektora személyesen tett felettes hatóságánál módosító előterjesztést, amely el is fogadtatott. A nyert felhatalmazás alapján azután a Kar kiírta a pályázatot a főépület főlépcsőháza első pihenője falára vörös márványból relief megoldásban tervezendő **Kelety Gusztáv emlékmű**-re, amelyet megismétlés után, a Kar bíráló juryjének döntése alapján Matos Lajos III. éves szobrásznövendék nyert meg, 100 P-s díjat kapván. Egyben a II. szűkebb pályázaton résztvett Ivánovics János és Kovács Imre IV. éves hallgatók egyenkint 65 P-s díjat, Kerényi Jenő V. éves hallgató pedig dícsérő elismerést kapott.

Kegyeleti és hazafias szempontok, valamint tanulmányi érdekek indították a Főiskola vezetőségét arra, hogy intézetünknek **a világháborúban hősi halált halt volt növendékei emlékművét,** amelynek felállítását eddig főként anyagi okok gátolták, szorgalmazza. Felettes hatóságának segítségét kérte tehát s a kapott szóbeli felhatalmazás alapján az emlékmű megtervezésére pályázatot írt ki. A terv szerint az emlékmű a főépület téres kapubejárójának falára kerül, szobrászi megoldással, nemes anyagban kivitelezve.

A június hóban elbirált első pályázat tanulságai újabb kiírást tettek szükségessé, amelyre a pályázók közül a hat legjobbat hívta fel a jury a folyó évi október végére kitűzött II-ik pályázaton való részvételre.

V. DIÁKJÓLÉTI ÜGYEK.

A szegénysorsú hallgatóság megsegítésére a Főiskola vezetősége ez évben is nagy gondot fordított. Tandíjmentességek, ösztöndíjak, jutalmak, pénz- és természetbeni segélyek adásával, magánmunkák közvetítésével s pályázati alkalmak kieszközlésével igyekezett rajtuk segíteni.

Tandíjmentességben a tanév I. felében 330 beiratkozott hallgató közül 126-an, a tanév II-ik felében beiratkozott 311 hallgató közül 118-an részesültek. Az ilykép elengedett tandíjak pénzértéke az egész évre számítottan 10.370 P-t tett ki.

A jelen tanévben 22 újabb tandíjmentességet engedélyezett a Tanári kar a 14714/936. III. vkm. sz. alatt kelt leirattal tudomásul vett határozatával.

A Főiskolán 28 év óta fennálló Diákasztal ez évben 45 érdemes szegény hallgatónk élvezett ingyenes ebédkedvezményt. A Diákasztal — kivéve a karácsonyi és husvéti szünetben 3 hetet — az egész tanévben üzemben volt, amelynek folyamán összesen 10.568 adag ebéd adatott ki.

113. HIESZ GÉZA: Angyal II. Működ. Hanauer István püspök tul.
114. KRUSNYÁK KÁROLY: Szent Margit.
115. NAGY SÁNDOR: Boldog Margit.
116. RAKSSÁNYI DEZSŐ: Árpádházi Boldog Margit.
117. SZABÓ IVÁN: Mária gyermekével.
118. Z. HADZSY OLGA: A veszprémi templom oltárképterve.
119. Z. HADZSY OLGA: Szent Erzsébet. Tempera.
120. Z. HADZSY OLGA: A veszprémi templom oltárképterve. II.

VIII. TEREM

121. BOLDIZSÁR ISTVÁN: Korom P. Antal. Mgt.
122. KÁSSA GÁBOR: Hegyi beszéd. Pasztel.
123. ARADI EDVI ILLÉS: Pécsvárad.
124. CSORBA GÉZA: Turáni harcos. Gipsz.
125. DOLÁNYI BENCZUR IDA: „Mária-üdvözlet."
126. KNOPP IMRE: Mária a gyermek Jézussal.
127. DOLÁNYI BENCZUR IDA: Oltár.
128. GAAL FERENC: Városligeti részlet.
129. MIKUS GYULA: Kapások. Terrakotta.
130. KÁSSA GABOR: Templom belseje. Vízf.
131. HORVÁTH BÉLA: Balatoni hangulat.
132. CSERHALMI JENŐ: Rimóci menyecske. Bronz.
133. MENDLIK OSZKÁR: Tavaszi hangulat a biscayai öbölben.
134. KNOPP IMRE: Püspöki palota udvara Bressanonéban.
135. MENDLIK OSZKÁR: Északi tenger.

VI. TEREM

88. KÖVÉR GYULA: Jézus.
89. KÖVÉR GYULA: Gróf Keglevich Gyula. Mgt.
90. KÖVÉR GYULA: Mária.
91. MATOS LAJOS: Madonna. Gipsz.
92. NÁDLER RÓBERT: Nagy fűzfák.
93. SZABÓ DEZSŐ: Gyümölcsös asztal.
94. NÁDLER RÓBERT: Csendes tó.
95. HORI HORVÁTH ADORJÁN: Szent Margit. Gipsz.
96. NÁDLER RÓBERT: Olasz sikátor.
97. HORVÁTH JÓZSEF: Templomban.
98. NÁDLER RÓBERT: Várakozás.
99. BODA GÁBOR: Tanulmány.
100. SZABÓ DEZSŐ: Facsoport.
101. PROHÁSZKA JÓZSEF: A Szent Korona felajánlása.
102. SZABÓ DEZSŐ: Erdei patak.

VII. TEREM

103. ANTAL KAROLY: Oltárkereszt. Bronz.
104. MIHALOVITS MIKLÓS: Krisztus levétele a keresztről.
105. SPÁNYIK CORNÉL: Oltár.
106. KÖLBER DEZSŐ: Boldog Margit kolostorba vonulása. Vízf. Mgt.
107. IZBÉGI VILLÁM RÓZSA: Anyai csók. Gipsz.
108. KÖLBER DEZSŐ: Boldog Margit kolostorba vonulása. Mgt.
109. SPÁNYIK CORNÉL: „Ora pro nobis!"
110. MERÉSZ GYULA: Árpádházi Boldog Margit. Mgt.
111. HIESZ GÉZA: Angyal I. Működ. Hanauer István püspök tul.
112. HOMOKAY JÓZSEF: Eucharisztia. Gipsz.

KM Tan. Szt István kiáll. 1938.

Matos Lajos

~~Mües. Háll, tól~~

Pipics 60 l.

rából

kötés	jegy

a M. Nemz. Múzeum

Könyvtárából 1

1 -ig tartó használatra

kivette az alább leirt munkát.

Szerző, vagy rendszó

Czím, rész

Darabsz. alak jegy

7072. — Budapest, Athenaeum.

Matos Lajos

Képröm. försk. kiáll.
1937

3 alakrajz.

Tanár: Varga N. Lajos

Matos Lajos

Képzőm. főisk. kiáll. 1937

Női art

Tanár: Sidló F.

Budapest, V., Rothermere-u. 12. III. 2.
Telefon: 127-837.

Nem fogadta el.
Refusé.

P.

Hesz Antal urnak

hirlapbizományos

Visza

visszu Budapest

Dunaszekcső

BUDAPEST 1942 MÁR 5 HÉ 62 HÁ

MAGYA

Matos Lajos

Mobrán

Műcs. kiáll, 1938 tól
Pipics 117. l.

+ Wienben 1807-ben.

Át. Képt. 177.

Át Képt 177

je elől kopaszodik, haja őszbevegyült,
cza és bajusza leberetvált. Nyakravaló-
sötétzöld kabátján nagy gombok van-
ph Hickel pinx. Wien 1798. 4

m. — Át. Képt. 177. —
~~798.~~ Jamar
déka 1859. ~~I.~~ 4-én.

adatok.
3: I. 16. - 1870: VII. 4. - 1871: VII. 4. - 1873:

384: V. 87. - 1894: VIII. 373.

Schwoertz Ferd. aj 1859 jan 4.

Matos Lajos

szobrász

a Szinyei Merse Pál tár-
saság tavaszi szalonjá-
ban kitüntető elis-
merésben részesült.

Nemzeti Ujság

1939. ápr. 2.

Matos Lajós

nobrán

l.

Szépmüvèszet

1943.134.l

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Matos Lajós

szobrászművész-
növendék

1942. 600 pengős fő-
városi ösztöndíj

Városgard
89. l.

Vegyes

Szilágyi

Sándor

I. Rákóczy György

l. „Magyar történeti életrajzok" alatt

Matos Lajos

részt vett a Rómában
élő magyar képrönni-
veszek kiállításán

Magyar Nemzet

1946. jun. 22.

(Római magyar hírek.)

Matos Lajos

1937/38. IV. éves

nobrászati nak,

rendes hallg.

I - II. félév

Ferkelpzomfoiskèvk

1937/39. 151 l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Matos Lajós

1938/39. V. éves

szobrászati szak

rendes hallg.

I-II. félév

Ferkèpzomfoiskèvk

1937/39.

158. l.

Matos Lajos

szobrászhallgató V. éves

a Nemzeti Szalon

főiskolai akt-pályázatán

jutalomdíjban részesült.

Ferkèpzőmfoiskévk 121.l.

1937/39

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Matos Lajós

szobrász

Kelety Gusztáv

szobra

VI. Andrássy út 71.

lépcsőház –

Medvey 125. l.

Szekszárd V. 188.

Matos Lajos

nobrász

l.

Medvey

62. l.

Matos Lajos

nobrain

állami ösztöndíj a
római Collegium
Hungaricumba az
1943/44. tanévre -

Nemzeti Újság

1943. júl. 4.

(Tanulmányi ösztöndíjak.)

Pesti Hírlap

1943. júl. 4.

(Kik kapták a tanulmányi ösztöndíjakat?)

28/1941.

Rövid uton történt fels
Országos Bizottságának az erdél
vi költségvetési javaslatát az
I. Beszerzési költségek
Elhelyezési költsége
E két tétel beállitását
kapcsolatosan megnövekedett köl
II. Kiküldetésekre ....
A Műemlékek Országos Bi
jékoztatva arról, hogy az erdél
lenleg milyen karban vannak s h
milyen károk érték azokat. Erről
szemlék alapján lehet biztos tu

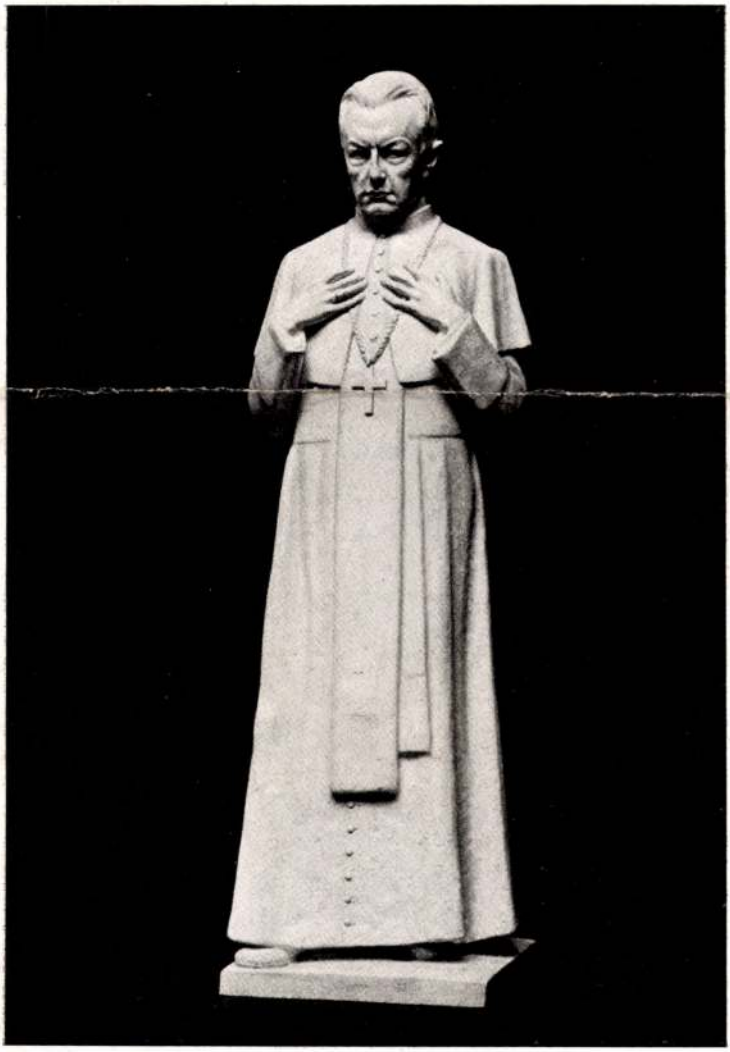

Damkó József: Prohászka püspök.

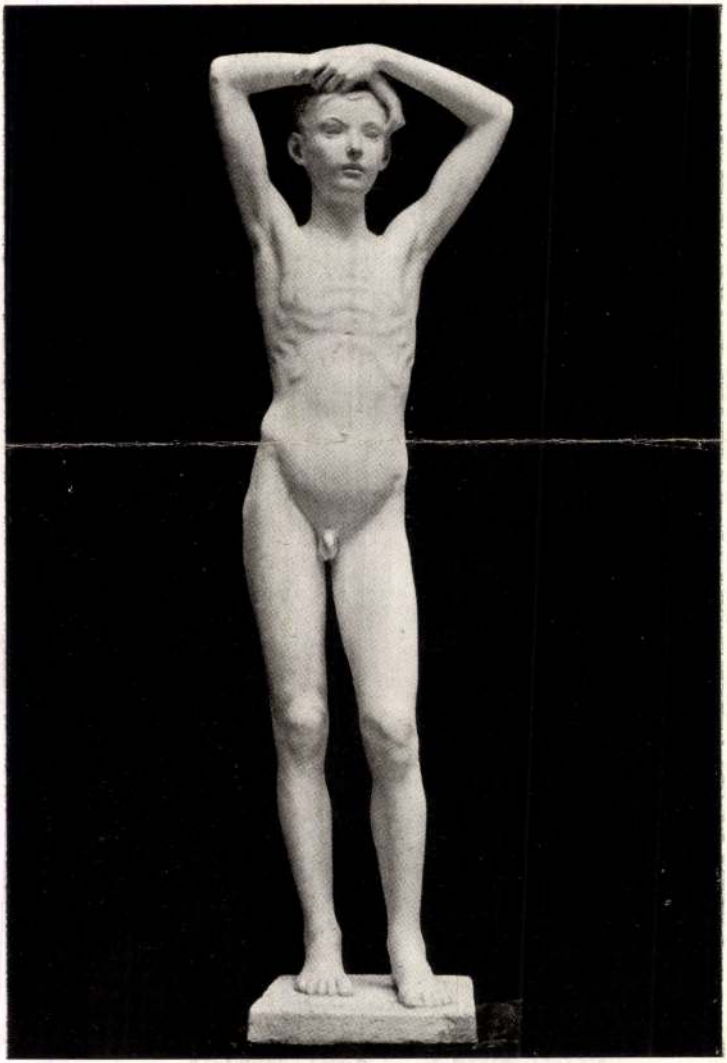

Matos Lajos: Tanulmány.

KMTárs 1943, tav. kiáll.
Eat.

MDK

MATOS LAJOS

kitüntető elism.

17. Tav.Szal. dijnyerteseinek névsora
N.Szal. 1942. jun.

MDK

Matos Lajos

Művével résztvett a kiallitason.

KmTars. 1943.marc. - apr. tav. kiall.
Kiallitó művészek névsora. 27.lap

MDK

Matos Lajos, szobrász.

Mária. Hársfa.

Műcsarnok. IV. Képzőmüv.kiáll."A Magyar Művészetért"
1943. máj. 16-30. Kat. 6.l.

MDK

Matos Lajos diszitő szobrász

Iparmüvészeti Isk. Évk. 1934-36. Bp. 1936. 2 S l, Kép

MDK

Matos Lajos

Szent Antal, fa

Horthy jub. kiáll. 1939. dec. Műcs.

15. l.

MDK

Matos Lajos

Tanulmányfej, gipsz

Magy.Művészetért kiáll. r.Műcs. 194o.febr.

22 l.

MOK

Matos Lajos, szobrász

Leányfej, szmer. gipsz.

Nemz. Szab. Múz. E. – Szinyei Társ. X. tav. kiáll. – 1935 V. 8-19.

Kat.

Matos Lajos MDK

600 pengős ösztöndij

Szendy Károly: Bpest székes f. közig. évk.1942.
Bp. 1943.89.o.

Matos Lajos

Nobrák

l. Ferkèpzomfoisk`vk

1939-41. 105. l.

l nem [illegible] [illegible]

6 f., összesen 32549 P. 36 f.

ó elszámolásomat 13. [illegible]

felterjesztem s kérem, [illegible]

ta losan felülvizsgáltatni

[illegible]vényt megadni méltózta

. 10.

[illegible]

Matos Lajos II. e.

Nobrányai nak

Ferk'pzomfoisk'vk

1935-36. 70. l.

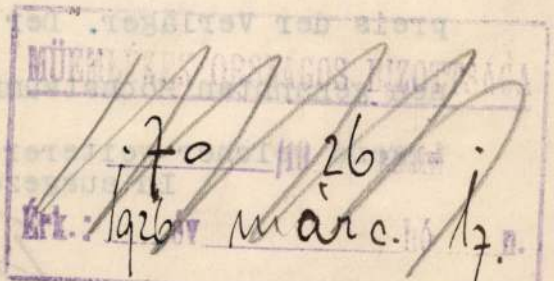

MÜEGYETEM
70 / 26
Érk.: 1926 év márc. 17. n.

ortes zu machen, sollen zur stä
richt über die Freiburger Tagu
über die so gewonnenen Eindrüc
Dieser neue Bericht, der in al
sen die typische Form für die

Was nun Ihren Wunsch betri
so werden wir Ihnen dieser Tag
zusammenstellen und dann noch
früherer Tagungsberichte von G
alle diese Sachen selbst erwer
preis der Verläger. Der Betrag
nen genannten Höchstsumme halt
irgend welcher weiterer Fragen

In ausgezeichnet

~~Ozirakt Lajos~~

~~Gyaés György~~

tovább

Matos Lajos

Moldován István

l. Szendy K. Bpest
mélesf. közig. évk.
1942. Bp. 1943.
89. l.

(a képzőművészet)

600 p-ös intőndíj

E kimutatásban pont
mily minőségben, mely katonai
hivatalhoz, intézethez:/ vonul

A kimutatásnak a köv

1. Sorszám:

2. Név:

3. Katonai ran , mely

4. Parancsnokság /: cs
az illető bevonult:

5. Megjegyzés.

E kimutatásba beleío
álló helyettes /:megbizott:/ ta
gyakornokok is. Ellenben nem mu

A Műemlékek Országos Bizottsá

Matos Lajos

Nobrain

1930-34

Iparm. Isk. Évk.

1930-34. 46. l.

TRIGON : Mellkép balra áldást osztva, kapuciummal, csuklyás gallérral, érdemrenddel és láncon függő mellkereszttel. Lent C · R ·

H) SEMISÆCULO · SACERDOS — VI · NOVEMBRIS · MDCCCLIX Kehely misekönyön, mögötte kalász és szőlőág szalaggal összekötve, ent sugaras ostya.

Ezüst, 45 mm. *Num. Közl.*, X. 1911. 99. l., 6. sz. — Lepold Katalógus III. sz. — Carl Radnitzky (1818—1901) bécsi éremművész műve 859-ből.

*

10. SIMOR JÁNOS 1873—1891.

E) JOANNIS · B · CARD · SIMOR · P · PRIMAT · R · A = EPPI · STRIGONIENSIS Mellkép, szemben kapuciummal, Szent István enddel és láncon függő mellkereszttel. Lent AUNER.

H) EPISCOPATUS . A . XXV . 1882 . DIE . 9 · JUN · CUM · JUBILO · RECOLIT. Esztergomi káptalan tagjainak jelvénye. Ettől jobbra és balra * CAPITULUM * — METROPOLITANUM.

Arany, 44·5 mm. *Num. Közl.* X. 1911. 100. l., 11. sz. — *Gohl Ő.*, Budapest Újabb Emlékérmei 114. sz. — Lepold Katalógus 122. sz. — Heinrich Launer bécsi éremművész műve 1882-ből.

*

11. CSERNOCH JÁNOS 1912—1927.

E) JOANNES · CARD · CSERNOCH · SEMISAECULO · SACERDOS · MCMXXIV. Mellkép balra. Jobbról REMÉNYI.

H) Címer.

Öntött bronzérem 72 mm. Huszár—Procopius: Die Medaillen- und Plakettenkunst in Ungarn, 1933. 4312. sz. — Lepold Katalógus 132. sz. — Reményi József műve 1924-ből.

Matos Lajos MDK

Mária, hársfa

Műcsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

Matos Lajos MDK

Tanulmányf, repr.

Mücsarnok 1943 tavaszi kiállitás

Matos Lajos

MDK

Lénau Miklós, gipsz

Mücsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Matos Lajos

Tanulmány, gipsz

Gerelyvető, gipsz

Műcsarnok 1943 tavaszi kiállítás

MDK

Matos Lajos

Lénau Miklós, gipsz

7. nemzeti képzőm. kiáll. 1944. jun. Műcs.

Matos Lajos MDK

Mária, hársfa

Mücsarnok 1940/41 A magyar müvészetért c.kiáll

Mátyás Lajos

szerepelt a Szinyei Társaság Tavaszi

tárlatán.

Est 1939 IV. 2.

Matos Lajos

Kitüntető elismerésben részesült a fiatalok tavasi szalonjának kiállításán.

N U 1939. IV. 2.

Matos Lajós

művészeti hat

l Ferkèpzomfoiskòvk

1939-41. 146. l.

[illegible] olaszul
Németül és franciául
németül és olaszul

MAGYAR TANÁCSOK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

elnök

Matos Lajos

l.

Rajzoktatás

1942. III. cit.

7. 4. 64. l.

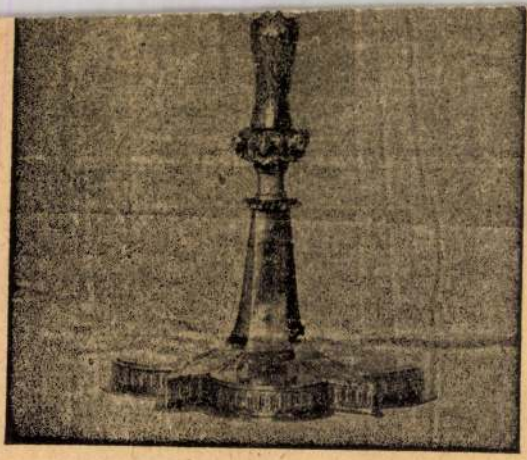

255. kép. *Garamszentbenedeki úrmutató, 1500 körül.*

kincsek. Vasárnapi Újság, 1917. 28. és 29. l. (Képe 30. l.) — D. K.: A koronázás egyházi műtárgyai. MIP, XX., 1917., 24. l. (Képe 36. l.) — Lepold: Esztergom egyházművészeti jelentősége. MIP, XXIII., 1920., 58. l. — Gerevich: Ippolito d'Este. Corvina, I., 1921., 49. és 52. l. — Dr. Gerevich Tibor ... Akadémiai Értesítő, XXXIII., 1922., tagajánlások, 21. l. — Lepold—Homor 70. l. — Gerevich: A régi magyar művészet európai

MDK

Matos Lajos szobrászmüvész

1943-44 ösztöndij. Coll.Hung. Roma

Tanulmányi ösztöndijak. Nemz.Ujs. 1943.jul.4. 5.l.

Mátis Lajos, szobrász

M.D.K.

A római Magy. Akadémia 1947-es
római kiállításán szereplő művei:

A munka (basrelief)
Férfifej
Nőifej
Kisfigura
Rajzok (5 db.)

Catalogo della Mostra artistica dell'Accademia
d'Ungheria in Roma, Roma, 1947. 17.old.

17.

M.D.K.

Matos Lajos (szobrász)

sz. 1912-ben Csepelen. Tanulmányait Lux Elemérnél kezdte és a Képzőmüv. Főiskolán Sidló Ferencnél fejezte be. 1934-44 között minden budapesti kiállításon részt vett. 1940-41-ben ösztöndíjas a római Magy. Akadémián és kiállít annak kiállításain, valamint Padovában. 1941-ben asszisztens a budapesti Képz. müv. Főiskolán. 1942-ben ~~a Tavaszi Szalon kiállításán~~ megnyeri a Főváros szobrászati díját. ./.

Catalogo della Mostra artistica dell'Accademia d'Ungheria in Roma. Roma, 1947. 17.old.

17.

Mahos Lajos, szobrász M.D.K.

(folyt.): 1943-ban megnyeri a Tavaszi Szalon szobrászati díját és egy ismételt ösztöndíjat Rómába, melyet azonban a háború miatt nem tud igénybevenni. Megnyeri a Kelety Gusztáv Vörösmarty emlékérmüvére kiírt díjat. Vendége a római Magyar Akadémiának

Catalogo della Mostra artistica dell'Accademia d'Ungheria in Roma. Roma, 1947. 17.old.

Matos Lajos

festő

l. Tavaszi Salon

XV. 197. sz.

202,

203. sz.

205. sz.

MDK

Matos Lajos, szobrászmüv.
1943-44 ösztöndij, Coll. Hung. Roma

Kik kapták a tanulmányi ösztöndijakat? Pesti Hirlap 1943. jul. 4. 8.1.

Matos Lajos
festő
1. Tavaszi Szalon
XIV.

6. ~~CSÍKSZEREDAI~~ VÁSÁR

Igen sok érdekes dolgot mondott Aba-Novák a maga művészi elveiről, amikre tér hiányában, sajnos, nem lehet itt rátérnünk. Végül a siker és a népszerűség kérdésére fordult a beszéd. Ezzel kapcsolatban mondotta el Aba-Novák, hogy milyen meglepő jelét tapasztalta egyízben Budapest művészi légkörének :

„Hogy a város tele van festői ösztönzéssel, azt mindenki láthatja, akinek csak némileg színérzékeny a szeme. Azt is tudjuk, hogy csakúgy hemzsegnek benne a művészi tehetségek. De azt talán nem igen sejtjük, hogy az új magyar piktúrának a közönség milyen széles rétegében is akadnak kedvelői. Velem mindenesetre a következő kedves kis história történt :

Egy budai kocsmában néhány liter bort rendeltem azzal, hogy demizsonban házhoz szállítsák. A kocsma, megjegyzem, egyáltalán nincs a lakásom közelében. Ellenkezőn, nagyon is messzire van tőle.

Bemondom a csaposnak a nevemet. Alighogy a vezetéknevemet kiejtem, a csapos maga teszi hozzá : Vilmos.

HÍREK

Az Est legközelebbi száma a március 15-iki nemzeti ünnep után szerdán a rendes időben jelenik meg

— **Hegedüs Loránt beszéde az ujságkiadó tisztviselők Rákosi-ünnepen.** Az Ujságkiadó Tisztviselők Nyugdíjegyesülete tegnap este *Rákosi Jenő-emlékünnepet* rendezett, amelyen Rákosi Jenő nővére és fia: *Rákosi* Gyula is megjelent. *Sümegi* Vilmos elnöki megnyitójában arról emlékezett meg, hogy *Rákosi Jenő 50 esztendővel ezelőtt alapította az egyesületet.*

Hegedüs Loránt volt pénzügyminiszter, a *TÉBE* elnöke mondotta az ünnepi beszédet. *Kemény* Zsigmonddal hasonlította össze *Rákosi* Jenőt. Mindkettőjüknek hervadhatatlan érdemeik vannak a magyar ujságírásban. A magyar ujságírás most, amikor a falu népe először fog titkosan szavazni, *fordulóhoz* jutott. *Olyan felelősség hárul most a magyar ujságírásra, mint talán még soha.* Az ujságírónak most kell igazán hűnek maradnia a tollhoz. A lelkeket kell átalakítani a magyar ujságírásnak, hogy méltó szavazók járuljanak az urnák elé. Újabban sokszor hallani azt a jelszót, hogy Magyarországnak nemzeti és keresztény alapon kell állnia. Ez igaz, de már ezer év óta azon áll, különben már régen németek vagy szlávok lennénk. Ez a jelszó mindig az építő erőt képviselte a nemzet életében. *Rákosi* Jenő is ennek a jelszónak a jegyében végezte publicisztikai munkásságát.

— **Szent István szobrot emelnek Győrött.** *Győri* tudósítónk jelenti: A győri jótékonysági nőegyesületek legutóbb tartott ülésükön tárgyalták a győri Szent István szobor ügyét. *Pokorny* Miklós kanonok, a vármegyei Szent István-évi bizottság előadója ismertette a vármegye és a város által rendezendő ünnepségek eddigi előkészítését, a Győrött felállítandó Szent István szobor ügyét. Bejelentette, hogy *a szoborra Győr vármegye és a város közönsége 15.000, Breyer István megyéspüspök 5000, Kelemen Krizosztom pannonhalmi főapát 5000, a győri székeskáptalan szintén 5000 pengőt ajánlott fel.*

— **Adomány.** *Nagy* Ilona Budapest 10 pengőt küldött Weisz Sándorné részére.

— **Kapi püspök a bécsi belvárosi református templomban és a Collegium Hungricum márciusi szeretetvendégségén.** *Bécsből* jelentik: A sorsdöntő ausztriai események ellenére nagy tömeg gyült össze tegnap *a bécsi belvárosi református templomban*, ahol *Kapi* Béla magyar evangélikus püspök, titkos tanácsos *az osztrák főváros magyarjainak kérésére prédikációt tartott.*

Azután a *Collegium Hungaricumban* rendezett *márciusi szeretetvendégségen* beszélt a püspök. Ezen az ünnepségen *Incze* Gábor budapesti református vallásoktatási igazgató mondott megnyitót, *Entz* Gusztáv bécsi egyetemi tanár arról tartott előadást, hogy *hogyan látja Magyarországot a külföld. Kapi* Béla ünnepi beszédében hangoztatta, hogy minden külföldi magyar is tudja, *mit jelent számára március idusa.* Azt, hogy idegen földön is meg kell őrizni *a magyar szív hűségét!*

KELETY GUSZTÁV,
a Képzőművészeti Főiskola megszervezője és első igazgatója emlékművet kapott a Képzőművészeti Főiskolán. Az emléktáblát — amely Matos Lajos szobrászművész műve — holnap délelőtt leplezik le

— **Gyászrovat.** Özv. *Moskovitz* Adolfné szül. Spiegel Zseni szombaton elhúnyt. **Ma, hétfőn temetik délután ¼4 órakor a** rákoskeresztúri izr. temetőben.

Kohn Miksa Mihály, a Kohn Mór Fiai cég szenior főnöke, Veszprém vármegye törvényhatósági bizottsági tagja, a Győri Kereskedelmi és Iparkamara tagja, az OMKE pápai kerületének elnöke, munkás életének 78-ik évében rövid szenvedés után elhúnyt. Utolsó útjára e hó 13-án kísérték Pápán.

— **Mit tanulhatunk ezen a héten a Népmű**velési Bizottság háztartási telepén a Gázművek VI., Vilmos császár út 3. sz. alatti bemutató helyiségében: *március 14-én, hétfőn délután 5—6-ig* Szili Leontin: Az ötletes és szép maradékkonyha. Főzőbemutató: tojás-, tészta- és zöldségmaradékok felhasználása. *Március 16-án, szerdán délután 5—6-ig* Anghi Hajnalka: A dán háziasszony háztartása. Főzőbemutató: hústekercs szilvávaal töltve, tojásos galuska édes öntettel, kocsonyázott gyümölcsleves. *Március 17-én, csütörtök délután 5—6-ig* dr. Göczyné Haviár Margit dr.: A háziasszony egészségéről életszakaszok szerint. Főzőbemutató: tojásos ételek készítése. Az egyes előadások belépődíja 60 fillér. *Március 18-án, pénteken délután 5 órakor* főzőbemutató a takarékos gázhasználatról. Belépődíj nincs.

x **Kékes Szálló, 1000 m. Panzió 10 P-től.**

x **Idegesség, fejfájás, szédülés, álmatlanság, reggeli rosszullét, levertség, bágyadtság** sok esetben hamarosan megszünnek, ha bélműködésünket reggelenként éhgyomorra egy-egy pohár természetes »*Ferenc József*« keserűvízzel elrendezzük. Kérdezze meg orvosát.

Penziós ellátás
Svábhegyi Szanatóriumban
P 16.—

— **A vadorzók kelepcéjéből a szőlőkarókba zuhant.** *Szekszárdról* jelenti tudósítónk: Nagy Ferenc ny. postai távirdavonal felvigyázó szekszárdi szőlejéből gyalogosan haladt a város felé. A 65 éves rövidlátó ember nem vette észre, hogy előtte vadorzók által felállított nyúlhurok van és abba lépett és keresztül botlott. Oly szerencsétlenül zuhant, hogy *egy szőlőkarócsomóba esett. Több hegyes karó a hasába fúródott. Nagy* Ferenc véresen elvánszorgott a legközelebbi házig és ott egy asszonyt kért, hogy telefonáljon a szekszárdi mentőkért. Az asszony azonban nem volt hajlandó erre. *Órákig vérzett Nagy Ferenc segítség nélkül s mikor rátaláltak, kórházba vitték, már alig volt benne élet.* Állapota reménytelen. A lelketlen asszony ellen megindult az eljárás.

— **Világrekordra készül az angol légiflotta.** *Londonból* jelentik: Az angol légiflotta legújabb gépeinek csodálatos teljesítményei világszerte óriási feltűnést keltettek aviatikai körökben. Különösen annak a teljesen szabványos katonai gépnek a nem hivatalos rekordja keltett bámulatot, amely *az Edinburgh—London közötti utat óránként 658 kilométeres gyorsasággal tette meg.* Ez a gép megdöntötte a szárazföldi gyorsasági rekordot, amelyet legutóbb egy német *Messerschmidt*-tipusu gép állított fel. Miután azonban hivatalos időmérők nem konstatálták a sebességet, a rekordot nem lehet hitelesíteni. Erre azonban nincs is szükség, mert már a legközelebbi jövőben az angol légiflotta egy másik repülőgépe a *Supermarine Spitfire*-modellű harcigép hivatalosan is kísérletet tesz nemcsak a szárazföld fölötti, hanem az abszolut gyorsasági világrekord megdöntésére is, amelyet most *Aiyello* olasz pilóta tart óránként 729 kilométeres sebességgel.

Hír szerint ez a gép gyakorlatozás közben is már óránkint 800 kilométeres sebességet ért el. Ennél a hihetetlen gyorsaságnál kétszázkivül hátszél is segítette a gépet, azonban aviatikai körökben azt mondják, hogy ha ugyanez a gép fegyverzet és egyéb hadifelszerelése nélkül szállna fel — már pedig világrekordkísérletnél semmi szükség sincs a gépfegyverekre — a fölösleges tehertől való megkönnyebbülés bőségesen felérne azzal az előnnyel, amit a hátszél jelentett legutóbb. Az angol légiflotta egyébként már a közeljövőben kísérletet tesz *a távolsági világrekord megdöntésére is.* Egy tömegesen gyártott bombavetőgépet szemeltek ki ennek elérésére, amely Angliából Ausztráliába akar repülni közbenső leszállás nélkül. A számítások szerint ez a gép *legalább 12.000 kilométeres utat tud megtenni üzemanyag felvétele nélkül*, tehát könnyüszerrel megdöbbenthetné az Északi Sark fölött Amerikába szállt orosz gépek mostani rekordját.

— **Kérem önt, tisztíttassa köpenyét idejében Kulcsár és Huppertnél!**

— **Szeplők ellen kitünően védhető a bőr** az orvosi utasítással ellátott dr. med. László-féle Fényvédő-kenőcs és Fényvédő-púder használata által. Egyedárusítás: Múzeum-patika, IV., Kossuth Lajos u. 22.

— **Hogyan lehet nyerni az osztálysorsjátékon?** Ezen sokan törték már a fejüket és töprengenek állandóan. Feltétlen bizonyosság nincs, kiszámítás nem lehet, de van esély, szerencse, valószínűség és jóleső remény. Tanácsos az első osztálynál megszerezni a sorsjegyeket, mert a hivatalos terv szerint egy későbbi osztályhoz való vásárlásnál az előző lejátszott osztályok árait amúgy is meg kell fizetni.

Keller Elekné sz. **Neubauer Irma** és leánya **Magda** fájdalomtól megtört szívvel tudatják, hogy szeretett férje, illetve édesapja

Keller Elek

életének 52-ik évében hirtelen elhúnyt.
Temetése 14-én, hétfőn délután 3 órakor lesz a rákoskeresztúri izr. temetőben.
Gyászolják: **Klein Ferencné** szül. **Keller Roza, Blau Miksáné** szül. **Keller Paula,** testvérei: **Klein Ferenc, Blau Miksa, Acél Béla** és neje, **dr. Acél Dezső** és neje, sógorai, sógornői és az egész rokonság.

— **Lefejeztette magát a mozdonnyal az ácsi pályaudvaron egy fiatal győri villanyszerelő.** *Győrből* jelenti tudósítónk: Az ácsi vasútállomáson egy munkáskülsejű fiatalember az induló teherovonat elé ugrott és mielőtt bárki is megakadályozhatta volna, a sínre hajtotta fejét. A következő pillanatban *a mozdony kerekei valósággal leszelték a fejét, amely messze elgurult a vágányoktól.* A vizsgálat megállapította, hogy a fiatalember a húszéves *Móricz* Sándor győri villanyszerelő, aki öngyilkossági szándékból ugrott a vonat elé. *Móricz*, mielőtt a vonat elé vetette volna magát, egyszer már megkísérelte az öngyilkosságot. Föllment az egyik vagón tetejére azzal a szándékkal, hogy *a felsővezetéket megfogja*, ez a kísérlete azonban nem sikerült.

— **Házasság.** *Feldmann* S. József bontási vállalkozó és neje e hó 13-án a legszükebb családi körben ünnepelték házasságuk 50 éves fordulóját.

— **Érdekességek és újitások az idei mezőgazdasági kiállitason.** A mezőgazdasági kiállítás gerincét alkotó tenyészállatkiállítás idén minden előző kiállítást meghaladó létszámú és kiváló minőségű anyagú lesz. A sertések és juhok elhelyezésének biztosítása érdekében új ideiglenes *sertésbarakok épültek*, a tenyészmarhák számának növelése miatt pedig *idén elmaradt a hizott marhák kiállítása.* Nagy érdeklődésre tarthatnak számot a debreceni gazdák által bemutatandó hortobágyi pödröttszarvú magyar birkák, amelyeket még *ősi igénytelenségükben tenyésztenek ma is.* A *baromfikiállítás* is új csarnokban lesz. A kiállítás kisgazdaudvarában a kistenyésztők okszerű tehéntartása lesz látható.

— **A Tenyészállatvásáron** jégbiztosítási tanácsadókötvényt kap, őrizze meg, mert hasznát fogja látni.

— **A Belvárosi Takarékpénztár Rt.** megtartotta dr. *Héder* Lajos kormányfőtanácsos elnöklete alatt 45. évi rendes közgyülését. Az elnök megnyugvással mutatott rá arra, hogy a Belvárosi Takarékpénztárnak az elmult években folytatott óvatos üzleti politika eredményeképpen, sikerült az intézet belső erőforrásait lényegesen gyarapítania, ami fokozott mértékben teszi képessé arra, hogy a küszöbön álló állampénzügyi műveletekkel kapcsolatban ráháruló feladatoknak megfelelhessen. Épen ezért az igazgatóság az osztalék fizetését ez évben is mellőzendőnek tartja. A közgyülés egyhangúlag elfogadta az igazgatóság és a felügyelőbizottság jelentését, megállapította a takarékpénztár 1937. évi mérlegét és megadta a felmentést. A takarékpénztár tiszta nyeresége 335.335.15 pengőt tesz ki. A nyereség felosztása tekintetében a közgyülés az igazgatóság javaslata értelmében úgy határozott, hogy a nyereségből 100.000 pengő a rendes tartalék, 50.000 pengő az ingatlan-értékcsökkenési tartalékalap javára fordíttassék; 25.000 pengőt tesz ki az Elismert Vállalati Nyugdíjpénztár és 10.000 pengőt a tisztviselői jóléti alapok javadalmazása. 150.335.15 pengő pedig a közgyülés határozata folytán az 1938. üzletévre vitetik át. Napirend után a részvényesek nevében dr. báró *Kétly* Károly fejezte ki elismerését a takarékpénztár igazgatóságának és tisztikarának.

x **Sexappeal és áramvonal.** Az autók sexappealja az áramvonal, mely gyönyörü formákba burkolja a motorcsodákat. Az e hó 18-án megnyiló autókiállítás szenzációi a Ford-gyártmányok. A közismert és közkedvelt 4 és 8 hengeres típusok mellett most először mutatják be Fordék a Lincoln Zephirt — a modern áramvonal tökéletes megtestesítőjét, valamint a magyar gyártmányú MÁVAG Ford kocsikat.

KONTINENS-ANGLIA
ÉJJELI ÉS NAPPALI SZOLGÁLAT
NAPONTA, VASÁRNAP IS

HOEK vagy VLISSINGENEN-HARWICH KERESZTÜL
Átmenő korridor-, háló- és étkezőkocsik
Bármely irányban érvényes 1., 2. és 3 oszt. jegyek, azonkivül csak Vlissingenen át érvényes 1., 2. és 3. oszt. jegyek.
Közelebbi felvilágositást az utazási irodák és pályaudvarok nyujtanak.
Holland átutazási vizum nem szükséges

Már most vegye vagy rendelje meg nálunk
SORSJEGYÉT
mert az elsőosztályú húzás már
ÁPRILIS 9-ÉN
kezdődik.
GLÓRIA R.T.
Budapest, VI., Andrássy út 18
Telefon: 118-999

Ottó királyfi testvérei és az osztrák legitimisták vezére Budapesten

— *Az Est tudósítójától* —

Vasárnap Magyarországon *átutazott* lovag *Wiesner* Frigyes, az osztrák legitimisták vezére. *Wiesner* lovag egyenesen *Lengyelország felé vette útját.*

Ugyancsak *Magyarországra érkezett Bécsből Ottó királyfi két testvére, Etelka* főhercegnő és *Felix* főherceg.

Sopron mellett töltenek rövid időt, majd pedig *Budapesten át ugyancsak Lengyelországba utaznak*, a lengyelországi Gdynia kikötőben szállnak hajóra és körutazást téve mennek Belgiumba, Steenockerzeelbe.

Érdekes vita a főváros közigazgatási bizottságában

— *Az Est tudósítójától* —

A főváros közigazgatási bizottsága *Karafiáth* Jenő főpolgármester elnöklésével ülést tartott.

Reményi-Schneller Lajos új pénzügyminiszter leiratban üdvözölte a fővárost.

A főváros segítségét igérte meg.

A polgármester félévi jelentéséhez és a mult havi jelentéshez elsőnek *Csilléry* András szólott hozzá:

Nagy örömmel állapította meg, hogy a polgármester gyorsan érvényt szerzett a törvényhatóság amaóhajának, hogy *nemzeti ünnepnapokon lobogózzák ki a fővárost.* A mi nacionalizmusunkat ki kell domborítanunk. Ne türjük azonban — mondja — azt, hogy

kifakult rongyokat

tegyenek ki nemzeti lobogó helyett. Nem elegendő az, hogy a *közhivatalok* vannak csak zárva nemzeti ünnepnapokon,

szükséges az is, hogy az üzleteket is zárva tartsák és a magánalkalmazottakat se dolgoztassák.

Érvényt kell szerezni ennek a kívánalomnak és a főkapitány is segítse ebben a polgármestert.

Keresztény ünnepnapokon is tartsák be a munkaszünetet,

ne csak hosszúnapkor legyen minden bolt bezárva.

Az elöljáróság *kihágási intézkedései* nagyon szigorúak és a helyzetnek megfelelnek, ellenben a polgármester rendszerint *leszállítja* ezeket a büntetéseket. A legutóbb botrányos dolgok történtek, *a Vágóhidon egy Vértes nevü cég elhullott állat húsát akarta forgalomba hozni.*

A IV. kerületi elöljáróság *két hónapra* ítélte a cég két vezetőjét, a polgármester *pénzbüntetésre változtatta* át az ítéletet.

Az emberi egészség ellen intézett ilyen támadást a legszigorúbban kell elbirálni,

sőt még az iparengedélyeket is el kell vonni.

A 44 órás munkahét kapcsán azt remélték, hogy *négy-ötezer embert sikerül majd elhelyezni.* De épp az ellenkezője történt,

elbocsátások voltak, túlterhelik a magánalkalmazottakat, otthoni munkákat adnak nekik.

A szociális szempontoknak érvényt kellene szerezni.

Az új zsidó emigrációt és inváziót meg kell akadályozni.

Csilléry azzal folytatta, hogy *kénytelen ezt szóvátenni.* Nem elég az ausztriai határokat lezárni, hanem

Pozsonynál, Nagykanizsánál, Hidasnémetinél is meg kell akadályozni, hogy átszivárogjanak

nem kívánatos elemek.

Tessék utánajárniuk az adóhatóságoknak és megállapítani, nem történtek-e *adóeltitkolások.*

Megnyugvással vette tudomásul Széll belügyminiszter intézkedését, de ne csak egy irányban, hanem *minden irányban zárják le a határt.*

Az a baj, hogy az itt élő zsidóság azonosítja magát a nemkívánatos beszivárgottakkal.

Csilléry ezután arról beszélt, hogy *nem a gyülölködés és a vallási elfogultság mondatja ezeket vele*, hanem az igazságérzete és különben is egyrészt a miniszterelnök, másrészt *Hóman* kijelentésére támaszkodik.

Ha valaki a magyar alkotmány ellen támad, az ellen valóban a legszigorúbb megtorlással járjanak el.

Támadta a rendőrség politikai osztályának egyes intézkedéseit. Szólt a csecsemőgyilkos orvos ügyéről, az orvosi statisztika gyüjtéséről, a rossz telefonkapcsolásokról és a beszélgetések kihallgatásáról, a taxidrágításról.

Artin
nem tűri a renyheséget
ez a jó hashajtó!

Csodálatosan szép trofeák a szerdán nyiló vadászkiállításon

— *Az Est tudósítójától* —

Hatalmas szarvasagancsok, dámlapátok, őzagancsok, vadkangyarak, muflonszarvak, zergekampók és más gyönyörú

vadásztrófeák kiállítása

nyilik meg március 16-án a *Vigadó* egyik emeleti termében, a *Nemzeti Vadászati Védegylet* rendezésében.

Az idén bemutatásra kerülő vadásztrófeák

közül a két legkiválóbb gróf *Károlyi* Istvánné *Füzérradványon* elejtett szarvasbikájának 22 ágú agancsa és *József* főherceg *Gyulajon*, Tolna megyében elejtett dámbikájának hatalmas lapátpára. Ezeken kívül *Horthy* Miklós kormányzó, *Keresztes-Fischer* Ferenc, lovag *Rothermann* Hubertus, gróf *Csekonics* Endre, báró *Wackerbarth* János, *Hübler* Pál, *Meuser* Béla, Alfonso *de Bourbon* királyi herceg, gróf *Parschma* Frigyes szebbnél szebb vadásztrófeái nyertek számos díjat. Az érdekes kiállítás főrendezője *Nadler* Herbert, a budapesti állatkert igazgatója.

MILCH NÉMET TÁBORNOK, légügyi államtitkár (balról) és Körner államtitkár megérkezésekor az asperni repülőtéren

Előkészületek Hitler mai bécsi bevonulására

Bécs, március 14
(Magyar Távirati Iroda)

A rádióban közölték, hogy *a gyárak ma délben 12 órakor befejezik a munkát*, mert a munkásságnak alkalmat akarnak adni arra, hogy *jelen lehessen Hitler kancellár fogadásánál.*

Steinhäusl Bécs új rendőrfőnöke

Bécs, március 14
(Magyar Távirati Iroda)

Steinhäusl Ottó volt rendőrfőnökhelyettest, akit a *Dollfuss* elleni merényletben való részvétel gyanuja miatt az előző uralom alatt *szabadságvesztésre* ítéltek, *rendőrfőnökké* nevezték ki.

Nappal melegszik

— *A Meteorológiai Intézet jelentése* —

BUDAPESTEN MA DÉLBEN +5 C. FOK VOLT A HŐMÉRSÉKLET. Várható időjárás a következő 24 órára: Mérsékelt légáramlás, túlnyomóan derült idő, erős éjjeli fagy, a nappali felmelegedés holnap fokozódik.

Értéktőzsde

Az értéktőzsde az ausztriai események hatása alatt áll. Az a nagy izgalom azonban, amely szombaton jellemezte a tőzsdei forgalmat, teljesen elült és nyugodtabb felfogás került túlsúlyba.

Kisebb érdeklődés mutatkozik a *fix értékek* iránt, amelyekre pénzajánlat jelentkezett a délelőtt folyamán.

A *zürichi* devízapiacon a silling árfolyama nem változott.

Gabonatőzsde

A gabonatőzsdén a szombati árkeretek között indult meg a forgalom. A búzakereslet tovább tart és a szombati árakat fizetik a ma reggel piacra kerülő tételekért.

A *rozsüzlet* irányzata javuló, pestmegyei rozsért ma délelőtt 19.20 pengőt fizetnek budapesti paritásban.

A *takarmánypiacon* az irányzat szilárdan tartott. Különösen *tengeri* iránt mutatkozik élénkebb kereslet, ami budapesti paritásban 13 pengő fölé emelte a tiszavidéki tengeri árát.

Hölgyek jelszava:
Tavaszi bevásárlásra első utunk
KLEIN ANTAL
divatházába vezet Király u. 49.
Békebeli híres szaküzlet!

FORD
LINCOLN
MÁVAG-FORD
1938-as legújabb modeljei
az ízléses áramvonal
legszebb típusai
a március hó 18-án megnyiló
Automobil-kiállításon
Tekintse meg!

A Magyar Nemzeti Galéria fő támogatója:

PANNON GSM
Az élvonal.

A kiállítást támogatja:

ARTS21

multicultural arts Victoria inc.

Meghívó

The Multicultural Arts Victoria Inc.,
the Embassy of Australia in Hungary
and the
Hungarian National Gallery

request the pleasure to invite you
to the opening of the exhibition

Depths and Distance

by Sándor Matos artist
and
by László Hortobágyi composer

at 4 p.m. on 23 September 1999.

The opening speech will be held by

Dr. Mark Higgie
Ambassador of Australia in Hungary

Buda Castle, Royal Palace, Building C, 3rd floor

MATOS SÁNDOR

A Multicultural Arts Victoria inc.,
Ausztrália Magyarországi Nagykövetsége
és a
Magyar Nemzeti Galéria
tisztelettel meghívja

1999. szeptember 23-án 16 órára

Mélység és Távolság

Matos Sándor képzőművész
és
Hortobágyi László zeneszerző

kiállításának megnyitására

A kiállítást megnyitja:

Dr. Mark Higgie
Ausztrália Magyarországi Nagykövete

Budavári Palota C. épület III. emelet

mng MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
HUNGARIAN NATIONAL GALLERY

ÚJ MŰVÉSZET
SINKOVITS PÉTER
331-6702

MATOS SÁNDOR

Matos Sándor Ausztráliában élő képzőművész kiállítása 1999. szeptember 23.-án nyílik a Magyar Nemzeti Galériában.

Matos Sándor 1961-ben született Szegeden és 1990 óta él Ausztráliában, Melbourneben. A Magyar Képzőművészeti Főiskolán szobrász szakot és mesterképzőt végzett 1981 és 1987 között. A főiskola élvégzése után több köztéri szobor kivitelezésére is nyílt lehetősége, mint pl.: Uszódon és Monostorapátiban egy-egy háborús emlékmű, vagy Ágasegyházán egy Mathiász János relief. 1988 óta több egyéni kiállításon mutatkozott be úgy Magyarországon, mint külföldön és résztvett csoportos tárlatokon is. Művei megtalálhatóak rangos magyar és külföldi közgyüjteményekben és magángyüjteményekben.

A kiállítás címe: Mélység és Távolság. A művész ezzel a címmel azokra a külföldön élt magyar képzőművészekre is utalni akar akik hidat vertek a magyar és az egyetemes művészet között, mint Moholy-Nagy László, Vásárhelyi Viktor, Schöffer Miklós vagy Kepes György. Különösen közel áll hozzá Moholy-Nagy László, aki szerint:"A jövő legtöbb vizuális műve a fényfestő feladata lesz. A művész rendelkezni fog a fizikus tudományos ismeretével és a mérnök technológiai jártasságával, amit kiegészít saját képzeletével, teremtő ösztönével és emócionális erejével."

A kiállítás egyben egy közös bemutatkozásra is lehetőséget nyújt. Hortobágyi László kortárs zeneszerző fog közreműködni a bemutatón, akinek szintén módjában állt a magyartól eltérő kultúrák tanulmányozása és ezek felhasználása saját művészetében.

Információ: Jobbágyi Zsuzsanna művészettörténész 22-43-700 110. mellék
Demeter Judit PR manager 3-755-567

MATOS SÁNDOR

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA
HUNGARIAN NATIONAL GALLERY

Matouschek Ferenc

50: Matouschek Ferencz, épitész és
Rákos Manó, szobrász . . . Bálint-útcza.

Bpüjép

képkereskedő, képkeretező és aranyozó szaküzlete

(Mária-utca sarok.) — Telefon: J. 398—86.

sorrend.

xtíliák	Vegyesek	Szőnyegek	Bőráruk	Hangszerek	Fényképezőgépek, műszerek	Bútorok	Dr. Kovács Karap gemmagyűjtem.	Könyvek
—	—	—	—	—	—	2778—2840	—	—
2—2280	3171—3200	—	—	—	—	2841—2920	—	—
1—2320	3201—3230	—	—	—	—	2921—3000	—	—
1—2350	3231—3260	—	—	—	—	3001—3080	—	—
1—2380	3261—3280	—	—	—	—	3081—3167	—	—
1—2400	3281—3300	2456—2510	—	—	—	—	—	—
1—2430	—	2511—2570	—	—	—	—	—	—
1—2455	3301—3330	2571—2620	—	—	—	—	—	—
—	3331—3370	2621—2666	—	—	—	—	—	—
—	3371—3390	—	2667-2720	2721-2731	2732-2777	—	—	—

Mátrai (Betegh) Béla

festő.

lásd

Révai lex. 13. k.

490. l.

× 1846. márc. 19. Kolozsvár

+ 1912. aug. 19. Gödöllő

Ismerz, elente

festő

ifj Mátray Béla

ip. Bert

Irod

Magyar Pásaiatok

1903. 7 ft. 12 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedél

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta. –

Mátrai Béla

Ebédlő csillár, tervezte fenti, repr.

Magyar Iparmüvészet

1904. 82. l.

a Gellértnegyről.
nom akvarell
asszicizáló
Lánchid köti
e-alakok
n,üde képet.//

letképek"-hez
2984.

omat.24x15.5cm./237 x 154 m/m./
képét mu-
Muz.Ltsz.3015. /Rajzolója ugyanaz,

Stadt-
tsensky
5 m/m.
molithográfia.
grajzolt fa,
l jobbra

Mátrai Béla

butorterverő

1899 – 1903

Érmisk 1930. 86. l.

Mátrai Béla

épitési vajzoló Korb
és Giergl műépítészeknél

Értimisk 1904/5

18.l.

Mátrai Béla

Lakásberendező.

Végbiz. jeles eredm. képesítő oklevél.

Értesítő 1903/4

35. l.

Mátrai Béla

Gótikus stalum és Ebédlő csillár tervei Repr.

Értimisk 1903/4

Tutto sommato, il concorso può essere considerato ben riuscito e ha prodotto più di un lavoro notevole. In complesso il concorso dimostra una volta di più non solo l'interessamento e l'amore della gioventù per l'Italia, ma anche una bella conoscenza della materia, e una serietà molto lodevole.

Mátrai Béle

a diszitő ~~[illegible]~~ szokrászat tanára az alábbi szolábaya

Értimisk 1910/11.

G. l.

Lanfranconi.

tan áll,
t, de
van ábrázolva.
~~ll.~~ (Gyürüs jobbkezét csipőjére tá-
vállaira omlanak, szemöldöke barna,
k kivágott és elől ~~[illegible]~~ füzős derekát
vállának könyökig érő kétszer puffasz-
~~szerité~~ kék szalag kettős csokorra kötöt)
s. A háttér~~ben~~ félrevont függöny ~~lég~~.
PONGRAZ de SZ. MIKLÓS et OVAR BARONIS
SEX PROLIUM FELIX MATER, obijt 1. feb.

pillérrel tagolt szürke
fal és
cm.
véből.
kán kelt 28402 sz. leirat alapján (140

9 (48)
1909. IV. 8.

254

Mátrai Béla

Isk. pályázaton lakás-
berendezési tervezésben
elismerő oklevél

Értesítő 1902/3. 52 l.

~~Akadémia, M. Inst. IV. 259.~~

Mátrai Béla

Isk. pályázaton lakás-berendezésből II. díj.

Értímisk 1902/3. 54. l.

~~Arch. Ent. III, 149~~

MDK

Mátrai Béla

Ebédlő-csillár. Terv.: Mátrai Béla. Repr. Lakásberendezők szakosztálya.

Magy. Iparművészet, 1904. 82. lap

Mátrai Betegh Béla

„E. Kovács Gyula" Othelló szerepében
meltkép, olaj, 1889, 31 x 23 cm.-

Magyar színészportrék R. Cenner
Mihály: Festmények, szobrok, dombor-
művek a XIX század. Budapest, 1966.
Katalógus, 33 l.

Mátrai Betegh Béla

lefestette E. Kovács Gyulát, Othello szerepében

Magyar színészportrék 2. Cenner Mihály: Festmények, szobrok, domborművek a XIX. század. Budapest, 1966. Katalógus, 12 l.

M.D.K.

id. Mátray Betegh Béla

"A Nemzeti Szinház egykori rendezője festőművésznek indult"-irja a lap "Müvészeink, akik előbb más pályára készültek"- cimmel.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1939. aug. 2-9.
II. évf. 31. sz. 72-76. lap

MDK

Mátray Árpád festő

a Szövetkezet művésztagja

Szász B: Kolozsváron megalakult az Erdélyi Képzőművészek Szövetkezete. Függetlenség, 1940. okt. 20. 5 l.

Mátray Árpád

festő

Szász Béla:

Kolozsvárón megala-
kult az Erdélyi
Képzőművészek
Szövetkezete -
Függetlenség

1940. okt. 20.

MDK

Mátrai Béla

Iparmüvészeti Iskola pályázatai. Magy. Iparmüvészet. 19o4. 67 l. képekkel.

MÁTRAFÜRED (Heves)

Mátrafüred

RMU 10, 90 l.

KÁPOLNA, épült az 1713-as pestis emlékére.

BENE VÁRROM csekély palmaradványok két mély sáncárokkal.
A várat Alba Sámuel építtette, 1497-ben Giskra cseh hadai leromboltak.

M.D.K.

Matovics Jenő

Szobrász-festőművész elkészitette a Hősi emlékművet Rimaszombatón.

Városok Lapja 1943. 1.szám. 12.old.

Mátra János
festő

M.D.4

Méltatás.

Ék Sándor: Proletár Képzőművészeti Tanműhely
Művészet, 1968. november - 34 lap.

MÁTRÁCZ FERENCZ, csapó

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-mestereiről. Az egyik 1784-ből, a másik pár pár évvel későbbi. 64 mesterség, 519 név. Az arab számok a két listát, a rómaiak az öt csoportot jelzik. 263.old

/ 1,2./ V. csapo. 265.old

U. VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII. században 263.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

Matouschek Ferenc

Műcsarnok épitesi Bpest

1913. tav. kiáll. 694

Szily Kálmán dr. VI. 311.

MATOSESCU Flora

1920-ban Nagybányán [illegible]

MATOUSCHEK, Franz épitém

Otto Wagner növerdéke volt. Bp.en telepedett le

Rákosi Mavó (nohán) számára épitett Bp.en lakóházat (1909)

Moravánszky 1988 133.p
136.p. lepe

A toronyszo
tit

Ybl
emlé

Matosné öso

(Pöreneni)

kalocsai pingálo-

anzony)

l.

Gábor Sajós

Kalocsa-vidéki

10-l

40-l.

Matosné Ezv

(Borisnéni)

kalocsai pingálóanzony

l.

Gábor Sajos:

Kalocsa - vidéki

10 l -

Az egyik Matosné

M Sándorné.

n. o 40 l

Matos Sándor, főiskolás

Bányai Péter, Gerzlai György, Matos Sándor és Nagy Attila Gaba alkotásaiból nyílt kiállítás a Lajosmizsei Nagyközségi Tanács pincéklubjában.

k.o.: Főiskolások kiállítása Lajosmizsén.
Petőfi Népe: 1984. nov. 14.

acb

KORTÁRS MŰVÉSZETI GALÉRIA / CONTEMPORARY ART GALLERY

KÉSZPÉNZZEL
BÉRMENTESÍTVE
BUDAPEST 62
1376

2007.04.25

MÁTRAI ERIK: EGYSZERŰEN / SIMPLY

megnyitó / vernissage: 2007. május 3., 19.00-21.00

zene / music by: Page & dAV

nyitva / on view: 2007. május 4 - június 8.
kedd - péntek / Tuesday - Friday 14.00-18.00
szombat / Saturday 12.00-16.00
valamint előzetes bejelentkezéssel / or by appointment

Timár Árpád
MTA Művészettörténeti Kutatóintézete
Úri u. 49.
H-1014, Budapest

Budapest, VI. ker., Király u. 76. T: (1) 413 7608 www.acbgaleria.hu acbinfo@acbgaleria.hu

Az acb Galéria fő támogatója / Main sponsor:

pannon

Támogatók és szponzorok / Partners and sponsors:

nka
Nemzeti Kulturális Alap

FOR-MAX mobil multimedia

WEB KAPTÁR

ÍRÓKÉZ
PAPÍR-IRÓSZER NYOMTATVÁNY

OLK 07.04.26

H-9700 Szombathely, Rákóczi Ferenc u. 12. Pf. 71.
Tel.: (36) 94/508 800 Fax: 94/314 096
E-mail: keptar@int.szombathely.hu http://keptar.szombathely.hu

A Szombathelyi Képtár tisztelettel meghívja Önt

MÁTRAI ERIK

képzőművész

KERESZTÚT

című kiállításának megnyitójára

2008. március 6-án, csütörtökön 17 órára

A kiállítást megnyitja:

MULADI BRIGITTA művészettörténész

A kiállítás megtekinthető 2008. április 6-ig

Támogatók:

KERESZTÚT

acb KORTÁRS MŰVÉSZETI GALÉRIA / CONTEMPORARY ART GALLERY

KÉSZPÉNZZEL BÉRMENTESÍTVE BUDAPEST 62 1376

2007.03.25

MÁTRAI ERIK: EGYSZERŰEN / SIMPLY

megnyitó / vernissage: 2007. május 3., 19.00-21.00

zene / music by: Page & dAV

nyitva / on view: 2007. május 4 - június 8.
kedd - péntek / Tuesday - Friday 14.00-18.00
szombat / Saturday 12.00-16.00
valamint elözetes bejelentkezéssel / or by appointment

Budapest, VI. ker., Király u. 76. T: (1) 413 7608 www.acbgaleria.hu acbinfo@acbgaleria.hu

Hornyik Sándor
MTA Művészettörténeti Kutatóintézete
Úri u. 49.
Budapest H-1014

Az acb Galéria fő támogatója / Main sponsor

pannon

Támogatók és szponzorok / Partners and sponsors:

nka Nemzeti Kulturális Alap

FOR-MAX

WEB KAPTÁR

ÍRÓKÉZ

OLK 07.04.26

HIRDETÉSEK.

Fönyeremény esetleg 375,000 márka uj német birodalmi értékben.

Szerencse-hirdetés.

A nyereményeket az állam biztositja.

Meghivás

a hamburgi állam által biztositott nagy pénzsorsjáték

nyereményeibeni

részvételre, a mely sorsjátékban

7 millió 450,000 birod. márka

bizonyosan nyeretni fog.

Ezen előnyös, tervszerüleg csak 74,900 sorsjegyet tartalmazó pénz-sorsjáték nyereményei a következők: t. i. egy nyeremény esetleg **375,000** birod. márka, különl. **250 000 125,000, 80.000, 60.000, 50,000 40.000, 36.000, 4-szer 30.000, 24.000, 3-szor 20.000. és 18,000, 27-szer 15.000, 12.000, és 10,000, 33-szor 6000, 44-szer 4800 és 4000, 203-szor 3600 és 2400, 411-szer 1800, 1500, és 1200, 1113-szor 600, 360, és 300, 19316-szor 240, 131, 120 és 60, 13740-szer 48, 24, 18, 12 és 6** birod. márka, mint a melyek néhány hó alatt 5 osztályban ***biztos*** eldöntés alá jönnek.

A harmadik nyeremény-huzás ***hivatalosan***

f. évi augusztus 4- és 5-ére

van megállapitva, melyre a megujittatás

egy egész eredeti sorsjegyért csak 10 frtba,
egy fél eredeti sorsjegyért csak 5 frtba,
egy negyed eredeti sorsjegyért csak $2\frac{1}{2}$ frtba,

kerül, és ezen az ***állam által biztositott eredeti sorsjegyek*** (nem pedig betiltott ügérvények) ***az összeg bérmentes beküldése*** vagy **pósta-előleg mellett bármely távoli vidékre** általam megküldetnek.

A résztvevők mindegyike eredeti sorsjegye mellett az államczimerrel ellátott eredeti tervezetet, valamint a huzás megtörténte után **azonnal, felszólitás nélkül a hivatalos** huzási lajstromot kapja **ingyen** megküldve.

A nyeremények kifizetése és szétküldése

általam **egyenesen** az érdekeltekhez intézve **pontosan** és a **legszigorubb titoktartás** mellett történik.

Minden megrendelés egyszerüen **pósta-befizetési lapon vagy ajánlott levél** utján eszközöltethetik.
Az illetők forduljanak tehát megrendeléseikkel egész bizalommal

idősb Heckscher Sámuel

bankár és váltó-tulajdonoshoz **Hamburgban.**

A legvakitóbb szépséget

a testnek az ifjitó- vagy Hebe-szappan kölcsönzi, a mely az emberi vizsgálódások terén történt legnagyobb vivmányokkal mérközhetik. — A növény- és vegyi részeknek az emberi bőrére, idegei és szemeire gyakorolt különböző befolyásának beható tanulmányozása vonta maga után ezen, oly fontos fölfedezést. — Csak ez ujabb kornak sikerült feltalálni azt, mi után a legkéjelgőbb keleti népek évezredeken keresztül eredménytelenül kutattak, névszerint az idő nyomait az arczból eltüntetni, és mindazoknak, kik azt óhajtják egész életükre ifjúi kinézést szerezni. A Hebe-szappan, a leghatályosb füszerek főzetéből és egyéb, a szerves vegyészet által nyert anyagok összetételéből álló mosdó-szer a legrövidebb idő alatti hatással bir, midőn is a szemekre a legjótékonyabb befolyással lévén, azoknak rendkivüli fényt kölcsönöz. Ezenfelül e szappan folytonos használata által a testnek egész idegrendszere megerösittetett, még pedig kivülről befelé; miáltal a legmeglepőbb eredmény ugyszólván mindjárt közvetlenül a szappan használata után eredményeztetett. Egy ily darab szappannak ára 60 kr. Kizárólagosan kapható: **KERTÉSZ és EISERTNÉL**, Dorottya-utczában; **KURZ ALAJOS** papirkereskedésében a Hatvani-utczában; továbbá **SCHERENHOFER gyógyszerésznél a Kristóf-téren** és a készitőknél: Winkelhofer Amb. és Dr. Horváthnál, a nagy arany érem tulajdonosainál Grazban.
1003

Szöges kézi és emelőcsiga-cséplőgépeket

kizárólagosan készit

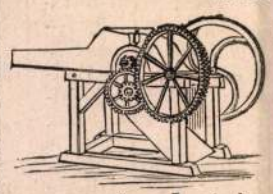

Umrath és Társa

mezőgazdasági gépgyár- és vas-öntődéje

Prágában.

Ismét eladók eladási illetékben részesülnek.

Mindazoknak, kik **UMRATH és TÁRSÁHOZ** PRÁGÁBA levél utján fordulnak, az összes gépek rajzait és leirását, valamint az azokróli **bizonyitványokat** magában foglaló **gyári árjegyzék ingyen és bérmentve** megküldetik.

Hölgyeknek nélkülözhetlen!

RAVISSANTE

Dr. LEJOSSE-tól Párisban.

Csak a hivatalosan megvizsgált méregmentes, tiszta és teljesen ártalmatlan

RAVISSANTE

bir azon erővel, az emberi bört minden sérüléstől megmenteni, utóbajoktól megóvni és szépséget s ifjuságot biztositani. Ha a **Ravissante** naponkint egyszer az ujjhegygyel az arczra vagy más testrészre dörzsölt-tik, már a törülközés után tapasztalható a majdnem csodálatos hatás. Az arczon támadt ránczok és hiinlőhelyek elsimittatnak. — **A Ravissante** ifju arczszint idéz elő, a bört fehériti, frissiti és finomitia; eltávolit legrövidebb idő alatt szeplőt, májfoltokat, orrvörösséget, s a bör minden tisztátalanságait.

Már az első kisérlet után elhatározzák a t. hölgyek, jövőre csupán csak Dr. LEJOSSE világhirü „**Ravissante**"-ját használni.

Egy üvegtok ára 1 frt 50 kr. és 2 frt 50 kr.
Postai küldésnél 20 kr. több.

Kapható nagyban és kicsinyben **Budapesten:**
Dr. LEJOSSE főraktárában, király-utcza 15. sz. I. emelet,
VÉRTESSY SÁNDOR ur,
m. kir. udvari illatszer kereskedésében, Kristóftér 1. szám,
és
HATSCHEK MIKSA, látszerész urnál, váczi-utcza 8. sz.
Vidéken a legtöbb gyógyszertárakban.

Vidéki rendelmények a **legszigorubb titoktartás** biztositása mellett utánvéttel eszközöltetnek.

EAU FIGARO

Société d'Hygiéne Française Paris, Boulevard Bonne-Nouvelle I.

Teinture speciale pour les chevaux.

Hasonlithatatlan szer az öszülő haj rendbehozására.

Az Eau Figaro sem a bört, sem a fehérnemüt nem szennyezi be, az ősz hajnak előbbi természetes színét a haj bemázolása nélkül visszaadja, és a kenőcsöt és olajt tökéletesen pótolja.

Ára 5 franc = frt 2.50.

Egyedüli raktár

Párisban FAY K.-nál »rue de la Paix 9«; Budapesten: ***Vértessi Sándor,*** m. k. udv. illatszerésznél, Kristóf-téren 1 sz. alatt.

Levélbeli megrendelések pontosan (utánvétel mellett is) teljesittetnek.

Lovagló-eszközök.

Angol nyergek disznóbőrből, 15 frttól kezdve 40 frtig.
Hölgy-, fiu- és pony-nyergek.
Angol kantárok, egyes szárral 2 frt 65 krtól 3 frt 50 krig, kettős szárral 5 frttól 10 frtig.
Kengyelvasszijjak párja 2 frt 50 kr. egész 3 frt 30 kr.
Ugró-szijjak frt 3—4.70. — **Finom terhelők és kötél-terhelők** frt 2.20—3.60. **Nyeregtakarók** (iszasztók) darabja 3—5 frtig. **Nyerges-zablák** frt 1.80—4.75. **Feszitő-zablák** frt 1.15—3. **Négykarikás zablák** frt 1.70—2.20. **Trenzlik** 50 krtól 1 frtig. **Állkapca-láncok** 75 kr. **Lovagló-sarkantyuk,** szabályszerüek 90 kr., felcsatolók frt 1.60—2 frtig, felsrófolók 1.60, sarok-géppel 2 frt. **Lovagló-ostorok** minden nemei 80 krtól 15 frtig, **hajtó-ostorok** 55 krtól 12 frtig, **agarászó-ostorok** frt 3.75—15 frtig, **lómértékek** 90 krtól 3 frtig. — **Rajz szerinti kitünő tüzmentes francia istálló-lámpások** kisebbek frt 1.70, nagyobbak frt 2.40, nagyok frt 2.90.

Torna-eszközök, nevezetesen **torna - golyók** minden nagyságban, fontja 25 kr., **egyes trapez** frt 6.60, **függő kötél** karikával párja frt 7.75, **kötél-hágcsó** frt 9.—, **mászókötél** frt 5.40, 7.80, 9.—, **rugany inerősitők** frt 3.50-től 5 frtig, továbbá szobában és szabadban használható **tökéletes tornakészlet** uj neme magánzók részére frt 14.50, dús választékát ajánlják

KERTÉSZ és EISERT

Budapesten, Dorottya-utca 2. sz.

Irásbeli megbizásokat gyorsan s figyelemmel eszközlünk. Raktárunk kimerítő árjegyzékével szivesen szolgálunk.

Cs. és kir. szabadalmazott a maga nemében egyetlen hatásu **patkány- és egér-irtószer.** Egy bádogdoboz ára **1** frt, **6** doboz ára **5** frt.

Cs. és kir. szabadalmazott gyökeresen ható **poloska-irtószer,** butorok számára. Egy üveg ára **50** kr., **6** üveg **2** frt **55** kr. **1** kis üveg ára **30** kr., **6** üveg **1** frt. **53** kr.

Fölülmulhatlan hatásu **poloska-irtószesz** falazat számára. Festésnél meszelésnél vagy falak mázolásánál a festékbe, mészbe vagy vakolatba keverésre alkalmas. **Egy pintes üveg ára 1 frt., 6 pintes üveg 5 frt.** 1 pintes üveg elégséges egy középnagyságu szobára.

Specialitás, kitünően biztos és gyökeresen ható **svábbogár** (Heimchen) **irtó-por. 1 csomag ára 50 kr., 6 csomag ára 2 frt 55 kr.**

Valódi persa rovar-por, a bolhák, molyok, legyek, hangyák stb. kiirtására. Egy üveg ára **25** és **40 kr.**, $\frac{1}{4}$ fontos csomagokban **55 kr.**, $\frac{1}{2}$ fontos csomagokban **1 frt,** 1 fontos csomagokban **1 frt 90 kr.**

Csalhatatlan biztos hatásu bárhol alkalmazható **méregmentes légy-irtószer.** Ára 1 nagy üvegnek **40 kr.**, 1 kis üveg **25 kr.**

Méregmentes gyökeres hatásu **muszkarovar-irtószer.** Egy üveg ára **1 frt.**

A legkisebb rendelmény is ugy az aluljegyzett pesti gyár, mint a szinte aluljegyzett bécsi főraktár által, egyenlő ár és a megrendelési összeg előre küldése, vagy utánvét mellett pontosan eszközöltetnek.

Egy forinton aluli rendelmények nem eszközöltetnek. 815

Reiss B.	Főraktár:
cs. és k. sz. vegykészitményü gyára kártékony rovarok kiirtására	***Maager W.*** *urnál*
Budapest, király-utca 46.	**Bécs, III. Heumarkt 3.**

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utcza 4-ik sz.) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

A MÁSOK PÉNZE.

Regény.

Irta

GABORIAU EMILE.

Francziából forditotta

ZICHY CAMILLA.

Két kötetben.

I. kötet: Az élő fabábok.
II. kötet: Halászat a zavarosban.

Ára füzve 3 forint.

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet kiadásában Budapesten (egyetem-utcza 4-ik sz.) megjelent és minden könyvárusnál kapható:

VASUTKISAJÁTITÁSI KÉZIKÖNYV.

Irta CSUKA SÁNDOR.

Térképpel.

Ára füzve 1 forint o. é.

Ujabb

Magyar lantosok.

Petőfitől maig.

(Petőfi arczképével.)

Második bővitett kiadás.

(18-rét, 348 lap) ára füzve 2 frt.
Diszkötésben 3 „

Jókai munkái. 90, 91, 92, 93.

Népszerű kiadás.

Mire megvénülünk?

Regény.

Második kiadás.

Ára a négy füzetnek, két kötetben füzve 1 forint 60 kr.

Kreuzen

víz gyógy-intézet Felső-Ausztriában.

Duna-gőzhajóz. állomás: **Grein.**
Erzsébet nyugati vaspálya-állomás: **Amstetten.**
(Gyorsvonattal 3 óranyira Bécstől.)

Az intézet az éjszaki széltol védett, bájos fekvészel, egészséges levegővel és **pompás** sétányokkal bir, **fenyőerdőktől** van körülvéve. — A fürdő-felszerelések a gyógyépület uri és hölgy-termeiben, valamint a nagy uszó-, hullám és napfürdók a szabadban a legujabb rendszer szerint vannak berendezve.

Pósta- és távirda-hivatal, foyatok és omnibuszok magában az intézetben léteznek. — Erkély-szobák a leggyönyörübb kilátással.

Felvilágositásokat adnak és előrajzokat küldenek:

a fürdő-igazgatóság Kreuzenben,

Dr. med. Urbaschek Felix, *igazgató fürdőorvos Kreuzenben.* és **Nagel Ede,** *tulajdonos, linczi kereskedő.*

FUTRI KATA.

Helm Klementina műve után magyaritotta

EMILIA.

Ára képes boritékba füzve 1 frt 50 kr.

társulat elnökei, és Ujfalvy (Párisból) is részt vesznek, jul. 26—30-dikán tartja tárgyalásait, s aug. 1-jén a kongresszus megnyilik, mikorra nagy ünnepélyek terveztetnek.

·/. **Nagy Jakab**, ki nehány év előtt mint naturalista kis tilinkójával nagy föltünést okozott országszerte, most külföldön tartózkodik, jelesen Kölnben. Mint hozzánk intézett leveléből értesülünk, egy általa föltalált fogorvosság árulásától s gyógymódszere gyakorlatától itthon eltiltatván, azt is külföldre vitte művészetével együtt s ott szabadon gyakorolja. Érdekesebb azonban, hogy két szépreményü fia is külföldön van; az idősebbik Albert, a hamburgi zenekonzervatorium növendéke, karnagyságra készül s a hegedüt már is művészileg játszsza. A kisebbik Ferencz szép lyrai tenorhanggal bir s a mellett, hogy azt képezi, egyszersmind egy berlini fogorvosnál tanul; ugy látszik, apja példájára, a zeneművészetet a fogászattal akarja egyesiteni. Ohajtandó volna, hogy ha sikerül a művészi pályán kifejteni tehetségöket, azt hazájokban hasznositsák.

·/. **Stampfl Gusztáv Adolf**, ez a neve egy jelenleg Nagy-Szebenben müködő büvész- és erőművésznek, a ki lapunknak Holtum az ágyukirályról szóló közleményére hozzánk irt levelében kijelenti, hogy ő is el tudja fogni az ágyugolyót, még pedig erővel és ügyességgel; mesterségét Budapesten is be fogja mutatni, csakhogy saját ágyuja még nem készült el, a mostani pedig, a melyiken tanult, előadásra nem alkalmas. Majd meglátjuk.

— **Tizezer lovat** vásároltat jelenleg a porosz kormány a Jászság és Kunságban, továbbá Arad- és Biharmegyében.

— **Az atlethikai klub gyalogversenye** iránt sport-körökben nagy az érdeklődés. A versenyzők pénteken délután 6 órakor voltak elindulandók a budai lánczhidfőtől Balaton-Füredre, Székes-Fehérvárt az érkezőket Porzsolt Gyula, Vepélyi Ferencz s a klub művezetője várják. Balaton-Füreden pedig birákul közreműködnek: Thaisz Elek, Benke Gyula, Porzsolt Gyula v. tagok, Vepélyi Ferencz b. tag, a titkár és a művezető. Füreden nagy ünnepélyességgel menend végbe a dijak kiosztása.

— **Ferdinánd királyunk elhunyta** alkalmából Ő Felsége Prága városának jótékony czélokra százezer forintot ajándékozott. Még pedig 20 ezer forintot Prága szegényeinek és 80 ezer forintot az elhunyt fejedelem által segélyzett jótékony egyesületeknek.

— **Az angol trónörökös** közelebb Kelet-Indiába utazik. A herczeget a középtengeri hajóraj fogja Brindisiből a Suez-csatornán át a veres tengerre s ezen Adenbe s Bombay-be kiserni. E helyről Punáig fog utazni, majd pedig Bombay-ba visszatérve Calicut-ba menni. Azután a coromandel-i partokon le egész Madrasig és Kalkuttáig fog hajózni, az északnyugati nagy városokat meglátogatja és talán a Himalaya hegységet is megtekinti. Ez utazás, melynek egyedüli czélja a már-már elpártoló indiaiak rokonszenvét az anyaország iránt felébreszteni, 200,000 font sterlingbe fog kerülni, bele nem számitva a 40,000 font sterling értéket képviselő ajándékokat, melyeket a herczeg magával visz. E roppant utiköltséget a parlament szavazza meg és az államkincstár fedezi.

— **A pápa egészségi állapota** most igen kielégitő, mit annak köszönhet, hogy szigoruan megtartja az orvosai által előirt életrendet. Egy idő óta kénfürdőt használ, melyhez a vizet Civitavecchiából szállitják; félórai fürdés után levest eszik s kevés bort iszik reá. Ily életrend mellett az agg IX. Piusnak még idült idegbántalmai is elenyésztek orvosai nagy csodálkozására.

— **Budapest halandóságáról** szomoru adatokat tesznek közzé a statisztikai kimutatások. A halálozások nagy száma azonban csak akkor tünik szembe, ha azokat más városok halálozásaival hasonlitjuk össze. Darab idő a londoni világlap, a „Times“ tesz közzé összehasonlitó kimutatást a világvárosok halandóságáról, melyből azon szomoru tapasztalatra jutunk, hogy Budapesten majdnem két akkora a halandóság, mint a legtöbb világvárosban. Ezer lakos után számitva az évi halandósági arány a lefolyt héten volt: Kalkuttában 25, Bombayban 26, Madrasban 31, Párisban 25, Brüsszelben 23, Amsterdamban 27, Rotterdamban 31, Hágában 32, Christianiában 13, Hamburgban 24, Münchenben 30, Bécsben 26, Budapesten 53 (ötvenhárom), Rómában 23, Nápolyban 34, Turinban 24, Alexandriában 51, New-Yorkban 25, Philadelphiában 21 eset. Erre az elsőségre valóban nem lehetünk büszkék.

— **Adakozás a budai vizkárosultak részére.** III-ik közlemény. A Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez a következő adományok érkeztek:

Maglódról özv. Sztrokay Antalné 6 frt. — Puszta-Ujvárosról Gallyas András 6 frt. — Tisza-Szent-Imréről özv. Szondy Józsefné Bonyhay Zsuzsánna 5 frt. — Verebélyről D. J. 10 frt. — N.-Szalontáról Veress Károly 5 frt. — Hajmáskérről (Veszprémmegyéből) Bodroghy Luiza gyüjtése 17 frt. 40 kr. (Ez összeghez járultak: Bodroghy Luiza és Ilona 1 frt., Frühtl Emil 1 frt., Jizba Vincze 30 kr., Berger Gyula 1 frt., Berger Mari 50 kr., Szlovák Jakab 50 kr., Péter Mihály 50 kr., Molnár Károly 1 frt., Farkas Vendel 30 kr., Lakat Mihály 3 frt., Berger Vilmos 1 frt., Alapfy Gyula 1 frt., Németh Eliza 50 kr., Egy valaki 40 kr., Polczer Antal 1 frt., Fejér János 1 frt., Somogyi Benő 1 frt., Szölősy György 20 kr., Stolczenberger Antal 20 kr., Kuntzler Nándor 1 frt., Bodroghy Dénes 1 frt.)

A III-ik közlemény összege: **49 frt. 40 kr.**

A „Vasárnapi Ujság“ szerkesztőségénél begyült eddig összesen **201 frt 20 kr. és egy darab ezüst tallér.**

— **A Petőfi-emlék javára** a n.-bocskai társaskör 4 frtot küldött be szerkesztőségünkhöz.

Halálozások.

Mátray Gábor. kir. tanácsos, a magyar nemzeti muzeum könyvtárának nyug. őre, a m. tud. akadémia levelező tagja, a nemzeti zenede igazgatója és tanára, f. hó 17-én hunyt el Budapesten élte 79-dik évében. Az érdemes férfiu, ki hosszu életpályáján át ritka buzgalommal szolgálta az irodalom, tudomány, a nemzeti zene s egyáltalán a közmivelődés érdekeit, 1797 nov. 23-án született Nagy-Kátán, s 1830-ban nyert ügyvédi oklevelet. Irodalmi tevékenységét is ekkor kezdte meg, megindítva 1833-ban „Regélő és Honművész“ czim alatt az első magyar szépirodalmi lapot, melyet nyolcz évig szerkesztett. A nemz. muzeumhoz József nádor nevezte ki könyvtárnokká. A zenedében, melynek alkotói közé tartozik, haláláig érdemdusan müködött.

Roffi Borbély Sámuel, egy időben Heves- és Külső-Szolnokmegyének közkedvességü főszolgabirája, köztiszteletü hazafi és jeles gazda, f. hó 9-én halt meg Tisza-Roffon 75 éves korában. Végrendeletében nevezetes összegeket hagyott közmivelődési intézetek és iskoláknak. Ugyanis a m. tud. akadémia részére hagyott 4000 frtot, a váczi siket-néma intézetnek 500 frtot, a nemzeti szinházi nyugdijalapra 400 frtot, a magyar nemzeti muzeumnak egy 50 aranyos emlékpénzt, és nagy Fridrik porosz király kését és villáját, melyek a hét éves porosz háboruból kerültek, a debreczeni ref. főiskolának 5000 frtot, a pesti ref. főiskolának 1000 frtot, a roffi ref. egyháznak paplak-épitésre 500 frtot, Roff községének egy nagy telket kórháznak s épitésre 2000 frtot, a dersi ref. egyháznak 300 frtot, a burai ref. egyháznak 200 frtot, a debreczeni ref. főiskolának hagyott még egy 10 aranyat nyomó Bocskai korabeli érmet.

Elhunytak még: Ifj. Sallai István, Kolozsvár egyik derék polgára és kereskedője, $184^8/_9$-ki volt honvédhadnagy, 45 éves korában. — Hoffmann József, debreczen-városi képviselő s egykor honvédfőhadnagy, 63 éves korában. — Kovács György plebános Sz.-Simonban Erdélyben, jul. 3-án élte 63-dik évében. — Röser Miklósné, szül. Antal Judit, derék és müvelt magyar hölgy, f. hó 17-én Budapesten. — Berzeviczi Menyhért földbirtokos Berzeviczén, f. hó 15-én, 84 éves korában. — Özv. Kovács Thimotheuszné Orosházán, 84 éves korában.

Külföldön meghaltak: Dr. Figuly Ignácz, a linczi kereskedelmi kamara titkára s az osztrák reichsráth alsóházának tagja. — Carlan Gábor svéd költő és regényiró Stockholmban. — Lady Franklin, a hirneves angol északsarki-utazónak özvegye. A boldogult vagyonának legnagyobb részét föláldozta, hogy expedicziókat szervezzen férjének fölkeresésére, ki tudvalevőleg az „Erebus“ és „Ferror“ hajókkal 1855-ben az északi sarkvidékre utazott, honnét többé vissza nem került, áldozatul esvén embereivel együtt a hideg s éhségnek. Az angol földrajzi társaság a kitünő müveltségü nőt a nagy arany éremmel tüntette ki.

Szerkesztői mondanivaló.

— C . . . F. Szerelmes is, kesergő is; csak költő nem. Használhatatlan.

— **Alexis és Dora.** Első tekintetre tetszetősebb. De szeretnők az első, jegyzetes kézirattal összevetni. Kérjük azért, ha megvan még önnél, küldje be azt is.

— **„Boldog ifju.“** Jobb? még gyöngébb. A forditásnak sem használt az átdolgozás.

— **Ó-Budai.** Hogy jelenhetett már meg egy verse németül: azt megengedjük. De abból még nem következik hogy jó vers is volt; s még kevésbbé, hogy magyarul is jó verset tudjon irni; legkevésbbé pedig, hogy ez a mit hozzánk küldött jó legyen. Nem is jó biz ez, egy csöppet sem.

— **M.-Vásárhely, L. Á.** Köszönettel vettük, s legközelebb közölni fogjuk.

— **B.-f.-Kajár. N. Á.** Siettünk a dolgot elintézni, s azt hiszszük e számmal már rendben lesz.

SAKKJÁTÉK.

816. sz. fel. Kohtz és Kockelkorntól (Kölnben).

Sötét.

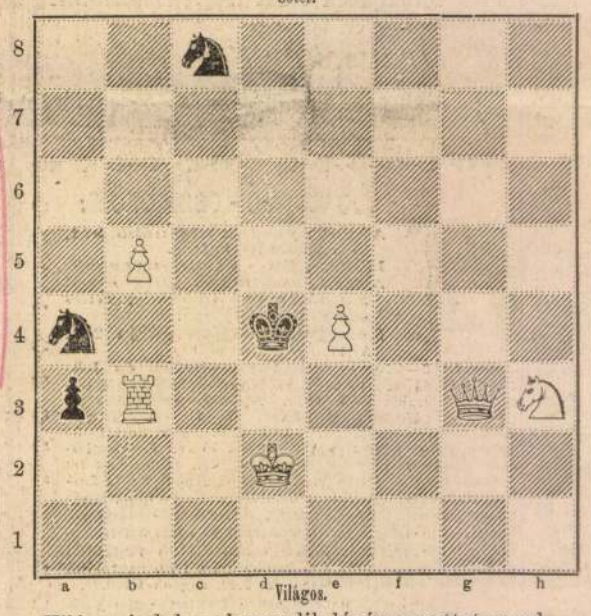

Világos.

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

811-dik számu feladvány megfejtése.

(Bayer Konrádtól Olmützben.)

Vil.	Söt.
1. Vd5—d4†	e5—d4:
2. Be5—d5	Bf5—d5:(a)
3. Hf3—g5†	Kf4—g5:—e5
4. Hh6—f7 mat.	
a)	
2.	e3—e2
3. Be5—e4†	Kf4—e3
4. Hh6—f5: mat.	

Helyesen fejtették meg: **Veszprémben:** Fülöp József. — **Gelsén:** Glesinger Zsigmond. — **Sárospatakon:** Gérecz Károly. — **Debreczenben:** Zagyva Imre. — **Sziget-Csépen:** Mayer Károly. — **Miskolczon:** Hartmann testvérek. — **A pesti sakk-kör.**

HETI-NAPTÁR.

Hónapi és hetinap	Katholikus és protestáns naptár		Görög-orosz naptár	Izraeliták naptára	Nap kél	Nap nyug.	Hold kél	Hold nyug.
	julius		julius (ó)	Thamuz, Ros.	ó. p.	ó. p.	é. p.	ó. p.
25	Vasárn.	♐ 10 Jakab apostol	♐ 9 Kristóf	13 E 6 Aquilles	22	4 28	7 43	10 46	este
26	Hétfő	Anna b. assz. anyja	Anna	14 Czirjék	23	4 29	7 42	11 10	1 36
27	Kedd	Pantaleon	Pentele	15 Athinoz	24	4 31	7 41	11 41	3 2
28	Szerda	Incze pápa	Sámson	16 Marina	25	4 32	7 39	regg.	4 27
29	Csüt.	Mártha szüz	Vilmos	17 Jácint	26	4 34	7 38	0 22	5 44
30	Pént.	Abdon	Juda	18 Sisoas	27	4 35	7 36	1 17	6 49
31	Szomb	Loyolai Ignácz	Ignácz	19 Makrin	28 Sabb. Simhu.	4 36	7 35	2 27	7 31

Hold változásai. ● Ujhold 1-én 2 óra 43 perczkor este.

Tartalom.

Fretwell János (arczkép). — Hodie mihi, cras tibi! — Laptye de kapra (folyt.). — Az Abruzzók között (képpel). — A muzeumokról (folyt.). — A rejtelmes sziget (folyt., két képpel). — Egyveleg. — **Melléklet:** Az al-Dunán (képpel). — A folyóvizek tisztán tartása. — Egy ritka szép légtünemény. — A hétről. — Irodalom és müvészet. — Közintézetek, egyletek. — Mi ujság? — Adakozások. — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Hetinaptár.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. czukor-utcza 11. sz.)

Mátray Gábor

szünt, bátor előharczosa maradt a nemzeti irodalom, zene és művészet érdekeinek. Akkori irodalmi s művészeti viszonyaink hű és még ma is tanulságos képét nyujtja az, s az irodalom történetirója nem nélkülözheti e közlönyt, mely mig szerkesztőjének anyagi hasznot nem nyujtott, tetemes hasznot tett a közmüvelődés ügyének nemcsak szellemileg, hanem anyagilag is, az általa eszközölt tetemes gyüjtések által, melyek közül elég lesz csak az akkoriban épült nemzeti szinházra való gyüjtéseket megemliteni.

Mátrayt a m. tud. akadémia már 1833-ban lev. tagjául választotta, s igy ő halálakor az akadémia legrégibb tagjai egyike volt. Midőn a nemzeti szinház 1837-ben megnyilt, Pestmegye szinházi választmánya a szinház zenei igazgatóságával tisztelte meg. Előbb már a csekély anyagi erővel, de nagy buzgósággal megindított „Budapesti hangász-egyesület“ titkárává választatván, addig sürgette az énekiskola felállitását, s lapokban és társadalmi uton annyira buzditott és izgatott mellette, hogy az végre 1840 elején megnyittatott, s csakhamar rendes konzervatoriummá nőtte ki magát. Ez intézet igazgatójává is Mátray választatott, s ő föladatának mind végig ernyedetlen buzgalommal felelt meg, sőt az ötvenes években egy uj szakosztálylyal, a szavalatival bővitvén meg az intézetet, annak tanári székét is elvállalta s nagy buzgalommal és szép sikerrel töltötte be. E téren irodalmilag is kivánván használni, kiadta „Szavalási kézikönyvét,“ mely a maga nemében uttörő s eddig csaknem egyedüli munkának mondható irodalmunkban.

A halhatatlan gróf Széchenyi Ferencz által még a század elején alapitott muzeum gyüjteményei ideiglenesen a Ludoviceum épületében voltak elhelyezve. De elkészülvén a nemzeti muzeum mostani palotája az ország-ut és Sándor-utcza sarkán, megkezdődhetett a gyüjtemények rendezése és átköltöztetése is. Mátraynak itt is a munka és az érdem oroszlánrésze jutott. József főherczeg nádor által, ki e nemzeti intézet ügyeiért a legélénkebben érdeklődött, Mátray bizatott meg időnként az egyes gyüjtemények lajstromozásával és rendezésével; a mellett a muzeumi igazgatóság titkári teendőit is vitte, s Horváth István mellett a könyvtár segédőre volt. Részint e hivatalában szerzett érdemei, részint a Széchenyi családdal régi összeköttetése, őt jelölték ki a Horváth István utódául, s 1846-ban a nádor által a Széchenyi országos könyvtár rendes könyvtárnokává neveztetett ki. Még azon évben adta ki, a nádor megbizásából, a muzeumbeli Pyrker-képtár leirását (catalogue raisonné), az első e nemü munkát irodalmunkban. Már az ő felügyelete alatt (s csak egyetlenegy könyvtár-szolga segélyével!) szállittatott át a Széchenyi-könyvtár a muzeum épületébe, gyarapodva időközben tetemes gyüjteményekkel, minők a Jankovich-féle könyv- és kézirattár, a Horváth István, Kéler, Vuchetich-, Gallovich-, Bacsányi-, Bory-, stb. gyüjtemények, melyek most mind azon — a maga nemében egyetlen — magyar (hungarika) könyvtárban vannak egyesitve, melynek végleges rendezése, lajstromozása és felállitása csak most fejeztetett be, a miben Mátraynak mind nagy érdeme van.

E sok munkát és fáradságot igénylő teendői mellett sem feledkezett meg a zene- és énekművészet iránti régi hajlamáról. 1852-ben megindította a „Magyar népdalok egyetemes gyüjteményét“, melyből több füzet jelent meg, de Mátray gazdag gyüjteményének még nagyobb része maradt kiadatlanul. — Nagy érdemet szerzett Tinódi Sebestyén, az utolsó magyar hegedős, történeti énekeinek fölélesztésével, melyeknek zene-irását megfejtenie sikerült, s melyeknek egypár nyilvános előadásával rendkivüli érdekeltséget ébresztett a régi magyar zene kincsei iránt.

Befejeztetvén 1874-ben a muzeumi könyvtár rendezése, Mátray Gábor megérdemelt nyugalomba bocsáttatott. De az a kis rekeszték, melyet a könyvtár előtermében elfoglalt s hol évtizedeken át dolgozott, az az ő életfeltétele volt. S midőn onnan kilépett: a széles és tág világi életet csakhamar egy még szükebb rekesztékkel kellett fölcserélnie. Nyugalmi állapotának f. hó 19-én az örök nyugalom kezdete vetett véget. Benne egy ma már feledésbe merülő korszak egyik legérdemesebb munkása szállt a sirba! —á—r—

A feltámadás.

I.

Hirdetve a feltámadásról
Vigasztaló beszédeket,
Könyben fördödni láttam olykor
Hiveim közt nem egy szemet.

Mért sirtak ők? Halottjaiknak
Emléke lengte volt körül;
Az élet képe, mit kihoztak
Szavaim a sirok közül.

Ott volt a lányka fényes arcza,
Kigyulva még szerelmeden,
És győzve már a siri harczba'
Az örök hűség képiben.

Ott volt, kiben vesztéd világod',
Házad, családod angyala;
Hű nőd, feled, a szent, az áldott,
Ott volt, — rád intve mosolya.

Ott volt apád, te gyönge gyermek,
A lángszivü, erős karu;
Mutatva még könyes szemednek:
Hogy' — s hol terem a koszoru?

Ott volt, ki megmosott könyével,
Te árva szűz, édes anyád;
Zokogva most veled s kezével
— Mit más nem, — fátylat téve rád.

Ott volt csengő, vidám szavával
A kis fiu, a kis leány;
A rengő bölcső, angyalával,
Eged' mutatva mosolyán.

Ott voltak ők is, az enyémek;
Az én megtört szivü Marim, —
(Ah! halva tartom csak enyémnek!)
Két gyermekemmel karjain . . .

És sirtam én is; könyben égve
Fordult szemem az ég felé,
Hol három angyal, ujra élve,
Imám', szavam' helyeselé . . .

De hát való ez? — most magamban
Visszadöbbenve kérdezem.
Mire kel ujra, hogyha ugy van,
E mostani, rab-életem?

Te nő, ki csábbal lánczra vertél,
És most kaczagsz gyötrelmemen,
Ha nyugoton te is letüntél,
Fölkelsz-e te is keleten?

És átkod érdes, szörnyü hangja,
Mely itt elüzi nyugtomat,
Ott is beér, hogy megzavarja
Világ-felejtő álmomat?

S gyülőleted, mely összezúzott,
Tart ott is, — oh te szivtelen?
S lelked, mely sátán vérbe' forrott
Üldözni fog-e végtelen? . . .

Feltámadás! — oh, égi eszme!
De miattad megtagadom;
Csakhogy te légy örökre veszve,
Hadd veszszen minden angyalom!

II.

Az örökléthez annyi szállal
Volt kötve már szegény szivem;
De hogy hitemet megtagadtam,
Széttépve mindaz, s elszakadtan
Bolyongok még a földiven.

Éltem mint bomlott óra-inga
Nincs egybekötve semmivel;
Nincs mit keresnem fenn az égben,
Nincs mire várnom áma Végben,
Mit kedvesim sirja jelel.

Legyen örökre veszve minden!
Az ég, a föld, a csillagok!
S te három angyal, estelenként,
Sirhalmodig rejtsd el az ösvényt,
Nem támad fel, a ki halott!

Ne várj, Mari, dobd el szerelmed'
A semmiség vak éjiben;
Boldogtalanságunkra, melyet
Szivünkre mért a földi végzet,
Ott van vigasz, a semmiben.

Éltem reményi, szép leányom,
S te lángszivü, okos fiam,
Kik karomon elszenderedve
Mentetek örök éjetekbe,
Hol hit, remény, minden kihal: —

Ne várjatok ti sem; a csók, ah,
Melylyel lezártam ajkatok',
Az volt a végső, az utolsó,
S mellettetek majd egy koporsó
Lesz még, — de még se várjatok!

Nincs semmi, semmi; szétszakadt már
Bennem az érzés, gondolat,
Mely ápolt sirotokra szálla
És hamvatok felett megállva
Fölkeresett a föld alatt.

Nincs semmi, semmi; álmaimban
Sugárba' fördött arczotok
Hiába száll, hiába, vissza,
Mert tagadásom elriasztja, —
Ne jöjjetek, ne várjatok! . . .

De ugy van-e? — Ismét magamban
Szent lángra gyülva, kérdezem.
Szivünknek égi szép világa,
Elvész az is a pusztaságba',
Hol a halál a Végtelen?

S a szerelem lágy, zönge hangját
Suttogni, szólni édesen,
Elringató, kéjes danául,
Szép kedvesemnek ajakárul
Nem hallanám már sohasem?

S szivem, mely a sötét világtól,
Hol szeretet nincs, elriad,
Végkép' ki van tagadva onnan,
Hol gyermekemnek szive dobban,
S a hol velük, Marim, te vagy?

Ah! — ugy-e? — Köny csordul szememből,
S e könyben felcsillan hitem;
Oszlik, derül lelkem borúja,
És látlak, oh, s csókollak ujra,
Hű kedvesem s két gyermekem!

Feltámadás, — ah, égi eszme,
Ismét szivemre ölelem.
Szállj, gyülölet, az örök éjbe,
S maradjon fenn, örökre élve,
A szeretet, s a szerelem!

Fejes István.

Laptye de kapra.

Elbeszélés.

VARGA JÁNOS-tól.

(Vége.)

Még a legény nem is járt az akolnál, mikor a Szida beköszöntött a pitarba. Dalolgatott az uton, s a nótája vége egész a ház elé ért, ott hagyta el a küszöbön. Rá néztem, elnevettem magamat. Arra gondoltam, hogy milyen bolond az a Vaszil,

Vasárnapi Ujság.

Budapest, augusztus 1-jén 1875.

31-dik szám. | **ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEK:** a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 12 ft., félévre 6 ft. Csupán a Vasárnapi Ujság: Egész évre 8 ft., félévre 4 ft. Csupán a Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft., félévre 3 ft. | **XXII. évfolyam.**

HIRDETÉSEK DIJA: Egy hatszor hasábozott petit sor, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 15 krajczár; többszöri igtatásnál 10 krajczár. Bélyegdij külön minden igtatás után 30 krajczár. Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad **Bécsben: Haasenstein és Vogler** Wallfischgasse Nr. 10, **Mosse R.** Seilerstätte Nr. 2 és **Oppelik A.** Wollzeile Nr. 22.

MÁTRAY GÁBOR.

1797—1875.

Ismét egy nagyérdemü veteránt kisértünk a temetőbe. Hosszu és munkásságteljes pályája fáradalmai után alig kezdette élvezni a jól megszolgált nyugalmat, midőn az örök nyugalom borult reá. Azt kell hinnünk, hogy a megszokott munkakörből való kilépés az élet föltételétől fosztja meg azt, a ki éltető elemét a folytonos munkásságban találta, s a nélkül nem is lehet el.

Mátray (családi nevén Rotkrepf) Gábor, a muzeumi-, vagy Széchenyi országos könyvtár nyugalmazott őre, 1797-ben novemb. 23-án született Nagy-Kátán, Pestmegye Cserhát vidékének kis mezővárosában, hol atyja tanitói hivatalt viselt. Mikor fia hét éves volt (1804), Pesten nyervén tanitói alkalmazást, ide költözött át családjával s Gábor is itt nevelkedett. Apja, német neve daczára, magyar érzelmü volt s fiát is magyarnak nevelte. Zenetehetségének már 6 éves korában jeleit adta; 11 éves korában már magyar nótát irt négyes vonó hangszerre. A szép tehetségü fiu a gymnáziumi tanfolyam végeztével a jogi pályára lépett s 1817-ben végezte az egyetemen a jogi tanfolyamot. De a helyett, hogy ügyvédi gyakorlatra lépett volna, engedett atyjától örökölt hajlamának s előbb — már jogászsága utolsó évétől kezdve — a b. Prónay, utóbb a gróf Széchenyi háznál nevelősködött. Ez utóbbi állomásán Bécsben töltött nehány évet, s a német fővárosban módja nyilt magát több oldaluan kiképezni, s különösen művészi hajlamainak bő táplálékot találni. Az ének- és zene-elméletben nem közönséges képzettséget szerzett, s ezt később gyakorlatilag is hasznositotta, különösen a pesti zene-konzervatoriumnál, melynek alapitásában s vezetése körül a legtöbb érdeme neki volt. Bécsben lakása alatt elkezdé már tényleg művelni a magyar zeneirodalom akkor még fölötte parlag terét, s 1827-től 1830-ig: „Hunnia, Pannonia és Flóra“ czimek alatt 10 füzet hangjegyet bocsátott közre; és egy füzet magyar dalt, „Magyar Dallos“ czim alatt.

1830-ban Pestre tette át állandó lakását. Két év alatt letette ügyvédi vizsgáit s megkapta oklevelét, melylyel azonban később is keveset élt. A helyett inkább az irodalomnak és művészetnek kivánt szolgálni, s még azon évben engedélyért folyamodott egy szépirodalmi és művészeti hetilap kiadására. 1833 elején meginditotta a „Regélő“ szépirodalmi lapot s melléklapját a „Honművész“-t, mely átalában a művészettel, de kiválólag a szóló- és hangművészetekkel foglalkozott. Ez volt az első, rendes szépirodalmi hetilap magyar nyelven — s Mátray méltán tekinthető a magyar szépirodalmi lapszerkesztők apjának. Előtte a szépirodalom körében csak Almanachok s időhöz nem kötött füzetes vállalatok voltak. Ő állandó rovatot nyitott a (még akkor csak vidéki) szinészetről szóló tudósitásoknak, s ezáltal a szini kritika uttörőjévé vált, melyet később az „Athenaeum“ és „Figyelmező“ korában Vörösmarty és Bajza oly nagy virágzásra s oly nagy fontosságra emeltek. A „Honművész“ tudósitásai s állandó rovata tetemesen hatott a nemzeti szinművészet öntudatos fejlődésére. A „Regélő“ is a maga korához s az akkori irodalmi erőkhöz képest kellőleg megfelelt feladatának s becsülettel megállotta helyét, mig azt a Bajzáék Athenaeumának s a Vahot és Erdélyi Regélőjének adhatta át. Az ikerlap, egészen 1840-ig, mikor meg-

MÁTRAY GÁBOR.

Mátray (Gottwald)

Gyula

építész

lásd

Tér és Forma

1947. 12. sz.

268 – 271 l.

Képekkel

dohánybarna alapon rozetták, illetve felhők között sárkányos medaillonokkal. —
Drei chinesische BROKATE. Tabakbrauner Fond mit Rosettendekor, beziehungsw.
Drachenmedaillons zwischen Wolkenmotiven.

894. **Yomud-szőnyeg,**

színes gyapjúból, csomózott. Barna tükör sötétkék és barna kampós rozetták átlós soraival. Középázsia, XIX. sz. 100—100 cm. — YOMUD. Im Mittelfelde blaue und braune Rosetten mit Hackenbesatz in schräglaufenden Reihen auf braunem Grund. Zentralasien, XIX. Jahrh.

895. **Yomud-szőnyeg,**

színes gyapjúból, csomózott. Lazacvörös tükrében átlós sorokban rozetták. Középázsia, XIX. sz. 100—90 cm. — YOMUD. Lachsrotes Mittelfeld mit Rosetten. Zentralasien, XIX. Jahrh.

896. **Kula-imaszőnyeg,**

színes gyapjúból, csomózott. Sárga alap. Tükrében lecsüngő hosszú virágcsokor, kétoldalt hétsoros kerettel. Kisázsia, XVIII. sz. v. 160—122 cm. — KULA, mit gelbem Fond. Die Gebetnische mit herabhängendem Blumenstrauss. Auf zwei Seiten sechsfache Borte. Kleinasien, Ende XVIII. Jahrh.

897. **Yomud-szőnyeg,**

színes gyapjúból, csomózott. Barna alapon egymásbakapó csürlő idomokból alkotott mustra. Középázsia, XIX. sz. 110—92 cm. — YOMUD, brauner Fond mit aus Rautenfedern gebildetem Ornament. Zentralasien, XIX. Jahrh.

898. **Bergamo-szőnyeg,**

színes gyapjúból, csomózott. Piros tükrében lépcsőzetes medaillonok, közben csillagok, rozetták. Kék keretében szegfűszálak sora. Kisázsia, XIX. sz. e. f. 163—108 cm. — BERGAMO, rotes Mittelfeld mit stilisierten Medaillons, dazwischen Sterne und Rosetten. Kleinasien, erste H. XIX. Jahrh.

899. **Smirna-szőnyeg,**

sárgás alap, olajzöld keret, török virágmustrával. 480—380 cm. — SMYRNA, gelber

Mátrai Gyula épitész M.D.K.

IPARTERV 6. Iroda

Gázszilikátgyár, Berente

repr.

Épités éve: 1963.

Magyar Épitömüvészet 1964/2. 56-57. l.

Mátra Gyula

az Inota-i erőmű tervegője

Halász Zoltán: La vie culturelle en Hongrie, Budapest, 1966.

270 l.

Mátrai Gyula

Született 1905-ben. Építész. Kétszeres Kossuth díjas: (1950-1956) Ipartervfőmérnöke. Számos gyárépület tervezője Viscosa Müvek, Nyergesujfalu.

Fehete Márton: Prominent Hungarians

Home and Abroad, München, 1966. 334 l
1.97 - 198 l.

Mátrai Gyula

Ganz-Villamossági Művek, Ganz hajógyár, Erőművek: Inota, Tiszapalkonya.

Fehér Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l. 198 l.

Mátrai Gyula

1952-ben épült Borsódi Vegyi müvek. erőmű részlege. helyszíni előregyártással készült.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1531

Mátrai Gyula

1960-61-ben épített kabelgyári nagy csarnoka elliptikus héjszerkezet lefedéssel tetszetős megoldást nyújt.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

160 l

Mátrai Gyula

tervezte a borsódi erőművet 1952.

Reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet

1867-1967. Budapest 1970.

1541

Mátrai Gyula

és munkatársai tervezték az Inota-i erőművet. 1953. Reprodukció:

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1541

Mótrai Gyula

tervezte az Invita-i alumíniumkohó szerkezeti vázát 1954. Reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1541

Mótrai Gyula

és munkatársai tervezték a Tisza-
palkonyai Erőmű szerkezeti vázát.
Reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építé-
szet 1867-1967. Budapest 1970.

1541

Mótrai Gyula

tervezte a bp-i Skorus művek csarnokót. 1959. Reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1551

Mótrai Gyula

és Pászti Károly tervezték a cse-
peli kábelgyár nagycsarnokát. 1961.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967. Budapest 1970.

1551

Mótrai Gyula

Tervezte a Berente-i gáz szilikát-gyórat. 1963. Reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1561

Mátrai-Gottwald Gyula

Fischer Tibor, Uray és Puskás, valamint Mátrai-Gottwald Gyula irodájában dolgozott a felszabadulás előtt Székely László.

Kéri Gyula: Székely László /1912-1971/ - Magyar Építőművészet, 1971.4.sz.64.l.

Mátrai Gyula

Wolff Johanna
építészek

Tervezték a Ganz „E"-
gyárat.

Építés-Építészet
1949. I. évf. 1-2. sz.
24, 25. l.
ábrákkal

20 korunáért vételre ajánla-

koe, maradok a

legmélyebb tisztelettel

Kun L.

Mátrai Gyula

építészmérnök

Kossuth-díjas, az
előre gyártott épit-
kezések egyik legismer-
tebb szakembere. Uji-
tásai és tervezései mind
technikai fejlettség,
mind költségcsökkentés
szempontjából jelentős
eredményekkel jártak.
Különösen a csarnoképit-
kezések és hűtőtorony é-
pitkezések terén ért el
a korszerű gyárépitke-
zéseknél jó eredménye-
ket. Külön figyelmet
érdemelnek az épitke-

fordits

zésekhez készített szabatos organizációs tervek. Ezek alapján vált lehetővé a rendkívüli feladatoknak pontos ütemezése és a határidők betartása is.

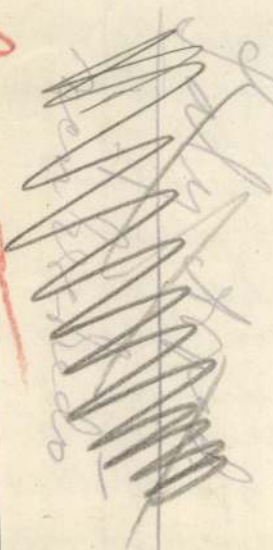

Mátrai Gyula egyéni és kollektív újításaival az építőipar az 1949. évben kb 1.8 millió forint megtakarítást ért el.

Gy. J.

Építés – Építészet
1950. 4. sz. 270, 271. l. (Az építőipar „Kossuth-díjas"-ai és a „Szakma legjobb munkás"-ai.)

Mátrai Kula

építés (erőművek

Vig J: A nagy erő-
művek terveröje,
az előrenyártás harai
megalapítója
MN. 1956 márc 30

(Képpel)

Mátrai Gyula

építész

bevezette a Ganz

„H" gyárat.

Építés – Építészet

1949. I. évf. 1–2.

28. l.

Kéjjel

[illegible]
tet, mely nekem megvan
mi Becses rendelesüket ke

Mátrai Gyula MDK

épitész

Klement Gottwald villamossági gyár, motor raktár és mühely.
Tervezők: Mátrai Gyula, Wolff Johanna
Munkatársak: Csaba Attila, Pászti Károly

repr.

MagyÉp 1945-55.

Mátrai Gyula, épitész MDK

Gyöngyösi váltógyár, csarnok tervezője
Pászti Károllyal és Fekete Bélával.

repr.

MagyÉp 1945-55.

Mátrai Gyula,

MDK

építész

Az inotai aluminium kohó egyik tervezője.

3 repr.

Magyép 1945-55.

Tervezők: Szendrői Jenő
Lauber László
Mátrai Gyula

Mátrai Gyula, épitész MDK

Inotai erőmü tervezője.

8 repr.

MagyÉp 1945-55.

Mátrai Gyula, MDK
építész

Sztálinvárosi erőmű egyik tervezője.

3 repr.

MagyÉp 1945-55.

Tervezők: Mátrai Gyula, Pászti Károly
Munkatársak: Fekete Béla,
Csaba Attila

Mátrai Gyula, épitész MDK

Borsodi erőmü tervezője.

5 repr.

~~MagyÉp~~

MagyÉp 1945-55.

Móczai-Gottwald Gyula

(1905) - építészmérnök. Az Ipartervnél főmérnöke. Kétszeres Kossuth díjas (1950, 1956) különleges vasbetonszerkezetek tervezője.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon / Főszerk. Gyöngyné Kiss Tamás / Budapest, 1969. 357 l.

1-617 l

Mátrai-Gottwald Gyula

Számos jelentős ipari építhezést tervezett (nyergesújfalusi Viscosa gyár, budapesti Ganz villamossági gyár és Ganz hajógyar új épületei, inotai, tiszapolkonyai erőmű stb.)

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon (Fonó György nél, Kis Tamás) Budapest, 1969. 357 l

Mátray Gy.

Az inotai és a borsodi erőművet építette
/ másokkal /.

98.l.

ajor Máté: Az építészet uj világa. Magvető. 1969.

Mátrai M. épitész M.D.K.

tervei szerint épült
fel az Irrotai Erőmű.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina 372. old.

Mátrai Gy.

A Klement Gottwald-gyár motorraktárának
építője Wolf F.-ed együtt.

Major Máté: Az építészet uj világa, Magvető, 1969, 91. l.

Mátrai Gyula,
Építész MDK

Gheorghiu Dej hajógyár, hajószerelő-csarnak.

Tervezők: Mátrai Gyula, Pászti Károly, Vásek László, Ozorai Imre.

2 repr.

MagyÉp 1945-55.

MDK

Mátrai Gyula épitész

Ganz E.gyár szerelde repr.
Sztálin Vasmü erőtelepe repr.

Dr.Szendrői Jenő: Ipari épitészetünk tiz éve
Magyar Épitőmüvészet 1955.IV.évf.3-4.sz.112.l.114.l.

Mátrai Gyula
építész

Inota, Erőmű 1950.

Repr.

Radó: Magyar építészettört. 391.
Műszaki Kiadó 1971.

Mátrai Gyula
épületei

~ magyaróvári Mezőgazdasági Gépgyár.

Rados: Magyar épületkerület. 398.
Műszaki K. 1971.

Mátrai Gy.
építész

Bp. Ganz Hajógyár szerelőbarnoka

Repr.

Radics: Magyar építészettört. 398.
Műszaki K. 1971.

Mátrai Egy
épitém

Bp. Gaus Hajógyár nevelőbarna-
ha

Repr.

Dacsa: Magyar épitészettört.
Malmaki K. 1974.

338

Mátrai Gyula
építész

Inotai és borsodi erőművek

Rodos: Magyar építészettört. 399.
Műszaki K. 1971

Mátrai Gyula
építész

Berente. Erőmű 1952.

Repr.

Radas Magyar építészettört. 396.
Műszaki K. 1971.

Mátrai Gyula, MDK.

építész

Kisérleti panel lakóház épitkezés /Bp/
Budapesten. Egyik tervezője

repr.

MagyÉp 1945-55.

Tervezők: Mátrai Gyula
Pászti Károly
Miskolczy László

Mátrai Gyula, építész 7 Ok

Az Ikarus gyár új csarnokának építészeti terveit kénitette.

–: Elkészült az Ikarus új sajtolócsarnoka 7.l

Népszabadság. Bp. 1961. jan. 11. [Vidéki]

MDK

Mátrai- Gottwald Gyula I.dij

Nitrogénművek Rt. 3ooo vagon befogadóképességü sóraktárának tervpályázata. Tér és Forma 1947. 4.sz.

Mátrai Gyula, építész MDK.

A kétszeres Kossuth-díjas építész kérvitette el Pánti Károllyal együtt az Ikarus-gyár új szerelőcsarnokának terveit.

Repr.

–: Új csarnok épül az Ikarusban

Népszabadság, bp. 1959. máj. 26. 3.1

MDK

Mátrai Gy.épitész

Klement Gottwald gyár motorraktára

Inotai Erőmü
Borsodi Erőmü

Major Máté:Épitészetünk helyzetéről Csillag,X.évf. 1956.781.l. 784.l.

MDK

Mátrai Gyula [építészmérnök]

Kossuth-díjas és Pászti Károly tervezték a Fogarasi úti kísérleti építkezés során felépülő lakóházat.

Zs. M.: Az első kísérlet, újfajta építkezés a Fogarasi úton.

Nők Lapja, Bp. 1955. december 15. [10-11. l.]

Mátrai Gyula épitész

MDK

Fogarasi-uti La jelü lakóház repr.

Csordás Tibor:A tömeges lakásépités tervezési kérdései Magyar Épitőművészet 1955.IV.évf.9-10.sz.265.l.

MDK

Mátrai Gyula kétszeres Kossuth-díjas, az Iparterv építészmérnöke

tervei alapján építik a Pécsi Erőművet.
(A készülő erőműről két fénykép repr.)
(más adat nincs.)

Épül a pécsi Erőmű.

Érdekes Ujság, Bp. 1957. szeptember 21. 13. l.

MDK

Mátray Gusztáv, festöm.

584. Tanyaudvar. Olf. 55x87 J.l.j.

Árv. Csarn.1932. 1.rk.sz. 30.l.

61. n. márc

Mátrai Gusztáv

alt. tanf.

Ferk. pzomfoisk. yk

1939-41. 147. l.

Mátrai Gyula

az ínotai erőmű
építésekért emlitve

Magyar építészet 1945-70
185. old.

Mátrai Gyula, [építész] 1704

Elismert tervező.

György István: Gyártervezők 2. l

NÉPSZABADSÁG, sp. 1961. máj. 4.

M.D.K.

MÁTRAI Gyula építész

Kazincbarcika. Borsodi Erőmű Rev.

Inola, Erőmű (Repr.)

(Előregyártot keretekből összeállított

Csarnokok)

Rados Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961.

337, 340, 342.

Mátray Gyula, építész MDh

A Peremartoni Kénsavüzem új piritraktárának egyik tervezője.

— : Új piritraktár épül 3.l

NÉPSZABADSÁG, bp. 1962. jún. 15.

K. D. K

MÁTRAY Gy. épületén

Budapest, Transzformátorgyár
Pécs, ERőmü

Társtervező: Pászti K.

A szerkesztő megjegyzései

Magyar Építőművészet 1961. 6. sz. 57.l.

MÁTRAY (Gottwald) Gyula epitése

1947-1948 Ganz Motormühely, II Lövőház u.
Wolff Johannával

Prakfalvi Enche: Szocreál, Bp. 1999 11.

zy-uradalomnak nem tetszik,
adalmi házak között zsidó

Ábrahám zsidó[35]

30 tízláb^2, 8 forint, 43 3/4
cs jelezve, hogy inscriptionális
ális] [Fő tér 9.]
Gábor[36]
Gábor, jobbágy[37]
s, 3/4 sessio, katolikus, 4 fő[38]
nagyar iskola
áz[39]
m iskolamester[40]
sef az uradalom levéltárosa
apott Bitto Titus prefektustól,
en, melyen régen az iskola ház
st pusztán fekszik, házat
lyet jövő Szent György-napig
znie.[41]
sef eladta a házat Neumann
sidónak és feleségének

GULIELMUS MÁTRAY, festő

Mátray Lajos szobrászművész plaket je öccséről:
1958.-GULIELMUS MÁTRAY PICTOR ANNO AETATIS SUAE LXXXI
SZEMÜVEGES FÉRFI ARCKÉPE Jakör.160 mm.egyold.öntött
bronz. 10/298/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Mátray Lajos szobrászművész érmei és
plakettjei 10/ 98/old.

AZ ÉRME,Kozlemények az éremgyüjtés köréből.
XVII. 1961. 17.sz. Bp.

Mátrai Gyula

a pécsújhelyi erőmű
építésének emlékére

Magyar építészet
1945–70
186. old.

Thieme_Becker

XXIV. 252. l.

Simon Sabbe

Mátrai Géza
építész
szül. Temesvár 1884
oklevelet nyert 1908

Névjegyzmüegyetem 13 l.

T. 5933.

rosban a tengeren öt vitorlás és
a fölül a táblácskán:

L.

: 14.7 cm.

95

Mátrai Géza

1902

Címmint 1930. 86. l.

Mátray Gábor, a M. Nemzeti Múzeum könyvtár vezetője (1797-1875).
Kelecsényi Gábor: Literáti Nemes. 1.) Folytatás

Literáti Nemes Sámuel örökösszitől több mindent vásárolt a Nemzeti Múzeum könyvtára, a mai Orsz. Szechenyi könyvtár. Közülük nem egy gyanúsnak tűnt, a könyvtár akkori vezetője, Mátray Gábor előtt es csak hamar kiderült, hogy bőven van közöttük hamisítvány. Literáti is, örökösei is foglalkoztak hamisítással.

Budapest folyóirat, 1988., 6., 37-old.

Mátray Gábor, a M. Nemzeti Múzeum könyvtárának vezetője (1797–1875).
Kelecsényi Gábor: Literáti Nemes 2.) Folytatás

Literáti hamisítványainak egy érdekes darabja az az 1458-ból keltezett, német szövegű térkép, amely Magyarország megyéit és uralkodóinak arcképét mutatja. Rajta egy érdekes megjegyzés Mátraytól: „A szakmunkák pénztárából, hogy a Nemes Literáti Sámuel-féle hamisítványok lehetőleg együtt legyenek, még két hasonló kézirattal együtt 5 osztrák értékű forinton megvásároltatott." Akkorra ugyanis Mátray is megégette az ujját: egy 1301-ből származott „magyar képes krónika" megtévesztette, míg ráadöbbent, hogy a képek inkább modern akvarellekhez hasonlítanak.

Budapest folyóirat, 1988., 6., 37-old.

Mátray Gábor

24—75. DIVALD graf. műintézet.

laid

Vas. Ujs

1860. 33 m.

arckeppel.

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest, VII., Lenin-körút 9—11.
TELEFON: 227—651, 221—285

Magyar Nemzet

1956 MÁR 30

Mátrai Gyula

A NAGY ERŐMŰVEK TERVEZŐJE, AZ ELŐREGYÁRTÁS HAZAI MEGALAPÍTÓJA

139

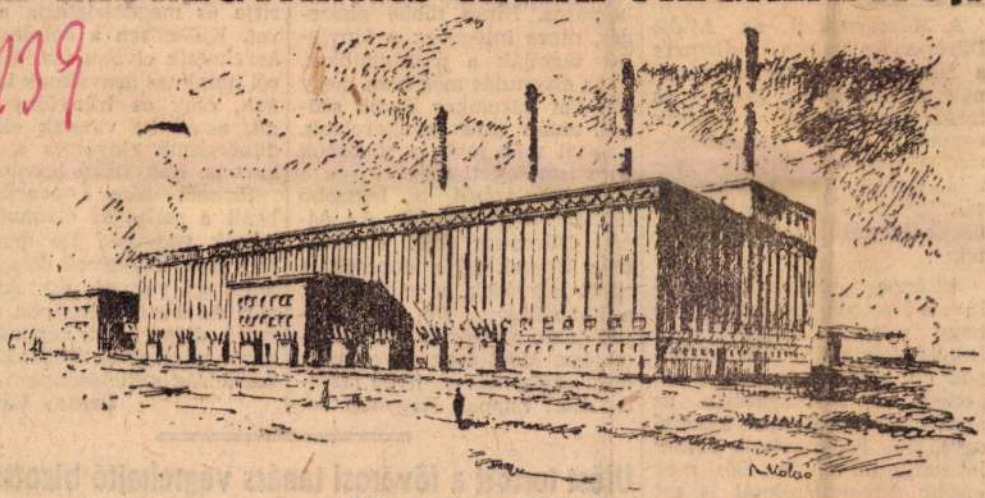

A Tiszapalkonyai Erőmű Mikolcsó László tervező-technikus rajza

Kilenc évvel ezelőtt, 1947-ben, amikor az újjáépítés teljes lendülettel folyt és jelentkezett az építkezések legnagyobb gondja: a faanyaghiány — egy szikár, csöndesmodorú építészmérnök, az akkori Ganz Hajógyár leégett asztalosműhelyét helyszínen előregyártott, nagyméretű vasbeton szerkezetekből tervezte meg. Sokan megvalósíthatatlannak minősítették e tervet, az újítót, *Mátrai* Gyula építészmérnököt pedig fantasztának. A hagyományos, úgynevezett monolitikus eljárás és az előregyártás kisszámú hívei között kitört a harc, amely csak 1951—52-ben dőlt el végleg — az új módszer, a nagyméretű vasbeton előregyártás és Mátrai Gyula javára.

1948-ban elkészült a Ganz Hajógyár asztalosműhelye, egy évvel később ugyancsak előregyártással a gépműhely és azóta Mátrai Gyula tervei nyomán felépült sok tervlétesítmény I-szelvényű, Vierendel és rácsosszerkezetű, üreges és áttört előregyártott elemekből. Megtalálhatjuk ezeket Sztálinvárosban, Budapesten, Gyöngyösön, Berentén, Csepelen, Inotán, Borsodban, Tiszapalkonyán és másutt.

60 tonna egy darabban

Egyes nagy tervlétesítményeinken szokás a mű tervezőjének és kivitelezőjének nevét, érdemeit megörökíteni. Mátrai Gyula és munkatársainak nevét adatok és tények teszik emlékezetessé a műszaki világban, hazánkban és külföldön egyaránt, a többi között az, hogy minden tervükkel valami újat, különlegeset, az előbbinél fejlettebbet adnak.

Sok külföldi államban még ma is szokatlan a nagysúlyú előregyártott elemekkel való építkezés, egyes államokban például az előregyártott elemek felső súlyhatára 7 tonna. Hazánkban Mátrai Gyula volt az első, aki az elemek felső súlyhatárát műszaki és gazdaságossági követelmények alapján *60 tonnáig emelte fel*, amivel az építkezések menetét egyszerűbbé és gyorsabbá, a kivitel minőségét pedig megbízhatóbbá tette. Ilyen rendkívüli méretű szerkezeti elemekből, pillérekből és gerendákból épült fel az Inotai Erőmű vázszerkezete, ahol ezenkívül újdonságot jelentett egyrészt az I-szelvények, másrészt pedig a hegesztés révén kialakított összeépítési pontok bevezetése.

Nagy jelentőségű újítás volt a diósgyőri előregyártott csarnoknál a nagyméretű bordás elemekből készülő úgynevezett Mátrai—Pászti—Feketeféle tetőszerkezet bevezetése, amivel kiküszöbölték a hosszirányú fiókgerendákat és jelentős módon leegyszerűsítették a kivitelezés organizációját.

A türelmetlen beruházó és a műszaki fejlődés

Másfél évvel azután, hogy a Gyöngyösi Váltó- és Kitérőgyár, ez az igen tetszetős és minden oldalról elismert építészeti remekmű elkészült, egy csepeli beruházó vállalat újból megrendelte a gyöngyösi gyár terveit Mátrai Gyulánál. Mátrai a maga szokott szerény, de kérlelhetetlen módján megmagyarázta a beruházónak, hogy a Gyöngyösi Váltógyár megépítése óta az előregyártás technikája sokat fejlődött, hogy a már kiadott terveknél sokkal korszerűbbet tudunk készíteni és éppen ezért ugyanazt a tervet mégegyszer nem adja ki. Mivel a beruházó türelmetlen volt és sürgette, Mátrai Gyula Kossuth-díjas mérnök vállalta, hogy a rendelkezésre bocsátott szűk határidőre új terveket készít és a csarnokot rácsos szerkezettel, *20 százalékkal kevesebb betonból és vasból, 350 000 forintos megtakarítással* készíti el. Igaz, hogy mindenki görnyedt a munkától és sok kemény szó hangzott el közben a viták során, de Mátrai Gyula műszaki dolgokban nem ismer tréfát és megalkuvást.

A „T"- és a „PU"-terv

Az Ipartervnél »T« megjelöléssel emlegetik a tiszapalkonyai erőművet, amelynél Mátrai Gyula tervezőtársaival: *Pászti* Károllyal és *Bereczky* Lászlóval ismét több, újszerű megoldást vezetett be. Az oszlopok itt már nem I-szelvényűek, hanem Vierendel szerkezetűek, az áthidaló tartógerendák pedig rácsosszerkezetűek. Az épület vázszerkezete ennek következtében olyan könnyednek és légiesnek hat, mintha nem is vasbetonból, hanem vasszerkezetből készült volna. A homlokzati fallazat újrendszerű vasbeton panelekből készült.

A »PU« jelzés egy ma még ismeretlen nagylétesítmény megjelölésére szolgál. *Pécsújhegyen most fognak hozzá egy újabb erőmű építéséhez* Mátrai Gyula tervezésében, amit három további újítás tesz nevezetessé. Az első: *ez lesz a világ első alápincézett erőműve.* Az épület földalatti létesítményei ilymódon a kivitelezés, az elrendezés és a kezelés szempontjából áttekinthetőbbekké és ellenőrizhetőbbekké válnak és emellett félmillió forintos megtakarítást képviselnek. A második: az erőmű üzemi épülete tisztán pillérszerkezettel épül. Az eddigi erőműveknél ugyanis a paneleknek csak kitöltő, térelhatároló szerepük volt. A »PU« erőmű 130 négyzetméteres, óriásméretű paneljei már egyben szerkezeti, teherhordó elemek is, a 20 m-es fesztávolságokat pedig már nem gerendák, hanem 75 négyzetméteres vasbeton dongaelemek hidalják át. Ilyen módon a beépítendő elemek száma az eddigiek negyedére csökkent, ami jelentős mértékben lerövidíti a kivitelezés idejét és lehetővé teszi, hogy az erőmű a Minisztertanács által megszabott határidőre üzembeálljon. Mindezeken túl *az anyagmegtakarítás vasban és betonban körülbelül 25 százalékos, forintban pedig háromnegyed milliő.*

Madárcsont-szerkezet

A harmadik újítás: a »madárcsont-szerkezet«. Mi ez? Az összes előregyártott elemek, tehát pillérek, fejgerendák, panelek, sőt egyes födémek is üregesen vannak kiképezve, úgy hogy azok levegő vezetésére alkalmasak. Ilyen módon az épület szellőzésének vezetékrendszere az elemek testében van kialakítva, ami által egyrészt elmaradnak a költséges vaslemezből készült szellőzőcsatornák, másrészt esztétikai megjelenés és térkihasználás szempontjából is előnyös helyzet keletkezik.

A külföldi látogatókat és tanulmányozókat általában nemcsak az elemek nagy méretei, hanem a szerkezetek légies könnyedsége, formai finomsága és műszaki tökéletessége ragadják meg Mátrai Gyula terveiben. A külföldi szaklapokban, tanulmányokban gyakran találunk erre való utalásokat. Mátrai Gyula terveit folytonosan tökéletesíti, szerkezeteit állandóan fejleszti és meg vagyunk győződve arról, hogy az erőművek tervezésénél elért rendkívüli eredményeket újabb műszaki tények fogják követni az előregyártás vonalán. A második Kossuth-díj, amelyet a nagyméretű, előregyártott vasbeton elemek alkalmazásán alapuló, korszerű építéstechnika meghonosításáért és továbbfejlesztéséért kapott, értékes munkásságának egyik elismerését jelenti.

Vig István

ÉJSZAKAI FŐPRÓBA A LIGETBEN

Fél tizenegy

A Műcsarnoktól az Ajtósi Dürer-sorig mozog, hullámzik a hatalmas tér. Sorra érkeznek az alakulatok, komoly és tréfás rigmusokkal köszöntik egymást. Sétáló szerelmespárok, elkésett hazatérők vegyülnek közéjük, a környező házak kapui elé kiülnek az emberek és nézik az előkészületeket.

Aztán a város aludni tér. S kint a ligetben megkezdődik a nagy munka. Megkezdődik? Inkább folytatódik. Hosszú napok óta gyakorlatoznak a Ligetben, a laktanyákban az április 4-i díszszemlére készülő egységek. Katonaviselt ember jól tudja, mi minden előzi meg kisebb felvonulásoknál is ezt a parancsszót: »Díszszemle vigyázz! Fogadás balról!« *Ez a díszszemle* ezerszeres erőfeszítést követel meg: budapesti, vidéki egységek elhelyezéséről, mozgatásáról kellett gondoskodni úgy, hogy a hatalmas előkészület ne zavarja a főváros életét.

Az első közös próba

És most itt az első közös próba a reflektorfényben úszó téren. A vezénylő tábornok hangja eljut a tér minden sarkába, a zenét is hangszórók továbbítják. Aprólékos, művészi gonddal próbálják el a nagy szemle egyes mozzanatait. Hogyan is lesz *majd* a fogadásnál? A miniszter kocsija a Műcsarnok felől jön, megáll minden alakulat előtt és a miniszter üdvözli majd az egységeket. A válasz — Erőt, egészséget, vezérezredes elvtárs! — még nem eléggé egyöntetű, az üdvözlést követő hajrázás sem eléggé hullámzó. A vezénylő vezérőrnagy csendes, nyugodt hangon, mintha iskolában magyarázná, elmondja, mi volt a rossz, aztán megismételteti az egészet. »Valamivel jobb« — bíztatja az egységeket, aztán másodszor, harmadszor, negyedszer is elismételteti. »*Most jó*« — száll a hangja a tér felett.

Fél kettő

Hosszabb szünet következik. Előtte azonban még egy feladat: az egységek elözönlik a tribünöket, szereplőkből egy pillanatra *nézőkké* válnak. *Teherbírási próba:* elég erős-e a tribün, elbírja-e jövő szerdán a nézőket? A próba után a *konyhákhoz* vonulnak az egységek: feketét, ennivalót kapnak.

A folyami flottilla sötétkék elhelyezett lámpa fénye szabályozza. Nincs többé pisszegés, nincs integetés: a fényjelek tagolják a mozdulatokat.

Az elvonulás még nem megy jól. Fél háromkor újabb szünet, aztán ismét gyakorolnak. Ezúttal már *jobb:* a tábornok nem ismételteti meg.

És befejezésül a legszebb látvány: *a felvonulás.* Az Ajtósi Dürer-sor felől egymásután tűnnek fel a dobosok, a tiszti iskolások, a gyalogosok, a határőrök... De azt hagyjuk talán az április 4-i beszámolóra. Most csak egyet még: éjjel egész más az ilyen szemle, mint nappal. Nagyobb benyomást tesz, jobban összeszorítja és megdobogtatja a szí vet. Különösen a befejezés: harckocsik elvonulása. Messzi ről hatalmas árnyaknak látsza nak, csak az irányfény vilá gít, aztán itt vannak előttec dübörgésük elnyomja a zene kart is. Nagyszerű látvány.

Pirkad, mire a *zenekar* beáll a sorba és elvonul. Á mosak vagyunk. De megért Egy szép, nagyszerű dolog szi letésénél voltunk ott. Az áp rilis 4-i díszszemle ilyen nagy szerű dolog lesz: néphadsere günk találkozása népünkkel szabadság születésnapján.

Lontay László

Ülést tartott a fővárosi tanács végrehajtó bizottság

Csütörtökön ülést tartott Budapest Főváros Tanácsának végrehajtó bizottsága. Az ülésen megtárgyalták a fővárosi tanács *1955. évi községfejlesztési tervének teljesítéséről* szóló beszámolót. A beszámoló többi között megállapítja, hogy a tanács ipari, közlekedési, kommunális és szolgáltató vállalatai 1955. évi termelési, teljesítményi és áruforgalmi tervüket 104,2 százalékra teljesítették. Beruházásokra az elmúlt évben 278 millió forintot fordítottak. A felúj tási keret meghaladta az 5(millió forintot. Ebből lakás felújítására és karbantartásr 351 millió forintot használta fel.

A továbbiakban a végrehajt bizottság megvitatta és elfo gadta az *1956. évi községfej lesztési tervjavaslatot,* amel lyet az áprilisban tartandó ta nácsülés elé terjesztenek. A ülésen megtárgyalták a vég rehajtó bizottság második ne gyedévi munkatervét is.

Közlekedési korlátozások

1956. április 4-én, hazánk felszabadulásának 11. évfordulóján és az azt megelőző honvédségi próbák ideje alatt az alábbi közlekedési korlátozások lesznek:

ÁPRILIS 1-ÉN

LEZÁRT TERÜLET:

4.30 órától előreláthatólag 7.30 óráig a Vágány utca—Dózsa György út—Rudas László utca—Szív utca—Rottenbiller utca—Thököly út—Hungária körút által határolt terület mindennemű járműforgalom elől lezárt terület. Ezen belül szükség esetén csak a tűzoltók, mentők és az orvosok gépkocsijai közlekedhetnek.

GYALOGOSOK RÉSZÉRE a fenti időpontban ZÁRT TERÜLET:

Vágány utca—Dózsa György út—Rudas László utca—Bajza utca—Bethlen utca—Thököly út—Hungária körút által határolt terület. A zárt területre csak meghívóval vagy kordonátlépővel léphetnek be. Az e területen lakók lakásukat, dolgozók az üzemüket, intézményüket a személyi igazolvány felmutatásával érhetik el.

VILLAMOS ÉS TROLIBUSZ:

A 15-ös járat üzemkezdettől 7.30 óráig Jászai Mari tér és Váci út között, a 25-ös járat üzemkezdettől 7.00 óráig Nagyvárad tér és Baross tér között közlekedik, a 70-es járat üzemkezdettől 7.30 óráig Kossuth Lajos tér és Murányi utca között, a 71-es járat üzemkezdettől 7.30 óráig Balaton utca és Murányi utca között. A 70-es és 71-es járatokkal csak a Bajza utca és Damjanich utca sarokig lehet utazni.

A 72-es járat üzemkezdettől 7.30 óráig a Marx tér és a MÁV-kórház között közlekedik.

A 72-es járatról is a Bajza utcánál szállni.

A 75-ös járat helyett üzemkezdettől 7.30 óráig csak a Népliget és Thököly út között a 75/A járat közlekedik.

Váci úti járatok: 6.10—7.00 óráig részben Újpest és Sztálin-híd között, részben pedig Sztálin-híd és Élmunkás tér között közlekednek.

A Lehel úti járatok 6.10—7.30 óráig Újpest és Béke tér között közlekednek.

A Földalatti Vasút üzemkezdettől 7.30 óráig csak a Bajcsy-Zsilinszky út és November 7 téri megállóhelyeknél áll meg.

A 44-es és 67-es járatok a Thököly úton üzemkezdettől 7.30 óráig a Baross tér és Hungária körút közötti megállóhelyeknél nem állnak meg.

AUTÓBUSZ:

1-es járat üzemkezdettől 7.30 óráig Kelenföldi pu. és Körönd között, 5-ös járat üzemkezdettől 7.30 óráig Pasaréti tér és Rózsa Ferenc utca között, 20-as járat üzemkezdettől 7.30 óráig Hungária körúton és Thököly úton át Baross térig, 25-ös járat üzemkezdettől 7.30 óráig Rákospalota és Bosnyák

ÁPRILIS 4-ÉN

LEZÁRT TERÜLET:

Az ünnepség kezdete de. 10 óra. Meghívóval rendelkező személyek bebocsátása a Sztálin térre 9.45 óráig. 5.00 órától előreláthatólag 11.30 óráig a Vágány utca—Dózsa György út—Rudas László utca—Szív utca—Rottenbiller utca—Thököly út—Hungária körút által határolt terület mindennemű járműforgalom elől lezárt terület. A lezárt területre csak kucsicédulával ellátott gépkocsik és szükség esetén a tűzoltók, mentők és orvosok gépkocsijai hajthatnak be.

GYALOGOSOK RÉSZÉRE a fenti időpontban **LEZÁRT TERÜLET:**

Vágány utca—Dózsa György út—Rudas László utca—Bajza utca—Bethlen Gábor utca—Thököly út—Hungária körút által határolt terület. A zárt területre csak meghívóval vagy kordonátlépővel léphetnek be. Az e területen lakók lakásukat, a dolgozók üzemüket, intézményüket a személyi igazolvány felmutatásával érhetik el.

VILLAMOS ÉS TROLIBUSZ:

A 15-ös járat üzemkezdettől 11.30 óráig a Jászai Mari tér és Váci út között, a 25-ös járat üzemkezdettől 11.30 óráig Nagyvárad tér és Baross tér között közlekedik, a 70-es járat üzemkezdettől 11.30 óráig, a 71-es járat üzemkezdettől 11.30, a 72-es járat üzemkezdettől 11.30 óráig nem közlekedik, a 75-ös járat helyett üzemkezdettől 11.30 óráig csak a Népliget és Thököly út között a 75/A járat közlekedik.

Váci úti járatok: 10—11.30 óráig részben Újpest és Sztálin-híd között, részben pedig Sztálin-híd és Élmunkás tér között közlekednek.

Lehel úti járatok 10.10—11.30 óráig Újpest és Béke tér között közlekednek.

Földalatti Vasút üzemkezdettől 11.30 óráig csak a »B« és »C« tribünre érvényes meghívóval rendelkező utasokat szállítja. E járat a fenti idő alatt csak a Bajcsy-Zsilinszky út és November 7 téri megállóknál áll meg.

44-es és 67-es járatok üzemkezdettől 11.30 óráig a Baross tér és Hungária körút között a Thököly úti megállóhelyeknél nem állnak meg.

AUTÓBUSZ:

1-es járat üzemkezdettől 8.30 óráig a Körönd ig, 8.30—11.00 óráig az Attila utcáig,

2-es járat 8.30—11.00 óráig az Attila utcáig

4-es járat 8.30—11.00 óráig az Attila utcáig,

5-ös üzemkezdettől 8.30 óráig a Rózsa Ferenc utcáig, 8.30—11.30 óráig a Halász utcáig.

20-as járat 4.30—11.30 óráig a Mautner Sándor utcán, Hungária körúton, Thököly úton át a Baross térig,

25-ös járat 5.51—11.30 óráig Rákospalota és Bosnyák tér között,

56-os járat 8.30—11.30 óráig az Alagút utcáig közlekedik,

60-as járat 8.30—11.30 óráig a Halász utcáig közlekedik.

65-ös járat 5.20—11.30 óráig nem közlekedik.

A 7-es és 20-as járat üzemkezdettől 11.30 óráig a Thököly úton a Hungária körút és Baross tér közötti megállóknál nem áll meg. A 20-as és az 55-ös járatok a Hungária körúton a Hungária körúti kettős sorompó és Thököly út közötti megállónál nem állnak meg. (MTI)

POSTÁJÁBÓL

K. P., Győr. A bagdadi katonai szövetség támadó jellegű paktum. Tagjai: Anglia, Törökország, Irak, Pakisztán, Irán. Az imperialista politika most több arab államnak a szövetségbe való bevonására törekszik.

Balaton. Ha a házastársnak semmilyen élő rokona nincsen, a házasságba behozott, szüleitől örökölt házát a túlélő házastárs örökli.

B. M. Az asszony saját házrészét férjének ajándékozhatja vagy végrendeletben ráhagyhatja, de a gyermekeket a kötelesrész — a törvényes örökrész fele — megilleti. Ingatlan ajándékozásánál ugyanazt az illetéket kell fizetni, mintha az ingatlant örökölte volna. Az illeték mérvét »Hűséges olvasó, Budapest« című üzenetünkben olvashatja.

Előfizető Fe. Jugoszláviába előreláthatólag két ízben lesz idén társasutazás: június és szeptember elején. A 10 napos abbáziai tartózkodás ára mintegy 2600 Ft. Jelentkezzék szakszervezete útján. Ha egyénileg kíván Jugoszláviába utazni, kérjen a BM megyei főosztályánál útlevelet.

P. M. Budapest. Névváltoztatás iránti, a belügyminiszterhez címzett kérelmét a kerületi anyakönyvvezetőnél kell benyújtani. Férfi vagy nő kérelmét azonos szempontok szerint bírálják el.

Mátrai (Gottwald) Gyula, épít.

KEDVES ÉLET ÉS TUDOMÁNY!

Hetvenöt évvel ezelőtt, 1905. június 8-án született Munkácson

MÁTRAI GYULA

kétszeres Kossuth-díjas építészmérnök. Eredeti neve *Gottwald* Gyula volt. Mérnöki diplomáját 1952-ben a budapesti Műegyetemen kapta. A világgazdasági válság éveiben nem tudott elhelyezkedni, csak 1936-ban jutott álláshoz.

Mátrai 1940—1944 között *önálló* irodát tartott fenn — ezekben az években tervezte egyebek között a *pestszentlőrinci repülőgépgyár* (a mai fonóda) és a *nyergesújfalui VISCOSA gyár* épületét. Aztán 1945 februárjában, alighogy elhallgattak a fegyverek, a *Ganz-gyár* újjáépítésén munkálkodott. Ott ismerte fel, hogy sokkal gyorsabban haladna az építés, ha az épület bizonyos részeit *előre* legyártanák. Elgondolását 1947 őszén próbálták ki, sikerrel: az új eljárással a Ganz hajóépítő-üzemét igen gyorsan helyreállították. *A magyar építőiparban ezzel vette kezdetét az előregyártás.*

A hagyományos vasbeton szerkezetű építmények vázát (pilléreit, gerendáit stb.) végleges helyükön építik meg, általában faállványzaton kialakított, összefüggő deszka zsalúzatban. A betont a kötés ideje alatt az állványzat tartja, ezért azt csak a beton megszilárdulása után bonthatják le. Mátrai ezzel az úgynevezett *monolitikus* építési móddal szemben az épület elemeit végleges helyük közelében, a *földön* készíttette el. Aztán az elemeket, miután megszilárdultak, géppel a helyükre emelték és ott összekapcsolták. Ehhez az eljáráshoz nincs szükség állványzatra, ezért költség és idő takarítható meg vele. Mátrai eljárásának voltak ellenzői, ám a gyakorlat őt igazolta. Az ő tervei alapján épült fel egyebek között a Ganz gépműhelye, az *ajkai hűtőtorony*, a *diósgyőri gépgyár* és az *inotai*, a *berentei*, s a *tiszapalkonyai erőmű is.*

Az első Kossuth-díjat 1950-ben az inotai erőműért kapta, a másodikat 1956-ban, munkássága elismeréseként. Ám azután sem pihent. Korábbi eljárását — a vasbeton elemek helyszíni előregyártását — összekapcsolta a vasbeton-héjszerkezetek alkalmazásával; megtalálta a módját, hogy miként lehet viszonylag nagy, 100—150 négyzetméteres tereket vékony, 5—6 cm vastag vasbeton lemezekkel lefedni. Így készül a *pécsi hőerőmű*, a *berentei gázszilikátgyár* és a *budapesti kábelgyár* stb. Később az elő- és az utófeszített vasbeton szerkezetekkel foglalkozott, majd épületeit *üzemek ben gyártott* elemekből tervezte meg.

Mátrai *a vasbetonépítés egyik hazai úttörője* volt, de határainkon túl is jól ismerték őt. Új és merész elgondolásait az építők szívesen valósították meg. Akik vele dolgoztak, általában nagyon szerették. Például munkatársai 1953-ban albummal köszöntötték, s azt így vezették be: „Aki Veled dolgozik, előbb-utóbb a Te optimizmusodnak, derűs életszemléletednek és triplesec-ednek hatása alá kerül. Az a ritka ember vagy, aki egyszerre nagy mint alkotó építész, irodavezető, Fines-man, espresso-partner és barát."

Mátrai 1969-ben vonult nyugdíjba, de az ezt követő években sem maradt tétlen, több találmányban és szabadalomban működött közre. Élete utolsó éveiben sokat betegeskedett, 1975 után már alig-alig mozdult ki otthonából. *1977.* január 2-án, 72 éves korában ragadta őt ki sorainkból a kérlelhetetlen halál.

Mátrai (Gottwald) Gyulát a XX. századi magyar építészet nagyjai között tarthatjuk számon. Az iránta tanúsított megbecsülés egyik újabb jele, hogy Várpalotán, amelynek iparosításában igen nagy szerepe volt, nemrég utcát neveztek el róla.

Dr. Merényi László

Dr. Merényi

738.

XXXV/24.

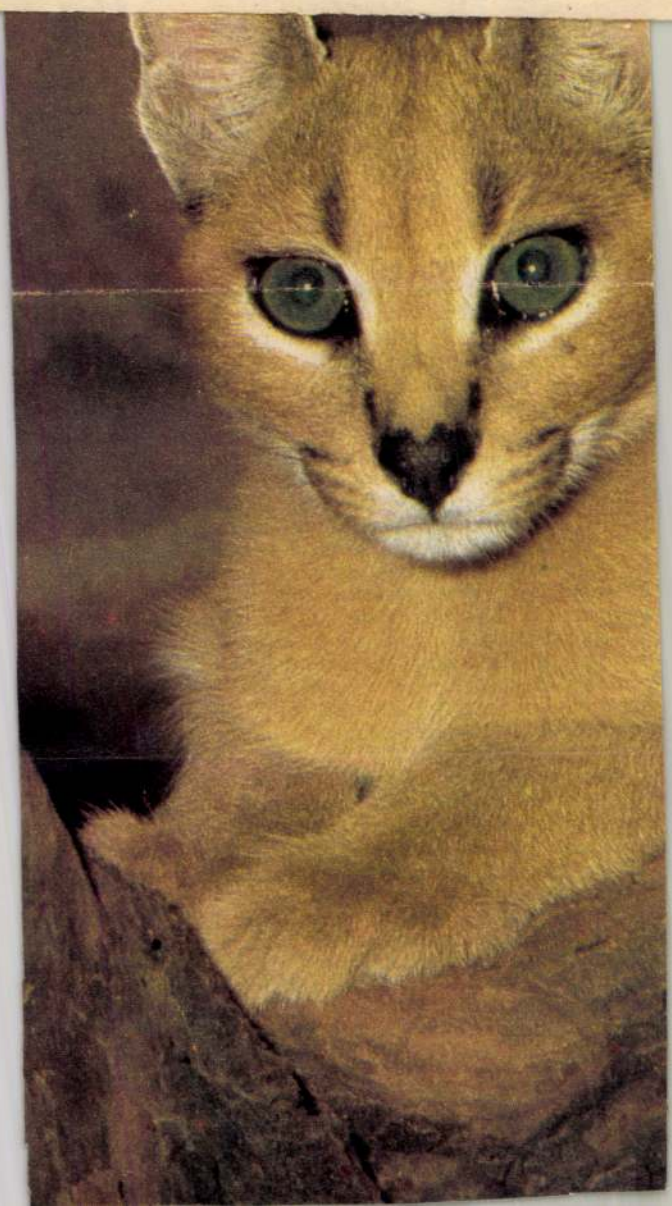

Mátrai Gyula, építész

Elhunyt Mátrai Gyula Kossuth-díjas építészmérnök

Életének 72. évében, hosszan tartó betegség után elhunyt *Mátrai Gyula*, kétszeres Kossuth-díjas építészmérnök.

A nagyelemes előregyártás világszerte ismert szakembere volt, az inotai, a dunaújvárosi, a berentei, a tiszapalkonyai és a pécs-újhegyi hőerőmű, valamint számos nagy ipari létesítmény vezető tervezője, az Iparterv nyugdíjas irodavezető főmérnöke.

— : Elhunyt Mátrai Gyula. — 8.

Népszabadság, Bp. 1977. jan. 5.

gyógyvizek hatásával és alkalmazásával foglalkozó — viszonylag fiatal — tudományág, amelynek kérdéseit a Nemzetközi Hidrológiai és Balneológiai Társaság (FITEC) kongresszusain vitatják meg a vízgyógyászat szakemberei: orvosok, mérnökök, építészek, balneológusok.

A következő rész orvosi aspektusból tárgyalja a témát. Megfogalmazza a modern gyógyfürdőhelyek célját. A gyógyfürdők a regeneráció biológiai és pszichikai alapfolyamatának helyei, betegeknek és egészségeseknek egyaránt; a teljes emberi szervezet egyensúlyának visszanyeréséhez komplex „funkcióedzést" tesznek lehetővé.

A kezelés (terápia) a légző-, ivó- és fürdőkúrák sokféleségén alapszik. A különböző FITEC definíciók után foglalkozik a gyógyvizek ásványi só tartalmával és azok gyógyhatásaival. (Példa a meghatározásokra:

— hidegvíz	14 °C-ig,
— szubtermál	14—20 °C,
— termál	20—35 °C,
— hipertermál	35 °C felett.)

A mű következő része már építészeti szemszögből íródott. Először a telepítési, városrendezési koncepciókat vázolja fel. A különböző táji adottságoknak megfelelő fürdőszervezési lehetőségeket jól áttekinthető, színes ábrákon mutatja be.

A tervezési kérdéseknél különös gonddal foglalkozik a testi fogyatékosok igényeinek kielégítésével: a helyiségeket (fürdőszobát, WC-t) úgy kell méretezni, hogy önjáró kocsival is megközelíthetők legyenek, lépcsők helyett pedig rámpákon tudjanak felhajtani. Nagy figyelmet szentel a gondos épületgépészeti kiképzésre.

Az elméleti rész után a gyakorlati példák gazdag tárházát sorakoztatja föl, főleg Svájcban és Nyugatnémetországban épült gyógyfürdőket, amelyek közül több a szerző alkotása. De találunk olasz, osztrák, francia és két lengyel fürdőt is. A könyv bemutatja Kun Attila és Legány Zoltán tervezte hévízi gyógyfürdő épületét.

A 130 oldalas kötet szép kiadásban, egész-vászonkötésben jelent meg, számos fotóval, rajzzal és tervvel illusztrálva. A külföldi szakirodalomban is első ilyen témájú összefoglaló mű, amely igen nagy segítséget nyújt a kérdéssel foglalkozó szakembereknek.

Timon Kálmán

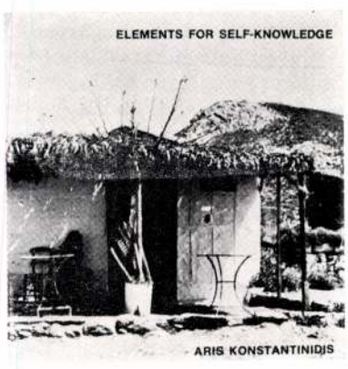

Aris Konstantinidis:

Elements for self-knowledge
Az önmegismerés lépcsői

Ford alapítvány kiadványa

A szakkörök számára sem könnyen hozzáférhető mű nagy belső értékei már egy felületes lapozgatás alkalmából is meglepik az olvasót. Úgy tűnik, a szerző korábbi elméleti és tervezői munkájának szintézisét kívánta benne nyújtani, s ez, a válogatás minőségével és belső tartalmi csoportosításával példaadóan sikerült is.

A szokatlan módszerű könyvben először fekete-fehér képekkel találkozunk (9—168. l, 166 db kép). Ezután színes képeit láthatjuk (169—200. l., 16 db). Majd rajzai következnek, amelyek értelmezni, olvasni segítik a fényképek nagy részét, illetve a fényképezés eszközeivel vissza nem adható helyszínrajzokat, alaprajzokat, metszeteket, részleteket tartalmazzák (201—264. l., 106 db). Újabb fekete-fehér képek után (265—296. l., 32 db) olvasható az egyetlen szöveges rész, Jegyzetek címen. Ez a képekhez vagy képek csoportjához ad rövid, tömör magyarázatokat, és sajátos értelmezést. Itt találjuk a képek címeit és készítési idejüket is, valamint hivatkozásokat azokra az egyező fényképekre vagy rajzokra, amelyekben az „önmegismerés elemei" hasonló módon nyilvánulnak meg.

A képek, rajzok, elemzések egy része Aris Konstantinidis korábbi munkáiból már ismert. Most újabbakkal egészítette ki és zárt rendszerré kovácsolta. Így ismétlődő mondanivalójának sokkal átütőbb erejű bizonyítéka lett új könyve, mint az eddigi kisebb publikációk. A gondolati program már a kettős címből egyértelmű:

Az önmegismerés lépcsői. Egy igaz építészet felé.

Mindenek előtt az adottságokból, a tájból indul ki és Kazantzakis szavaival így fogalmaz: „... csak egyetlen kiindulópont van: a föld, a kövek, a víz és a görög ég. Innen kell kiindulnod." Sorra veszi a görög táj meghatározó tényezőit: a kopár hegyeket, a változatos formájú sziklákat, a mindenütt jelenlevő tengert, a csipkés tengerpartot, a tengerből felbukkanó ezernyi szigetet, a napfényes eget és a tiszta levegőt. Mindez alapvetően kihat az építészetre és az itt élő ember életformájára. „A görög tájnak megvan a maga sajátos arculata, elhárít magától mindenfajta disszharmóniát, ami vele ellenkezik, ugyanakkor szívesen fogad mindent ami egyszerű és természetes." A levegő tisztasága, a fátlan lejtők eredményezik azt, hogy minden forma rendkívül határozottan rajzolódik ki, a kontúrok élesek, a mesterséges és természetes képződmények szoborszerűen jelennek meg. Ezt értették meg az ókori görögök, mikor templomaikat, színházaikat a tájjal teljes harmóniában alkották meg, és épületeiket szobrászi módon fogták fel. Ez a látásmód az igazi építészeti alkotásoknál azóta sem szakadt meg. A bizánci kor ezt festői hatásokkal egészítette ki. Nem hiányoznak ezek az alkotói elvek az egyszerű népi építészeti emlékekből sem, ha végigjárjuk a szigeteket, akár Mykonoszt, Hydrát, vagy Rodoszt. Aris Konstantinidis hirdeti ezt az egységet: táj az építészetben és építészet a tájban. Mikor pedig az egyszerű túrista az egyik templomrom láttán felteszi a kérdést: „Ez emberi munka vagy természeti képződmény?" akkor egyúttal ennek az egységnek mélységes igazságára mutat rá ösztönösen.

A környezetnek nemcsak a formái válnak meghatározóvá az építészet számára, hanem az adott helyen fellelhető anyagok fajtái is: a durva kő, a márvány, a sár, a fa és a hófehér mész. Mindez a mester, az építész számára gazdag lehetőségek tárháza, ha jól ismeri tulajdonságait és törvényeik szerint is bánik velük. Görög földön mindez az egyszerű mestereknél már ösztönös, generációkon keresztül szűrődött le és „beleivódott a csontok üregeibe." Bánni kell tudni az anyaggal: „... a kőnek, amit a kezedben tartasz hatalma van feletted, mert saját nyelvén beszél." Ennek jegyében alkottak az Akropolisz, Delphi építői, a bizánci mesterek vagy akár a Kyklád szigetek mesterei egészen napjainkig.

Az anyagok ismerete, a tájból leszűrődő tiszta és őszinte szemlélet érvényesül a szerkesztési módokon. Az ókori görög épületeken, de a későbbi műveken is kiütközik: „milyen jól betölti mindegyik építészeti részlet a rászabott szerepet, s bárki tisztán láthatja, hogy az egyik rész arra hivatott, hogy tartson valamit, a másik pedig arra, hogy őt tartsák." „A sikerült forma csak tiszta és tökéletes szerkezet eredménye lehet, és ez a szerkezeti tökély áthatja az egész épületet a legkiemelkedőbb pontjától az alapokig, amely utóbbiakat nem látnivalónak szánták." Az ókori görög templomok földben levő alapjai ugyanolyan műgonddal készültek, mint a felső rész. Ez szerinte a mesterség tökélyén túl mély filozófiai gondolatokat is hordoz: „Így már képesek vagyunk megérteni azt, hogy egy épületnél a tökélyt, a szépséget, a műgondot nem szükséges látni — elég ha létezik."

Az épület és táj párbeszédébe a szerző fokozatosan kapcsolja be a legfőbb tényezőt, az embert, hiszen a kettő szintézisének őt kell szolgálnia. A földrajzi adottságok tág lehetőségeket tárnak a Földközi tenger mentén élő népek elé. Az enyhe éghajlat folytán az élet az év nagy részében a szabad ég alatt folyik. Ez az építészetre sajátos funkcionális hatással is van. Ez ősidőktől fogva arra inspirálja az építő embert, hogy olyan házakat építsen, amely lehetővé teszi, hogy kifelé és befelé egyaránt élhessen. Az ősi megaron forma tovább él. A görög lakóház elengedhetetlen tartozéka a tornác, a nyitott folyosó, az üvegezett veranda, az erkély és a loggia. Biztosítani kell a külső és a belső tér közti átmenetet. A tornác, az előtető nyáron véd a perzselő napsugarak ellen, télen az eső és hó ellen, egyúttal mindig megadja a szabadban tartózkodás lehetőségét, a görög ember számára közelebb hozza a természetet vagy az utca forgatagát. Közösséget kapcsoló szerepe is van ezen térrészeknek. A közösség pedig itt nem hagyható figyelmen kívül. Különösen a kisebb településekben pl. Langadia, Spetses — életében formáló tényező a közös életmód, gondolkodás és cél. Ez közös stílust, közös mestert, azonos anyagfelhasználást eredményez. Így vall erről a szerző: „Mindez csak azt jelentheti, hogy az igazi építészeti alkotás nem annyira az egyes egyének teljesítménye, amit személyes adottságaikkal és leleményességükkel érnek el (bár ez része a folyamatnak) — mint inkább közös erőfeszítés eredménye." Továbbá: „Az építészeknek a legelejétől együtt kell alakítaniuk elképzeléseiket megbízóikkal. A csodálat, amit egy építészeti alkotás kivált, nagyrészt a népnek vagy az egyháznak, vagy egy-egy uralkodóháznak köszönhető, akik segítették azt megalkotni. Így az építészet „társadalmi kinyilatkoztatássá" válik, amint azt Sullivan mondta. Az alkotó építész vezető szerepét persze ebben a folyamatban döntőnek találja és Aristoteleszszel vallja, hogy a mesterek minden szakmában tiszteletre méltóbbak, jobb érzékűek és bölcsebbek, mint a kétkezi munkások, mert ők ismerik annak az összefüggéseit, amit csinálnak. Az építésztenek egyidőben ki kell elégítenie a közösséget és az egyént. Az ember bármit is épít magának, megvan egyben az elkülönülési szándéka is. Ha magánéletében szabadnak érzi magát, eredményesebben munkálkodik a közös célokért." „Az igazi építészet a szabadság gyümölcse" mondja Konstantinidis. — Véleménye szerint csak a közösség képes a hagyományokat átmenteni, ezzel is kifejezésre juttatva a maga sajátos világát. Matiss-t idézi: „Az ember szabadabban érzi magát, mikor rájön, hogy elgondolásait a tradíció megerősíti; nem számít, hogy milyen régi: ez segít átugrani az akadályt." Az ősi jelképek, formák továbbélése nem lehet zavaró, ha megfelelően alkalmazzák, mert miért ne hasonlíthatna egy mai gyertyatartó Poseidon szigonyára?

Változatlanul igaz, hogy az építészeti formálás szerkezeti eredetű és a jó forma a helyes szerkesztés eredménye. A Kyklád szigetek házainak esővízlevezetése vagy egy egyszerű lakóház tetőszerkezete kapcsán bizonyítja a formák szerkezeti eredetét, változatait, amelyek már később szinte önálló életet élnek. Építészeti szerepüket a színek társításában is megvizsgálja. Megállapítja, hogy a színek nem alkothatnak önálló rendszert. Elsősorban a szigeteken általánosan használt fehér meszelésről ír, amely egészségügyi és épületfizikai szempontból fontos, de ez egyben esztétikai tényezővé is vált. Egy fehér házon tisztán kirajzolódik a rendszer és minden vele kapcsolatos tárgy körvonala és formája sokkal élesebben jelenik meg. Tévedés lenne azonban azt gondolni, hogy csak a fehér tölthet be ilyen szerepet. A vörös, az okker, a fekete vagy szürke is képes a tiszta szerkesztést szolgálni, de csak akkor, ha „minden szín a megfelelő helyen van és összefüggésben van azokkal a vonalakkal, amelyek meghatározzák a formát, annak méretét és kiterjedését." A görög hagyomány azt bizonyítja, hogy mindig egyidőben kell megtalálni a megfelelő színt és a megfelelő formát. Mi több, a szín életszükséglet, mint a tűz és a víz. Az építészeti alakzatokhoz hasonlóan idővel a színek is szimbolikus jelentést kaphatnak. A felismerések igazolását a görög táj szinte önként kínálja és a színes képsor bizonyítja az olvasó előtt is.

Mind ez ideig Görögországról beszéltünk, követve a szerző gondolatait, aki még sokszor segítségül hívta mondanivalójának alátámasztására, színessé tételére a kultúrtörténet nagyjait, valamint az újabb kori görög írókat, Szolomoszt, Kazantrakis-t. Ezzel mintegy szintézisét is adta a görög kultúra összefüggéseinek.

Gondolatsorához nem sok hozzátenni valónk van. Igazsága átütő erejű és kézzelfogható. Ha mint szenvedélyes alkotó, s hazáját mindenek fölött szerető és ismerő ember nem is tiszta építészet-filozófiát nyújtott át könyvével, fejtegetései és konklúziója lényegében fedésben van mai építészetelméletünkkel. A közösség szolgálata, a társadalmi igények elsődlegessége, a társadalmitörténeti helyzet nyújtotta realitások elfogadása és eszközként való jó kamatoztatása számunkra is érvényes iránymutatás. S mindez hitelt nyer egy olyan alkotó életművében, aki a tanulságokat bizonyító erejű új épületeiben tárta elénk. Igaz, hogy ezek az új épületek még nagyon közel állnak a kézműves technikájú múltbeli gyakorlathoz, de a döntő lépés — nem a formák, hanem a szellemi tradíció átvitele — ragyogóan sikerült bennük.

A könyvet görögül és angolul adták ki, a Ford Alapítvány költségén az Amerikai Ókortudományi Iskola támogatásával. Az angol fordítás Kay Cicellis munkája.

Balogh Péter — Szilágyi István

MÁTRAI GYULA

Magyar Építőművészet 1977/3

Mátrai Gyula
1905—1977

1977. január 2-án, életének 72. évében — hosszantartó betegség után — elhunyt Mátrai Gyula kétszeres Kossuth-díjas építészmérnök, a nagyelemes helyszíni előgyártás kiváló szakembere, az Inotai, a Dunaújvárosi, a Berentei, a Tiszapalkonyai és Pécsújhelyi Hőerőmű, valamint számos egyéb nagy ipari létesítmény vezető tervezője, az IPARTERV nyugalmazott irodavezető-főmérnöke.

Búcsúztatása a szakmabeliek, barátok és tisztelők nagy részvéte mellett január 19-én a Farkasréti temetőben volt.

Mátrai Gyula Munkácson született kisiparos családból. Elemi és középiskoláit szülővárosában végezte, majd a Brnoi Műegyetem gépészmérnöki karán tanult két évig. Ezután a Budapesti Műegyetemre iratkozott be, ahol építészmérnöki diplomát szerzett. A tervezői hivatást választotta, ezen belül is az ipari építészetre specializálta magát, amely hazánkban akkor a szakma legelhanyagoltabbja volt. Kezdetben különböző magánirodák alkalmazásában állt, majd önálló tervezőirodát alapított. Elsősorban szerkezeti és statikai érzékével tűnt ki, de törődött az üzemek külső-belső esztétikai kialakításával is, amely korábban mellékes szempont volt. Az 1940-es években több nagy gyárat tervezett, ezek közül a Nyergesújfalui Viscosa, a Mátyásföldi Ikarus törzsgyár, és a mai Kőbányai Fonoda csarnokai, az akkori világszínvonalnak megfelelő legmodernebb héjszerkezetű lefedéssel készültek.

A felszabadulás után a romokban heverő ország újjáépítése, majd a szocialista iparosítás — fa, acél, cement, építőgép hiány miatt — az építőszakmára olyan feladatokat rótt, amelyek megoldása hagyományos módon nem volt lehetséges. Magánirodáját feladva a Magyar Építő RT, a későbbi Magyar Gyárépítési NV tervezési részlegének vezetését vállalta el. Itt alakította ki az organizált helyszíni előgyártás néven közismert építési mód alapelveit és tervezte az első nagyobb előregyártott csarnoképületet, az 1947-ben elkészült Ganz gyári hajóműhelyt.

1951-ben az általa szervezett és nevelt gárdával együtt az IPARTERV-hez került, amelynek keretén belül az önálló Előregyártott Ipari Épülettervező Iroda vezetésére kapott megbízást. Ennek élén fejlesztette tovább a helyszíni nagyelemes előgyártást és tervezte a létesítmények egész sorát. A bevezetőben felsorolt öt nagy erőmű kívül legfontosabb alkotásai: a Gyöngyösi Váltó és Kitérő Gyár, az Inotai Alumíniumkohó, a Lackovich-telepi Hajógyári csarnok, a Csepeli Szerkezeti és Emelőgépgyár csarnoka, az Ikarus gyár festőcsarnoka, a Kábelgyári nagycsarnok, a Berentei Könnyűbetongyár csarnokai, a többcélú híddarus-típuscsarnok.

A nagyelemes előgyártás hazánkban hamar elterjedt, számos kitűnő tervező alkalmazta és fejlesztette tovább. Az építési mód az ipari épülettervezésre mintegy 15 évig rányomta a bélyegét, a szakirodalom nyomán világszerte megismerték, alkalmazták és — célszerű esetekben — alkalmazzák ma is.

Úttörő volt, mert szakirodalomra-folyóiratokra nem támaszkodhatott, kísérletezésre nem volt lehetőség, mindennek „egyből" sikerülnie kellett. A fa-, acél- és cementmegtakarítás, valamint az emelési súlyok csökkentése miatt — szükségképpen — karcsú és merész szerkezeteihez nemcsak ötletre, tapasztalatra és tudásra, hanem bátorságra is szükség volt.

Munkatársait és kivitelező partnereit is magávalragadó lendületére jellemző példa az Inotai Erőmű monolitról történő áttervezése volt. Az eredeti csehszlovák tervek 1950 március végén érkeztek, az első előregyártott oszlop még ugyanezen év aug. 20-án állt és az első turbinaegység 1951. nov. 7-én már áramot termelt. A teljesítmény nagyságát emeli, hogy a világon először itt készült 60 tonna súlyú előregyártott vasbeton elem, amelynek beemeléséhez szükséges szintén újszerű „emelő kétláb" kialakítása, tervezése és kivitelezése a rendelkezésre álló hihetetlenül rövid idő alatt készült el az ő irányításával.

Tevékenysége az erőművek és ipari csarnokok előgyártásán kívül az építőipar szinte minden ágára kiterjedt. Tervezett monolit lakóépületeket, kísérleti panelházat, acélszerkezetű csarnokokat, rombuszelemekből falazott hűtőtornyokat, kézi csavarorsós mozgatású csúszózsaluzatot, emelőbikát, vasbetonbunkereket, silókat és víztornyokat, 1000 m³-es kikötés nélküli hidroglóbuszt, könnyűacél felülvilágítót, gombafödémet stb. Az erőmű keretek és vasbeton rácsostartók több mint száz ismeretlenes igénybevételi egyenleteinek megoldására olyan módszert dolgozott ki — mai szóval élve —, „programozott", hogy a számítást frissen érettségizett lányok két-három hét alatt kézi számológéppel elkészíthették.

Munkáját kormányunk két alkalommal 1950-ben és 1956-ban Kossuth-díjjal méltányolta.

1970. január 1-től nyugdíjba vonult, de szaktanácsadóként további másfél évig az IPARTERV-nél tevékenykedett. Egyre súlyosbodó betegsége előbb „szobafogságra" kényszerítette, majd ágyhoz kötötte, de a szakmával a kapcsolatot sohasem szüntette meg. Élete utolsó éveiben főleg a 31. sz. Állami Építőipari Vállalatnál dolgozott. Munkatársaival évente egy-két jelentős újítást dolgozott ki, amelyek közül a nemrég átadott Hejőcsabai Cement és Mészmű DOPOL tornyára volt a legbüszkébb. Súlyos betegsége ellenére szellemileg végig friss és fiatalos maradt.

Mátrai Gyula elsősorban tervező volt, de vezetőegyéniség is egy személyben. Terveinél a konstrukciót tekintette elsődlegesnek és nagy súlyt fektetett a gazdaságosságra, valamint az esztétikai szempontokra.

Robbanékony természetű volt, ha hibát látott, felesleges ellenkezést, vagy értetlenséget tapasztalt, nem tetszését — gyakran nyers formában — nyíltan megmondta.

Aki csak alkotásainak és ötleteinek óriási mennyiségét ismerte és szikár, magas alakját látta „aszkétikus szakmai megszállottnak" hihette, pedig rendkívül szerette az életet, óriási humán műveltséggel és olvasottsággal rendelkezett.

Barátai főleg a volt munkatársak, tanítványok és kivitelező vagy technológus partnerei közül kerültek ki. Ragaszkodott hozzájuk és — szükség esetén — önzetlenül segítette őket nemcsak műszaki, hanem emberi problémáik megoldásában is.

Halálával egy eredményekben gazdag színes élet ért véget.

Dr. Mokk László — Gallyas László

Mátrai Gyula, építészmérnök

102 1977.I.4.Kossuth 18.3o Gné
Esti Magazin

- Meghalt Mátrai Gyula kétszeres Kossuth-dijas épitészmérnök, 72 éves volt. Mátrai Gyula a nagy elemes helyszini előregyártás alapelvének kidolgozásában játszott uttörő szerepet. Ő volt az inotai, a dunaujvárosi, a berentei, a tiszapalkonyai és a pécsujhegyi Hőerőmü, valamint több más ipari létesitmény vezető tervezője.

Mátrai Gyula, építész

Az IPARTERV vezetősége ezúton értesíti a barátokat és tisztelőket, hogy a f. hó 2-án elhunyt **Mátrai Gyula** kétszeres Kossuth-díjas építészmérnök temetése 1977. január 19-én, szerdán fél 12 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

- Halálozás

10.

Népszabadság, Bp. 1977. jan. 18.

Mátrai Ilona

festő

Szabad Művészet

1951. 2/7. l.

Műemlékek

Mély tisztelettel
ország Bizottságá
gom-várhegyi Ás
év folyamán az
összesen P. 5390
ből az összegből
havi 45 P. vésslet
a vezetésért 42
kaptam, amely ot
kisegitő vezetőkn

MÁTRAI István (1949)
145. Március 15., 1989
March 15th
offset, 68x45 cm
j.j.l. terv: Mátrai István – Offset és Játékkártya Nyomda Budapest
ltsz.: xy 90.290

A változás jelei : Plakátok 1988-1990. : Magyar Nemzeti Galéria,1990.nov.14.-dec.31. A kat. szerk. Bakos Katalin. Bp., MNG, 1990 20.

146. Április 4., 1989
April 4th
offset, 98x68,5 cm
j.j.l. Mátrai – Révai Nyomda Budapest
ltsz.: xy 89.249

147. Tanácsköztársaság, 1919, 1989
Republic of Councils, 1919
offset, 98x69 cm
j.j.l. Mátrai '89 – Révai Nyomda Budapest
ltsz.: xy 89.231

Mátrai István

Az 1980-as Studió tárlaton a Műcsarnokban
alkotásaival szerepelt a művész

A műtárgyak között egy villanásnyira az alkalmazott művészet is jelentkezik. *Mátrai István* egészségügyi intézménybe szánt piktogram-rendszerének hasznosságát csak a szakember döntheti el: látványként kétségkívül ötletes, szellemes, logikus.

Hegyi Gyula

Magyar Hirlap 1981/1/6/6

Hegyi: A kiállítás tovább vándorol?

MÁTRAI ISTVÁN alkalmazott grafikus

A kiállításon szereplő másik alkalmazott grafikus *Mátrai István* volt. Alkotói

karaktere nem mutatkozott meg, a tárlaton felvonultatott alkotásai inkább tevékenységének sokrétűségét bizonyították.

Művészet 1985. jan. 57.

M.D.K.

Mátrai József szinmüvész

A Szinész-Képzőmüvészek kiállitásán szerepel képe. A festmény cimét a lap nem közli.

Szinész-Képzőmüvészek kiállitása. Szinház és Mozi. Bp. 1956. jan. 20. IX. évf. 3. sz. 11. lap.

Matthey Jenő
Grafikus

New-Yorkban Zilzer Gyula
temetésén részt vett.

Kelemen Emil: Zilzer Gyula
Művészet, 1970. március - 10 lap.

Mátray Kálmán festő M.D.K.

Őszi erdő olajf. repr:

Tél a művészetben. Bp. 1942, 23

MDK

Mátray József

akvarell-képeket fest. Részt vesz az előadóművészek képzőművészeti munkáit bemutató tárlatom. (fény-képe repr.)

(koos): Szinész-festők éjféli tárlata.

Ország-Világ, Bp. 1957. december 3. 9. l.

M.D.K.

Mátrai Jenő szobrászmüvész

A "Kacsa" c. bábfilm figuráit készíti.
Három repr. a bábukról a müvész arcképével.

Szinház és Mozi. Bp. 1951. szept. 28.-okt. 4.
IV. évf. 39. sz. 2. l.

Mátray József

MDK

Színészfestők kiállitásán részt vesz

Esti Hirlap 283 sz. 1957. dec. 3 2 old.

Mátrai János, grafikus

L. Máté András

Acsay Judit: Biennálé Békéscsabán

Új Tükör, B. n. 1986 jún. 15.

24-25

XX III/24

Mátrai István

(Bp. 1949 -

Címe: 1034 Bp. Bécsi út 88-90

Az Iparművészeti Főiskolán végzett.

Plakát- és borítóterveivel, illusztrációival, typográfiával

és egyéb reklámtervezéssel foglalkozik.

Békéscsabai Alkalmazottgrafikai Biennálé

Plakátkiállítás, Munkácsy Múzeum, 1978. IV. 2-V. 28.

-Katalógus a könyvtárban-

Mátrai István, grafikus

l.: Nagy Tamás

–: Körlevél 8.

Népszabadság, Bp. 1978. máj. 16.

Mátrai István, grafikus

L: Szőnyei György

-: Győrkesch, jutalmak

12.

Esti Hírlap, Bp. 1978. máj. 12.

Mátrai István grafikus

A ~~Stúdió~~ Toldi Stúdiómuzi klubjában három grafikus mutatkozik be műveivel, máj. 2.-tól.

Láttuk, hallottuk

1976. V. 2. 10.33 Petőfi V.

Mátrai Irma

1906/7 I. Diák Elmer ist.

Ferképzomfoiskèvk

192. l.

mák változatossága is [illegible]
korszak vége felé már a lakóházak is
kialakult formát mutatnak. sőt a
monumentális építészet föllépésével is
találkozunk a dolmenekben és crom-
lechekben.

A dolmenek azon a vidéken állanak
legsűrűbben, amelyeken a történelmi
kor kezdetén a keltákat találjuk, de

Mátrai Slonka grafikus

Láng-gyári munkások képzőmű-
vészeti kiállítása.

Szabad Nép 1947. dec. 23.-40.-

Grafika Mátrai Slonka Képe

Láng-gyári munkások képzőművé-
szeti kiállítása.

Szabad Kép 1947. dec. 23.-40.-

Mátray Gyula, építész

megenlítve

L.: Derdák T.

Vadász F: Három mérnök három évtizede 5.

Nézszabadság, Bp. 1978 márc. 17

Mátrai Gottwald Gyula építész

Tekete Nagy Béla festőművész egy időben abbahagyta a festést, az Ipartervnél mint tervező helyezkedett el, erőműveket tervezett Mátrai Gottwald Gyulával, így hét hét magyar erőműnek a tervezésébe és építésében vett részt az építész és a festő.

Festőállvány és igazgatói iroda

1977. nov. 13. Petőfi 13.25 (K Gyné).

M.D.K.

Mátray Lajos (kunszentmártoni) építőmester

vállalta el az öcsödi iskolák felépítését.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1894. XV évf.
jun. 5. az. 2. old.

MDK

Mátrai Lajos, ép.-hallg.

egy kiállitás, mely ha nem is tökéletes, erős szár
kal szuggerálja, h. akik alkották, hivatva van
missiót teljesiteni.

Málnai Béla: .... kiállitás.
Magyar Epitömüvészet. 1968. 8.sz. 22, 25.l.

Mátrai Lajos

ékszerészgyáros

New Yorkban. Buda-
pesten tanult.

Tóth Geiza: Ipar-
művészeink New York-
ban. Magyar Ipar-
művészet. 1922. 65, l

Mátrai Karól

M. Lajos fia, 21 éves
Korabrem naphalt
1900 ben. Az ipar
mű-iskola növedé
ke volt.

Vas Zsg 1900. 349 l.

Mátrai Károly

Ötvös

1894–1899

Címtár 1930. 86. l

MDK

Mátray Károly,

a kisplasztika korán elhunyt növendéke egyike volt azoknak, kik legjobban követték mesterüket, Loránffy Antalt.

Hanvay Ödön: Az iparművészeti iskola jubileuma. Művészi Ipar. 1905.nov.15. I.évf. 3.sz. 36.l.

Mátray Kálmán

nobrán

1905-7

Éimisk 1930. 86. l

Mátray Kálmán

Őszi erdő. Mátray Kálmán olajfestménye

Láttam a feketét, a kéket, a zöldet.
Én láttam az eget. Én láttam a földet.
Én láttam a kaoszt. Én láttam a valót,
a vanba őrültet és az éhenhalót.
S mint a hervadásba szépülő virágot,
egy körfordulatban láttam a vilagot,
teremtő képzelet ősi akarását.

Feketeség csillant a nagy éjszakába
Fekete fény vetít lelkemre világot,
s igaz arculatban látom a világot.
Képzelet szülötte, de holt anyag mégis,
És az ezerszájú ember áll a vártán,
Hűsége, erénye a nagy tét a kártyán.
Aki oszt, vigyázzon: hogy igazul osszon!

Feketeség csillant a nagy éjszakába
fekete fényével megihletett engem
szelid lantom helyett harsonába zengem:
Tudok felhők felett az éterben járni,
időtlen-időnek eljöttére várni,
s az őrhelyen állni hináron vagy lápon,
de a testvérben a nem-testvért meglátom.

1977. nov. 28. Petőfi M.Műv. Ház V. Gyűj
Riportfelvétel - 6 -

Mátrai Lili festő-grafikusművész tanulm.

- Hazánk legutóbbi régészeti szenzádiói közé tartozik a nagyecsedi Árpád-kori monostor feltárása és az Árpád-kori sírmező. Dr. Magyar Kálmán régész irányitásával folyik a kutató munka, aki a Sárvár alapjait is kutatja. Azt hittem már a helyszínen találom a nyiregyházi muzeológusokat, de mikor ott jártam, akkora volt a sár, hogy valóban nem kezdhették még meg az idei ásatási munkát. Igy a Tanácsnál Mátrai Lili tanárhoz és ismert festőművészhez, grafikushoz irányitottak, akinél jobban nem igen ismeri más az ásatás környékét, és a falut. Ön több, mint 30 éve költözött ide. Akkor még meglátszott, hogy a falu egy lecsapolt láp helyére épült?

- Az még ma is látható a falunak egyes részein, a lápnak a maradványa, a templom környékén van egy ilyen lápos terület, ősszel nagyon hangulatos volt, mikor végig mentünk a községben, a kendertörés, aztán a dörzsölés. Volt egy nagyon érdekes törőalkalmatosság, a Bástya utcán, ott gyorsabban készült, nem ezzel a kézi megoldással, hanem egy ilyen körbe forgatható törőeszköz volt, nem tudom, hogy megvan-e, vagy feltüzelték most már, nagyon hangulatos volt a fonó. Itt, különösen a faluszéleken, annak idején úgy hivták, hogy Sziget utca, itt a családok egymáshoz jártak, főleg a falu külső részein, a Sziget utcán, akkor a régi nevén nevezem, a Szállás utcán, reggeleniként elmentek egymáshoz, és ott elláttak őket, s közben vagy a gazdának fontak vagypedig a saját fonni valójukat vitték, de olyan családias és nagyon kellemes időtöltés volt számukra. Ezt aztán azt hiszem, hogy a kendertermelés megszünése szüntette meg.

- Mikorra tehető körülbelül?

- Hát a téeszesités után, amikor már a téesz szervezése volt, utána már nem foglalkoztak annyira kenderternesztéssel.

- Azt hiszem akkor azóta csak Ön foglalkozik kendermunkával, nem hagyományos módon. Tulajdonképpen a népmüvészet és az iparmüvészet ötvöződik egybe az Ön gyönyörü munkáin, fali szőnyegeken, teritőkön. Kenderből is dolgozik, és hát parnutból is. Helyi motivumokat is gyüjtött?

- Gyüjtök, de nem helyi származásu, van itt a faluban egy asszonyka, aki most nem régen került ide férjhez, és az édesanyja munkáiból megőrzött egy-két darabot, a rojtkötése nagyon különleges, Szamosmenti vidéken. Szamosmentén régi hagyomány és népmüvészeti értékkel biró munka. És én azoknak a gyüjtögetésével foglalkoztam, és foglalkozom most is, tervezem, hogy még elmegyek arra a vidékre is, és abból állitom össze egyéni elgondolás szerint a munkáimat.

- Festeget is.

- Gyermekkorom óta mindig érdekelt a kézi munka is és a rajz

is, ugyhogy a szabad időmet, ha visszagondolok a nagyon régi gyermekkorra, azzal töltötten mindig, hogy rajzolgattam, nagy élvezettel dolgoztam mindig ezeken is. Járok a nyirbátori Képzőművészeti Studióba, rézkarcot, linoleum metszeteket és hasonló munkákat készitgetünk.

- Milyen sikerrel oltotta be a művészet szeretetét tanitványaiba? Most, ha felnőttként találkozik velük, ha meglátogatja őket, van-e nyoma a lakásukban legalább a jóizlés terén?

- Én azt hiszem, hogy sokat fejlődtek, de megmondhatom őszintén, hogy nagyon nehezen tudtam eredményt elérni, mert itt inkább érvényesül az egymásrahatás, a falusságnak az egymásrahatása, az asszonyoknak az egymásrahatása. Mikor idekerülten, akkor mindenki giccses falvédőket készitett. és garniturákatkonyhák részére, ahol különböző szép melengető felirásokat varrogattak. Nagyon nehéz volt az átformálás, ugy érzem, hogy az alapot igyekeztem megadni, mert kézi munka szakkörökön keresztül is foglalkoztam a gyerekekkel, és hogyha ráéreztek, akkor azt most ők azt tovább viszik. Egy nagyon érdekes, uj dolog most, amire sikerül rávenni a falusiakat, főleg ismerősöket, hogy annak idején, amikor férjhez mentek, itt a hozomány lepedő, vászonlepedő, zsák, mivel jómódu község is volt, igen nagyhangsulyt kapott. És most ezeket a lepedőket nem mindenki használta fel, ott van a szekrényben. Ahogy megszőtték, használatlanul, és sikerült már rávenni egy-két családot, a volt növendékeken keresztül, hogy földolgozzák lakásdiszeknek, futónak, falvédőnek, aztán függönyöknek, és különböző ilyen disztárgyaknak, művészeti munkával, amit én szoktam nekik előnyömni, előrajzolni.

-És a nagyecsedi vőlegénycsizmákat nem emlegették?

- Arról hallottam, hogy volt egy pár csizma a Tanácsházán, és mikor az esküvő volt, akkor azt kérték kölcsön. Arról hallottam, sőt azt le is fényképeztem, egy olyan gyereket, mert a község fennállásának 25. évfordulójára egy ilyen fényképdokumentációt készitettem, és rajzos dokumentációt az iskola részére, és még a gyerekektől sikerült megtudnom, hogy gólyalábat még lehet találni a faluban. A gólyaláb arra a célra szolgált, hogy nagy sár esetén azzal közlekedtek.

- Nagyon sok fényképet őriz, az előbb ásatásokról mutatott képeket is. Lám, milyen jellemző a művész szemléletére, még a koponyákon is látja, látni véli azt, amit mi közönséges halandók nem látunk meg, hogy az egyik rémületet fejez ki, a másik mintha hevetve halt volna meg. Hiszen nemrégiben ásatások kezdődtek itt Sárváron, nem is kevés eredménnyel. Látta-e, hogyan dolgoznak itt a régészek?

-"Igen, izgatott is engem. A gyerekekkel jártunk kinntársadalmi munkán ezen a területen, és az a domb, amelyik mellett dolgoztunk, egy kicsit megbolygatta a fantáziánkat, úgyhogy elkezdtünk ott piszkálgatni, kis szines üvegdarabokat találtunk, aztán régi épitkezésről otthagyott kődarabokat. A falusiakkal beszélgettünk és mondták, hogy ott a munka közben nagyon sok csontvázat, csont darabokat, kopohyát találtak. S kérdeztük, hogy hova tették? Mondták, hogy egy kosárba összerakták és a földbe visszaásták, mert ami a földből került elő, az a földbe kerüljön vissza. Ugyhogy mi már akkor nem láttunk belőle semmit, Éppen ezért, amikor meghallottuk az ásatást, erről a hireket, nem voltam itt az elején, mert egy nyári rajz munkaterepen voltunk, ilyen művésztelepen, Valkányban, és egy kolleganőmmel, Dobos Olgával mentünk le kerékpárral, borzasztó szeleségidőben, és akkor, ami ott elénk tárult az ásatásoknál, az nagyon elgondolkoztatott, nagyon izgatta a fantáziánkat, És aki az ásatásokat vezette, elmesélte, hogy milyen eredetüek ezek, és főleg azon sajnálkozott, hogy bizony nem talált az alapból semmit, mert elhodták az oxsediek. Ami érthető is, mert Nagyecsed őslakossága nagyon szegény lehetett valamikor, az őstelepesek, kőlelőhely nagyon nehéz volt az épitkezéshez, gondolom, hogy a tégla beszerzése szintén nehézségekbe ütközött, igy tehát minden mozdítható dolgot elvittek a faluból, a határból is, mint ahogy annak idején a várnak a maradékait is az utolsó kőig elhordták. Állitólag a templom alá van egy része beépitve, azalapba rakták be.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET
Mátrai Makovits Jenő
1968

1021

Felnyitották a sírt: nincs titkos végrendelet

Nagy ünnepe volt vasárnap Dél-Szlovákia magyarságának, Tompa Mihály halálának százéves évfordulóján megemlékező ünnepet ültek a Sajó völgye egy bájos falujában, Hanván. A község kegyelettel őrzi egykori hírneves lelkipásztora emlékét, megannyi érdekes szájhagyományt őriz róla mindmáig. Hanván az a hagyomány járta, hogy Tompa sírjában titkos végrendelet és több olyan kiadatlan vers rejtőzik, amelyet a Bach-korszakban nem jelentethetett meg. Ennek a hagyománynak jegyében zajlott le Hanván a vasárnapi ünnepség 12 ezer ember jelenlétében.

Az emlékünnepélyt a rimaszombati járási és a hanvai hivatalos szervek közreműködésével kezdeményezte a Csehszlovákiai Magyar Dolgozók Kulturális Egyesületének járási szervezete, *Veres* János és *Drobka* Géza vezetésével. Az ünnepségen megjelent a kulturális egyesület országos elnöke, *Dobos* László, és főtitkára, dr. *Szabó* Rezső. Részt vett a Csehszlovák Tudományos Akadémia nemzetiségi ügyekkel foglalkozó tagja, dr. Karel *Pomejzl* egyetemi tanár is. A Magyar Írók Szövetségét dr. *Czine* Mihály, *Váci* Mihály és *Fekete* Gyula képviselte, a Magyar Pen Club nevében *Szombathy* Viktor, a Szlovákiából elszármazott írók nevében *Győry* Dezső jelent meg. A budapesti Petőfi Irodalmi Múzeumot dr. *Lakatos* László főigazgató képviselte.

Az ünnepség

szombat este fáklyás menettel és a költő sírja előtt elmondott szavalatokkal kezdődött, vasárnap reggel zenés ébresztő zengett a falu utcáin, majd a vendégek megtekintették Tompa Mihálynak emléktáblával megjelölt egykori parókiáját, amely ma is lelkészlak. A rimaszombati énekkar Tompa híres tornáca előtt a virágos udvaron ünnepelte a költő emlékét. Tompa Mihály egykori templomában a környék 30 református lelkészének részvételével dr. *Varga* Imre református püspök emlékezett meg ünnepi beszédében a nagy elődről.

A hanvai sírkamrában Tompa Mihállyal együtt felesége, Zsoldos Emília és ötéves korában elhunyt Géza fia, valamint Irén nevű fogadott lánya (Lévai József költő leánya) és annak férje, Csizy János, Tompának a lelkészségben utóda nyugszik. A sír szomszédságában Tompa Mihály művészi mellszobra áll, *Mátrai-Makovits* Jenő finom alkotása. A hivatalos megnyitó után *Bodor* Tibor, a Madách Színház művésze szavalta el Tompa négy versét, Dr. *Czine* Mihály irodalomtörténész ünnepi beszédben méltatta Tompa emberi és költői alakját.

Míg az énekkar hangja újra felcsendült, általános izgalom között emelték föl

a kripta vasajtaját

és egy bizottság a fotóriporterek kíséretében létrán leszállt a sírba. A kripta teteje időközben félig bedőlt, el kellett tisztítani a szekérderéknyi téglatörmeléket, hogy Tompa koporsójához hozzájuthassanak. A foszladozó koporsóban Tompa Mihály 180 centiméter hosszú csontvázát találták. Papi palástjának és fekete állkendőjének foszlányain kívül azonban egyéb nem volt a koporsóban, és így beigazolódott, hogy *a titkos végrendelet és a titokzatos versgyűjtemény valóban*

legenda csupán.

Ami titkosat Tompa az utókorral közölni óhajtott, az a jászói premontrei rend irattárában elhelyezett, s azóta felbontott és közzétett *Fekete Könyv* című naplójában már irodalmi közkinccsé vált.

Felhozták azonban a sírból Tompa feleségének három gyűrűjét, néhány koporsómaradványt és a kis Tompa Géza jól konzerválódott játékszereit: kis lovat, báránykát, üvegkancsót, amely túlélte az időket és az áhítatosan figyelő közönséget Mikszáth Kálmán Jánoskájának híres *Ló, bárányka és a nyúl* játékaira emlékeztette. Mikor a permetező esőben a sírleleteket felmutatták, különös áhítat fogta el a közelben állókat. *A leletek a rimaszombati múzeum Tompa-szobájába kerülnek.* Miközben a közönség csendben várakozott a nyitott kripta fölött, a küldöttségek megkoszorúzták Tompa sírkövét.

Sz. V.

zokra gyakran fell
bát vagy a puló
Zsigovit

a forgalo
Rákóczi ú

ik a Népköztársaság útja
ott szakaszát

bella utcánál, a Köröndön és a Bajza utcánál. A munka jól halad: az eredeti hitelkerettől eltérően a November 7 tér és a Bajza utca közötti szakaszt már *augusztus közepén átadják a forgalomnak*, szeptember végéig pedig elkészül a további útszakasz a Hősök teréig, és a Körönd körpályája.

A Soroksári úton, amelynek rendezése teljes *két évig tart*, a közúti járművek október közepén már zavartalanul közlekedhetnek.

cs aggasztó helyzetképe
k növekvő számáról

ismeretének hiánya idézte elő a szerencsétlenségeket. Különösen a magángépkocsi vezetők, a motorkerékpár vezetők okoznak sok balesetet. Nagy számban vesznek részt a járműforgalomban gyengén képzett vezetők, akik régi jogosítvánnyal rendelkeznek, és nem tudják beleélni magukat az azóta lényegesen megváltozott fővárosi forgalmi viszonyokba. A Magyar Autóklub, a Balesetelhárítási Tanács, a TIT-tel és a Hazafias Népfronttal közösen továbbképző tanfolyamokat fog rendezni a közlekedési szabályok ismertetésére.

VÁSÁR

Csanádi György közlekedés- és postaügyi miniszter, majd kitüntetéseket nyújtott át a Széchenyi-hegyi vasút legjobb munkát végzett felnőtt vezetőinek és szolgálatos pajtásainak. A KISZ központi bizottsága a legmagasabb kitüntetés-

Új választék variálha
Magyar búto

A Tisza Bútoripari Vállalatnak az új gazdasági irányítás lehetőséget adott arra, hogy több gyáregységében korszerűsítéseket hajtson végre, a gazdaságosabb és tökéletesebb termelés érdekében. Ilyen többek között az a lakköntőgép, amelyet a csongrádi gyáregység kap, a korszerűbb és gazdaságosabb felületkezelés elvégzésére, s a szegedi gyáregység lakkfelhordó hengere, amivel az irodabútorok nitrolakkos felületkezelése jelentősen meggyorsul. A második félévben kerül sor a budapesti gyárrészleg kitelepítésének első lépcsőjére, oly módon, hogy *a csongrádi gyárban új, 2400 négyzetméteres csarnokot helyeznek üzembe*. Itt folyik majd, korszerű anyagmozgató berendezéssel, a modern konyhabútorok gyártása. A szolnoki gyáregység új felületkezelő gépsort kap, a sátoraljaújhelyi pedig magasnyomású szóróberendezést, a hagyományos konyhabútorok festésének meggyorsítására.

Pályázat gázf
szellőzőbe

A lakások gázfűtésével kapcsolatban alkalmazzák az úgynevezett *parapet gázkonvektorokat*, amelyek a fűtőkészülék levegőáramlását szabályozzák. Ezeket a szellőzőkészülékeket a lakáson kívül helyezik a falba. Egyre több lakóház homlokzatán láthatók ezek a rácsos szellőzők, amelyeknek mai alkalmazási módja nem a legszerencsésebb. Esztétikailag rontja az épület homlokzati falát. Sokan engedély nélkül szerelnek fel ilyen készülékeket. Ennek az állapotnak a rendezése, építészetileg kielégítő megoldása érdekében az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság felkérésére nyilvános pályázatot írt ki. *Olyan szerkezetet kell konstruálni, amely tökéletesen biztosítja a gázkonvektorok égéstermékének elvezetését*, a friss levegő bevezetését, ugyanakkor harmonikusan, esztétikusan oldja meg ezeknek a szerkezeteknek az

Papp Béla, nagyváradi huszárönkéntes korában.

A szatmári testvérgyilkos. A művelt társadalom és a jó érzés megrendűlve olvasta a héten a hírlapokból a szatmári esküdtszék előtt végbement bűnügyi tárgyalást. November óta foglalkoztatja már a közfigyelmet az a kegyetlen gyilkosság, melynek *Papp* Elemér gimnáziumi tanuló esett áldozatúl, kit nov. 18-ikán este felé, mikor Szatmárról Kakszentmártonba, szülőihez akart menni, meggyilkoltak. S a vizsgálat a gyilkosság borzasztó magyarázatát derítette ki. A 17 éves fiút saját testvérbátyja, a 28 éves *Papp* Béla, birtokos, 14-ik ezredbeli tartalékos huszárhadnagy gyilkoltatta meg, hogy megrongált vagyoni helyzetén öcscse örökségével segíthessen magán. Segítségére volt elzüllött unokatestvére, *Papp* Zoltán díjnok, ki a szerencsétlen Papp Elemért rávette, hogy a végzetes estén szülőihez menjen, sőt az úton egy darabig el is kisérte. A gyilkosság végrehajtására pedig Papp Béla juhászát, *Zsoldics* Mihályt bérelte fel, a ki csakugyan le is lőtte a szerencsétlen fiút. A Papp-család egész Szatmármegyében ismeretes s Papp Béla is, kinek még szülői is élnek, a legelőkelőbb társaságokban forgott. Felesége Nagy László, a megye alispánjának leánya. A megye egész társadalma megborzadt, mikor Papp Bélát mint közönséges gonosztevőt kisérték be úri lakásából a börtönbe. Családjára egész addig emlékeznek még a szatmáriak, mikor dédapja bocskoros oláh nemes volt Udvariban. Nagyapja pópa lett, majd áttért a református vallásra. Apja már mint vagyonos birtokos, szerepet vitt a megyében.

Az esküdtszék előtt a három vádlott közül csak Papp Zoltán tagadott. Papp Béla, Zsoldics bevallották rettenetes bűnöket. Bebizonyult, hogy már évek óta több kisérletet tettek Papp Elemér elpusztítására és hogy Papp Zoltán is mindig közreműködött. Papp Béla azzal igyekezett enyhiteni bűnét, hogy öcscsét korhelynek, kártyásnak mondta, a ki miatt a család becsületét féltette. De a tanuk vallomása ezt is megczáfolta, mert Papp Elemér szelid fiu volt. Május 23-ikán, két napi tárgyalás után kimondta mind a háromra az esküdtszék, hogy bűnösök. Erre Papp Bélát és Zsoldicsot bitófára itélték, Papp Zoltánt nyolcz évi börtönre. Zsoldics. a juhász, csaknem összeroskadt, de Papp Béla, visszataszító nyerseséggel mondta, hogy nem folyamodik kegyelemért. E szomorú pör borzalmas részletei minden gondolkozó és érző embert mélyen megrendítettek.

Sok tekintetben egy nehéz lélektani rejtélylyel állunk itt szemben. S mivel az arczvonásokból sokszor a lélekre, a szívben megfogamzott vagy azon erőt vett gondolkozásmódra is lehet némileg következtetni, vagy legalább sejteni, gyanítani, — közöljük főbűnös Papp Béla arczképét.

Szerkesztői üzenetek.

Kaszinó. Az ebkiállítások nem épen új keletüek s a külföldön évenként több helyen rendeznek már régebb idők óta kisebb-nagyobb ilynemű kiállításokat. A czél az, hogy a nemesebb ebek tenyésztését előmozdítsák, más részről pedig, hogy az ebkedvelőknek alkalom nyujtassék a meglevő anyagot megismerni, venni, vagy eladni. Több helyen van kiterjedt ebtenyésztő és idomító intézet, melyek tulajdonosaiknak nem megvetendő jövedelmet hoznak. Ez időszerint Párisban is rendeztek ebkiállítást, melyre mintegy 1600 kutyát hordtak össze a világ minden részéből.

Trubadur I—III. Csak a csinos verselés érdemel bennük egy kis figyelmet, igazi költői becsök nincs.

Halványúl az ábránd. Jól átgondolva készült s okosan van megírva, de hiányzik belőle a valódi költői ihlet.

Reménytelt szívvel. A szerző műgondra törekszik, gondolatait tömören és művészi formában akarja kifejezni. Törekvését azonban nem sok siker koronázza; verseiben nem az erőt, csak az erőlködést látjuk.

Nem közölhetők: *Miért nem vagy te vadvirág. Gyermek bánat. Temetés. Álom. Társadalom.*

A Vasárnapi Ujság régibb évfolyamai. Eladó a Vasárnapi Ujság 1879—1883 és 1890—1899 évfolyama, évfolyamonként 3 forintjával. Tudakozódások «Sch. M.-nak Gesztete, u. p. Gömör-Simonyi» czímzett levélben intézendők.

SAKKJÁTÉK.

2169. számu feladvány. Ernst J.-től.

(III. dijat nyert feladvány.)

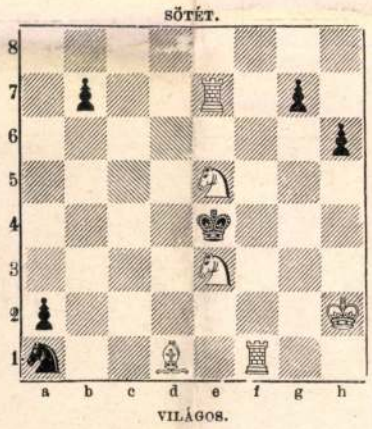

Világos indúl s a negyedik lépésre matot mond.

A 2152. sz. feladvány megfejtése Rushby G.-től.

Világos.	*Sötét.*	*Világos.*	*a.*	*Sötét.*
1. Vh1—a8	... Ke5—f6 (a)	1. ...	...	... Ke5—d6
2. Va8—h8 †	... t. sz.	2. Va8—b8 †	...	t. sz.
3. Hd4—f5—f3 mat.		3. V v. H mat.		

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H — Andorfi S. — Kovács J. — *Csomonyán:* Németh Péter. — *Lipótvárt:* Hoffbauer Antal. — *Kecskeméten:* Balogh D. — *Losonczon:* Demeter József. — *A pesti sakk-kör.*

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» folyó évi 19-ik számában közölt képtalány megfejtése: *Az ember valódi becse nem eszének, hanem akaratának erejétől függ.*

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utcza 9

Legpontosabb és legmegbizhatóbb egyedül

ERDÉLYI BÉLA

Párisi kalauza

térképpel, kis franczia szótárral,

tartalmasabb, mint Fredrick amerikai kalauza.

Kötve **3** korona, fűzve **2** korona, 450 oldalnyi tartalommal. Kapható minden jobb könyvkereskedésben

A fenti összeg beküldése után bérmentve küldi:

SCHULHOF KÁROLY könyvkiadó Szegeden.

Alapittatott 1865-ben.

A legjobb bel- és külföldi

zongorák, pianinók és harmoniumok

legolcsóbban kaphatók

Heckenast Gusztáv

zongoratermében

Budapest, IV. Gizella-tér 2.

(Váczi-u cza sarkán).

Ehrbar udvari zongoragyár
Schiedmayer és fiai
stuttgarti udvari zongoragyár
magyarországi egyedüli képviselete. Valódi amerikai harmoniumok. 8466

Nagy kölcsönző-intézet. **Arjegyzék ingyen.**

Védjegy

Salvator S Salvator

Vese, húgyhólyag, húgydara és köszvény-bántalmak ellen, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál, orvosi tekintélyek által

a Lithion-forrás

Salvator

kitünő sikerrel rendelve lesz. 7523

Húgyhajtó hatású!

Kellemes izü! Könnyen emészthető!

Kapható ásványvizkereskedésekben és gyógyszertárakban.

A Salvator-forrás igazgatósága Eperjesen.

Budapesten, főraktár Édeskuty L. urnál.

CSÁSZÁRFÜRDŐ.

BUDAPESTEN.

Fürdő — a nagyszerü uszodák is — kizárólag kénes hő- és langyos ásványvizekkel vannak táplálva, melyeknek természetes hőmérséke 27° C. és 65·5° C. közt váltakozik.

Gőzfürdője a maga nemében páratlan. *Iszapfürdői, teljes átalakitás következtében, a legmodernebb iszapfürdők.*

Mirtus

créme

bőrfinomitó szépitő, üditő zsirtalan és ártalmat-lan **arcz-** és **kézi créme**, eltávolit minden **bőrhibát**, szeplőt, bőrhámlást, pattanást. Kis tégely **50 kr**, nagy tégely **1 frt.**

3 kiállitási kitüntetés.

Hozzá **Pulcheradin** szappan 40 kr, poudre 50 kr.

8456

Készíti, szetküldi az **Apostol gyógyszertár, Budapest József-körut 64 c.**

KIVÁLÓ ERÖSITŐ-SZER.

Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.

SOMATOSE

husból készült és ennek tápanyagát tartalmazó izetlen. könnyen oldódó Albumose készitmény a legkiválóbb

erösitő-szer

gyenge és a táplálkozásban elmaradottaknak, ideg-, mell- és gyomorbetegeknek, betegágyasoknak, angol kórban szenvedő gyermekeknek, üdülőknek, nemkülönben

Vas-Somatose

alakjában a

sápkórosoknak

lesz ajánlva az orvosok által

Vas-Somatose nem egyéb 2% szerves összetételü vasat, a milyen alakban a vas az emberi testben van jelen, tartalmazó Somatose.

Somatose rendkivül gerjeszti az étvágyat.

Raktáron van az összes gyógyszertárakban és gyógyanyagkereskedésekben

Foulard-selyem-ruha

8 frt 40 krtól

feljebb! — 14 méter — postabér és vámmentesen szállitva! Minták kiválasztásra, nem különben fekete, fehér és szines «Henneberg-selyem» blousok és ruhákra alkalmas, 45 krtól 14 frt 65 krig méterenkint.

Csak akkor valódi, ha közvetlen tőlem rendelik!

HENNEBERG G.

selyemgyáros Zürichben.

Cs. és kir. udvari szállító. 8554

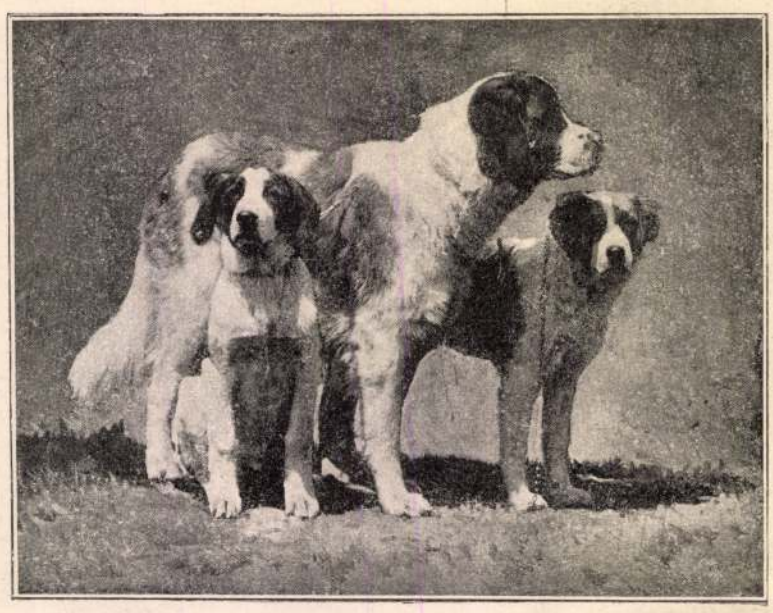

Hosszúszőrű Bernát-hegyi ebek.

Orosz agár.

budai pedagogium nagytermében. Megjelentek az ünnepre: *Zsilinszky* Mihály államtitkár, *Berzeviczy* Albert orsz. képviselő, *Molnár* Viktor miniszteri tanácsos, *Halász* Ferencz osztálytanácsos is. *Váró* Béni tanfelügyelő, az ünnepelt volt tanítványa méltatta Gyertyánffy érdemeit, miközben lehullott a lepel az élethűen festett képről. *Kiss* Áron dr., a pedagogium mai igazgatója szólott még, s átvette az intézet részére a képet. Maga az ünnepelt gyengélkedése miatt nem volt jelen; családja részéről ott volt Gyertyánffy alezredes és Szuppán Vilmos felsőbb leányiskolai igazgató.

A kolozsvári Mátyás-szobor. A kolozsvári Mátyás-szobor leleplezése országos ünnepélylyel történik, s ennek egyik legszebb része lesz a főúri bandérium. *Wesselényi* Béla báró szervezi, a ki a jövő hónap 14-ikére értekezletre hívta össze mindazokat az erdélyi és magyarországi főurakat, a kik részt akarnak venni a bandériumban. *Fadrusz* János, a szobor tervezője is részt vesz az értekezleten, a melyen szóba kerül *a feketesereg* dolga is. Ugyanis korhű ruhában hatvan főnyi fekete sereget is akarnak alakítani. Az ünnepélyen az Erdélyi Kárpát

Magyar komondor.

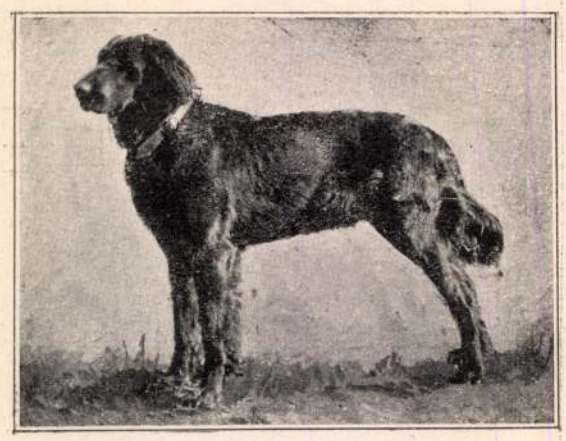

Hosszúszőrű német vizsla.

Puli.

Skót juhász eb.

AZ EBKIÁLLÍTÁSBÓL. — Erdélyi fényképei után.

Egyesület élőképekben akarja bemutatni Erdély népviseleteit.

Rákóczi Ferencz széke az Akadémiában. *Bubics* Zsigmond kassai püspök, a kit az Akadémia legutóbbi nagygyűlése alkalmával tiszteleti taggá választott, történeti szempontból becses ajándékot adott az akadémiának. Ez II. Rákóczi Ferencz nagy karosszéke, a melyet a püspök több évvel ezelőtt a zboróí, egykori Rákóczi-kastélyban szerzett. A karosszék hatalmas terjedelmű, gyönyörű fafaragású munka; az ülése és hátrésze magyar virágos motivumokkal díszített préselt bőr, gazdag aranyozással.

* **Oroszország európai és ázsiai** részeiben eddigelé 45442 kilométer hosszuságú vasut épült ki. Ezek két harmada leginkább hadászati célokra szolgál. 1898 óta e vonalokon már a második vágányokat is rakják.

HALÁLOZÁSOK.

Gróf Vay Ádám, főrendiházi tag, Szabolcsmegye volt főispánja, Nyiregyházán, 73 esztendős korában meghalt. A megye társadalmi és politikai életében elsőrendű szerepet vitt. A hatvanas években képviselő volt, később a megye főispánja lett. Lemondása óta visszavonúltan élt, főleg ref. egyháza ügyeivel foglalkozva.

Warga Lajos, a sárospataki ref. főiskola theologiai karának 33 éven át működött buzgó és jeles tanára, folyó hó 17-ikén elhúnyt. 1835-ben született Kolozsvártt. Papi pályára készült, külföldi egyetemeket is látogatott, s irodalmi munkássága által is ismeretessé tette magát. Hazatérte után, 1867-ben hivatott meg a sárospataki theologiai akadémiába az egyháztörténet tanárának.

Láng Fülöp, az Opera Szinház nyugdíjas tagja, meghalt 62 éves korában. Nagy-Kanizsán született, s ifjú éveiben kereskedő volt. Mint énekes először külföldön lépett föl, a hetvenes években haza jövén, a Nemzeti Szinház operájának tagja lett, s aztán az Opera Szinháznak is közkedveltségű tagja volt a bariton szerepekben, mígnem nehány év előtt nyugalomba lépett, s mint zenetanár működött.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Szentmiklósi és óvári báró Pongrácz Vincze, cs. és kir. 82-ik gyalogezredbeli alezredes, 54-ik évében, Budapesten. — Hajtinger János, címzetes kanonok, nyug. esperes-plebános, 79 éves korában, Eperjesen. — P. Flodung József, a budapesti Jézus-társasági atyák rendházának tagja, volt főgimnáziumi tanár, élete 55-ik, szerzetessége 37-ik esztendejében, Budapesten. — Jovanovics János, szabadkai szerb plébános, 84 éves korában. — Dubez József, nyug. katonai karmester, Dubez Péternek, a magyar Opera néhai híres hárfaművészének testvére Szent-Endrén; a katonai zenekarokat magyar zeneművekre és népdalokra betanította, s ezért Budapesten nagy népszerűsége volt. — Erdélyi Antal, Szabolcsmegye nyug. allevéltárnoka, Nyiregyházán. — Fluk Károly, honvédőrnagy, Gyula város közgyámja és árvapénztárnoka, 62-ik évében, Gyulán. — Szigethy István, róm. kath. főgyimnáziumi tanár, a székely-egyleti első takarékpénztár aligazgatója, Székely-Udvarhelyen. — Kirmayer Károly, a kolozsvári iparos-egylet és az elaggott iparosok menházának tiszteletbeli elnöke, élete 90-ik évében, Kolozsvárott. — Zombory Antal, postamester, 48-as honvédszázados, Nagy-Dobronyban. — Lázár Gerő, a «Lázár és Verzár» czég tulajdonosa, a kereskedelmi és iparkamara alelnöke, 58-ik évében, Brassóban. — Kunkel Antal, a vasmegyei gazdasági egyesület pénztárnoka, 56 éves, Szombathelyen. — Bogárfalvi Kolosvári Albert, volt 1848/49-es honvédhadnagy, nyug. magyar kir. honvédszázados, 68-ik évében, Széken. — Nedeczky Sándor, munkás életének 84-ik évében, Győrött. — Wiesner Rajmár, a Dunagőzhajótársaság pécsi szénbányáinak igazgatója. — Mészáros Imre, Szeged városi mérnök. — Stipanics Antal, pilis-szántói körjegyző 62 éves korában. — Mátrai Károly, az orsz. iparművészeti iskola volt növendéke, Mátrai Lajos György iparművészeti tanár 21 éves fia, Budapesten. — Christoph Frigyes, Königswarter báró gazdatisztje, Csabacsüdön.

Özv. Horváth Gáspárné, a néhai országgyűlési képviselő és fővárosi bizottsági tag özvegye, 80 éves korában, Péczelen. — Tassi Végh Bertalanné, szül. Brencsán Erzsébet, életének 78-ik esztendejében, Kolozsvárott. Végh Bertalan, 1848—49-iki honvédezredes nejét gyászolja benne. — Özv. Michelleр Pálné, szül. Novák Viktória, *száz éves* korában, Győrben, s haláláról unokaöcscse Gabler Lajos Pál pénzügyi tanácsos adott ki gyászjelentést a kiterjedt rokonság nevében is. — Özv. Benkár Dénesné, szül. Meiszner Emilia, a váczi nőegylet elnöke, életének 71-ik évében, Váczon. — Jakabffy Etelka, jótékonyságáról ismert úrnő, Aradon, 63-ik évében. — Szentessy Aladárné, szül. Beniczky Matild pestmegyei számvevő neje, Budapesten. — Ciocan Jánosné, szül. Piciu Amália, egyetemi tanár és országgyűlési képviselő neje, életének 40-ik évében, Naszódon. — Haymerle Henrikné, a volt külügyminiszter özvegye, szül. Bernus Teréz, Bécsben.

ifj. Mátrai Lajos

Az Ellenőrző Bizottság beszámolója

a Laktóz Érzékenyek Társasága 2001. évi működéséről

Az Ellenőrző Bizottság a 2001. évben is rendszeresen ellenőrizte az egyesület működését és ezen belül a gazdasági működését is.

A naplófőkönyv vezetése pontosan a bank, valamint a pénztárbizonylatok időrendi sorrendjében történt.

A nagy értékű tárgyi eszközök naplónyilvántartása és elszámolása az előírásoknak megfelelően történt.

Az 2001. évi pénzügyi beszámoló részletesen tájékoztat a bevételek és kiadások alakulásáról.

Az egyesület gazdálkodása kiegyensúlyozott. A felhalmozott tartalékok biztosítják az egyesület hosszabb távú működését is. A tagdíjakból és a támogatásokból befolyt bevételek felhasználása minden esetben az Egyesület tagjainak érdekében, azok tájékoztatására szolgált.

Az Ellenőrző Bizottság megállapítása szerint a Laktóz Érzékenyek Társasága a 2001. évben is a jogszabályok és az alapszabályban leírtak szerint működött.

Budapest, 2002. március 31.

Kovácsné Olaj Ilona
az Ellenőrző Biz. tagja

Lőrincz Gyöngyi
az Ellenőrző Biz. tagja

Zarubay Attiláné
az Ellenőrző Biz. elnöke

Mátrai Lajos

AZ IPARMŰVÉSZETI ISKOLÁBÓL. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Maróti Géza szobrászművészt az Orsz. m. kir. Iparművészeti Iskolánál viselt rendes tanári állása alól saját kérelmére felmentette, Mátrai Lajos orsz. m. kir. iparművészeti iskolai segédtanárt pedig ugyanoda, a díszítő-szobrászati szakhoz rendes tanárrá nevezte ki.

Magyar Iparművészet

1911. 113. l.

: XVII. t.-c. 16. §-a értelmében: „A köz-
seteit kivéve, a Kamara tagjai legalább
ozatképtelenség esetén harminc napon
enlevők számára való tekintet nélkül

tképtelensége állapíttatnék meg, ebben
löny július 2-i számában való hirdetés
ra, a fent megadott kezdettel és helyre

mében: „Önálló indítványokat a köz-
apirendre vannak tűzve."
nálló indítványokat, amelyek elkésve
ők nem voltak, a közgyűlés a választ-
skörében való elintézés, vagy a szük-
y külön összehívandó rendkívüli köz-

a Választmányának 1929. évi június

Dr. Kossalka János s. k.,
elnök.

udapest.

Mátrai Lajos ifj

diszitő szobrászat vezető tanára, fa- és kőfaragás. 1900-tól.

Éimisk 1930. 77-l.

Mátrai Lajos ifj

nobrai

l.

Liber Bp nobrai

411. l

44	3'-		3'-	44	-15		-15	-15	6'45
	B					D			
46	-60		-60		-60	46	-60	-60	3'-
	B								
48	-60		-60		-60		-60	-60	3'-

Mátrai Lajos

Szecsi Antal

mücs
céd
"

Szecsi A.)
(mutatta a szegedi
Vasárhelyi Pál szobrot,
melyet halála utan
Mátrai Lajos gondozá-
sában öntöttek bronzba
és 1905-ben leplezték le.

szód

Vállalkozók Közlönye

1905. okt. 25. (Vásár-
helyi Pál szobra.)

~~Cyprusitör~~ VI. 86.

Mátrai Lajos ifj

Művészi Ipar

1905. I eif. 3 sz.

39 l.

Ifj. Mátrai Lajos

Művészi
Ipar ♡ 39

SZLÓ : V

, az amerikai új vasútvonalak mentén
amelyeken a hirtelenség s a mindent
rajta a maga bélyegét. A történelmi
elmi fejlődés évszázados folytonossága
; valami, amit a táj, a földrajzi kör-
a megérzik, akár a finn, akár az orosz,
y ritka egy-egy épület, a templomon
szólana hozzánk. Olyan városrészlet,
helyi vagy történeti stílusát őrizné,
zett modern, amerikai vagy szibériai
st, miért nem alakulhatott ki nálunk
ezés? Hiszen igaz, ezek az alföldi nagy
is csak nevükben viselték a városi
lkozó óriási nagy faluk voltak s egy-
t városi fejlődés rohamtempója, amely
t, de se ideje, se ösztöne nem volt
keresse, vagy az itt-ott adott magból
örődött ilyen kérdésekkel? Emlékszem
üli években Hermann Ottó folytatott
s kétségbe vonták, hogy a magyarság
te volna meg, saját igényei, szükség-

Ifj. Mátrai Lajos

Lásd. Id. Mátrai Lajos.

nobrász.

ifj. Mátrai Lajos

A Magyar Mérnök és Építész Egylet a Szegedi Vásárhelyi Pál emlékmű szükebb pályázatára beérkezett mundák közül ifj. M. L.-ét jutalomban részesítette.

Ifj. Mátrai Lajos (irodalom)

Malonyay Dezső: Magyar művészek külföldön. Budapesti Hirlap. 1899 július 7.

Mátrai Lajos MDK

Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma, repr.

Mücsarnok 1898/99. téli kiáll.

Mátrai Lajos

vód

Liber Bpest nobrai

256. l.

MÁTRAI Lajos György szobrán

Izsó Miklós síremlékéről (1890)

Nagy Ildikó

Művtört Ért. 1990 1-2

iedrich Karl Gröger:
chter Lina (Ausschnitt), 1815.
urg, Kunsthalle

z mehr. Das große Vorbild
auf allen Gebieten. Von dort
ischen Innovationen, aber
e Impulse für die Kunst wie
rbe und die Mode. So ent-
pielart der klassizistischen
en Drittel des 18. Jahrhun-
is-seize, dem Zopfstil, ein-
st das Biedermeier also ein
– nicht aber dessen letzter.
fluß, sondern eine bewußt
nd zwar eine entschieden
gung.
r werden die Formen über-
gegliedert, einfacher. In der
sich andere Themen – es
Darstellungen aus der anti-
(Abb. 2),[2] nicht mehr die
nierten südlichen Land-
sierender Staffage im Sinne
n und Poussin. Das Nahelie-
lenswert, die eigene Umge-
Land, aber auch im eigenen
gen, anspruchsvollen, ja

pluralistische Gesellschaft findet damit ihren eigenen – liberalen – Stil.

Die Neugotik begleitet auch das Biedermeier. Die großen Architekten beherrschen die Formensprache beider Vorbildstile, des klassischen wie des gotischen, ja die Formen können sich sogar mischen, auch im Kunstgewerbe.[1] Weg von den Lehren des Klassizismus strebt eine Gruppe junger Maler, die 1809 die Wiener Akademie verlassen mit dem Ziel, die deutsche religiöse Malerei zu erneuern. Man verschreibt sich der Kunst des italienischen 15. Jahrhunderts und lebt in Rom in mittelalterlich klösterlicher Gemeinschaft. Mehr und mehr werden auch Renaissance und Barock, aber auch außereuropäische Stile als Vorbilder beliebt, bis schließlich, eben in den Jahren um 1830/35, die bis dahin immer noch bestehende Vorherrschaft des Klassizismus endgültig gebrochen ist und alle Stile aller Zeiten und aller Völker gleichberechtigt nebeneinander als Vorbild gültig sein können (Abb. 3^5, 4^6).

Beim Rückgriff auf die Geschichte findet man auch Geschichtchen: die Genremalerei im historischen Gewand hat alsbald ihre große Zeit (Abb. 5).[7] Auf einmal scheint es das ›Echte‹ und ›Wahre‹, das ›Kernige‹, das ›Seelenvolle‹ und das ›Humorige‹ nur in der Vergangenheit (und sei es auch nur die allerjüngste) gegeben zu haben. Auch entstehen erst jetzt, nach 1835, Erinnerungsbilder an die Freiheitskriege; Genrebilder auch sie, mit viel

Mátray Lajos

Napsütésben c.
nobornüve repr.

Képzőművészet
1932. 46. 7.

Nagy.

Szentiványi Gyula úr
titkár

Budapest XI.

Budafoki út 10/c.

Mátray Lajos

A bécsi emlékmű pályaversenyen 1927-ben a Hadimúzeum Egyesület III. díja.

Képzőművészet

1927. 3. 24.

Literaturverzeichnis

1. Bär, Gerhard: Geschichte der Stadt Bern 1191–1603. Bern 1905–1916.
2. Bloesch, Hermann: Die Berner Goldschmiede. Bern 1931.

Ifjabb Mátrai L

crod

Ko

Mátrai Lajos

ivod

Magyar Iparmüvészet

1911. 260. l.

ifj Matrai Lajos

Grod

Kofsz 1898

Vfi -

..... nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

lyezem:

.....

agy helyettesének
rása.

– Endrényi Imre, Szeged.

Aj Matrai Lajos

zobra

Vod

Just 163

Nyugta

azaz: ..... Korona .....

mely összeget, mint évi ..... K lakpénzemből az 190..... évi .....

lakbérnegyedre eső részletet, a .....-i m. kir. posta-

..... pénztárból minden hiány nélkül felvettem.

Kelt .....-n, 190..... évi .....

Azaz ..... K ..... f.

Mátrai Lajos

Ohmann Bélával együtt tervezte a Hangyaháza reliefjeit.

Kő és Mű 1926. 3. sz. 7. l.

Vasárn. **27** K. József		Protestáns: Gebhard Görög: Libér Izraelita: Elul 5
Hétfő **28** Agoston	☽ Első negyed 11 óra .3 pk.	Protestáns: Ágoston Görög: Mózes Izraelita: Elul 6
Kedd **29** János fejv.		Protestáns: Ernesztin Görög: Sz. Iván lef. Izraelita: Elul 7
Szerda **30** L. Róza		Protestáns: Róza Görög: Sándor Izraelita: Elul 8
Csütört. **31** Kajmund	AUGUSZTUS	Protestáns: Erika Görög: B. A. öve Izraelita: Elul 9
Péntek **1** Egyed		Protestáns: Egyed Görög: Évkezdet Izraelita: Elul 10
Szomb. **2** István	1933 SZEPTEMB. 30 nap	Protestáns: Rebeka Görög: Mamánt Izraelita: Elul 11

35-ik hét. Nap kelte 5 ó. 11 pk. — Nyugta 18 ó. 51 pk.

Mátray Lajos

az Iparmüvészeti iskola tanára szerb hadifogságba jutott, akonnét Olaszországba internáttak.

Hadviselt művészek kiállításának tárgymutatója. Bpest 1919.

Fadrusz János Kőpart Pozsonyban

TV. 251.

Mátrai Lajos ifj

Műveszet 1902 116, 117, 210, 225
355

– 1903, 141, 221, 242, 279

Mátrai Lajos

Wobrász Wil. 1875 Bjert.
Mátrai Lajos György fia.
bő életrajz

Krück II. 227-l.

Varjú Elemér III. 238.

Mátray Lajos ifj

Műcsarnok Budapest.

1896. mell. kiáll.

1898/99. téli kiáll.

1899–1900. téli kiáll

1901. tav. kiáll.

1903. tav. kiáll.

1904. tav. kiáll. 4, 103

Kővágási templom szent Katalin-
szoba XV sz.
VI. 243

Ifj Mátray Lajos

Szód

Épitő Ipar 1903. 115 l

(Vasárhely tál szobra.

Nemzeti mutatás

fogadtak el

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191..... é

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Mátrai Lajos

Zichy Nándor gróf
plakettje 1909

Cs-szám 77. l.

Lombard festő: Énekl. angza
lok 300 (626), 1101 (35).

Mátrai Lajos

Élő emlék.

Repr.

Képzőművészek

1927. 2.07.

9465

özben egy tiszt vezetése mellett
zésű kocsival két sorban van áb-

itäts Corqs
zségügyi kar.
alól jobbra: DRUCK & VERLAG VON
NGER & MORSACK, WIEN.

pirosnak 21.2:34,2 cm.

50-912
2-76
.7651.

0·62

Mátrai (~~Vilmos~~ Lajos?)

szobrász

Besenyei György velietje

az alábbi csarnokban.

Ivad

2

Szegedienlék csarn

Tartalom.

Gárdonyi Géza : Az én falum. 1, oldal.

Mikszáth Kálmán : Tót atyafiak. 3, oldal.

Jókai Mór : Egy magyar nábob. 5, oldal.

Láthatatlan ember : Gárdonyi Géza. 9, oldal.

~~Az~~ Jókai Mór : Az új földesúr. 12, oldal.

Gárdonyi Géza : Egri csillagok. 15, oldal.

Mátrai Sajós

Bessenyei György-reliefje a szegedi nemzeti emlékvarnokban. Repr.

Magyar Iparmüvészet

1932.

14. l.

PÓCA KÁROLY
Könyv-, papír-, író- és rajzszerkereskedés
Budapest, XI. Horthy M.-ut 39.
Telefon 69-3-87.

Bibliothek
der
Technischen Hochschule
Berlin

Mátrai Lajos

életrajz

irod

Csókássy 25. l.

Kül. 1875

Orsova.

A Duna közepén lévő erő
ágyúkkal tüzelnek a tulsó pa
nan a lövéseket viszonozzák;
van, jobbra őrtorony és sánc

UJ ORSOVA ÉS AZ AZT OSTR

alól balra: Hadi Történetek
magyarázó szövegének kezdete
és befejezése: r. Török T

Szines rm., mér

MDK

ifj. Mátrai Lajos - Hikisch Rezső

Kossuth emlékmü pályázat, III. dij

Müvészet I.évf. 1902. 3. sz. 210. o.

Mátrai Lajos

MDK

Akttanulmány, repr.

Mücsarnok 1929 tavaszi kiállitás

MDK

Mátrai Lajos

a Balatonföldváron felállitandó gróf Széchenyi Imre-szobor elkészitésére kiirt pályázaton való részvételre szólitották fel

Rövid hirek a müvészvilágból. Müvészi Ipar. Nemzeti Müvészet. 1906. 78.l.

Mátrai Lajos MDK

Akttanulmány, gipsz

Mücsarnok 1929. tavaszi kiállitás

Mátrai Lajos

Az Ipersm. Ist. tanára, nabadon engedte mintáim a nővendéreket nés az első évben.

Kontha Sándor, Mennyi Lajos,
Bp. 1966,

18 l.

Mátrai Lajos

1906. milanói kiállítás on
aranyérem.

Értimisk 1906/7.

G. l.

ALMAKEREK

ev. templom

Mátrai Lajos

Wód

Kovács János dr.

Az Orsz. M. Kir. Iparmű-
vészeti Iskola ötven
éve. Magyar Iparmű-
vészet 1930. 184. l.

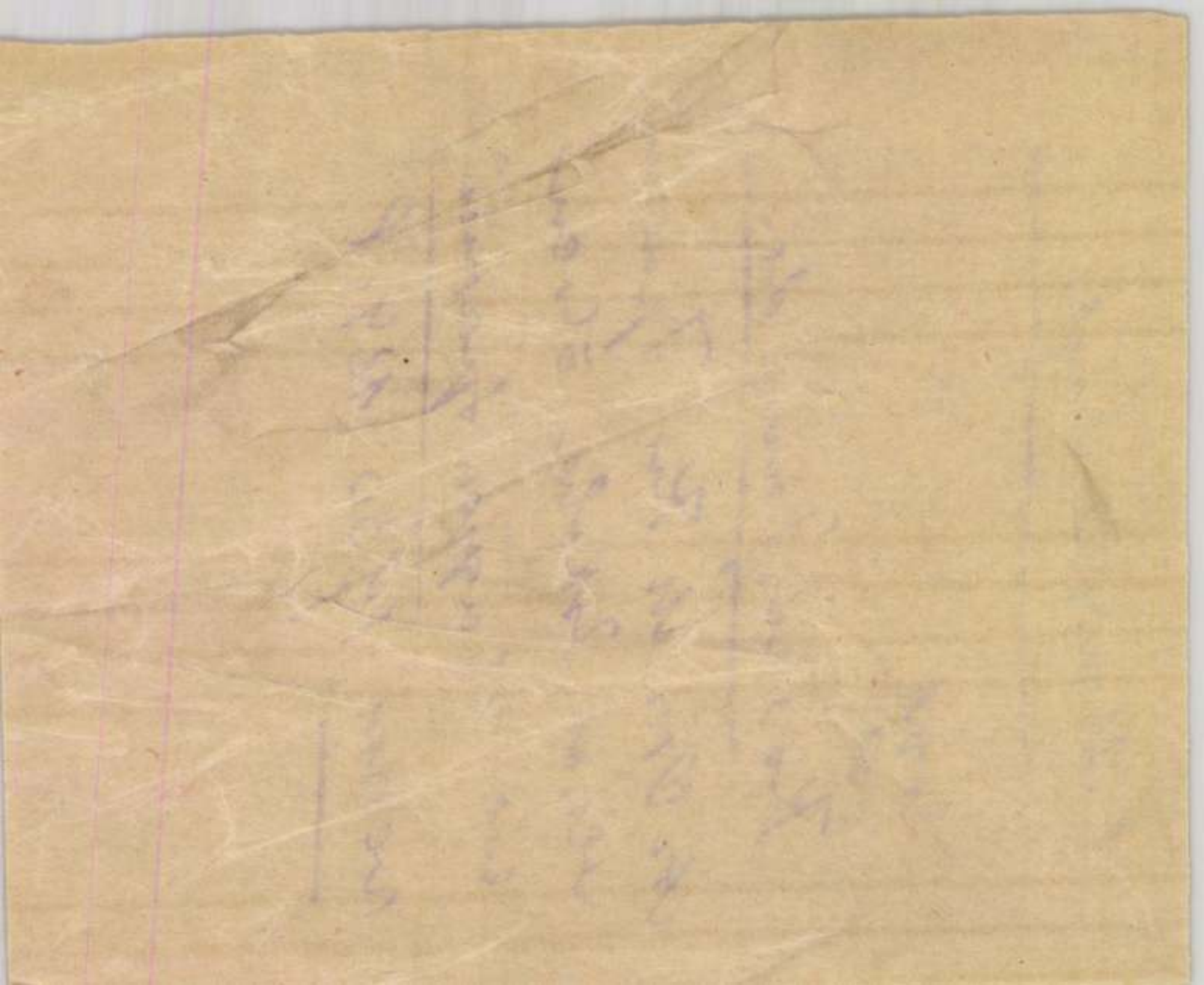

Mátrai Lajos

nobrán

l.

Lex Magy Társ

371. b. l.

$$\begin{vmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 1 \end{vmatrix}$$

$$\begin{vmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 1 \end{vmatrix}$$

Mátrai Sajós, ifj

nobrair

1890 - 94.

Élmisk 1930. 86. l.

Mátrai Lajos MDK

Krisztus, gipsz

Mücsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi tárlat

Mátrai Lajos MDK

Vilmos öcsém, gipsz

Mücsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi tárlat

Mátrai Lajos

MDK

Vilmos öcsém, repr.

Műcsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi tárlat.

M.D.K.

ifj.Mátra Lajos szobrász

Magyar Pályázatok, 1903. 6 sz. 8-10.l. 30.l.

Mátray Lajos MDK

Csak nevét emliti a XIX. század szobrászai közt.

Mirowi Myskovszky Brnő: A magyar képzőművészet története. Bp. 1906. 58.1.

Mátrai Lajos MDK

Mátrai F. Béla, gipsz

Műcsarnok 1943. nov-dec.
Téli kiállitás

MDK

Mátrai Lajos szobrász

Ipm. Isk. személyzete 1936-7-1940-41.
Ipm. Isk. évz. 1880-1941. Bp. 1942. 27-30.l.

M.D.K.

Mátray Lajos, szobrász

hősi emlérmű-kiállítás
„cg nagméretű, finom stílu-
su angel szoborral" szere-
pelt.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1927. XLVIII. évf.

jul. 24. sz. 3. old.

MDK

Mátray Lajos

"Napsütésben" c. szobormüve. Repr.
(A Műcsarnok téli tárlatáról)

Képzőművészet, 1932. VI. évf. 46. sz. 16. l.

MDK

Mátrai Lajos

Mátrai Lajos mintái után készitette el az épitészeti szobrászmunkákat Poroszlai János szobrász .

A debreceni Déri-Múzeum Külön ny. a
Tér és Formából. 13.1.

MDK

Mátray Lajos

Művészet 1913. 26.l.

MDK

Mátrai Lajos ifj.

"Elűzve" c. szobormúve a Műcsarnok tav.kiáll.-án.

Cikk: A király a ...

Vas.Ujs.1901. 48.évf. 296.l.

Mátrai Lajos

MDK

Edit, bronz

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

KDK

Mátrai Lajos, szobrász

szakosztályának tanitványai
végezik a Györgyi Dénes terv alapján készitett
hösi emlékmü szóbrászati részét.

Az orsz.m. kir.iparmiskolából. Magy.Ip.müv. 1927. 75.l.

MDK

ifj.Mátrai Lajos

1900- diszitő szobr., kő- és ~~faragás~~ fafaragás

Az Ipm.Isk. ...tanárai...szakoktatói... Iparmüv. Isk. Évk. 1934-36. Bp. 1936. 45.l.

Diószegi V.

LAKODALOM SZÖVEGKÖNYVE

"Vacsora alatt! a házasság

Mi a házasság, a világi p
Akik csak próbálták, vagy
Im azt mondja erre minden
Hogy szegény legénynek bi

MDK

Mátrai Lajos

Magyar Iparművészet 1937. 13o.l.

MDK

Mátrai Lajos

Szemelvények az iparművészeti iskola munkáiból.
Magyar Iparművészet 1912. 239.l.

MDK

Mátrai Lajos

Czakó Elemér: Az O.M.kir.Iparművészeti Iskola évk. 1913/14. /Bpest 1914/.

MDK

Mátray Lajos

Épületdiszitmény a gödöllői kanonokrend házán.

" " " " "

Klebelsberg emlékkiáll. tárgym. 1933. 15.1.

MDK

Mátrai Lajos iparművészeti isk.tanár

A premontreiek gödöllői gimnáziumanak homlokzatát diszitő szobrokat és az architektorikus szobrászatot Simai Imre és Mátrai Lajos ipaműv.isk. tanárok készitették tanitványaikkal.

Cikk: Egy év alatt felépült a premontreiek gödöllői gimnáziuma.

Nemzeti Ujság, 1924.dec.30. 5.l.

ifj. Mátrai Lajos MDK

Pásztor a kuton, márvány

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MDK

Mátrai Lajos ifj.

Fürdés után, br.

Műcsarnok 1904. tav. kiáll. kat. 23.1.

MDK

Mátrai Lajos ifj.

Férfiképmás. br. mellszobor

Mücsarnok 1903. tav. nemzetk. kiáll. kat. 33.l.

ifj. Mátrai Lajos MDK

L.J. mellszobor

Női tanulmányfej, dombormü

Mücsarnok 19o1. nemzetközi tavaszi kiáll.

ifj. Mátrai Lajos MDK

Elüzve,

Műcsarnok 1901. tavaszi nemzetközi kiáll.

ifj. Mátrai Lajos MDK

Női tanulmányfej

L.K. férfimellszobor

Műcsarnok 19ol. tavaszi nemzetközi kiáll.

Mátrai Lajos
szobrai

M.D.K.

Pásztor Jánosnak volt a mestere
az Iparművészeti Iskolán.

M. Heil Olga: In memoriam Pásztor János
Művészet, 1965. október - 24 lap.

MÁTRAI LAJOS szobrász

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 51.p.

MDK.

Mátrai Lajos szobrász

"Önarckép" /gipsz/

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállítás
Műcsarnok,1955. 44.1.

MDK

Mátray Lajos, szobrász

Arcmás. Márvány.

KnT. Tavaszi kiáll. 1923. Kat. 11.1.

MDK

Mátrai Lajos szobrász

Az Iparmüvész, 1939. 9-10.sz. A szobrász feladata..

141. 1.

MDK

Mátrai Lajos szobr.

Tamás E: Szegedi képeslap. Kis Ujság, 4.évf. 203. sz. 5.l.

MDK

Mátrai Lajos

Czakó Elemér: Az O.M.Kir.Iparmüv.Iskola évkönyve 1913-14. Bp. 1914.

Mátrai Lajos MDK

szobrász

Magyar Iparmüvészet 1911. 26o.o.
Az egyházmüvészeti tanfolyamok.

MDK

Mátrai Lajos szobrász

Iparm. Iskolánk Párisban. Mücsarnok. 1900. 9.sz.
119. l.

MDK

Mátrai Lajos szobrászm.

KMTárs 1945. tav.kiáll. 22.o.

MDK

Mátrai Lajos

Irmus, br.relief

Edith, " "

M. rajztanárok o. egyesülete kiáll. N. Szel. 1922. maj.

15 l.

MDK

Az Iparművészeti Iskola reprezentativ kiállitása

Mátrai Lajos

Pesti Hirlap 1935. jul. 17.

Mátrai Lajos ifj.

Mellszobor

KMT 1898-99. téli kiáll. 24. o.

ifj. Mátrai Lajos MDK

szobrász. Erzsébet emlékmü pályázat 19o2.

Magyar Mérnök és Épitészegylet Közl.19o2.IX.tábla

MDK

Mátrai Lajos szobrászművész

Az Országos Magyar Hadimúzeum Egyesület III. díját nyerte, a hősi emlékek pályatervkiállításán.

Épitő Ipar - Epitő Művészet 1927.szept.1. 132.l.

MDK

Mátrai Lajos szobr.

S: A kir. Iparm. Isk. jub. kiáll. Magyar Iparművészet
1905. 300 l. Képek.

selőtelep kü

Mátrai Lajos ifj.

d.

Forst Erzsébet

XVI. tábla

Mátrai Lajos

Thieme Becker

XXIV.

250 l.

(Lyka)

Mátrai Lajos

Nobrán

vród

Erd 1928

40-l.

ylásnak a nevezett elnök kezei-
kitüzendő időben és helyen meg-

ugyanakkor az elnök fog Nagy-
dni.
sitem Nagyságodat, hogy a Bizott-
tartamára dr.Balás P.Elemér
rat neveztem ki.
tjét dr.Mariay Ödön miniszteri

lus hó 5-én.

s t v á n urnak,
nár, müvészeti iró,
tanár, B u d a p e s t .

Mátrai Lajos

vadrán

l.

Szépmüvészet

1942. 232. l.

többször

BUDAPEST
42 I. 12-1
62

Mátrai Lajos tanár

Magyar Iparmivészet 1935. 3.sz. 71 l.
/A magyar népmivészet és iparmivészet ünnepnapjai Bécsben./

Mátray Lajos nobrész

A hőzi emlékek kiállításán az Orv. Magyar Hadimuzeum Egyesület III. díját kapta

Budapesti Hirlap 1927 VIII. 19

Mátray Lajos szobrász

A Lőszi emlék kiállításon az Orsz. Hadimuzeum Egyesület III. díját kapta

Nemzeti Ujság 1927 VIII. 19

Mátrai Lajos

Iparművészeti Iskola jubileumi kiállításán növendékei plasztikai munkákkal szerepeltek.

PN. 930. XI. 16.

MDK

Mátrai Lajos ifj.

"Mindennapi kenyerünket adjad nekünk ma", szobormü

KMT. 1898/99. téli kiáll. kat. 25.1.

Mátray Lajos

nobiliss

l.

Tonelli Szeged

44.l

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/25 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszteremében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Mátrai Lajos

mintázta részben a
szermelszobrokat a
karcagi kulturház
részére. Repr.

Magyar Iparmuvészet

1927. 78 i l.

megvan a maga sajátos vonalvezet
sajátságaik,s gazdag kompozició
tasztikus játéka révén különös
ti meg akvafortéikat.

Giorgio Morandi,1913-ból
1915-ből még fametszetei ismere
1921-ben már a rézkarcra /acqua
tért át. Minden kezdeti bizonyt
tól mentes technikája tökéletes
érettségnek a gyümölcseként

Mátrai Lajos

Wód

Csáipam 567. l.

Van e sok új kvél-
tári adata, vagy
csak régi irodalomból szedi?
nincs. Szurka

Csupa feltevés,

Konstrukció-
ta — "
Kö — "

Ctj. Mátrai Sajós

insd

Kny 111 l

Mátray Lajos

Nobrány

Műcs. kiáll, 1890 tól

Pipics 117 l.

64.- 1894:V.191.

63. Ismeretlen festő
A XVIII. szárad ból.

63. Zichy Péter gróf.

látható, kissé balra fo

Derékon alól, szembe néz.
jain pizzicatot játszik. Hajporos p
me barna, arcza és bajusza beretvá
hér, ~~csipke~~kézelői ~~látszanak~~, aran
~~Előtte az asztalon jobbra~~ homokkő d
ellenzőn lévő tintatartó alatt, hang

Mögö

565
(TK)

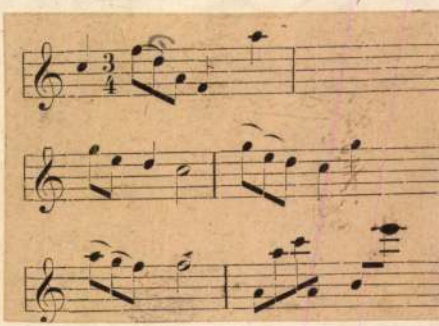

Vászon, méretei 91: 73 cm
~~A Nemz. Muz. képtárából.~~
Át. Képt. 175.

904: v. 2.

Mátray Alajos

Irod

Zámborszky Ilona

A magyar Országház
Bpest. 1937. 91 l.

Felelős kiadó: Zámborszky Ilona dr.

Lakásmű-
vészeti
kiállítása
ról.

Az O. M. Iparművészeti Társulat lakásmű
Tervezte Vágó Dezső. Készítette Verebes Károly. Bútorszövetek
Lent jobbra: Szent Kristóf. Ohmann Béla keramikája. — Wohn
Oben: Wohnzimmer. Entwurf: Desider Vágó, Ausführung:
Ludwig Mátrai: Diana, Bronze. — Unten rechts: Béla Ohman
of the Society for Applied Art. Above: Parlour. Designed by D. V
by Eva Szabó. Left below: Diana. Bronze-statuette by L. Mát

MAGYAR IPARMŰVESZET
1933. II. e

at lakásművészeti kiállításáról.
Gyarmathy György vázája és Rahmer Mária keramikája. Lent:
llung des Ung. Landes-Kunstgewerbevereins. Oben links:
g Gyarmathy und Keramik von Maria Rahmer. Unten: Sil-
bition of the Society for Applied Art. Left above: Ceramic
eramic by M. Rahmer. Below: Silver works by E. Okrutzky.

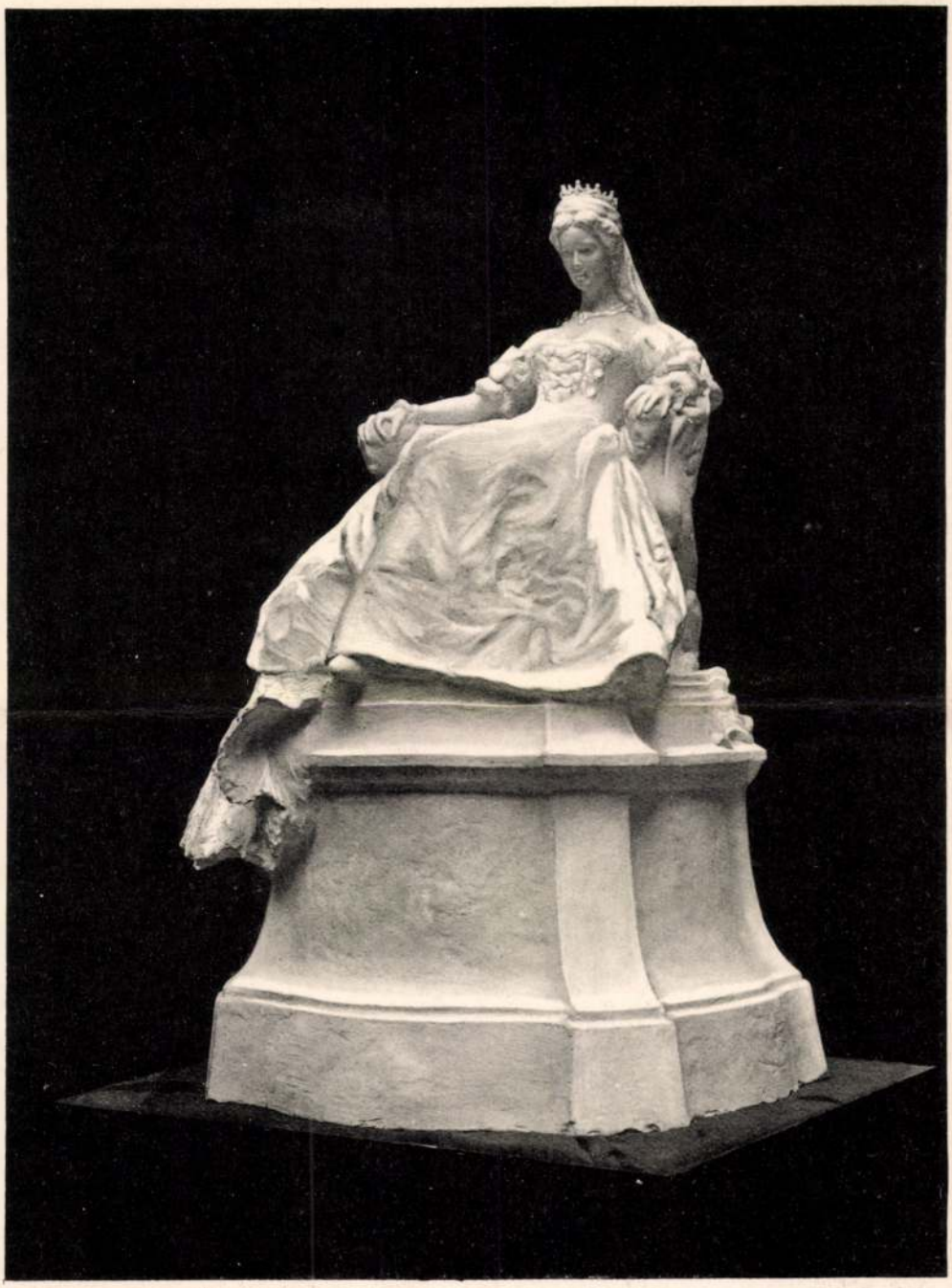

Ifj. Mátrai Lajos szobrász pályaművéből.

A királyné ülő szobra.

Erzsébet emlékmű pály. 1902

MMÉE Közl. 1902. VIII. tábla

Ifj. Mátrai Lajos

MÁTRAI LAJOS

az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskola tanára, szül. 1875. Művészeti tanulmányait Bpesten, Firenzében, Rómában és Párisban végezte. Számos portrét, síremléket és hősi emlékszobrot készített. Közreműködött a gödöllői premontrei rendház, a karcagi kultúrház, a debreceni Déry-múzeum, a Hangya bpesti székháza és a magyaróvári járásbíróság díszítő szobrászati munkálatainál. Főbb művei: a szegedi Vásárhelyi szobor főalakja, a zombori Schweidel szobor és a Vaszary Kolos jubiláris emlékérem. Értékes munkásságáért 1931-ben a polgári signum-laudissal tüntették ki.

MÁTRAI LODOVICO

professore della Scuola d'Arte Industriale, nato nel 1875. Svolse i suoi studi artistici a Budapest, Firenze, Roma e Parigi. Esegui numerosi ritratti, tombe e monumenti ai Caduti. Diede la sua collaborazione per l'ornamentazione dell'edificio dell'Ordine dei Premontesi di Gödöllö, della Casa di Cultura di Karczag, del Museo Déry di Debreczen, della sede della „Hangya", a Budapest e del Tribunale di Magyaróvár. Le sue opere principali sono: la figura principale della Statua a Vásárhelyi a Szeged, la statua a Schweidel di Zombor, la medaglia commemorative per il giubileo di Vaszary Kolos. Per la sua valida opera nel 1931 venne insignito del Signum Laudis.

Kátai

Az elmult év szeptember havában volt szerencsém ..... közölni, hogy az „Éremkedvelők Egyesülete“ részére szivességből és ingyen, vállaltam a magyar plakett és éremművészek műveinek katalogisálását és egyben felkértem életrajzi adatai és emlékérem és plakett művei pontos leirásának szives beküldésére.

A nevezett Egyesület ezzel egyrészt hazafias, kulturális, feladatot kiván teljesíteni, amiért is a mű, a nagyobb terjeszthetőség érdekében német nyelven is megjelenik, másrészt ezzel ujjabb fellendülést kiván adni a hazai és külföldi plakett és emlékérem gyűjtésnek, aminek hasznát legnagyobb részt éppen az éremművészek láthatnák.

Sajnos, dacára annak, hogy ezen feladat lelkes támogatását jogosan véltük minden magyar szobrászművésztől elvárhatni, mindeddig nélkülöznöm kell .....

.....

életrajzi adatait, valamint plakett és emlékérmeinek pontos leirását, vagy azon szives közlését, hogy emlékérmeket vagy plaketteket egyáltalán nem készített.

Ily körülmények között arra kellett szorítkoznom, hogy a múzeumok, valamint saját és egyéb magángyűjtők birtokában levő emlékérmek és plakettek s az illető gyűjtők bemondása alapján szerkesszem meg ezen műnek ..... vonatkozó részét.

Ennek következményeképpen azonban eleve el kell hárítanom magamról minden felelősséget, ha művei és talán éppen azok, melyekre legnagyobb súlyt helyez, nem lesznek ezen, a magyar érem és plakettművészet egészét felölelni kivánó alapvető munkában felvéve, mivel ezeket múzeumokban vagy gyüjteményekben fel nem lelhettem, vagy oly emlékérmek és plakettek szerzősége lesz ..... tulajdonítva, amelyeknek autorságát semmi körülmények között sem vállalná, ezzel egyrészt saját érdeke ellen cselekedve, másrészt lehetetlenné téve egy teljesen pontos mű megszerkesztését.

Újból, külön ki kell emelnem, hogy a kért adatok beküldésével semminemű anyagi, vagy előfizetési, vagy bármily egyéb kötelezettséget,

sem mostanra, sem későbbre nem vállal, mivel ez sem az „Éremkedvelők Egyesülete", sem az én részemről nem nyerészkedésre számító ténykedés, hanem tiszta és önzetlen hazaszeretet által sugallt cselekedet, mellyel Magyarország magas kulturális fejlődése a külföld előtt is bemutattatni kivántatik.

Van szerencsém tehát ..... újból felkérni, hogy életrajzi adatait és műveinek a mellékelt minta szerint megszerkesztett jegyzékét, a hazafias célra és saját érdekére való tekintettel mielőbb alólirott cimemre eljuttatni méltóztassék, — megjegyezve, hogy kételyek esetén lakásomon mindenkor felvilágositások megadása céljából rendelkezésre állok.

Kiváló tisztelettel :

Cimem :

Méltóságos

Dr. Procopius Béla nyug. rk. követ és megh. Miniszter Úrnak,

Budapest, IV., Piarista-u. 2. sz. V-ik em. 12 ajtó.

Minden egyes emlékérem vagy plakett, leirását kérem külön-külön a következő adatok közlésével megszerkeszteni:

Méret? milyen a nagysága?

Öntött? vert? trébelt? vagy galvano-e?

Alakja? kerek, ovális, négyszögletes, vagy 5, 6 vagy 8 stb. szögletű, vagy szabálytalan alakú-e?

Anyaga? Arany, ezüst, bronz, ón, vagy gyps-e stb. és hány példányt készíttetett mindegyikből.

Egyoldalú vagy kétoldalú-e a plakett, vagy emlékérem?

Előlap.

A felirás teljes és pontos szövege, azzal, hogy körirat-e, vagy az érem vagy plakett alsó vagy felső részén, jobbra, balra, vagy a középen van-e, vizszintesen, vagy függőlegesen stb. Domború vagy mélyített-e az írás?

Az arcképnél, fej-e vagy mellkép? jobbra vagy balra, szembe, fél, vagy $^3/_4$ profilban jobbra vagy balra van-e ábrázolva az illető plakett vagy emlékérmen, holott a jobb vagy bal, az érmet szemlélő jobb, vagy bal oldalának megfelelően veendő, hajadon fő? szakáll? szemüveg? stb. Öltözet? Nőnél hajviselet?

Egyéb az emlékérmen, vagy plaketten foglalt díszítés, mint pl. babérlevél, alul vagy felül, drapéria?

Az emlékérem vagy plakett szegélye, gyöngykör, vagy sima, vagy egyszerű vonal, keret stb.?

Mesterjegy vagy teljes név, hol van? mesterjegynél milyen? és hol?

Hátlap.

A felirat teljes és pontos szövege, úgy mint az előlapnál.

A hátlapon foglalt allegorikus, vagy egyéb compositióknál az alakok leirása, férfi vagy nő? meztelen-e, lepellel borított, vagy más öltözetű? páncélos, álló, vagy ülő, fekvő, vagy térdeplő alakok fordulnak szóban, jobbra, balra, vagy szembe fordulva?

A fej födetlen-e vagy sisakos, fátyollal, vagy koronával stb. fedett?

Mely alak, jobb vagy balkezében mit tart? vagy tesz? Megjegyzendő, hogy a jobb kar vagy láb stb. az ábrázolt alak jobb keze, vagy jobb lábának megfelelően irandó le.

Több alaknál ezek száma, neme? Mi van az emlékérem közepén, bal vagy jobb oldalán, mi van elől, mi van a háttérben? alul vagy felül?

Babér, cser, vagy szöllőlevél, vagy buzakalász koszorú övezi-e a hátlapot?

Milyen a perem?

Van-e, hol és milyen mesterjegy?

Mátrai

Életrajzi adatok.

Név Mátrai Lajos

Születési hely Budapest év 1875 hó december 14 nap

Végzett művészeti tanulmányok o. m. k. iparművészeti iskola. École nationale et spéciale des Beaux-Arts à Paris. Scuola libera a Firenze.

Mesterek Mátrai L. György. Ernest Barrias. N. Maniglier.

Tanulmányutak. Minden évben teszek Olasz, Francia vagy Németországba tanulmányutat.

Elnyert dijak, kitüntetések stb. Kossuth mausoleum pályázat m. dij. Erzsébet királyné emlékmű pályázat I sőkategoriába sorozva.

Munkásságának iránya. (kisplasztikus, architektonikus, és vagy monumental szobrász, érmész stb.)

érmészettel a háboru utáni időben ritkán volt alkalmam foglalkozni.

Gróf Zichy Nándor 80 éves születése évfordulóján a szt. István társulat részere emlékéren kétoldalas. 6×8 cm.
Vaszary Kolos emlékéren szintén a szt. István társulat részére. méretekre nem emlékszem.
Hoepfner Edith plakett, kerek, 19 cm. egyoldalas.
A Ladifogságban Olaszországban ca 18 plakett. Fogolytábor olasz parancsnokok orvosok; és bajtársak. Méretekre nem emlékszem. Mély tisztelettel
Mátrai Lajos

Bpest. 1931. F. 8.

Miátrai Lajos

l

Iparm. isk. ért

1912 = 13. 13. l.
14. l.
21. l

nkatársaink gyászos sorsának osztályosa RIBA LAJOS is, a pécsi városi gája, aki mint a 30. honvéd gyalogezred közhonvéd-tartalékosa, 1914 hősi halált a szerbiai harcztéren.
etüket megbecsülve fogja őrizni a szebb és jobb jövőre virradó magyar nemzet!
éren *megsebesültek* s *megbetegedtek:*

LKÓ ELEK, vármegyei aljegyző, a Trencsénmegyei Múzeumegyesület hadnagy; súlyosan megsebesülve tért vissza a harcztérről;

EDI ISTVÁN, debreczeni ref. kollégiumi tanár, tb. múzeumi őr, mint zred tartalékos zászlósa szept. 9-én a grodek-komarnói ütközetben gránát-úlyos idegbajt kapott; gyógykezeltetés végett egy évre szabadságolták;

A JÓZSEF, a selmeczbányai városi múzeum könyvtárának és a nép-

262.

Szemelvények az Iparművészeti Iskola ezidei munkáiból. Plasztikai osztály. 261. Tanár: Simay Imre. 262. Tanár: Mátrai Lajos.

École roy. des Arts décoratifs. 261. 262. Classe de sculpture. Prof.: E. Simay et L. Mátrai.

ced.

Magyar Iparművészet

1914.

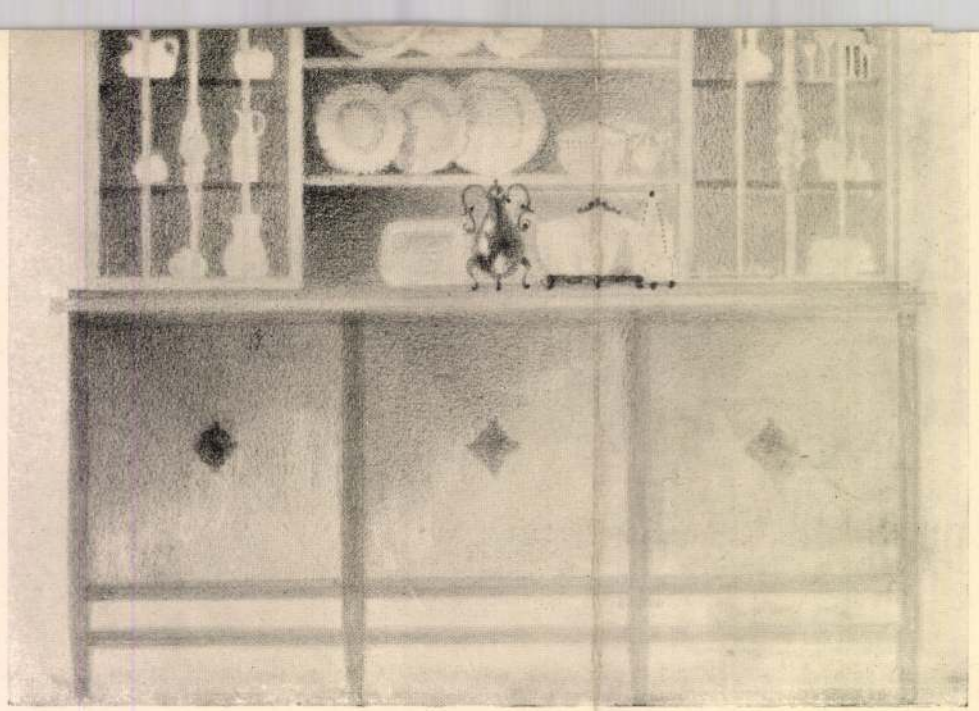

260.

259. 260. Szemelvények az Iparművészeti Iskola ezidei munkáiból. Lakásberendezési osztály. Tanár: Szablya Frischauf Ferenc.

259. 260. École roy. des Arts décoratifs. Classe de l'Art intérieure. Prof.: F. Szablya Frischauf.

csikósokkal komázol. Aszongya, hogy agyonvér, ha szígyenbe hozod. Minden nemzetsige juhász vót. Különben valamék nap kigyün, csak az urat várja a városbúl. Ideje. Legalább haza megyünk, ha látja, hogy nincs mező.

— Én nem megyek!

— Hát? Tán az árnyikodot őrzöd?

— Vagy az árnyikomat, vagy mást!

— Abbúl pedig nem eszel, hogy csikós legyél. Agyonverne Imre bátyám.

— Az én fejem fájjon írte!

Felkelt s nyakába kerítette a szűrt. Pedig úgy is melege vót.

— Hova mígy?

— A dógomra!

— A csikós tanyába számitol, ugyi? — fenyegetődzött az öreg bojtár. — Pedig most is leveles vagy!

— Ha nem tetszik, tegyen róla Pista bátyám! Kampó van a kezibe, nem kukoriczaszár! Hanem éngem se Kis Miskának hínak!

Sarkára állt az öreg bojtár elé; kifeszítette a karját, hogy majd összeroppant a markában a nehéz ujvárosi kampó. A szeme daczosan tüzelt. Kevés híjján husz esztendővel lehetett fiatalabb az öreg bojtárnál, hanem azért összement volna vele.

— Nem vagyok apád, hogy verjelek! Vele igazítsd el!

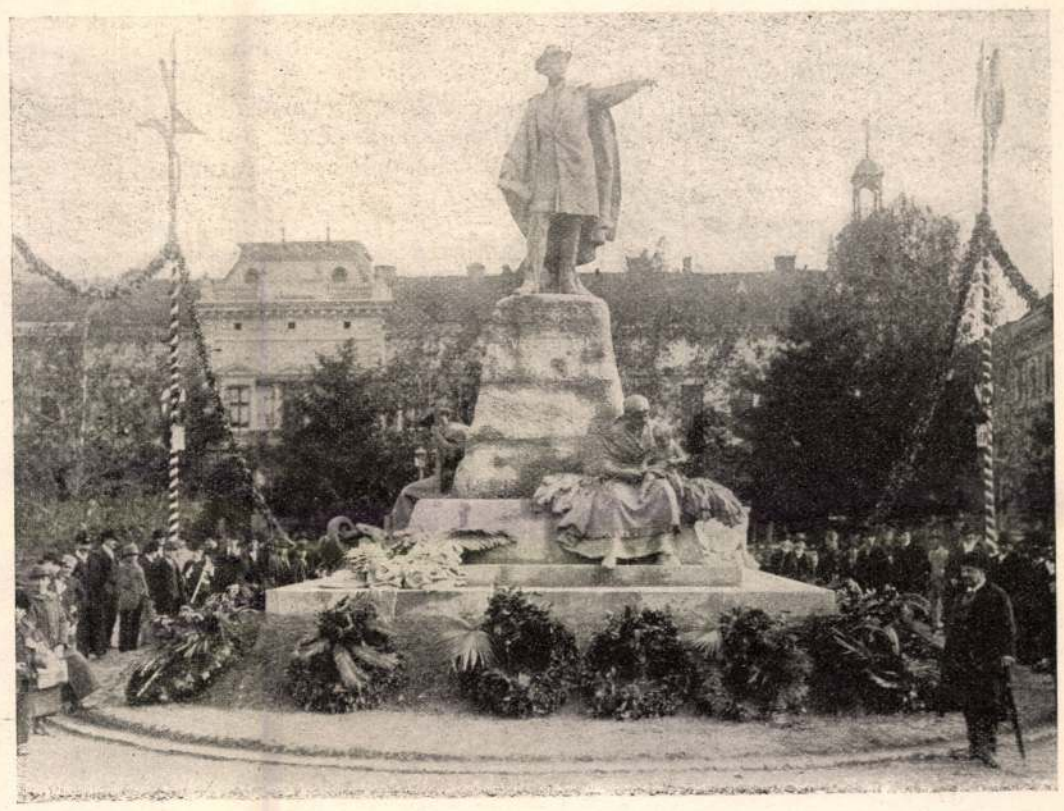

A SZOBOR A LELEPLEZÉS UTÁN.

TISZAMENTI KUBIKOS. (A Vásárhelyi-szobor mellékalakja.)

— Meg is szenvedett írte? — jegyezte meg Gyuri kérdő formán.

— De meg ám! Kétszer vótam zsandárkézbe. Nem kivánkoznék harmadszor!

— Megkinozták?

— Meg e? Szoboszlón gúzsba kötöttek, s úgy hagytak egisz iccakára. Akkor fűvel lefelé akasztottak a mestergerendára. Még se sütöttek rám, csak egy harmadfű csikót! Félesztendőt kaptam írte. Debreczenbe meg karikással vert viresre Barcza Dani.

A hogy beszélgetnek, szalad nagy ijedve a tanyás.

— Lúra gazduram! Kancza van a mínesbe! Kettő! Kecskés felül gyüttek!

— Tán aludtatok, he? — kiáltott rá a számadó.

Egy-kettőre karikásra kaptak. Már akkorra nagy kavarodás volt a ménesben. Mert kemény dolog az, ha kancza szabadúl a csődörménesbe. Nyeritett, visitott, fútt az egész ménes. Két piros pej összeágaskodott, hogy földre kapálják egymást. Tompán kattogott a patájuk. Alig tudta őket szétválasztani a karikás. Rugta, harapta egymást a többi is. A két idegen kancza meg riadva nyargalt össze-vissza. Kongott a karikás, hogy elszakítsák tőlük a csődöröket. A három bojtár lóháton ostorozta őket, a számadó, meg Gyuri gyalogosan. Közbe odaért a két kanczáért egy idegen legény is lóháton.

— Az is az én dógom lesz! — Avval indúlt nagy széllel a csikós tanyába.

A ménes szanaszét terült a tanya előtt a kút körül.

A számadó, az öreg bojtár, meg az első bojtár a másik oldalra húzódtak a ház enyhibe szalonnázni. Gyuri is melléjük terítette a szűrt, s tarisznyázott. Közbe beszélgettek. A számadó beszélt Sós Pistáról.

— Az se vót utolsó, mikor a zsandárokra gyújtotta a Cserepest! Hát mikor a Hármasba ivott, a biztos meg a Koponyába három pandurral! Izent nékik, hogy gyüjjenek írte, nem fil, hogy megfogják! Dehogy is bátorkodtak közelébb! Csak úgy kerülgetve níztik, hogy ölelte meg Katit, hogy hágott nagy rangosan nyeregbe, s dugta a rezes mátrai fokost a keresztvaskarikába, hátra meg a páros pisztolyt. Vót olyan nyeregszerszámja, hogy mind a fődet seperte.

— Tán ismerte is Andris bátyám? — kérdezte az öreg bojtár.

— Egyidétig vele jártam! — düleszkedett a számadó.

— Sokat kergette a vármegye Andris bátyámat?

— Csak míg birta a lova. Sose is nyomtak vóna el, ha Nádudvar alatt ki nem lövik alulam a kis pej lovamat. Sallangnak hitták. Angyalházán kötöttem el. Hótig siratom.

ANYA ÉS GYERMEKE. (A Vásárhelyi-szobor mellékalakjai.)

VÁSÁRHELYI PÁL SZOBRA SZEGEDEN. — SZÉCSI ANTAL ÉS MÁTRAI LAJOS SZOBORMŰVE.

Barabás Miklós 1848. évi rajza.

VÁSÁRHELYI PÁL.

Neki egyenesen a két kanczának. Orruk alá kondított, hogy azok hátraágaskodtak, s neki éles vihogással a Hortobágynak. A fél ménes, a bojtárok, meg az idegen legény a nyomukba. Dobogott a Hortobágy, mintha a szive vert volna. A másik fele ménest Gyuri meg a számadó elszakították, s az állásba terelték. Mire a számadó is lóra kaphatott, messze túl a Bivalyhalmon száguldott a másik fele ménes. Átvágtak a nádason, s egyenesen a Szálka halomnak tartottak. A számadó nyargalton nyargalvást utánuk. Nekieresztette pillangós tövű, kövér kigyóhátra font czimeres karikását, körül-körülkavarta a feje fölött szilaj erővel, elől ki-kivágta a suhogóját hangos öreg kongatással.

Gyurinak is lángot vetett az arcza. A szeme tűzbe borult. Rávetette magát az egyik kantárosra, nagyot kurjantott, marokra fogta a karikást, s neki vágott ő is a Szálkának. A tanyás gyerek a kút kávájáról nézett utánuk, míg porfellegbe tünt a ménes. A Szálka alatt elvesztette szeme elől a porfelleget is.

— Az Elepen ha elibe vágnak, — gondolta.

Ezalatt a nagy-hid felől egy talyiga közeledett. Messziről lehetett látni, hogy juhászé.

— Alighanem a Gyuri apja, — gondolta a tanyás. Csakugyan az volt. A lóálláshoz kötötte a talyigát.

—Van-é itthon valaki, hé? — Szólt nagy hanggal a belső házba.

— Erre tartsik, gazduram! — kiáltott a tanyás.

Az öreg a kúthoz ment.

— Aggyon Isten! Még mindig tanyás vagy?

— Esztendőre leszek bojtár. A Szilhátrúl gyött gazduram?

— Onnan. Nem láttad Gyurit?

— A ménes után vannak.

— Merre?

— Az Elepen, ha nem messzebb.

— Tán elszaladt a mínes?

— El a fele.

— Gyuri is utánuk ment? — kérdezte tovább a bacsó fojtott indulattal.

— Utánuk.

Nem szólt többet a juhász egy szót se, csak a kampóját fogta a vasalatlan végére.

Végre közeledett a Szálka alatt egy porfelleg.

— Gyönnek — mondta az öreg.

— Szekérnek nízem — vetette a tanyás.

Csakugyan szekér volt.

A harmadik porfelleget aztán csakugyan a száguldó ménes verte fel. Sűrű kongatással terelték a számadó, meg a bojtárok a tanya felé. Köztük nyargalt Gyuri is. Az Isten meg jobban tudja, hol tanult meg lovon ülni! Míg a csikósok az állásba terelték a ménest, az öreg Magyari a fia elé állt. Daczosan nézett a gyerek az apja szemébe, s lassan hátráltatta a lovát, a hogy az öreg ütésre emelt kampóval üzte.

— Hát lenízed az apád mestersígit, mi?

— Úgy üssön meg kelmed, hogy eltalálom felejteni, hogy az ídes szülém!

— Még te fenyegeted az apádat, bitang! Ájj el hát csikósnak, ha meg nem döglesz!

Felé sujtott vad indulattal. Fűbe harapott volna a gyerek, ha oldalt nem ágaskodik a lova. Vérbe borult a szeme. Hogy még a ménesnek az utója mindig szabadon vót, kiszakított kettőt, a Cserepesnek fordította, s visszakiáltott vágtában:

— Bitangkóróhoz kötöm a lovát gazduram, az apám miatt, de visszahozom az árát!

Néztek utána egy darabig. Végre kitört az öreg.

— Ha betyárnak ment, akaszszák is fel!

A számadó csikós békítette.

— Ne vegye úgy, Imre bátyám! Vír van a gyerekbe, hanem hát van itt pihent lú, elfogom estig. Visszahozom, s itt tartom. Meglássa, embert nevelek belőle.

— Én pedig azt mondom, ha lát is, elkerüljön, ha nem akarja, hogy az apja vín korára jussík pandur kézre.

— Mégis csak a fia, gazduram! Egyetlen fia! Minek az a kemény szó? Nem siratná-é még, ha akasztófán verné össze a szél a bokáját?

Az öregben még dúlt az indulat, hanem azért nem mondta, hogy — nem.

A csikós pedig lóra ült, s indúlt a gyerek után.

SZÁMADÁSFÉLE.

Körül vagyok romokkal,
Romokba hullt dalokkal . . .
A hová nézek:
Csupa verstöredékek.

Szállt az idő felettem,
S nem volt szabad a lelkem.
Szolgált a bérért,
Az aznapi kenyérért!

Múzsám ritkán talált rám
Rózsás lugosok árnyán.
Többnyire baj közt,
A napi munkazaj közt.

S mikor így dalba fogtam:
A dalt csak elnagyoltam.
Vagy csügedetten,
Elkezdve félretettem!

De azért még se bánom
Eldallatlan sok álmom.
Szivemben hordtam,
A mit el nem daloltam.

S babért bár nem szereztem:
Igy tán több jót tehettem,
Egy-egy szegénynyel,
A szivem melegével!

Szabolcska Mihály.

HIÁBA MINDEN KÉPZELŐDÉS...

I.

Hiába minden képzelődés,
Már jő az ősz, már itt a dér.
Fehér hajszál mindegyre több-több,
És csöndesűl a vér.

A szép tavasz be kurta is volt,
És hej, mi röpke volt a nyár!
Alig láttunk egy kis verőfényt, —
Már ködlik a határ.

S ezernyi vágy, terv, hímes ábránd,
Miktől hevült a szív s az agy,
Mind belefúl az őszi ködbe,
Még emléket se hagy.

Hogy mért is jöttünk, mit kerestünk?
Hol van, ki erre megfelel?
Alig, hogy egymást megtaláltuk,
Már int egy hang: el, el!

Örök szerelem, örök hűség,
S minden, mi itten oly «örök»,
Piczinyke homok-óra útján
Nagy sebten lepörög.

Hazánk, szerelmünk, összes üdvünk,
S a mit csak tettünk jól, sután:
Álom, — volt, nincs! támadt, — eloszlott!
A sir való csupán . . .

II.

Nem tudom én, honnan jöttem?
Milyen út az, hol bolyongok?
S utam mentén mire jók e
Nevető és síró gondok?

A mi zaklat, az a sok vágy
Minek támad a szivemben?
S micsoda nagy bolondság, hogy
A mit érzek, dalba zengem?

Mit akar itt körülöttem
A sok ima, a sok átok?
Mit ér el, ki diadalmas?
Mit veszt, a kit bukni látok?

Mire a sok öklöződés?
Szeretkező zsongás-bongás?
Nagyra törő szenvedelmek?
Büszke önkény? bús lemondás?

Mikor egy sincs, a ki tudná,
Mért vagyunk itt s mi a végünk?
— Lángra gyulladt fahasábok
Nagy dér-durral égünk, égünk . . .

K. Lippich Elek.

VÁSÁRHELYI PÁL SZOBRA SZEGEDEN.

Mikor Széchenyi agyában megfogamzottak Magyarország gazdasági és művelődési újjáalkotására vonatkozó nagy tervei, gyakorlati szakembereket kellett keresnie, a kik elegendő szakértelemmel és szervező képességgel birnak arra, hogy a terveket valóra is váltsák. Képzett magyar mérnökökben nagy volt a hiány, mert maga a pálya anyagi és erkölcsi előbbrejutást alig igért s mert hazánkban akkor még a műszaki oktatás igen kezdetleges volt. És mégis, a szerencse kiváló kedvezéséből akadt ép ebben a korban magyar mérnök, a ki fényes tehetségeivel, rendkívüli munkabirásával s korát sok tekintetben meghaladó tudományával méltó munkatársa lehetett Széchenyinek. Ez a mérnök, műszaki tudományunknak ma is büszkesége, *Vásárhelyi* Pál volt. Kortársai s az utódok kegyelete most szobrot állított neki a magyar Alföld nagy városában, Szegeden, azon a helyen, a mely munkássága fegfontosabb részének szinhelye volt s a hol — mint a katonát a csatatéren — munkája közben leteritette a halál.

Vásárhelyi Pál ősi, fajbeli magyar volt, lófő székely ivadék, bár nem Erdélyben, hanem Szepes-Olasziban született 1795-ben. Hivatása vitte a mérnöki pályára s nagy tehetségének fényes bizonyítéka, hogy a pesti egyetem akkor még nagyon kezdetleges mérnöki iskolájában olyan gyakorlati és elméleti képzettséget tudott szerezni, a mely nemcsak elérte, hanem felül is haladta a maga kora európai szinvonalát. Az oklevél elnyerése után a Tisza, majd a Kőrös

VÁSÁRHELYI PÁL SZÜLŐHÁZA SZEPES-OLASZIBAN.

RIKKANCSOK.

CZIPŐ-FÜZŐ ÁRULÓ.

és Berettyó folyók szabályozásánál kapott alkalmazást, mint napidíjas mérnök. Itt sajátította el azt a gyakorlati ismeretet, a melynek később mind nagyobb és fontosabb munkakörében oly sok hasznát vette. Hivatali feljebbvalói előtt is jó hírnévre tett szert, úgy hogy 1829-ben az akkor nemrég folyamatba tett dunai fölmérések vezetésével s az aldunai hajózási mérnöki állás betöltésével őt bízták meg. Ennek a feladatnak nem csekély fontossága volt, mert ép akkor került előtérbe a folyamhajózás nagy kérdése, de sok volt a nehézség is. Vásárhelyi fényesen igazolta a hozzá fűzött várakozásokat; fölvételei pontosság, teljesség s részletesség dolgában egyaránt kitünőek voltak s dunai térképéről maga az országos építészeti főigazgató, Rauchmüller von Ehrenstein azt mondta, hogy ez a világ első folyami térképe. Pedig Vásárhelyinek a fölvételek legnehezebb része jutott: a Pétervár és Orsova közötti részt kellett fölvennie; sikere már akkor a legjelesebb vizépítő mérnökök sorába emelte.

Mikor Széchenyinek sok fáradsággal sikerült az Alduna szabályozásának eszméjét a gyakorlati kivitel küszöbére juttatni, tekintete Vásárhelyire esett, mint főmunkatársára. Őt vette maga mellé, hogy megvalósítsák a nagy tervet: az Alduna és a Vaskapu hajózhatóvá tételét. Roppant nehézségekkel kellett küzdeniök, nem voltak elegendők a természet nyújtotta akadályok, hozzájuk járult még a katonai hatóságok féltékenysége, a kellő munkás személyzet hiánya, a török kormány roszindulata, és még ezer kisebb-nagyobb baj. Vásárhelyi, a ki Széchenyivel együtt tett angolországi és hollandiai utazásán is bővítette tapasztalatait, emberi erőt meghaladó munkát végzett, Széchenyivel együtt lelke, szervezője volt a mozgalomnak, leküzdött minden nehézséget s elvégezte a rábizott munkát. Szabályozta az aldunai zuhatagokat s a Kazán-szorosban vontató utat épített.

Jutalma az volt, hogy 1837-ben kinevezték az országos építészeti hivatalhoz első hajózási mérnökké. A fővárosba került s élénk részt vett a tudományos életben; az Akadémiának még 1835-ben lett tagja s most jelentős irodalmi munkásságot is fejtett ki az Akadémia ülésein s azokon kívül. Foglalkozott a Lánczhíd kér-

A PIKKOLÓ.

désével, tanulmányt irt az 1838-iki pesti árvizről s szakkörökben igen sokra becsült értekezést adott ki a sebesség fokozásáról folyóvizeknél.

1846-ban fogott abba a munkájába, a mely leginkább fentartja nevét: a Tisza szabályozásába. A nagy mű terveit elkészítette, de a végrehajtást már nem érhette meg. Még az 1846-iki évben Szegeden, Tisza-szabályozó tervének védelme közben egy értekezleten szivszélhüdés érte s néhány óra mulva meghalt. Szelleme azonban élt és alkotott tovább. Mondhatni egy egész országrészt mentett meg a nemzeti vagyonosodásnak s a mivelődésnek.

Szobra, melyet a Mérnök- és Építész-Egylet kezdeményezésére állitottak fel, a szegedi Széchenyi-téren áll; a két nagy férfiú neve itt is kapcsolatba jut egymással. A szép szobor, melyet Szécsi Antal tervezett, halála után pedig Mátray Lajos fejezett be, sziklatalapzaton, vállára vetett hosszú köpönyegben állva ábrázolja Vásárhelyit, a mint a Tisza felé mutat, felhiva a nemzetet az árviz pusztitása elleni védekezésre. A talapzat alján elül egy anya szoritja keblére az árvizből kimentett gyermekét, hátul pedig csónakba készül szállni egy csákányos magyar kubikos. Kifejező alkotás, mely jellemzetességével megkapja a nézőt. E szobornál is hangosabban hirdetik azonban Vásárhelyi nevét hatalmas alkotásai.

KENYÉRKERESŐ GYERMEKEK.

Az *élet*, a mi más néven küzdést, gondot, megpróbáltatást és felelősséget jelent, néha nagyon is — sietős járású. Eléje siet az embernek, mikor az még csak emberke, gyönge vállára felelősséget rak, mikor még azt se tudja, ez a szó mit jelent, beállítja küzdő katonának a legnagyobb harczba, a *kenyérért* folyó harczba, olyan korban, mikor szerencsésebb társai még csak játszanak háborusdit.

Vajjon van-e az erdőn árva madárfiók, a ki maga keresi meg a szemet, a mit fólél? . . . Az emberviláq erdőségeinek, a nagyvárosoknak vannak ilyen árva madárkái. Budapestnek is. Itt is élnek kis emberfiókák, gyermekek, a kiknek a sors nem adta meg azt a szerencsét, hogy igazán gyermekek legye-

HORDÁR-CSEMETÉK.

A MALACZBANDA.

KENYÉRKERESŐ GYERMEKEK.

nek, vagy sokáig legyenek gyermekek. Van a nagyváros erdejének e madárfiókái között bizonyára olyan is, a kinek egyáltalában nincsen otthoni fészke; a melyiknek meg van, hogy ez a fészek meleg is legyen, bizony neki kell segíteni megkeresni — a tűzrevalót.

Embernek, a ki érző lélekkel nézi a világot, alig lehet valami meghatóbb, mint ezeknek a kenyérkereső emberkéknek a látása. A megjelenésük nem valami magakivántató. A ruhájuk nem bársony és ha az, akkor nem rájuk szabták és bizonyára több a folt rajta, mint az eredeti kelme. Finom tartást se tanultak: minden díszük a *munka*, a mely tiszteletreméltóvá tesz minden habitust, a legrongyosabbat is.

A magyar közönség emberséges érzése a nehéz munkától meglehetősen távol tudta tartani a gyermeket. De minden munkától természetesen nem. *bad mesterséget* űz. Annyiban is, hogy a szabadban űzi: az utczán, a piaczon, a járó-kelő emberek forgatagában. Végeznek olyan munkát, a milyen az erejükből, vagy a gyöngeségükből telik.

A testi erejét kamatoztatja a kis hordár-növendék. A tanyája a vasuti állomások, meg a vásárcsarnok környéke. Ott az utasok apró böröndjeire, itt a nagyságák hazaviendő kosaraira pályázik és abban különbözik például a vőlegényjelölttől, hogy akkor boldog, ha — kosarat kap. Mert neki a kosár jelent hozományt. Igaz, hogy ez csak néhány fillér, de nem is kell érte megházasodni. Erre még a legényke nagyon ráér.

Változatos a gyermekvilág *merkantilistáinak* a tábora. Az utcza a boltjuk, a melyért nem kell házbért fizetni. Aranygyűrűt, selymet nem árulnak, csak — czipőzsinórt, képes-levelezőlapot, nótás könyvet, meg krajczáros lapot No meg gyufát, olyat is, a melyik meggyúl. Kicsi a raktáruk, de nagy hangon kinálják, olcsó a portékájuk, de a pár garas is számos, a mit keresnek, mert kenyérre meg szénre kell a krajczár.

És megvannak a kenyérkereső apró hadnak — a *művészei* is. Belőlük verődik össze a *malaczbanda*. Elsőrendű zenekarnak nem igen lehetne mondani őket, inkább arra szolgáltatnak kétségtelen bizonyságot, hogy nem minden gyermekből lesz Vecsey Feri, ha hegedűt nyomnak is a kezébe: de a közönségük odakünt a külvárosok kurtakorcsmáiban nem is olyan zeneértőkből telik ki, a kiknek az igényeit csak a filharmonikus koncertek tudják kielégíteni. És ezek a legénykék — olcsóbban is mérik a műélvezetet.

Egy kis csapatot a nagyváros ez apró madárkáiból, a kiket az élet vihara oly korán kisodort a meleg családi fészekből, íme képben is bemutatunk. Nézzenek rájuk szeretettel azok, a kiknek Isten megadta, hogy megtarthassák gyermeknek a gyermekeiket.

ASSZONYOK A KÁVÉHÁZBAN.

A szép és eleven bánsági városban *Zomborban* a minapában alakult meg az *Első Magyar Nőkaszinó*, a mely azonban csak a czímében — első. A budapesti *Országos Kaszinónak* már évek óta megvan a maga női kaszinója a tagok női hozzátartozói részére. De ez is csak *hivatalosan* az első női kaszinó az országban. Megvolt már ez az intézmény, ha nem is kaszinó névvel és nem is alapszabályokkal megformálva, régebben is Budapesten.

Megvolt pedig a kávéházakban, a melyeknek márványasztalai körül régen helyet hódítottak már a magyar főváros asszonyai. Sehol a világon nincs akkora kávéházi élet, mint Budapesten és ebben az életben néhány esztendő óta meglehetős részt követelnek maguknak az asszonyok is. Eleget bántották is őket érte haragos és csúfolódó czikkekben a morál és a háziasság szent nevében.

Ezekben a tiltakozásokban, a melyek a kávéházból ki akarták volna rekeszteni az asszonyt, bizonyára volt valamelyes igazság. De volt igen sok igazságtalanság is, hiába, az élet a féligazságokat kedveli. A nőnek is van alkalma unatkozni és a nőnek is van joga — társaságot keresni. Keresi pedig ezt a maga *módja* lehetőségei szerint. Módja alatt a *vagyoni módját* értjük. Vannak szerencsés asszonyok, a kiknek a társaságos élet keretét megadja az otthonuk, a mely mindenképen föl van szerelve vendéglátásra. De nem minden asszony ilyen szerencsés. A vendéglátás pénzbe kerül és az bizonyos, hogy a legolcsóbb zsúr a kávéház. A legtöbb asszonyt kétségtelenül ez a kényszerűség, ez a számítás viszi a kávéházba.

Ezért nem igazságos az a fölfogás, a mely egyszeriben hajlandó pálczát törni a kávéházba járó asszonyok fölött. Mindenesetre kellemesebb és izlésben is kifogástalanabb dolog otthon, vagy valami előkelő, zártkörű klub helyiségeiben zsúrozni, mint a kávéházban, a melynek az ajtaja nyitva van mindenkinek. De fogaton járni is előkelőbb dolog, mint gyalogosan róni az utczát. Még se lenne igazság leszólni azt, a ki gyalog jár. Az az érvelés, hogy a kávéházba járó nő kellemetlenségnek teszi ki magát, elsősorban — az urakat vádolja. Mert a nőt tisztelni kell — a kávéházban is.

ASSZONYOK A KÁVÉHÁZBAN. — Linek Lajos rajza.

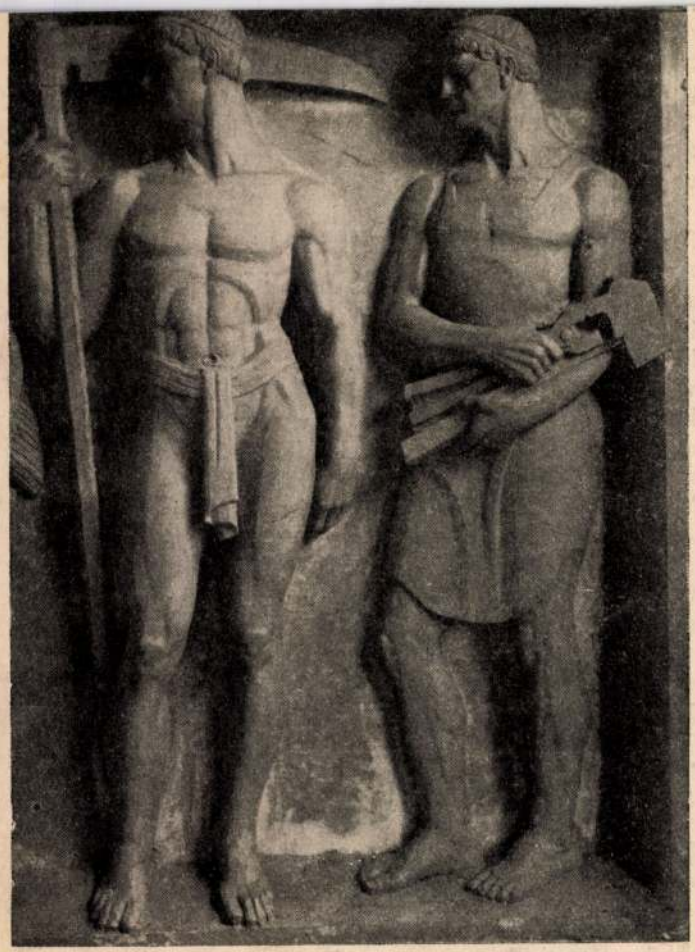

Műkőszobrok a Hangyaházon

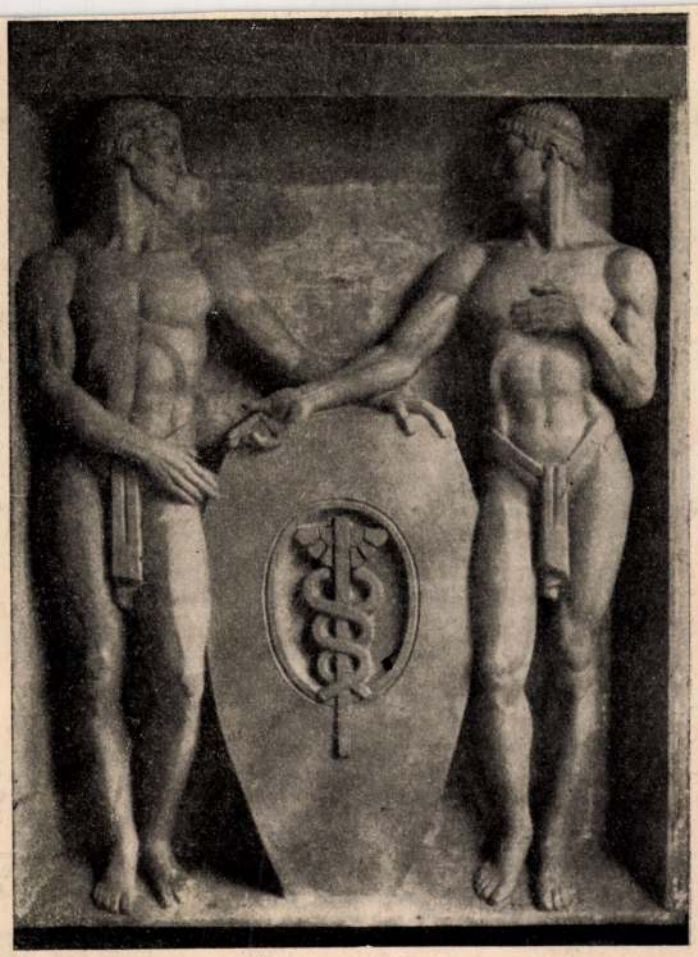

Mátrai Lajos és Ohmann Béla

Kunststeinfiguren eines Bürohauses

Kő és műkő (Architektura)
1926. 3. sz.

Nyüzsgő, eleven, verbo alakok, márványfigurék pantomim-játéka lepi el sírkertjeinket. A polgár, kinek a művészet akkor „egészséges", hogyha az életet a megszólalásig hűen utánozza, még mindig naturalizmusra készteti a sírkő szobrász-tervezőjét. Ezért áll a temetői gyepágyak felett annyi glóriás asszony, fájdalmaktól tépett, vagy görnyedten lépő férfi, a pillanatnyi mozgás-tanulmányok megannyi drámai hőse. A temető még mindig az élet nagy színjátékának figurinejeit, mozgástechnikáit ábrázolja ott, ahol csak az élettől való csöndes elvonatkozás van helyén. Csupa irodalmi, mesei, szentimentális téma jelentkezik ahelyett, hogy a halhatatlanság és időtől elvontság formai erőkifejezése jutna szóhoz.

A szobrásznak és a sírkőtervezőnek feladata volna, hogy meggyőző sugallással mássá tegyék a temetőkertet. Nekik kellene nevelniök az élőket a halál titokzatosságának megéreztetésére. Temető-kert, fák, utak, épületek — hiszen ezek is adhatnak ünnepélyességet a túlvilágra vonatkozó gondolatoknak, keretei lehetnek a szív megrendülésének. De igazi gondolatkeltő mégis a sírkő, sőt több ennél: érzésfolyamatok megindítója. A kőnek vannak örökéletű formaalakító erői s ezek magából az anyagból szabályozzák az életrekelő kő vonaljátékát is. Ilyen a kő tömegének zárt egyensúlya, ilyen az, hogy alakjainak körvonalaik súlyérzésével együtt kell hangulatilag a kőben lappangó nyugalmi, tömegszerűségi, dinamikai energiákat lassan oldja fel. Így gondolkozott az egyiptomi királysírok kőfaragója s így azok a korai görög szobrászok, kiknek istenszobrain csak szenderegnek az élet első jelei, de testük a szobrász áhítatos ritmusérzésének, belső feszültségének levezetői.

Ne kérdezzétek tehát, hogy az elköltözött sírja felett álló figura hasonlít-e valakire, élethű-e, testének tagjaiban miként viszonylik az élethez. A művészet önmagát adja, s nem azért van, hogy fotosculpturát adjon, plasztikus fényképet, amit pár shillingért készítenek ma már. Annak a tömegnek, mely márványból kifaragva éli a maga külön életét a sír fölött, külön tektonikus törvényei is vannak s minél inkább elvonatkozik a pillanatnyi lét külső megjelenési formáitól, annál közelebb van ahhoz, hogy a halhatatlanság életét élje. Guggoló, horizontálisan elnyúló alakjában a nyugalomérzés asszociációját fejezi ki, merev felfelé emelkedésének szenvedélyközlő ereje van. Vonuljatok beljebb az élet fotografálható valóságából, abstraháljatok, a világ, az élet, a mozgás, az emberek legbelső lényegét keressétek meg és azt vigyétek a szemlélő elé, amit ennek a tudatnak síkján megsejtve az anyagban ki tudtok fejezni. A szó legszebb értelmében szokásos plasztikát vigyétek a temetőbe. És akkor ott megszólal a korhangulat.

(D. L.)

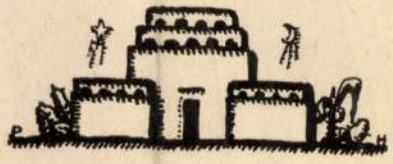

Mátrai Lajos

*

Az iskola idei tanulmányi kirándulását Velence műkincseinek, történelmi, néprajzi nevezetességeinek megismerése céljából dr. Kovács János, az iskola titkára rendezte és vezette. A 70 tagú társaság 8 napot töltött Velencében s ez idő alatt szakszerű magyarázatok mellett Velence valamenynyi nevezetességét megszemlélte. Az ifjú iparművészek mindenütt a legnagyobb előzékenységgel találkoztak s az olasz fascio vezetősége előtt Mátrai Lajos tanár tolmácsolta valamennyiök igaz háláját. A tanulmányútról Mussolini lapja, az Il Popolo D'Italia f. é. május 21-iki számában külön cikkben emlékezett meg, közölvén a kiránduló társaság csoportképét is. »Magyar tanárok és diákok Velencében« címmel a többek között így ír: »Az utóbbi napokban Velencébe érkezett számos magyar közül úgy számánál, mint jelentős kulturális fontosságánál fogva külön is említésre méltó a budapesti m. kir. iparművészeti iskola tanárainak és tanítványainak látogatása... A kedves vendégek 8 napot szenteltek a velencei grandiózus műremekek megszemlélésére. — Velencéből való elutazásuk előtt ki akarták fejezni hálájukat a provinciális fascista szövetség előtt mindazon előzékenységért és kedvezményekért, amelyeket a műemlékek és múzeumok látogatásánál élveztek s átadták a sajtó hivatalfőnökének a társaság csoportképét az új Olaszország megteremtőjének, a Duce-nak dedikálva.«

Magyar Iparművészet

1929. 117. l.

~~sok~~ kő előkészítésével, sa
sokszorosítás ~~különböz~~
sal kapcsolatos mech
nikai és technikai eljárásokat mag
Senefelder tökéletesített
~~azok legfeljebb új sajtók~~
~~feltalálásával változtak~~
~~ami azonban a könyvnek~~
~~kvalitását nem befolyá~~
~~solja,~~ és „Vollständiges
Lehrbuch der Steindrucke-
rey" c. könyvében, 1818-
ban nyilvánosságra
hozta, de már előbb ~~is~~
~~jelentek~~ megjelent
Rapp „Das Geheimnis
des Steindrucks" c.
könyve és egyéb ismer-
tetések. Indokoltabb
volna P- ha éles határt
akarunk vonni - az el-

Mátrai Lajos

A DISZITŐ SZOBRÁSZATÉRT. Mátrai Lajos, az Iparművészeti Iskola tanára érdekes eszmét vet fel a Kő és Műkő című folyóiratban. Hivatkozik arra a mostoha elbánásra, melyben az újabb építészet az architektónikus szobrászatot részesíti. A helytelenül értelmezett takarékosság egyfelől, a csupasz síkok építészete másfelől lassan mindenfelé kiszorítja azt, ami egy városi építkezésnek optikai örömforrása : a kellő helyen alkalmazott figurákat. Ki kellene tehát törvényerővel mondani, hogy minden közület — állam, főváros, községek, egyházak — az építési költségekből bizonyos hányadot a díszítő szobrászat javára fordítsanak. Ezzel újból helyreállna a háború előtti helyzet,

Magyar Iparművészet

1932. 103. l

mikor az ily munkaadók valóban mecénás-szerepet töltöttek be művészeti közéletünkben. Mátrai szerint ezt a művészeti arányszámot az összköltségek öt százaléka körül kellene megállapítani.

állam, mely a gyűjtemény betyéül az új Hofburg néhány termét jelölte ki, ahol akkor a nyilvánosság számára meg is nyitották azokat.

JOHANN THORN-PRIKKER. Nazvég családból Hollandiában született, de működésének súlypontja Németországra esett. Ez a nemzetközi pályafutás jellemző a századunk elején tündökle iparművészekre, akik mind az új stilurégheltjén elkháztuk. Thorn-Prikker az üvegfestés nagyja volt s el lehet mondani, hogy új heroizmust öntött ebbe a századokon át leolaesonyitott iparművészetbe. Nemcsak a mély valásosság és a nemes pátosz tendületét vitte bele templomablakaiba. De

kiontparnasse zajához, egy kissé szerényen, félrevonulva ott áll negyedszázaddal ezelőtt épült bérháza, a felfelé emeletenként egyre beljebb ugró homlokzatával sen gradinat, lépcsőzetesen építve. [illegible]

Mátrai

M. 2. *Lajos*, szobrász és éremművész, • Budapest 1875. M. 1. fia. A bpesti iparművészeti iskolában és külföldön tanult. 1896 óta állította ki műveit a Műcsarnokban s több szoborpályázaton nyert díjat. Ohmann Bélával együtt tervezte a bpesti Hangya-ház reliefjeit. M. műve Bessenyei György reliefje a szegedi nemzeti emlékcsarnok.

Lean.

Ea. G. II. 95-l

vérnetszetű)

Pozsonyi vonatkozású arcképek

VI. 172

MÁTRAI LAJOS : AKTTANULMÁNY

Képző műv. Társ. 1929.
tav. kiáll.

Mátrai Lajos

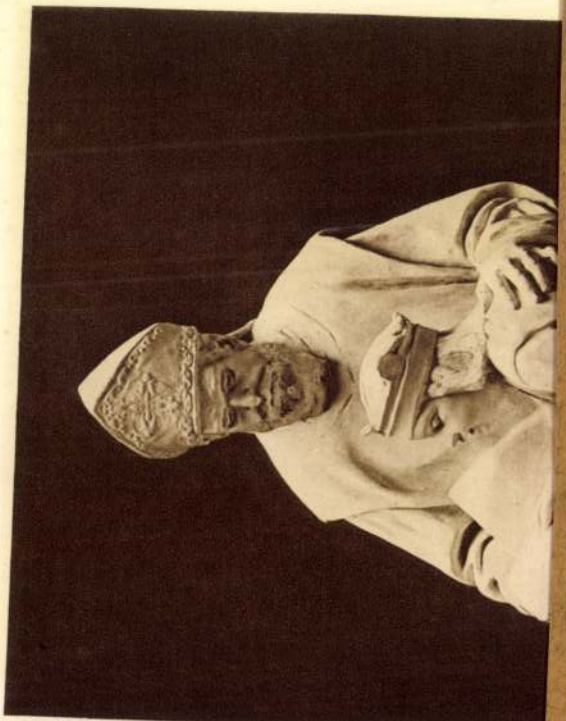

AZ 1930. ÉVI

TAVASZI KIÁLLÍTÁS

KÉPES TÁRGYMUTATÓJA

1930 MÁRCIUS 16—ÁPRILIS 13-IG

NYITVA NAPONTA: 10–5 ÓRÁIG

ORSZÁGOS MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT

BUDAPEST, VÁROSLIGET, MŰCSARNOK

JELENTÉS AZ 1914/15-IKI ISKOLAI ÉV FŐBB ESEMÉNYEIRŐL.

Az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskola harmincötödik tanévében is elkövetett mindent, hogy növendékeit az élet közös eszményeire nevelje s felruházza olyan képességgel és tudással, minővel azok a létért való harcban helyt állhatnak. A tanrendileg előírt anyag tudatos elmélyedéssel végeztetett el. Akármennyire megnehezedett az idők járása, a cselekvés nem bénult meg az érzés ereje alatt. Az izgalmas hatásokat legyőzte az erély és az önfegyelem, valamint a munkához való teljes odaadás.

Az iskolai év a kitűzött időben nyilott meg és zárult. A katonáknak besorozottak nemes lelki nyugalommal ültek utolsó percig helyükön feladatuk mellett. Tizenhárom volt növendékünk a csatatéren esett el. S igen nagy azoknak a száma, akik ugyanazokba a kórháznak átalakított termekbe tértek vissza sebesülten, ahonnét iskoláztatásukat félbe szakítva elindultak küzdeni a hazáért. Az itthon maradottak pedig a társadalmi munkából is kivették részüket. Mindenki mindent megtett, amit személye, ereje és tehetsége megbírt. Az intézet kórházat tartott fenn, szervezte a vak katonák oktatását, kertgazdaságot mívelt s minden jótékony akcióhoz segitő kezet nyujtott. Igy adott az iparművészeti iskola jubiláris évében a nemzet nagyszerü erőfeszitései közepette kötelességteljesitésből példát a tüzvonalban és a tüzvonal mögött.

Tanrendi módositások. A háboru és a háboru utáni helyzet rávezet bennünket arra az iskolapolitikára, mely szerint csak olyan és annyi tanittassék a minőre s amennyire az országnak szüksége van. Nem egyedül szakerők nevelendők, hanem csak olyan szakerők, akik a meglévő iparművészeti szükséglet ellátására alkalmasak. Szervezni kell azt a gondolatot a jövőben, hogy az igazi szükséglet irányitsa az oktatás menetét. Olyan tanittassék, aminek hasznát lehet venni s annyian, tanuljanak, amennyien el tudnak helyezkedni. Legfontosabb feladatnak mutatkozik tehát az egészségtelen versenynek a szabályozása és az uj szükségleteknek, az uj utaknak a feltárása.

Az idei évben a hadbavonult tanárok és növendékek nem sokban befolyásolták a tanitást. Hiányzott az idősebb és fejlettebb tanitványok buzditó hatása. De egyébként a tanári kar igyekezett a feladatok nyujtásánál a világtörténelmi átmenetet feldolgoztatni s avval a produktiv erők fokozását előkészíteni. Muhits Sándor helyettesítésében Mihalik Gyula oktatta a természet utáni rajzot, Mátrai Lajos távollétében pedig Simay Imre átvette a szobrászati szakosztály mind az öt évfolyamát. A kerámiai műhely, minthogy összes oktató erői katonai szolgálatra rendeltettek be, szünetelt. A kerámiai mintázást ideiglenesen Zutt tanár tanitotta. Legérezhetőbb volt a növendékek bevonulása az esti tanfolyamon, ahol oly nagy számmal vonta el a katonaság a tanulókat, hogy a megmaradtakat egy közös osztályba kellett összegyüjteni, melynek oktatását Papp Sándor végezte Novák Antal tanársegéd segédletével. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Sándor Irma soproni áll. felsőbb leányiskolai rendes tanitónőt ideiglenes szolgálattételre a textilosztályba rendelte be.

Katonai szolgálat. Az 1914/15. tanév növendékei közül az esti tanfolyamnál 80-an, a nappali tanfolyamnál pedig 75-en teljesitettek katonai szolgálatot. Katonai szolgálatra bevonultak továbbá Mátrai Lajos, Muhits Sándor és Vértes Ágost tanárok, Bellaagh Imre titkár, Pöhlmann József, Schleich Vilmos és József Jenő műhelyvezetők, Kléb Ferenc, Lilinger István, Pásztó József és Szentey Vilmos szolgák. Szolgák hiányában a tantermek tisztogatását egész éven át a növendékek maguk végezték.

Katonai kórházi szolgálatra osztottak be hadrendileg: Czakó Elemér igazgató, Szablya Ferenc tanár, Csermendy Elemér pénztáros, Matula Lajos szertáros és Klein Sándor szolga.

Veszteségeink. Az iskola kegyelettel őrizte meg elesett volt növendékeinek emlékét. A főbejáratnál Pro Patria feliratu táblán gyüjti össze a névsort, melyen eddig a következők szerepelnek: Baráth István, Bálint János, Bencsik Pál, Falb Sándor, Gábor Nándor, Kerékgyártó István, Madarász Imre, Ortner Ferenc, Sámuel Kornél, Szabó Endre, Szendrői Dezső, Uhl Sándor és Zbo-

cedulave!

Értesk 1914-15.

rovszky Károly. A grafikai szakon emléklapok készültek rézkarc és kőrajzban az elesett hőseink tiszteletére, a szobrászati szakon emléktáblák és sirkövek.

Vállalkozások. Az oktatás gyakorlatiassága érdekében, az intézet szellemének megfelelően, az idei tanévben is vállalkoztunk olyan feladatok megoldására, melynél a növendékek a munka menetét, kalkulációját és teljes kivitelét megtanulhatták és betekintést nyertek a művészi munka erkölcsi és nemzetgazdasági feltételeibe. Kriesch Aladár vezetésével a zebegényi templomot festette ki 6 növendék freskókkal. A tervezés főbb munkálatait Leszkovszky György tanársegéd irányitotta, Groh István tanár vezetésével restaurálták a csetneki templom falképeit, Sándor Béla tanárnak a terézvárosi templom kifestésénél segédkeztek tanitványai.

A grafikai szak résztvett az elemi iskolák számára készülő történelmi faliképek sokszorositásában, a Diszitő Művészet és más folyóiratok illusztrativ anyaggal való ellátásában. Üdvözlő kártyákat terveztek a hadbavonult katonák számára.

A belső épitészek munkát kaptak Szablya tanár vezetésével a Gellért-fürdő berendezésénél s a Nemzeti szinház számára készülő butoroknál. Györgyi és Gyalus tanárnál ipariskolák számára minta butorokat s egyebeket terveztek.

Az ötvös szakon időszerü jelvények és emléktárgyak készültek. Igy a vasgyürü, Auguszta emlékérem, Kéve érem, Hadsegélyző érem s mintegy 30-féle kórházi jelvény, amelyek összességükben 100 ezer koronát meghaladó összeget forgalmaztak jótékony célra. A munkát végző növendékek 5000 koronát kaptak munkadij cimén, a munkát vezető Zutt szaktanár minden honoráriumról lemondván, a május végeig záródó számadás szerint 3921 koronát adott a segélyezésre szoruló magyar művészeknek s az ifjusági jóléti intézményeknek. Az ötvösszak összeköttetést létesitett a kalocsai olvasógyárral érmek készitésének céljából. A 4. honvédgyalogezred az ötvösszakon készittetett Auguszta főhercegnő harctéri látogatásának emlékére egy karkötőt s József főherceg évfordulójára egy zománcdiszes bronz dobozt.

A szobrász szakon a vöröskereszt-egylet kórházmodelljeit készitették el. A textil szakon pedig himzésterveket a Háziipari Szövetség számára s kosztümterveket a Fischer Julia s más divatcégek számára.

A Diszitő Művészet folyóirat az idén is megjelent az iskola kiadásában a magyar formanyelv népszerüsitése érdekében. Különös keresletnek örvend nép-, női-, polgári-, ipari szak- és tanonciskolai körökben, mint amelyek kézimunka, műhely és rajzoktatását ellátja felhasználható mintákkal és szakszerü utmutatásokkal.

A gödöllői szövőiskola a háború dacára is folytatta gyakorlati működését némileg csökkentett létszámmal. Elkészült 95 munka. 55 csomózott szőnyeg, 33 torontáli szövés, 3 szumák és 4 gobelin. Az eladásból befolyt 6800 korona. Jelenleg a temesvári püspöki szeminárium számára készül egy nagy templomi szőnyeg. Fonalak saját festésben növényi festékkel készültek az idén is. A munkát akadályozta az anyagdrágaság. Hósapkák kötéséhez női iskoláknak 2025 kgramm gyapjufonalat közvetitett a gödöllői szüvőiskola. És résztvett a vak katonák oktatásában.

Az iparművészeti iskolai hadikórház. Az iparművészeti iskolai 100 ágyas kórházat az intézet tanárai s növendékei szervezték és szerelték fel a saját anyagi erejökből. Ehhez járultak nagy összegü adományokkal az intézet barátai, amelyről a leszámolást a háboru megszüntével jövő évi Évkönyvünkben fogjuk közreadni az összes szereplők névsorával együtt.

A kórház elnökségét gróf Klebelsberg Kuno dr. államtitkár volt szives elvállalni. A bizottságban pedig Majovszky Pál és Radisics Jenő miniszteri tanácsosok, Beretvás Hugó ker. tanácsos és Czakó Elemér igazgató, a vöröskereszt-egylet főmegbizott helyettese vettek részt. A főorvosi teendőket Widder Bertalan dr. főorvos, a gazdasági igazgatást Szablya Ferenc tanár látta el. Egészségügyi szolgálatot teljesitettek Gróf Festetich Pál és Bartha István. A vakok osztályának ápolási és oktatási vezetője Gróf Dessewffy Emilné volt. Szolgálatvezető báró Rosenzweig Nándor.

A kórházzal is megmutatta az iskola, hogy egy kulturális közintézmény miként oldja meg a

Mátrai Lajos ifj

Ifj. *Mátrai* Lajos hatalmas oszlopot tervezett, melynek tetején Árpád vezér lovas-alakja áll. Vörösmarty lenn az oszlop alján ül karosszékben, előre hajlott testtel s mintegy hallgatni látszik a dalt, melyet az oszlop jobb oldalán domborműben megmintázott népcsoport énekel. Vörösmarty költeményeiből vett mellékalakok és reliefek diszítik a talpazat három oldalát.

A Vörösmarty-zobor-pályatervei
Vas. Ujs 1902
658. l

Pótlás: Mátrai Lajos életrajzi adataihoz =

Tanári működésem az orsz. m. iparművészeti iskolában 1900. IX. 1. — 1937. VII. 31 ig tartott.

Az iparművészeti oktatás terén szerzett érdemeim elismerésével: 1930. XII. 31. kormányzói elismerésben részesültem, 1940. VIII. 23 án a Magyar Érdemrend tiszti keresztjét nyertem el.

Az orsz. m. Iparművészeti Társulatnak tiszteletbeli és jelenleg választmányi tagja vagyok, valamint a Magyar képzőművészek szabad szervezetének tagja.

Nagyon szépen kérem Gyuritz barátomat, hogy ezt a pótlást is legyen szíves illetékes helyre juttatni.

Kitünő tisztelettel

Mátrai Lajos
szobrász művész

Mátrai Lajos

Kolozsvár

Önéletrajza

1948. jan. 8.

1930-ban: a dorogi bányásztemplom főoltárára betét, szinezett dombormü, szent Borbála bányászcsoporttal. Gipsz.

1932-ben: két gyermekcsoport a Széchenyi-fürdő főbejárata fölött. Mük

1933-ban: a dorogi bányásztemplomban a főoltáron lévő szent Borbála szobor kicserélése uj szoborra. Gipsz.

1937-ben: Szent Borbála oltár, mellékalakokkal az elosztóban Dorogon Szinezett gipsz. Szinezést Haranghy Jenő végezte.

1938-ban: Szénoltáron két imádkozó szárnyas angyal, Dorogon, az Eucharistikus ünnepségek alkalmával. Mükő. A dorogi bányamunkások közreműködésével, akik vezetésem mellett a 3.60 m magas mükőszobrokat, az én 8-ad nagyságu modellem szerint kiviteleztek.

1941-ben: Szent István mük szobor. Lábatlan.

1942-ben Szent Borbála szobor, mükő.

1944-ben "Engedjétek hozzám a kisdedeket" mükőrelief, Rózsaszentmárton.

1947-ben: Szent Borbála mükőszobor. Várpalota.
Női portrait, bronz.

1948-ban: dr. Érczy Miklós 1/2 életnagyságu portrait, bronz.

MÁTRAI LAJOS szobrászművész, nyug. iparművészeti iskolai tanár, született 1875. december 14.-én, Budapesten.

A négy elemit 1885-ben, a négy gimnáziumot 1890-ben Budapesten végeztem.

Az Országos Magy. Kir. Iparművészeti Iskolát jeles végbizonyítvánnyal 1895-ben Budapesten végeztem.

Első tanulmányutam 1894 júniusában, Velencén át Firenze-be vezetett, hol Raffaello Cellai műtermében, márványban befejeztem, egy már kinagyolt medici vénuszfejet, melyet törött naykal hazahoztam.

Párisban, az "Académie Julian"-ban 1896 augusztus 16-tól októberig Denis Puech szobrászati osztályán tanultam, amjd felvételi vizsga alapján az "École nationale et spéciale des Beaux-Arts"-ban, Ernest Barrias szobrászati osztályába lettem/felvéve. Itt három éven át tanultam.

1900. szeptember 1-én a tisztivizsga sikeres letétel után /k.u.k. 32. gyalogezred/ az O. M.K. Iparművészeti Iskolában, Morelli Gusztáv h. ig. megbizólevele alapján, mint óraadó tanár, az esti tanfolyamon megkezdtem tanári működésemet.

A Műcsarnokban 1898-ban állitottam ki először, "Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma" cimü, szakállas öreg patriarka, félalak.

1909-ben gróf Zichy Nándor emlékérmét készitettem, " Quattnor Lustris Praesidi" emlékére. Majd Vaszary Kolos hercegprimás emlékérmét.

1900-ban: Kálvária. Szepeshely. Feszület mellékalakokkal. Cinköntvény.

1902-ben: I. Erzsébet királyné emlékszobor-pályázat. Foerk Ernő épitésszel. Megvásárlás.

1903-ban: II. Erzsébet királyné emlékszobor-pályázat. Hickisch Rezső épitésszel. ~~III. dij~~. I. kategória : 6000 korona.

1904-ben: Kossuth mauzoleum pályázat, Hickisch Rezső épitésszel. III. dij. III. díj.

1905-ben: Schweidel 48-as szabadsághős bronz szobra. Zombor /édesapámmal együtt/.

1906-ban: Vásárhelyi Pál, bronzszobor. Szeged. Pásztor János közreműködésével.

1914-ben: mint népfelkelő hdgy. hadbavonultam augusztus havában.
1915-ben: juniusban szerb hadifogságba estem.
1919-ben: szeptember 20.-án leszereltem Csóton.

1920-ban: dekoratiy reliefek a "Hangya" épületére. Ohmann Béla művészkollegával közösen.

1924-ben: Zoltán Béla volt igazságügyi miniszter parkjában, Verseghen, hősi halált halt fiai emlékműve.

1925-ben: a karcagi kulturház részére amorettcsoportok.

1927-ben: Bessenyei György, bronzemléktábal. Szeged.

1928-ban: amorettek Gödöllőn a rendház részére.

./.

Matrai Lajos

az Iparművészeti Iskola szobrásztanára négy évig tartó szerb, illetve olasz hadifogságból kiszabadulva, hazaérkezett és bolytatja sokáig megszakítva volt tanári munkásságát.

Magyar Iparművészet

1919. 106. l.

THENAEUM IRODALMI ÉS
ENYTÁRSULAT NYOMÁSA

XXII-IK ÉVFO
BUDAP
KIADJA AZ ORSZÁ
IPARMŰVÉSZET

MDK

ifj. Mátrai Lajos szobrász

Vásárhelyi Pál szobra

Épitő Ipar, 1905. okt. 29. 359 l.

MDK

ifj.Mátrai L.,festö

mint idegen kiállitó,azaz nem helybeli, szerepel müveivel a kiállitáson.

Mükiállitás Sopronban. 1899.ápr.3o.
Mücsarnok. 1899.16.sz. 243.l.

Mátrai Sajós ify

l.

Liber Bpest szobrai

278. l.

Mátray Lajos

Prod

=

Kanyisujabbrukobr

571. l.

1943. február hó.

ató.

erültek általunk szállításra:

znapi példány: 19.
sárnapi „ 4.
nok.
nok.
nok.

... —.64
... —.24
... 2.15
... 2.15
a 1.20

IVALÓK:

a remittenda csomagban.
yt az érkezéskor igazoltasson és azt velünk

tendája 25—30%-nál magasabb ne legyen.
nittenda-fedőlap rovatait pontosan töltse ki, a

észrevételeit külön levélben közölje.
veljen, igy sok felesleges levelezést kerülünk el.
zt és a makulaturát.

M. D. K.

MÁTRAI Lajos nobrán

— Pásztor János nobrány

Szeged Vásárhelyi Pál szobor

(Repr.)

Nagy-Papp-Börtsök: Szeged Gyn. 1960.

179. l.

180. t.

Mátrai Lajos

nobrár

m. G. Z. arcmása

repr.

KMTars, 1943. tav. Eiáll.

Rat.

Mátray Lajos

Vasárhelyi Pál
szegedi szobra

irod

NémedySzeged 420-l.

Mátrai Lajos ifj

László

Medvey 125. l.

Szabó János, debreczeni V. 122.

Mátrai Lajos ifj

75 **Albert Andor**. Báthmonostori teknős-cigány. Szobor (vázlat). Eladó.

76 **Nagy Zsigmond**. Andaluziai leány. Olajfestmény 2000 korona.

77 **K. Spányi Béla**. Eső után. Olajfestmény. 2800 kor.

78 **Karvaly József**. Benedek Elek arcképe. Olajfestm. A nagybaconi állami tanítótestület tulajdona.

79 **Olgyai Ferenc**. Dunai hangulat. Olajfestmény. 6000 korona.

80 **Lavery John, R. S. A. J.** Fitzmaurice Kelly arcképe. Olajfestmény. Magántulajdon.

81 **Aggházy Gyula**. Fűzfák alatt. Olajfestmény. Eladó.

82 **Edvi Illés Aladár**. Vihar előtt. Olajfestm. 1600 kor.

*83 **Nagy Zsigmond**. Gyermek Jézus az írástudók között (vázlat). Olajfestmény. 3000 korona.

84 **Bruck Lajos**. Férfi-arckép. Olajfestmény. Bogdánovics szerb püspök Ő méltósága tulajdona.

85 **Bruck Miksa**. Erdő. Olajfestmény. Eladó.

IV. TEREM.

86 **Haraszti József**. Arckép. Mellszobor. Magántulajd.

87 **Nagy Kálmán**. Képmás. Szobormű. Lindh Marcella tulajdona.

88 **Albert Andor**. Kis vadvirág. Szobormű. 240 kor.

89 **Ifj. Mátrai Lajos**. L. J. Mellszobor. Liptay Jenő tulajdona.

89/a **Sauter George**. † Müller Miksa tanár arcképe. Olajfestmény. Eladó.

90 **Ifj. Mátrai Lajos**. Női tanulmányfej. Dombormű. Eladó.

91 **Blaske Frigyes**. Aranka. Mellszobor. Magántulajdon.

92 **Kapás Sándor**. Rózsika. Női mellszobor. Magántulajdon.

KMT 1901. tav. recenzeth. kiáll. Eat.

93 **Damkó József.** Petőfi-otthon. Dombormű. Eredeti terakotta. 1000 korona.

94 **John W. Goscombe.** A. R. A. A tündér. Gypsszobor. Márványban 24,000 korona.

95 **Lovas Lajos.** A kötekedő. Szobormű. 420 korona.

*96 **Istók János.** Dávid. Szobormű. 8000 korona.

*97 **Strobl Alajos.** Kürtös alak. (Részlet a Mátyás-kútszoborról.) Szobormű. 6000 korona.

*98 **Ifj. Mátrai Lajos.** Elűzve. Szobormű. Eladó.

99 **Herschel Ottó.** Erzsébet királynő fogadtatása a Paradicsomban. Olajfestmény. 12,000 korona.

99/a **Colton William Robert.** Érdekes lelet. Gypszszobormű. 12,000 korona.

100 **Hadl Richard** Gioventu. Dombormű. 500 korona.

101 **Kapás Sándor.** Annuska. Női mellszobor. Magántulajdon.

102 **Betlen Gyula.** Az örvény. Szobormű. 180 korona.

102/a **Sauter George.** Trubeczkoj herceg arcképe Olajfestmény. Eladó.

103 **John W. Goscombe.** A. R. A. „The Glamour of the Rose". Gyps-relief. Márványban 12,000 korona. Bronzban 9,600 korona.

103/a **Onslow Ford. E.—R. A.** Onslow Ford. W. arcképe. Gypsz-szobormű. 4,800 kor.

104 **Ifj. Mátrai Lajos.** Női tanulmányfej. Szobormű. Eladó.

105 **Ifj. Mátrai Lajos.** L. K. Férfi-mellszobor Ifj. Lingl Károly tulajdona.

106 **Hadik Carolina grófnő.** Gróf Apponyi Albert képmása. Szobormű. 1000 korona.

107 **Onslow-Ford. E.** R. A. Tanulmányfej. Szobormű. 4800 korona.

Mátrai Lajos úr

l.

Liber Apostolorum

319. l.

MDK

Mátrai Lajosm szobrászm.

az Iparmüvészeti Iskola nyugalombavonuló tanára a plasztikai szakon végezte feladatát az ifju nemzedék oktatása terén, a Magyar Érdemrend tiszti keresztjével tüntették ki.

Kitüntetések.
Magyar Iparmüvészet.194o. 1o2.1.

MDK

Mátrai Lajos

Arcmásokat állitott ki a Műcsarnok 1943/44 évi téli tárlatan.

Pipics Zoltán: Téli tárlat a Műcsarnokban.

Uj Magyarság, 1943.nov.21. 14.l.

MOK

Mátrai Lajos

Önarckép gipsz 22 cm

VI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás. Műcsarnok.
1955. Kat. 45.1.

Mátrai Lajos

Hebrász

Vörd

?

A debreceni Déri-Mú-
zeum. Különny. a
Tér és Formá-ból. B.l

Mátrai Lajos

Mátrai Lajos ny. iparműv. isk.
tanár, XI. Eszék u. 9/11. 258-682

Bptávb 1940 szept.

Mátrai Lajos

nebrész az Iparmüvészeti iskola nyugalomba vonuló tanára a Magyar érdemrend tiszti keresztjét kapta.

MAGYAR IPARMUVESZET

1940. 102. l.

Mátrai Lajos
zsobrán

Zsod

Kovács János dr.

Az Orsz. M. Kir. Iparmüvészeti Iskola munkabemutató kiállítása.

MAGYAR IPARMÜVESZET

1933. 134. l.
141. l.

MDK

Mátray Lajos

Napsütésben, repr.

A Műcsarnok téli tárlata. Képzőművészet 1932. 46. sz. 16.1.

MDK

Mátray Lajos

A Hősi emlék I. pályaterv-kiállitásán résztvevő müvészek. Képzőmüvészet 1927. 2. sz. 3.l.

M.D.K.

Mátrai Lajos
mohánstanár

1923-ban az Iparművészeti
Iskolán Kocsis András tanára
volt.

N. Penzes Éva: Kocsis András
Művészet, 1965. febr. – 24 lap.

MDK

Mátrai Lajos

A debreceni Déri-Múzeum épületében dekorativ alkotásai.

Cikk: A debreceni Déri-Múzeum ...

Magy.Iparművészet, 1930. 131.lap

MDK

Mátrai Lajos és Ohmann Béla

fejfák terveire kiirt pályázaton két közös tervüket kitüntető elismerésben részesitették

Pályázatok siremlékek és katonasirok terveire.
Magyar Iparművészet 1922. 75.l.

Mátrai Sajtó

Irod

Ellek Artur. A magyar iparmüvesiet jubileuma - Magyar Iparmüvesiet

1930. 204, 205. l.

Nyílhegy bronzból, római V7. 138.

MDK

Mátray Lajos

Az Orsz.Magyar Iparmüv.Társulat XLIV. közgyülése.
Magyar Iparmüvészet 1929. 125.l.

MDK

Mátrai Lajos, szobrászm.

Aurélia.	Bronzplakett.
Édesanyám.	"

v. Ernst Muz.-A Szocdem.Párt Képzöm.-nek Társaság.
és meghivott müvészek kiáll.-a.1945.okt.13-28. Kat

MDK

Iparművészeti Isk. személyzete 1934-35-1935-36.

Mátrai Lajos szobrász

Iparműv.Isk.Évk. 1934-36. Bp. 1936.

Mátray Lajos

1933 febr márc

Besenyei György
(Szeged)

Klebelsberg emlékkiáll Műcsarnok

Mátray Lajos

1933 feb márc

1 Épületdiszitmény a gödöllői kanonokrend házán

2 4. az

Klebelsberg Emlékkiáll Műcsarnok

MDK

Mátrai Lajos, diszitő szobrászszakosztály tanára 1936-37. távozott

Iparmüv. Isk. Évk. 1880-1941. Bp. 1942.
1936-37, 1940-41. tanévek tört.
1.

Mátrai Lajos

l.

Liber Breslaubrai

228. l.

ÁNT E

festőm

TEMÉNY

árcius 24-t

Belépő

Igazgató: Schmidek Tibor dr.

TANULMÁNYÚT. Mátrai Lajos, az orsz. m. kir. iparművészeti iskola s. tanára hosszabb tanulmányutat tett külföldön, amelyről részletes jelentésben számolt be a vallás- és közoktatásügyi miniszternek. Ebben rámutat arra, hogy Németországban mindinkább kidomborodik az iparművészeti oktatásnak erősen gyakorlati iránya, amennyiben a tanítás súlypontját a műhelyekbe helyezik át, továbbá hogy nem annyira dísztárgyak, hanem a praktikus rendeltetésnek szolgáló használati tárgyak készítésére serkentik ott a növendékeket. Immár mellőzhetetlenül szükségesnek tartja, hogy iparművészeti iskolánk plasztikai osztályával kapcsolatos bronzöntő műhelyben képzett öntőmester alkalmaztassék, aki az öntés technikájával ismertesse meg a szobrásznövendékeket. Ugyancsak művezetőre volna szükség a fa- és kőfaragás gyakorlati fogásainak tanítására. Kívánatosnak tartja még az iskolának keramiai műhellyel és egy olyan múzeális gyűjteménnyel való kibővítését, amelyben kiválóbb modern iparművészeti munkákat láthatnának és tanulmányozhatnának a növendéket. Végre javasolja, hogy az iskolának állandó kiállítási helyisége is legyen, a növendékek munkáinak bemutatására és értékesítésére.

Elsősorban tanuljuk meg a művészet mesterségi részét! Előbb ***tudni*** *kell, azután lehet* ***költeni.***

SCHADOFF GOTTFRIED.

Munkálkodás nélkül való élet bűn, művészet nélkül való munkálkodás pedig — brutalitás.

RUSKIN.

ugyanis a hozzá intézett megkeresésre hivatalosan közölte a társulattal, hogy nem engedhet meg olyan installációkat, amelyeknél az üvegfedeles udvar beépítése fával, vászonnal, vagy más éghető anyaggal szükséges volna, avagy oly átalakítási munkálatokat, melyek a terület épségét és a múzeum tűzbiztonságát a legcsekélyebb mértékben is kockáztatnák. A múzeum igazgatóságának ezt az elhatározását annál a felelősségnél fogva, amellyel az intézetben elhelyezett nagyértékű, jórészt pótolhatatlan műkincsekért tartozik, megokoltnak és jogosnak kell elismernünk. Viszont belátjuk, hogy ez az elhatározása érzékenyen érinti a társulat kiállításain résztvevő művészek és iparosok erkölcsi és anyagi érdekeit, akik itt találták meg az érintkező pontot a művészi dolgokat kereső közönséggel. Másrészt a társulat tevékenysége is korlátozást szenved, mert alapszabályszerű kötelességeinek e részben nem felelhet meg.

A múzeum igazgatóságának intézkedése után még érezhetőbbé vált a társulat saját otthonának és ezzel együtt egy állandó kiállítási helyiségnek hiánya. Mindenesetre kívánatos volna, ha az érdekelt körök most már támogatnák a társulat vezetőségének a társulati ház felépítésére irányuló törekvését. Egyelőre a társulat vezetői azon fáradoznak, hogy a közel jövő részére ideiglenes hajlékot szerezzenek a lakásberendezési kiállítások számára, nehogy kénytelen legyenek azokról — bizonytalan időre — egészen lemondani.

A BUDAPESTI JAPÁN KIÁLLÍTÁS. Serényen folynak az előkészületek a budapesti japán kiállításra. A kiállítandó érdekesebb darabok fényképei megérkeztek már az Iparművészeti Múzeumba és ezeknek alapján a helymeghatározás munkája is megkezdődött

M.D.K.

13

Mátrai Lajos, szobrász

mintázta Ohmann Béla szobrasszal együtt, Györgyi Dénes és Münnich Aladár építészek tervei alapján, a debreceni Déri Muzeum építészeti plasztikáját

Györgyi Dénes - Zalkai Fekete Miklós:
A debreceni Déri Muzeum. 1930. Bp. 13.old.
Klny. A Tér és Forma 6. sz.-ból.

Mátrai Lajos ifj.

98. Ifj. Mátrai Lajos: Elűzve.

KMT 1901. tav., nemzeti kiáll

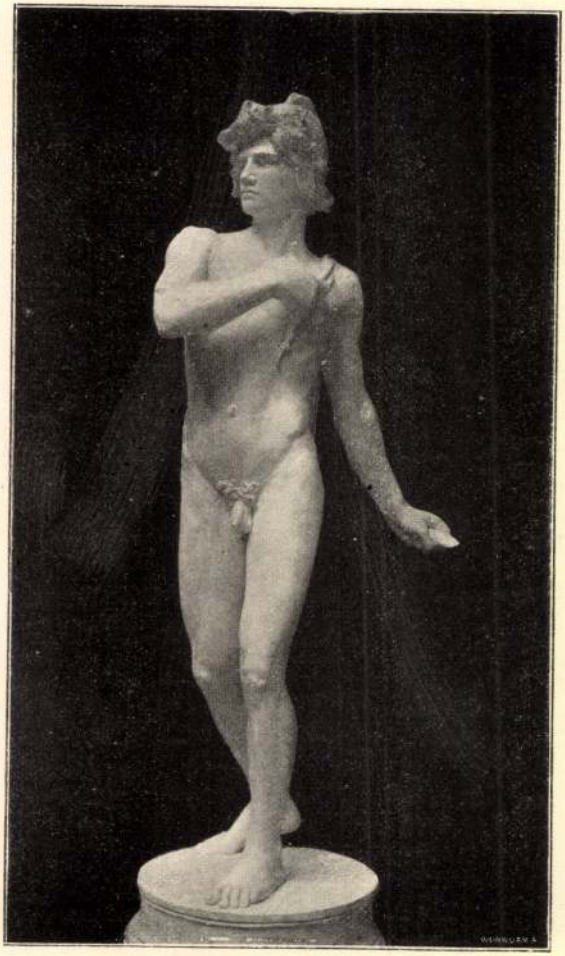

96. Istók János: Dávid.

ifj. Mátrai Lajos, szobrász

a vall.- és közokt.miniszter 300.- frt.-os ösztöndijában részesült.

Ösztöndijas müvészek.
"Mücsarnok" 1899. 373.l.

MÁTRAY Lajos, ifj. szobrász

Erzsébet-emlékmü pályázat II.kateogriába sorolva : HÍKISCH Rezső, ifj. Mátray Lajos és Mátray Lajos

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 62.p.

Mátrai Lajos

Am 14 December 1875 zu Budapest, geboren absolvierte M. die Kunstgewerbeschule in Budapest, um sodann Schüler der „Ecole Nationale et spéciale des Beaux Arts à Paris" und der „Scuola Libera" in Firenze zu werden. Seine Meister waren sein Vater Lajos György Mátrai, Ernest Barrias, V. Maniglier, sowie Raffaello. Studienreisen führten ihn jedes Jahr nach Italien, Frankreich oder Deutschland. Gewinner mehrerer Preise ist M. Monumental- und Kleinplastiker, sowie dekorativer Bildhauer, der sich mit der Medailleurkunst nur ausnahmsweise beschäftigt. Während seiner Kriegsgefangenschaft in Italien verfertigte M. circa 18 Plaketten von den Commandanten, Ärzten und Mitgefangenen des Gefangenenlagers, ohne sich jedoch jetzt mehr der Namen oder anderweitiger Details zu erinnern. 5, mine fels.

Hu Prmagyerem 299. l.

Hadsereg.

Gyalogos közlegény.

Egész alak, jobbra fordul
tiszteleg. Felirata fölül:

Infanterie Regiment Fe
Würtemberg.

ez után balra: Der Stab liegt z
a kép alatt négy sorban:
Entstand 1713 unter Kaiser
Fürst v. Ligne. Der starb
1774.- Wenzel Graf v. Kaun
nand Prinz v. Würtemberg.
jelzése a felső sarkokban: 126.

Szines rm. , mér. a rl. l

Sz. n. 56-
72-904-3

Matray Lajos 47

l.

Forst Ernő

13. l. 14. l. 15. l. 16. l.
18, 19. l. 21. l. XI. tábla
22. l.

SÁRKÖZY MÁRTON
dohány és ujságárudá
— NAGYBÁNYA —

ifj. Mátray Lajos, szobrász M.D.K.

Hikisch Rezsővel együtt készített terve 3000 koronás harmadik díjat nyert a Kossuth-mauzoleum pályázatán.

Vállalkozók, Lapja, Bp. 1902. XXIII évf.
márc. 26. sz. 3. old.

Mátray Sajós Ify

vód
z

Kár Erzsébet

G. C.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Mákay Lajos

wód

Olaybacamp

16 l.

Matrai Lajos

Gróf Zichy Nándor
ernst plakettje
1930. évi gyarapodás
Székesfeh. Szemle
1931. 7-9. sz. 8. l.

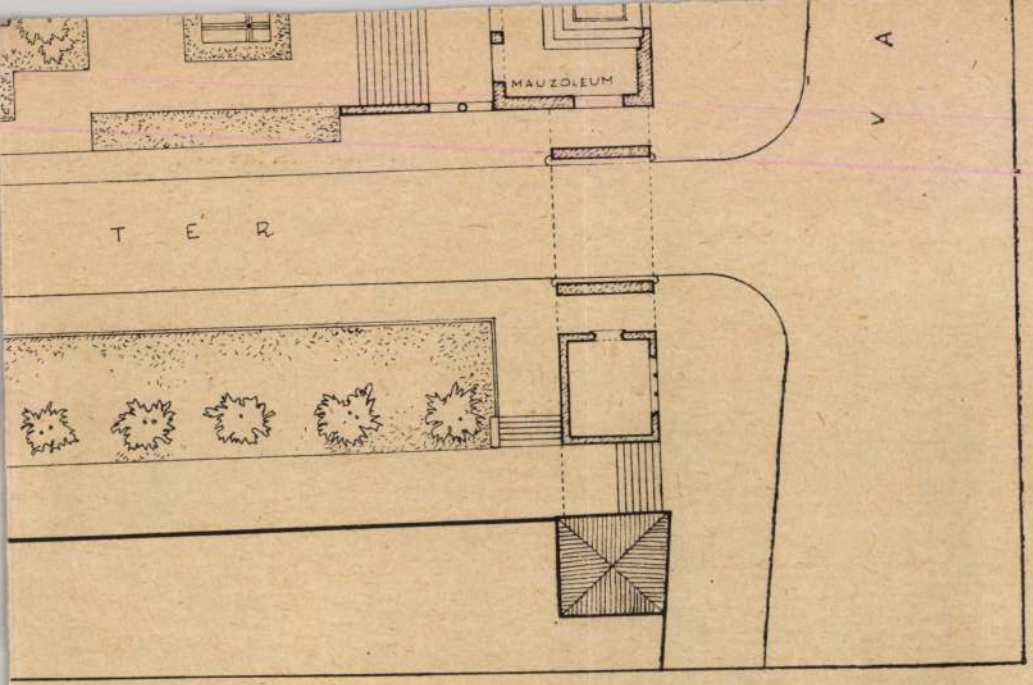

s pillérei.

Mátrai Lajos
Aurélia, brpnzplakett
Édesanyám, "

Szoc.dem. párt képzőművészeinek társ. Ernst Mus.
kiáll. 1945. okt. lo 1.

MDK

Mátrai Lajos ifj.

Magyar kiállitó művészek névsora. Műcsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

MDK

Mátrai Lajos iparm.

Tóth Cs Iparművészeink New-Yorkban. Magy. Iparművészet, 1922, 65-66 l.

MDK

Mfj.Mátrai Lajos szobrász és Förk Ernő épitész

Juszt F. cikke az Erzsébet-emlékmüről. MMÉE, 1902, IV.f. 153-63 l, képek

M.D.K.

Mátrai Lajos
szobrász

Mátrai és Pásztor alkotások Vásárhelyi Pál szobrai 1906-ban.

Bálint Sándor: Szeged városa, Bp. 1959

122 l.

MDK

Mátrai Lajos, tamár

a belsö architektura szakján a kezdö növendékek mintázással foglalkoztak.

Az I.-és III.évesek fötanulmányát az épitészeti-/épület/ szobrászatot is tanitotta. Tanársegédje Bánszky Sándor volt./

Iparművészeti Iskola Értesítője. 1911-12.
Jelentés az 1911-12-iki iskolai évről. 9-12.l.

Mátrai Lajos

l.

Tér és Forma

1927. 11. 12.

6. l.

Tekintetes

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁ

B U D A P E

.....

Székesfővárosi házinyo

ifj.Mátrai Lajos ,szobrász

Müvészek,tervezők,akik az Orsz.M.Kir.Iparmüvészeti Iskola beiratkozott növendékei voltak 1880-1896 között.
ifj.Mátrai Lajos, szobrászat,diszitőszobrászat szakon
54.old

Mezei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparmüv.Iskola/1880-1944/
oktatási rendszere és forrásai 37.old

Müv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

ifj. Matray Ljos

Mátray Lajos

nobrán

hadifogságban

c.

Hadviselt művé-

nek kiáll

Műsarok 1919

Beveretében

Forgalom ..... Pos. ..... Waggon-szám .....

Telefon: 83–3–62 NEMZETKÖZI SZÁLLITMÁNYOK Telefon: 83–3–62

EISLER ALADÁR

NEMZETKÖZI SZÁLLITMÁNYOZÁSI ÉS RAKTÁRHÁZ VÁLLALAT
AZ AMERICAN EXPRESS COMPANY SZÁLLITÁSI KÉPVISELETE
Szállitmányozás, vámkezelés, tengerentúli szállitmányok.
Butorszállitás, Garde Meuble

BUDAPEST, V., JÓZSEF-TÉR 9.

Átvételi elismervény. Budapest, 1934. VIII/31-en

Feladó: Nagyságos

Cimzett: dr Szentwányi Gyula

muz. igazgató urtól

Elismer em/jük Szondy – 98/b. II. B.

cég küldeményét áttvett em./jük

MDK

Mátrai Lajos szobrász . O.M.Hadimuz. Egy. III. dij

A hősi emlékek pályatervkiállításának dijnyertesei.
Épitő Ipar-Épitő Müv. 1927. szept. 1. 132 l.

vezetése alatt álló agysebészeti osztályon pedig alkalma nyilt a kli-

VIII. ANGOLORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Állami ösztöndíjasok:

Buday György (1907, Kolozsvár, ref.), grafikusművész, a szegedi egyetem grafikai lektora Londonban folytatott féléves ösztöndíjjal áprilistól decemberig grafikai tanulmányokat. Tanulmányozta a British Múzeum, a Victoria and Albert Múzeum és egyéb köz- és magángyüjtemények grafikai anyagát. Beható stílustörténeti és viselettörténeti tanulmányokat végzett egy a magyar-skót-angol történelmi kapcsolatokat feldolgozó fametszetsorozat számára. Megismerkedett a kiadó- és nyomdavállalatok szervezetével s a modern angol könyvtermelés problémáival. 37 fametszetét állította ki a m. kir. követségen rendezett kiállításon. Számos apró kiállításon kívül a Chicago Art Institut, a velencei Biennale kiállításain vett részt s elnyerte a párizsi világkiállítás Grand Prix-jét. „Bátorligeti mesék" című, színes fametszetekkel illusztrált kötetével első díjat nyert a magyar Bibliophil Társaság versenyén. Számos angol folyóirat közölte munkáit. Dolgozott Swift, Walpole és Huxley műveinek

Mátray Lajos és

céd Ohmann Béla

A főbejárat bronzrodrát, címe: Ég és föld (a két ellentétes elektromos pólus) fentiek készítettek – Tőlük való az épületen a irod. főváros címere is.

Tér és Forma. 1932. 37. l. F (P. G.: Budapest nékesfőváros elektromos műveinek Markó-utcai épitkezései, képpel.)

F 42. l. 44. l.

un indirizzo favorevole.

à private : costruzioni nel nuovo campo delle
i di Budapest ; rimessa dell'Azienda comunale
S. A. Ganz Danubius ; il gran Bazar Corvin ;
agni termali dell'Imperatore e di San Luca.
apidi commemorative di carattere patriottico.

MUNICIPIO DI BUDAPEST.

gi di tipo piccolo.

apest provvide alla costruzione di 6120 alloggi
quasi sempre di caseggiati a più piani costruiti
Nro 64/A e B ; III distr., Piazza Nicolò Nro 2 ;
r., Via Vác Nro 87 ; Via Frangipani Nro 4/6,
Nro 21/23, Via Alföldi Nro 16/18 ; IX distr.,
, 30, Via Mester Nro 5/7 ; X distr., Via
Simor Nro 7—9—11 e 13, Via Jászberény
lapest provvide alla costruzione di 21 colonie
eno, per fronteggiare i bisogni più urgenti.
tto dalla guerra mondiale e dai disordini
Le costruzioni eseguite allora furono le
distr., Via Kén Nro 3, con 96 alloggi nuovi ;
nel IX distretto con 104 alloggi. Nel 1926
alloggi di tipo piccolo, nei seguenti luoghi :
Vác e Mura ; VI distretto nelle Vie Vác e
; X distretto in Via Simor Nro 43/45 e nelle
ato nella primavera dell'anno 1927 assegnava

azok éppen meg fognak indulni. Így tehát célszerűbbnek tartottam azt az átkelési módot, hogy a veszteglő kocsik *mögött* megyek át a hid másik oldalára. Ezt így tanultam Londonban, s ezt tartottam mindig a leghelyesebb átkelési módnak, mert ez teljesen veszélytelen, míg ellenkezőleg ha az utolsó pillanatban érkezem a veszteglő kocsik *elé*, ez esetben az esetleg éppen akkor megindúló kocsik elütheinek, vagy pedig feltartóztatom a közlekedést. Aki éveken át Londonban élt, annak az agyában kialakul egy ilyen helyes önbiztonsági érzék, amely világosan megsugja azt, hogy minden adott esetben melyik átkelési mód a biztosabb. Ha akkor érek az átkelési helyhez, amikor bizonyos az, hogy még nyugodtan át tudok menni a feltartóztatott kocsik *előtt*, úgy természetesen a kocsik *előtt* megyek át, hisz ez a rövidebb ut, de amikor már megindulás előtt állnak a föltartóztatott kocsik, akkor a leghelyesebb az, ha az ember mögöttük megy át az uttest másik oldalára. Így jártam el az adott esetben is. De alig mentem pár lépést, hátulról harsány ordítást hallottam. Önkéntelenül hátra néztem s láttam, hogy a rendőr nekem kiabál. Azt kiabálta, hogy forduljak vissza s ne a kocsik *mögött* menjek át, hanem a kocsik *előtt* . . . Ez volt az egyik rendőri kiabálási eset.

A másik a következőleg történt:

A Kerepesi-uti temetőből gyalog jöttem be a városba. Amint a Népszinház-utcából kijövet a járda szélére értem, szétnéztem jobbra is, balra is, s láttam, hogy semmiféle jármű sincs a látóhatáron. A járdáról az uttestre lelépés előtt való szétnézési művelet is annyira belegyökerezik minden olyan embernek az agyába, ki sokat élt nagy forgalmu világvárosokban, hogy nem is lennék képes addig lelépni a járdáról az uttestre, ameddig szét nem nézek s meg nem választom az uttesten átkelésre a helyes pillanatot, mert mindig azon van a sulypont az utcán átkelésnél is, mint a politikában, hogy minden lépésnél ki kell lesni a legalkalmasabb pillanatot. Amint mondám, semmiféle jármű nem lévén a látóhatáron, leléptem az uttestre s haladtam a Budapesti Hirlap melletti sarok felé. Egyszerre éktelen és dühös kiabálást hallok. Oda nézvén látom, hogy egy rendőr kiabál, s azt is láttam, hogy a kiabálás nekem szól:

„Nem látja a vonalat, azon belül menjen, ne azon kivül járjon", így hangzott a kiabálás. Lenézvén az uttestre, — veszély nélkül megtehettem, mert egyik irányból se jött kocsi — csakugyan lát-

Művészet 1930. XI. 15.
PH.1930.XI.15.

*

Az Országos Magyar Királyi Iparművészeti Iskola jubiláris kiállitását az Iparművészeti Muzeumban november 15-én, szombaton délelőtt nyitja meg gróf *Klebelsberg Kunó* vallás- és közoktatásügyi miniszter.

Szeged szobrai

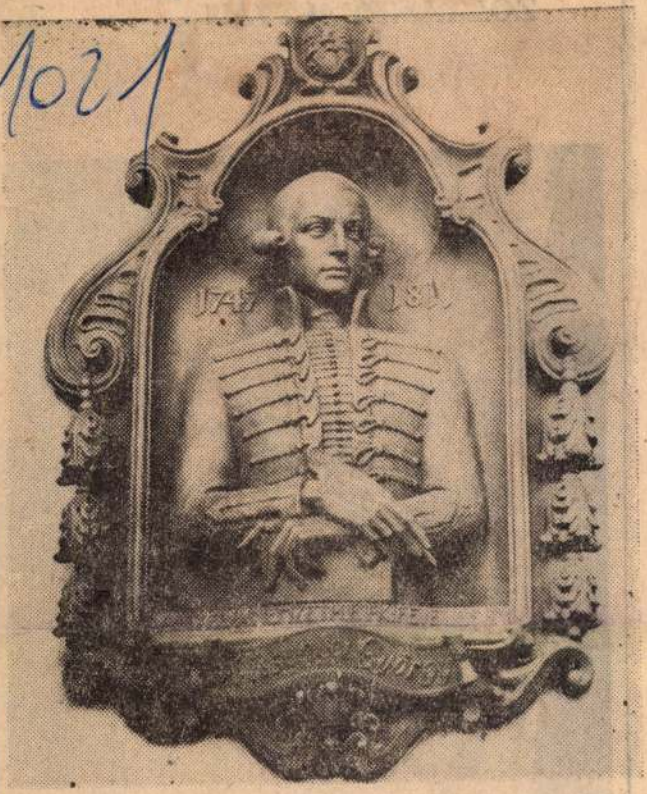

Bessenyei György

(1747—1811)

(15) A magyar felvilágosodás vezéralakjának bronz domborművét — a szegedi panteon egyik legszebb darabját — Mátrai Lajos készítette. A barokkos vonalvezetésű háttérlemez és a megörökített író-filozófus alakja tökéletes harmóniát mutat.

1969 AUG 3
Szeged
DÉLMAGYARORSZÁG

T. L.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKERESŐ
BUDAPEST, IX., Üllői út 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉR ISTVÁN

ESTE A

Mátrai Lajos

lásd

Régi-Rerrich Béla

A szegedi templom-tér, Bp. 1932.

59. l.

A nagyvázsonyi vár romjai.

XIX. Tábla.

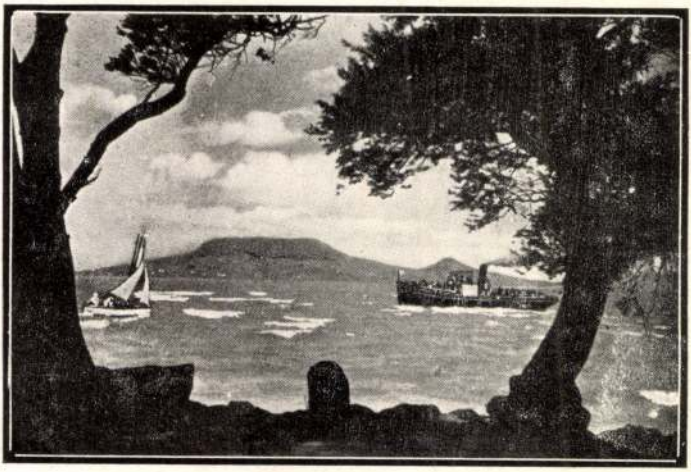

A Badacsony a somogyi partokról nézve.

A Kisbalaton madárvilága.

Mátray Lajos

M. 930. XI. 15.

MV. 930 XI. 15.

Az Iparmüvészeti Iskola jubiláris kiállitása

November 15-én délelőtt nyitja meg az *Országos Magyar Királyi Iparmüvészeti Iskola* jubiláris kiállitását, mellyel az Országos Magyar Iparmüvészeti Muzeum kiállitási csarnokában fennállásának *ötvenedik* évfordulóját ünnepli. Ezen a jubiláris kiállitáson mintegy a félszázados évfordulóhoz ért iparmüvészeti iskola minden eredménye elénk tárul. A kiállitás már külső keretében is rendkivül megkapó. Impozáns előtéren keresztül jutunk a klasszikus stilusu ünnepi csarnokba, mely dekorációjával a római átriumra emlékeztet. A kiállitás anyaga rendkivül gazdag, huszonkilenc kisebb-nagyobb teremben van. Az egyes csoportok a tanárok nevei és szakai szerint vannak egybeállitva.

A II., III. és IX. terem *Mátray* Lajos és *Simay* Imre diszitő-szobrászati professzorok növendékeié. Az igen nagyértékü és szép gyüjteményben is kimagaslik *Bánó* A. nőalakja. Talán az egész kiállitás egyik legmegragadóbb része a XII. és XX. terem, amelyben *Lux* Elek, a kisplasztika tanárának növendékei állitották ki rendkivül finom, egyformán bensőséges alkotásaikat. E kiállitáscsoport Szent Sebestyéne s egypár nőalakja mindenhol igen számottevő volna. A XVIII. terem *Orbán* Antal keramikai szakosztályáé. A keramikának sok szép darabjaival találkozunk itt. A VI., XXIII. és XXIV. termet a diszitőfestészeti szakosztály foglalja el. Különösen szép *Stein* János tanár csoportjából tiszta kompozicióju s világos körvonalozásu, zenekart ábrázoló dekorációs képe. Ugyanitt van *Reményi* József érem- és plakettmüvészeti osztálya. A XXI. és XXII. teremben a diszitő szobrászat, a képplasztika és a keramika adnak találkozót egymásnak, bensőséges ihletésü és szépségü egyházmüvészeti alkotásokban mutatva meg, mire képes az összedolgozó iparmüvészet. A rendkivül hangulatos kis kápolna, melynek berendezését az ötvös-, diszitő festő-, keramikai és textilszakosztályok együttes munkája adja, s a nagyszabásu keresztelőkut külön megemlitést érdemelnek. Az V., VII., VIII. és X. termek a butormüvesség, lakástervezés, épitészeti szakrajz és családi házak (*Kaesz* Gyula, *Szablya-Frischauf* Ferenc, *Toroczkay-Wygand* Ede, *Györgyi* Dénes, *Gyalus* László, *Weichinger* Károly tanárok) kiállitási helye. A XIII. és XIV. teremben egy pompás dolgozószoba tipusbutorokkal s egyszobás kispolgári lakás van.

Külön kis terem mutatja be a szinpadmüvészet tehnikai haladását *Kürthy* György, ifj. *Oláh* Gusztáv és *Tamássy* Miklós tanárok növendékeivel. *Muhics* Sándor textilmüvészeti szakosztályában pompás anyagu és kidolgozásu darabokat látunk. A kiállitás egyik legszebb része *Helbing* Ferenc tanár grafikai szakosztálya, remek rézkarcaival, fametszeteivel és finom tollrajzaival.

A grafika alkotásai között sok a népies ihletésü, jeléül annak, hogy iparmüvészetünk megujhodása és kiterjedése is ebből a forrásból táplálkozik. A XXV., XXVI., XXVII., XXVIII., XXIX. az alakrajzolás és figurális tervezés, a régi stilusokban való ékitményes tervezés, a természetutáni rajzolás és festés, a mértan, szerkesztő távlattal és árnyékszerkesztés (*Udvary* Géza, *Szentistvány* Gyula, *Haranghy* Jenő, *Leszkovszky* György, *Bacsa* András tanárok) növendékeinek munkáit mutatja be.

A kiállitás, amely az iparmüvészeti iskola ötvenéves tradicióját, tanárainak és növendékeinek együttes nagyszerü munkateljesitményét, tehetségét és odaadását oly meggyőző módon tárja elénk, bizonyság arra, hogy a jubiláris intézet büszkén nézhet vissza multjára s bizó lélekkel vállalhatja a magyar iparmüvészet jövőjét.

K. J.

hónapi börtönre, Takács János napszámost pedig, akit az Aréna-ut és Vilma királyné-ut sarkán konyhakéssel láttak hadonászni, ugyanakkor több rendőrt a tumultusban késszurás ért, egyévi börtönnel sujtotta a törvényszék. Ulrichhoffer Ferenc napszámos, aki az Aradi-utcában a szeptemberi tüntetések alkalmával ablakokat zuzott be, hathónapi börtönt kapott.

HA AUTO — VEGYEN MERCEDES-BENZ

— **Bajtársi táborozás.** Az állami polgári iskolai tanárképző főiskola „Botond" Baj'ársi Egyesülete „Bolyai" törzse *Kepler* János halálának 300 éves évfordulója alkalmából a főiskola (Boldogasszony-sugárut 8. szám) tornatermében november 15-én, szombaton este hat órakor disztáborozást tart.

HALÁLOZÁS

Pénteken délelőtt temették el Esztergomban nagy részvét mellett *Robitsek* Ferenc dr. prelátus-kanonokot a Bazilikából, ahol holttestét felravatalozták. A temetési szertartást *Breyer* István dr. püspök végezte és a temetésen résztvett *Serédi* Jusztinián dr. biboros hercegprimás is, aki a főszékesegyház kriptájába is elkisérte volt kanonokját.

Pécsi *Petrovits* Ödön, Pozsony vármegye nyugalmazott főügyésze, november 11-én Rákospalotán, nyolcvannyolcadik életévében elhunyt. E hó 13-án délután két órakor temették a rákospalotai temetőben a római katolikus egyház szertartása szerint. Vele a régi, nemes vármegye egy oszlopos tagja dőlt sirba.

Freihaut Istvánné született *Freihaut* Teréz életének ötvenegyedik évében e hó 14-én déli félegy órakor Pesterzsébeten meghalt. Temetése november hó 16-án, vasárnap délután három órakor lesz a pesterzsébeti ujtemető halottasházából.

Legéndi ifj. *Suhajdy* György magántisztviselő, negyvenhároméves korában pénteken meghalt. Vasárnap délután három órakor temetik a Farkasréti-közlemető halottasházából, az ágostai evangélikus egyház szertartása szerint.

Özv. *Fridrich* Józsefné született mednei *Mednyánszky* Erzsébet életének hatvankilencedik évében meghalt. Előkelő család gyászolja.

Szilágyi Imréné született *Cholnoky* Mária Irma életének harminchatodik évében meghalt.

---

x **Szenzációs parcellázás Tárnok-Ligetvárosban.** Negyvennyolc havi részletre ugyszólván napi pár fillérért kaphatók a telkek és az épitkezést hihetetlen olcsóvá teszi a vezetőség a helyben kapható terméskővel és saját épitészeivel. Telkét napi 6 darab Memphis cigaretta árán

Ifj. Mátrai Lajos pályaterve.

1892-ben tagjává választotta. Mint jogtanár harmincz öt éve működik s a kolozsvári egyetemen egyszer a Rektor magnificus, három ízben pedig a jogtudományi kar dékáni tisztét viselte.

Sverdrup hazaérkezése. A híres éjszaki sarki utazó, Sverdrup szeptember 28-án érkezett a «Fram» hajóval Krisztiániába. Két páncélos hajó több svéd miniszterrel, a polgári és katonai hatóságok, valamint a tudományos világ képviselőivel eléje ment a «Fram»-nak. A mikor Sverdrup és az expedicziő többi tagjai ágyúlövések között partra szálltak, a közönség nagy lelkesedéssel üdvözölte őket.

HAL

Zola Emil véletl
részvét mindenütt
figyelemmel kisért
sajátosságát. Zola
tért vissza Meudon
jában, a rue de Br
lévén, Zola neje
A kandalló csöve
másnapra hivtak
órakor feküdt le.

legalább tíz évvel,
ztességnek tartja, a
tt a tekintélyét.

az állami postahi-
t minden nagyobb
a külön postahiva-
használnak, melyek.
ámolni tartoznak,
ak.

rlatok közepes szá-
koronába kerültek,
szállítási költségek
nne. A cherbourgi
nkba, az orosz se-
tai pedig vagy 30

alatti távirdai tár-
setre, ha Marconi
talánosan használ-
ai kormánytól 25
követelni. A tár-
nt sterlingre rúg
os sürgönyök díjai
ai Rothschildek a
t átalányt fizetnek.
ulás. Érzéseit nem
ogy az olvasóban
seiben, mind csupa
ujdonság szinezete
egy-két csinosabb

tséges ember mun-
l s ügyesen versel.
át az igazi érzés s

... A kettő közül

K

mow N.-tól.

Az Első Leánykiházasitó Egylet m. sz. Leány- és fiu-biztositó intézet Budapest, VI., Teréz-körut 40—42. Alapittatott 1863. Folyó évi szeptember hóban 1069 jutalékrész irattatott be és nászjutalékok fejében 80,264 korona 22 fillér fizettetett ki. 1902. évi január hó 1-től szeptember 30-ig beirt összes jutalékrészek száma 8882 és a kifizetett nászjutalékok összege 478,858 K 01 fill.
6909

A Szinye-Lipóczi Lithion-forrás

Salvator kitünő sikerrel használtatik

vese-, húgyhólyag-, húgycsara- és köszvénybántalmak ellen, vizeleti nehézségeknél, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál.

Diuretikus (viz. hajtó) hatású.

Vasmentes! Könnyen emészthető! Csiramentes!

Kapható ásványvizkereskedésekben vagy a Salvator-forrás igazgatóságánál Eperjesen.

Budapesten, főraktár Édeskuty L. urnál.
9185

Reczept a sürgetés ellen.

Az államtitkár már kétszer megsürgette a referens tanácsosnál egy nagyobb szabásu akta elintézését. A különben szorgalmas referens, ki effélékkel késedelmezni nem szokott, de a sürgetett aktát néhány nap előtt elintéznie fizikai lehetetlenségnek tartja, a második és nem éppen udvarias sürgetésre a következő választ küldte az államtitkárhoz:

«Méltóságos Ur! **Ideges főfájás, izgatottság** ellen nem a kérdéses akta sürgetése, hanem a **dr. Brok** (angol tanár) **pora** használ legbiztosabban, sőt olyan kinos fejfájásnál is, mely gyomortól, vérszegénységtől, női bajoktól, túlerőltetéstől és meghüléstől származik. (1 por 20 kr. 11 por 1 frt 50 kr.) Dr. Brok pora csupán ártalmatlan növényi szereket tartalmaz, szivre nem hat, ment minden utóhatástól — **jótállás mellett.** Kinek **dr. Brok**-féle porra van szüksége, forduljon csak a **«Diana» gyógyszertárhoz Budapest, Károly-körut 5,** a honnan postán szállitják a világ minden részébe.
9356

Mátrai Lajos
Magyar Iparművészet 1935. 1-2 sz.

59.(

Ezen a szép ünnepen, íme néhány gondolat, mely annyira féltett közös eszményünk, az iparművészet érdekében kívánkozik a nyilvánosság elé.

Végigtekintünk a ma keletkező épületeken. Tárgyilagosan meg kell állapítani, hogy ezek megalkotásánál eddig soha nem tapasztalt gyakorlatias észszerűség és takarékosság jut érvényre. Ez az egyszerűségre való törekvés ma már a ridegségbe csap át és teljesen nemzetközi jellegénél fogva meglehetősen hidegen hagy bennünket. Ez az oka, nagyrészt, hogy iparművészeink helyzete olyan szomorú, talán legszomorúbb az összes szellemi foglalkozásúak között. Pedig az egész világon bárhol is derekasan megállnák a helyüket. Ez a tehetséges nemzedék feltétlenül megérdemelné a támogatást. De miképen? Főleg munkaalkalmakról kell gondoskodni. Nem ingyenebédeket és egyéb demoralizáló könyöradományokat nyujtani. Intézményesen kellene arról gondoskodni, hogy bármily szerény munkalehetőségek keretében, főkép városi és állami építkezéseknél, átalakítási és berendezési munkáknál foglalkozást nyerjenek. E művészeti feladatok fedezésére az építési összköltségek bizonyos meghatározott százaléka használtassék fel, amire egyébként már több ízben intézőköröktől ígéretet kaptunk.

De arról is helyes volna intézkedni, hogy az építési engedélyek iránti kérelmek egy művészi, pártokon felül álló teljhatalmú bizottság bíralata alá kerüljenek, a műszaki elbíráláson kívül. Ezzel kettős célt érhetnénk el. Jó hatással volna ez a mai modern és időszerű építészeti felfogás korszakában egy nagyvonalú, egyben megnyerő magyaros építkezés kifejlődésére. Másrészt pedig ez a magyaros felfogás jóval több munkalehetőséget is biztosítana iparművészeinknek.

MÁTRAI LAJOS

Matrai

festő

irod

Csudáky Bertalan.

Négy festőművén ki-
állítása Budán.

Alkotmány 1912

márc. 27.

U. 291.

Fővárosi Könyvtár V. 310.

Vásárhelyi Pál emlékezete.

(*Reök* Iván emlékbeszéde okt. 22-én.)

A magyar mérnökök- és építészeknek régi óhajtása megy teljesedésbe Vásárhelyi Pál a legnagyobb magyar mérnök szobrának holnap történendő ünnepélyes leleplezésével s ebből az alkalomból őszinte köszönet és mély hálaérzet tölti el szivünket mindazokkal a hatóságokkal, testületekkel és egyesekkel szemben, akik a szobor létesülését előmozdították.

Nem kis idő, közel 60 év múlt el Vásárhelyi Pál élete és munkásságának befejezése óta s hogy ily hosszú időnek kellett a szobor megvalósulásáig lepergni, megnyugvást és magyarázatot abban a lélektani természetes mozzanatban találhatunk, miszerint elhunyt legnagyobbjaink kimulása után rendszerint hosszabb időtartamra van szükség, míg a subjectivitások az elhunyt nagy egyéniséggel s ennek alkotásaival szemben életében érvényesült egyéni rokon- és ellenszenvi érzések megtisztulnak, egész addig az időig, a mikor már a múló idő ködfátyolán át minden földi salaktól menten, egyedül a tények és alkotások maradandósága és fénye világít keresztül s az utódok gondolkozását és hálás emlékezetét teljes tárgyilagos mérlegelés és méltatás érzete hathatja át.

A legtöbb földi nagyság emlékezetére nézve hátrányos, mert kisebbítő hatású a távolabbi utókorból való perspectiva, mert sok nagyszerű szellemi termék, sok kiváló cselekedet ephemer értékű, melyet a kérlelhetetlen idő vasfoga megemészt, elporlaszt s a haladó kor fejlődése túlszárnyal. A Vásárhelyi Pál emlékezetével éppen ellenkezőképpen vagyunk, mert az ő nagy nevéhez füződő folyó-szabályozó tervezések és felmérési adatok örök becsűek, a melyeknek az idő múlása nem árthat, sőt minél tovább forog az idő kereke, azoknak értéke csak növekedni fog s mind becsesebb lesz.

Vásárhelyi Pál szobra. Szécsi Antal mintája után ifj. *Mátrai* Lajos.

Ha kapcsolatban Vásárhelyi emlékezetével a múlt század első felében hazánk és népeinek sorsát és állapotát érdeklő eseményekkel foglalkozunk, lehetetlen nem látnunk, hogy a közszellem akkori felújulására minálunk is a francia nagy forradalom adta meg az első lökést; a nagy küzdelem, mely ledöntve évszázados trónokat és elsöpörve hagyományos kultusát az öröklött emberi nagyságok és jogoknak, tulzásaiban ugyan tengernyi ártatlan embervért vett áldozatúl, de végeredményében viszont az emberi szellem áldásos felfrissülését hozta létre, szabadabb gondolkozást, felvilágosodást teremtett, úgy hogy az emberi jogok egyenletes érvényesülésére innen kezdve mindinkább táguló körben kiirthatatlanná vált vágyakozás ébredt és az erre irányuló tényleges életműködés mind hathatósabb lüktetését Európa-szerte ama forrásból számíthatjuk életre keltnek.

A mi hazánk felvilágosodottabb fői a múlt század elején szintén a francia forradalom tisztult nagy eszméiből nyerték első inspiratióikat. Ennek a szabadabb szellemű áramlatnak köszönhetjük első sorban azt a hazafias felbuzdulást, mely hazai nyelvünk fejlesztésére irányította Kazinczy, Kölcsey s a többi jelesek tudatos törekvéseit, akik nyelvünk és nemzeti irodalmunk fokozatos fejlesztése útján csakhamar célul tűzték ki, hogy a magyar nyelv kiszorítsa a köz- és magánélet használatában szokásos idegen vagy holt nyelveket és elfoglalja az őt megillető helyet.

Közel egy század múlt el azóta, ami bizony nagy idő még a nemzetek életében is, mely alatt népek vesztek el, mások világhatalmi jelentőségre küzdték fel magukat; ámha a múlt század alatt bennünket ért sok megpróbáltatással számot vetve, látjuk nemzetünk megizmosodását, habár még sok részben nincsen pótolva elmaradottságunk, a nemzeti erő fejlődésének még igen számos ágazata széles kitaposott út helyett csak mint gyenge csapás jelentkezik előttünk: mégis megnyugvással tölthet el bennünket, hogy elődeink úttörő munkája nem veszett kárba. Berzsenyi nem hiába dörögte a lethargikus álomba süllyedtek fülébe, hogy: „Romlásnak indult hajdan erős magyar!“ — mert ha ma élne nagy Széchenyink, talán még az ő elborult lelkébe is behatolna vigasz és a jobb jövő reményének verőfénye, látva, hogy mint a mithologia-beli Antaeus a földből, a mi nemzetünk viszont a megpróbáltatások és sorscsapásokból merített ellenállási erőt s utat tört magának a műveltebb nemzetek sorába, amelyen ezután is tovább akar haladni.

A teljes világosság az emberi jogok fejlesztése terén nálunk tulajdonképpen csak az 1848. évi törvényekben nyert méltó kifejezést és ült diadalt, ámde a közszellem már régtől fogva — csakhamar a francia háború „Liberté, égalité, fraternité“ nagy jelszavai megértése után — saturálódott a szabadabb szárnyalás érzetével s minden téren a régi békók összetörésére s célra vezető újítások létesítésére törekedett.

Eme szellemi forradalom hatása önként következőleg

csakhamar áttért a gyakorlati térre is s legjobbjaink felvilágosításai, ócsárló szavai és tettekre buzdításainak hatása alatt mind átalánossabbá vált hazánk elmaradottságának érzete s annak közkívánalma, hogy a nemzet fiainak végre szakítani kell a hagyományos „maradisággal". Munkához kell látni, ebben össze kell fogni a jobbaknak s ahol más út nem áll rendelkezésre az elmulasztottak pótlására, társulások útján szükséges erőt és befolyást szerezni. Mind ezekben a kezdeményezésekben köztudomásúlag Széchenyi István gróf — kit a hálás utókor nevéhez méltóan a „legnagyobb magyar" jelzővel dicsőített meg — volt az úttörő, kiben a honi mostoha viszonyok felismerésével, gazdagítva a művelt külföldön szerzett dús tapasztalatokkal, kiapadhatatlan forrása fakadt az arra irányuló vágyak és törekvéseknek, hogy az embereket régi lethargiájukból felébressze s munkára serkentse. Alig volt a köz- és társaséletnek, a tudományos és közgazdasági tevékenységnek egyetlen ágazata is, melyet vas erélyével, lángoló lelkesedéstől áthatott buzdító szózatával, sőt sokszor maró sarkazmusának ostorcsapásaival lüktető elevenségre ne serkentett volna. Az ő nagy szelleme vetette felszínre többek közt a magyar föld közgazdasági viszonyainak megjavítása érdekében a folyók szabályozására s az ármentesítésre irányított hatalmas actiót, ő tűzte ki célul a hajózásnak fellendítését is.

E technikai műveletek előkészítésében és tervezésében, de egyszersmind a végrehajtás elé tornyosuló mindennemű akadályok és nehézségek eloszlatásában Vásárhelyi Pál volt nagy Széchenyink technikus geniusza és jobb keze, aki első és legnagyobb volt azok között, kik Széchenyi országos jelentőségű nagy eszméinek megvalósításában a leghathatósabban közreműködtek s azokat sikerre vezérelték.

Vásárhelyi Pál születésének 100-ik évfordulója alkalmából, mint köztudomású, a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet 1895 március 26-án emlékünnepet rendezett, amikor Gonda Béla az egyesület megbízásából Vásárhelyi emlékezetéről felolvasást tartott, melyet egyletünk könyvkiadó vállalata mindazokkal a felette érdekes levelezésekkel és okmányokkal felszerelve, melyeket Gonda Béla e nagy tanulmánya során összegyűjtött, valamint Vásárhelyi tudományos irodalmi művei jelentékeny részével kiegészítve, vaskos könyvben ki is adott.

Mindamellett talán nem lesz fölösleges ezzel az alkalommal röviden ismételnem, hogy Vásárhelyi Pál ősi székely eredetű nemes családból származott, kinek atyja Mátyás, Szatmármegyéből Szepes-Olasziba átköltözvén, ott 18 éven át evangélikus kántor-tanító volt s e minőségben műveltsége és előkelő modora által fennkölt lelkű nejével, Téglási Bekk Máriával együtt közbecsülésben állott. Pál fia itt született 1795. évi március 26-án s itt nőtt fel 9 éves koráig, midőn atyja hasonló minőségben kedvezőbb álláshoz jutván Miskolcra költözött. Az algymnasiumot Vásárhelyi Miskolcon s a filozófiai tanulmányokat Eperjesen végezte el, midőn magát a tüskés mérnöki pályára szánva, 1814-ben Borsodvármegye mérnöke, Losonczy József mellett gyakornoki állást vállalt.

Itt két évet töltött nagy szorgalommal, igyekezve a gyakorlati mérnöki ismereteket elsajátítani, majd azután felment a pesti egyetemen volt mérnöki intézetbe, hol a 2 éves tanfolyamot kitünő sikerrel végezve, 1816. november 30-án mérnöki oklevelet nyert.

Bárha ifjú koráról s nevelése mellékkörülményeiről kevés adat áll rendelkezésünkre, mindazonáltal irálya szelleméből kedélyességre, úgy mint lelkes hevülékenységre hajló hangulatából nyilvánvaló, hogy szülei részéről igen gondos lelki nevelésben részesült, mivel érzelmi világának eme finomabb szövését szemléltető vonásokat máshol, mint fennkölt lelkű szülei körében el nem sajátíthatta volna.

Elébb úrbéri és erdőmérési gyakorlattal foglalkozott, majd 1819 tavaszán a helytartótanács kinevezte őt a Tisza s utóbb a Kőrös—Berettyó folyók vízrajzi felvételéhez napidíjas mérnökké. Gyakorlati pályaválasztása aránylag szerencsés volt, mert a múlt század II. évtizedében már átalánossá vált a panasz folyóink elhanyagolt állapota miatt s mind élénkebb a kívánalom arra nézve, hogy kivált a Tisza völgyén és mellékfolyóin évről-évre ismétlődő nagy kiöntések egyes vidékeknek teljes elmocsarasodása ellen intézkedések történjenek. A panaszok illetékes helyeken is meghallgatásra találván, I. Ferenc császár alatt 1815-ben a vizek szabályozásának tanulmányozására és végrehajtására egy főigazgatói és öt vízépítészeti felügyelői állás rendszeresítésével m. kir. országos építési főigazgatóságot szerveztek s mivel az 1816. évi árvíz, kivált a Kőrösök völgyében okozott nagy károkat, a kir. helytartó tanács Huszár Mátyás mérnök vezetése alatt legelőbb a Kőrösök részletes felmérését kezdette meg.

A Temes—Béga völgyében még a 18-ik században végzett nagyobb szabású folyószabályozó munkálatok után ez a Huszár Mátyás vezetésével több év alatt teljesített felmérési művelet és tervezés volt hazánkban a 19. század első nagyobbszabású vizi tanulmánya, mely kiterjedt a Kőrösökre, a Berettyóra s a Tisza folyó egy részének felvételére és szabályozására, valamint a szükségelt ármentesítő munkálatok tervezésére is, amelyeket Huszár Mátyás később ékes latin nyelven megírt értekezésében ismertetett. Vásárhelyi Pál itt szerezte nagy gyakorlati jártasságát és itt szélesítette ki szakismeretét és tudását, majd miután a már elébb katonai úton megkezdett dunai háromszögelést és térképezést 1822. év végén ugyancsak Huszár Mátyás igazgató mérnök vezetése alatt polgári mérnökökre bízzák, Vásárhelyi a kőrösi felvételek befejezte után szintén ide került, ahol széleskörű tudása, kitűnő szervező és vezető képessége s jeles irodalmi dolgozatai révén rövid idő alatt közbecsülésre, sőt jelentékeny hírnévre szert téve, már az 1829. év tavaszán vezető szerephez jutott. A Duna folyó Pétervárad alatti szakaszának felmérését, valamint az egész folyónak vízrajzi felvételét már kizárólag az ő vezetése alatt készítették el, mely munkálatok az arra hivatott hazai és külföldi szakértők egyhangú véleménye szerint oly nagy szabásúak s oly tökéletesek, hogy ezek még a jelenlegi fejlettebb technikai műszerek és segédeszközök használata mellett is csodálatra ragadják a technikust s bőségesen igazolják Vásárhelyinek nem csupán nagy tudását, kiváló organizáló és nagyszerű technikai disponáló képességét, hanem azt is, hogy jóformán úttörő munkálatával s önálló felfogásával mennyire megelőzte korát.

Miután a 20-as évek végén az angolok feltalálták a gőzzel járó hajókat, 1829-ben megalakult az első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási részvény-társaság s 1831. évben kizárólagos engedélyt nyert a magyar korona országaiban való gőzhajó-járatokra is. Nagy Széchényink már ekkor célul tűzte ki maga elé a Dunának a Fekete tengerig leendő hajózhatását megteremteni s e végből miután a Dunát egész a Fekete-tengerig egy 4 evezős bárkán Beszédes József neves mérnökünkkel s egy barátjával beutazta, az aldunai hajózási akadályoknak eltávolítása céljából nagy szabású actióba kezdett. Latba vetette minden erélyét és rábeszélő képességét s miután az eszmének a magyar helytartó-tanács tagjait és hazánk felejthetetlen emlékű nagy nádorát: József főherceget is megnyerte, bámulatos kitartással legyőzni igyekezett minden diplomáciai, politikai és katonai akadályt s oda terelte az ügyet, hogy az aldunai felvételeket Vásárhelyi Pál vezetése alatt egyelőre nagy titokban munkába vették.

Az 1833. év nyarán Széchenyi István már megbízást nyert úgy a további, nevezetesen a Vaskapúfelvételek teljesítésének fővezetésére, valamint a hajózási főbb akadályok eltávolítási tervezetének elkészítésére.

Éme felvételek és a későbbi tényleges munkálatok ideje alatt Vásárhelyi állandóan lent lakott az Al-Duna mentén s éjt-napot egyesítő tevékenység után az 1833. év őszén a teljesítendő munkálatokról már vázlatos tervezetet tudott bemutatni, melyben a Kazán-szoros bal oldalán létesítendő vontató út elkészítésének tervezete

szintén benne volt. Az 1833. év legvégén Széchenyi Vásárhelyivel nagyobb tanulmányutat tett Angolországban főképen kotrók és szikla-repesztő munkálatok tanulmányozása céljából, honnan hasznos tapasztalatokkal gazdagon 1834 május elején történt visszaérkeztük után azonnal nagyobb erővel fogtak hozzá mind a később Széchenyiről elnevezett vontató út kiépítéséhez, mind az aldunai szabályozó tervek és munkálatok végrehajtásához.

Mind ez út építése, mind a további felvételi munka lépésről-lépésre mondhatatlan sok nehézséggel haladt előre, melyek nemcsak a természeti s a munkások teljes gyakorlatlanságából származó akadályok legyőzésében állottak, hanem abban is, hogy a túlparti idegen hatalom a munkálatokkal szemben határozott ellenszenves magatartást tanusított. Még jó szerencse volt, hogy az 1834. évi kisvízállás felette kedvező viszonyokat teremtett, melyek tartalma alatt puskaporral és vasrúddal sok munkát elvégeztek, mit máskülönben a víz színe alatt az akkori tökéletlenebb gépekkel vajmi nehéz lett volna teljesíteni. 1837. évben végre véghetetlen sok küzdelem után a kazánszorosi út annyira elkészült, hogy ez átadathatott a közforgalomnak s az aldunai szembetűnőbb hajózó akadályok eltávolítása, melyek közt leglényegesebb Dojkénél egy 114 *m* hosszú, 30 *m* széles hajózható csatorna kirobbantása volt — befejezést ért.

(Folyt. köv.)

A budapest-kőbányai ev. ref. templom.

Tervezte *Schoditsch* Lajos.

A múlt vasárnap avatták föl a kőbányai ev. ref. templomot, melynek terveit és költségvetését az 1897. év tavaszán rendezett tervpályázat, illetőleg a biráló bizottság és az egyháztanács ajánlata alapján *Schoditsch* Lajos dolgozta ki.

A feladat sikeres megoldását nehezítette egyrészt a telek kedvezőtlen fekvése (t. i. beépített házak között saroktelek, melynek hossza az Ihász-utcában 43 *m*, a Gergely-utcában 37 *m*) a keskeny utcában, másrészt a templom úgy volt tervezendő, hogy az később esetleg ki is legyen bővíthető.

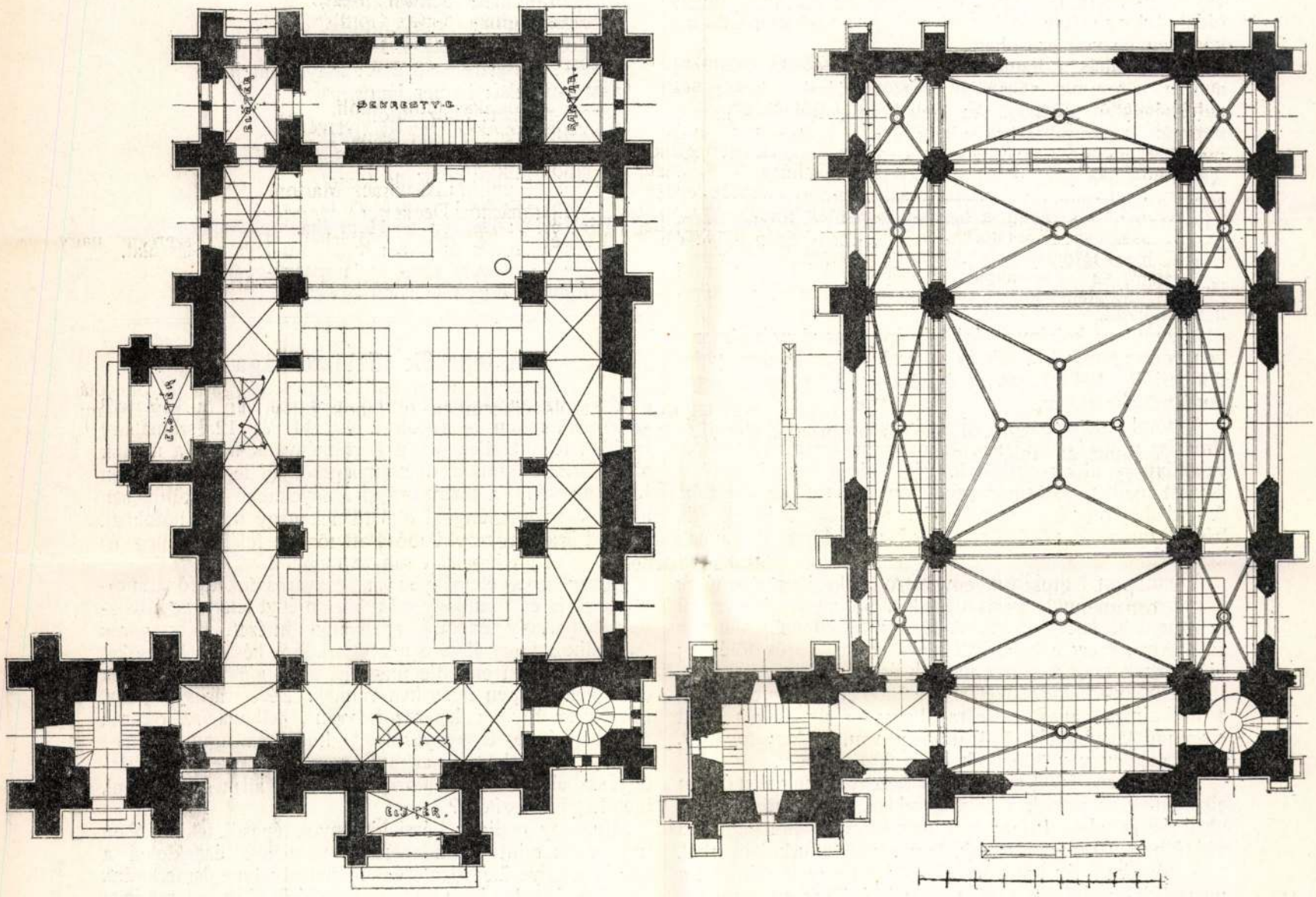

Földszinti alaprajz. A kőbányai ev. ref. templom. Karzati alaprajz.

Az imént említett okból s a szertartás szempontjából legalkalmasabb volt a centrális megoldás, melynek azonban kereszt-travéei most nem épültek fel. Jelenleg a négyzeten kívül a templom mellső és hátsó oldalához 2—2 travée csatlakozik s ezt a hosszú hajót most 2 oldalt $2{\cdot}10$ *m* széles oldalhajó kiséri. A középső részben a falba már most be van építve a boltöv mindkét oldalon arra az esetre, ha a kibővítésre szükség lesz: a falat csak ki kell bontani s jobbról-balról kitolni egy, esetleg két travéevel.

Sok gondot okozott a templom költségének előteremtése; mert a tervpályázat előtt sokkal kisebb és egyszerűbb vakolt templomra gondoltak, holott ez az akkor már a fejlődésnek indult Kőbányán nem volt már megengedhető. Az egyháztanács elnöksége, de különösen *Nagy* Dezső műegyetemi tanár, presbyter alapos érveinek s utánjárásainak köszönhető, hogy az áldozatkész székesfőváros hozzá-

járulásával a templom a tervező által ajánlott méretekben és módon felépülhetett.

A főhajó szélessége a pillérek között 7·80 *m*, a mellékhajóké 2·10 *m*. A templom külső hossza 24·50 *m*, teljes szélessége a hajókon át 14·50 *m*. Az eltolt négyszögletes harangtorony alapja 5 × 5 *m*. A főhajó belső magassága 13 *m*, a keresztezés felett 16 *m*, az oldalhajóké 11 *m*, illetve 12 *m*.

A templom pillérei, boltövei és boltozati bordái sárga, szárazon sajtolt, tagozott, iszapolt kőbányai téglából épültek. A boltozati bordatéglákban 6 *cm* körátmérős üreg van s ezt az üreget, melyben vasszálak vannak, részletekben portlandcémenttel öntötték ki, tehát a szerkezet mintegy vasbéton-abroncsot képez. A bordának és övtégláknak oldalt 4/4 *cm* mélyedésük van, melybe a vasbéton-boltozat könnyen be volt erősíthető.

A boltvállak a leggondosabb téglakötéssel készültek, ami a tagozatok stylszerű összevágódásai miatt nagy nehézségekbe ütközött. Az ívek korai gót csúcsívek s a nyomást a támpillérekre viszik át; a boltozati bordanyomást pedig a Rabitz-rendszerű süvegek gyöngítik. A boltövekben felül vízszintes kötők alkalmazvák hosszú, egész a vállig lemenő keresztvasakkal s mindkettőre ferdén, háromszögletalakban, a boltöv alakjának megfelelően más kötővasak vannak srófolva, ami által azok még merevíttettek.

A harangtorony a templom terrassától 53 *m*, az utcai járdától 54·35 *m* magas — a csillag felső részéig, a villámhárítón kívül.

A templom kőbányai téglából épült, az alapok cementben contra-ívekkel, a főhajó pillérei, melynek legnagyobb dimensiója 104/89 *cm*, a középen 74/89 *cm* maggal portland-cémentben.

A homlokzat szárazon sajtolt barna és sárga tagozott és síma iszapolt téglából van. Az oromzatok, támpillér-fedők, valamint az ablak-talpkövek, végződések homokkőből, a lábazat pedig vörösmárvány utánzatú műkőből valók. A födélhéjazat vörös angol pala, az élek, hajlatok stb. bádogosmunkák vörösréz etetésű cinkbádogból vannak készítve.

A templom belsejében alkalmazott plasticus díszítések kőporos gipsz-öntvények. A falakat, boltmezőket egyszerű ornamentális festés díszíti. A fölszerelésből még hiányzik az orgona, mely a bejáróval szemben, a szószék fölé jut; hiányoznak még a színes üvegek és az óra is.

A templom befogadóképessége 1000 egyén, amennyiben a földszinten, annak dacára, hogy az úr asztala előtt elegendő tágas a tér, 184 ülőhely van, a karzaton 212, azaz összesen van 396 ülőhely és 600 állóhely.

Az építkezés 1898 szept. 7-én kezdetett meg s ez évben elkészültek az alapok a contra-ívekkel, a lábazati kőig (az utcai járda felett 1·35 *m*), s a nagytorony bétonalapozása s körülbelül 10 *m* magas falak, de nyers téglaburkolat nélkül.

A következő év tavaszán először a tornyon pótolták a nyerstégla-burkolatot, azután a falak épültek. A torony a templommal harang-összeköttetést kapott s a torony kötővasa a templommal utólag összeköttetett, s e toronyelőépítéssel elérték azt, hogy a torony és templomtest összeépítése dacára a csatlakozásnál a legkisebb repedés sem észlelhető.

A zöldág-ünnep 1899 junius 17-én volt s a templom 1900 junius 15-re készült el, minden belső berendezés és felszerelés nélkül.

1900. év karácsony első napján tartatott benne az első isteni tisztelet a régi berendezéssel. S miután a belső felszerelés a jelzett néhány hiánynyal már szintén elkészült, a rendes felszentelés f. évi november hó 5-én volt.

Ma bemutatjuk a templom alaprajzait; jövőre marad a külső, és nehány részlet.

A templom teljes felépítése a terrass-szal és mindennel együtt kerek összegben 142,500 k.-ba, a belső felszerelés és berendezés (óra, orgona és szines üvegezés nélkül) pedig 22,500 k.-ba, összesen tehát 165,000 k.-ba került, mely összeg a még hiányzó óra és orgonával, színes üvegekkel együtt 170,000 k.-ra fog szaporodni, ami — tekintettel a szolid, gondozást alig igénylő anyagokra, szilárd szerkezetekre, s a már akkor is fönforgott nehéz építő viszonyokra — nem sok, mert 1 m^3 beépített köbtartalom teljes felszereléssel együtt nem egész 21 k.-ba kerül.

Az egyes munkálatokat a következő iparosok hajtották végre:

föld-, kőműves- és elhelyező-munka: Szabó János,
vasmunka: Wagner R. P.,
kőfaragó-munka: Weisinger György,
műkő-munka: Wünsch Róbert és Kiss J. Jenő,
ács-munka: Neuschlosz Ödön és Marcell,
bádogos-munka: Steiner Ármin és Ferenc,
palafedő-munka: Schwáb Rezső,
szobrász-munka: Grátz Gottlieb,
asztalos-munka: Thék Endre,
szószék, úrasztala és padok: Mayböhm János,
lakatos-munka: Lepter János,
mázoló-munka: Gütz Adolf,
üveges-munka: Heisler testvérek,
padlózó-munka: Holstein és Sterner,
lapburkoló-munka: Walla József,
szobafestő-munka: Rácz Márton,
villámhárító: Deckert és Homolka,
légszesz-világítás és fűtés: budapesti légszesz-társulat,
lámpások: Magyar fém- és lámpaárú-gyár,
harangok: Thury-féle haranggyár.

A lépcsők tűzbiztossága.

Már a vasszerkezetek hővédő anyaggal való burkolásáról szóló cikkemben (e lapok f. évi 11. és 12. számában) röviden felemlítettem azt a körülményt is, hogy a nálunk alkalmaztatni szokott márványlépcsők (a legtöbb esetben Karst-márvány) a tűzbiztossági igényeknek — különösen akkor, a midőn lánggal égő tűznek vagy nagy hőfoknak vannak kitéve, rendeltetésüknek nem felelnek meg és aránylag rövid idő alatt tönkre mennek.

Ugyanezen a véleményen van Bécs város tűzoltó főparancsnoksága is és minthogy ezt a körülményt felette aggályosnak tartja, oly értelmű beadványt intézett Bécs város tanácsához, hogy jövőre nézve a kőből készült lépcsőket csak az esetben engedje meg, ha azok a hőség behatása ellen kellőképpen biztosítva vannak. Bécs város tanácsa, mielőtt ez ügyben határozott volna, felhívta az osztrák mérnök- és építész-egyesületet, hogy ez ügyben állást foglalva nyilatkozzék aziránt, nem kellene-e az építésügyi szabályzat ide vonatkozó határozmányait megváltoztatni, illetőleg kiegészíteni?

Minthogy pedig a bécsi viszonyok lépcsők tekintetében ugyanazok mint a budapestiek, nem lesz érdektelen a bécsi szakegyesület jelentésének tartalmával megismerkedni.

A bécsi, valamint a budapesti építésügyi szabályrendelet több emeletű házakban legalább egy, a pincétől a padlásig terjedő *tűzbiztos lépcsőt kíván.*

A legtöbb esetben azonban a tűzbiztosság fogalmát a tűzállóság fogalmával fölcserélik, mert ha egy lépcső tűzálló anyagból, u. m. kőből, vasból, bétonból stb. készül is, abból nem következik, hogy a lépcső egyszersmind tűzbiztos is.

Tűzbiztos egy lépcső akkor, ha: 1. annak szerkezete tűzvész esetén legalább huzamosabb időn át állékonyságát és hordképességét megtartja, és 2. füst és hőségek dacára akadálytalanul használható.

Sajnos, hogy ez utóbbi feltételre kevés súlyt vetnek. Tűzesetek alkalmával ugyanis sokkal több baleset fordúl elő abból az okból, hogy a lépcsők füst és tűz folytán hozzáférhetetlenek, mint abból, hogy a szerkezet leszakad.

Ez utóbbi körülmény különösen tisztán lakásúl szolgáló épületekben felette ritka; de ez a ritka eset mindannyi komoly intés arra, hogy a lépcsők elhelyezésére a legnagyobb gondot fordítsuk.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Mátrai Lajos

DÉL MAGYARORSZÁG

1971 OKT 29.

Emléküket őrzik az utcák

45.

VAK BOTTYÁN UTCA

Először az 1963. évi térképen szerepel. *Bottyán János* (1643—1709) kuruc generális, a Rákóczi-szabadságharc neves hadvezére. A törökök elleni harcokban veszítette el fél szemét, és nyerte vele *Vak Bottyán* nevét. Kivételes katonai tehetség volt; kemény fegyelmet tartott, katonái mégis szerették.

VÁSÁRHELYI PÁL UTCA

Az 1964. évi térképen már nyomvonala látható, az 1967. évin pedig a neve is.

Vásárhelyi Pál (1795—1846), a reformkor legjelentősebb vízimérnöke, a Tisza-szabályozás tervezője. Szobra (*Mátrai Lajos* és *Pásztor János* műve, 1906) a Széchenyi téren áll.

Minthogy ez az út később a tervezett harmadik, *külső körútnak* lesz része (mint a Tarján végigfutó ún. *Északi körút* is), valószínűleg ennek a szakasznak is meg kell majd változtatni a nevét, *hogy a teljes körút minden darabja, ízülete különböző, mégis valamiképpen rokon nevekből álljon.* (Pl. a szocialista országok fővárosairól vagy testvérvárosainkról, hogy így hasonlítson a nagykörútnak ugyancsak külföldi városokról elnevezett nevelhez.)

VEDRES UTCA

A Víz után létesült utcának csak az 1863. évi térképen tűnik föl a neve. Korábban az utca hosszabb volt: kiért egészen a vasúti töltésig, illetve a töltés innenső oldalán haladó, azóta elenyészett *Vasúti sorig.* A ládagyár, újabban pedig Odessza települt rá.

Vedres István (1765—1830) mérnök, gazdasági és műszaki szakíró, költő, „Szeged Széchenyije" az utca névadója.

VICTOR HUGO UTCA

1830-ból való az első adatunk: a Vízig *Kigyó utcának* hívták. (Nem azonos a mai Kígyó utcával.) Ez a Víz előtti Kígyó utca csak részben haladt azonos nyomvonalon a mai Victor Hugo utcával. Északi házsora a Víz előtti *Széchenyi tér* egy részét is elfoglalta, sőt a régi *Séta térre* is rátelepült.

A Víz után *Aradi utca* volt, a közeli Arad városról. *1952-ben, születése 150. évfordulóján, kapta mai nevét.*

Victor Hugo (1802—1885), a legnagyobb francia írók és költők egyike, az európai romantika vezéregyénisége, nem méltatlan az utcanévre, mégis azt kell mondanunk, hogy ez az utcanév is egyik példája a helytelen elnevezéseknek. *Neve a leginkább ember számára olvashatatlan, kimondhatatlan.*

Tiszteletének ezer más módja lenne, de hogy miért kellett éppen szegedi utcanévtáblára írni a nevét, s miért éppen az övét a világirodalom más nagyjai (csak a franciák közt maradjunk: *Balzac, Flaubert, Maupassant* stb.) közül, rejtély.

VÖRÖSMARTY UTCA

A Víz után létesített utca párhuzamos az Arany János utcával és mindkettejükre merőleges volt az akkori Petőfi utca, a mai Dózsa György utca.

Vörösmarty Mihály (1800—1855) a 19. század egyik legnagyobb magyar költője, a szabadságharc utolsó napjaiban megfordult Szegeden is. Az országgyűléssel jött Debrecenből, és ment tovább Aradra, mint *Bajza, Jókai* és *Jósika.*

Barátja volt *Osztrovszky* Józsefnek, akinek a révén a költő szívesen tájékozódott és érdekes megfigyeléseket tett a szegedi nyelvjárás egy érdekes sajátságáról. Az öregek ajkán még ma is hallható *mondi, adi, tapodi* (ehelyett: *mondja, adja, tapodja*) igealakok hallatán, a nyelvművésze föllelkesedett. Fölismerte ebben *a fonológiai szerepet*, azt, hogy ez alkalmas a jelentő módnak és a fölszólító módnak az irodalmi nyelvben azonos alakjai *megkülönböztetésére.* (Az irodalmi nyelvben jelentő mód: *adom, adod, adja*; fölszólító: *adjam, adjad, adja.* Tehát az egyes szám 3. személy külső alakja egybeesik.) Vörösmarty — Osztrovszky viszszaemlékezése szerint — így kiáltott ezek hallatán:

— Józsi öcsém, hiszen ez egy elveszett nemzeti kincsnek újra megtalálása! S az érdem Szeged népéé, nem azért, hogy azt fölfödözte, hanem: hogy megőrizte a végenyészettől. Mert hiszen kétségtelen az is, hogy az volt a valódi és általános ősmagyar nyelv, amelyet ma is beszél...

Meg is ígérte Osztrovszkynak, hogy ha véget ér a harcok, értekezést ír a szegedi népnyelvről, és fölolvassa az Akadémián.

„Ez volt a szándéka Vörösmartynak, de nem volt ideje teljesítenie. A világosi katasztrófa után elborul a lelke, csak hattyúdalát, *A vén cigányt* írta meg. Azután elköltözött testileg örökre, nagy szellemének örök kincseit hagyva mireánk.

Így gondolkozott és ítélt Vörösmarty a mi szegedi népünk nyelvéről."

Péter László

(Folytatjuk.)

ságát. A térképek háromszáznál több új elnevezést tüntetnek fel: a szovjet és más nemzetiségű tudósok által felfedezett tengerrészletek, öblök, hegyek, völgyek neveit.

MEGÖLTÉK GONDOZÓJUKAT AZ OROSZLÁNOK

A bécsi állatkert két oroszlánja szerda délután halálosan összemarta gondozóját, aki élelmet akart adni az állatoknak. Hogy megpróbálják megmenteni a szerencsétlen embert, kollégái puskalövésekkel végeztek a két fenevaddal, de az állatgondozó akkorra már olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy röviddel később meghalt. Az állatok korábban gyakran szerepeltek az osztrák televízió hirdetéseiben.

ítok

Az el-
rom ba-
ondosko-
.
ge a há-
felke-
gyvédet.
összeget
át egy
tékban.
igyvédet
hogy a

pénzt adja át az illegális özvegynek... Az adakozók nevét örökre homály fedi. Az „özvegy" egész életében meg lesz győződve afelől, hogy akit szeretett, nem feledkezett meg róla.

OLT

A KÁBÍTÓSZER

Nyugat-Berlinben nem egészen egy éven belül hatodik halálos áldozatát követelte a kábítószer-élvezet. Doris Wohltorf, 20 éves gyermekgondozónőt holtan találták lakásán, s az orvosi vizsgálat megállapította, hogy halálát kábítószer túladagolása okozta.

Kedvező fácánvadászati idény

A tavalyi belvíztől és árvíztől sújtott Csongrád megyében a fácánállomány lényegében kiheverte a károsodást. A huszonegy vadásztársaság ugyanis sokezer vadszárnyast keltetett és telepített a meggyérült területekre. A szegedi Felszabadulás Vadásztársaság új vezetőségének első tevékenysége az volt, hogy szemlét tartott a határban és különböző intézkedéseket hozott a vadak védelmében. Megállapították, hogy a nyúl- és az őszállomány sújtotta legjobban az elemi csapás, és a mezőgazdaság fejlesztésével együttjáró fokozott növényvédőszer-használat is okozott bizonyos veszteséget. Éppen ezért korlátozzák a kilövéseket, és már most megkezdték a szoktató etetést. Jelenleg még bőséges élelemhez jutnak a vadak, de ha váratlanul beköszöntenek a havazások, akkor nehezen találnak az etőhelyekre, amelyek számát is lényegesen növelték. Jövőre tervszerűen szaporítják a vadszárnyasok számát: mintegy ötezret keltetnek. A fácánok egyébként fejlettek, tollazatuk is szép színes.

Az egész megyében fokozott védelmet kapnak a tapsifülesek. A november 1-én kezdődő és két hónapig tartó nyúlvadászati időnyben csupán öt vasárnapon lőhetnek rájuk. A vadásztársaságok változtattak eredeti elképzeléseiken. Kevesebb nyulat lőnek ki a tervezettnél és többet fognak be élve. A cél ugyanis az, hogy tervszerű átcsoportosítással, vérfelfrissítéssel is növeljék, erősítsék a nyúlállományt.

a kor aktuális
alkalmazkodva
tevékenységét a
reszt. Így került
béke védelmének
amely alapja m
berbaráti törekv
részvevők megá
nagyobb fenyegeté
beriség számára a
veszélye, mint a
csapások veszedelm
gációk egyhangúlag
vazták a Szovjet
reszt és Vörös Fél
saság képviselőinek a béke
aktív védelmére vonatkozó
javaslatát. Ennek érdekében
a Vöröskereszt-társaságok
szorosabb együttműködést
alakítanak ki a különböző
nemzetközi szervezetekkel,
elsősorban az ENSZ-szel, annak különféle bizottságaival.

— A Magyar Vöröskereszt évről évre segítséget nyújt a természeti katasztrófák sújdorozsmai Áfész igazgatóságának és adminisztratív dolgozóinak, barátoknak, ismerősöknek, szomszédoknak, akik szeretett férjem és édesapánk MOLNÁR SÁNDOR temetésén megjelentek, részvétükkel és virágaikkal mély fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek. A gyászoló család, Kiskundorozsma, Rákóczi u. 40.

Dk. 2322.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett édesapa, nagyapa és testvér VIKARTOVSZKY JÓZSEF 57 éves korában elhunyt. Temetése október 29-én 11 órakor lesz a Gyevi temető ravatalozójából. A gyászoló család, Vajda u. 11/B.

T. 4297.

DÉLMAGYARORSZÁG

A Magyar Szocialista Munkáspart Szeged városi Bizottságának napilapja. — Megjelenik hétfő kivételével mindennap, hétköznap 8, vasárnap 12 oldalon. — Főszerkesztő: F. Nagy István. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szeged, Magyar Tanácsköztársaság útja 10. Telefon: 13-535, 13-003. — Felelős kiadó: Kovács László. — A lapot nyomja: Szegedi Nyomda Szeged, Bajcsy-Zsilinszky utca 28. — Index: 29 053. — Előfizetési díj egy hónapra 20 forint.

Mátrai Lajos
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1969 OKT 19

Szeged szobrai

1021

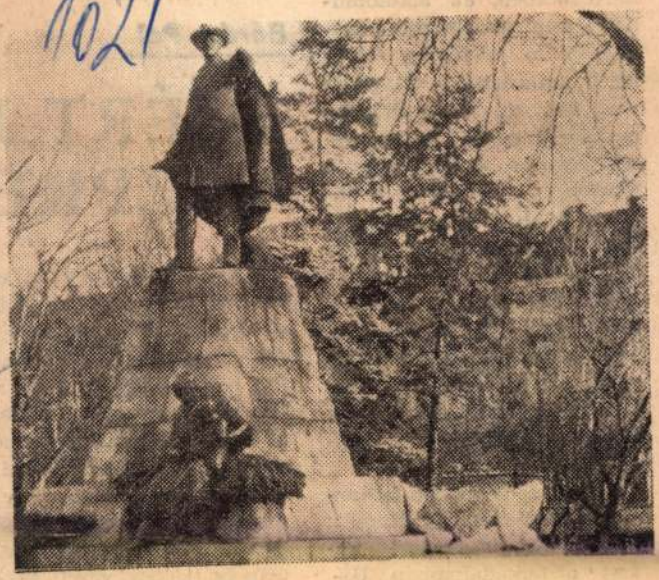

Vásárhelyi Pál (1795—1846)

(77.) A Tisza tudós szabályozója, megzabolázója volt Vásárhelyi Pál, akinek romantikus ihletésű — kétszeres életnagyságú — bronzszobrát a Széchenyi téren állították fel. A szobor főalakját Mátrai Lajos, a mellékalakokat Pásztor János készítette.

VASÁRNAP,
1969. OKTÓBER 19.
DÉLMAGYARORSZÁG 5

akarju
tudato
vésekk
lanul
zökkel
művés
helyek
badság
lasztha
megha
munkastílusunk jellemzőit, az irányítás, a közvetítés, a kritika, a támogatás, a tűrés és a tiltás elveit, s az öncélú, olcsó szenzációt keltő álviták helyett azt akarjuk, hogy a kor lényeges kérdései kerüljenek reflektorfénybe, a körülötte kialakuló vitában pedig magasszintű állásfoglalások szülessenek, melyek helyesen orientálják a közvéleményt.

A beat-zene taraján felbuzdult életérzés funkcióját: eredetét és eredményét keresi a társadalomban Újfalussy József gondolatébresztő dolgozata, mely a szintézis kimondatlan igényét nemcsak futó történelmi visszapillantásokkal, de meggyőző vízióval, a jövőben kínálkozó megoldással is felerősíti. Alapállása, hogy a beat-téma nem zenei belügy, társadalmi, művelődéspolitikai közügy. A tömeges zenehullám ugyanis megfelelő-

ESZPRE

Miért jár Gergely az es
Erre a kérdésre több vála
például arra a kérdésre,
föld, s mindegyik válasz cs
dig bizonyosság. A tény m
Gergely nős ember létére
kával az eszpresszóba. Icu
asszony, nem szép, de ad
tözik, persze könnyű a
anyag kerül pénzbe, a töb
hogy. Gergely szorgalmas,
zető és szakszervezeti bizal
ban megnyert egy mezei
téses lottóval játszik, nem
töményszeszt nem bírja
jobb fajta söröcskét issza s
san civakodó természetű ki
tomban kékre csípik egym
árulkodnak az anyjuknak,
osztott pofonokkal fékezi ő
bás, örökségből vett búto
kétségkívül kopott, de tiszt
ka albérletben él, mióta a
szinte családtagként, ha

Mátrai Lajos

MDK

Arcmás, bronz

Mücsarnok 1942-43 téli kiállitás

Mátrai Lajos

MDK

m. G.Z. aluminium

Mücsarnok 1943 tavaszi kiállítás

Mátray

szobrász

Téli Tárlat a Mücsarnokban - kisplasztikával szerepel.

Magyarság 1931.XII.20.

MDK

Mátrai Lajos

Aurélia, br.plakett

Edesanyám, " "

Szoc.Dem.párt képzőművészeinek társ. és meghiv. művészek kiáll. Ernst Muz. 1945. okt.

0 - 66,5 - 625158 Pátria ny.-

Csákvár, Fejér m.
Tóth Lajos 79 é.

népek a törökök elől. Aki nem

Mátrai Lajos

MDK

m. G.Z. arcmása, repr.

Mücsarnok 1943 tavaszi kiállitás

Mátray Lajos.

A fővárosi tanács Ady Endre szerelék-tempályázatán részt vesz alkotásával.

Magyarság, 1927. dec. 8.

Mátray Lajos.

Részt vesz az Ady Endre-
szemlék pályázaton.

Nemzeti Ujság, 1928. febr. 9,

Mátrai Lajos

növendéke az Iparművészeti iskolában 1927-30 között Győry Dezső.

Gádor E.: Budapest zobrai, Budapest, 1955. 30 l

Mátrai Lajos

mestere volt a Bpesti Iparművészeti Főiskolán, 1900-04-ig zsákodi Csiszér Jánosnak.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 26 l.

Mátrai Lajos

A Műcsarnok 1942-ben rendezett téli tárlatán szerepelt.

Új Magyarság 1942. XII. 8.

Mátrai Lajos

az Iparművészeti Iskolában Bokros
Birmann Dezső volt a növendéke

-Napló-

Magyar Nemzet 1969 november 20
4. old

Mátrai Lajos

Iparművészeti Iskola jubileumi kiállításán szerepelt.

UV.930.XI.16.

Mátrai Lajos MDK

Vilmos öcsém, repr.

Műcsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Mátrai Lajos MDK

Vilmos öcsém, gipsz

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

MDK

Mátray Lajos

részt vett az alábbi pályázaton

Kik pályáztak az Ady-síremlékre? Képzőművészet 1928. 7. sz. 64.l.

Mátrai Lajos

Rendeni a Tavaszi Tésztatot

Mo. 1942. IV. 18.

...rgy út 11.), készpénzfizetés ellenében.
...9.650-51 Művészettörténeti Dokumentá-
... Ebben az esetben a kért könyvet pós-

"Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,
örök utáni állapotát rögziti.

Művészettörténeti Dokumentációs
Központ

Mátrai Lajos

MDK

dr. Mátrai F. Béla, gipsz

Mücsarnok 1943 Téli kiállitás

Mátray Lajos MDK

Épületdiszitmány a gödöllői kanonkrend házán I-II.

Mücsarnok 1933.Klebelsberg Kuno emlékkiáll.

MDK

Mátrai Lajos
szobrász

Ispánki József szobrász
mestere volt az Iparművé-
szeti Iskolában.

Fenyves Éva: Ispánki József
Művészet, 1966. augusztus – 30 lap.

Mátrai Lajos MDK

Erdei idill, gipsz

Műcsarnok 1942 Tavaszi kiállitás

Mátrai Lajos MDK

Krisztus, gipsz

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

MÁTRAI LAJOS,iparmüvész

Madarassy /Machovits/Walter éremmüvész egyik mestere 1924-ben az iparmüvészeti iskolában Mátrai volt. 79.old. 1.jegyz

SOÓS GYULA: Madarassy Walter éremmüvészete 79.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY,LXII-LXIII.évf. 1963-64. Akad.Kiadó. 1964

ifj.Matrai Lajos, szobrász

Orsz.M.Kir.Iparmüvészeti Iskola tanárai, tanársegédei /segédtanárai/, -Ifj.Matrai Lajos, -1900-1937.- Díszítőszobrászat vezető tanára, fa és kőfaragas. 52.old

Mező Ottó: Az Orsz.M.kir, Iparmüv.Iskola/1880-1944/ oktatási rendszere és forrasai 37.old

Müv.Tört.Ert. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

Mátrai Lajos

Neve Kisfaludi Stróbl Zsigmond mestereként említve.

Népszava, 1975. aug. 15. 103. ufg. 191 r. 5 p.

Mátrai Lajos

Az iskola 1930-as jubiláris kiállításának megrendezéséért kormányzói elismerésben részesült.

Az O. M. Kir. Iparművészeti Iskola évkönyve 1930-1934, Bpest 1934, 15. l.

Mátrai [Lajos]

Növendékeinek szobrai szerepeltek az iskola jubileumi kiállításán.

Az O. M. Kir. Iparművészeti Iskola évkönyve 1930-1934; Bpest 1934, 12. l.

MÁTRAI LAJOS, éremművész

Gáty-Goldmann Fülöp 1921-ben az általa elérhető összes magy.szobrász-éremművésztől megrendelte önarcképüket 100+100 mm.plaketten.-A gyüjt.a MNM.-ban van. 116.drb. A sorozathoz tartozó önarcképplakettek:
MÁTRAI LAJOS.-Felirat:MÁTRAI LAJOS 1921.-MNM.-100+100 mm.-Leirás: HP. 3538. 31.old

GOSZTONYI JÁNOS: Magyar szobrászok és éremművészek önarcképplakettjei 24.old

AZ ÉREM. XXXII.évf. 1975.-1. Bp. 1975

Mátrai Lajos

A díszítő szobrászati szakosztály vezető r. tanára.

Az O.M. Kir. Iparművészeti Iskola évkönyve 1930–34; 43. l.

MÁTRAY LAJOS, szobrász

Szül.1875.Bp.Apja tanitványa Iparmüv.Főiskolán 1890-94
Ő is ott tanitotta a diszitőszobrászatot 37 évig.
ÉRMEI, PLAKETTJEI 9.-1958.- GULIELMUS MÁTRAY PICTOR ANNO AETATIS SUAE LXXXI, szemüveges férfi arcképe j.Kör 160 mm.egyold.öntött, bronz/A müvész öccse/.10/298/old

SZIGETI ISTVÁN: Mátray Lajos szobrászmüvész érmei és plakettjei 10/ 98/old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
XVII. 1961. 17.Sz. Bp.

MÁTRAY

Mátrai Lajos, szobrász

Megemlítve. Csáky mestere volt.

Németh Lajos: Csáky József: Emlékek a modern művészet nagy évtizedéből (1904-1914)
92-93.

TISZATÁJ. Szeged, 1972. szeptember XXVI/9.

Mátrai Lajos

Az Iparművészeti Iskolán
Kondor József tanára volt

Magyar Nemzet 1972. február 5
4. old.

Mátrai Lajos, nobrán

L.: Kocsis András

Sziklai Julia: Vérő ... 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1975 aug. 2

Mátrai Lajos, Bp. IX.Kinizsy-u. 31.

Adressenverzeichniss der ungarischen Medailleure

Mátrai Lajos szobrán

Béke és Szabadság (VI.) 42. n.
1955 okt. 19. Kepr.

MDK

ifj. Mátray Lajos szobrász

Vásárhelyi Pál szobra

Vegyesek. Építő Ipar, 1905. okt. 29. 361-362 l.

MDK

ifj.Mátrai Lajos/?/,tanár

pályaterve, melyet HikischR.épitésszel
közösen készitett, a harmadik dijat nyerte.
Jónevü szobrász -tanár fia, Párisban tanult.

A Kossuth-mauzoleum pályatervei
Vasárnapi Ujság.1902. 14.sz. 49 évf. 221-2.l.

Mátray Lajos szobrászmüvész

Zichy Nándor gróf arcképét mintázta.
A plakettet a Szent István Társulat készittette Zichy nyolcvan éves jubileuma emlékére
Repr.

ÉLET, Bp. 1909. dec. 5. I. évf. 50. sz.
755. lap.

MÁTRAI LAJOS, szobrász

Cserenyei Kaltenbach István szobrászmüvész 1929-ben végezte el az Iparmüvészeti Főoskolát. Itt Mátrai, Orbán Antal és Simai Imre voltak a tanárai.
4/132/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Cserenyei Kaltenbach István szobrász müvész érmei 4/132/old.

AZ ÉRHM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- [illegible] 19[illegible] [illegible]

id.MÁTRAI LAJOS, szobrász, tanár

Szamosi Soós Vilmos 1902-1903-ban Fadrusznál tanult. Annak 1903-ban bekövetkezett halála után az Iparműv. Főiskolán Mátrai volt a tanára. 6.old.

SZIGETI ISTVÁN: Szamosi Soós Vilmos szobrászművész plakettjei 6.old

AZ ÉREM, Közl.az éremgyűjtés köréből. XII.1966. -------- 2.sz. Bp.

MÁTRAI LAJOS, szobrász

Técsy Lászlónak, aki 1892-ben született Gyulán, Az Iparművészeti Főiskolán tanára volt 1913 után.
5/133/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Técsy László szobrászművész érmei és plakettjei 5/133/.old.

AZ ÉREM, Kozlemények az érengyüjtés köréből.
------- XIV.1958. 9.sz. Bp.

MÁRRAI

Mátrai Rajos
szobrász

Az ipaminvészeti iskolán Margó
Ede mestere volt.

Visyni Stróbl Éva dr.: Margó Ede.
Művészet, 1972. julius - 11 oldal.

Mátray Lajos

Az Országhánat többek között
a művész szobra is díszítette.

Korányi Erzsébet. Rybőzkiado szobrok.
Tükör, 1977. aug. 7 - 12 oldal.

MÁTRAY LAJOS, szobrász

Szül.1875.Bp.Apja tanitványa Iparmüv.Főiskolán 1890-94
Ő is ott tanitotta a diszitő szobrászatot 37 évig.
ÉRMEI,PLAKETTJEI:.-1950.-COL PÓKA DOC MED AMAT ASTRON
XLI AETETIS SUAE MCML,férfi arcképe b.Kör 200 mm.egyol
öntött,bronz./Ráckevei orvos/.10/298/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Mátray Lajos szobrászmüvész érmei és
plakettjei 10/ 98/old.

AZ ÉREM,Közlemények az éremgyüjtés köréből.
~~éééééé~~ XVII. 1961. 17.Sz. Bp.

MÁR

MÁTRAY LAJOS, szobrász

Szül.1875.Bp.Apja tanitványa Iparmüv.Főiskolán 1890-94. Ő is ott tanitotta a diszitőszobrászatot 37 évig.
ÉRMEI, PLAKETTJEI:.-1942.-MARIA UXOR COLOMANI PÓKA DOCTORIS MEDICINAE, női arckép j.Kör 210 mm.egyold.öntött bronz.10/298/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Mátray Lajos szobrászmüvész érmei és plakettjei 10/298/old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
éééééé XVII. 1961. 17.Sz. Bp.

MÁTRAY Lajos szobrász

WINKLER Gábor - FEKETE György: Győr. Bp. : Interpress, 1990 82.p.

Győr, Köztársaság tér Kossuth Lajos szobra
szines kép

Mátrai Lajos szobrász tanár

Vaszary Kolos hercegprimás nyolcvanadik születési évfordulójára emlékplakettet készitett a müvész, melyet bemutat a lap. A Szent István Társulat ezüstveretü emlékplakettje ónix alapon készült.
Repr.

ÉLET, Bp. 1912. febr. 18. IV. évf.
7. sz. 217. lap.

MÁTRAY LAJOS, szobrász

Szolcsányi Gyula szobrászművész, aki 1889-ben Szegeden született és az Iparművészeti Főiskolát 1905-1910 között végezte Mátray Laosnak és Maróti Rintel Gézának a tanitványa volt. 18/330/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Szolcsányi Gyula szobrászművésa érmei és plaket jei 18/330/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------ XVII. 1961. 18.sz. Bp.

MÁRTAY LAJOS, szobrász

MÁTRAY LAJOS, szobrász

Szül. 1875. dec. 14-én Bpesten. Az Iparművészeti Főiskolán 1890-1894-ig saját apjának a tanitványa volt, aki a Főiskola megnyitásától 1880 haláláig /1906/, -ő maga pedig a századfordulótól nyugalomba vonulásáig 37 éven keresztül tanitotta a Főiskolán a diszitő szobrászatot. 10/298/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Mátray Lajos szobrászművész érmei és plaket jei 10/298/.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
-------- XVII 1961. 17.sz. Bp.

MÁTRAY JAJOS, szobrász

Szül.1875.Bpesten.Apja tanitvanya volt az Iparművészeti Főiskolán 1890-től 1894-ig.37 éven át tanitott ott.

ÉRMEI,PLAKETTJEI:.-1934.-A MI DRÁGA MÁMIKÁNKNAK/ MCMXXXIV,női arckép j.Kör 170 mm.egyold.öntött,bronz./a Művész édesanyja/ 10/298/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Mátray Lajos szobrászművész érmei és plaket jei 10/298/.old.

AZ ÉREM,Közlemények az éremgyüjtés köréből.
-------- XVII 1961. 17.sz. Bp.

ID MÁTRAI LAJOS, szobrász

Csillag István szobrászmüvész, aki 1881-ben Budapesten született, 1897-ben beiratkozván az Iparmüvészeti Főiskolábaa, ott Lorántfi Antalnak és id. Mátrai Lajosnak a tanitványa volt. 13./205/. old.

SZIGETI ISTVÁN: ~~xxxxxxx~~ CSILLAG ISTVÁN szobrászmüvész érmei és plakettjei 13/205/. old.,

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XV. 1959. 13.sz. Bp.

MÁTRAY LAJOS, szobrász

Szül. 1875. Bp. Apja tanitványa Iparmüv. Főiskolán 1890-1894. Ő is ott tanitotta a diszitő szobrászatot 37 évig
ÉRMEI, PLAKETTJEI: .-1942.-L MÁTRAY PROF SCULPT/AETATIS SUAE LXVI, férfi arcképe j. álló tégla 210+160 mm. egyold. öntött bronz/A müvész önarcképe/ 10/298/. old.

SZIGETI ISTVÁN: Mátray Lajos szobrászművész érmei és plaket jei 10/298/. old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
-------- XVII 1961. 17. sz. Bp.

Mátrai
szobrán

Tavaszi Tálat – Műcsarnokban – szobrával
szerepel.

Pécsi napló

1929 III.3

ifjabb Mátrai

az idösbbel együtt a szobrászati szakosztályt vezeti jeles eredménnyel. Érdemes munka folyik itt jeles mesterekkel és tehetséges növendékek egész sorával.

Hanvay Ödön: Az iparmüvészeti iskola jubileuma. Müvész Ipar. 1905.nov.15. I.évf. 3.sz. 36.l.

MDK

az ifju Mátray

egykori növendék, volt mesterének büszkesége.

Harvay Ödön: Az iparművészeti iskola jubileuma. Művészi Ipar. 1905 nov.15. I.évf. 3.sz. 36.l.

Mátrai

Iparművészeti Főiskola jubileumi kiállításán növendékeivel szerepelt.

Mo.930.XI.16.

Rézkarc. Budapesti részletek, Mátrai

Pesti Hirlap. 1922. máj: 28.12

k.k.l.
Magyar rajztanárok kiállítása

Mátray Béla, ifj., épitész

Müvészet, II., 1903. 357.

Müvészeti irodalom.

MDK

Mátrai

Cs. K: Az Szapra. Isk. jubileuma. Épitő Ipar. 1905. nov. 5.

369. l.

MDK

Mátrai

Vásárhelyi-szobor

Cs.K: Az Iparm.isk. jubileuma. Épitő Ipar, 1905.
nov. 5. 369. l.

MDK

Mátrai

Az iaprm. isk. jub. Vállalkozók Közl. 1905. nov. 1.
4. l.

MDK

Mátrai

Magyar Iparművészet 1923. 7o.o.

MDK

Mátrai

Gróf Zichy Nándor emlékplakett. Ezüstözött fém.

Árverési Csarnok aukció kat. 1931.dec. 4.sz. 57.1.

MDK

Mátray Alajos szobrász

Az Országház szobrait alkotó művészek egyike.

Zámborszky Ilona: A magyar Országház. Budapest, 1937. 91.lap

M D K

Mátrai

Enyelgés, gipsz

Szent-György-Czéh XI. Aukc. A Gyüjtő. VII. évf. 7. sz. 1918 máj. 204 l.

MDK

Mátrai

Enyelgés, gipsz

A Gyüjtő, 5.sz. 1918. 18o 1.

K. D. K.

MATRAY festő

1898-ban Nagybányán tartózkodott

Réti Szh. 1954. 324. l.

Mátrai

tanár

Faragó Ödönnek segédkezett az 1906-os Világkiállitás iskolai termeinek diszitésénél.

8.o.

Czakó: Milanoi.1907.

MDK

Mátray,

1898-ban az iskolához tartozott.

A Mollóey-iskola ideje. /1896-1901./ 77.l.

Mátray épitész

MDK

Fogarasi-uti előregyártott lakóépület

Miskolczy László:Előregyártás,tipustervezés,épitőművészet Magyar Építőművészet 1955.IV.évf.194.l.

Mátrai Lajos ifj.

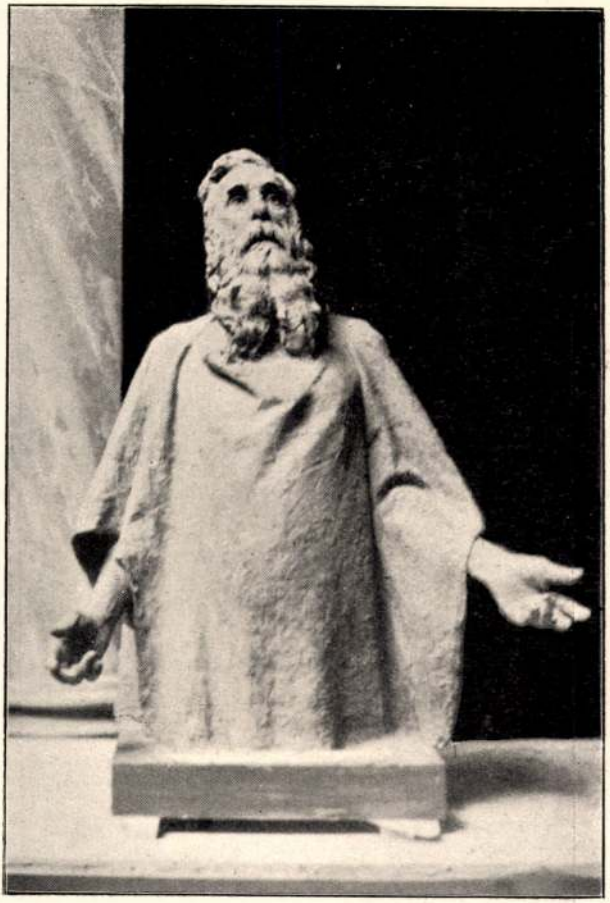

92. IFJ. MÁTRAI LAJOS. MINDENNAPI KENYERÜNKET ADD MEG NEKÜNK MA.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

7. BR. MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ. ALKONY.

ifj. Mátrai Lajos, nobrán M.D.K.

fejezte be a Szécsi Antal által elhordott és Szegedner nánt Vásárhelyi Pál-nobrot.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Évkönyve, Bp.
1905. V. évf. 5. old.

mDK

Ohmann Béla és Mátray Lajos
szobrászok.

A főbejárat bronzszobrát, cime: Eg és Föld/ a két ellentétes elektromos pólus/ fentiek készitet ték. Tölük való az épületen a főváros cimere is.

P.G.:Budapest székfőv.elektromos müveinek Markó-uteai épitkezései. Képpel. 42,44.l.
Tér és Forma .1932. 37.l.

MDK

Mátray Lajos, szobrász

nagy akttanulmánya formagazdag.

Műcsarnok. Tavaszi Tárlat./?/.
Képzőművészet. 1929. 18.sz.

MDK

mátrai Lajos, tanár

osztályán készült : Kut terve. Kép.

Az O.M.Kir. Ip.m. Dsk. évvégi munkabemutató kiállításáról.

Magyar Iparmüvészet. 1935. 157-158.l.

Mátrai Lajos, ifj

1.

Liber Baptizatorum

221. l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS [illegible]
Budapest, XIV., Dózsa György út 41

szövarch. 151.2.ó

ifj Mátrai Lajos

Ispánki József életrajza.

feldolgozta: Kopp Jenő.1950.

MÁRTAY LAJOS, szobrász

Szül.1875.Bp.Apja tanitványa az Iparmüv.Főiskolán 1890 1894 közt.Ő is ott tanitott 37 éven át,diszitőszobrász

ÉRMEI,PLAKETTJEI:.-1938.-BRAUCH FERENC/M KIR FŐTANÁCSOSNAK/A CÉG 50 ÉVES/FENNÁLLÁSÁNAK EMLÉKÉRE1888-1938 idősebb kövér férfi arcképe b.álló tégla 78+60 mm.egy ol d.vert bronz. 10/298/.old.

SZIGETI ISTVÁN: Mátray Lajos szobrászmüvész érmei és plaket jei 10/298/.old.

AZ ÉREM,Közlemények az éremgyüjtés köréből.
-------- XVII 1961. 17.sz. Bp.

M.D.K.

Ifj. Mátrai Lajos, szobrász

Erzsébet-emléremű pályázatáról a királyné ülő alakjának képe

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1902. 36. köt. VIII. 1.

M. D.K.

ifj. Mátrai Lajos, aobrán

Förk Ernő épitésszel közösen készitett és megvásárlásra javasolt Erzsébet-emlékmű pálya munkáját ismerteti:

A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye, Bp.

1902. 36. hét. 163. old. IX. t.

M.D.K.

ifj.Mátray Lajos szobrász

A paradicsomból kiűzött első emberpar megmintázása.

Cikk: A Műcsarnok tavaszi tárlata.

Vasárnapi Ujság 1901. 48.évf. 16.sz. 262.l.

MDK

ifj. Mátrai Lajos szobr.

Hivatalos tudósitások. Magyar Iparmüvészet 1899, 175-177 l.

MDK

ifj. Mátray Lajos

Sz.: A Mücsarnok tav.tárl. Vasárnapi Ujság 19ol. 16.sz. 262. l.

Mátrai Lajos MDK

Edith, bronz

Mücsarnok 192o-21 téli kiállitás

MÁTRAI LAJOS

Diana. Bronz szobor

Magyar Iparművészet, 1933. 11.oldal

M.D.K.

Mátrai Lajos

A Mücsarnokban rendezett kiállitás egyik megszervezője és rendezője, mint Hunyady Sándor: "A Mücsarnok tavaszi tárlata" c. beszámolójában közli.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1942. ápr. 24-30.
V. évf. 17. sz.

Mátrai professzor

Iparművészeti Iskola jubileumi kiállításán díszítő szobrászai szerepelnek.

P. ou. 930. XI. 16.

Mátrai Lajos

Iparműészeti Iskola jubiláris kiállításán tanítványai szobraikkal szerepeltek.

Újság 930. XI. 15.

Mátray Lajos

Szécsi Antallal
körösen

Vásárhelyi Pál
Nobra 1905

Horv Thirr Szeged

20. l.
21. l.

EUROPA
FILM-, KÖNYV-, LAPTERJESZTŐ
ÉS KÖNYVKIADÓ R. T.

Rothermere utca 12. sz

Mátrai Lajos

Kobrák . Műcsarnok

1931/32. téli kiáll. 19.

Mátrai Lajos

A DISZITŐ SZOBRÁSZATÉRT. Mátrai Lajos, az Iparművészeti Iskola tanára érdekes eszmét vet fel a Kő és Műkő című folyóiratban. Hivatkozik arra a mostoha elbánásra, melyben az újabb építészet az architektónikus szobrászatot részesíti. A helytelenül értelmezett takarékosság egyfelől, a csupasz síkok építészete másfelől lassan mindenfelé kiszorítja azt, ami egy városi építkezésnek optikai örömforrása : a kellő helyen alkalmazott figurákat. Ki kellene tehát törvényerővel mondani, hogy minden közület — állam, főváros, községek, egyházak — az építési költségekből bizonyos hányadot a díszítő szobrászat javára fordítsanak. Ezzel újból helyreállna a háború előtti helyzet,

MAGYAR IPARMŰVESZET
1932. 103. l.

mikor az ily munkaadók valóban mecénás-szerepet töltöttek be művészeti közéletünkben. Mátrai szerint ezt a művészeti arányszámot az összköltségek öt százaléka körül kellene megállapítani.

Képeinek egészséges *életközelségére* célzok itt s az ebből folyó festői magatartásra. Ez az életközelség feloldott benne minden kötöttséget, minden egyoldalúságot. Felszabadította témáinak megválasztásában, — ezidőtájt szélesbedik tárgyköre ; elhessegette tőle a könnyen megmerevedő szerkesztési sémákat, — képalakításának közvetlen természetessége és kitapinthatatlansága azóta élvezete a nyomozó értelemnek ; kivirultatta színeit benső tulajdonságuk szerint és érzéki képességükben, — azóta gyönyörűségei ezek a legmohóbb szemnek is ; mélységes emberiességgel termékenyítette meg érzésvilágát, — ezért rokonszenves képeinek eszmei tartalma, festői megjelenítése pedig az emelkedett, idealizált valóság meggyőző látomása.

Berény mai festészete *átlényegülésről* és nem *megváltozásról* szól. Elemei adottak voltak, sőt olyik tökéletesre fejlődött. Változásra tehát nem lehettek alkalmasak. De igenis fokozásra, a fokozásnak abban az értelmében, hogy a képalkotó tényezők alárendeltségükből egymásmellérendeltségig emelkedtek. Csak ebben az együttesben tudják kifejezni azt a világot, amely Berény lelkében egységes látomásként fogant és képi közlésre érett meg. Ahogy az évek folyamán folyton pallérozódott a kifejezés módja, ugyanúgy mélyült az az érzés, amely kifejezésre várt. E kettős feszültség eredményeképp Berény művészete fokozatosan dramatizálódott s most bemutatott képei mindegyikének eleven dinamizmusa az absztrakt térben is megőrzött valamit a dráma időbeliségéből.

Erőteljes, tágtüdejű lélekzésük van e festményeknek : cselekvően kapcsolódnak az életbe. Nem tárgyukkal, hanem azzal a szellemi magatartásukkal, amely cselekvő és aktuális tud maradni passzív és időtlen keretben is. Nem lehet pontosan leírni, hogy miben rejlik ez a cselekvő erő. Csak

Szegedi Miniatűrök
Írja: Csongor Győző

Első mérnökszobrunkról

Vásárhelyi Pál halálának 120. évfordulójára

Országos esemény volt Szegeden a fiatal, tehetséges szobrász, Mátray Lajos bemutatkozása, mikor 1905. október 22-én leleplezték alkotását, hazánk első köztéri mérnök-szobrát. A nagy „munkatárs", Széchenyi István márványalakja szomszédságába került a folyószabályozás legnagyobb munkásának, Vásárhelyi Pálnak emlékműve.

„Különleges tünemény" — írták a lapok, hiszen technikusok akkor még mostoha gyermekei voltak a társadalomnak. Ők vetettek — ahogy mondani szokták — s a jogászok arattak... S hogy miért éppen Szegedre esett a Magyar Mérnök- és Építész Egylet, s a Tiszavölgyi Társulat közös vállalkozása a szobrot illetően, magyarázza a körülmény, hogy a hazában immár negyedszázada végzett mérnöki munkásságot (a város vízvédelme, a rekonstrukciós építkezés) a fővároson kívül éppen városunkban méltányolták.

Nehezen találnánk feljegyzést arra vonatkozólag, hogy Vásárhelyi ellátogatott-e valaha is Szegedre életében. Hogy itt járt, bizonyítja még 1831-ben elkészített, s manapság valahol lappangó árvízvédelmi térképe Szeged környékéről. Tragikus vége megakadályozta abban, hogy befejezhesse nagy életművét. Csak bronzba öntve érkezett véglegesen ide, hogy a hálás utókor, az Alföld népe hódolatát fejezhesse ki iránta. Igaz, mint mellékalakok, a dolgozó nép képviselői sem maradtak le a talpazatról, a szobor eredeti tervezője, az idő előtt elhunyt Széchy Antal szobrász jóvoltából. Bár voltak már félmeztelen kubikusok Tisza Lajos szobra alatt is, hisz ezekre jegyezte meg a „szögedi pógár":

— Csakugyan... ilyen vót az a lekonstrukció! A gróf nézte, hogy a nép dógozik!...

A Vásárhelyi-szoborról sem maradtak le a megjegyzések. Nehezen ment a leleplezés. Az esőben megázott vászon nem akart lecsúszni a szobor kinyújtott baljáról. A tűzoltókat kellett segítségül hívni. Így született meg az első „baljós" megállapítás, bizonyára öreg halászok szájából:

— Tudja-e kend, mért mutat a kezével a városra? Aszondja, ez az a város, ahun a szabályozás miatt nem lőhet ócsó halpaprikást önni...

— Láti kend, az apja még kubikos vót, eszt most ott ül a fia mögött!

Akadtak, kik sajnálták, hogy nem ő volt Szeged város főmérnöke, mert talán akkor a Feketesas utcát (a mai Bajcsy-Zsilinszky utca) is szabályozhatta volna. De akkor nem is kapott volna szobrot ebben a városban, hiszen még udvari tanácsosságig sem vitte életében...

A szép szobor általában megérdemelt tetszést keltett s kelt ma is. Akkoriban újításszámba ment, hogy az alakokat egyből öntötték. Sok volt az előkelőség az ünneplők sorában, a lapok alig győzték felsorolni őket. Csak egy volt a kifelejtettek között, Tömörkény István, akinek pedig „tömör", csendes humorú megjegyzéséből kicsendült, mi az, ami ebben az országban a nagy mérnök érdeme:

„Szobori szempontból is igen csak üdvös, hogy ide óvakodott Vásárhelyi Pál szobra. Mert csak vaki szempontból állítódhatik, hogy a szobor nem a terek felékesítése irányában dúródik ki a földből. Nagy hálával vagyok tekintetes uram bronz profilja iránt, mivel hogy ő mesterkedett abban, hogy *biztos talajon* áll most a kultúrpalota!..."

ÜNNEPSÉGET RENDEZ ma, pénteken, Vásárhelyi Pál halálának 120. évfordulóján a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségének szegedi szervezete, a Móra Ferenc Múzeum és a Somogyi Könyvtár. Déli 12 órakor megkoszorúzzák a reformkor nagy magyar mérnökének, a Tisza szabályozójának Széchenyi téri szobrát, majd munkásságáról kiállítás nyílik a múzeum kupolacsarnokában.

ztájiban". A Falemezgyár
számú telepe, három mű-
akos üzem, ezekszerint még
úfolt is. Nincs olyan hely,
hol legalább az asztalite-
szezők és a sakkozók nyu-

nyi a keresete?
ón alul még nem kaptam.
ik mozdony a legjobb?
z megmondani. A 411-es, a
az jól bírja.
még ma is újdonságok ezek
ek. A Nyalóka, a 275-ös
em igen van már.") A Bi-
es, a Kacsa, 377-es a Kis
75-ös, a Szergej, M—62-es,
a Truman és így tovább.
mozdonyokat a hivatalos
kell tisztelni."
ik vonalon szeretne vezetni?
a pesti fordába szeretne
nozdonyvezető.
valami nehézség ebben a
sban?
n nincs, nagyon szép mes-

szép benne?
kor megy a mozdony, simán

eme ma is olyan álmodozó,
anában, amikor mozdonyok
sak a távoli füttyök útján
nozzájuk. Az ám, a füttyök!
en füttyjeleket ismer?
— Egy hosszú azt jelenti,
elj, egy hosszú, egy rövid,
az jelenti, hogy féket oldd
rövid azt jelenti, hogy a
d meg...
g jelzés van, a jelzők
sorompó nincs, ahol az át-
hatatlan. S persze a kó-
üli jelek, amelyet nem ért
denki, csak egy mozdony-
egy leány. Valamelyik állo-
gy őrháznál. Vajon Jóská-
k-e már ilyen jelzései? El-
n válaszol.
álata lejárt, indul haza
a „hétszáztizenegyessel".
y mellett elhaladva hallom
z intézett kérdést: — Mi
et úr?

Gazdagh István

osztály vezetője mesélte el.

...Úgy volt, hogy útnak indultunk Dunántúlra. Mint ahogy ilyenkor szokás, megrendeltük minden pihenőhelyen a szállást és az étkezést.

Először Székesfehérvárott álltunk meg, ott étkeztünk.

— Jó ebéd volt — mondták a srácok. — Nem is gondoltuk, hogy ezen a vidéken ilyen paprikásan főznek.

Másnap Balatonfüreden tanyáztunk. Halászlét ettünk. Mondták is a gyerekek:

— Ezek még csípősebben főzik, mint nálunk, Szegeden.

Így volt ez mindennap. Lassanként olyasféle felfogás alakult ki bennünk, hogy

Sz
ké
tu

I
ai
ho
ból
mé, hegy napunk volt hátra, elhatároztuk, hogy szóvá tesszük. Félszegen odamentünk az üzletvezetőhöz:

— Ugye nem tetszik haragudni..., de... mi otthon, Szegeden, nem főzünk enynyire paprikásan... Ha lehetne...

— Hát azt hiszik talán, hogy mi így főzünk? — csattant fel az üzletvezető. — Szó sincs róla, kérem!... Csupán a maguk kedvéért főztünk így, mert úgy tudtuk, hogy szegediek...

K. Gy.

Fenyőrúdfa

8—15 cm átmérőjű 3—6 fm-es fm-ként 9.— Ft Akác-, fenyő- és olajfarőzse

minden mennyiségben kapható

Haladás Tsz. Forráskút. Ügyintéző: Molnár István főkönyvelő. Telefon: Forráskút 13. xS. 63 264

A Kiszombori FMSZ azonnali belépéssel felvesz szakképesítéssel rendelkező

kisvendéglő vezetőt

a Gólyafészek Kisvendéglőbe. Jelentkezés a központi irodában írásban vagy személyesen. xK. 134.

DÉL-MAGYARORSZÁG

A Magyar Szocialista Munkáspárt Csongrád megyei és Szeged városi bizottsága és a tanács lapja.
Megjelenik hétfő kivételével mindennap.
Szerkeszti a szerkesztő bizottság.
Főszerkesztő: dr. Lőkös Zoltán.
Szerkesztőség:
Szeged, Magyar Tanácsköztársaság útja 10.
Telefon: 35-35, 30-03
Éjszakai telefon 35-06
Kiadja a Csongrád Megyei Lapkiadó Vállalat
Felelős kiadó: Kovács László
Kiadóhivatal:
Szeged, Magyar Tanácsköztársaság útja 10
Telefon: 35-00, 31-10
(Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza.)
A lapot nyomja
a Szegedi Nyomda, Szeged, Bajcsy-Zsilinszky u. 28. sz

INDEX 25 53

Terjesztik a Csongrád megyei postahivatalok. Előfizetési díj egy hónapra 12 Ft. Előfizethető pármely postahivatalnál és kézbesítőnél.

A bécsi szinházi tűzpróba.

A chicagói szinházi tűz óta mindenütt foglalkoznak a szinházak tűzbiztosságával. Hogy a közönség és az intéző körök lehetőleg tiszta képet nyerjenek a szinházi tűzről, szükségessé vált egy nagyobb kisérleti szinház építése, hogy ott a föllépő jelenségeket teljes valóságában láthassák, úgyszintén, hogy a tökéletes tűzbiztosság elveit megállapíthassák, melyek a létesítendő reformok alapjául szolgálnának. Evégett az osztrák mérnök- és építész-egyesület, a *Helmer* H. elnöklete alatt alakított bizottság feladatává tette a tűzbiztosság kérdésének beható tanulmányozását, a szükséges pénzösszeg megszerzését és egy külön e célra alkalmas kisérleti szinház építését.

Az alsó-ausztriai szinház-bizottság teljes mértékben hozzájárult a mérnök- és építész-egyesület ez indítványához s e bizottság elnöke, *Kielmannsegg* gróf, tartományfőnök, a kormány nevében a szükséges pénzösszeget, 12.000 koronát a kisérleti szinház építésére és felszerelésére rövid uton Helmer rendelkezésére bocsátotta.

A kisérleti szinház teljesen vasbétonból, egyharmad természetes nagyságban fel is épült. A szinpad, mint azt a tulsó oldalon levő ábrában láthatni, 7·50 *m* széles, 6·00 *m* mély, 7·70 *m* magas; a nézőtér 5·50 *m* széles, 7·00 *m* mély s 4·70 *m* magas; a szinpadnyílás 3·35 *m* széles és 2·60 *m* magas. A szinpad fel van szerelve többrendbeli szellőzőkkel, kürtőkkel, önműködő záporkészülékkel és vasfüggönnyel; a nézőtér pedig különféle, úgymint petróleum-, gáz-, és villanyos lámpással, továbbá gyertyával, hogy ezek viselkedését a tűz alkalmával szintén tanulmányozni lehessen.

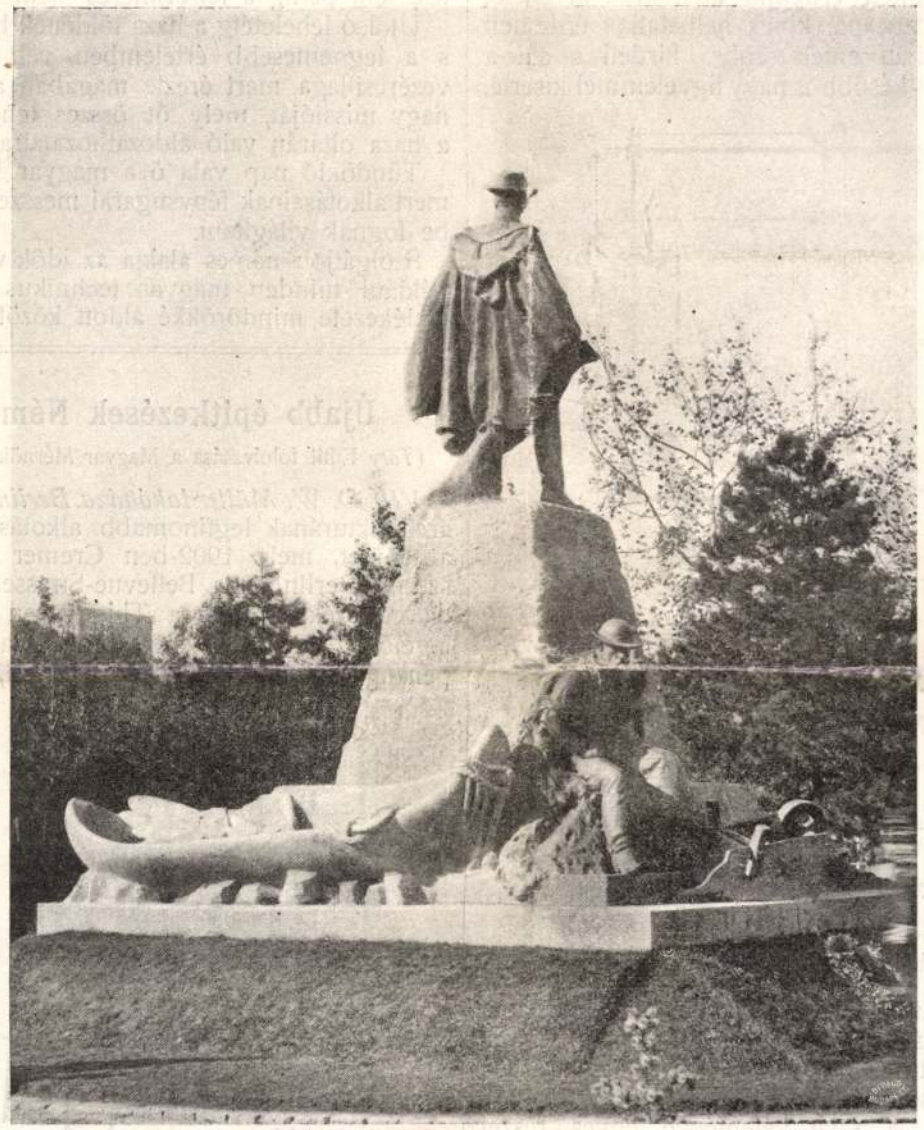

Vásárhelyi Pál szegedi szobrának hátsó uézete.

A bizottság Helmer vezetése alatt eddig több rendbeli próbát tartott ebben a modell-szinházban; november 22-én pedig nyilvánosan külföldi szakemberek és hatóságok előtt öt különféle jellegzetes kisérletet mutatott be. Ekkor én is jelen voltam s mint szemtanú írom le a tűzpróbákat; ez alkalommal azonban csak röviden egy pár szóval jellemzem a próbák lefolyását.

Az első kisérletkor, mely a legkedvezőtlenebb esetet mutatta be, a szinpad összes szellőzői és kürtői után a nézőtér rohamosan megtelt füsttel, az összes világító testek kialudtak a villanyos lámpást kivéve, de a füst oly sűrű volt, hogy csak az izzó platinszálat lehetett kivenni, világosságot azonban nem volt képes a lámpás terjeszteni.

A második próba ugyanily körülmények között ment végbe azzal a különbséggel, hogy a vasfüggönyt a tűz kitörése után rögtön leeresztették; minél jobban leereszkedett a vasfüggöny, annál erősebb lett a húzat a színpadról a nézőtérre, úgy hogy midőn a vasfüggöny már csak egy arasznyira volt a padlótól, hatalmas lángnyelvek csaptak ki s végig söpörték az egész földszintet.

A harmadik próbán a színpad összes kürtőit és szellőzőit a tűz kitörése után egy pár pillanat mulva kinyitották: ezáltal a színpadon fejlődött füst és a gázok szabad utat nyertek, s csak nagyon elenyésző kis mennyiségben hatoltak a nézőtérre, hol a sugárzó meleget nem tekintve a helyzet elviselhető volt.

A negyedik próba ugyanoly körülmények között folyt le, mint az előbb, csakhogy ez alkalommal a helyzet a vasfüggöny leeresztése folytán még előnyösebbé vált.

Az ötödik próbán az önműködő záporkészülék is működött a tűz kitörése után. Ez határozottan a legkedvezőbb eset: a nézőtéren a levegő tiszta maradt s a meleg sem alkalmatlankodott.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet mű- és középítési szakosztályainak dec. hó 4-én tartandó ülésén részletesebben fogom ismertetni ezeket a próbákat, és nem fogom elmulasztani azokat meg is birálni, különösen a gyakorlati végrehajtás szempontjából.

Jakabffy Zoltán.

Vásárhelyi Pál emlékezete.

Reök Iván emlékbeszéde okt. 22-én. (Vége.)

A 40-es évek fontosabb eseményei köréből sokak előtt ismeretes, hogy Széchenyinek Vásárhelyivel közösen folytatott, az egész Tisza völgyére kiterjedő országos agitatiója annyiban is sikerre vezetett, hogy miután az érdekeltség figyelmét a Tisza-szabályozás és Tiszavölgyének ármentesítése iránt felkeltette, a közbejött 1845. évi árvíz hatása alatt érdekeltségi társulásokat s egyesületeket szerveztetett, majd megalakította a Tiszavölgyi társulatot. E társulat 1846. évi január havában tartott nagygyűlésén Vásárhelyit, ki időközben a vízépítési igazgatóság kebelében hajózási felügyelővé és igazgató-segéddé lépett elő, megválasztotta igazgatómérnökévé. Ámde előterjesztett nagy conceptiója a Tisza-szabályozás felől az érdekeltek körében nagy visszatetszést keltett, mely az 1846. évi április 8-án tartott tiszavölgyi értekezleten vehemens támadásokban nyilvánult. Vásárhelyit az e kifogások és támadások ellen előadott érvelések közben — valószínüleg idegeinek a méltatlan neheztelések okozta túlfeszültsége folytán — szívszélhűdés érte, mely rövid ideig tartó haláltusa után, óriás kárára a hazai műszaki ügyeknek s végtelen szomorúságára

nagyszámú tisztelőinek, alig 51 éves korában életét kioltotta.

Mielőtt befejezném előadásomat, nem hagyhatom felemlítés nélkül, hogy miután Francesconinak, a még Vásárhelyi életében behívott jeles külföldi szakértőnek, véleménye a Tisza-szabályozásról Vásárhelyi eszméjét támogatta s ez az érdekeltség körében visszatetszett, ellenesei a halála után behivott Paleocapa véleményében foglalt egyes — Vásárhelyi felfogásával nem kongruáló állításokat erősen kihegyezve, azon igyekeztek, hogy ama kor ezen két legnagyobb tehetségű hidrografusát egymással szembeállítsák és Paleocapa nagy neve tekintélyének súlyával Vásárhelyi értékét kisebbítsék. Már pedig a Herrich Károly által közölt és teljes hitelt érdemlő adatokból kivehető, hogy a nagy nevű Paleocapa, kinek halhatatlan érdemeit nem egy olasz városban emelt szobra hirdeti s aki a Tisza-szabályozás ügyét később is nagy figyelemmel kísérte,

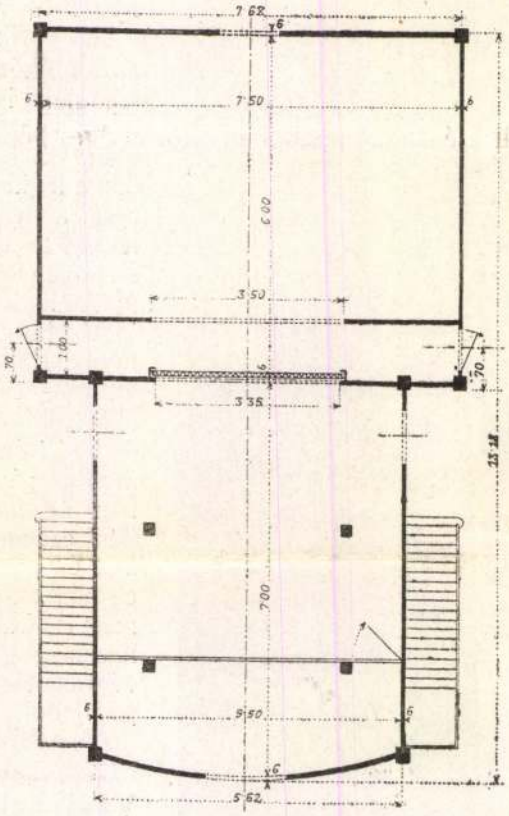

A bécsi tűzpróba-szinház.

utóbb maga is belátta, hogy szakvéleményének ama részeiben, melyek Vásárhelyiétől eltértek, nem volt igaza, illetőleg hogy az általa mondottakat félremagyarázták. Ugyanazért élete utolsó éveiben erősen készült arra, hogy Vásárhelyi emlékének a saját véleménye egyes részei korrigálása útján elégtételt szolgáltasson; sajnos, hogy ez a tudományos alakban megírni szándékolt rectificatiója időközben bekövetkezett halála folytán már nem látott napvilágot, de véleménye e megváltozásának mind szóban, mind magánleveleiben tényleg több ízben kifejezést adott.

Mint már többször jeleztem, halhatatlan emlékű Vásárhelyink érdemeinek kellő méltatása terén sok tekintetben már letarolt mezőkön járok s ez az oka annak, hogy sok érdekes életrajzi adatot felőle s több fontosabb ténykedését érintetlenül hagytam s különösen, hogy nagyértékű tudományos irodalmi működéséről részletesen meg nem emlékeztem, pedig irodalmi munkásságának s széles alapon álló nagy tudásának halvány jellemzésére nem hagyhatom legalább címbeli említés nélkül a „gyakorlati háromszögelésről“ irott latin művét, „egyes fontosabb háromszögelési feladvány megoldásáról“ irott német munkáját, „a budapesti állóhídról“ irott tanulmányát, figyelmeztető cikkét a Vaskapu-ügyben, hol óvva inti az érdeklődőket, köztük még a hírneves, de e kérdésben megtévedt Beszédes Józsefet is, hogy az aldunai szabályozások eredményeiből ne várjanak a Tiszára s a többi folyó vízjárására vízszínsűlyedést; a „Berettyó vizének hajózhatóvá tételéről“ írt értekezését s végül a „sebesség fokozásáról folyó vizeinkben“ című nagy értékű cikkét, melyben megelőzve korát, kimondotta, hogy a folyókban a függélyesben érvényesülő sebességváltozások parabola alakot adnak.

Mindezek után felmagasztosult érzelmeim kifejezéseként ékesen óhajtanék szólni, hogy Vásárhelyi Pál nagy szelleme iránt érzett mély hódolatunkat méltóan tudjam leróni.

Nagy ember volt ő a szó teljes értelmében, kinek geniálitását nem kötötte békóba a küzdelem s a szenvedéssel teljes rögös pálya, akinek munkaszeretetét és alkotó képességét sem az anyagi gondok, sem a kisebbítés, sem pedig a félreismerés nem tudták elzsibbasztani.

Utolsó leheletéig a haza földének bensőségteljes szeretete s a legnemesebb értelemben vett kötelességtudás volt vezércsillaga, mert érezte magában az isteni szikrát s látta nagy missióját, mely őt összes tehetségével és tudásával a haza oltárán való áldozathozatalra vonzotta.

Tündöklő nap vala ő a magyar technikus világ egén, mert alkotásainak fénysugarai messze a késő századokba is be fognak világítani.

Szolgáljon nemes alakja az idők végtelenségéig buzdító például minden magyar technikus részére s maradjon emlékezete mindörökké áldott közöttünk!

Újabb épitkezések Németországban.

(*Tőry* Emil fölolvasása a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletben.)

VII. D. W. Müller lakóháza Berlinben. A berlini lakóházarchitekturának legfinomabb alkotásai közé számítható az az épület, mely 1902-ben Cremer & Wolffenstein tervei szerint, Berlinben a Bellevue-Strassen, tehát a német birodalom székhelyének a Thiergarten felé vezető útvonala legelőkelőbb részén épült fel. A magánház D. W. Müller pénzügyi titkár főtanácsos tulajdona, akinek mint nőtelen

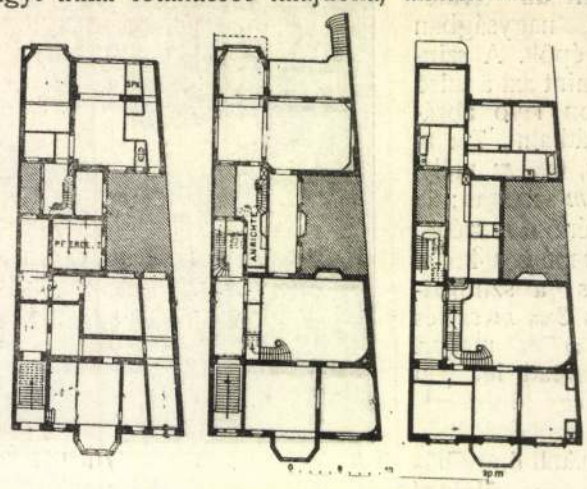

D. W. Müller lakóháza Berlinben.

műbarátnak a személyes kívánságai vétettek tekintetbe, habár az egész elrendezés ennek dacára alig különbözik azoktól, melyek finomabb családi házakban megfigyelhetők. Az aránylag szűk telek, mely hátrafelé még keskenyedik is, érdekes alaprajzi megoldáshoz vezetett; az utcai és a kert felé eső helyiségcsoportok közé udvar ékelődik, melyeket egymással a földszinten erkélyszerű kiépítéssel ellátott széles folyosó köt össze. Az utca felé eső helyiségcsoporton az első emeletre is felnyuló Hall uralkodik, mely előtt az utcai részen a ház urának dolgozó és lakószobái, s mögötte pedig azebédlővel kapcsolatos növényház foglalnak helyet; a Hall oly terjedelmes, hogy az oldalán elhelyezett folyosószerű előtérrel a telek teljes szélességét lefoglalja. Az emeleten az utca felé lakó-, a kert felé pedig háló- s öltözőszobák rendeztettek el; hogy dacára e helyiségeknek az udvari összekötő szárnyban: varró- s szolgaszobák, a magas földszinten: kapuslakás, konyha, borozó, pincehelyiségek, lóistálló, szer-

számkamra s kocsiszín és a padlástérben végül még cseléd-szobák is voltak kellő világítással elhelyezhetők, az mind megannyi tanúbizonysága a tervező építészek gyakorlati jártasságának és a szűk telek kellő kihasználása körül kifejtett találékonyságának. Az épület főhelyisége és egyszersmind központja természetesen a Hall, mely a homlokzattal együtt az architektonikus kiképzésnek gazdagabb formáit mutatja. A fehér homokkővel borított homlokzat, melyet a szobrász-részletek nem borítanak be tulságosan,

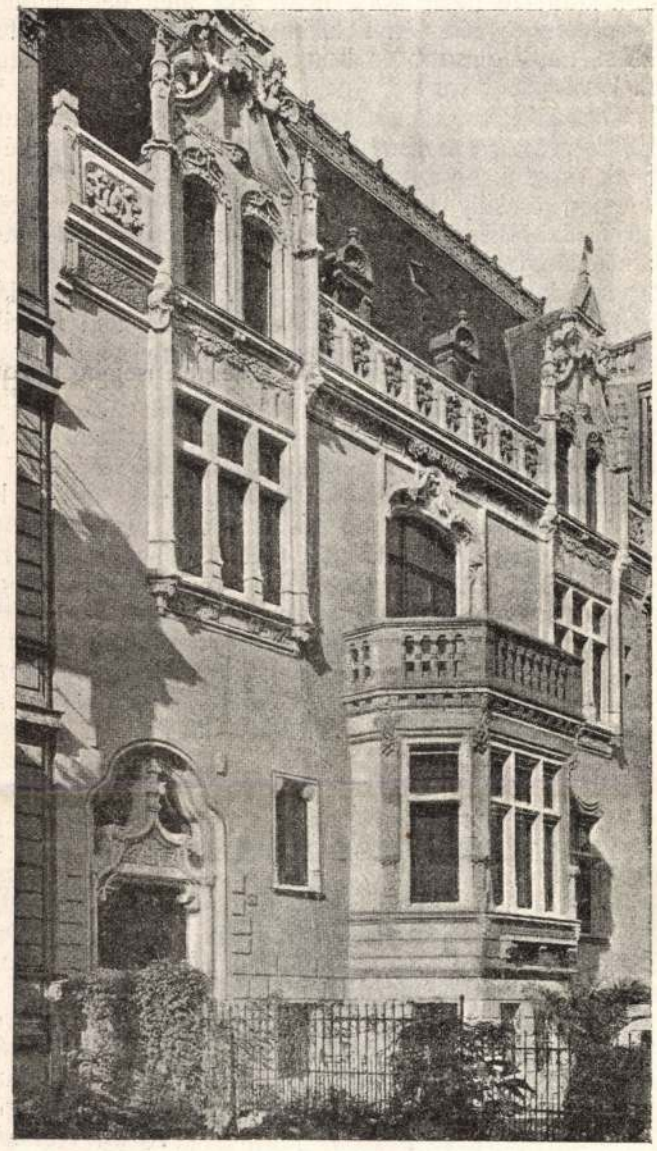

D. W. Müller lakóháza Berlinben.

a szabadabban felfogott francia renaissance stylusban készült, olyan részletekkel, melyek a goth alapformákkal állnak rokonságban. Az épület homlokzati oromzatát az ábra mutatja; a berendezés palotaszerű belső kiképzésekor kétségtelen, hogy tervezők emlékezetében a korai francia renaissance azon épületei lebeghettek, melyekhez kiváló emlékműképpen a Château de Blois is sorolható ... Az épület összköltsége kerek 260 ezer márkára rugott.

Az aszfalt termelése és felhasználása.

A modern város legszükségesebb kelléke: a jó útburkolat. Az ipar és kereskedelem folytonos fejlődése, a városi lakosság nagy arányú szaporodása, a megélhetésért küzdő emberek idegrendszerének egyre fokozottabb mértékben való igénybevétele oly követelményekkel lép fel a városok útburkolataival szemben, melyeket együttesen csakis — a közgazdaság szempontjából is előnyös — aszfalt elégit ki.

A hézagnélküli aszfaltburkolaton a gördülési surlódás együtthatója igen kicsi: $0{\cdot}_{01}$, tehát a forgalom lebonyolítása nagyon könnyü és zajtalan. Hézagaiban bacteriumok nem gyülhetnek össze és a talajt nem fertőztethetik meg. A kopás vajmi kevés, miért is a sárképződés csekély és a tisztaság könnyű szerrel állandóan fentartható. Végre pénzügyileg is kedvező burkolat az aszfalt, mert tartósságánál fogva javításra vagy megújításra hosszú évekig nincs gondunk.

Ez előnyök folytán Amerikában és Nyugat-Európában a városi útburkolatok közt már régóta az aszfalté a vezérszerep. Hazánkban eddig aránylag kevés volt az aszfaltkocsiút; a legutóbbi időben azonban vidéki városainkban, különösen pedig egyre szépülő székesfővárosunkban rohamosan hódít tért az aszfalt, miért is időszerűnek tartjuk ezzel a fontos anyaggal, termelésével és felhasználásával ismételten is foglalkozni.

Az „aszfalt“ szó jelentése más a tudományban, mint az életben. A mineralogia csak a tiszta földszurkot (bitument) nevezi aszfaltnak, a közönséges élet azonban igen sokféle bitument tartalmazó anyagot hív aszfaltnak.

A szorosan vett aszfalt valószinűleg kőolajból oxigén felvétele által keletkezett, tehát lényegben szénvegyületből és oxidált szénalkotó részből áll. Közönséges hőmérsékletben szívós sötétbarna vagy fekete fénylő anyag, mely dörzsöléskor vagy melegítéskor sajátszerű, bitumenes szagot terjeszt. Terpentinolaj és chloroformban könnyen, benzinben és benzólban pedig nehezen oldódik, alkoholban pedig egyáltalában oldhatatlan. Meggyújtva kormozó lánggal ég. Száraz destillatiókor aszfaltolaj és éghető gázok keletkeznek, és súlyának $^1/_3$ része szén alakjában visszamarad.

Az aszfalt ritkán található tisztán a természetben, többnyire földes alkotórészekkel van keverve, vagy mészkövet, vagy homokot impraegnál.

Tiszta aszfalt ma már csak igen kevés található. A Holttenger felszínén úszik kis mennyiségben az ú. n. sziriai aszfalt vagy zsidó szurok, melyet finom lakkok készítésére használnak. Nevét onnan nyerte, hogy az ó-korban a zsidók kereskedtek vele. Régente oly nagy mennyiségben fordult elő, hogy néha a tenger egész felszínét ellepte. Az egyptomiak csak halottaik bebalzsamozásához használták; a babiloniaiak már tovább mentek és felismerve az aszfalt mineműségét, építőanyag és kötőszer gyanánt alkalmazták építkezésekben. A babiloniaiak pusztulása után az aszfalt már csak mint orvosszer szerepelt és csak a múlt században fedezték fel újra mint építő anyagot.

Földes anyagokkal kevert nyers aszfalt fő-lelőhelye a kis Antillák Trinidad szigete az Orinoco folyó torkolatánál, hol a tengerparttól egy angol mértföldre 46 *ha* nagyságú tavat alkot. Ez a „szuroktó“ színe csokoladés barna; belsejében több apró sziget van, melyeken növények, sőt fák is tenyésznek. A partoknál az aszfalt annyira szilárd, hogy kocsikkal mennek rá, a középen azonban folyós állapotú. Az utolsó 100 év alatt óriás mennyiségü aszfaltot szállítottak el innen anélkül, hogy a rengeteg készlet láthatólag megfogyott volna. Évente az egész világon termelt aszfaltmennyiség nagyobbik fele a Trinidad szigetről kerül ki. Mielőtt azonban a kereskedelembe viszik, megtisztitják földes alkotórészeitől; így nyerik a „trinidad-aszfalt-epurét“-t, melynek felhasználásáról később lesz szó.

A bitumennel impraegnált mészkő (aszfaltkő) bitumen tartalma 6—14%, fogása olyan mint a gipszkőé; ha sötétbarna felületét megkarcoljuk, fehéres vonás marad vissza. Szövetét figyelmesen vizsgálva, kitünik, hogy minden egyes mészszemecskét bitumen vesz körül, tehát az egyes mészszemeket a bitumen tartja össze.

Az aszfaltkő legfontosabb lelőhelyei a következők: Val de Travers (a svájci Neuchâtelben), Seyssel-Pyrimont (Franciaországban), Limmer (Hannover mellett), Ragusa, Sicilia, és Vorwohle (Braunschweigban).

Melegítéskor a bitumenes mészkő porrá omlik szét. Ha ezt a meleg port béton-alapon szétterítjük és tüzes sulykokkal tömörítjük, nyerjük az u. n. tömörített (com-

primée) aszfaltot, mely 50 év óta Európában a legkedveltebb kocsiút-burkolat. Budapesten is sok van már.

Az aszfaltkő bitumentartalma igen különböző, sőt egy és ugyanazon bányában sem állandó. Ez az aszfaltburkolat azonban csakis akkor jó, ha a bitumentartalom egyenletes és 9—12%-os. Ha az aszfaltkő „sovány", vagyis kevés benne a bitumen, akkor a belőle készített útburkolat merev és télen megreped. Ha ellenben igen „zsiros", akkor a burkolat igen érzékeny lesz nyáron a nap melege iránt. Ez okból a kőzet kiválogatásakor nagy óvatossággal kell eljárni. A sovány kőzethez bitument adnak, a zsirosat pedig mastix készítésre használják.

A bányából nyert aszfaltkövet a rácsostörő szétzúzza, azután a malom (Desintegrator) porrá őrli. Az ily módon nyert aszfaltkőport 90—150°-ra felhevítik. A felhevítés hőfokát úgy kell megállapítani, hogy a bányanedvesség majdnem teljesen elpárologjon, anélkül, hogy számbavehető bitumenveszteség lépne fel. Bitumenben gazdagabb kőzetet jobban kell felhevíteni. A felmelegítés rotáló dobokban vagy nyilt kemencéken történik a munka helyszínén, vagy a gyártelepen és tágas szekereken jól betakarva szállítják.

Tartós aszfaltburkolat alapfeltétele: gondosan készített száraz bétonágy. A bétonban rendesen 1 rész cémentet, 3 rész homokkal és 4 rész kavicscsal kevernek; m^3-ében körülbelül 0·15 m^3 víz van.

A 15—20 *cm* vastag alap 5—6 napig szárad és csak a jól száradt bétonra térítik 5—7 *cm* vastagságban — a meleg aszfaltport, melyet azután fokozatosán sulykolnak. Mindenekelőtt nagyjában meghengerlik. E célra 3 *q* súlyú kokszszal fűtött kézi henger szolgál; a felmelegítés azért szükséges, hogy az aszfaltpor ne tapadjon a vashoz. A hengerlés után ugyancsak meleg, de nem tüzes 25 *kg* vassúlykokkal jól megdöngölik a burkolatot. Ha a munkát abban hagyják és idő multán folytatják, a már meglevő burkolatot előbb, pl. meleg por ráhintésével felmelegítik és azután 5 *kg* hajlított nyelű vasalókkal tömörítik. A burkolat esetleges egyenetlenségeit úgy tüntetik el, hogy a tüzes vasalókkal végig símítják, ezáltal felületén az aszfalt kissé megolvad, miközben felületén kéreg képződik és az eredeti barna színe elsötétül. Néhány óra alatt a burkolat kihül, ekkor átadják a forgalomnak.

A tömörített aszfaltburkolat készítése sok nehézséggel jár; erre nem minden időjárás, lehetőleg csak száraz meleg idő alkalmas; emellett képzett munkásokat kiván, mert ha a tömörítés nem egyenletes, a burkolat rövid idő alatt tönkre megy. Ezért külföldön sok helyütt a kellően felhevített port hidraulikus sajtókkal a gyárakban lemezekké tömörítik és ezeket helyezik el a bétonágyon szorosan egymás mellé, a hézagokat aszfalttal vagy finom cémentlével töltik ki. A lemezzel való aszfaltozás (Blockasphalte) előnye, hogy az elhelyezés könnyű, a munka gyorsan halad és bármely időjáráskor végrehajtható. Megjegyzendő, hogy a lemezes szerkezet később már nem vehető észre, mert a forgalom következtében a hézagok csakhamar eltünnek.

Amerikában, hol nem található bituminált mészkő, hanem igen nagy mennyiségű nyers bitumen (Trinidad, Kuba stb.) ennek fölhasználásával készítik az *aszfaltburkolatokat*. Ez amerikai rendszerű aszfaltutak anyaga bitumen, mészkőpor és homok keveréke. A bitumentartalom — az illető homoknak megfelelően — 10—14%. A homokot, a mészlisztet és a bitument is külön körülbelül 120°-ra felhevítik és csak azután keverik össze. A bitumen által körülfogott homok-mészkőpor keveréket meleg vasgereblyékkel 5 *cm*-re szétteregetik és hideg súlykokkal, kézi- s gőzhengerekkel fokozatosan tömörítik. A rendes bétonrétegre azonban előbb 2 *cm* vastag *kötő* réteget terítenek és hengerelnek, amely bitumenes kavics, és ez az alapja az előbb leírt keverék-aszfaltnak. Ezt a burkolatot *gőzhengerelt aszfaltburkolatnak* lehet nevezni, nem pedig „mesterséges tömörített"-nek, mert a „tömörített" (comprimée) kifejezés már világszerte az *aszfaltkőre* van lefoglalva, a „mesterséges" elnevezés tehát könnyen félreértésre adhat, a mint már hazánkban tényleg adott is okot.

Amerikában eddig vagy 40,000.000 m^2 területet aszfaltoztak ily módon, de Nyugat-Európában nem igen találunk ily burkolatot. A hazánkban előforduló bituminált homok (dernai és tatarosi) ily *gőzhengerelt aszfaltburkolatban* jól felhasználható. Azért a Magyar Aszfalt Részv. Társ. újabban több helyütt, Budapesten, Nagyváradon és Szegeden készített ily burkolatot, a melyről azonban a burkolatok aránylag fiatal kora miatt ma még nem mondhatunk végleges véleményt. Előnye a tömörített aszfalttal szemben, hogy olcsóbb és hogy nagy homoktartalmánál fogva kevésbbé síkos.

Hazánkban kocsiútjaink aszfaltburkolatainak túlnyomó része *öntött (coulée) aszfaltból* készül, mely Budapest mellékutcáinak, méginkább azonban vidéki városainknak, külföldhöz képest csekély forgalmának jól megfelel. Az öntött aszfalt mastixból készül. Nyugat-Európában az öntött aszfaltot csak a gyalogutak burkolására használják, mastixuk bitumenes mészkőpor és goudron keveréke. A goudront Trinidad asphalte épuréből parafinolajjal való kezelés által nyerik.

Hazánkban a mastixot tatarosi vagy dernai bitumennek mészkőporral és homokkal való összeolvasztásából nyerik. A bitument az impraegnált homokból vízzel való főzéssel választják ki. A mastix alakja rendesen hatoldalú hasáb (pogácsa), súlya 25 *kg*, bitumentartalma 15—25%.

Az öntött aszfaltburkolat is csak akkor lesz tartós, ha minden tekintetben helyesen készítették. A mastixot dobalakú zárt vagy pedig lapos, nyilt kemencében (Darre) körülbelül 160°-ra felhevítik és bitumennel és — hogy nemcsak elastikus, de egyúttal tartós is legyen, 50—60% kavicscsal keverik. Nagyobb városban az olvasztást a telepen eszközlik és a kész anyagot forró állapotban vízszintes tengely körül forgó, dobalakú, fűthető kocsiban szállítják a munka helyére. Vontatás közben az anyagot fogaskerék-áttétel keveri és csak a helyszínen kell kézzel forgatni. Az aszfalt széthordására favödröket használnak, a bétonon való szétterítésre pedig lapos símító fakanalakat. A béton vastagsága a járdán 8—10 *cm*, a kocsiúton 15 centiméter szokott lenni, az aszfalté pedig 2—3 *cm*, a kocsiúton 5—6 *cm* (ez utóbbi 2 rétegben). A kész burkolatra egykevés finom kavicsot szórnak, hogy érdesebb legyen.

Az aszfalt nemcsak a városrendezésben játszik nagy szerepet mint útburkoló anyag, hanem nagy fontossága van az építkezésekben is. Használják udvarok, átjárók, pincék burkolására, továbbá mosókonyhák, árnyékszékek, zárt erkélyek építésekor vízhatlan tetőfedő anyag gyanánt, végül az alapfalakban és boltozatokban elszigetelő rétegül.

Király Kálmán.

VEGYESEK.

Kinevezés. A kereskedelemügyi miniszter *Gréb* Béla építészt, iglói városi mérnököt, az iglói állami faipari szakiskola tanárává nevezte ki.

Vásárhelyi Pál szegedi szobrának hátsó nézetét mutatjuk ma be. A szobor mintája pályázat eredménye; *Kiss* György, ifj. *Mátrai* Lajos, és *Szécsi* Antal pályáztak és a szoborbizottság az utóbbinak a vázlatát fogadta el, amely híven fejezi ki a nagy mérnöknek legfontosabb működését: a töltés tetején áll a negyvenes években divatos ruhában, kezében térkép és kifejező mozdulattal rendelkezik; lábainál a töltés egyik oldalán az árvédelem személyesítője a kubikos, talyicskával, csónakkal és egyéb szerszámokkal; a töltés másik oldalán a védelem eredménye, a békés család kifejezője, a gyermekével játszó asszony, a mentesített anyaföld termékén, egy búzakévén pihenve. Szécsi elhunytával ifj. *Mátrai* vette át a mintát és Szécsi eszméjét teljesen átérezve, rendkívül szerencsés kézzel oldotta meg szép föladatát; valamennyi alak művészi sikerű; a szoborbizottsággal együtt a művész is arra törekedett, hogy a mellékalakok tősgyökeres szegedi alakok legyenek minden izükben. Hogy ez a törekvés mennyiben sikerült, bizonyítja

HEREND 100 ÉVES

Mi magyar iparművészek különös örömmel ünnepeljük ezt a centenáriumot. A porcellán világszerte az iparművészet egyik legfinomabb — leglíraibb anyaga s kultúrája a szakművészeti kultúrák legnemesebbjeiből való. Herend nemcsak a magyar porcellán világviszonylatú eredménye, de Herend a dolgozó magyar kéz diadala is. Azé a csodálatos képességű magyar kézé, amelyik a kaszát, a kapát és az ekeszarvát fogja, s mégis képes olyan finomságokra is, mint a porcellán nemes kézművessége. De Herend a magyar termelőmunkának, az akadályokat nem ismerő magyar akarásnak és a minden nehézséggel megküzdeni képes magyar produktivitásnak is diadala és büszke példája. Herend száz éve egy darabka magyar sors, egy darabka magyar történelem. Herend jelene méltó magyar büszkeség, — s jövője a gazdagabb magyar kultúra komoly igérete. De Herend ma már a mienk is, magyar iparművészeké, — s jövője a magyar iparművészet jövője is. Boldogok és büszkék vagyunk, hogy Herend száz évének fordulójára éppen mi, — magyar iparművészek, — emelhettünk diszes keretet abban az egész országunk színe előtt valóban impozáns emlékkiállításban, amelyet *Richter* Aladár, mint az O. M. I.T. kiállítási bizottságának az elnöke, olyan nagyvonalúan, olyan mindenre kiterjedő gondossággal, szellemesen és mindenek felett érdekesen megrendezett. *Erhardt* Ernő volt a bravuros installátor, akit Richter biztos judiciuma erre a feladatra kiszemelt, — s Erhardt valóban tökéletes művészi munkát teljesített. Az O. M. I. Társulat teljes aparátusát állította sorompóba *Szablya* János ügyvezető alelnökkel az élen, s maga a gyár a rendező minden elképzelését és óhaját fenntartás nélkül, a nehéz időkben is, minden áldozatra készen megvalósította, olyan kiállítási anyagot biztosítván ezáltal, amely valóban méltó Herend 100 esztendejéhez.

Dr. Gulden Gyula, a gyár igazgatója éjt-napot egybevetve hónapokig dolgozott, egyrészt a kiállítás rendezőségét támogatva számtalan szerteágazó részletprobléma megoldásában. Különös érdeme a páratlan meglepetést okozó történelmi múzeális anyag összegyüjtése. A nagynyilvánosság előtt eddig ismeretlen magángyűjtemények sok-sok ezer pengőt reprezentáló kisebb-nagyobb kollekciói gyönyörködtetik itt a szemlélőt. De ez a kiállítás amellett, hogy valósággal szaktudományi érdekesség; bravúros megoldással a nagyközönség bármely rétegéhez is közvetlenül beszél. Három főtagozata a történeti (múzeális) anyag, a modern mű- és merkantil produkció, a gyári technológia és az üzem gyakorlati bemutatója, harmonikusan olvad egy tökéletes és tanulságos iparművészeti kiállítás egységébe. Erhardt installátor és Richter rendező harmonikus együttműködése kettős eredményt hozott ebben a kiállításban. A homogén (tisztán porcellán) anyag mellett a kiállítás egy pillanatra sem unalmas — állandóan friss, érdekes és változatos, amellett vitrinegységei a páratlanul gazdag anyag mellett sem zsufoltak — élvezetesen kellemes összhatásuak — s minden egyes darab *(a sok száz közül)* egyenként is a lehető legelőnyösebb beállításban, önmagában is kiválóan érvényesül. Egy kiállításnak ilyen rendezése külön méltatandó művészi teljesítmény.

*

Herend 100 éve egy darab küzdelmes magyar élet. Ha csak a legutolsó fázist ragadjuk ki — ez önmagáért beszél és mindent megmond: 1923-ban 15 — 1939-ben 480 embert foglalkoztatott a gyár. Herenden nem gépek dolgoznak — ezt mondja meg mindjárt a kiállítás szellemes belépője, a kis köralapú előtér. Herenden a magyar kéz végzi ezerféle finom porcellánformáló, festő aprólékos, de lélekemelő munkáját. Csupa magyar kéz — a serdülő parasztgyerektől a nagyapa eres, sovány, de biztosan rajzoló, ősi képességű kezén át a hivatásos művész alkotó kezével karöltve. Ez Herend — s ez a porcellán. Herend nem a mai kor gyára — óh nem. — *Herend egy finom érzékkel, nemes lélekkel megőrzött boldogabb előző évszázad szépet, nemeset termelő nagy családja,* — egy ideális céhszervezet, amely külsejében, belsejében elfeledteti velünk a ma rideg, tülekedő és száguldó-rohanó életét, s amely egy bájos lélekemelő oázis a XX. század aláaknázott s valójában sivár világában.

Gratulálunk a Társulatnak. Nagyszerű feladatot végzett ezzel a kiállítással. Gratulálunk a 100 éves „fiatal" Herendnek, mert mi azt látjuk, hogy Herend a most bezáruló első száz éve után s annak minden elismerést kikövetelő nagyszerűsége mellett, tulajdonképpen — *most kezdődik!* Most találta meg Herend a mi iparművészetünkkel a szerves kapcsolatot s ez a gyönyörű kiállítás egy mennyegző, ahol a vőlegény Herend s a menyasszony az iparművészet. Egy új generáció van most születőben — s ez a közel jövő *magyar porcellánművészetének a záloga.* Ezt látjuk mi iparművészek, s talán ennek örülünk mi legjobban Herend impozáns centenáriumának nagyszerű kiállításában. — *ő* —

elviselhetővé a művész keze tette. Temérdek autót bontottak, vágtak ízekre, hogy a motort bemutassák, de művészeket hívtak, hogy lendületes vonal kompozíciókkal — betakarják. Az iparművész keze kell az élet ezernyi síkján.

Nehogy beképzelt túlzásnak vegyék az elmondottakat, be kell vallanom, volt egynéhány hely ahol a jövő technikai erejéről hátborzongató jeleket láttunk. Nem is a televizió a nagy újság; lassan már megszoktuk az ujságok híradásai révén, csak várjuk a népszerű, olcsó példányokat minden kirakatba. De a villamosság, a villamos hang, — mely kísérletek eredményét a Bell telefónkiállítás mutatta be, — adott pislákoló fényt a természet felfedezett és megragadott erejének jövőjéről és hatalmáról. Vagy a színes fényképezés, mely tegnap még a kísérletezés gyermekcipőiben járt és a Kodak társaság ma már hibátlanul ötvenezerszeresre vetíti felvételeit szériában. Egészen más síkon; hová vezet a mezőgazdaság útja egy olyan gép segítségével, melyikre felül a sofőr begyújt, elindul és a fütyörészve végigvezetett gépet időnként csak azért állítja meg, hogy zsákokat tegyen az adagolóba, mert ez a gép arat, csépel, eloszt és ezek végeztével a bekötött tömött zsákot leteszi.....

Szép dolgok ezek, meg a millió dolláros bemutatók is, — de az emberrel baj van. Elégedetlen, nem jó a nyomor és nem elég a legnagyobbfokú kényelem sem. A tudós megy elhivatása végzetszerű útján, akadnak olyanok, akik torpedóból kilövetik magukat és olvashattuk, volt tudós, aki ízenként pusztult el az emberiség egészsége érdekében. Nem ez volt a világ legnagyobb kiállítása, — a szakember tanulni vágyása nem elégült ki.

Búcsút mondok a kiállításnak, robog az elevéted, acélépítmény tetején csattognak a váltók, már csak az obeliszket látom. Queensboro Plaza szörnyű acéltömegében, fel- le kúsznak, mint a hernyók az eperfalevélen, a villamos vonatok. Rettenetes vad tülekedés folyik egy-egy helyért a nagy pályaudvaron, rohanásban, fülsiketítő zajban, az emberből alig látszik valami. A perronról üvöltő ének zúg végig a forró kocsisoron: hihetetlen idegenül érzem magam. Egykedvűen nézegetek jobbra, balra, figyelem csendben a fejeket, nézegetem a plakátokat, — egyszer az egyiknél megállok s olvasom „Ember vigyázz! — Jézus Krisztus közeleg". — A hit igyekezete, a misszió korszerűsítésével keresi az embert. Azután elindultam végre hazafelé — nem tudom, a sok millió ember megtalálta-e a hitét, élete értelmét, — de nagyon boldog volnék, ha mi magyarok minden jövőbeni cselekedetünkben megközelítenénk az igazságot, mely az embert és a munkát élővé, építővé, boldogítóvá teszi.

● Megismételjük, bár minden olvasónk tudja már: az egyesületi tagdíjak pontos befizetése. nem csak az Egyesületnek, hanem tagjainknak is érdeke. Többször felhívtuk a hátralékosok figyelmét arra, hogy a MIOE vezetőségének nincs módjában a hátralékok befizetésére további haladékot adni. 1939. évből már csak néhány nap van még hátra: arra kérünk mindenkit, akit illet, hogy tartozását ne vigye át az új esztendőre. Soha nagyobb feladatok nem vártak az Egyesületre, mint a sorsdöntő 1940. esztendőben. Kérdezzük: segíteni vagy nehezíteni akarod a Te érdekedet szolgáló közületi munkát?

● Minden magyar iparművésznek kellemes karácsonyt és boldog új évet kívánunk.

Hóman Bálint
kultuszminiszter

igen fontos nyilatkozatot tett abból az alkalomból, hogy a Kormányzó Úr Őfőméltósága fenköltszellemű hitvese példás gesztussal a magyar képzőművészet támogatására megindítandó széleskörű társadalmi akció alapjául a margitszigeti ünnepi játékok jövedelméből 20.000 pengőt bocsátott rendelkezésre. „A magyar társadalomnak meg kell értenie, — mondotta a kultuszminiszter, — hogy az irodalom és a művészet pártolása nem fényűzés, hanem szellemi szükséglet". Majd kifejtette a napisajtó nyilvánossága előtt, hogy a művészeti kultúra a viszontagságos és nehéz magyar életben éppen olyan fontos nemzeti érdek és nemzeti kincs, mint akármilyen más vonatkozású országos és nemzeti érdek. Tünjenek el a kontárok.... — álljanak félre az önkreálta művészek a hivatottak útjából, hogy az igazi művészet, a valódi értéket reprezentáló kultúra virágozhassék. Komoly intelem ez, éppen a művészet belső berkei felé. De azt is hangsúlyozta a kultuszminiszter, hogy a művészeknek is csatlakozniok kell a magyar művészeti kultúra megmentésére most meginduló nagyszerű akcióhoz. És a miniszteri nyilatkozat pontosan meg is jelöli, hogyan kell ezt tenniök. Nem hangerővel, nem egymás lebecsülésével — és nem-becsülésével, — hanem a „másoknál jobbat, szebbet produkáló fokozott alkotó munkával".

Nagyon örülünk mi, — MIOE — ennek a miniszteri nyilatkozatnak, mert hivatalos és legilletékesebb igazolását kapjuk benne a mi irányelveinknek. Minket igazol ez a miniszteri nyilatkozat, amikor azt mondja: „Bármilyen művészeti irányt kövessenek is, a mult nagy hagyományainak tekintetében egyesülve, vegyenek részt művészeink a nemzeti élet és művelődés korszerű továbbfejlesztésének munkálásában és megértő együttműködésben haladjanak a nemzeti művelődés magasztos céljai felé... Ne az irányt és a maguk kisebb körének érdekeit nézzék, keressék és értékeljék, hanem mindenekelőtt és mindenek felett a tehetséget és a nemzeti művelődés egyetemes érdekét. Ne más kulturális tevékenységek lekicsinylésével és ócsárlásával igyekezzenek a maguk igazának érvényt szerezni, hanem munkával és nemes vetélkedéssel..." Olyan igaz kijelentések és intelmek ezek, amelyeket nyomatékosan jegyzünk fel ide „Az iparművész" hasábjára. Megszívlelésül s mintegy útmutatásul az új esztendőre.

ták. Határozottan jó grafikai, festő vagy összegezve iparművészi izléssel és szakszerűséggel oldották meg feladatukat, ahol fém, fa, üveg stb. segítséggel szórakoztató módon tálalták ipari, kereskedelmi, művészeti stb. kultúrájukat.

Svájc kiállítási készsége ismertebb itthon, sok jó oldaláról. Nagyon jól tudnak kiállítást csinálni. Nem pazarolják a pénzt, de komoly tudásuk mellett, szakembereik nagyon szeretik a foglalkozásukat és szinte a túlzásig viszik ötleteiket. Mi magyarok speciálistái vagyunk az olcsó kiállításnak, de a végén a befejezés előtt igen idegesek tudunk lenni. A svájciakon látszik, hogy végig egyenletes jó kedvvel tettek mindent a helyére, még az utolsó emmentáli karikát is. Amit itthon egynéhány egészen kiváló svájci plakáton szeretünk, az a sziporkázás megtöltötte kiállításuk mindkét csarnokát.

Hollandia kiállítása nem volt egységes. Egészen drága és brilliáns részletek mellett majdnem az olcsó kirakatdekorációig csúszott egy-egy része. Az egyik dekoráció a legutolsó foka volt a nyugati modernségnek, mellette viszont a naturális illusztráló modor került többméteres felületre.

Az északi országok ismertetését Európáról beszélve utóljára hagytam, — szándékosan. Bennük van a legtöbb érzék az anyagszerűségre. Ez az iparművészeti sarkigazság valósággal sugárzik minden alkotásukon. Alázatosan szeretik az anyagot — és nagyon tudnak bánni velük. Kerámia, üveg-, fa- és fémtárgyak anyagszerűségben minden mást megelőznek. Norvég goblein, Svéd üveg, szőnyeg, butor, porcelán, Dán kerámia és üvegtárgyakat kellene tanulmányozni a magyar iparművésznek, hogy az anyagszerűség lényegét megismerje. A magyar ötvös diszítőkedvét tökéletesítené az északi munkák nemessége. De mindenekfelett van egy óriási tulajdonságuk: minden tárgy a közvetlen életbe kerül. Nem szórakozgatás és elefántcsonttorony művészkedés amit csinálnak, de az élet nemesítését szolgáló egészséges hitű művészi munka. Iparművészet — minden igazsággal, amit mutatnak, — a javából. Csak ezek az említett szeretetből fakadó jó tulajdonságok adhatnak olyan biztonságos alkotó tevékenységet, mit a Finn pavillon fa alkotásai mutatnak. Minden ízét, tulajdonságát ismerik fájuknak. Nyersen is úgy forgatják, hogy a legnagyobb hatású és beszédes dekoráció válik belőle. Ma nem alkalmas az idő, az ilyen természetű tanulmányok közvetlen megismerésére, de tartalékoljuk ezt az igyekezetet, hogy gyarapodhassunk. Talán a legtöbbet adom e tanulmányút eredményeként, ha erre hívom fel a magyar iparművész figyelmét. Világért sem arra gondolok, hogy a formák új világát keressük; ilyen külföldi stúdiumra nincs is szüksége a magyar művésznek, de a szakszerűség magasabbrendűségét, az anyagszerűség színtiszta alázatát ismerje meg. Iparművészeti értelemben vett műnek nagyjából két tényező szabja meg tartalmát és irányát: az anyagismeret és a népi, a történelmi alap. A történelmi felelősségtudat ad stílust, ez a jövő fejlődésének záloga.

A középamerikai államok erre az igazságra — tudatosan, vagy tudat alatt — adnak példát. Feleszmélnek egy nagy versenyben és keresik helyüket. Hogy ezt biztosabban és gyorsabban érhessék el, — fúrják a földet, keresik a mult emlékeit, — vajjon mit ad a jövő útjára? A mult betemetett kultúráját keresik, hogy lélekben tartalmat kapjanak és így a fejlődés történelmi erejére támaszkodva lépjenek a jövő útjára. Mexikó, Peru stb. monumentális ásatásaik erdményét mutatták be a kiállításon. A feltárt anyag olyan gazdag, hogy máris megalapítottak egy új stílusos kultúrát. A szívós igyekezet, akarat, hit, olyan tulajdonságok, melyekkel önkéntelen találkozik az ember. Olyan megnyilatkozásokat látunk itt is, ott is, melyeknek ilyen rúgói is vannak. A párizsi világkiállítás óta, nem sok idő telt el, fejlődést leginkább ezeken a lelki síkokon találunk. És iparművészetünket nézve meg lehet állapítani — belőlünk sok esetben éppen ezek hiányoznak. Túlságosan művészlélek a magyar és rapszodikus. A legnagyobb lelki relációk élésére képes, a mélyborulású sírástól, a duhaj kedvig felvitt széles skála, ritmus-gazdagsága azonban lassan a legnagyobb luxus lesz. A teremtő alkotó tényezőket kell művelni lelkünkben, lehetőleg úgy, hogy a mult ereje el ne vesszen és a holnap minden igéretével a miénk maradjon.

Kanada és Délamerika mezőgazdasági adottságai eredményét és idegenforgalmi törekvéseit vitte a világvásárra nyugateurópai kiállító stílusban. Brazília minden gazdagságát megmutatta, de már minden délamerikai egzotikumát elvesztette. Szerte a világvásár területén rengeteg sok zászló lengett... így a brazilok pavillonját is rögtön felismerhettük. A többi világrészek nagy tömegeik mellett is csak imitt-amott hoztak valamit, lehetőleg giccseset az amerikai átlagember zsebére kacsintva.... Mindenkinek titkos vágya itt végeredményben a dollár volt. Európában is szeretik az anyagi sikert, de azt renaszerint, az áldozattal adott kultúrprodukció befejezéseként várják.

Japán olcsó hatásokra, tömegsikerre törekedett, de talán igaza volt a politikai bojkott idejében.

Ausztrália kiállítása olyan érdekes volt mint gyapjúja. Nem nagy területen, de feltétlen kultúrált keretben egyike volt a legszebb kiállításnak. Gyapjú, prém stb. és az ausztráliai sportélet csábító értékeit csupa eredeti ötlettel és finomsággal állította ki. Iparművészeik is tökéletes munkát végeztek. — A Népszövetség is önálló csarnokba regisztrálta munkásságát és ezzel nagyjából felsoroltam, mit vittek Amerikába. Kétségenkívül a legnagyobb üzletszerzési igyekezetet és propaganda készséget.

Az U. S. A. nagycsarnok belépőjében négyemeletes magas freskók, melyeken minden amerikai igyekezet illusztráltatott. Azután kiállítási csarnokok, termeken keresztül, idilli félhomályban, minden állam szociális berendezkedése, a törvények, az ipari termelés, az állam berendezése és szolgáltatásai, stb. stb. végtelen soru diórámákban és a legkülönbözőbb trükkök kíséretében. Csöndben halódó díszítő-, festő-, és szobrász-kultúrájuk képviseletében irígykedve bámultam azt a tömeltelen tömegmunkát, amit itt összehordtak. Egy-két összeget hallva, megijedtem. Az Egyesült Államok hatalmas csarnoka előtt volt a kiállítás mondhatni egyetlen elfogadható térhatása. 300 400 méter tengelyre állított imponáló méretű Washington szobor, mely szembenézett a tengely tulsó végén álló 700 láb magas Obeliszkkel s mellette társa, a gömb. Innen sugarasan szórodott szét az amerikai nagyipar kiállítási bábele. Itt volt a súlypontja a kiállításnak, itt találhattuk a legnagyobb szenzációkat, a lehető leggazdagabb kiállításban. Itt pénz, úgyszólván nem számított. Mondták pl. a General Motors kiallítása 10 millió dollárba került, — megismerkedve az amerikai élettel, ezt az összeget elhiszem, — de gondoltam magamban, ha ezt a pénzt idehoznák, többet adnánk érte. Volt ott tengernyi ötlet, melyik így, melyik másként, a legválogatottabb anyagok halmozásából. Minden igyekezettel a publikumot szolgálták, minden elképzelhető módon; szédületes technikával veszik ki a pénzt az ember zsebéből, és ezt utánozhatatlan kedvességgel teszik. Autó, olaj, dohány, pneumatik, élelmiszer stb., ipar, utazás, hajózás, repülés stb. obejktumaiban zsúfolódott össze temérdek festmény rajz, fotó, diorama, szobor, mozgó dekoráció stb. Szakmai szempontból talán az volt a legnagyobb amerikás élmény, hogy mozdulni sem tudott a nagy ipari hatalom a művészet melegítő keze nélkül. A technika minden lehetőséget megadott a művésznek, hogy leplezze a lélektelenséget. Az alkotó ember isteni szikrája lobogó fényt vetett, hogy melegséget kapjon a gép diadala. A gépet csodálták, de

melyest lehetőségei és így mindazok ennek a művészeti ágnak művelésére kényszerültek, akik munkásságukat más területen már értékesíteni nem tudták.

Az utóbbi öt évben, az építészet mai stilusának kialakulásával párhuzamosan, az alkalmazott szobrászat is jobban felismeri rendeltetését és célját s harmonikusabban illeszkedik az adott környezetbe, de még távol áll attól, hogy azzal egybeforrjon és ezzel az egész épület művészi értékét emelje.

A szobrászatnak az építészettel való egybeforrása és az épületek művészi értékének a szobrászat által való emelése csak akkor volna lehetséges, ha szobrászaink jobban elmélyednének a tér problémájába és annak követelményeibe.

A szobrásznak meg kell tanulnia a tér problémák megoldásánál, hogy a tér, az egész optikai látókör s ebből az összhatás csorbítása nélkül nem szakítható ki az általa munkált térrészlet. Az alkalmazott szobrászat a tér által inspirált megoldásban találhatja meg legtökéletesebben kifejezési formáját.

MÉBÉ

A szobrász feladata nem a beszéd, hanem az anyag megszólaltatása. Ha mégis azt akarják, hogy mondjak valamit, elmondom azt, amit munkáimban nem tudok kifejezésre juttatni.

Meg akarom ragadni az alkalmat, hogy elmondhassam, — hálás szívvel gondolok tanítómestereimre, akiknek szavát még most is hallom munkám közben.

Elsősorban Lantay Lajos kézvezető mesteremet említem, aki a mesterség nehézségeit is olyan szépen tárta elém, hogy éppen úgy megszerettem azokat — mint a szépségeit.

Mátrai Lajos — akinek az idők folyamán munkatársa is lehettem — a munkaszeretetnek megszemélyesítője előttem még ma is.

Simay Imre szellemisége az életszemlélet és a művészi kifejezés egybekapcsolódását jelenti számomra.

Ami pedig a jövő programot illeti: remélem, hogy mindazt, amit eddig sem szóban, sem szoborban el nem mondtam — elmondhatom még ezután ...

OHMAN BÉLA

NEW-YORK, 1939

SZŰCS PÁL BESZÁMOLÓJA (3)

Az angol, francia és lengyel pavillonról beszéltem már a — Nemzetek tavánál állt egymással szemben Belgium és a hatalmas szürke márvány szovjet pavillon.

Oroszország *igen bőkezűen három helyen is szerepelt — a tulajdonképpeni főépület több millió dolláros márványcsarnokában azonban keresve keresheted a félelmetes óriás erejét. A jelenből és jövőből keveset kaptunk, annál többet a multból, — onnan is mint rendesen politikai propagandát öles szobrokon, képeken, fotómontázsokon keresztül, vagy éppen emeletnyi diapozitíveken és filmen. Az orosz forradalom hőseit olyan cukrosan színesen találták, hogy beleszégyelhette magát a legügyesebb amerikai magazín címlap is. Örökösen mozgó filmpropagandájuk ontotta a németgyűlöletet egészen a paktum megkötésének pillanatáig.*

Belgium *szépmultú kiállító tudással tálalta, igen hatásosan, mondanivalóit. Általános hibának talán azt kell mondanom, hogy beleestek — nem tudom mi okból — ipari bemutatójuknál bizonyos mértékü kommerciónális zűrzavarba. Nagyot akartak ott, — ahol az ipar a legnagyobb. De iparművészettel kapcsolatos dolgaik ebben a környezetben is, hatásosak voltak. A nagy gobleinterem monumentális belépőt adott sok jó részlettel. Az egész világkiállítás ebben volt teljes, — a jó részletekben. Ilyenekből több világkiállításra való akadt New-Yorkban. Ezeket nézve sok jót találhatott a szakember is.*

Csehszlovákia *pavillonja a szovjet mellett állt, mely megszünése után az amerikai csehek pénzén és gyűjtésből folytatott propagandát modern kiállítási keretben.*

Jugoszlávia *pavillonjában kellemes meglepetés ért. Bizonyos vonatkozásban példát adtak. Ők sem dúskáltak dollár ezrekben, — de jól felhasználták a közös csarnokban kapott területüket leleményes és kulturált kiállításukkal. Van is sok értékük és földjük minden vonzóerejét szerencsés módon mutatták be. Feltétlenül egészséges egység volt és karakteres kiállítás.*

Románia *erdélyi márványból épített emléket mindannak amit Trianontól és Neullytől kapott. Párizsban nevelkedett művészgárdájuk maradék nélkül öltöztette franciás manírba az épület minden zúgát. Erdély bércei, történelmének nagyjai és népművészetének pazarsága dekorációnak festve is szabadulást kért.*

Görögország *nagy igyekezettel próbált a balkáni fronton a multból visszamenteni valamit. Egyik szemükkel Párist lesik, a másikkal a klasszikus hellén kultúrát.*

Törökország *Amerikába akarta vinni a halódó romantikus multat. Ami azonban omló százados márványban szép, az papírmaséból verejtékes, anyagszerűtlen, kiábrándító kisérlet. Szűkös térviszonyok között szorongó amerikai nem tudott enyhülést találni és letaposta az illúziókat a szó legszorosabb értelmében.*

Olaszország *hatalmas csarnokát is nézzük meg. A külső kép mérhetetlen drága vízeséssel tetszett Amerikának, — nekünk nem. A lépcsőzetes építmény tetején ülő klasszikus figurái kiálltó ellentéte volt a belső architekturának. A márvány utánzással festett aluminium szoborról az idő igazságosan ítélkezett. Alaposan megkínozta a sok eső és szél és azután örökké javították és drótozták. Belül azonban diadalmaskodott a modern olasz kiállítás-tudomány. Nagyszerűen megoldott termekben minden tömeg nagyszerűen elhelyezkedhetett. Emeletnyi magas reliefek, — ilyen tárgyban a kiállítás legjobb darabjai voltak. Jó objektumok sokszor tökéletes térhatásban kerültek a szemlélő elé. Külön atrakcióként mutogatták a következő római világkiállítás tökéletes márványmodelljét. Ha a modell igazat mondott, remek kiállítás épül Rómában.*

Portugália *külsejében a délszaki renaissance építészeti gazdagságát adta remek dekoratív plasztikákkal tarkított udvarral, belül pedig a legdúsabb, csupa raffinált, korszerű kiállítás-dekorációval. Ezen a téren sok esetben az amerikaiak részletgazdagságát is túlszárnyal-*

A MŰCSARNOK TAVASZI TÁRLATA.

A Műcsarnok visszatért régi hagyományához: nemzetközivé tette tavaszi kiállítását. Ez az elhatározása időszerű s egyúttal igen örvendetes. A Műcsarnoknak nem szabad elzárkóznia a jelesebb külföldi művészekkel való érintkezéstől, ha azt akarja, hogy művésztagjai odakünn szintén szivélyes fogadtatásban részesüljenek. E mellett a magyar fővárosnak is érdekében áll, hogy a külföld művészei vándorútjokban ne Bécset tekintsék az utolsó megállapodási pontnak, hanem hozzánk is ellátogassanak, munkáikat nekünk is bemutassák.

Most csak egy pár idegen mester küldte el a műveit, s a kiállítási termekben már is élénkebb élet mutatkozik a szokottnál, s a külföldi képeket nemcsak megnézik és dicsérik, de részben meg is vásárolják. Mindez bizonysága annak, hogy közönségünkben megvan az érzék a szép iránt. *Lenbach* termében a nap bizonyos óráiban mozogni is csak alig lehet. És a mester képei meg is érdemlik ezt az érdeklődést. Valóságos festett jellemrajzok ezek a hasonmások, melyek az ábrázolt egyének teljes szellemi mivoltát elénk tárják. Bismarck herczeg, a hegedűvirtuóz Joachim, Björnson és mások arczképei nem egy kornak, hanem minden időknek szóló művek. A mester húsz képét állította ki, s ezek közt van saját hasonmása is, karján legkisebb leánykájával. Ez a csoportkép elsőrangú mintája a jellemzetes ábrázolásnak.

A másfél év előtt elhunyt *Segantini** hátrahagyott műveit az első nagy teremben találjuk; de ugyancsak tőle látunk igen érdekes krétarajzokat abban a mellék-teremben is, a hol rendesen a vízfestményeket és építészeti tervrajzokat szokták kiállítani. Segantini, ez a nagy természet-imádó, ki a XIV. században élt Giottóhoz hasonlólag pásztorfiúból lett hires képíróvá, a tavaszi kiállításban főleg hatalmas hármas képével vonja magára a nézők érdeklődését. Ezt a nagy munkáját már — fájdalom — nem fejezhette be, utolsó darabja «a halál» vázlat maradt. Teljesen kész azonban a középső darab, mely igazi apotheosisa a munkának. Ez a bámulatos természeti tanúlmány egyike a modern tájfestészet legszebb alkotásainak. Látunk egy-két festményt Segantini első korszakából is, midőn a rendes festési modort használta, s nem azt a későbbi technikát, mely egyes műveit a gobelinekhez teszi hasonlatossá. Különösen szép e régibb képei közt a «Reggeli mise», a templom lépcsőin fölfelé haladó pap komor alakjával.

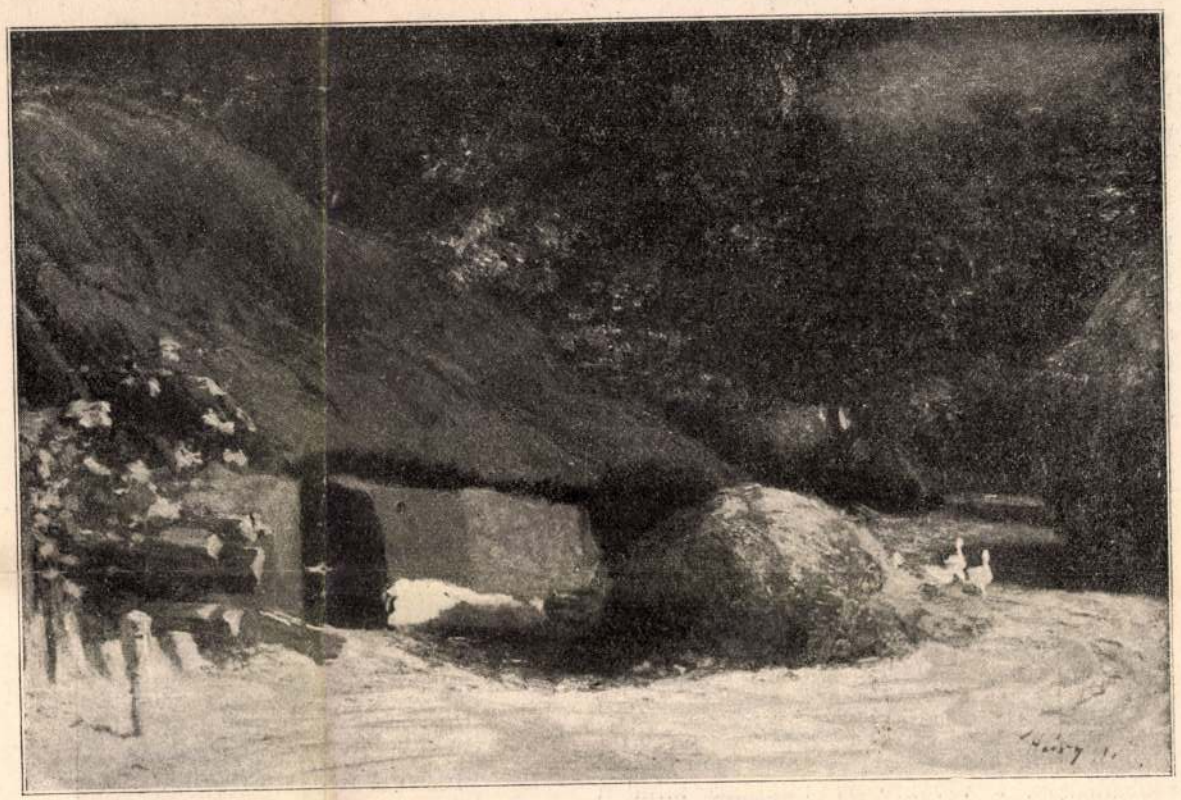

Háry Gyula: Paraszt-udvar Boczföldön.

A kiállítás másik olasz vendégéről: *Dall'Oca Biancá*-ról lapunk mult heti számában már bővebben szólottunk. Az ismertetéshez most hozzáteszszük, hogy a veronai mester nagy képein és pompás apró olaj-vázlatain kívül még érdekes virág-tanúlmányokat és krétarajzokat is küldött, mely utóbbiak közül a legszebb: ismeretes darabja a kiállításoknak. *Millais* női arczképe azonban a maga nemében mesteri alkotás, s nagyon megérdemelte volna, hogy a tárlat rendezői jobb helyet juttassanak neki. *Holman Hunt* kitünő képe: «Éjjel a tengeren» annyira el van dugva, hogy élvezni alig lehet.

Németországból *Bartels* és Ch. *Palmié* küldtek figyelemre méltó műveket. Különösen szépek az utóbbinak mély hangulatú éjjeli képei.

A magyar művészek mindent megtesznek, hogy külföldi vendégeink mellett a versenyt megállhassák. Monumentálisabb műveket ugyan nem állítottak ki, (az ilyen vásznakat nálunk a téli kiállításokra tartogatják), de a mit bemutatnak, az a tehetség és szorgalom elismerésre

lyeknek mozaikban való végleges kidolgozása a velenczei nagyhirű Salviati-czégre várakozik. A tiz karton mostani kiállításunkon, úgyszólván, egyetlen számbavehető képviselője a vallásos festészetnek s hogy minő erővel és szinpompával fog egykor leragyogni hozzánk a székesegyház mennyezetéről: azt a «Szentségimádás» már teljesen elkészült részlete mutatja.

A szobrok termében kevés a látnivaló. Még legtöbben nézik egy prágai festő: *Herschel* Ottó nagy vásznát, mely Erzsébet királynénak a paradicsomban angyalok által való fogadtatását ábrázolja. Szobrászaink közül nagyobb művel csakis *Strobl* Alajos jelent meg, a budai Mátyáskútszobor egyik érdekes részletével. Hatalmas alakja: a *Kürtös* imponáló alkotás. A fiatalabb nemzedék, kivéve ifj. *Mátray* Lajost, ki a paradicsomból kiűzött első emberpár megmintázásával ambiciózus munkát végezett, nem állít ki nagyobb szabású műveket. A kerek terem sugár oszlopai közül csak többé-kevésbbé sikerült mellszobrok kandikálnak felénk. A közönség egy-két ismertebb alak előtt megáll nehány pillanatra, aztán siet a képes termekbe, keresni érdekesebb tárgyakat. Legfeljebb a határvonalon *Fadrusz* Jánosné mosolygó gyermekfeje, *Telcs* Ede és *Damkó* József apróságai állítják meg rövid időre. Ezek igen kedves szobadiszek, s vevőkre is találnak minden bizonynyal. *Sz.*

BENEDEK TÁBORNOK MAGYARORSZÁGON.

Benedek tábornok hátrahagyott irataiból Friedjung Henrik osztrák történetiró a tábornok életrajzát állította össze, melyben néhány kevésbbé ismert, érdekes adat is van az 1848/49-iki szabadságharcz s az abszolutizmus idejének történetéhez.

A könyv «Benedek hátrahagyott iratai» czim alatt német nyelven Lipcsében Grüber és Gommerlat kiadásában fog nem sokára napvilágot látni. Wertheimer Ede tanárnak, az ismert német-magyar irónak azonban már most alkalma van a könyvből egyet-mást közölni a «Pester Lloyd»-ban, s közleményei nyomán mi is adunk itt nehány érdekesb részletet.

ZSOLNAY SZOBRÁNAK TERVE HORVAI JÁNOSTÓL.

mivel Benedeknek Olaszországból való áthelyezése csak a szolgálat hátrányára lenne.»

Benedek tehát továbbra is Olaszországban maradt és az 1848—49-iki olasz háborúban magyar ezredével s utóbb mint dandárparancsnok mindenütt fényesen megállta helyét. De már 1859-ben Gyulainak, Clam-Gallasnak, Wimpffennek, s a többi osztrák tábornoknak a franczia elleni rövid hadjáratban kitünt gyámoltalan minden cselekedetében nyilvánúlt, Magyarországban elég jól fogadták s jó néven vették tőle, hogy meglátogatta a nemzet vezérét, Deák Ferenczet, és más népszerű egyéniségeket is. Ámde, valamint ezen előzékenysége nem volt képes a nemzet ellentállását a czentralizáczióval szemben megbénítani, ép oly kevéssé tévesztette meg Benedeket is a helyzet komolyságára nézve a szivélyes fogadtatás. A legvilágosabban bizonyítja ezt egy 1860 augusztus 9-én a bécsi minisztertanácshoz intézett emlékirata, melyet *Benedek* utasítása nyomán *Falke von Lilienstein* akkori helytartósági titkár szerkesztett.

Ezen emlékiratban *Benedek* többek közt a helyzetet igy ecseteli:

«A közbéke és rend az országban mindaddig nem fog megzavartatni, mig erre kivülről alkalom nem adatik. A tömegekre nem lehet számítani; a ki a magyar parasztot ismeri, ennek jó tulajdonságait méltatva, tudni fogja, hogy válságos körülmények közt annak kezébe kerül, a ki neki kellő támogatás mellett lelkesen tud szónokolni. A kormány ezt nem teheti, mivel erre alkalmas emberei nincsenek. Nem lehetetlen, hogy rövid idő múlva Magyarországon a kormány tekintélyét csak erőszakkal lehet fentartani. Szintén erőszakra lehetne szükség, ha az ország várakozásainak meg nem felelő reformok végrehajtására kerülne a sor. Azon esetre, ha Pesten, vagy a királyság más részeiben komoly forrongások támadnának, a legszigorúbb rendszabályokhoz fogok nyúlni. De azon elterjedt állítással szemben, hogy a kormány Magyarországot csak a rémuralommal tudja féken tartani, — kijelentem, hogy kivételes rendszabályokat csak a legvégső szükségben és csakis a helyi viszonyokhoz mérten kívánok alkalmazni.

«Az ügyek mostani állásához képest, a kormány tevékenységének nagyobb részét azon számtalan magyarországi alattvalók megfigyelésére kell fordítani, kik talán a rend felforgatásán dolgoznak. Csakhogy most a kormány közegeitől másfelé is fokozott tevékenységet kivánunk, a hivatalnokok nagy része pedig jövőjét biztosítva nem látván, érdekeit a kormány érdekeivel többé nem azonosítja. Az ig zsságszolgál-

tizmus idejében megalapított kamarai intézmény és ennek keretében a budapesti kamara történetét foglalja magában a könyv, ámde valóban tárgyköre felöleli a hazai kereskedelem és ipar küzdelmeinek és fejlődésének minden fontosabb mozzanatát. Sajnos, terünk nem engedi meg, hogy ezzel a művelődéstörténeti komoly forrásművel részletesen foglalkozzunk. Amidőn krónikási tisztünknek megfelelően jelentjük megjelenését, őszinte örömünknek adunk kifejezést afölött, hogy a vezető kamaránk oly avatott tollú, lelkiismeretes íróra bízta a maga és a testvérintézmények történetének megírását, mint Szávay Gyula és hogy nemes áldozatkészséggel lehetővé tette a nagy műnek tartalmához méltó művészi formában való megjelenését. A mindvégig érdekes szöveget sok jól megválasztott kép élénkíti.

SZAKOKTATÁS

AZ ORSZ. M. KIR. IPARMŰVÉSZETI ISKOLÁBÓL. Érdekes művészpedagógiai rendszert léptetett életbe *Simay Imre* e. i. igazgató. Hogy az iskola tanulóifjúságának figyelmét a szabad természet s a benne kifejezésre jutó szépségek, nagyszerűségek és titokzatosságok kutatására, tanulmányozására és megbecsülésére irányítsa s a tanítványoknak a természet közvetlen szemléletére és motívumok gyűjtésére nyújtson alkalmat, hetenként egyszer kirándulásokat vezet a budai hegyvidékbe. A programmban a turisztikai részen kívül ismeretterjesztő előadások és természetutáni rajztanulmányok is helyet találnak. Az eddigi tapasztalatok azt igérik, hogy rövid időn belül a budai hegyvidék összes természeti szépségeinek grafikai és festészeti felvételeivel örvendeztetik meg a székesfővárost és annak csodás környékét szerető hazai és idegen nagyközönséget.

Klebelsberg Kuno gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter úr Mussolini olasz miniszterelnökkel történt találkozása alkalmával a Duce beszédeinek Zichyné Pallavicini Edina által készített magyar fordítását nyújtotta át. A mű barna bőrkötéses díszpéldányát, klasszikus stílusban tartott, aranyozott s Mussolini monogrammjával díszített remekművű kötésben az Iparművészeti Iskola könyvkötészeti műhelye állította elő *Tancsik Mihály* tanársegéd tervezete után.

Az iskola hősi halált halt alkalmazottainak és tanítványainak emlékművét, *Györgyi Dénes* tanár terve alapján, még e hó folyamán felállítják az intézet előcsarnokában. Az emlékmű szobrászati és ötvösmunkálatait *Mátrai Lajos* és *Csajka István* szakosztályának tanítványai végzik.

A folyó év nyarán Monzában rendezendő nemzetközi iparművészeti kiállításon az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskola kisplasztikai, textil, ötvös, kerámikai és szobrászati szakosztályai vesznek részt — a rendelkezésre álló helynek megfelelően — mintegy 60 darab iparművészeti alkotással.

Sutter Katalin, az Iparművészeti Iskola több mint egy évtizeden át volt csipkeszaktanítónője, a magyar csipkekészítés utólérhetetlen mestere, aki Pozsonyban eltöltött hosszú és munkás életének alkonyán jött az iskolához, hogy nálunk tanítsa mindazt, ami tudást a régi koronázóváros asszonyai a női kézimunkakészítésben nemzedékről-nemzedékre gyűjtöttek: április hó 3-án Felsőgödön, teljes visszavonultságban meghalt. Temetésén az Iparművészeti Iskola tanítványai nagy számban vettek részt és sírjára koszorút helyeztek.

KIÁLLÍTÁSOK

A BERNI MAGYAR HÁZIIPARI ÉS IPARMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS SIKERE. Február hó 19-én nyílt meg a berni Gewerbemuseum hét termében az Orsz. M. Iparművészeti Társulatnak a berni Hausfrauenvereinnel karöltve rendezett kiállítása. Az ünnepi megnyitáson nemcsak a berni előkelő körök, hanem a környékbeli városok kiküldöttei is megjelentek, akiket a Bernben székelő követünk és meghatalmazott miniszterünk, Parcher Félix dr. fogadott. A kiállítás alkalmából gazdagon illusztrált díszes kalauz jelent meg, melynek bevezető soraít E. *Jeangros*, a berni múzeum könyvtárosa, a svájci nőkhöz intézett lelkes szózatot követünk neje, *Parcher* Félixné, a magyar iparművészet, háziipar és népművészet ismertetését *Györgyi* Kálmán, a fővárosi iparrajziskola szervezetét és munkásságát *Agotai* Lajos írták. A svájci lapok hosszú cikkekben behatóan foglalkoznak a kiállítással és például állítják honfitársaik elé a magyar nők háziipari és iparművészeti oktatását, melynek eredményei nagy feltűnést keltenek a kiállításon. Az erkölcsi sikerrel vetekszik a kiállítás anyagi eredménye, mely messze felülmúlja a várakozásokat annak ellenére, hogy az influenzajárvány miatt a kiállítás ideje alatt idegenek alig voltak Svájcban. A nagyszámú rendelésekből megállapítható, hogy nemcsak Bern, hanem vidékét is nagyon érdekelte a kiállítás. Thun, Burgdorf, Neuchâtel, Interlaken, Münchenbuchsee, Langenthal, Solothurn, sőt a távoli Wallisból is érkeztek nőegyleti csoportok és a többi nagyobb város iparművészeti múzeumainak vezetői a kiállítás meglátogatása végett. Számos svájci kereskedő és idényvállalat jelentkezett már azzal a kívánsággal, hogy állandóan lássák el őket magyar háziipari és iparművészeti cikkekkel, úgy, hogy e kiállítás révén Svájcba való állandó kivitelre számíthatunk. A berni kiállítás március hó 14-én zárult. Az eladott tárgyakat a Társulat időközben pótolta, úgyhogy ismét tekintélyes kollekció van együtt, melyet *Lucernben*, *Aarauban*, majd pedig *Baselben* mutatnak be. Minthogy az influenzajárvány jóformán már megszünt és az idegenforgalom Svájcba megindult, a többi kiállításon az idegen vendégek vásárlásaira is számítani lehet.

A BUDAPESTI NEMZETKÖZI VÁSÁR, melyet ezidén is a budapesti Kereskedelmi és Iparkamara rendez, április hó 30-án nyílik meg és tart május hó 9-éig. Az eddigi bejelentésekből megállapítható, hogy iparművészeink közül sokan ragadják meg a kedvező alkalmat készítményeik bemutatására, annál is inkább, mert a vásár rendezőségének fokozottabb propagandája révén nemcsak vidéki, hanem külföldről érkező látogatók nagy tömegére számítani lehet. A vásárra vonatkozó felvilágosítást ad a Vásáriroda, Budapest, V., Alkotmány-utca 8.

MONZA. Ezidén is rendezik az olaszok az 1923 óta rendszeresített „biennale", azaz kétévenként ismétlődő nemzetközi iparművészeti kiállítást a monzai volt királyi palotában. Magyarország — mint már jelentettük — elfogadta a meghívást és három termet foglalt le a magyar csoport elhelyezésére. Egy termet kápolnaszerűen rendeznek be, főhelyén egy, a fő-

Magyar Iparművészet
1927.

városi iparrajziskolában készült oltárral, a vitrinákban pedig kegyszerek lesznek. Az iparművészeti iskola s küld majd több nagyobb vitrinára való anyagot és résztvesz az eddig szerepelt kiállítók mellett ezúttal először a herendi porcellángyár újabb készítményeivel. A kiállítás május hó elején nyílik meg és tart szeptember hó végéig.

VARSÓ. A lengyel fővárosban április havában megnyíló nagy képző- és iparművészeti reprezentatív kiállítás képzőművészeti anyagát részben a különböző művészegyesületek gyűjtötték össze és bírálták el, részben pedig a Képzőművészeti Tanács részéről kiküldött bizottság válogatta ki a beérkezett műtárgyak közül. A több vitrinát megtöltő iparművészeti kollekció egybegyűjtésére a Tanács *Györgyi* Kálmánt kérte fel.

TEXTILMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS nyílik meg *Breslauban* f. évi június 11-én és tart augusztus 21-ig. A kiállítás két részből áll: történelmi és modern osztályból. Az előbbiben a *régi* sziléziai egyházi és profán műtárgyakat mutatják be, a modern részben *művészi* jellegű jelenkori német szövések, hímzések és csipkék lesznek láthatók. Külön osztályban 1900 óta készült európai szőnyegeket állítanak ki.

MÜNCHENI KIÁLLÍTÁSOK. Megemlékeztünk már róla, hogy Münchenben serényen folynak az idei nyáron rendezendő „bajor kézműipari" kiállítás előkészületei. Nagy csoportok lesznek itt a kézműiparos és kisiparos tevékenységének bemutatására. Így például a bútorosság csoportjában igazi asztalos, esztergályos, kárpitos, párnázó, fazekas és selyemszövő műhelyek életét fogják régi és mai példákon bemutatni. Ugyancsak erre fog törekedni a házépítési csoport is. De minthogy az idegenforgalmat a jövő évben is biztosítani kell, már a jövő év nyarára is van kiállítási programm. Ekkor is lakáskiállítás lesz, berendezéssel kapcsolatban. Ennek négy osztálya lesz, a következő címekkel: lakás, rendbentartás, étkezés, tömegotthon. Ezt a kiállítást az egész német ipar részvételével igen nagyarányúnak tervezik.

MI MINDEN LESZ A PAPIROS-KIÁLLÍTÁSON? Jeleztük már, hogy a minden évben szokásos drezdai kiállítások során ezen a nyáron a papiros kerül bemutatásra. Óriási az a terület, melyet e kiállítás szemléltető anyagával elénk akar vinni. Négy főcsoportjának már a címe is igen sokat mond. Az első csoportban a papiros tudományos részét mutatják be, annak történeti multjával, nyersanyagával, vizsgálati módszereivel kapcsolatban. Második csoportba a papírgyártás került, amelyben külön gépek fogják nyersanyagokból előállítani azt a papirost, amelyiken azután a kiállítási újságot nyomtatják ki. Terjedelmére óriási méretű lesz a harmadik csoport is, amelyikben a különböző papírfeldolgozási lehetőségeket mutatják be. Itt a díszítés, a lakás, a tanítás, az iroda, a vegyészet, a fotográfia, a grafika, az orvosi prakszis, a reklám minden ágában felsorakoztatják a papíros szerepét. Lesz például ebben a részben egy csoport a „levél" címén, amelyikben a német birodalmi posta bemutatja egy levél útját a megírástól a kézbesítésig és pedig úgy, ahogy hajdan volt és ahogy ma van. Ugyancsak itt fogják a csomagolások különféle nemeit is bemutatni és a nemezpapír feldolgozását a hullámpapirostól a — kofferekig. De a dohány- és szivarcsomagolások ezernyi dobozait is itt szemléltetik. A fotográfia és a német művészgrafikusok csoportkiállításai szintén ebben a főosztályban egyesülnek. A negyedik főcsoportban az újságok, folyóiratok és könyvek számára felhasznált papirosok jutnak szóhoz. Ezek közt a könyvek minden válfaja szerepelni fog a hasznos és szép külön-külön értelmezése szerint. A drezdaiak remélik, hogy ez a nagyszabású kiállítás úgy látogatottság, mint érdekesség dolgában vetélkedni fog eddigi kiállításaikkal.

A LEGNAGYOBB VIRÁGOSKERT A VILÁGON. Így lehetne nevezni azt az óriási kiállítást, amely az elmult évben Drezdában volt látható. Valóban iskolai példája lehetne ez annak, hogyan kell kiállítást rendezni. Drezdának már évszázadokkal ezelőtt is híres virágtenyészete volt s például a Keletről Párisba utazók már a kocsiposta idején is Drezdán át utaztak, hogy virágoskertjeiben gyönyörködjenek. A szász pénzügyminisztérium bőségesen adta az anyagi eszközöket ahhoz, hogy ez a kiállítás nagyarányú legyen. Óriási területen, 320.000 négyzetméter területen csupa virág, kert, allé, lugas és kiállítócsarnok, amely hat hónapon át új és új látnivalókkal, örömekkel kedveskedett a látogatóknak. Egyszerű krizantémum-, máskor főzelék-, majd gyümölcs- és szőllőkiállítás a szezónok szerint. A szinek tengere ömlött végig az óriási mezőkön. Az Elba hídjától jobbra és balra a szél színeket és illatokat hullámoztatott végig s voltak rózsáskertek százezer virágzó rózsatővel, a legcsodásabb színekben. Az egész terület ügyes fortéllyal hullámosan volt kialakítva, úgyhogy csakugyan virágtenger benyomását kapta a nézőközönség. Az ízléses hullámok egy harminc méter magas, ú. n. „zöld dóm" felé futottak s erről az egész terepet át lehetett tekinteni. A drezdai környékbeli erdőkig futott a szemhatár. Ehhez a fából épült nagy házhoz csodálatos utak vezettek s az utakon mindenütt régi meiszeni porcellánfigurák, fantasztikus állatalakok, továbbá szobrok és a kerti architektura meglepetései voltak elhelyezve. Egy ezer ülőhelyes nagy kerti színház is volt a kiállításon. Természetes, hogy külön részek voltak a tudományos fűvészkertek, a gyógynövények s a kísérletek céljaira fenntartva. Ilyen volt a drezdai kertészeti kiállítás 1926-ban, egy szanált és gazdasági válságokkal küzdő városban, amely nem panaszkodik, hanem dolgozik.

AZ 1926. ÉVI ORSZ. KÉZMŰIPARI KIÁLLÍTÁS vezetőségének művészi érzékére és a művészet megbecsülésére vall az az intézkedése, hogy a kiállítás kitüntető oklevelének és érmeinek tervét vérbeli, komoly művészemberekkel készíttette el. A diploma *Prihoda* István jeles grafikusunk festői hatású műve, az érmek pedig *Beck* Ö. Fülöp és *Berán* Lajos eltérő felfogású, de egyaránt magas művészi színvonalú művészetét dícsérik. E füzetben közöljük őket.

AZ ÚJ OTTHON. A háború utáni nehézségek közt vergődő középosztály lakásigénye nemcsak a német, holland, osztrák és magyar bútortervezőknek vált égető problémájává. Svájc, amelynek tudvalevőleg igen magas fokon álló építészete és iparművészete van, szintén evvel a gondolattal foglalkoztatja az ő tervezőit. Csak nemrégiben nyilt meg Zürichben egy kiállítás, mely „Az új otthon" összefoglaló címével a kényelem és a technikai segítőeszközök ideáljait akarja közelebb vinni a szerényebb jövedelmű társadalmi rétegekhez. Kienzle Vilmos

szükségességének hangsúlyozása és megéreztetése tehát a legfontosabb feladat, amelyre hivatott tényező egyáltalában vállalkozhatik s ennek a feladatnak felkarolását, a felvilágosító munka megindulását jelenti nekünk többek között az egyházművészeti tanfolyam.

De jelenti egyszersmind azt is, hogy a munka ott indult meg, ahol a restauráció a legszükségesebb, egyúttal azonban a leginkább lehetséges is. Hogy szükséges, azt — sajnos — nem kell bizonyítanunk, elég egy rövid séta, néhány bepillantás a hazai templomokba, hogy meggyőződjünk róla. Sőt itt győződhetünk meg róla a legjobban, mert a nagyszerű mult mellett nagyon is éles kontrasztot szolgáltat a sivár jelen. Nincs terünk, hogy ennek a leromlásnak az okaival foglalkozzunk; annyi bizonyos, hogy a gyári en-gros termelés káros hatása, az olcsó portékák romboló népszerűsége itt is elvégezte a maga szomorú munkáját. Nem vetjük el a sulykot avval az állítással, hogy a templomok berendezésénél jó pár évtized óta nem az ízlés és artisztikus kiválasztás, hanem a rideg és léleknélküli kényelmi és csakis kényelmi szempont az uralkodó, a templom megszünt a művészetnek erős vára lenni s egyszerűen a templomberendezési vállalatok üzletfelévé vedlett. A művészi termelés ilyenképpen elvesztette egyik leghatalmasabb támogatóját: az egyházat — talán nem is kell közelebbről bizonyítgatni, milyen fontos, hogy ismét visszaszerezze.

S a visszaszerzés lehetséges is. Mert hiszen ez a szomorú, antikulturális korszak nem a szándékosság, nem is az esztétikai szükség kihalásának, hanem csakis a közömbösségnek szülöttje. Összefüggésben a művészeti nevelés általános hanyatlásával, elejtették az esztétikai kultúrát azok is, akiknek magatartásától a templomok művészi avagy nem művészi kiképzése és berendezése függött. A közömbösség azonban még nagyobb baj, mint a szándékosság, megfagyasztja a lelket és síma jégpáncélt terít azon benyomások elé, amelyek egy új művészet megéreztetését célozzák. Ezt a jégpáncélt kell leolvasztani, ezeknek a benyomásoknak szabad utat csinálni, ha meg akarjuk találni a boldogulás útját. Ez a boldogulás útja: közelférközni azokhoz, akiktől a fellendülés lehetősége többé-kevésbbé függ, átalakítani a lelküket, hasonlóvá tenni a magunkéhoz, amely pedig élvezi és szomjuhozza a szépséget. Az az akció, amelybe az Iparművészeti Társulat az egyházművészeti tanfolyamok tartásával kezdett, azt az utat járja s éppen azért meg vagyunk győződve arról, hogy biztos révbe evez. Felébreszti a papság szivében az esztétikus szépségek utáni vágyakozást s rögtön meg is mutatja, hogy melyek azok az eszközök, amelyeknek segítségével a vágyakozás legkönnyebben valósággá válhatik, amelyekben megtalálják azt, amit keresnek s amelyek által a templom művészetét ismét arra a magaslatra emelhetik, amely az egyház nagy tradicióinak megfelel.

Amennyire szükséges, amennyire lehetséges az a munka ép olyan mértékben hasznos is. Nemcsak annak a közvetlen, azonnal látható haszonnak a szempontjából, amelyet a a templomok külsejének artisztikus átalakulása jelent. Ez mindenesetre fontos, de jelentőségében meg sem közelíti azokat a közvetett hatásokat, amelyekkel az egyházművészet fellendülése járhat és erős meggyőződésünk szerint járni fog. A katholikus papság esztétikai kiképzése s ebből következő művészi értékű alkotások megszerzésére irányuló törekvése egyrészt hatalmas erőforrást nyit meg a modern művészet előtt. Segítőkezet nyujt neki, amelybe belekapaszkodhatik, bő készletet tár fel, amelyből táplálkozhatik s így megszabadulva gondjainak egy nagy részétől, szabadabban munkálkodhatik a maga nagyságának megteremtésén. A művészet mindig annál többet nyujt, minél többet kérnek tőle; mennyi új szépséget nyujthat majd, ha az egyház feléje nyujtja kezét!

És még egy elemibb, még általánosabb hatása is lesz az egyházművészet fellendülésének. Éppen a másik oldalon, a nép szempontjából. A vallás és a templom szuggesztív ereje magával fogja hozni, hogy az artisztikus formák szeretete átmegy a nép lelkébe is. A szeme hozzászokik, a lelke hozzácsiszolódik a modern artisztikus nyelvjáráshoz, a művészi formák beszédéhez s kívánni fogja mindig, mindenütt, mert a templomban megszerette. A templomban elhelyezett művészet akkor és ott fogja meg a nép lelkét, ahol és amikor a legkönnyebben megfogható, amikor a legpuhább, a nemes impresszióknak

Az egyházművészeti tanfolyamok

a legkönnyebben engedő, amikor tehát a legbiztosabban lehet reá eredményes hatást gyakorolni. Ebből a szempontból talán nincs is a művészetnek fontosabb területe, mint az egyházművészet s annak a terén is nem a bazilikák, a dómok művészete, hanem a kis templomoké, a falusi Istenházaké. Épen azért rendezte az Iparművészeti Társulat ezt a tanfolyamot épen a lelkészkedő papság számára, tehát annak a papságnak, amely a néphez a legközelebb van s így a művészetet is egészen közel viheti hozzá. Az előadások, amelyek ezen a tanfolyamon elhangzottak, nemcsak a közvetlen résztvevőknek szóltak, hanem rajtuk keresztül el fognak jutni ezer meg ezer ember lelkébe s a visszhang, amely amely majd azokból fakad, bizonyára hatalmas erővel fogja fokozni a művészet egyetemes harmoniáját. Ennek a harmoniának az érdekében természetes, hogy a munkának nem szabad itt megállapodnia, nem szabad szünetelnie, hanem mielőbb és minél gyakrabban meg kell hogy érje a folytatását.

Az esztergommegyei lelkészkedő papság számára tartott tanfolyam, amelyen negyven pap vett részt, július hó 3-án vette kezdetét a Szent Imre-Collegiumban tartott megnyitó üléssel. Ez alkalommal az előzetes Veni Sancte után Andor György prelátus-kanonok üdvözölte a jelenvoltakat. Másnap vették kezdetüket az előadások, amelyek július hó hetedikéig tartattak a következő sorrendben és tartalommal:

Július hó negyedikén elsőnek Foerk Ernő építész-tanár lépett az előadói emelvényre. Bemutatja, hogy a keresztény templomépület fejlődése liturgiai és praktikus követelmények szükségképeni eredménye. Kifejti, hogy az ó-keresztény templom sajátságos kifejlődése abban a tényben kulminál, hogy a keresztény templom művészi képe elüssön a pogány templomtól. Beszél a bazilikális és középponti elrendezésről, a román templomokról, a góthikus- s csarnoktemplomokról, renaissance- és barokktemplom építészetéről. Végül felveti a praktikus kérdést, hogy milyen templomokat építsünk. Megállapítja, hogy ezt a kérdést nem lehet a priori eldönteni, legjobban befolyásolják a helyi viszonyok, amelyekből kiindulva oldhatja meg az építőművész feladatát a legkönnyebben. Kitér röviden a stílszerüség kérdésére, elítéli a régi stílnek szolgai utánzását. A régi formákhoz való görcsös ragaszkodás szellemtelenség és a művészet fejlődésének halála.

A második előadó Mátrai Lajos iparművészeti iskolai tanár. Azzal vezette be előadását, hogy a gyorsan kifejlődött gyáripar tönkretette az egyházi szobrászmunkákat. Beszél a szobrok anyagáról, a szobrok felépítéséről, illetve technikájáról. Utbaigazítással szolgál a szobrok elhelyezésére nézve. Végül felsorolja a szobrok felépítésére vonatkozó klasszikus kánonokat.

Következő nap Éber László egyetemi magántanár volt az első előadó. A műemlékek gondozásáról és restaurálásáról beszélt. Különbséget tesz azok között a műemlékek között, amelyeknek használati értékök van és azok között, amelyeknek ilyen gyakorlati céljok, rendeltetésük nincsen. Felemlíti, hogy a XIX. század első felében divatozó romantikus felfogás eredményezte a régi műemlékek gondozását és az iránt való szeretetet. Beszél a purisztikus irányzatról, mely mindazt, ami a templom építési korával egybe nem esett, eltávolított, igyekezvén azokat „stílszerű" dolgokkal pótolni. Elítéli ezt a téves irányzatot és azt tartja, hogy igyekezzünk csak megtartani azt a harmonikus szép képet, amit a templomnak idők lassú folyamán kialakult belseje berendezésével és díszítésével elénk tár. A mi elvünk: konzerválni, azaz megőrizni a műemlékeket eredeti teljes épségükben. A restaurálás mindig erőszakos beavatkozás és veszedelmes operáció. Azzal fejezi be előadását, hogy védjük, ápoljuk régi szép templomainkat, mert ezek nemzeti vagyonunknak értékes részei.

A második előadást délelőtt P. Velics László S. J. kalksburgi múzeumőr tartotta az egyházi fémművészetről, nevezetesen a zománcról. A bevezető szóban kiemelte, hogy ez a téma napjainkban egyike a legaktuálisabbaknak. Azután áttért a hazai főbb ötvösművek megbeszélésére s azokat sikerült képekben elő is mutatta. Hangsúlyozta, hogy épen napjainkban a műkedvelők valóságos emailmániában szenvednek s a zománcötvösmunkákat gyűjtik a leghevesebb szenvedéllyel.

A zománc történetét három főcsoportra osztotta. Az első csoportból, a rekeszes cloisonné zománcok sorából különösen kiemelte a hazánkban készült sodronyos zománcokat, melyek hazai ötvöseinknek a nyugati megyékben, a Szepességben, főleg pedig Erdélyben annyi dicsőséget szereztek. Hogy mekkora művészeti magaslatot értek el velök, azt az esztergomi főszékesegyházi kincstár Súky-kelyhén vagy a pozsonyi Pethe László-kelyhen bámulhatjuk meg leginkább.

A zománc második csoportjából, az árkolt zománcokból is maradtak szép példányaink, sőt a legszebbeket az 1884-iki ötvösműkiállítás díszművében igen sikerült képekben be is mutatja. Legnagyobb számban maradtak fenn a harmadik csoportnak, a festett zománcnak műremekei, melyek közül a nyitrai Forgách-féle arany kehely vagy az ismeretes Pálffy-aranybillikom egész kincsgyűjteménnyel felérnek.

Előadó a zománcnak három főtechnikáját, úgymint azoknak különféle válfajait saját gyűjteményének gyönyörű darabjain mutatta be; előadása nem maradt a puszta teoria terén, hanem messze benyult a gyakorlati életbe. Előadásának lényege megegyezik a zománcról szóló és a „Magyar Iparművészet" megelőző, 1911. 6-ik füzetében megjelent cikkével.

A harmadik nap első előadását Lyka Károly tartotta „Stílegység és stíltisztaság" címen. Kifejti, hogy a XIX. század első felében hibásan felfogott restaurálási mánia vetette fel a stílszerüség, illetve stílegység

AZ IPARMŰVÉSZETI ISKOLA
JUBILÁRIS KIÁLLÍTÁSA.

TOILETTE.

TERVEZTE ÉS MINTÁZTA
IFJ. MÁTRAI LAJOS S.-TANÁR.
FÁBA FARAGTA RUFF ANDRÁS.

MAJOLIKA VÁZÁK,
KÉSZÜLTEK
A PÉCSI ZSOLNAY-GYÁ

Barabás Miklós 1848. évi rajza.

VÁSÁRHELYI PÁL.

Neki egyenesen a két kanczának. Orruk alá kondított, hogy azok hátraágaskodtak, s neki éles vihogással a Hortobágynak. A fél ménes, a bojtárok, meg az idegen legény a nyomukba. Dobogott a Hortobágy, mintha a szive vert volna. A másik fele ménest Gyuri meg a számadó elszakították, s az állásba terelték. Mire a számadó is lóra kaphatott, messze túl a Bivalyhalmon száguldott a másik fele ménes. Átvágtak a nádason, s egyenesen a Szálka halomnak tartottak. A számadó nyargalton nyargalvást utánuk. Nekieresztette pillangós tövű, kövér kigyóhátra font czimeres karikását, körül-körülkavarta a feje fölött szilaj erővel, elöl ki-kivágta a suhogóját hangos öreg kongatással.

Gyurinak is lángot vetett az arcza. A szeme tűzbe borult. Rávetette magát az egyik kantárosra, nagyot kurjantott, marokra fogta a karikást, s neki vágott ő is a Szálkának. A tanyás gyerek a kút kávájáról nézett utánuk, míg porfellegbe tünt a ménes. A Szálka alatt elvesztette szeme elől a porfelleget is.

— Az Elepen ha elibe vágnak, — gondolta.

Ezalatt a nagy-hid felől egy talyiga közeledett. Messziről lehetett látni, hogy juhászé.

— Alighanem a Gyuri apja, — gondolta a tanyás. Csakugyan az volt. A lóálláshoz kötötte a talyigát.

—Van-é itthon valaki, hé? — Szólt nagy hanggal a belső házba.

— Erre tartsik, gazduram! — kiáltott a tanyás.

Az öreg a kúthoz ment.

— Aggyon Isten! Még mindig tanyás vagy?

— Esztendőre leszek bojtár. A Szilhátrúl gyött gazduram?

— Onnan. Nem láttad Gyurit?

— A ménes után vannak.

— Merre?

— Az Elepen, ha nem messzebb.

— Tán elszaladt a mínes?

— El a fele.

— Gyuri is utánuk ment? — kérdezte tovább a bacsó fojtott indulattal.

— Utánuk.

Nem szólt többet a juhász egy szót se, csak a kampóját fogta a vasalatlan végére.

Végre közeledett a Szálka alatt egy porfelleg.

— Gyönnek — mondta az öreg.

— Szekérnek nízem — vetette a tanyás.

Csakugyan szekér volt.

A harmadik porfelleget aztán csakugyan a száguldó ménes verte fel. Sűrű kongatással terelték a számadó, meg a bojtárok a tanya felé. Köztük nyargalt Gyuri is. Az Isten meg jobban tudja, hol tanult meg lovon ülni! Míg a csikósok az állásba terelték a ménest, az öreg Magyari a fia elé állt. Daczosan nézett a gyerek az apja szemébe, s lassan hátráltatta a lovát, a hogy az öreg ütésre emelt kampóval üzte.

— Hát lenízed az apád mestersígit, mi?

— Úgy üssön meg kelmed, hogy eltalálom felejteni, hogy az ídes szülém!

— Még te fenyegeted az apádat, bitang! Ájj el hát csikósnak, ha meg nem döglesz!

Felé sujtott vad indulattal. Fűbe harapott volna a gyerek, ha oldalt nem ágaskodik a lova. Vérbe borult a szeme. Hogy még a ménesnek az utója mindig szabadon vót, kiszakított kettőt, a Cserepesnek fordította, s visszakiáltott vágtában:

— Bitangkóróhoz kötöm a lovát gazduram, az apám miatt, de visszahozom az árát!

Néztek utána egy darabig. Végre kitört az öreg.

— Ha betyárnak ment, akaszszák is fel!

A számadó csikós békítette.

— Ne vegye úgy, Imre bátyám! Vír van a gyerekbe, hanem hát van itt pihent lú, elfogom estig. Visszahozom, s itt tartom. Meglássa, embert nevelek belőle.

— Én pedig azt mondom, ha lát is, elkerüljön, ha nem akarja, hogy az apja vín korára jussík pandur kézre.

— Mégis csak a fia, gazduram! Egyetlen fia! Minek az a kemény szó? Nem siratná-é még, ha akasztófán verné össze a szél a bokáját?

Az öregben még dúlt az indulat, hanem azért nem mondta, hogy — nem.

A csikós pedig lóra ült, s indúlt a gyerek után.

SZÁMADÁSFÉLE.

Körül vagyok romokkal,
Romokba hullt dalokkal . . .
A hová nézek:
Csupa verstöredékek.

Szállt az idő felettem,
S nem volt szabad a lelkem.
Szolgált a bérért,
Az aznapi kenyérért!

Múzsám ritkán talált rám
Rózsás lugosok árnyán.
Többnyire baj közt,
A napi munkazaj közt.

S mikor így dalba fogtam:
A dalt csak elnagyoltam.
Vagy csügedetten,
Elkezdve félretettem!

De azért még se bánom
Eldallatlan sok álmom.
Szivemben hordtam,
A mit el nem daloltam.

S babért bár nem szereztem:
Igy tán több jót tehettem,
Egy-egy szegénynyel,
A szivem melegével!

Szabolcska Mihály.

HIÁBA MINDEN KÉPZELŐDÉS...

I.

Hiába minden képzelődés,
Már jő az ősz, már itt a dér.
Fehér hajszál mindegyre több-több,
És csöndesűl a vér.

A szép tavasz be kurta is volt,
És hej, mi röpke volt a nyár!
Alig láttunk egy kis verőfényt, —
Már ködlik a határ.

S ezernyi vágy, terv, hímes ábránd,
Miktől hevült a szív s az agy,
Mind belefúl az őszi ködbe,
Még emléket se hagy.

Hogy mért is jöttünk, mit kerestünk?
Hol van, ki erre megfelel?
Alig, hogy egymást megtaláltuk,
Már int egy hang: el, el!

Örök szerelem, örök hűség,
S minden, mi itten oly «örök»,
Piczinyke homok-óra útján
Nagy sebten lepörög.

Hazánk, szerelmünk, összes üdvünk,
S a mit csak tettünk jól, sután:
Álom, — volt, nincs! támadt, — eloszlott!
A sir való csupán . . .

II.

Nem tudom én, honnan jöttem?
Milyen út az, hol bolyongok?
S utam mentén mire jók e
Nevető és síró gondok?

A mi zaklat, az a sok vágy
Minek támad a szivemben?
S micsoda nagy bolondság, hogy
A mit érzek, dalba zengem?

Mit akar itt körülöttem
A sok ima, a sok átok?
Mit ér el, ki diadalmas?
Mit veszt, a kit bukni látok?

Mire a sok öklöződés?
Szeretkező zsongás-bongás?
Nagyra törő szenvedelmek?
Büszke önkény? bús lemondás?

Mikor egy sincs, a ki tudná,
Mért vagyunk itt s mi a végünk?
— Lángra gyulladt fahasábok
Nagy dér-durral égünk, égünk . . .

K. Lippich Elek.

VÁSÁRHELYI PÁL SZOBRA SZEGEDEN.

Mikor Széchenyi agyában megfogamzottak Magyarország gazdasági és művelődési újjáalkotására vonatkozó nagy tervei, gyakorlati szakembereket kellett keresnie, a kik elegendő szakértelemmel és szervező képességgel birnak arra, hogy a terveket valóra is váltsák. Képzett magyar mérnökökben nagy volt a hiány, mert maga a pálya anyagi és erkölcsi előbbrejutást alig igért s mert hazánkban akkor még a műszaki oktatás igen kezdetleges volt. És mégis, a szerencse kiváló kedvezéséből akadt ép ebben a korban magyar mérnök, a ki fényes tehetségeivel, rendkívüli munkabirásával s korát sok tekintetben meghaladó tudományával méltó munkatársa lehetett Széchenyinek. Ez a mérnök, műszaki tudományunknak ma is büszkesége, *Vásárhelyi* Pál volt. Kortársai s az utódok kegyelete most szobrot állított neki a magyar Alföld nagy városában, Szegeden, azon a helyen, a mely munkássága fegfontosabb részének szinhelye volt s a hol — mint a katonát a csatatéren — munkája közben leterítette a halál.

Vásárhelyi Pál ősi, fajbeli magyar volt, lófő székely ivadék, bár nem Erdélyben, hanem Szepes-Olasziban született 1795-ben. Hivatása vitte a mérnöki pályára s nagy tehetségének fényes bizonyítéka, hogy a pesti egyetem akkor még nagyon kezdetleges mérnöki iskolájában olyan gyakorlati és elméleti képzettséget tudott szerezni, a mely nemcsak elérte, hanem felül is haladta a maga kora európai szinvonalát. Az oklevél elnyerése után a Tisza, majd a Körös

VÁSÁRHELYI PÁL SZÜLŐHÁZA SZEPES-OLASZIBAN.

csikósokkal komázol. Aszongya, hogy agyonvér, ha szígyenbe hozod. Minden nemzetsíge juhász vót. Különben valamék nap kigyün, csak az urat várja a városbúl. Ideje. Legalább haza megyünk, ha látja, hogy nincs mező.

— Én nem megyek!

— Hát? Tán az árnyíkodot őrzöd?

— Vagy az árnyíkomat, vagy mást!

— Abbúl pedig nem eszel, hogy csikós legyél. Agyonverne Imre bátyám.

— Az én fejem fájjon írte!

Felkelt s nyakába kerítette a szűrt. Pedig úgy is melege vót.

— Hova mígy?

— A dógomra!

— A csikós tanyába számitol, ugyi? — fenyegetődzött az öreg bojtár. — Pedig most is leveles vagy!

— Ha nem tetszik, tegyen róla Pista bátyám! Kampó van a kezibe, nem kukoriczaszár! Hanem éngem se Kis Miskának hínak!

Sarkára állt az öreg bojtár elé; kifeszítette a karját, hogy majd összeroppant a markában a nehéz ujvárosi kampó. A szeme daczosan tüzelt. Kevés hijján husz esztendővel lehetett fiatalabb az öreg bojtárnál, hanem azért összement volna vele.

— Nem vagyok apád, hogy verjelek! Vele igazítsd el!

A SZOBOR A LELEPLEZÉS UTÁN.

TISZAMENTI KUBIKOS. (A Vásárhelyi-szobor mellékalakja.)

— Az is az én dógom lesz! — Avval indúlt nagy széllel a csikós tanyába.

A ménes szanaszét terült a tanya előtt a kút körül.

A számadó, az öreg bojtár, meg az első bojtár a másik oldalra húzódtak a ház enyhibe szalonnázni. Gyuri is melléjük teritette a szűrt, s tarisznyázott. Közbe beszélgettek. A számadó beszélt Sós Pistáról.

— Az se vót utolsó, mikor a zsandárokra gyújtotta a Cserepest! Hát mikor a Hármasba ivott, a biztos meg a Koponyába három pandurral! Izent nékik, hogy gyüjjenek írte, nem fíl, hogy megfogják! Dehogy is bátorkodtak közelébb! Csak úgy kerülgetve níztik, hogy ölelte meg Katit, hogy hágott nagy rangosan nyeregbe, s dugta a rezes mátrai fokost a keresztvaskarikába, hátra meg a páros pisztolyt. Vót olyan nyeregszerszámja, hogy mind a fődet seperte.

— Tán ismerte is Andris bátyám? — kérdezte az öreg bojtár.

— Egyidétig vele jártam! — düleszkedett a számadó.

— Sokat kergette a vármegye Andris bátyámat?

— Csak míg birta a lova. Sose is nyomtak vóna el, ha Nádudvar alatt ki nem lövik alulam a kis pej lovamat. Sallangnak hitták. Angyalházán kötöttem el. Hótig siratom.

— Meg is szenvedett írte? — jegyezte meg Gyuri kérdő formán.

— De meg ám! Kétszer vótam zsandárkézbe. Nem kivánkoznék harmadszor!

— Megkinozták?

— Meg e? Szoboszlón gúzsba kötöttek, s úgy hagytak egisz iccakára. Akkor fűvel lefelé akasztottak a mestergerendára. Még se sütöttek rám, csak egy harmadfű csikót! Félesztendőt kaptam írte. Debreczenbe meg karikással vert viresre Barcza Dani.

A hogy beszélgetnek, szalad nagy ijedve a tanyás.

— Lúra gazduram! Kancza van a mínesbe! Kettő! Kecskés felül gyüttek!

— Tán aludtatok, he? — kiáltott rá a számadó.

Egy-kettőre karikásra kaptak. Már akkorra nagy kavarodás volt a ménesben. Mert kemény dolog az, ha kancza szabadúl a csődörménesbe. Nyerített, visitott, fútt az egész ménes. Két piros pej összeágaskodott, hogy földre kapálják egymást. Tompán kattogott a patájuk. Alig tudta őket szétválasztani a karikás. Rugta, harapta egymást a többi is. A két idegen kancza meg riadva nyargalt össze-vissza. Kongott a karikás, hogy elszakitsák tőlük a csődöröket. A három bojtár lóháton ostorozta őket, a számadó, meg Gyuri gyalogosan. Közbe odaért a két kanczáért egy idegen legény is lóháton.

ANYA ÉS GYERMEKE. (A Vásárhelyi-szobor mellékalakjai.)

VÁSÁRHELYI PÁL SZOBRA SZEGEDEN. — SZÉCSI ANTAL ÉS MÁTRAI LAJOS SZOBORMŰVE.

nek, vagy sokáig legyenek gyermekek. Van a nagyváros erdejének e madárfiókái között bizonyára olyan is, a kinek egyáltalában nincsen otthoni fészke ; a melyiknek meg van, hogy ez a fészek meleg is legyen, bizony neki kell segíteni megkeresni — a tűzrevalót.

Embernek, a ki érző lélekkel nézi a világot, alig lehet valami meghatóbb, mint ezeknek a kenyérkereső emberkéknek a látása. A megjelenésük nem valami magakivántató. A ruhájuk nem bársony és ha az, akkor nem rájuk szabták és bizonyára több a folt rajta, mint az eredeti kelme. Finom tartást se tanultak : minden díszük a *munka*, a mely tiszteletreméltóvá tesz minden habitust, a legrongyosabbat is.

A magyar közönség emberséges érzése a nehéz munkától meglehetősen távol tudta tartani a gyermeket. De minden munkától természetesen nem. *bad mesterséget* űz. Annyiban is, hogy a szabadban űzi : az utczán, a piaczon, a járó-kelő emberek forgatagában. Végeznek olyan munkát, a milyen az erejükből, vagy a gyöngeségükből telik.

A testi erejét kamatoztatja a kis hordár-növendék. A tanyája a vasuti állomások, meg a vásárcsarnok környéke. Ott az utasok apró böröndjeire, itt a nagyságák hazaviendő kosaraira pályázik és abban különbözik például a vőlegényjelölttől, hogy akkor boldog, ha — kosarat kap. Mert neki a kosár jelent hozományt. Igaz, hogy ez csak nehány fillér, de nem is kell érte megházasodni. Erre még a legényke nagyon ráér.

Változatos a gyermekvilág *merkantilistáinak* a tábora. Az utcza a boltjuk, a melyért nem kell házbért fizetni. Aranygyűrűt, selymet nem árulnak, csak — czipőzsinórt, képes-levelezőlapot, nótás könyvet, meg krajczáros lapot No meg gyufát, olyat

ASSZONYOK A KÁVÉHÁZBAN.

A szép és eleven bánsági városban *Zomborban* a minapában alakult meg az *Első Magyar Nőkaszinó*, a mely azonban csak a czímében — első. A budapesti *Országos Kaszinónak* már évek óta megvan a maga női kaszinója a tagok női hozzátartozói részére. De ez is csak *hivatalosan* az első női kaszinó az országban. Megvolt már ez az intézmény, ha nem is kaszinó névvel és nem is alapszabályokkal megformálva, régebben is Budapesten.

Megvolt pedig a kávéházakban, a melyeknek márványasztalai körül régen helyet hódítottak már a magyar főváros asszonyai. Sehol a világon nincs akkora kávéházi élet, mint Budapesten és ebben az életben néhány esztendő óta meglehetős részt követelnek maguknak az asszonyok is. Eleget bántották is őket érte haragos és csúfolódó czikkekben a morál és a háziasság szent nevében.

Ezekben a tiltakozásokban, a melyek a kávéházból ki akarták volna rekeszteni az asszonyt, bizo-

ASSZONYOK A KÁVÉHÁZBAN. — Linek Lajos rajza.

Olyan jólelküségre, a mely minden árvának anyát adhatna, nincsen hatalma semmiféle embernek és semmiféle társadalomnak.

A kenyérkereső gyermekek világa elég népes Budapesten is. És mint minden világban, ebben is vannak különbségek, rangok, osztályok.

Így például valóságos arisztokrata ebben az apró világban a *pikkoló*, a ki a kiosztott foglalkozása szerint hol *italhordó*, hol *ujsághordó*, hol meg *trafikos*. Az ő foglalkozásának fényes a kerete, elegáns, tükrös, díszes helyiség, kávéház vagy vendéglő és — csupa úr között van mindig. Már a mennyiben a ki körülötte van — mind nagyobb úr, mint ő. De a legnagyobb úr kétségtelenül a főpinczér úr, a ki akkor czibálja meg a fülét, mikor eszébe jut. Neki mindenki parancsol, mindenki leszidhatja, még a tűzilegény is, de megvan az a vigasztalása, hogy mindezt — kölcsönnek tekinti. Elérkezik a nap, mikor ő is felöltheti a kurta pikkoló-kabát helyett a frakkot, a mely egyszeriben őt is úrrá, azaz hogy — pinczérré avatja. Akkor aztán — ő czibálhatja az utódja fülét.

A pikkoló seregnél nagyobb had az, a mely *szais*, a melyik meggyúl. Kicsi a raktáruk, de nagy hangon kinálják, olcsó a portékájuk, de a pár garas is számos, a mit keresnek, mert kenyérre meg szénre kell a krajczár.

És megvannak a kenyérkereső apró hadnak — a *művészei* is. Belőlük verődik össze a *malaczbanda*. Elsőrendű zenekarnak nem igen lehetne mondani őket, inkább arra szolgáltatnak kétségtelen bizonyságot, hogy nem minden gyermekből lesz Vecsey Feri, ha hegedűt nyomnak is a kezébe : de a közönségük odakünt a külvárosok kurtakorcsmáiban nem is olyan zeneértőkből telik ki, a kiknek az igényeit csak a filharmonikus koncertek tudják kielégíteni. És ezek a legénykék — olcsóbban is mérik a művészetet.

Egy kis csapatot a nagyváros ez apró madárkáiból, a kiket az élet vihara oly korán kisodort a meleg családi fészekből, íme képben is bemutatunk. Nézzenek rájuk szeretettel azok, a kiknek Isten megadta, hogy megtarthassák gyermeknek a gyermekeiket.

nyára volt valamelyes igazság. De volt igen sok igazságtalanság is, hiába, az élet a féligazságokat kedveli. A nőnek is van alkalma unatkozni és a nőnek is van joga — társaságot keresni. Keresi pedig ezt a maga *módja* lehetőségei szerint. Módja alatt a *vagyoni módját* értjük. Vannak szerencsés asszonyok, a kiknek a társaságos élet keretét megadja az otthonuk, a mely mindenképen föl van szerelve vendéglátásra. De nem minden asszony ilyen szerencsés. A vendéglátás pénzbe kerül és az bizonyos, hogy a legolcsóbb zsúr a kávéház. A legtöbb asszonyt kétségtelenül ez a kényszerűség, ez a számítás viszi a kávéházba.

Ezért nem igazságos az a fölfogás, a mely egyszeriben hajlandó pálczát törni a kávéházba járó asszonyok fölött. Mindenesetre kellemesebb és izlésben is kifogástalanabb dolog otthon, vagy valami előkelő, zártkörű klub helyiségeiben zsúrozni, mint a kávéházban, a melynek az ajtaja nyitva van mindenkinek. De fogaton járni is előkelőbb dolog, mint gyalogosan róni az utczát. Még se lenne igazság leszólni azt, a ki gyalog jár. Az az érvelés, hogy a kávéházba járó nő kellemetlenségnek teszi ki magát, elsősorban — az urakat vádolja. Mert a nőt tisztelni kell — a kávéházban is.

RIKKANCSOK.

CZIPŐ-FŰZŐ ÁRULÓ.

és Berettyó folyók szabályozásánál kapott alkalmazást, mint napidíjas mérnök. Itt sajátította el azt a gyakorlati ismeretet, a melynek később mind nagyobb és fontosabb munkakörében oly sok hasznát vette. Hivatali feljebbvalói előtt is jó hírnévre tett szert, úgy hogy 1829-ben az akkor nemrég folyamatba tett dunai fölmérések vezetésével s az aldunai hajózási mérnöki állás betöltésével őt bízták meg. Ennek a feladatnak nem csekély fontossága volt, mert ép akkor került előtérbe a folyamhajózás nagy kérdése, de sok volt a nehézség is. Vásárhelyi fényesen igazolta a hozzá fűzött várakozásokat; fölvételei pontosság, teljesség s részletesség dolgában egyaránt kitünőek voltak s dunai térképéről maga az országos építészeti főigazgató, Rauchmüller von Ehrenstein azt mondta, hogy ez a világ első folyami térképe. Pedig Vásárhelyinek a fölvételek legnehezebb része jutott: a Pétervár és Orsova közötti részt kellett fölvennie; sikere már akkor a legjelesebb vizépítő mérnökök sorába emelte.

Mikor Széchenyinek sok fáradsággal sikerült az Alduna szabályozásának eszméjét a gyakorlati kivitel küszöbére juttatni, tekintete Vásárhelyire esett, mint főmunkatársára. Őt vette maga mellé, hogy megvalósítsák a nagy tervet: az Alduna és a Vaskapu hajózhatóvá tételét. Roppant nehézségekkel kellett küzdeniök, nem voltak elegendők a természet nyújtotta akadályok, hozzájuk járult még a katonai hatóságok féltékenysége, a kellő munkás személyzet hiánya, a török kormány roszindulata, és még ezer kisebb-nagyobb baj. Vásárhelyi, a ki Széchenyivel együtt tett angolországi és hollandiai utazásán is bővítette tapasztalatait, emberi erőt meghaladó munkát végzett, Széchenyivel együtt lelke, szervezője volt a mozgalomnak, leküzdött minden nehézséget s elvégezte a rábizott munkát. Szabályozta az aldunai zuhatagokat s a Kazán-szorosban vontató utat épített.

Jutalma az volt, hogy 1837-ben kinevezték az országos építészeti hivatalhoz első hajózási mérnökké. A fővárosba került s élénk részt vett a tudományos életben; az Akadémiának még 1835-ben lett tagja s most jelentős irodalmi munkásságot is fejtett ki az Akadémia ülésein s azokon kívül. Foglalkozott a Lánczhíd kér-

A PIKKOLÓ.

désével, tanulmányt irt az 1838-iki pesti árvizről s szakkörökben igen sokra becsült értekezést adott ki a sebesség fokozásáról folyóvizeknél.

1846-ban fogott abba a munkájába, a mely leginkább fentartja nevét: a Tisza szabályozásába. A nagy mű terveit elkészítette, de a végrehajtást már nem érhette meg. Még az 1846-iki évben Szegeden, Tisza-szabályozó tervének védelme közben egy értekezleten szivszélhüdés érte s néhány óra mulva meghalt. Szelleme azonban élt és alkotott tovább. Mondhatni egy egész országrészt mentett meg a nemzeti vagyonosodásnak s a mivelődésnek.

Szobra, melyet a Mérnök- és Építész-Egylet kezdeményezésére állitottak fel, a szegedi Széchenyi-téren áll; a két nagy férfiú neve itt is kapcsolatba jut egymással. A szép szobor, melyet Szécsi Antal tervezett, halála után pedig Mátray Lajos fejezett be, sziklatalapzaton, vállára vetett hosszú köpönyegben állva ábrázolja Vásárhelyit, a mint a Tisza felé mutat, felhíva a nemzetet az árviz pusztitása elleni védekezésre. A talapzat alján elül egy anya szorítja keblére az árvizből kimentett gyermekét, hátul pedig csónakba készül szállni egy csákányos magyar kubikos. Kifejező alkotás, mely jellemzetességével megkapja a nézőt. E szobornál is hangosabban hirdetik azonban Vásárhelyi nevét hatalmas alkotásai.

KENYÉRKERESŐ GYERMEKEK.

Az *élet*, a mi más néven küzdést, gondot, megpróbáltatást és felelősséget jelent, néha nagyon is — sietős járású. Eléje siet az embernek, mikor az még csak emberke, gyönge vállára felelősséget rak, mikor még azt se tudja, ez a szó mit jelent, beállítja küzdő katonának a legnagyobb harczba, a *kenyérért* folyó harczba, olyan korban, mikor szerencsésebb társai még csak játszanak háborusdit.

Vajjon van-e az erdőn árva madárfiók, a ki maga keresi meg a szemet, a mit fölél? . . . Az embervilág erdőségeinek, a nagyvárosoknak vannak ilyen árva madárkái. Budapestnek is. Itt is élnek kis emberfiókák, gyermekek, a kiknek a sors nem adta meg azt a szerencsét, hogy igazán gyermekek legye-

HORDÁR-CSEMETÉK.

A MALACZBANDA.

KENYÉRKERESŐ GYERMEKEK.

Mátrai

vrod

Hu Prmagyszém

XLo III. tábla

Nemzeti Legitimista Néppárt
V., Bálvány-u. 5.
Telefon: 883-37, 883-68.

—

Kedves Barátom!

Többször és nyiltan szálltam szemb
mely a mai veszedelmes külpolitikai he
vezetett. Nem sikerült. Ezért még a kép
pártjából.

Az ország sorsáért való mélységes
kapcsolatom arra kötelez, hogy tovább kü
érdekeit, a polgárság nyugalmát és a gazd

Én tehát felveszem a harcot, am
ki az országot a mai szörnyű helyzetéből

kibontom a legitimizm

„Istenért, Ki

Mátrai és Hikisch

Kossuth emlékünk
válzázat, 3-ik díj
repr.

Művészet 1902.
210 l.

Mátrai

Zobrász.

Zichy Nándor gróf
(1829–1909) plakettje
fentitől.

Repr.

Magyar Katolikus
Almanach. I. évf.
Bp. 1927. 613. l.

Budapest, 1918. jan[illegible]

Mátrai Lajos.

a Műcsarnokban bemutatott Ady-szemlékpályázaton pályaműve szerepel, mely egy bogáncsból kiemelkedő konstruktív férfialakot ábrázol. (említve.)

a Reggel, 1928. febr. 13.

Mátray Lajos.

Az Ady Endre-emlékek el-
készítésének pályázatán részt
vesz.

Magyarság, 1928. febr. 9.

M.D.K.

Ifj. Mátray Lajos

Az Erzsébet-szobor pályázatra beküldött müvét bemutatja a lap.
Repr.

Magyar Salon, Bp. 1902. márc. hó XXXVI. kötet 619. lap

Mátrai Lajos ifj. szobrász M.D.K.

Izsó vázlata alapján mintázta a Sopronban felállitott Széchenyi-szobrot.

Izsó Miklós levelei, Bp. 1958. 131.l.

Mátrai Lajos tanár

A diszítő szobrászati szakosztály egyik növendékének munkája (fotó).

Az O.M.K. Iparművészeti Iskola évkönyve 1930-1934; 38.1.

Mátrai Lajos

Huszonöt év után most először mutatják be az oktatás terén elért eredményeket,-közli a lap A.V. sign.-val: "Az Iparművészeti Iskola kiállitása" cimmel.
Ezután felsorolja a tantestület tagjainak nevét és megjelöli szaktárgyaikat:
Helbing Ferenc grafikai tanszak, s az épitészeti tanszéken müködő:
Kaesz Gyula
Mátrai Lajos
Gyalus László művésztanárok értek el komoly eredményeket.
A tantestület valamennyi művésztagjának nevét lásd: Simay Imre nevénél.

ÉLET, Bp. 1925. nov. 7. XVI. évf. 23. sz.

Mattai Lajos

[Iparm. Isk. Évk.
1930-34. 15. l.
Többes.
43. l.

GRAFIKAI SZAKOSZTÁLY. TANÁ

Matrai Lajos

Hobrán

1929-30

l.

Eimisk 1930

91.l

igoruan bizalmas!

A vizumkényszer megszüntével kapcsolatos intézkedések.

melléklet száma: 8

növelése céljából külföldről beuta-
Ezen könnyitések egyelőre abban ál-
az osztrák és olasz, még meg nem hatá-
jci állampolgárok számára a vizumkény-

es államok ezen körülményt kihasznál-
sta ügynökeiket főleg osztrák,- német
azánkba.

az osztrák határmentén mutatkozik,
beutazások elsősorban ott várhatók.
következő kémelhárító szervek müköd-

Mátray Lajos szobrász, 1850-1906

Pásztortűz, 1931. 1 sz.
12 l.

Kisfaludi Stróbl Zsigmond: Szeretnék magyar sohat dolgozni.

Mátrai Lajos, szobrász

Pásztortűz, 1925. XI. évf.

278. l.

Szcholay Béla: Szamosi Soós Vilmos

Rátray Lajos

Kiállítást rendez

NÜ 1942. IV. 18.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs Kö
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első

"Magyar Tanácsköztársaság Kép
című levéltári publikáció jelent meg, a
Művészeti Osztályának iratanyagát és a
iratanyagának a képzőművészetre vonat

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk k

"Művészettörténeti Tanulmányo
című kötete, mely a Dokumentációs Kö

Továbbá kapható

"Művészettörténeti Tanulmányo
című kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhatól

MDK

Mátrai Lajos ifj. szobrasz

A Kossuth Lajos siremlékre hirdetett palyazaton a 3000 koronas harmadik dijat, Matrai Lajos ifj. szobrasz és Hikisch Rezsö épitész terve nyerte.

Cikk: A Kossuth-mauzoleum tervei.

Vas.Ujs.1902. 49.évf. 13.sz. 207.l.

ifj. Mátrai Lajos MDK

Elüzve, repr.

Mücsarnok 19o1. tavaszi nemzetközi kiáll.

ifj. Mátrai Lajos MDK

Férfiképmás I.K. bronz

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

ifj. Mátrai Lajos MDK

Fürdés után, bronz

Műcsarnok 1904. tavaszi kiáll.

MDK

ifj. Mátrai Lajos

Elüzve

A király a Mücsarnokban. Vasárnapi Ujság 19o1. 18. sz. 296.l.

MDK

Mátrai Lajos ifj.

Vásárhelyi Pál szobrát Szegeden 1905.okt.22.-én leplezték le. A szobor Szécsi Antal palyaterve után ifj.Mátrai Lajos műve.

Cikk: Vasárhelyi Pál szobra.

Vállalkozók Közlönye,Ppest.1905.okt.18. 6.1.

MDK

ifj. Mátrai Lajos, szobrászm.

a biráló bizottság egyik tervet sem fogadta el. A beérkezett pályamüveket 3 kategoriába osztotta be.
Pályamüve a III. kategoriába jutott.

Irodalom és Müvészet. - A Vörösmarty- szobor.
Vasárnapi Ujs. 1902. 49.év f. 41.sz. 675.l.

MDK

ifj. Mátrai Lajos, szobrászm.

Kalvária. Szobormü.

KMTárs. 1899-1900. téli kiállitás. Kat. 27.1.

MDK

Mátrai Lajos

Művével résztvett a kiállításon.

KnTárs. 1943. marc. - apr. tav. kiáll.
Kiállító művészek névsora. 27.lap

MDK

Mátrai Lajos

Kisplasztikai művekkel szerepelt a Szép Otthon kiáll.

Cikk: A mi kiállitóink.

Magyar Iparművészet, 1936. 25.l.

MDK

Mátrai Lajos

E. G. II. 544.1.

Szécsi Antal, szobr. és Mátray Lajos szobr. MDK

Vásárhelyi Pál, szobrát közösen készítették.

1905.

Horv.Thirr.Szeged 20,21.1.

MDK

Mátray Lajos, szobrászm.

egy finom vonalu aktja képviseli a plasztikát.

A Műcs. téli tárlata.
Képzőművészet. 1932. 46.sz. VI.évf. 17.l.

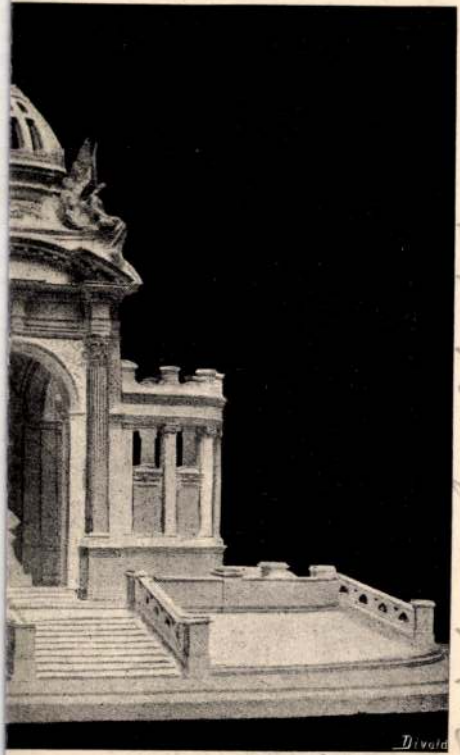

Szobrász: Ifj. Mátrai Lajos.

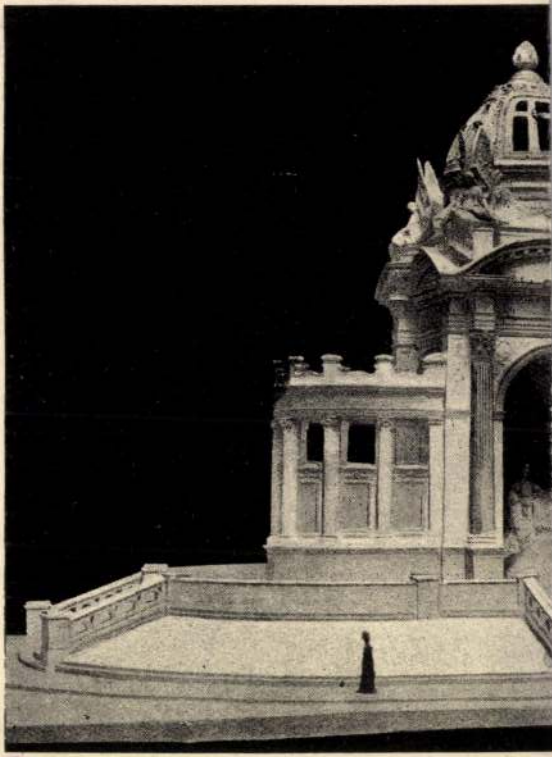

Építész: Förk Ernő.

Jegyzet: Ennek egyik részletét lásd a VIII. táblán.

MDK

Mátrai Lajos

Tóth Geiza: Iparmüvészeink New-Yorkban. Magyar Iparmüvészet 1922. 65.l.

Mátrai Lajos
szobrán

Tavaszi kiállítás – Műcsarnokban. gondos
mintázást ával el nagyobb aktja

Budapesti Hírlap

1929 III. 3

MDK

Mátrai Lajos

II.Rákóczi Ferenc fejedelem, mészkő

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Bp. 1952

Mátrai Lajos

Kiállít

Uj M. 1942. IV. 19.

zpont meginditotta rotaprintes for-
köteteként a
zőművészeti Élete"
nely a Közoktatásügyi Népbiztosság
Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
kozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

adványai közül kapható
1954-55."
pont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

1956-58."

a Művészettörténeti Dokumentációs

M.D.K.

ifj. Mátrai Lajos, szobrász

Mátrai Lajos Gp.-val és Hikisch Rezső építészel készült körös tervét az Erzsébet-királyné szobor-bírottság szürije a másodvizben is meddő pályázaton, ama 4 terv közé sorolta, melyek szerzőit - 6000 K. kártalanítással, újabb szűkebbkörű pályázatra szólitott fel.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

jun. 17. sz. 3. old.

ifj. Mátray Lajos, szobrász M.D.K.

és Kiss György is kapott felszólítást a szegedi Vásárhelyi Pál-emlékmű pályázatára, de – a cikkíró gúnyos megjegyzése szerint – csak azért, hogy a díjnyertes Szécsi Antal ne legyen egedül a mezőnyben.

Vállalkozók Lapja, Bp. ~~1902.~~ 1903. XXIV. évf.
ápr. 22. sz. 3. old.

MDK

Mátray Lajos

Szamosi Imre szobrász. E.G. II. 486.l.

Mátrai Lajos

művei:

Zichy Nándor gróf jubileumi plakettje, melyet a Szent-István Társulat készíttetett (1829–1909)

Repr.

Makay Lajos dr.:

A budapesti Központi Országgyűlés. Bp. 1910. 163 l.

Budapest.

Mórai Lajos

tanítványa volt az Iparművé-
szeti Iskolán Madarassy Walter-

Gádor E.: Budapest rabjai,
Budapest, 1955. 40 l.

Mátrai Lajos

növendéke volt a b.pesti Iparmüvé-
szeti iskolán 1911-16 között Ohmann
Béla.

Gádor E.: Budapest szobrai, Buda-
pest, 1955. 43 l

Móttai Lajos

Tanítványa a budapesti Iparművészeti iskolában Homonnay Jenő volt.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 32 l.

Mátrai Lajos

az Iparművészeti Iskolában tanítota Risfaludi Stróbl Zsigmondot.

Gádor E.: Budapest szobrai, Budapest, 1955. 371.

Mátrai Lajos

tanítványa volt a Lipesti Sparmü-
vépeti Iskola pobrászati osztályán.
Kocsis András.

Gádor E.: Budapest pobrai, 1955.
Budapest. 38 l.

Mátray Lajos, szobrászm.

1016. Leányka babával. Bronz.

1017. Fiucska. "

Árverési Csarnok aukció katalógus. /3.sz./
1933. okt. 43.1.

MDK

Mátrai Lajos iparművészeti isk.tanár

A gödöllői gimn. épület homlokzatait diszitő szobrokat és az architektorikus szobrászatot Simai Imre és Mátrai Lajos iparművészeti iskolai tanárok készitették tanitványaikkal.

Cikk: A premontreiek...

Épitő Ipar - Épitő Művészet, 1925.jan.1. 5.l.

MDK

ifj.Mátrai Lajos,szobrászm.

A Magy.Mérnök és Építész-Egyesület a szegedi Vásárhelyi Pál-emlékmű szükebb pályázatára beérkezett munkák közül müvét jutalomban részesitette.

Müvészet. 1903. 141.l.

MDK

Mátray Lajos, szobrászm.

4. Bessenyei György. /Szeged./

Klebelsberg emlékkiállitás.1933. Tárgym. 2o 1.

Mátrai Lajos MDK

Napsütésben, bronz

Mücsarnok 1931/32 téli kiállitás

mdk.

Matray és Ohmann Tanárok

közös

dombormüve: Üzik az Arany-
szarvast e.
Turán-Udvar homlokzatán

Holek Samuel: A Szentimrevaros Bölcsőjénél 29. l.
Bp. 1936

MDK

Mátrai Lajos, szobrászm.

Napsütésben. Bronz.

Műcs.-OMKT.1931-32 évi téli kiáll. dec.20.-jan.17. Kat. 6.l.

Mátrai [illegible]ajos szobrász M.D.K.

Az Iparmüvészeti [illegible]skolán Mészáros László tanára

Kontha [illegible]ándor: Mészáros László 1905-1945. [illegible]p. 19[illegible]
6.1.

Mátrai Lajos MDK

Önarckép, gipsz

Műcsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

M.D.K.

Ifj. Mátrai

Lázár Béla: "Tavaszi tárlat" c. beszámolójában megjegyzi a müvészről, illetve kiállitott müveiről: "Tanul, jól teszi, Ráfér."

Magyar Salon, Bp. 1901. május hó
116-126. lap

Mátrai Lajos

M.D.K

Az Iparművészeti Főiskolán.
Grantner Jenő tanára volt.

Haits Géza: Grantner Jenő szobrászművész műdermébe
Művészet, 1967. február - 24 lap

MDK

Mátrai Lajos

Hősi emlék, repr.

Képzőművészet 1927. 2. sz. 18.l.

MDK

Mátrai Lajos

Társulati közlemények. 1938. dec. 9-i választmányi ülés. Magyar Iparmüvészet 1939. 2o.l.